

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΜΑΪΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 21

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † Ο Ἀρχηγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίης)
 - † Ο Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀρχ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ θρόγκῳ χρυσῶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Ἐπειδὴ, παρὰ τὴν ἐπανελημμένως καὶ πρὸ δύο ἐτι μηνῶν γενομένην κοινοποίησιν τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, πολλοὶ κοινότητες καὶ ἰδιῶται ἐξακολουθοῦσι διαβιβάζοντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τηλεγραφήματα ἀφορῶντα εἴτε τοὺς μητροπολίτας, εἴτε ὑποθέσεις αὐτῶν, διὰ ταῦτα ἀνωτέρᾳ ἐντολῇ ἀναδημιουεύοντες ταύτην καὶ αὐθις ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι, καὶ τοι κατὰ τὸ ἔτος 1899 ἀποφάσει Αὐτῆς ἐπανελημμένως ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅτι δὲν θὰ γίνηται ὑπ' αὐτῆς οὐδεμία ἐνέργεια ἐπὶ τῇ βάσει τηλεγραφημάτων, προερχομένων εἴτε παρὰ κοινοτήτων, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν καὶ ἐκφραζόντων ἢ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πολιτείας τῶν οἰκείων μητροπολιτῶν ἢ τούναντίον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπογράφας δυσαναγνώστους καὶ ἀνεξελέγκτους καὶ πολλακίς διὰ τῶν αὐτῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πράγματα ἀντιπίπτοντα πρὸς ἀλληλα, ἐν τούτοις ἀπὸ τινος χρόνου καὶ αὐθις ἐξακολουθοῦσι διαβιβαζόμενα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοιαῦτα τηλεγραφήματα. ἔτι δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκτὸς τηλεγραφημάτων ὡς τὰ ἀνωτέρω διαβιβάζονται καὶ ἄλλα περὶ ὑποθέσεων, αἵτινες δύνανται ἄνευ βλάβης αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τηλεγραφήματα περὶ ὑποθέσεων, ἀπαιτουσῶν ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν, ἢ περὶ ὑποθέσεων, δι' ἃς εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαβιβαζομένων

πληροφοριῶν νὰ γίνηται ἐνέργεια τις, ὅπερ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν, διότι συνήθως τὰ τηλεγραφήματα ὡς ἐκ τῆς συντομίας αὐτῶν εἶναι ἀσαφῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παραμορφωμένα καὶ δὲν περιέχουσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς ἐνέργειαν πληροφορίας, διὰ ταῦτα ἐνέκρινεν, ἵνα καὶ αὐθις κοινοποιηθῇ, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων, ὡς ἄνω εἴρηται, τηλεγραφημάτων δὲν θὰ γίνηται οὐδεμία ἐνέργεια, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, προσηκόντων ὑπογεγραμμένων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς ἱερᾶς Συνόδου
τῇ 4 Μαΐου 1899.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ἀρχιμανδρῆτις ΦΩΤΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ἐπίσημα βυζαντινὰ γράμματα — Περὶ καθηκόντων τῶν τέκνων — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— Μητροπολίς Ἀγκύρας. — Ἐνεκὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Ἀγκύρας κυροῦ Γερασίμου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀγκύρας δικτελοῦστος ἐν χηρείᾳ, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ συνεδίῳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου προέβη εἰς πληρωσιν ταύτης. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βοδενῶν Νικολάου, τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Ἀρδαμερίου Σωφρονίου καὶ πρώην Μυριοφύτου Νικοδήμου καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἀνεδείχθη μητροπολίτης Ἀγκύρας ὁ Βοδενῶν Νικόλαος.

— *Μητρόπολις Βοδενῶν*. — Τοῦ μητροπολίτου Βοδενῶν προαχθέντος εἰς μητροπολίτην Ἀγκύρας ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς πλήρωσιν τοῦ χηρεύοντος μητροπολιτικοῦ θρόνου προταθέντων δὲ ὑποψηφίων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων πρώην Μυριοφύτου Νικοδήμου, Χαριουπόλεως Γερμανοῦ καὶ Παμφίλου Μελισσηνοῦ καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ ἀνεδείχθη μητροπολίτης Βοδενῶν ὁ πρώην Μυριοφύτου Νικόδημος.

— *Μητρόπολις Δυρραχίου*. — Ἐνεκα τοῦ θανάτου τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου Βησπαρίωνος τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δυρραχίου ἐν χρεῖξ διαιτουμένης, ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδίξῃ, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς πλήρωσιν τῆς μητροπόλεως ταύτης. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀμφιπόλεως Προκοπίου καὶ τῶν πανοσιολογητάτων ἀρχιμανδριτῶν Πολυκάρπου Θεολογίδου καὶ Μελετίου Γεωργιάδου καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἀνεδείχθη μητροπολίτης Δυρραχίου ὁ θεοφιλεστάτος Ἀμφιπόλεως Προκόπιος.

— *Μητρόπολις Διδυμοτείχου*. — Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς πλήρωσιν καὶ τῆς θέσεως ταύτης κενωθείσης ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ μητροπολίτου Διδυμοτείχου κυροῦ Κωνσταντίνου. Ὑποψηφίων τοίνυν τεθέντων τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Αἰνίου Λουκᾶ, Μηθύμνης Στεφάνου καὶ Καστορίας Φιλαρέτου καὶ ψήφων κανονικῶν τελεσθεισῶν ἀνεδείχθη μητροπολίτης Διδυμοτείχου ὁ ἄλλοτε Καστορίας Φιλάρετος.

— *Αὐτοκρατορικαὶ εὐμενεῖαι*. — Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς καὶ κραταῖος ἡμῶν Ἀναξ Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ νέας περιφανεῖς ἐνδείξεις εὐνοίας καὶ εὐμενεῖας διαφιλοσόμους πρὸς τὸ ἡμέτερον ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐθνικὸν κέντρον ἠδούκησε ν' ἀγγεῖλῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα χθὲς τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμηνικῷ Πατριάρχῃ διὰ τῆς Α. Β. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Ἀριστάρχου βέη ὅτι ἐξεδόθησαν ἐξ αὐτοκρατορικῶν διατάγμα-
τα, δι' ὧν ἐντέλλονται τὰ ἀρμόδια ὑπουργεῖα ἵνα τὰς μεταξὺ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου καὶ αὐτῶν ὀρισταμένων καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρουσιαζομένων ὑποθέσεις διεξάγωσιν ὅσον τάχιστα συμφώνως τοῖς ὑπὸ τῶν ἀσπίδων προκατόχων τῆς Α. Α. Μ. Σουλτάνων ἐπιβεβραβευμένοις τῷ Γένει ἡμῶν προνομίοις καὶ ἵνα πᾶσαι αἱ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. χρηματικαὶ δωρεαὶ αἱ καθυστεροῦσαι εἰσέτι καταβληθῶσιν ἀμέσως πρὸς ταχεῖαν θεραπείαν τῶν ὀνικῶν ἀνάγκῶν τῶν Πατριαρχείων.

Ἡ Α. Θ. Π. ἄρκως συγκληθῆσα ἐπὶ τοῖς προσφάτοις τοῖσι καὶ περιφανεῖσι τεκμηρίοις τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας δι' εὐχαριστηρίου μαρβατᾶ ὑπέβλε τῇ Α. Α. Μ. τὴν θερμὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

— *Γερόθλια Τσάρου*. — Τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Τσάρου Νικολάου Β', αὐτοκράτορος πσῶν τῶν Ρωσιῶν, ἄγον-

τος χθὲς τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτοῦ, δοξολογίας δ' ἐπὶ τούτῳ τελεσθείσης ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ Ἰωάννης Τανταλίδης, Διευθυντῆς τοῦ Α. Πατριαρχικοῦ Γραφείου, μεταβάντες εἰς τὸν πρεσβεῖαν, τὸ μὲν παρέστησαν κατὰ τὴν δοξολογίαν, τὸ δὲ διεβίβασαν τῷ ἐπιτετραμμένῳ Τσερμπάτσου τὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ συγχαρητηρίου εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Πανογιότητος.

Πρὸς τούτοις ἡ Α. Θ. Πανογιότης διεβίβασε διὰ τῶν αὐτῶν ἀπεσταλμένων τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσήσεις καὶ εὐλογίας καὶ τῇ Α. Β. τῷ ἄλλοτε ἐνταύθῃ, καὶ νῦν ἐν Ρώμῃ, πρεσβευτῇ τῆς Ρωσίας Νελίδου τὴν προηγουμένην εἰς βασιλεύουσαν ἐλθόντι καὶ ἐπὶ μικρὸν παρεπιδημήσονται.

— *Ἡ Α. Θ. Π. ἐν Χάλκῃ*. — Τῇ μ. μ. τοῦ παρελθόντος Σεβσῆτου ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης μεταβὰς εἰς Χάλκην ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐνθα καὶ διενυκτέρευσε. Τῇ ἐπαύριον Κυριακῇ ἀφοῦ παρέστη εἰς τὴν ἐν τῷ καὶ τῆς Σχολῆς λειτουργίαν ἐπισκέψατο τὴν ἑλληνικὴν Ἑμπορικὴν Σχολήν καὶ διαπεραιωθείς εἶτα εἰς Ἀντιγόνην ἐπισκέψατο μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ προσωρινοῦ καὶ τῆς Θεολογικῆς πανοσιολ. ἀρχιμανδριτοῦ Μιχαὴλ Κλεοβούλου τὴν Α. Θ. Π. τὸν αὐτόθι ἐρησυχάζοντα πατριάρχην πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον. Ἐπὶ ἀνακάλυψας δ' εἶτα εἰς Χάλκην διέμεινεν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ. Τῇ Δευτέρῃ δὲ ἀφοῦ ἐπισκέψατο τὰς παραδόσεις τῆς σχολῆς καὶ παρέστη εἰς τὴν διδασκαλίαν ἐνίαν καθηγητῶν ἐπισκέψατο κατόπι τὴν Α. Μακαριότητα τὸν πατριάρχην πρώην Ἱεροσόλυμον Νικόδημον παρ' ᾧ καὶ ἐγευματίσεν. Αὐθημερὸν δὲ περὶ δέλιγν ἐπανάκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Μ. Κλεοβούλου.

— *Παρασημοφορία*. — Μετὰ χαρᾶς ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς Ἀναξ ἡμῶν ἠδούκησε ν' ἀπονεύμῃ τῇ Α. Σ. τῷ ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτη Ρόδου Κωνσταντίνῳ τὸ παράσημον Ὁσμανιέ Γ' τάξεως.

— *Ἐκκλησιαστικὴ αἰδία*. — Τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου αἰτησασμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν ὅπως ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν ἔνεκα λόγων υγείας ὡς καὶ οἰκογενειακῶν υποθέσεων, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδίξῃ ἐχορήγησε τὴν ἄδειαν ταύτην.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος*. — Τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου ὡς καὶ τοῦ παρεπιδημοῦντος μητροπολίτου Βοδενῶν ἀπόντων τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. συνεχρή τῷ μὲν πρώτῳ τηλεγραφικῶς, τῷ δὲ δευτέρῳ διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτεροῦντος Λαυρεντίου.

— *Ἐπαρχία Βελλῶν*. — Τῆς ὑπο τοῦ μητροπολίτου

Γρεβενῶν Δωροθέου, ἐξαρχικῶς πρό τινος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βελλᾶς μεταβάντος, γενομένης ἐργασίας ἀνεπαρκoῦς καὶ ὄλως ἀτελοῦς κριθείσης, νέας δὲ ἐξαρχίας εἰς τὴν εἰρημένην ἐπαρχίαν θεωρηθείσης ἀναγκαιᾶς πρὸς ἀκριβῆ ἐξέτασιν καὶ μελέτην σημείων τινῶν τῆς ὅλης ἐνεργείας τοῦ μητροπολίτου Βελλᾶς, ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ διωρίσθη ἐξαρχος ὁ μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος.

— *Μέγα Μήνυμα καὶ εὐχαριστίας.* — Τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Βοδενῶν Νικοδήμῳ ὡς καὶ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐψηφισμένῳ Κολωνίας Πολυκάρπῳ παραστάσιν ἐνώπιον τῆς ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, συνεδριάζουσας, ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τὸ Μέγα Μήνυμα· μετὰ δὲ τὴν συνεδρίαν τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ κατελθόντων ἡ τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

Τῆς συνοδικῆς ταύτης συνεδρίας ἀπῆν ὁ σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος.

— *Μητροπολίται Ἀγκύρας, Φιλαδελφείας καὶ Μελενίκου.* — Οἱ πανιερωτάτοι μητροπολίται Ἀγκύρας Νικόλαος, Φιλαδελφείας Λεόντιος καὶ Μελενίκου Λεόντιος τηλεγραφικῶς ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ νέᾳ αὐτῶν ἐκλογῇ.

Ἐσαύτως αἱ Δημογερονταὶ τῶν πόλεων Ἀγκύρας, Φιλαδελφείας, Μελενίκου καὶ Κολωνίας τηλεγραφικῶς θερμὰς ἐξέφραξαν εὐχαριστίας τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ἐπὶ ταῖς ἄρτι γενομέναις ἐκλογαῖς τῶν μητροπολιτῶν τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν.

— *Ἐπισκέψεις.* — Προχθὲς ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς Παῦλος Στεφάνουικ Σκυλίτσης ἄρτι ἐξ Ἀθηνῶν ἐπανακτάμψας.

— *Μητροπολίτης Πισιδίας.* — Ἀποχιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. καὶ τοὺς ἀγίους συνοδικoῦς ἀπῆλθε τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ μητροπολίτης Πισιδίας Γεράσιμος προπεμφθεὶς ὑπὸ τινῶν τῶν ἀγίων συνοδικῶν καὶ πολλῶν ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. προέπεμψε τὴν Α. Π. ὁ πανοσιολ. Δευτερεύων Αζυρέντιος.

— *Ἐφορεία Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου διωρίσθη μέλος τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ ἀντικαταστήσας τὸν ἅγιον Βιζύης Ἱεροθεόν.

— *Περιοσιὰ Διδυμοτείχου.* — Ἐξαρχος πρὸς παραλαβὴν τῆς περιοσιᾶς τοῦ ἀοιδίμου Διδυμοτείχου διωρίσθη ὁ ἱερολ. Τριτεύων Παρθένιος.

— *Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη.* — Ἐν τῇ χθεσινῇ Συνοδικῇ συνεδρίᾳ διωρίσθη πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἐπιτροπῆς ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτου Μορωνείας Ἰωακείμ.

— *Νέα Μορῆ.* — Ἀναδιορισθέντος ἐξ ὀφφικίου

ἐπὶ μίαν εἰσέτι διετίαν τοῦ ἡγουμένου τῆς Νέας Μορῆς ἐν Χίφ πκνοσ. ἄρχιμ. Ἰωαννικίου Δροσινoῦ, εἶχε διαταχθῆ ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου συνωδᾶ τῷ κανονισμῷ· καὶ ταύτης δ' ἤδη γενομένης ἐξελέγησαν οἱ ἐκ τῶν πατέρων προηοόμενος Θεοδοῦτος Λουφάκης, Ἱερομόναχος Κάλλιστος Θελούδης, μοναχὸς Γεννάδιος Κοντούδης καὶ Λεόντιος Χαλλοῦς· ἐφ' ᾧ καὶ διετάχθη ἡ ἐκδοσις τοῦ σχετικoῦ ἡγουμενικοῦ γράμματος.

Ἡ σερβικὴ ἐφημερίς Srbobran καὶ ἐξ αὐτῆς ἄλλαι σερβικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν ὅτι, κατὰ τὴν ἐν Βοσνίᾳ ὑπὸ τοῦ ἡμιεπιστήμου ὄργάνου Ἰστέσνικ γενομένην δημοσίευσιν τῆς τελευταίας Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ποιμαντορικῆς Ἐγκυκλίου πρὸς τὸν ὀρθόδοξον λαόν τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν Βόσνης, Ἑρσεκίου καὶ Σβορνικίου, παρελείφη ἐδάφιόν τι, ὅπερ αἱ ἐν λύγῳ ἐφημερίδες παραθέτουσιν, ὅτι ἡ παράλειψις τοῦ ἐδάφριου τούτου περιέχοντος σπουδαίαν δῆλωσιν κρίνεται παράδοξος, καὶ ὅτι ἐνώπιον τοιοῦτων γεγονότων εὐνόητον ἀποβαίνει ὅτι οἱ Σέρβοι ἀντιπρόσωποι ἐξακολουθοῦσι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, τὸ δὲ Πατριαρχεῖον δὲν διστάζει ν' ἀποδεχθῆ τὰ ὑποβαλλόμενα αὐτῷ πράγματα.

Ἐνετάλημεν ἵνα δηλώσωμεν ὅτι αἱ πληροφορίες τῆς ἐφημερίδος Srbobran εἰσὶν ὄλως ἀνυπόστατοι. Τὸ ὑπ' αὐτῆς σχολιαζόμενον καὶ παρατιθέμενον ἐδάφριον εἶναι φαντασιώδες μὴ ὑπάρχον ἐν τῷ ἐπιστήμῳ κειμένῳ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου. Καθόσον δ' ἄφορᾷ τὰ ἐκ Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης πρὸ τινος καιροῦ ἐλθόντα εἰς Κωνσταντινούπολιν τέσσαρα πρόσωπα μετὰ τινῶν ἀναφορῶν, ταῦτα, μετὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ληφθείσας ἐσχάτως ἀποφάσεις, μηδεμίαν ἔχοντα ἐφεξῆς ἐνταῦθα ἐντολὴν προετρέψαν ἵνα ἐπιστρέψωσιν οἴκαδε καὶ πύτωσι κομίζοντα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὁμοίαις ἀναφορᾶς, διότι αὗται οὐδ' ὄλως πλέον εἶναι δυνατόν ἵνα λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γραμμάτων ἐπισήμων βυζαντινῶν ἀρχόμενος σήμερον τῆς ἐκδόσεως ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» δεῶν ἵνα εἶπω ὅτι τῶν ἐγγράφων τούτων ἡ εὐρεῖσις ἐστὶ δυσχερέστατον ἔργον. Ἐπίσημα γράμματα λέγοντες ἐννοοῦμεν αὐτοκρατορικὰ καὶ πατριαρχικά, ἀρχόντων, αἰθετών, κυρίων, πατριαρχῶν καὶ δημοσίων διατ. ἡλ. των, ἀμπαράτων κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ Δ' μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος χρόνον. Τὰ γράμματα ταῦτα κατακείνται συνήθως ἐν Γραμματοσφ. τακείῳ ἐκκλησιαστικῶν μοναστηρίων, ἢ, μάλλον εἰπεῖν, διεσώθησαν ἐκ τούτων ἐκείνα μόνον, ὅσα καθορίζουσι τοποθέσια καὶ δεσποτείας ἐπ' αὐτῶν, ὅσα κυροῦσι τὰ δίκαια τῶν ρομικῶν τούτων προσώ-

πῶν ἐπὶ κτημάτων τοιούτων· ἀλλ' ἀκριβῶς διότι διεσώθησαν τὰ τοιαύτην φύσεως γράμματα, ἣ εἴθε εἴσε αὐτῶν ἔστι δόσολος.

Ἄγνωστος ὁ λόγος, δι' ὃν αἱ κατέχουσαι ταῦτα μοῖαί τηροῦσι κατορωρυγμένον τὸ τάλαρτον, μήτ' αὐταὶ τοῦτω χρώμεναι, μήθ' ἐτέρω παρέχουσαι. Κατὰ χρόνος παρελθόντας παρείχον εἰς τινὰς ἐκ τῶν μοναζούτων ἐν αὐταῖς ἐπὶ μελέτῃ καὶ μεταγραφῇ, ἁδύνατον δ' εἰπεῖν ὅτι μονή τις ἐχορήγησεν ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ εἰς τινὰ λόγιμον ἀληθῶς ἄνδρα—ὁμογενῆ—καὶ γνώστην τῆς παλαιολογίας ἐγγράφα βελαντινὰ ἐπίσημα. Τινὰ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει μονὴν Ἐσφιγμένον εἶχον λαβῶν ἐξ ἰδιωτικοῦ σχεδὸν κώδικος, ἐν ᾧ μετεγράφησαν πιστῶς ἐκ τῶν πρωτοτύπων, ἐξ ἰδιωτικοῦ δ' ἐπίσης μετεγράφη καὶ τὴν περὶ τῶν ἐν τῇ γῆσφ. Θάσφ κτημάτων Ἰωάννου τοῦ πριμοκρίου διαθήκη. Ἰδιωτικοὶ κώδικες ἐχορήγησάν μοι καὶ τὰ χρυσόβουλλα, χρυσιμόγραφα καὶ αυτοκρατορικὰ πιττάκια περὶ τῆς ἐν Χίῳ Νέας Μοῖης. Ἰδιωτικὸς κώδικς χορηγεῖ μοι καὶ τὸ παρόν καὶ τὰ μετ' αὐτὸ γράμματα.

Τὸ παρόν ἀναφέρεται εἰς τὰ κτήματα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει μονῆς Πατοκράτορος ἐν τῇ γῆσφ Λήμῳ, χρησιμεύσει δὲ τοῖς ἀσχοληθησομένοις εἰς περιγραφήν καὶ ἴστορίαν αὐτῆς. Μαρονηὶ Β' ὁ Παλαιολόγος ἐξέδωκεν αὐτὸ τῷ 1396, κατὰ ἰανουάριον, ὅς ἐστι ἢ ἀληθῶς ὁ τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, στηριζέται δὲ πρὸς ἔκδοσιν τοῦ χρυσόβουλλου τοῦτου ἐπὶ μαρτυρίας τῶν μοναχῶν περὶ προγενεστέρων ἐπισήμων γραμμάτων. Δεῖ εἶδέναι ὅτι μετὰ τὸν αυτοκράτορα Μαρονηὶ ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀρτώγιος ἐξέδωκεν ἐγγράφον, ἐπικυρῶν καὶ οὕτως τὰ δίκαια ταῦτα τῶν μοναχῶν, ἅτινα ἐπεκυροῦντο δυστυχῶς ὑπὸ γραμμάτων πυροληθέντων.

Ἡ ἐξ ἰδιωτικῶν κωδίκων ἔκδοσις ἐπισήμων βυζαντινῶν γραμμάτων προκαλεῖται βεβαίως τὴν κατὰ τὰ πρωτότυπα, μεταγραφόμενα πιστῶς, ἔκδοσιν αὐτῶν τοῦτων, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης.

Τὸ Ἀ' ἐγγράφον ἔχει ὅδε : σημειοῦνται δ' ἐν αὐτῷ διὰ στοιχείων παχέων αἱ αὐτῇ βασιλικῇ χειρὶ γραφόμεναι λέξεις.

Ὁ Μ. χρυσοφύλαξ Μ. Γ. ΓΕΔΩΝ

ΜΑΝΟΥΗΛ ΕΝ ΧΡΙΣΤῷ Τῷ ΘΕῷ ΠΙΣΤΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ῬΩΜΑΙΩΝ Ο
ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ἐπειὶ οἱ ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἁθῶ διακειμένη σεβασμία μονῇ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ Παντοκράτορος ἀσκούμενοι μοναχοί, ἀναδραμόντες εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἀνέφερον ὅπως ἐμπρησμοῦ συμβάντος εἰς τὴν τοιαύτην σεβασμίαν αὐτῶν

μονὴν μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀπώλετο καὶ τὸ προσόν αὐτοῖς σεπτὸν χρυσόβουλλον τοῦ ἁγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου τοῦ αἰδίου καὶ μακαρίτου, ἐπὶ τῇ εὐεργετηθείσῃ πρὸς αὐτοὺς παρ' ἐκείνου γῆ κατὰ τὴν θεόσωστον νῆσον Λῆμνον, Ἄνω χωρίον ὀνομαζόμενον πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ τοῦ χωρίου τοῦ Πισπέραγος, ἔνθα καὶ πύργον ἐκ βάλθρων ἀνήγειρεν, καὶ παρεκάλεσαν ἵνα ἀντὶ ἐκείνου πορίσωνται χρυσόβουλλον τῆς βασιλείας μου εἰς ἀσφάλειαν αὐτῶν ἐπὶ τῇ ταύτης κατογῇ καὶ νομῇ καὶ δεσποτείᾳ, εὐεργετηθῶσι δὲ καὶ εἰς τὸν Φακὸν μάνδραν διὰ νομῆν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ζώων αὐτῶν, καὶ τούτου χάριν διωρίσατο ἡ βασιλεία μου (πρὸς) τοὺς οἰκίους αὐτῆ τὸν τε κύρ Φωκῆν τὸν Σεβαστόπουλον, καὶ Ἀλέξιον τὸν Ἰαγούστην, καὶ κύρ Γεώργιον τὸν Θεολογίτην, ἵνα παραγίνωνται ἐκεῖσε τοπικῶς, καὶ εὗρωσι καθαρῶς, μετὰ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, τὰ ὄρια τῆς τοιαύτης αὐτῶν γῆς, καὶ ποιήσωσι πρακτικὸν ἐγγράφον τοῖς μοναχοῖς, ὡς ἂν ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ αὐτῶν ἐγγράφῳ ἄροστατισμῷ εὐεργετηθῶσιν οἱ μοναχοὶ χρυσόβουλλον τῆς βασιλείας μου, κατὰ τὴν αὐτῶν ζήτησιν καὶ παράκλησιν, παραδοθῆ δὲ αὐτοῖς παρ' αὐτῶν καὶ μάνδρα εἰς τὸν Φακὸν διὰ νομῆν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ζώων αὐτῶν· οἱ καὶ παραγινόμενοι ἐποίησαν καθὼς ὠρίσθησαν παρὰ τῆς βασιλείας μου, ποιήσαντες εἰς τοῦτο καὶ πρακτικὸν ἐγγράφον πρὸς τοὺς μοναχοὺς. Ἀρτίως δὲ ἀναδραμόντες οἱ μοναχοὶ εἰς τὴν βασιλείαν μου, καὶ ἐμφανίσαντες τὸ τοιοῦτο πρακτικὸν γράμμα, παρεκάλεσαν καὶ αὖθις ἵνα πορίσωνται τὸ εἰρημένον χρυσόβουλλον τῆς βασιλείας μου, εἰς ἀσφάλειαν αὐτῶν, ὡς δεδήλωται. Ἡ βασιλεία μου, τὴν αὐτῶν εὐμενῶς προσδεξαμένη ζήτησιν καὶ παράκλησιν, τὸν παρόντα χρυσόβουλλον λόγον ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει αὐτοῖς, δι' οὗ εὐδοκεῖ, προστάσει, θεσπίζει καὶ διορίζεται ἵνα ἡ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἁθῶ διακειμένη σεβασμία μονὴ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ Παντοκράτορος κατέχη τὴν κατὰ τὴν θεόσωστον νῆσον Λῆμνον εὐεργετηθείσαν πρὸς αὐτὴν γῆν διὰ σεπτῶν χρυσόβουλλου τοῦ ἁγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου τοῦ αἰδίου καὶ μακαρίτου, Ἄνω χωρίον τοῦ Πισπέραγος, ἔνθα καὶ πύργον ἐκ βάλθρων ἀνήγειρεν, ἀνεοκλήτως καὶ ἀδιασειστώως παρὰ παντός, ἐλευθέραν πάντη καὶ ἀκαταπάτητον εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους, καθὼς εὐεργετήθη ταύτην παρὰ τοῦ ἁγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου τοῦ αἰδίου καὶ μακαρίτου, καὶ ἐνέμετο ταύ-

την ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν εὐλόγως, ἥτις γῆ καὶ κατὰ μὲν τὴν περίληψιν τοῦ δηλωθέντος πρακτικοῦ γράμματος τῶν οἰκείων τῆ βασιλείᾳ μου, τοῦ τε κύρ Φακᾶ τοῦ Σεβαστοπούλου καὶ κύρ Ἀλεξίου τοῦ Ἰαγούση καὶ κύρ [Γεωργίου] Θεολογίτου, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ μονοπατίου, τοῦ πλησίον τῆς Ἁγίας Μαρίνης πρὸς βορρᾶν, ἔνθα τὸ σύνορον τῶν χωραφίων τοῦ Στρεμωνίτου, ἀνέρχεται πρὸς δύσιν, διὰ τοῦ συνόρου τοῦ αὐτοῦ Στρεμωνίτου, κατευθὺ τοῦ Στρομπολίθρου εἰς τὴν ῥάχην, ἣν τέμνει, καὶ κατέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν* λαμβάνει ταύτην καὶ στρέφεται πρὸς νότον, κατὰ πρόσωπον τοῦ πύργου κρατεῖ τὴν ὁδὸν, σχοινίον ἓν, τέμνει ταύτην διὰ τοῦ χωραφίου τοῦ Καρτζαμπλά πρὸς δύσιν· ἐξέρχεται εἰς τὸ ῥαχῶνιν ἔνθα τροχάλα· τέμνει τοῦτο· κατέρχεται καὶ περᾶ τὸν ρύακα, κατευθὺ τοῦ βουνοῦ τοῦ Κοράκου· ἀνέρχεται τοῦτον, κατέρχεται πρὸς τὸ βορεινὸν μέρος τοῦ Καστέλλου· διέρχεται καὶ εὐρίσκει μονοπάτιον, περιλαμβάνει ἐντὸς τὸν Κάστελλον, καὶ διὰ τοῦ μονοπατίου ἀπέρχεται ἕως τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀμπελώνος τῆς μονῆς· διέρχεται διὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀμπελώνος, εὐρίσκει τὸν ρύακα, ὃν λαμβάνει, καὶ ἐξέρχεται ἕως τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸν Κοντέαν, ἔνθα ἡ γῆ τῶν Πισπεραγιγνῶν ἡμ. . . * Ἀλθανίτου, κρατεῖ τὸ σύνορον τῆς τοιαύτης γῆς κατευθὺ πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν αἰγιαλὸν, κρατεῖ διόλου τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ μονοπάτιον τῆς Ἁγίας Μαρίνης, παρατρέχει τὸ παλαιοκλήσιον μικρὸν καὶ εὐρίσκει τὰ χωράφια τοῦ Στρεμωνίτου, ἔθεν καὶ ἤρξατο. Πλὴν εἶπερ ἐντὸς τοῦ τοιοῦτου περιορισμοῦ ἀναφανῆ ποτε ἔτι κατέχει ἡ τοιαύτη σεβασμία τοῦ Παντοκράτορος μονῆ, ἡ πλειονεκτικῶς ἡ διὰ γραφικῆς παραδόσεως, ἡ ὁπωσδήποτε, γῆν πλείονα τῆς εὐεργετηθείσης πρὸς αὐτοῦς γῆς παρὰ τοῦ ἀγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου, τοῦ ἀπολεσθέντος σεπτοῦ χρυσοβούλλου αὐτοῦ, ἡ ἔτι οὐκ ἐνέμετο τὴν γῆν αὐτὴν ἄπασιον ἢ μονῆ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν καὶ εὐλόγως καὶ δικαίως, ἡ πλείων γῆ ὅση ἄρα καὶ ἀναφανῆ, ἵνα δημοσιεῦται αὐτίκα χωρὶς λόγου τινός. Ἔτι προστάσει καὶ διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ἵνα κατέχει ἡ τοιαύτη σεβασμία μονῆ τοῦ Παντοκράτορος εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους, ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασείτως παρὰ παντός, καὶ τὴν εἰς τὸν Φακὸν δοθείσαν πρὸς αὐτὴν μάνδραν διὰ νομῆν καὶ ἀνάπασιν τῶν ζώων αὐτῆς ὀρισμῶ τῆς βασιλείας μου, παρὰ τῶν εἰρημένων οἰκείων τῆς βασιλείας μου, τοῦ Σεβαστοπούλου, τοῦ

Ἰαγούση καὶ τοῦ Θεολογίτου· ἄρχεται δὲ καὶ ὁ περιορισμὸς αὐτῆς κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ δηλωθέντος πρακτικοῦ γράμματος ἀπὸ τῆς ῥαχῶνης τοῦ Μικροῦ σκοποῦ κατευθὺ μέχρι καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς βορρᾶν, μετὰ καὶ τῶν ὀπισθεν τῶν λεγομένων Γαστριῶν τῶν κατὰ πρόσωπον τοῦ πελάγους τῆς ἀνατολῆς· ταῦτα ὀφείλουσι κατέχειν οἱ ἐν τῇ εἰρημένῃ σεβασμίᾳ μονῆ μοναχοὶ εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους, καὶ δεσπόζειν καὶ νέμεισθαι ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασείτως παρὰ παντός ὡς δεδῆλωται. Τῇ γοῦν ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου, καθέξει ἢ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω διακειμένη σεβασμία μονῆ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπιεκκλημένη τοῦ Παντοκράτορος τὴν κατὰ τὴν θεόσωστον νῆσον Ἀἴμνον εὐεργετηθείσαν πρὸς αὐτὴν γῆν διὰ σεπτοῦ χρυσοβούλλου, τοῦ ἀγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου τοῦ ἀοιδίμου καὶ μακαρίτου, καὶ καθὼς εὐλόγως νέμονται αὐτὴν ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν ἥτις δηλαδὴ γῆ καὶ κατὰ μὲν τὴν περίληψιν τοῦ δηλωθέντος πρακτικοῦ γράμματος τῶν οἰκείων τῆ βασιλείᾳ μου, τοῦ τε κύρ Φακᾶ τοῦ Σεβαστοπούλου, κύρ Ἀλεξίου τοῦ Ἰαγούση, καὶ κύρ Γεωργίου τοῦ Θεολογίτου, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ μονοπατίου τῆς Ἁγίας Μαρίνης πρὸς βορρᾶν, ἔνθα τὸ σύνορον τῶν χωραφίων τοῦ Στρεμωνίτου, ἀνέρχεται πρὸς δύσιν διὰ τοῦ συνόρου τοῦ αὐτοῦ Στρεμωνίτου κατευθὺ τοῦ Στρομπολίθρου εἰς τὴν ῥάχην, ἣν τέμνει, καὶ κατέρχεται πρὸς νότον κατὰ πρόσωπον τοῦ πύργου, κρατεῖ τὴν ὁδὸν, σχοινίον ἓν, τέμνει ταύτην διὰ τοῦ χωραφίου Καρτζαμπλά [πρὸς δύσιν, ἐξέρχεται εἰς τὸ ῥαχῶνιν, ἔνθα τροχάλα, τέμνει τοῦτο, κατέρχεται καὶ περᾶ τὸν ρύακα, κατευθὺ τοῦ βουνοῦ τοῦ Κοράκου, ἀνέρχεται τοῦτον, κατέρχεται πρὸς τὸ βορεινὸν μέρος τοῦ Καστέλλου], διέρχεται καὶ εὐρίσκει μονοπάτιον, περιλαμβάνει ἐντὸς τὸν Κάστελλον, καὶ διὰ τοῦ μονοπατίου ἀπέρχεται ἕως τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀμπελώνος τῆς μονῆς· διέρχεται διὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀμπελίου, εὐρίσκει τὸν ρύακα, ὃν λαμβάνει, καὶ ἐξέρχεται ἕως τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸν Κοντέαν, ἔνθα γῆ τῶν Πισπεραγιγνῶν ἡ Ἀλθανίτου, κρατεῖ τὸ σύνορον τῆς τοιαύτης γῆς κατευθὺ πρὸς ἀνατολάς καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν αἰγιαλὸν, κρατεῖ διόλου τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ μονοπάτιον τῆς Ἁγίας Μαρίνης, παρατρέχει τὸ παλαιοκλήσιον μικρὸν καὶ εὐρίσκει τὰ χωράφια τοῦ Στρεμωνίτου, ἔθεν καὶ ἤρξατο· πλὴν εἶπερ ἐντὸς τοῦ τοιοῦτου περιορισμοῦ ἀναφανῆ ποτε ἔτι κατέχει ἡ τοιαύτη σεβασμία τοῦ Παντοκράτο-

* οὕτως ἐν τῷ ἰδιωτικῷ κώδικι.

ρος μονή, ἢ πλεονεκτικῶς, ἢ δι' ἀπογραφικῆς παραδόσεως, ἢ ὅπως δῆποτε γῆν πλείονα τῆς εὐεργετηθείσης πρὸς αὐτοὺς γῆς παρὰ τοῦ ἀγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως τοῦ αἰοδιμοῦ καὶ μακαρίτου, διὰ τοῦ ἀπολεθθέντος σεπτοῦ χρυσοβούλλου αὐτοῦ, ἢ ὅτι οὐκ ἐνέμετο αὐτὴν ἄπασαν ἢ μόνῃ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν καὶ δικαίως καὶ εὐλόγως, ἢ πλείων γῆ ὄση ἄρα καὶ ἀναφανῆ, ἵνα δημοσιεῦται χωρὶς λόγου τινός. Ὡσαύτως καθέξει καὶ νεμηθήσεται ἡ τσαυτῆ σεβασμία μονὴ τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασειστος παρὰ παντός εἰς τοὺς ἐξῆς ἄπαντας χρόνους καὶ τὴν εἰς τὸν Φακὸν δοθεῖσαν πρὸς αὐτὴν μάνδραν, διὰ νομῆν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ζώων αὐτῆς, ὀρισμῶ τῆς βασιλείας μου, παρὰ τῶν εἰρημένων οἰκειῶν τῆ βασιλεία μου, τοῦ Σεβαστοπούλου, τοῦ Ἰαγούση, καὶ τοῦ Θεολογίτου, ἀρχομένη κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ διαληφθέντος πρακτικοῦ γράμματος, ἀπὸ τῆς ῥαχώνης τοῦ Μικροῦ σκοποῦ, κατευθὺ καὶ μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς βορρᾶν, καὶ τὰ ὀπισθεν λεγόμενα Γαστρικαί, κατὰ πρόσωπον τοῦ πελάγου τῆς ἀνατολῆς. Ταῦτα ὀρεῖται κατέχειν ἢ κατὰ τὸ "Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω σεβασμία τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μονὴ τοῦ Παντοκράτορος, καὶ δεσπάζειν καὶ νέμεσθαι εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους ἄπαντας, ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασειστος παρὰ παντός ὡς δεδήλωται. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δήλωσιν, καὶ τὴν εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους μόνιμον καὶ διηνεκῆ καὶ βεβαίαν ἀσφάλειαν, καὶ ὁ παρῶν χρυσοβούλλος λόγος τῆς βασιλείας μου ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη τῇ κατὰ τὸ "Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω διαληφθεῖση σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ Παντοκράτορος, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα ἰανουάριον τῆς ἐνισταμένης τετάρτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἐξακισχιλιοστοῦ ἐνενακοσιοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆναι κράτος.

Μανουὴλ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος.

Ἀρχιεπισκόπου d' HULST

ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

Ἡ τῶν συζύγων ἐνότης καὶ τῶν γονέων ἡ αὐθεντία εἶνε οἱ δύο πόλοι τοῦ ἄζονος περὶ τὸν ὅποιον ἡ οἰκογένεια στρέφεται. Χαλαρουμένου τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ, ἡ οἰκογένεια διαλύεται τῆς πατρικῆς

δὲ αὐθεντίας μὴ ἐκπληρούσης τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ἡ ἀταξία εἰσελαύνει εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἄλλ' ἡ ἀγωγή δὲν ἐξαρτᾶται ὅλη ἀπὸ τῶν διδόντων αὐτὴν· ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος, καὶ ἀπὸ τῶν δεχομένων, διότι οὗτοι δὲν ὑφίστανται αὐτὴν παθητικῶς, ἀλλὰ δέχονται ἢ ἀποκρούουσιν, εὐνοοῦσιν ἢ κωλύουσιν αὐτὴν· εἶνε, διὰ τοὺς μεριμνῶντας περὶ αὐτῶν, εὐπειθεῖς συνεργάται ἢ ἀντιπράττοντες ἀποστάται. Ἡ ἀντίδρασις δὲ, τὴν ὅποιαν λίαν συχνὰ ἀντιτάσσοσι τὰ τέκνα κατὰ τῶν μορφούντων αὐτά, δὲν εἶνε ἐνστιγματικὴ μόνον, καθὼς ἡ τοῦ ζώου· ὑπάρχει ἐν αὐτῇ καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινον στοιχεῖον, ἡ ἐλευθερία. Καὶ οὕτω, μεθ' ὅ,τι καὶ ἂν λέγη χυδαία τις φιλοσοφία, ἡ ἀγωγή διαμένει ἔργον ἠθικόν, διακρινόμενον ἀπὸ τῆς καθ' ἕξιν ἀσκήσεως.

Ἡ ἐνεργότης αὕτη τοῦ παιδίου, ἡ ἀναπτυσσομένη κατὰ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ, δὲν εἶνε ποσῶς ἔρμαιον τῆς ἰδιοτροπίας· λαμβάνει τὴν αὐστηραν καὶ ἱερὰν τοῦ καθήκοντος μορφήν. Ὁ δὲ διευθύνων αὐτὴν νόμος συμπληροῖ τὸν ὀρισμὸν τῆς οἰκογενειακῆς ἠθικῆς.

«Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς». Οὕτως ἐκφράζει ὁ Δεκάλογος τὴν ἐντολὴν τοῦ υἱικοῦ σεβασμοῦ· ὁ δὲ Παῦλος, ἐπαναλαμβάνων ταύτην, προσθέτει ὅτι εἶνε ἡ μόνῃ ἐντολῇ τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον συνδέεται μετ' ἐπαγγελίας, «ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ» (Ἐφεσ. σ', 2).

Ἐτέθη δὲ ἡ «ἐπαγγελία», διότι πράγματι ὁ υἱικός σεβασμὸς εἶνε ἡ ὑπὲρ πάσας κοινωνικῆς ἀρετῆς, ἡ διάπραξις τῆς ὁποίας ἐνδιαφέρει εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὸν παρόντα βίον καὶ φαίνεται ὑπὲρ πάσαν ἄλλην, ἀπαιτούσα πρόσκαιρον καθιέρωσιν.

Α'.

Τὸ καθήκον τοῦ σεβασμοῦ κυριεῖται τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐγέρσεως τῆς συνειδήσεώς του. Θὰ ἴδωμεν τὴν ἀρχικὴν ταύτην ὑποχρέωσιν διακλαδουμένην, τρόπον τινά, καὶ νέα παράγουσαν καθήκοντα, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπακοήν. Ἄλλ' ἡ τοῦ σεβασμοῦ ἰδέα θὰ διαμένη ἢ κυριαρχὸς ἰδέα, ἡ ἐμπνεύουσα καὶ διέπουσα καὶ κρατοῦσα τοῦ υἱικοῦ σεβασμοῦ, ἐπαρκοῦσα δέ, αὕτη καὶ μόνῃ, ἵνα χαράξῃ, μεταξὺ τῶν τέκνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν νεογνῶν τοῦ κτήνους, διαφορὰν ἀναλλοίωτον. Εὐρίσκομεν ἐν τῇ τῶν ζώων οἰκογενεῖᾳ μορφήν τινα ὑπακοῆς, τύπον τινά ἀγάπης· μάλιστα δ' εὐρίσκομεν τὸν φόβον· ἀλλ' ὁ σεβασμὸς βλέπει, καὶ τόνον, ὥστε καὶ αὕτη ἡ ἐκφράζουσα τούτον λέξις, ἐπὶ τῶν

ζώων εφαρμοζόμενη, οὐδ' ἔχει πλέον σημασίαν. Ὁ φόβος καὶ τὸ εἶδος τῆς ὑποταγῆς τὴν ὅποιαν ἐμπνέει, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀγάπη ἐν τῇ χυδαίᾳ αὐτῆς μορφῇ, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων, τὰς ὁποίας κοινὰς ἔχομεν μετὰ τοῦ κτήνους, ἐνῶ ὁ σεβασμὸς εἶνε οὐσίας ἠθικῆς, ἰδιόαξον εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐκείνην τῶν σχέσεων τάξιν, τὴν ὑποθέτουσαν ὑπερόχους δυνάμεις καὶ τὴν μετὰ τοῦ ἀπολύτου σχέσιν. Ὁ σεβασμὸς ἀπαιτεῖ τὴν ἰδέαν ἀυθεντίας ὑπὸ τοῦ λογικοῦ ἀναγνωριζομένης καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως δεκτῆς γενομένης. Δὲν εἶνε λοιπὸν δυνατὸς παρὰ ὅπου τὸ λογικὸν καὶ ἡ ἐλευθερία ἀμοιβαίως συναντῶνται· γεννώμενος δὲ εἰς ὃν διὰ τῶν ὑπερόχων δυνάμεων τούτων πεπρωκισμένον, ἀνέρχεται διὰ φυσικῆς τινος ἀναβάσεως, ἀπὸ τῆς σχετικῆς ἀυθεντίας εἰς τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς ἡ ἀυθεντία αὐτὴ προέρχεται, καὶ ἥτις δὲν εἶνε παρὰ ἡ τοῦ Θεοῦ κυριαρχία.

Ἀφοῦ ὁ σεβασμὸς ἰδιόαζει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ τὸν ἄνθρωπον μορφοῦσα ἀγωγή ὀφείλει πρὸ πάντων, νὰ εἶνε σχολεῖον σεβασμοῦ. Οἱ γονεῖς δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δέχωνται τὸν σεβασμὸν τούτου, καθῶς καὶ τὰ τέκνα δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ μὴ προσφέρωσιν εἰς αὐτοὺς τὸν σεβασμὸν. Ἐδέησε νὰ ἐπέλθῃ ὅλη ἡ ἀταξία τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ἡ ψευδὴς τοῦ τελευταίου αἰῶνος φιλοσοφία εἰσήγαγεν, ἵνα πεισθῶσι πατέρες ἔντιμοι, ἐνάρτοι μητέρες, νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰ τέκνα τῶν νὰ συμπεριφέρονται πρὸς αὐτοὺς ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους. Ὁ τολμηρὸς ἐκεῖνος τόνος, αἱ ἐξεις τοῦ ἐπικρίνειν, αἱ αὐθάδεις ἐρωτήσεις ἢ ἀπαιτήσεις, ἡ ἀλαζονεῖα ἐκείνη τοῦ ἀρτιγενοῦς ἐγωῖσμοῦ, τοῦ πιστεύοντος ὅτι τὸ πᾶν εἰς αὐτὸν ἐπιτρέπεται, καὶ πολλαπλασιάζοντος τὰς ἀπαιτήσεις του, πάντα ταῦτα εἶνε τόσαι κατὰ τοῦ σεβασμοῦ ἀπόπειραι καὶ καταχρήσεις, ὑπὸ τυφλῆς ἐπιτροπέμεναι καὶ ἐνθαρρυνόμεναι τρυφερότητος, καὶ ἀποτελοῦσαι, ἐν ταῖς ἔτι ἀμορφώτοις συνειδήσεσι, τὸ ἔργον τῆς κακίας.

Οἱ χριστιανοὶ γονεῖς ἢ ἀπιτηρῶσιν ἐκ τοῦ πλησίον, καὶ θὰ δυνηθῶσιν ἐρρωμένους νὰ ἀναχαιτίσωσι τὰς πρώτας ταύτας τῆς ἀνευλαβείας ὁρμάς. Τὰ δὲ χριστιανικὰ τέκνα θὰ εὗρωσιν, ἐν τῇ ἀγωγῇ τὴν ὅποιαν λαμβάνουσι, τὴν δυνάμιν τοῦ ὑποτάσσεσθαι εἰς τὸν νόμον τοῦ σεβασμοῦ. Οὐδεμία, ἴσως, ἀρετὴ θὰ ἀπαντήσῃ πλειότερον τὰς προσπάθειάς τῆς ἀρτιγενοῦς αὐτῶν ἐλευθερίας.

Ὅταν ἡ προσωπικότης ἐξεγειρήται, ἔταν ὁ ἄνθρωπος [σχεδιάζεται] λαμβάνων συνειδήσιν τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἀξίας, τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην αἱ τῆς ἐπάρεσως ἀξιώσεις φθάνουσιν εἰς τὸ χεί-

ριστον σημεῖον. Χθὲς δὲν ἦτο παρὰ ὃν μόλις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθόν, παρὰ τῶν ἄλλων ἐξηρητημένον καθ' ὅλας τῆς ζωῆς του τὰς ἐκδηλώσεις· δὲν ἠδύνατο ἵνα τρέφῃται, οὔτε νὰ βαδίξῃ, ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν ἄλλων· καὶ αὐτῶν τῶν λείων ἐστειροῦτο νὰ ἐκφράσῃ τὴν μόλις γεννωμένην σκέψιν του· εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐρωτᾷ τὴν μητέρα του τὰ ὀνόματα τῶν ἀντικειμένων ὅσα προσέπιπτον εἰς τὰ βλέμματά του. Μικρὸν κατὰ μικρὸν, τὰ βήματά του ἐστερεώθησαν, αἱ δυνάμεις του ἠξήθησαν, ἡ γλῶσσά του ἐλύθη, τὸ φῶς διεσκέδασε τὰ σκότη, ἐν οἷς τὸ λογικὸν του ἐκοιμᾶτο· ἡ ἐπιθυμία ἢ τυρλὴ ὑπεχώρησεν εἰς τὴν θέλησιν, τὴν ἀποφασίζουσαν καὶ διατάσσουσαν τὰ μέσα πρὸς τὸν σκοπὸν. Τὸ παιδίον αἰσθάνεται ὅτι εἶνε καὶ αὐτὸ ὡς οἱ ἄλλοι, καὶ παραχρῆμα ὀνειροπολεῖ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς πᾶν τὸ περιτοιοχὸν αὐτό. Πᾶν ὄριον τὸ πληττεῖ, πᾶς περιορισμὸς τὸ πληγόνει. Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ταύτην, ὁ τοῦ σεβασμοῦ νόμος ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν συνειδήσιν του, ἀλλὰ, κατὰ πρῶτον, εὐρίσκει τοῦτο ἀποστατοῦν. Ἡ τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ πάθους αὐτονομία οὐδαμῶς ἀλλαγῶ περιφανέστερον καταδηλοῦται. Φωνὴ τις ἐσωτερικὴ τῷ λέγει ὅτι ἡ εὐγενεστάτη τῆς ἐλευθερίας χρῆσις εἶνε τὸ νὰ εἰμεθα κύριοι ἡμῶν αὐτῶν· ἐπιθυμία, ἀρ' ἑτέρου, ἀκατανίκητος τὸ βεβαιῶσθαι ὅτι τὸ μεγαλειόν του συνίσταται εἰς τὸ κυριαρχεῖν τῶν ἄλλων. Μεταξὺ τῶν δύο ἐναντίων τούτων ὑπαγορεύσεων, ἡ ἀγωγή, ἀναμριβόλως, θὰ τὸ βοηθῇ ἰσχυρῶς, ἵνα κάμῃ τὴν πρόπουσαν ἐκλογὴν, καὶ νικῆσῃ διὰ τοῦ σεβασμοῦ τὴν ἔπαρσιν. Ἡ ἀπόφασις ὁμοῦς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ θέλησιν, καὶ ἀπαιτοῦνται πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἠθικῆς ἀγωγῆς, ἵνα φέρωσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν τὴν ἐσκοτισμένην καὶ ἀνυπότακτον αὐτοῦ θέλησιν.

Θὰ ἔγῃ ἀρὰ γε, ἀγαθὰς ἀποφάσεις ἢ θέλησις, μὴ βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος· Δυνάμεθα, ἐκ τῶν προτέρων, ν' ἀμφιβιάλλωμεν. Κεχωρισμένη παντὸς θείου δεσμοῦ, ἡ ἀνθρωπίνη ἀυθεντία, ἔστω καὶ ἡ πατρικὴ, θὰ προσκρούσῃ, κατ' ἀνάγκην, εἰς ἀντιρρήσεις. Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἴσοι· ἰδοὺ ὁ συνεπτυγμένος συλλογισμὸς ὁ ὑποκρυπτόμενος εἰς ἀπάσας τῆς ἐπάρεσως τὰς ἐπαναστάσεις. Καὶ ὁ συλλογισμὸς οὗτος εὐκόλως δὲν ἀναίρειται. Θὰ εἶπητε ὅτι τὸ παιδίον δὲν εἶνε ἀνὴρ, ὅτι, ἐν τῇ ὑπερῆρανῳ αὐτοῦ ἀξιώσει νὰ μεταχειρίζηται ὡς ἴσους ἑαυτῷ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, τὸ πᾶν συγχέει καὶ καταδικάζει αὐτό· αἱ δυνάμεις του, τὰς ὁποίας ὁ χρόνος εἰσέτι δὲν ἀνέπτυξεν, αἱ γνώσεις του, αἱ μὴ ὑπὸ τῆς παιδείσεως

πολλαπλασιασθῆσαι, ἡ περὶ τῆς ζωῆς ἰδέα του, ἡ μὴ ὑπὸ τῆς πείρας περωτισμένη, πάντα ταῦτα εἶνε ἀληθῆ ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἀλλ' ὄχι διὰ παντός. Τὸ νεώτατον παιδίον εἶνε, κατ' ἀνάγκην, κατώτερον τῶν γονέων του, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι, ὅσο νεώτερον εἶνε, τόσο καὶ ἤττον ἰκανὸν νὰ ἐκτιμᾷ τὰ ἐλατήρια τῆς φρονήσεως, ἅτινα θὰ τῷ συνεβούλευον τὴν ὑποταγήν. Ἐγγίζει εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν; Εἶνε τότε ἰκανώτερον ν' ἀναγνωρίζῃ τὴν ὑπεροχὴν, ὅπου ὑπάρχει αὐτῇ, ἀλλ' εἶν' ἐπίσης ἰκανὸν νὰ διακρίνῃ καὶ τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς. Συχνάκις ὁ υἱὸς τοῦ ἐργάτου, τοῦ χωρικοῦ, θὰ ἔχῃ κάμη σπουδᾶς, τὰς ὁποίας ὁ πατὴρ του ἀγνοεῖ. Καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας τῆς κοινωνίας τάξεις, ἡ παιδείσις τοῦ δεκαπενταετοῦ παιδιοῦ θὰ εἶνε πολὺ ὑπερτέρα τῆς παιδείσεως τῆς μητρὸς του. Εἰς μάμάνην θὰ παραστήσῃτε εἰς τὸν οἰηματίαν τοῦτον νεανίαν ὅτι, ἐὰν εἰσεύρῃ ὀλίγα ἑλληνικά, ὀλίγην φυσικὴν ἢ ὀλίγην ἱστορίαν, ἀγνοεῖ ὅμως τὰ ἀπορῶντα τὴν ζωὴν, καὶ ὅτι ἡ πείρα εἶνε ἡ κυριαρχοῦσα τῆς ὑπάρξεως. Ἰδιάζει εἰς τὴν ἡλικίαν πείραν τὸ νὰ εἶνε ἀκοινωνήτος: δὲν μεταδίδεται ἀπὸ τοῦ μὲν εἰς τὸν δέ, καὶ στερούμενοι αὐτῆς δὲν αἰσθάνονται τὴν ἔλλειψιν τῆς.

[ἀκολουθεῖ]

Κατὰ μετάφρασιν
Π. ΓΚΟΡΟΓΙΑΝΝΗ.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐξ ἀγίου Ὄρους τηλεγραφικῶς διεβιβάσθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ αὐτόθι ἀπὸ ἐτῶν ἐρησυχάζων θεορίθ. ἐπίσκοπος πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγθαγγέλος ἐξεδήμηται ἐν γῆρᾳ βίβητι πρὸς Κύριον.

Ὁ κοιδίμιος ἱεράρχης διετέλεσε πρωτοσύγκελλος τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Ἀρχίας Ἀγθαγγέλου, κατὰ μᾶρτιον δὲ τοῦ 1872 προήχθη εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα διορισθεὶς ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως, δικτελοῦσης ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ μητροπολίτου Ἀρχίας. Μετὰ τινὰ δ' ἔτη ἀποχωρήσας μετέβη εἰς ἄγιον Ὄρος ἐνθὰ μέχρις ἐσχάτων ἐρησυχάζει.

— Παράρματα. — Ἐνεκα ἀδελφίας περιεῖρθησαν τὰ ἐξῆς λάθη ἐν τῷ λόγῳ τοῦ ἀρχιμ. Κ. Βουτζαλίτου τῷ ἐν τῷ μηνιαίῳ τεύχει δημοσιευθέντι. Ἐπὶ σελ. 146 Α' στήλῃ στιχ. 7 ἀναγνωστέον ἢ περιγράφει, ἀντὶ ἡ ὑπερῆρξεναι, καὶ ἐν τῇ

αὐτῇ σελ. Β' στήλῃ στιχ. 26 ὡς ἀδελφοῦς, ἀντὶ καὶ ἀδελφοῦς καὶ ἐν στιχ. 49 ἢ ὅταν, ἀντὶ καὶ ὅταν ἐν σελ. δὲ 148 Α' στήλῃ στιχ. 19 προηγούμενοι, ἀντὶ προηγούμενον.

ΔΙΑΒΑΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις σεβασμ. ἀρχιερέων ὅτι ἐκ τῶν ἐσχάτως ἐκκοπέντων παρὰ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς μαρτυρικῶν βαπτίσεων ἰκανὴ ποσότης καὶ τῶν τεσσάρων εἰδῶν φυλάττεται παρὰ τῇ εἰρημῆν Ἐπιτροπῇ προωρισμένη διὰ τὰς ἐπαρχίας. Ὡστε ὁ βουλούμενος ἐκ τῶν ἀγίων ἀρχιερέων δύναται ἰρ' ἀποταθῆ εἰς τὸν σεβ. πρόεδρον τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν τοῖς Πίχαισις, τῇ 6 Μαΐου 1899.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου).

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Τῇ ἐλευσομένη Κυριακῇ τοῦ Παραλύτου, 9 Μαΐου, τελεσθήσεται ἐν τῇ ἱερᾷ νοσοκομειακῇ Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, Βαλουκίου, ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, μετὰ τῆς περι Αὐτὴν ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ἐπέτειος Πατριαρχικῆ καὶ Συνοδικῆς λειτουργίας, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν αἰδιμίμων κτιτόρων, εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ συνδρομητῶν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, καὶ πάντων τῶν ἐν τοῖς διαληφθεῖσι Καταστήμασι κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Ἐν Γαλατῶ, τῇ 6 Μαΐου 1899.

Ὁ Διευθυντὴς

Ε. ΚΑΒΑΔΑΣ

Παρακαλοῦνται οἱ λαβόντες ἀγγελίας τοῦ ὑπὸ τὰ πιστήρια εὐρισκομένου «Δοξαστῆριου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου» τοῦ ἀρχοντος πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Γ. Βιολάχη ὅπως ἐπιστρέψωσι αὐτὰς ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἶδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασίων γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχίων.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΜΑΪΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 22

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † Ο Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
 - † Ο Μέγας Ἀρχιεπίσκοπος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ θρόνῳ χρυσῶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ἐπίσημα βυζαντινὰ γράμμα-
τα— Ἡ ἐπιρροή τῆς ξηραθείας ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθη-
ματος— Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ λειτουργία ἐν Βαλουκλίῳ.— Μετ' ἐπιβαλλούσης ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπέας καὶ τάξεως ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τοῦ Παράλυτου ἐν τῷ ἐν Βαλουκλίῳ ἱερῷ ναῷ τῆς ζωοδόχου Πηγῆς ἢ ὑπὲρ τῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων ἰδρυτῶν εὐεργετῶν, ἐφόρων, συνδρομητῶν καὶ ὑπὲρ παντός τὴν πολῦτιμον ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν ἐκάστοτε παρεχομένου τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι πατριαρχικὴ λειτουργία ἐν μέσῳ συρροῆς πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινῶν συντερουρήσαν οἱ σεβασμιώτατοι ἄγιοι συνοδικοὶ Δέρκων Καλλίνικος, ὁ καὶ πρόεδρος τῆς ἐφορείας τῶν εὐχῶν Καθιδρυμάτων, Ἀμκασιὰς Ἀνθιμος, Βερροίας Κωνσταντῖος, Ρόδου Κωνσταντῖνος, Μικρασιατικῆς Ἰωακείμ, Χαλδαιῶν Γερβᾶσιος, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντῖος, Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος, τῶν σεβασμιωτάτων Σηλυβρίας μὲν καὶ Σκοπίων ἱερουργουστών ἐν ἄλλοις ναοῖς, τοῦ δὲ ἁγίου Σωζοχαθουπόλεως ἀπόντος ἐνεκα ἀσθενείας, Ἦν τῷ ναῷ παρήσαν τὰ μέλη τῆς ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ ἄλλοι ἔγχριστοι ὁμογενεῖς.

Τῆς θείας καὶ ἱερᾶς μυσταγωγίας περὶ τὴν θείαν, ἢ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξελθὼν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐψάλεν ἐν τῷ περιβόλῳ ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ἀοιδίμων πατριάρχων τὸ εἰθισμένον Τρισάχιον.

Ἐίτα ἢ Α. Θ. Π. ἀναπαυθεὶς ἐπὶ μικρῶν μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ Ἐπιτροπιεῖ

τῆς Μονῆς, μετέβη μετὰ πάσης τῆς συνοδίας εἰς τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα, ἐνθα παρετίθη πᾶσι γεῦμα. Μετὰ τοῦτο ἢ Α. Θ. Π. ἀφ' οὗ ἐπεθεώρησε πάσης τὰς αἰθούσας τῶν ἀσθενῶν ἀποτείνασθαι διαφόρους παρεμυθητικῶς λόγους πρὸς τοὺς ἀσθενούντας μετέβη εἰς τὸ παρεκκείμενον Ὁρσανοτροπιεῖον μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ γενομένη δεκάτῃ, τῶν ὁρσανῶν πρὸ τῶν θυρῶν ψαλλόντων ὕμνους ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. καὶ τῆς Α. Θ. Π., ἐνὸς δ' αὐτῶν διὰ κταν προσφόρου καὶ συγκινητικοῦ ποιήματος προσφωνήσαντος τὴν Α. Θ. Π. Μετὰ τὴν ἐπεθεώρησιν καὶ τοῦ εὐαγοῦς τοῦτου ἰδρύματος ἢ Α. Θ. Π. ἐπανεκάμφε μετ' ἀπάσης τῆς συνοδίας αὐτῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

— *Ἡ Α. Θ. Π. ἐν τοῖς ἀνακτόροις.*— Χθὲς ἢ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης ἐν συνοδίῃ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σ. Ἀριστάρχου βῆ π. μ. μὲν μεταβὰς εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίξ ὑπέβαλε τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ Ἀνακτι διὰ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῶν ἀνακτόρων ἐξωχωτάτου Τεχσίν βῆ τὰς ἐπιταῖς προσφάτοις ἐνδείξεισιν εὐνοίας καὶ αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας τῆς Α. Α. Μ. πρὸς τὸ ἡμέτερον Γένος εὐχριστίας καὶ τὴν θερμὴν εὐγνωμοσύνην, μετὰ μεσημβρίαν δὲ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ὑψ. τὸν Μέγαν Βεζύρην.

— *Ἐρὰ Σύνοδος.*— Τῆς Α. Θ. Π. ἀπουσίας τῆς χθρσινῆς συνοδικῆς συνεδρίας, ἕνεκα τῆς εἰς τὰ ἀνάκτορα μεταβάσεως αὐτῆς, ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος προήδρευσε ταύτης ὡς πρῶτος τῇ τάξει.

— *Πατριάρχης Μελχιτῶν.*— Προχθὲς, Τετάρτῃ, ἢ Α. Μακαριότης ὁ πρό τινας ἐν τῇ ἡμετέρῃ πόλει παρεπιδημῶν νέος πατριάρχης τῶν Μελχιτῶν Δζεραϊδζήρης συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν πνευματικῶν μητροπολιτῶν Χαβρᾶνης Νικολάου Καδῆ καὶ Ἠλιουπόλεως Ἀγαπίου Μακαλλοῦ, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μιχαὴλ Σιρίμ πρωτοσυγκέλλου, τοῦ ἐπισκόπου Κυριλλοῦ Μαγδαλάπ 6' γραμματέως καὶ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Φιλίππου Σελ-

χούπ ἐλθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπετέλεσθε τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Τὴν Α. Μακροπότητα μετὰ τῆς συνοδίας ὑπεδέξατο ἐν τῇ Μ. Πρωτοσυγκλήτῃ ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος, ὃς καὶ εἰσήγαγε τὴν Α. Μ. παρὰ τῇ Α. Θ. Πανηγυρίῳ. Μετ' ἀνταλλαγῆν φιλοφροῦνων τινῶν λόγων ἡ Α. Μακροπότης περιελθούσα τὰ Πατριαρχεῖα ὡς καὶ τὸν νῆον ἀπῆλθε προσημομένη μετὰ σεβασμοῦ*.

—*Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.*— Ὁ πανιερωτάτος μητροπολίτης Διδυμοτείχου Φιλᾶρετος τηλεγραφικῶς εὐχαρίστησε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ νέᾳ αὐτοῦ ἐκλογῇ.

—*Μητροπολίτης Δυρραχίου.*— Τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Δυρραχίου Προκοπίῳ παρῶσάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνοδου κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐγένετο τὸ Μέγα Μήνυμα. Κατελθόντων δὲ μετὰ τὴν συνεδρίαν τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐγένετο ἡ νεομιμνήμη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

—*Δημογερονταὶ Διδυμοτείχου καὶ Δυρραχίου.*— Αἱ Δημογερονταὶ τῶν πόλεων Διδυμοτείχου καὶ Ἐλεβασκίου τηλεγραφικῶς ἐξέφρασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτῶν εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῶν νέων μητροπολιτῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν.

—*Αὐτοκρατορικὴ δωρεά.*— Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ Σουλτάν Ἀβδούλ Χμιτ ἔνδειξεν ἀμειώτου ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας πρὸς τὴν ἡμέτερον Γένος ἐπιδαφιλουόμενον ἠδὲ δόκησε νὰ διατάξῃ ὅπως δοθῶσιν εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο λίρ. 99. 750. Ἡ Α. Θ. Π. ὑπέβλεπεν ἡρμοδίως τῇ Α. Α. Μ. τὰς ἐπὶ τῇ αὐτοκρατορικῇ ταύτῃ δωρεᾷ θερμὰς εὐχαριστίας.

—*Παρασημοφορία.*— Μετὰ πολλῆς τῆς εὐρεσκείας ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ Σουλτάν Ἀβδούλ Χμιτ ἠδὲ δόκησε ν' ἀπονεύμῃ τῇ Α. Θ. Π. τῷ Ἀνδρέᾳ Κοπάτῃ ἐρέντῃ, μέλει τοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους ἐν τῷ πολιτικῷ τμήματι καὶ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ε. Μ. τὴν μεγάλην ταμίαν τοῦ μετ' ἐξῆς διὰ τὴν εὐδόκιμον ἐκπλήρωσιν

* Σημείωσις. — Ἡ λέξις Μελίτης παράγεται ἐκ τῆς ἰβραϊκῆς λέξεως Melē = αὐτοκράτωρ. Οἱ Μελίται = αὐτοκρατορικοὶ, ἀπεκλήθησαν οὕτω, διότι δὲν ἀπεδέχθησαν τὰς αἰρέσεις τοῦ Εὐτυχοῦ καὶ τοῦ Νεστορίου, ἀλλὰ συμμορφώθησαν πρὸς τὸ δόγμα τοῦ αὐτοκράτορος Μαρκιανοῦ, συγκαλέσαντος τῷ 451 Συνόδον ἐν Χαλκηδόνι καὶ διατάξαντος τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπορρίσεων τῆς συνοδου ταύτης, ἐνακολούθησαν ταύτας. Ἡ ἐπίσημος ὡς καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ γλώσσα τῶν Μελιτῶν ἀναγνωρίζοντων σήμερον τὸν Πάπαν εἶνε ἡ ἀραβικὴ οὐχ ἴσως διασώζεται ὡς τε λείψανον τῆς ἱστορίας αὐτῶν ἐν ἀνωτέραις τισὶ τάξεσι καὶ ἡ ἑλληνικὴ. Μέγας ἀριθμὸς ἰδίᾳ κληρικῶν Μελιτῶν προτιμᾷ σήμερον τὴν ἑλληνικὴν ὡς γλώσσαν μᾶλλον συνήθουσαν πρὸς τὴν γνησίαν αὐτῶν καταγωγὴν.

τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, καθ' ἃ τὸ σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν δόγμα ἀναφέρει.

Συγχαίρομεν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Ἀνδρέᾳ Κοπάτῃ ἐρέντῃ ἐπὶ τῷ ἐξῆς τούτῳ τεκμηρίῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ὀσίου Γερμανοῦ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος ἀγόντων τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Μυρέων καὶ Χαρσιουπόλεως ὡς καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Π. Τάφου ἀρχιμ. Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τῷ μὲν πρώτῳ τηλεγραφικῶς, τοῖς δὲ λοιποῖς διὰ τοῦ πανος. Δευτερεύοντος Λαυρεντίου.

—*Ἐπετηρὶς γενεθλίων Ἀράσσης.*— Τῆς Α. Α. Μ. τῆς Ἀνάσσης τῆς Ἀγγλίας καὶ αὐτοκρατορῆς πασῶν τῶν Ἰνδιῶν Βικτωρίας ἀγούσης τὴν 80ὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτῆς ἑορτῆν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἴκουμ. Πατριάρχης διεβίβασε πρόχθεις τῇ Α. Θ. Π. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Ἀγγλίας σὺν Ν. Ὀκονορ τὰς εὐχετηρίας αὐτοῦ προσήρτες διὰ τοῦ πανος Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ἰωάν. Δ. Τανταλίδου, διευθυντοῦ τοῦ Ἀ' πατριαρχικοῦ Γραφείου.

Αὐθμερὸν οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Α. Θ. Π. μεταβάντες παρὰ τῇ Α. Θ. Π. πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτῳ, ἀπερχομένῳ τῆς πρωτεύουσας, πῦξίτο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τοῦ κατευδίου.

—*Ἐπέτειος στέψεως Τσάρου.*— Τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος πατρῶν τῶν Ρωσίων Νικολάου τοῦ Β' ἄγοντος σήμερον τὴν ἐπέτειον τῆς στέψεως αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ εὐλογίας τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Ἰσπερπάτσευρ διὰ τοῦ πανος Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ἰωάννου Δ. Τανταλίδου διευθυντοῦ τοῦ Ἀ' Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

—*Ἄρσις ἐκκλησιαστικῆς ποιητῆς.*— Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Πρεσπῶν Ἀνθίμου αἰτησάμενον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἀρῆθ ἡ εἰς δύο ἱερεῖς τοῦ Κρουσόβου πρότινος ἐπιβληθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ποιητῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐνεκρίνε τὴν αἴτησιν.

—*Ἐπίσκεψις.*— Ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος προτιθέμενος ἵνα ἀπουσιάσῃ ἐπὶ τινα χρόνον τῆς πρωτεύουσας κατελθὼν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην ἀποχαριστίας αὐτόν.

—*Ἐπίσκοποι Μετρώων καὶ Ἀθῶρων.*— Ἦλθεν εἰς βουλεύουσαν τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὅπως παρεπιδημήσῃ ἐπὶ μικρὸν ἡ Α. Θ. ὁ ἐπίσκοπος Μετρώων καὶ Ἀθῶρων Ἰωακείμ.

—*Ἀρχιμανδρίτης Βορὶς.*— Ἀσμένως ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ρωσικαῖς ἐφημερίαις ὅτι ὁ οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀναχωρήσας πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Βορὶς τέως προϊστάμενος τοῦ ναοῦ

τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς πρεσβείας ἐψηφίσθη τῇ 7 Μαΐου ἐν τῇ Ἀγιωτάτῃ Συνόδῳ τῆς Ρωσικῆς ἐπίσκοπος Ἰαμβούργου καὶ πρῶτος βικάριος τῆς ἐπαρχίας Πετρούπολεως, δικτηρῶν ἄλλα καὶ τὴν θέσιν πρυτάνεως τῆς Πνευματικῆς Ἀκαδημείας Πετρούπολεως.

— **Περιουσία Διδυμοτέιχου.** — Ὁ πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας τοῦ ζοιδίμου Διδυμοτέιχου διορισθεὶς ἑξαρχος ἱερολ. Τριτευῶν Παρθένιος, ἀπῆλθε τῇ περελουσίῃ Δευτέρῃ εἰς Διδυμοτέιχον.

— **Μητροπόλις Δρυϊνουπόλεως.** — Ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τῆς Ἐπαρχίας Δρυϊνουπόλεως διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὁ αἰδεσιμώτατος ἱερεὺς Χρῆστος μέγχι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου μητροπολίτου.

— **Ἐργγραφὴ ἐκλεξίμων.** — Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τοῦ περελουσίτου Σαββάτου προτάξει τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Ἀμυσειῶν Ἀνθίμου ἐνεργεθῆν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἐνορίας Βλῆζγκας Ἀθανάσιος Ἀλάκρικς.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Εἰς τὴν μορὴν τοῦ Πατοκράτορος τὴν ἐν Ἀρίφῳ Ὅρει ἀναφέρονται καὶ τὰ δύο γράμματα τὰ σημερον ἐκδιδόμενα. Τὸ πρῶτον τούτων ἀπελήθη τῷ 1357 κατὰ μῆνα Ἀπρίλιου, ὃς ἦν ὁ τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος **, ἢ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Παλαιολόγου, καὶ ἀναφέρεται μὲν εἰς τὴν μορὴν τοῦ Ραβδούχου, ἢ λέγει κελλίον διὰ τὴν μικρότητα βεβαίως, ἀλλὰ μάλλινον ἀρῆκει εἰς τὴν βιογραφίαν τῶν κειτόρων τῆς μορῆς Πατοκράτορος. Οἱ κείτορες αὐτῆς ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Ἀλέξιος καὶ Ἰωάννης, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἦν μέγας πριμοκύριος τῆς αὐλῆς, ὁ δὲ δεύτερος πρωτοσέβαστος καθ' ὃν καιρὸν ἐξεδίδοτο ὁ χρυσοβούλλος τοῦ Παλαιολόγου λόγος. Ἐξ ἑτῆ κατόπιν, ὅτε συνεπληροῦτο ἡ οἰκοδομὴ τῆς μορῆς, ἐν ἐπιγραφῇ τινι τὰ ὀνόματα τῶν κειτόρων τῆς τοῦ Πατοκράτορος ἀναφέρονται χωρὶς τινος ἑτέρας διακριτικῆς ὀνομασίας, Ἀλέξιος καὶ Ἰωάννης δούλοι τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ γρῶστοι εἰσιν ἐκ τῆς περὶ Θάσου διαθήκης Ἰωάννου τοῦ πριμοκυρίου ὅτι στρατοπεδάρχης ἦν ὁ Ἀλέξιος, τὰ δὲ δίκαια πριμοκυρίου ἦν ἡδὴ κατέχωρ Ἰωάννης ὁ τῆς νήσου Θάσου κύριος.

Τὸ δεύτερον τῶν γραμμάτων ἀπελήθη κατὰ μάιον μῆνα τοῦ 1386, ἐν ἰνδικτιῶνι ἐννάτῃ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νείλου **, καὶ

* Ἰδε συνέλειαν ἀπὸ σελίδος 155 τοῦ παρόντος τόμου.

** κείσθω πρὸς ἀδηγίαν τῶν ἀναγνωστῶν ὅτι κύκλος ἰνδικτιῶνων ἀρχεται τῷ 1347, τῷ 1362, τῷ 1377 καὶ τῷ 1392.

*** βλ. περὶ τοῦ Νείλου τοῦ «Πατριαρχικοῦ Πίνυκκ» μου, σελ. 440 - 447.

ἐπικυροῖ τὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ πριμοκυρίου προσήλωσις τῆς νήσου Θάσου τῇ μορῇ τοῦ Πατοκράτορος. Τὸ περὶ Θάσου γράμμα ἐξέδωκα ἐν σελίδι 293—296 τοῦ Θ' τόμου τῆς Ἀ' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας, ἐν τῷ Γραμματοφυλακίῳ μὲν ἰδὼν τῆς μορῆς ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένον, γραφῇ τοῦ 14' αἰῶνος, ἀλλ' ἄνευ τῶν ἀπαραίτητων τόπων, λείποντος δηλὰ γε δὴ τοῦ τε σιγίλλου καὶ τοῦ τόπου, ἀφ' οὗ μὴρίθω τὸ σιγίλλιον ἦτοί τῆς σφραγίδας ἀνήρτων, κατὰ τὸ τῶν βυζαντινῶν γραφειῶν ἔθος· ἐξ οὗ εἰκάσειεν ἄρ τις ὅτι μετεργασθῆ συγχρόνως τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ τὸ ἐπίσημον γράμμα εἰς ἀντίγραφο, θεία μοῖρα περισσώζομενα μέχρις ἡμῶν μετὰ τοὺς γενομένους ἐμπρησμοὺς τῆς μορῆς τοῦ Πατοκράτορος. Ἐπίστασις τις περὶ τῆς διαθήκης Ἰωάννου πριμοκυρίου ρωμίζω ὅτι ἐπιβάλλεται ἡμῖν, χάριν τῆς ἱστορίας τῶν μερῶν, ἐν οἷς οἰκοῦμεν.

Ἡ διαθήκη φέρει χρόνον ἐκδόσεως τῆς 1 αὐγούστου τῆς ἐβδόμης ἰνδικτιῶνος· ἐπειδὴ δ' ἐβδόμη ἰνδικτιῶνα ἔχομεν τῷ 1354, ὅτε ἡ μορὴ τοῦ Πατοκράτορος οὐκ ἦν ὠκοδομημένη, κατὰ δὲ τὸ χρυσοβούλλου Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου κτήμα τῶν ἀδελφῶν Ἀλεξίου καὶ Ἰωάννου γράφεται τὸ τοῦ Ραβδούχου κελλίον, ἀναγκασθησάμεθα μεταβῆναι εἰς τὴν κατόπιν ἐβδόμη ἰνδικτιῶνα, δηλ. οὖν εἰς τὸν αὐγούστον τοῦ 1399, ἐξ ἑτῆ μετὰ τὴν ἰδρῶσις τῆς μορῆς, ἢ μάλλινον εἰς τὸν αὐγούστον τοῦ 1384, ὃ καὶ τῇ ἀληθείᾳ κείται πως ἐγγύτερον, καθὼ ἐγγὺς τοῖς τοῦ πατριάρχου Νείλου χρόνοις· διότι παραδοξὸν ἦθελε φανῆ πῶς τὸ πατριαρχικὸν γράμμα ἐκδίδοται τῷ 1386 περὶ ἀμερῶσεως ἱερᾶς γενομένης πρὸ δέκα ἐπτὰ ἐτῶν. Εἰ δ' ὁ Victor Langlois γράφει, καθὼς εἶπον πρὸ δεκαετίας (α), ὅτι ἡ διαθήκη τοῦ πριμοκυρίου Ἰωάννου ἐγγράφη τῷ 6871 ἀπὸ κοσμογετείας, ἦτοι κατὰ τὸ 1363 ἀπὸ τῆς βίαις ἐν ἡμῖν ἐπιφανείας, συνδυάζει πάντως ὁ ἀνὴρ τῷ ἔτει τῆς διαθήκης τὸ τῆς οἰκοδομῆς τῆς μορῆς ἔτος·

καὶ λοιπὸν ἀποδεκτὸν ἡμῖν ὡς ἔτος τῆς εἰς τὴν μορὴν Πατοκράτορος προσαμερῶσεως τῆς Θάσου τοῦ 1384, καθ' ὃ ἐξῆν ὁ διαθέτης, ὅστις φαίνεται τῶν καὶ μετὰ δύο ἐτῆ, κατὰ γε τὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Νείλου, ἐν ᾧ οὐ γράφεται μήτε μακαρίτης, μήτε ἀειμνηστος, μήτε ἐπετρος, ὡς ἦν ἔθος τοῖς τῶν βυζαντινῶν γραμματεῦσι· καὶ πάντα τὰ περὶ Θάσου λοιπὸν γραφόμενα ἀναφέρονται εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1384 κατάστασιν αὐτῆς, ὅτε διὰ χρυσοβούλλου λόγων δο-

(α) Langlois, Mont Athos et ses monastères· σελ. 66, ἢν ἀντιβέλλων τις τῇ σελ. 24 εὐρήσει τὸν πολυμαθῆ γαλιῆτην οὐκ ἀκριβολογούντα τοῦς χρόνους· «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» τόμ. Θ', σελ. 293. Ὁ δὲ πολὺς Emm. Miller ἐν τῷ Mont Athos, Ile de Thasos (Παρίσιος, 1889) ἤκιστα βλέπει, ὡς εἶπικε, σπουδῆς ἀξίαν τὴν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἱστορίαν τῆς νήσου ταύτης.

θεῖσαν εἰς τὸς ἀδελφοὺς Ἀλέξιοι καὶ Ἰωάννη, ἡ δὲ ζημιωθείσα πολέμιον ἐπιβρομαίς, αἱ χρονικαὶ μεταβολαὶ κατέφθειρον ἀλλοιωθῆσαι, καὶ μάλιστα μετὰ θάνατον τοῦ Ἀλεξίου. Μέλλομεν ἰδεῖν ἐν ἔγγράφῳ νεωτέρῳ διὰ τὸ πριμοκύριον Ἰωάννης ἀναφέρεται μετὰ τῆς λέξεως ἐκεῖνος τῷ 1394, θαυρῶν ἄρα πρὸ τοῦτου τοῦ ἔτους.

Περὶ δὲ δὴ τοῦτου τοῦ πριμοκυρίου, ὅς φαίνεται κατὰ τὰ σήμερον ἐκδιδομένα μοι γράμματα γαμβροῦ Μαρουήλ αυτοκράτορος τοῦ Παλαιολόγου, προστιθήσονται στίχοι τινὲς εἰς τὰ παρὰ Δουκαγγίῳ, ὅς ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Familiae Augustae Byzantinae μίαν μὲν ἀδελφὴν τοῦ Μαρουήλ γινώσκει, σέβυγον γενομένην Πέτρον Β' τοῦ βασιλέως Κύπρου, τὴν Εἰρήνην, μίαν δὲ θυγατέρα, Ζαμπίαν, σέβυχθείσαν τῷ 1393 τῷ ἐκ Γενοῦνης εὐγενεῖ Ἰλαρίῳ Δόριᾳ προσθετέον ἄρα ὅτι καὶ ἑτέρα εἶχεν ἀδελφὴν ὁ αυτοκράτωρ Μαρουήλ, ἢ Ἐλαβε σέβυγον Ἰωάννης ὁ πριμοκύριος, κύριος τῆς Θάσου, διακριθεὶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν τοῦ Μαρουήλ Παλαιολόγου χρόνων, ἀπὸ τοῦ 1357 κερῖως ἄχρι τοῦ 1386 καὶ τι πρὸς ἴσως.

καὶ ἐντέθεν ὁ ἀγαγώστης δικαιοὶ τὴν τύποις ἔκδοσιν τῶν χρυσοβούλλων καὶ τῶν τοιούτων ἔγγράφων, ὡς εἰσαγγόντων νέας γινώσκεις εἰς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τοπογραφίαν.

Ὁ Μ. Χρστοφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤῷ Τῷ ΘΕῷ ΠΙΣΤΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ῬΩΜΑΙΩΝ Ο
ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ἐπεὶ ὁ περιπόθητος συμπένθερος τῆς βασιλείας μου ὁ μέγας πριμηκύριος κύρ Ἀλέξιος ἀνέφθιεν ὡς παραδεδώκασι πρὸς αὐτὸν ὃ τε σεβασμιώτατος πρῶτος τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὀρει τοῦ Ἁθῶ σεβασμιῶν μονῶν κύρ Δωρόθεος καὶ οἱ ὑπ' αὐτῷ τιμιώτατοι μοναχοὶ διὰ γραμμάτων τὸ ἐκεῖτε διακείμενον κελλίον τὸ τοῦ Ῥαβδόχου ἐπικεκλημένον, ἵνα ὡς ἐκτετριμένον καὶ ἡρανισμένον τελείως ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἀθίων διὰ Θεοφιλῆ σκοπὸν ἀνακτήσῃται καὶ συστήσῃ τοῦτο ἐξ οικείων πόνων καὶ ἀναλωμάτων μετὰ καὶ τῆς συνδρομῆς καὶ βοήθειας τοῦ περιποθήτου γαμβροῦ τῆς βασιλείας μου πρωτοσεβαστοῦ κύρ Ἰωάννου τοῦ ἀγαθέλφου αὐτοῦ, καὶ ἐντέθεν κατέχωνσι τοῦτο ὡς κτήτορες κατὰ τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα, καὶ ποιήσωσιν ἐπ' αὐτοῦ πάντα τὰ αὐτοῖς δόξαντα, μὴ μέντοι γε ἔχειν αὐτοὺς ἐπ' ἀδείας οὔτε τινα τῶν διαδόχων καὶ κληρονόμων αὐτῶν ἀποσπᾶται τοῦτο τῆς ἱερᾶς λαύρας τῶν Καρεῶν καὶ προσκυρῶσαι ἑτέραν μονῆν, ἀλλὰ διοικεῖσθαι πνευματικῶς αὐτὸ, κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν νομὴν καὶ συνήθειαν, παρὰ τοῦ κατὰ και-

ρὸν προϊσταμένου εἰς τὸ πρωτεῖον τῆς ρηθείση-
ιερᾶς λαύρας τῶν Καρεῶν, καὶ παρεκάλεισεν ἵνα
πλείονος ἔνεκεν ἀσφαλείας προσπορίσῃται αὐτῷ τῇ
τοιαύτῃ πράξει καὶ χρυσοβούλλον λόγον, ἐπιχο-
ρηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει αὐτῷ δι' οὗ προστάσει καὶ
εὐδοκεῖ καὶ διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ἵνα κατὰ
τὴν περίληψιν τοῦ γεγονότος αὐτῷ δὴ τῷ μεγάλῳ
πριμηκυρίῳ παρὰ τε τοῦ πρώτου καὶ τῶν ὑπ' αὐτῷ
μοναχῶν γράμματός τοῦ διαληθθέντος ἀγαθέλφου
αὐτοῦ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ ὡς κτήτορος, καὶ κατὰ
τελείαν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα καὶ ἐπιμέλονται
καὶ φροντίζωσι τῆς τούτου ἀγαθῆς καταστάσεως
καὶ Θεοφιλοῦς πολιτείας, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἐπὶ τὸ
κρεῖττον συστάσεως, καὶ βελτιώσεως τῶν προσόν-
των αὐτῷ κτημάτων καὶ πραγμάτων, ἀποδί-
δοντες πάντα τὰ ὀφειλόμενα δίκαια ἀνυστερήτως
πρὸς τὸ πρωτεῖον κατὰ τὴν εἰρημένην συμφωνίαν
τοῦ γεγονότος αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, γράμματός τῶν
μοναχῶν. Ὅθεν, τῇ ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόν-
τος χρυσοβούλλου τῆς βασιλείας μου, καθέξουσι μὲν
οἱ διαληθθέντες, ὃ τε μέγας πριμηκύριος καὶ ὁ πρω-
τοσεβαστος, οἱ ἀγαθέλφοι, τὸ εἰρημένον κελλίον
τοῦ Ῥαβδόχου καλούμενον ἐφ' ὄρι τῆς ἑαυτῶν
ζωῆς, ὡς τελείου οἰκοκύριοι καὶ κτήτορες συστή-
σουσι καὶ βελτιώσουσι τοῦτο κατὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐ-
τοῖς βούλησιν τε καὶ δύναιμι, ἐξουσίαν καὶ ἀδειαν*,
παρὰπέμφειν αὐτὸ πρὸς τοὺς ἐξ ὄσφους παῖδας,
καὶ κληρονόμους καὶ διαδόχους αὐτῶν, ἐπὶ τὸ κατέ-
χεσθαι παρ' αὐτῶν τὸν ἴσον καὶ ὁμοιοντρόπον. Ὅπει
καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἀσφάλειαν ἐπεχορηγήθη
αὐτοῖς καὶ ὁ παρὼν χρυσοβούλλος λόγος τῆς βα-
σιλείας μου, ἀπολυθεὶς κατὰ μὴνα ἀπρίλλιον τῆς
νῦν τρεχούσης δεκάτης ἰνδικτικῶς, τοῦ ἑξακισχι-
λιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ πέμπτου ἔτους,
ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ Θεοπρόβλητον ὑπε-
σημνηματο κράτος.

Ἰωάννης ἐν Χριστῷ βασιλεὺς καὶ αὐ-
τοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος,
ΝΕΙΑΟΣ ΕΛΕΘ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ῬΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

† Ὁ περιπόθητος γαμβρὸς τοῦ κρατίστου καὶ
ἀγίου μου αυτοκράτορος ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπη-
τὸς υἱὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος μέγας πριμηκύριος
ὁ κύριος Ἰωάννης πολλὰ καὶ ἄλλα τινα προσκυρῶ-
σας τῇ σεβασμίᾳ βασιλικῇ καὶ πατριαρχικῇ μονῇ.

* προδήλως ἐξερρή ή μετοχή ἔχοντες.

τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος, ἦν ἐκ βάλθρων ἀνήγειρεν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τῷ Ἄθρ, πρὸς τε τὴν τοῦ ναοῦ ὠραιότητα καὶ εὐπρέπειαν καὶ βοήθειαν καὶ ὄν ἀνήγειρεν ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ πάνσεπτον καὶ θεῖον ναὸν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ ἐν ὠκοδόμησε πύργον ἐκεῖ, τὸ περὶ αὐτὸν φρούριον ἅπαν μετὰ γε τῶν ἐν αὐτῷ οἰκημάτων καὶ πάντων τῶν αὐτῶν δικαίων καὶ προνομίων, τὸν λιμένα τὸν ὑπὸ τὸν πύργον περιοριζόμενον παρ' αὐτοῦ, τὴν περ ταῦτα γῶραν ἅπασαν καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς διήκουσαν γῆν ὑπεργόν τε καὶ χερσαίαν μέχρι τοῦ καθίσματος τοῦ λεγομένου Προαστείου, καὶ ἔτι τὴν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῆς Κακῆς Ῥάχως, ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Ποταμίου, ἐλαίας διακοσίας, καὶ ἀμυγδαλέας ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Θεολόγου τὴν πάλαι, χωράρι τῶν Κοιλαδηνῶν, καὶ τοῦ Γιαννοῦ ἕμου ἑβδομήκοντα ὀκτώ. Ταῦτα φέρων ἀνέθετο καὶ προσεκύρωσε τῇ ῥηθείᾳ μονῆ καὶ δι' αὐτῆς ἀφιέρωσε τῷ Θεῷ, ἀξίως ἑαυτοῦ καὶ οὐ τρέφει πρὸς τὸν Θεὸν ἔρωτος ποιησάμενος, παρ' οὗ δὴ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ τὴν τῆς ζωῆς τήρησιν καὶ φυλακὴν καὶ ἦν ἔσχε περὶ τὸν βίον εὐδαιμονίαν εὐηργετήθη, καὶ γράμμα ἐποίησατο ἐπὶ τούτοις, τὴν τε βούλησιν, ἣν εἶχε περὶ τὸ πράγμα, καλῶς διαθέμενος καὶ ἐξενωτεῖ(*) ὡς περ ἄνει τελευταίων ἦν, καὶ ἀφιέρωσεν τοῦτο καλέσας καὶ παράδοσιν εἰς Θεόν· ἐν ᾧ δὴ γράμματι καὶ ἄλλα περιέληπται κατὰ μέρος, ὡς ἐν κεραλαίῳ δὲ εἰπεῖν, πρῶτον μὲν ὁ τῆς γῆς δηλοῦται περιορισμὸς καὶ φησὶν· « Ἀρχεται ἀπὸ τῆς πρὸς ἄρκτον τοῦ Πύργου σκάλας τοῦ λιμένους τοῦ πλησίον φρέατος, συμπεριλαμβάνει τὸν ναὸν τοῦ μεγάλου Γεωργίου, ἀνέρχεται εἰς τὰ βραχάδια καὶ καταντᾷ εἰς τὸν λεγόμενον Μέγας βράχος, διαδέχεται ταύτην ὁ Ἅγιος Σιτίσιος, διέρχεται τὴν Πέτραν τοῦ Χιώτου τὴν μεγάλην, καταντᾷ εἰς τοὺς δύο μεγάλους ἀμπελώνας, ὧν τὸν μὲν ἐν ἀριστεροῖς ὁ μέγας πριμηκύριος ἐκράτησε μέχρις ἂν καὶ περὶ αὐτοῦ διακτέψηται, ὁ δὲ ἐν δεξιοῖς καὶ πρὸς δυσμὰς ἐξεδόθη καὶ ἐντὸς ἐστὶ τοῦ περιορισμοῦ τούτου. ἀνέρχεται εἰς τὰ ξηνοτάφια, καὶ καταντᾷ εἰς τὴν τῆς Ποταμίας ὁδόν· ἀνέρχεται εἰς τὰ Σιδηροκαφεῖα, πλησιάζει τὴν Μεγάλην πέτραν καὶ περιλαμβάνει τὴν βρύσιν τοῦ τοιοῦτου καθίσματος μετὰ τῶν ἐκεῖσε ἀμπελώνων, ἅπαντων χωραφίων, ὀπωροφόρων δένδρων, τοῦ ληνοῦ καὶ τῶν λοιπῶν δικαίων, καταβαίνει διὰ τοῦ Μεγάλου λάκκου, καταντᾷ εἰς τὸν ποταμὸν τῶν ὑδρομυλώνων, δια-

τέμνει τὸν ἐκ τῶν ἐκεῖ βουνῶν κατερχόμενον μέγαν ρύακα, διακόπτει τὸν μέγαν ρύακα τῶν πλατάνων, περιλαμβάνει τὸ τοῦ Μωκύλα (*) ἀμπέλιον, καταντᾷ εἰς σορὸν μέγαν λίθων, τελευταῖ εἰς τὸν αἰγιαλὸν κατὰ τὴν τοποθεσίαν τῶν Κλιθαιῶν, ἐν οἷς ἐστὶν ἐκκλησία παλαιά, πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ μνημεῖον μέγα μαρμάρινον καὶ ἀμπέλιον τοῦ Μπιηλλῆ ἐντὸς τοῦ περιορισμοῦ, καὶ [οὕτω] τὴν τῆς** καταγραφὴν παραδῆλοι. Ἐπειτα δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκεῖ ἀνθρώπων αὐτοῦ, οὓς παιδία καλεῖ, διατίθεται, ὡς πολλὰ συνδραμόντας αὐτῷ καὶ ἐν διαφόροις κινδύνοις τὰς ἑαυτῶν προθέτας ψυχὰς· ἵνα εὐρίσκωνται καὶ αὐτοὶ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτῶν καὶ ἡ ἐρεξῆς γενεὰ ἐλεύθεροι καὶ ἀκαταδούλωτοι ἀπὸ τε συγγενικοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ ἀλλοτρίου καὶ ἀπὸ τοῦ δηλωθέντος μοναστηρίου αὐτοῦ· ὧτι δὲ πάντες ἐκεῖνοι ἀδιάσπαστοι καὶ ἀχώριστοι καὶ ἀνατεθειμένοι τῇ Παντοκρατορικῇ σεβασμῆς μονῆ, καὶ ἔχωσι πρὸς αὐτὴν τοσαύτην πίστιν καὶ στοργὴν, ἐπόστην καὶ πρὸς τὸν μέγαν πριμηκύριον ὀφειλοντός καὶ τοῦ μοναστηρίου περιθάλπειν αὐτοὺς ὡς ἴδια τέκνα καὶ τῆς δυνατῆς ἀξιῶν βοηθείας καὶ θεραπευσεως, ἐάν περ μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον παρὰ τινος τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς νήσου λαβόντος, συγγενοῦς αὐτοῦ ἢ ἀλλοτρίου, εὐρωσιν ἐπήρειαν ἢ διενόχλησιν· καὶ εἴπερ βούλωνται ἐξελεῖν τῶν ἐκεῖ, ἔχωσιν ἄδειαν καὶ ἀμπελώνας καὶ ὄσπητι καὶ εἰτι προσεκτεήσαντο ἕτερον ἐκποιήσα· ἀκωλύτως παντάπασι καὶ ἀνεμποδίστως, ἕκαστος δὲ τούτων παρέχη κατ' ἐνιαυτὸν, χάριν τέλους καὶ ὑποταγῆς εἰς τὸ μοναστήριον ὑπὲρ ἐκάστου στρέμματος ἀμπελίου αὐτοῦ δοκῶντα δύο διὰ κηρίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μοναστηρίου· εἰς δὲ τὰ λοιπὰ πάντα εὐρίσκωνται ἐλεύθεροι καὶ ἀναπαίτητοι σώζοντες καὶ τηροῦντες τὴν ὀφειλουμένην στοργὴν αὐτῶν καὶ ὑποταγὴν καὶ εὐνοίαν εἰς τὸ μοναστήριον. Ἄ ὃ ἡ πάντα ἀποδεξαμένη ἡ μετριότης ἡμῶν, ὡς θεοφιλῆ καὶ θεάρεστα καὶ εἰς οικονομίαν ὄντα τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ψυχῶν, τῶν τε νῦν καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ τὴν μονὴν διαδεχομένων, καὶ βουλομένη τὸ βέβαιον ἔχειν αὐτὴν καὶ στέργον καὶ ἀκατάλυτον, τὸ παρὸν καὶ αὐτὴ σιγίλιωδες αὐτῆς ἀπολύει γράμμα· δι' οὗ καὶ ἐν ἁγίῳ παρακελεύεται Πνεύματι ἔχειν τὴν παράδοσιν καὶ ἀφιέρωσιν ταύτην τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν τὸ ἀμεταποίητον, τὸ ἀπαρασάλευτον καὶ τὸ μόνιμον εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντας καὶ διηνεκεῖς χρόνους, καὶ κατέχειν τὴν ἐν τῷ

(*) οὕτως ἐν τῷ ἀντιγράφῳ.

(*) ἡ διαθήκη Ἰωάννου πριμηκυρίου Μίλας καλεῖ.

(**) τὴν τῆς γῆς βεβαίως.

Ἁγίῳ Ὁρει τῷ Ἄθῳ τοῦ Παντοκράτορος σεβασμίαν μονήν πάντα ταῦτα τὰ δοθέντα αὐτῇ παρὰ τοῦ μεγάλου πριμηκυρίου, ἃ ὡς ἐν σχήματι καὶ περιγραφῆς ἢ μετρίότης ἡμῶν ἐνταῦθα παρεδήλωσεν, ἐν δὲ τοῖς γράμμασιν ἐκείνοις εἰς πλάτος διαλαμβάνονται καὶ μετὰ πάσης ἀδείας καὶ ἐξουσίας ἐκδίδονται, αὐτὴν τὴν γῆν καὶ κατακίμνειν καὶ κατασπεῖρειν, καὶ ἀπ' αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν παραδοθέντων αὐτῇ κτημάτων ἐκεῖ λαμβάνειν καὶ ἀπορέεσθαι τὰς ἐπικαρπίας καὶ τὰ εἰσοδήματα, καὶ ὡς δεσπότης αὐτῶν ἐπὶ τούτοις διενεργεῖν τὸ συντεῖνον εἰς αὐτὴν λυσitelές καὶ ὠφέλιμον, καὶ μηδεμίαν ἔχειν ἀδειάν τινα τῶν ἀπάντων ἀρελεῖν καὶ ἀποσπᾶσαι τι ἀπὸ τούτων τῶν παραδοθέντων, ἅπερ ὁ μέγας πριμηκύριος πολλοὺς πόνοις καὶ κόποις καὶ ἰδρώσι καὶ οἰκονομίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ σωματικῇ συνεστήσατο, ἐαυτὸν προδούς εἰς πολέμους, καὶ μάχας καὶ φόνους ἐξ ὅτου εὐεργετήθη τὴν νῆσον ταύτην παρὰ τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αυτοκράτορος διὰ σεπτῶν αὐτοῦ χρυσοβούλλων, ἵνα τὴν ἐλευθερίαν αὐτῇ χαρίσῃται δεδουλωμένη ὑπὸ τῶν ἐθνῶν καὶ κατεπειγομένη καὶ πολλὰ πασχούσῃ θειᾷ, ἅπερ οὐχ οἱ πλησίον μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐκεῖ παριόντες ἐπίστανται, οὔτε γοῦν συγγενεὶ τούτου ἕξεστιν ὄλως οὔτε ἄλλοτρίῳ τινὶ χεῖρα πλεονεκτικὴν ἐμβαλεῖν τοῖς κτήμασι τούτοις, ἀδειαν γὰρ εἶχεν ὁ μέγας πριμηκύριος ταῦτα, ἅπερ, ὡς εἰρηταί, ὑπεκτήσατο, πρὸς ἅπερ βούλεται πρόσωπα καταλιμπάνειν, καὶ τὸ στέργον ἔχειν τὸ παρ' ἐκείνου πραγθέν· ὅτι δὴ τῷ δεσπότη καὶ Θεῷ ἡμῶν ταῦτα παρέδωκεν. Ὅθεν καὶ τὴν ἀρρωγῆν ἔχειν εἰς τὴν κτῆσιν τούτων καὶ τὴν βοήθειαν οὐκ ἀποδοχῆς μόνον ἔσται τοῦτο καὶ ἐγκωμίων ἄξιον, ἀλλὰ καὶ τηρήσεως καὶ φυλακῆς, ἐπὶ τὸ διαμένειν ἀνενόγητα ταῦτα πάντα καὶ ἀδιάσειστα. Διὰ τοῦτο καὶ πάντες οἱ τὴν νῆσον ταύτην διαδεξόμενοι, μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον, τῶν μὲν ἄλλων ἀπάντων ἄρξουσιν, ὡς δημόσιος ἀπαιτεῖ λόγος· τῆς δὲ γε περιοριζομένης ταύτης γῆς, καὶ τῶν κτημάτων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν ἐν διαφόροις τόποις ἄλλων κτημάτων τὸν εἰρημένον τρόπον ἔχόντων καὶ αὐτῶν καὶ τῇ δηλωθείσῃ προσκυρωθέντων μονῇ ἀρέζωνται παντελῶς, ὡς τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντων παρὰ τοῦ τούτων δεσπότη ψυχικῆς ἕνεκεν ἑαυτοῦ βοήθειας. Ἴνα δὲ μή τις, τρόπου τυχῶν οὐκ ἀγαθοῦ καὶ μοθηρᾶς προαιρέσεως, καταδυναστεύειν ἐπαγάγη τοῖς εἰρημένοις καὶ ἀρέληται τι τούτων, καὶ ἐαυτὸν ἐκδῶ τῇ ἀπὸ Θεοῦ κολάσει καὶ τιμωρίᾳ, ἣν οἱ ἱερεῖ καὶ θεοὶ κλονέες κατὰ τῶν ἱεροσύλων διαγορεύουσι, καὶ βί-

ρος ἐπιτιμίῳ ἀφορισμῷ ἢ μετρίότης ἡμῶν ἐκφωνεῖ κατ' ἐκείνου, τοῖς θεοῖς ἐπομένη δόγματι τῆς Ἐκκλησίας Θεοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ πλεονεκτικῶς καὶ παρὰ τὸν τοῦ δικαίου λόγον ἀρπάσας τι τῶν ὡς δεδηλωταί ἀφιερωθέντων μανεῖ μὲν κἀνταῦθα τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἱεροσυλίαν κατέχων παρὰ παντὸς ἀσυγχώρητος, ἔσται δὲ καὶ εἰς αἰῶνας ἐν τῷ μέλλοντι τοῖς ἀφορήτοις κολαζόμενος βασάνοις. Ἐπειδὴ ἐν τῷ ἐμφρανισθέντι τῇ ἡμῶν μετρίότητι γράμματι τοῦ μεγάλου πριμηκυρίου ἀνωθεν ἐν τῷ μετώπῳ προσέκειτο καὶ τοῦτο, ὃ διέλαθε καταγραφῆναι ἐντὸς τοῦ γράμματος, ἔχοντος οὕτως· «Ἴνα ἐκ τῶν δύο παιδίων αὐτοῦ, τοῦ Παλαιολογοπούλου, καὶ τοῦ Δούκα, ἐὰν περιλειφθῆ ἕν ἢ καὶ τὰ δύο, ἔγη καὶ τὰ ἀδελφάτα, ὅσα ἂν ποιήσῃ εἰς πρόσωπον αὐτῶν, εἴπερ δὴ καὶ ποιήσει, ἀκουμβίζη δὲ εἰς τὸ μοναστήριον ἢ εἰς ἐν τῶν μετοχιῶν αὐτοῦ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτοῦ, ὥστε καταμένειν» ὀφείλει ἔχειν καὶ τοῦτο τὸ στέργον, ἐὰν μόνον, ὡς δεδηλωταί, ποιήσῃ ὑπὲρ τῶν εἰρημένων προσώπων πληροφορίαν εἰς τὸ μοναστήριον ὁ μέγας πριμηκύριος καθὼς διατάσσεται, τοῦ προσώπου ἐκείνου σώζοντος καὶ ἐκπληρωόντος τὴν προσήκουσαν ὑποταγῆν καὶ εὐπειθειαν τὴν κατὰ μονάχους καὶ ἀγάπην εἰς τὸ μοναστήριον, ὡπερ εἰς τῶν ἐν αὐτῷ μοναχῶν. Τούτου γὰρ χάριν καὶ τὸ παρὸν σιγγιλιῶδες γράμμα τῆς ἡμῶν μετρίότητος ἀπολέλυται, κατὰ μῆνα μῆιον τῆς Θ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ς' αὐτῶν ἔτους.

Νεῖλος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἡ ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΞΕΝΟΜΑΘΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟῦ ΑἴΣΘΗΜΑΤΟΣ

Ὅτι ἀπὸ τινων ἐτῶν γοργῶ τῷ ποδὶ χωροῦμεν πρὸς τὴν ξενομαθειαν, τοῦτο οὐδεὶς ὁ ἀμφοισθητήσων. Ὅτι ἀποκλειστικὸν μέλημα τῶν γονέων ἀπὸ δεκαετηρίδων τινῶν τυγχάνει ἢ προσπόρισις ξένων γλωσσῶν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ὅσῳ πλείονων, πρὸς κατάκτησιν θέσεων χάριν πορισμοῦ τοῦ ἄρτου, καὶ τοῦτο οὐδεὶς ἀρνείται. Ὅτι δὲ ταῦτα ὑπ' ὄψει ἔχοντες οἱ γονεῖς, πάντη ὀλιγώρως ἔχουσι πρὸς τὴν λοιπὴν τῶν τέκνων αὐτῶν μόρφωσιν καὶ δὴ τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν διέπλκσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς, τοῦτο ἀσφαλῶς ἐπιβεβαίωται ἢ σύγχρονος ἱστορίας καὶ ὁ ἐν αὐτῇ καταρτιζόμενος μορφωτικὸς τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας ὀργανισμός. Τῆς ὀλεθρίας τῆς ὀλιγορίας παραδείγματα

καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἀναγράφει ὁ πολιτικός τύπος καὶ φωνὴν κατακρίσεως κατὰ τῆς τοιαύτης τῶν γονέων πολιτείας ρηγνύς, μετ' ὀδύνης ἐρίστην ἐκάστοτε τὴν σύντονον προσηχὴν αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ ὑπὸ τῆς ζενομαθείας καὶ τῆς πρὸς τὰ ὄνειρα ἀκατασχέτου ροπῆς ὠθούμενοι γονεῖς ἕωντες χαίρουν τὰς τοῦ τύπου φιλοπάτριδος παρατηρήσεις χωροῦσι πρὸς τὴν ὁδόν, ἧτις ἐπαγγέλλεται ὅτι θὰ ὀδηγήσῃ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν ὀνειροπολουμένην εὐτυχὴ ἀποκατάστασιν. Γόττε δὲ μύλις ἀρυπνίζονται τρίβοντες τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν ἴδωσιν ὅτι τὸ τέκνον αὐτῶν, περίεστη εἰς τὸν ἔσχατον πηλικὸν κίνδυνον περπατῆν ὑπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ζενομαθείας καὶ τῶν ὀνειρῶν ὅταν ἴδωσιν ὅτι τοῦτο ποτισθὲν ὅλον τὸν πλάνον τῆς τῶν οἰκείων ἀπαλλοτριώσεως ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας ἄλλου δόγματος θρησκευτικοῦ, ἐγκαταλιμπάνον τὴν πάτριον θρησκείαν, ἀποκηρύττον τὴν ἰδίαν μητρικὴν γλῶσσαν καὶ ἐνστερνιζόμενον πᾶν ὅ τι ὀνειρῶν. Ἐκκαυλὸς ἔχει εἰς τὰ ὄρα τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἡ τοιαύτη ἀπόπειρα νεκνιδὸς ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου καὶ ὁμως οἱ γονεῖς μένουσιν ἀσυνέτως ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει. Ἡ ἐπιρροὴ τῆς ζενομαθείας εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος εἰς παῖδας μὴ ἐμπειρωθέντας πρότερον εἰς τὰ τῆς πατρίδος θρησκείας καὶ μὴ θωρακισθέντας διὰ τῶν ἀπαραιτήτων στοιχειῶν γνώσεων τῆς κατηχήσεως τῆς ὀρθοδόξου αὐτῶν ἐκκλησίας. Ἡ ἄκαιρος ζενομάθεια δημιουργεῖ θρησκευτικὸν τε καὶ γλωσσικὸν κυκεῶνα, ὃς θὰ ἦν ἴσως ἀνεκτός πως ἐὰν περιωριζέτο μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ γλωσσικοῦ ἔδαφους, ἀπρὸς τοὺς γονεῖσι τῶν τέκνων οὕτω δοκεῖ. Δυστυχῶς ὁμως ἡ ἐπιρροὴ τοῦ κακοῦ προβαίνουσα περὶ τέρω ὑφαίρει τὰ ἀστήρικτα ἔτι θρησκευτικὰ θεμέλια τοῦ τέκνου καὶ καθίσταται ρίζα μειζήνων καὶ σπουδασιτέρων κακῶν καὶ τούτου ἐνεκα κακίζομεν τὴν ἀσύγνωστον ταύτην ἄνοιαν τῶν γονέων καὶ τὴν ἀφιλόστοργον αὐτῶν ἀκηδίαν περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν προσπιλῶν αὐτῶν τέκνων. Ἡ ἀπαλή τοῦ τέκνου καρδίαν βραχιζομένη ἀπαξ εἰς τὸν γλωσσικὸν κυκεῶνα τῶν θρησκευτικῶν πεπειθητέων, ἀποβάλλει πᾶν προγονικὸν καὶ πάτριον, πᾶν ἰδεῶδες, ὑψηλὸν καὶ θεῖον ἐνυπάρχον ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ ἐθνικῇ βίῃ τῶν πατέρων αὐτοῦ. Οἱ ἐν ἀνταλλῇ γονεῖς δὲν λαμβάνουσι τοῦλάχιστον ὡς πρὸς δέξιμα τοῦ ἐν Εὐρώπῃ ὁμογενεῖς, οἵτινες παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ζένην μόρφωσιν, πρὸς τὴν κατὰ νόμον ἀναπόδραστον ἀφομοίωσιν αὐτῶν πρὸς τὰς ἐν αἰς ζωσὶ κοινωνίας, πᾶσιν ἐν τούτοις καταβάλλουσι προσπᾶθειαν καὶ ἐρωμένως ἀγωνίζονται ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν ἰδρυομένηαις ἐλληνικαῖς κοινότησιν, ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου περισώσωσιν ὃ, τὴν ἐλληνικὴν, μὴ ἀποξενωθῶσι τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ μὴ ἀπογυμνωθῶσι τῶν οἰκείων ἠθῶν παρὰ τὴν κατακλύζουσαν αὐτοὺς πλημμυρᾶν τῶν ὀνειρῶν στοιχείων ἐν τῇ ἐθνικῇ βίῃ. Ἐρ' ὦ ἐπὶ αἰῶνα; ἤδη βλέπομεν ἄνδρας φιλοπόιδας, οἵτινες ἀπαξ ἐγκαταστάντες ἐν Εὐρώπῃ ἀγωνίζονται ἐλληνοπρεπῶς

ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ ζωπύρου τοῦ ἐθνικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ ἰδίου οἰκογενειακοῦ βίου ἰδρύοντες ἐλληνικὰς σχολὰς καὶ ἄλλα παραπλήσια ἰδρύματα καὶ μέγα. Πού πράγματι ὀφείλεται ἡ ἄλλοτε καὶ νῦν ἐτι ἀκμὴ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐλληνικῶν παροικιῶν, παρὰ εἰς τὴν καὶ ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ ἀκράδαντον καὶ ἀσάλευτον ἐμμονὴν εἰς τὰ πάτρια; Πού ὀφείλεται ἡ παραδειγματικὴ ἐκείνη ἀφοσίωσις καὶ στοργὴ τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ ὁμογενῶν πρὸς τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν κέντρον, πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, παρὰ εἰς τὴν μετ' εὐλαθείας μὲν καὶ βαθέως σεβασμοῦ τήρησιν καὶ φυλακὴν τῶν ἰδίων προγονικῶν παραδόσεων καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἐλληνοπρεποῦς ἀγωγῆς, μετ' ἄκρας δὲ ἐπιφυλακτικότητος ἀποδοχῆν τῶν εἰς τὰ ἴδια ἀντιπιπτόντων ἐθίμων; Τῷ ἀριπρεπεί καὶ φιλοθρησκῆ τούτῳ παραδείγματι τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐλληνικῶν παροικιῶν ἐπομένη ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία ὀφείλει μειζῶνα νὰ ἐφιστάται τὴν προσοχὴν αὐτῆς περὶ τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τῶν ἰδίων τέκνων καὶ μὴ ἀφινη ἀναληγῆτως ταῦτα ἵνα καταπέτωσιν ἀπὸ τῆς ἰδίας νοσηῖας ἀποξενούμενα τῶν πατρῶων, ἐθελουτυποῦσα πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθημάτος ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν τῆς ζενομαθείας καὶ ὀνειρίας μορφώσεως, ἧς τοσαῦτα πικρὰ ἀποτελέσματα καθ' ἐκάστην λαμβάνει.

Ἐὰν ὄργανον πρὸς ἀληθῆ μόρφωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου ταυχάνη ἡ παιδεία, ὄργανον πρὸς ἀληθῆ καὶ ἀσφαλῆ ἐμπέδωσιν τῆς μαθητιώσεως νεολαίας, καὶ δὴ τῆς ἐλληνίδος, εἰς τὰ τῆς θρησκείας αὐτῆς δέον νὰ ἦ πάντοτε ἡ μητρικὴ κατὰ πρώτιστον λόγον γλῶσσα, ἡ δι' αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ πρόσκτησις τῶν θρησκευτικῶν γνώσεων, καὶ ὁ ἀσφαλῆς καὶ ἐμπέδος καταρτισμὸς αὐτῆς ἐν τοῖς τὰ πάτρια ἀφορῶσι. Τούτου ἀστοχίσαντες οἱ γονεῖς ἔχουσι μὲν ἴσως υἱοὺς καὶ θυγατέρας τὴν προσήκουσαν κεντημένους διὰ τὴν κοινωνίαν μόρφωσιν καὶ παιδείαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γνήσια καὶ φιλόστοργα τέκνα τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐχὶ τέκνα κάτοπτρον τοῦ κοινωνικοῦ αὐτῶν βίου ἔχοντα τὴν πρὸς τὰ ἱερὰ πάτρια ἀφοσίωσιν τῶν προγόνων αὐτῶν, τέκνα ἀποκαλούμενα μὲν ἴσως διὰ τῆς αὐτῆς ἐθνικῆς ἐπωνυμίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πράγματι τῆς ἐπωνυμίας τῶν πατέρων αὐτῶν ἄξια ἀποβαίνοντα. Ἡ ζενομάθεια ἐλαύνουσα τὴν θέλησιν αὐτῶν πρὸς τὰ τῆς κοινωνικῆς παλαιστραῖς εὐάρεστα καὶ ἀνθρωπῆρεστα στοιχεῖα ἀχιλαναγωγῆτως καθίστησι τὴν τρυφερὰν νεότητα ἐρμαῖον τῆς φροῦδης ἐκείνης κοινωνικῆς αἴγλης ἀποσθενούσας τὰ ζωπυρα τοῦ ἰδίου θρησκευτικοῦ αἰσθημάτος. Ἡ τοιαύτη ἐπίδρασις δὲν δύναται, εἰ μὴ, τοῦ χρόνου προϊόντος, ὀλοσχερῶς ν' ἀποξενώσῃ τὸν μορφούμενον τῶν οἰκείων. Ἐντεῦθεν ἡ παραδόξος ἐν ἡμῖν σήμερον συγχομιδὴ τῆς μορφώσεως ὅτι, σπεύροντες μόρφωσιν ἐλληνικὴν συγχομιζόμεν ὀνειρῶν, σπεύροντες μόρφωσιν θρησκευτικὴν ὀρθόδοξον συγχομιζόμεν ἄχρημὰ τινα στοιχεῖα

θησκευτικού κράτους, ἀλλ' οὐδέποτε γνησίου ὀρθοδόξου πνεύματος. Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον ἐκπλήττει βραδυτέρον καὶ τοὺς διδάξαντας καὶ τοὺς γεννήτορας· καὶ ὁμῶς ἡ ἐξήγησις τοῦτου εἶνε εὐχερестаτή· Ἀναντίρρητον ἀπεδείχθη ὅτι ὁσάκις ἡ θρησκευτικὴ μὲν μορφωσις τῶν παιδῶν ἐγένετο ὑπὸ τῶν γονέων, καὶ μάλιστα τῶν μητέρων καὶ τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ διέπλκσις τῆς καρδίας αὐτῶν ἐγένετο ἀσφαλῆς καὶ ἀνεπηρέαστος, καὶ τὰ τέκνα οὕτω κρατυθέντα ἐν τῇ πατρὶχθ θρησκείᾳ οὐδέποτε ἀπεξενώθησαν, οὐδέποτε ἐπιπερᾶσθησαν ὑπὸ τῆς μετέπειτα ἐπιελθούσης ἀνωτέρας μορφώσεως αὐτῶν. Τὴν ἀπαλινῆ σύγχρονος ἱστορεῖ μακρυρεῖ ὅτι τὰ τέκνα ταῦτα γενναίως ἠμύναντο τῶν πατρῴων καὶ σθενερῶς καὶ φιλοτιμίως ἀντεπεξῆλθον κατὰ τῶν ἀποπειραθέντων τὴν διασχλευσιν τῶν ὑπὸ τῶν γονέων ἢ τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν ποτισθέντων ἱερῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων. Τοιαύτης λοιπὸν οὕσης τῆς ἐπιρροῆς τῆς ζενομαθείας ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος, ἡ σύντονος προσοχὴ ἐπιβάλλεται πᾶσιν.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

Ἐπειδὴ, παρὰ τὴν ἐπανειλημμένως καὶ πρὸ δύο ἐτι μηνῶν γενομένην κοινοποίησιν τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, πολλὰ κοινότητες καὶ ἰδιῶται ἐξακολουθοῦσι διαβιβάζοντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τηλεγραφήματα ἀφορῶντα εἴτε τοὺς μητροπολίτας, εἴτε ὑποθέσεις αὐτῶν, διὰ ταῦτα ἀνωτέρω ἐντολῇ ἀναδημοσιεύοντες ταύτην καὶ αὖθις ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι, καὶ τοι κατὰ τὸ ἔτος 1899 ἀποφάσει Αὐτῆς ἐπανειλημμένως ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλθειας, ὅτι δὲν θὰ γίνηται ὑπ' αὐτῆς οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῇ βάσει τηλεγραφημάτων, προεργουμένων εἴτε παρὰ κοινότητων, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν καὶ ἐκφραζόντων ἢ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πολιτείας τῶν οικείων μητροπολιτῶν ἢ τῶναντίον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπογραφὰς δυσαναγνώστους καὶ ἀνεξελέγκτους καὶ πολλάκις διὰ τῶν αὐτῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πράγματα ἀντιπίπτοντα πρὸς ἄλληλα, ἐν τοῦτοις ἀπὸ τίνος γρόνου καὶ αὖθις ἐξακολουθοῦσι διαβιβαζόμενα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοιαῦτα τηλεγραφήματα· ἐτι δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκτὸς τηλεγραφημάτων ὡς τὰ ἀνωτέρω διαβιβάζονται καὶ ἄλλα περὶ ὑποθέσεων, αἵτινες δύνανται ἄνευ βλά-

βης αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τηλεγραφήματα περὶ ὑποθέσεων, ἀπαιτουσῶν ἐξέτασιν καὶ ἐξακριβῶσιν, ἢ περὶ ὑποθέσεων, δι' ἃς εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαβιβαζομένων πληροφοριῶν νὰ γίνηται ἐνέργειά τις, ἔπερ ὁμῶς δὲν εἶναι δυνατόν, διότι συνήθως τὰ τηλεγραφήματα ὡς ἐκ τῆς συντομίας αὐτῶν εἶναι ἀσαφῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παραμειομορφωμένα καὶ δὲν περιέχουσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς ἐνέργειαν πληροφορίας, διὰ ταῦτα ἐνέκρινεν, ἵνα καὶ αὖθις κοινοποιηθῇ, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων, ὡς ἄνω εἰρηται, τηλεγραφημάτων δὲν θὰ γίνηται οὐδεμίαν ἐνέργειαν, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, προσηκόντων ὑπογεγραμμένων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς ἱερᾶς Συνόδου

τῆ 4 Μαΐου 1899.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ἀρχιμανδρίτης ΦΩΤΙΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΜΑΣΣΙΑΣ

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί Δέχεται τὴν ἀγωγὴν τῆς Εὐφρημίας Α. Ἀποστολίδου καὶ κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Λαμπροκλέους Καρμίτση ὑπιστάμενον γάμον ἐξ ὑπατιότητος αὐτοῦ.

Ὅριζει προθεσίαν 31 ἡμερῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνόικου μέσου τῆς ἀνακοπῆς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως.

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τρίς κατὰ συνέλειαν τοῦ παρόντος διατακτικοῦ διὰ τῶν ἐφημεριδῶν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλθεια» καὶ «Κωνσταντινούπολις», καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἐξόδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνιόντων εἰς γρόσια 150 προκαταχλωμένο ὑπὸ τοῦ ἐπιστεύδοντος.

Ἐγένετο ἀπεφασίση καὶ ἀπηγγέλη. 3

Ἐν Ἀμιαῷ, τῆ 4 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

Ὁ τοῦ Σεβ. Γέροντος ἁγίου Ἀμαθείας

Γεν. ἐπίτροπος

Οἰκονόμος Λεόντιος

Ὁ γραμματεὺς

Γ. Ι. Χαλαραμπίδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΜΑΪΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 23

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † 'Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † 'Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † 'Ο 'Αρχιγρ. τῆς 'Ι. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
 - † 'Ο Μέγας 'Αρχιεπίσκοπος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

'Η Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 'Ιανουαρίου

Ἐνεκα τῆς χθὲς ἀγομένης ἑορτῆς, τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκδίδεται σήμερον Σαββάτω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά — Περὶ Μελητῶν τινα — Βεροιαίς ἐπιγραφὴ χριστιανικὴ — Ἡ χερκεκκία γινώσκω πονηρὰς ψυχῆς — Γράμμα περὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ γκοῦ — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

'Επέτειος τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Π. — Χθὲς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν ἁγίων θεοστέπτων Μεγάλων Βασιλέων καὶ Ἰσακτοῦλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντίνος.

Ἐπὶ τούτῳ σύμπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα περιφανῆ ἐκδήλωσιν βραχυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀγαστῆς ἀφροσύσεως καὶ ἀδόλου ἀγάπης περίτρανα δείγματα παρέχον, ἐν μὲν τῇ βασιλευσῇ διὰ τῶν ἐν ταῖς διαφόροις τάξεως τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ διὰ τῶν σεβασμίων ποιμεναρχῶν καὶ προκρίτων αὐτοῦ ἔσπευσε ἵνα υποβάλῃ τῇ Α. Θ. Π. τῷ ἐθνάρχῃ αὐτοῦ τὰς ἐγκαρδίους συγχαρητηρίους εὐχὰς εὐχόμενον ὅπως ὁ Ὑψίστος χαρίζεται τῇ Α. Θ. Π. ἀσμετῆ ὑγίαν καὶ διατηρῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων ἐπὶ μήριστον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Μετὰ τὴν ἐν τῷ ναφ θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου, καθ' ἣν δὲ ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν, πλὴν τοῦ ἁγίου Δέρκων, καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν Δυρραχίου, Βοδενῶν, Πρεσπῶν καὶ Κολωνίας,

ἀνήλθον ἅπαντες εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ἐνθα ἡ Α. Θ. Π. ἐδέχτο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς αὐτῶν. Τῇ Α. Θ. Π. συγχαίρων ἐκ μέρους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου προσεφώνησεν ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν σεβασμίων συνοδικῶν μητροπολιτῆς Δέρκων Καλλίνικος, ἐλθὼν βραδυτέρον κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας, ἐκ μέρους δὲ πάντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος.

Τῇ Α. Θ. Π. συνεχάρησαν αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. ὁ πατριάρχης πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος, ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος, ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης πρῶτον Ἱεροσολύμων Νικόδημος, οἱ πρόεδροι τῶν ὀρθόδοξων αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν, οἱ ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον μητροπολιτικῆς, οἱ ἐνταῦθα πρεσβευταὶ τῶν τε ὀμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων δυνάμεων διὰ τῶν οἰκείων διερχομένων, οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὁμογενεῖς βαθμοῦχοι Κ. Βαγιάννης ἡγεμὼν τῆς Σάμου, Κ. Ἀνθόπουλος πρεσβευτῆς τῆς Τουρκίας ἐν Λονδίῳ, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ ἐρίτιμοι ὁμογενεῖς Π. Στεφάνοβιτς καὶ Δ. Εὐγενίδης καὶ πᾶμπολλοὶ ἄλλοι ἔγκριτοι τραπεζίται ἔμποροι, καὶ ἐπιστήμονες. Ὅμοίως οἱ διευθυνταὶ τῶν Σχολῶν Θεολογικῆς καὶ Μ. τοῦ Γένους, Ἐμπορικῆς καὶ ἄλλων, καὶ πλῆθος ἀπειρον κλήρου καὶ λαοῦ ἀπανταχόθεν τῆς βασιλευσῆς.

Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν δὲ πλείστα τηλεγραφήματα, ἰδίᾳ δὲ ἐξ Ἐρέσου, Σμύρνης καὶ Μιτυλήνης εἰς ἐκτοντάδας ἀνερχόμενα.

Τῇ Α. Θ. Π. συνεχάρησαν ὡσαύτως ἡ Γ. ὁ μέγας Βεζύρης, οἱ ἐξοχώτατοι ὑπουργοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι λειτουργοὶ τοῦ κράτους.

Ὅμοίως ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης τῶν ἀρμενίων Μαλαχίας δι' ἰδιαιτέρας πρεσβείας ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Πρωτοσυγγέλλου καὶ δύο ἄλλων κληρικῶν καὶ ὁ ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σύρων.

— Ἐκλογὴ μητροπολίτου Ἀρμενουπόλεως. — Ἡ

ἐπαρχία Δρυϊνουπόλεως διετίλει, ὡς γνωστὸν, ἐν χηρείᾳ ἕνεκα τῆς πύττειας τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς Γρηγορίου. Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ σκεψαμένη περὶ πληρώσεως ταύτης προέβη εἰς ἐκλογὴν. Προταθέντων ὄθεν ὑποψηφίων τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Αἴνου Λουκᾶ καὶ τῶν θεωριλεστέων ἐπισκόπων Μυρέων Γερμανοῦ καὶ Ροδοστόλου Κωνσταντινίου καὶ ψήφω κωνωνικῶν γενομένων, ἐξελέγη μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως ὁ Αἴνου Λουκᾶς.

— *Μητροπολίτης Αἴνου.* — Καὶ τῆς ἐπαρχίας δὲ Αἴνου χηρευσάσης ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω μεταθέσεως, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν αὐτῆς προέβη εἰς πλήρωσιν. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν θεωριλεστέων ἐπισκόπων Μυρέων Γερμανοῦ, Ἀρδαμερίου Σωφρονίου καὶ Ροδοστόλου Κωνσταντινίου καὶ ψήφω κωνωνικῶν γενομένων ἐν τῷ Πατριαρχικῷ καὶ ἀνεδείχθη μητροπολίτης Αἴνου ὁ Μυρέων Γερμανός.

— *Συνεδρία ὀδο Σωμάτων.* — Τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τετάρτῃ τῆς ἐβδομάδος ταύτης συνεβλήθη τὰ δύο Σώματα ὑπὸ τῆν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου εἰς κοινὴν συνεδρίαν συνεσκέψαντο περὶ διαφόρων ἐκκρημῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

— *Ἱερὰ Σύνοδος.* — Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς προχθῆς ἀπῆν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος.

— *Μητροπολίτης Ἀγκύρας, Φιλαδελφείας καὶ Μελενίκου.* — Οἱ πανιερωτάτοι μητροπολίται Ἀγκύρας, Φιλαδελφείας καὶ Μελενίκου ἐνετάλησαν τηλεγραφικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐπισπευστοῖσι τὴν εἰς βρασιλεύουσταν ἔλευσιν αὐτῶν. Ἀπκινῶντες δὲ ἐδήλωσαν ἐπίσης τηλεγραφικῶς ὅτι λίαν προσεχώρῃ ἀρκινούσταν εἰς βρασιλεύουσταν.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τοῦς ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτας Βερροίας, Ρόδου, Σηλυβρίας καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης ἄγοντας χθὲς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν περὶ τὴν ἐσπέραν αὐτοπροσώπως ἐπεσκέψατο ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης. Αἱ Α. Α. Σ. Σ. καὶ ἄλλα τὴν ἡμέραν ἐξηκολούθησαν δευρόμενοι συγχρηστήριε οἴλων ἐκ τῆς βρασιλευούσης καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν τηλεγραφικῶς.

Τοῖς δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν μητροπολίταις Τραπεζούντος, Χίου καὶ Γάνου καὶ Χώρας ἡ Α. Θ. Π. συνεχῆς τηλεγραφικῶς.

Ὁμοίως ἡ Α. Θ. Π. συνεχῆς τῷ ἡγεμόνι τῆς Σάμου Κ. Βαζιάνη, τῷ ἐν Λοδίῳ πριεσβετῇ Κ. Ἀν. θοπούλῳ παστῆ τηλεγραφικῶς τοῖς δὲ ἐκ τῶν ἐν ταῦθι ὁμογενῶν Κ. Καραθεοφωρῇ, Κ. Κωνσταντινίδῃ, Κ. Ἡλιάτῳ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου καὶ ἄλλοις διὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων.

— *Ζήτημα Θεσσαλονικέων.* — Ἀπὸ γράνου ἱκανοῦ εἶγον ὑποβλήθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὑπὸ ἐνίων κατόικων τῆς πόλεως Θεσσαλονικῆς ἀναρχαὶ διατυποῦσα

παράπον κατὰ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονικῆς Ἀθανασίου. Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ταῦτα τότε ὑπ' ὄψει ἐπίσταθι ἐκ τῆς μελέτης τούτων ὅτι τὰ διατυπούμενα ταῦτα παράπονα δὲν ἦσαν τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ καθιστῶσιν ἀναγκαστικὴν τὴν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἀποστολὴν ἐξάρχου αὐτόσε· οὐχ ἦσαν ἡ ἱερὰ Σύνοδος εἶχεν ἐγκρίνη τὴν μεταβάσιν εἰς Θεσσαλονικὴν εἰρηνευτοῦ ἀρχιερέως πρὸς ἄρτιν πάσης διαφωνίας. Τῆς ἀποστολῆς ὁμως τοῦ εἰρηνευτοῦ ἀρχιερέως μὴ πραγματοποιηθείσης, ἕνεκα σπουδαίου ζητηματοῦ ἀπασχολούτων τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ κατὰ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονικῆς παρκαπονοῦμενοι νέες ἐν τῷ μεταξὺ ἐξέπεσταιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα κατηγορητηρίου ἀναρχοῦς.

Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐπελάβετο καὶ αὐτῆς τοῦ ζητήματος τούτου. Παρκαβαλοῦσα τοίνυν τὰ ἐν ταῖς προπράτοις ταύταις ἀναφοραῖς διατυπούμενα παράπονα πρὸς τὰ ἐν ταῖς προὑποβηθλημέναις καὶ ἰδοῦσα ὅτι εἰτὶ ταῦτά, ἐν ἀμφοτέραις ἐπαναληφθέντα, ζῆνυ προσθῆκας νέας τιμὸς αἰτιώσεως, ἐβέωρσεν ὡς ἐξανληθὲν καὶ λήξῃν τὸ ζήτημα τούτο, ἀλλὰ δὲ καὶ περιττὴν ἦδη τὴν πραγματοποιήσιν τῆς πρώτης ἀποφάσεως αὐτῆς περὶ ἀποστολῆς εἰρηνευτοῦ ἀρχιερέως.

— *Συνέντευξις.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνσταντῆς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων τῶν Πατριαρχείων Μιχαὴλ Δανέζη ἐφέντη μετέβη ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. παρὰ τῆ Α. Υ. τῷ ὑπουργῷ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων Ἀβδουρχμᾶν παστῆ καὶ συνδιελέξατο ἐφ' ἱκανόν.

— *Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης διὰ τοῦ πνευματολογιωτάτου Μεγάλου Πρωτοσυγγέλλου Χρυσοστόμου διεβίβασε τῇ Α. Β. τῷ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Β. Μ. Συμβουλίου Ἀνδρέᾳ Κοπάτῃ ἐφέντη τὰς συγχρητηρίου αὐτοῦ εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἐσχάτως γενομένῃ ἀπονομῇ τῆ Α. Β. τῆς μεγάλῃς ταυρίας τοῦ μετῆθδῆ.

— *Ζάπλειος Παρθεναγωγείου.* — Ἐπιστάτος τοῦ γράνου τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων τοῦ ἐθνικοῦ Ζαπλείου Παρθεναγωγείου, αἰτῆται τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐξελέγη συνιδῆ τῷ κωνωνισμῷ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων τριμελὴς Ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου, προέδρου, καὶ τῶν ἐλλογιμωτάτων Ἰωάννου Βισματζίδου, Διευθυντοῦ καὶ ἰδρυτοῦ τοῦ ἐν Πέρην Ἐμπορικοῦ Λυκείου καὶ τοῦ Κ. Ζηχριάδου, καθηγητοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ὅπως πρῶσταται αὐτῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοδιδασκτικῶν μαθητηρίων καὶ ὑποβλήῃ εἶτα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς.

— *Αναχωρήσεις.*— Προχθές ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τῆ Α. Ε. τῷ ἐκ τῆς ἡλετέρας πόλεως ἀπερχομένῳ πρεσβευτῇ τῆς Ρωσίας ἐν Ρώμῃ Νελίδου τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ πανσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

— *Επισκέψεις.*— Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐν τῇ ἡμετέρῃ πόλει παραπιδημῶν πρεσβευτῆς τῆς Ρωσίας ἐν Ρώμῃ Νελίδου· τῷ Σαββάτῳ ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σ. 'Αριστάρχης βένης· τῇ Τρίτῃ ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Παῦλος Στεφάνοβιχ Σκυλίτης.

Τῇ Τετάρτῃ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Σερβίας Νοβάκοβιτς ἐν συνοδικῷ τοῦ Α'. γραμματέως τῆς αὐτῆς πρεσβείας κ. Χρῆστεις.

— *Μητροπολίτης Ξάνθης.*— Τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, συμπληρώσας τὴν διετὴ συνοδικὴν περίοδον αὐτοῦ, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ξάνθης 'Ιωακείμ. Τὴν Α. Πανιερότητα προὔπεμψαν μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ τινες τῶν ἀγίων συνοδικῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι. 'Εκ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανσιολογ. Δευτερεύων Λαυρέντιος.

Προχθές δὲ ἡ Α. Πανιερότης ἤγγειλε τῇ 'Εκκλησίᾳ ὅτι ἀφίκετο αἰσίως ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ μετὰ σεβασμοῦ πολλοῦ ὑποδεχόμενον αὐτόν.

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ὡσαύτως ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. τοὺς ἀγίους συνοδικούς καὶ τοὺς λοιπούς κληρικούς καὶ λαϊκοὺς φίλους αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ μητροπολίτης Κῶου Καλλίνικος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ. 'Εκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. προὔπεμψε τὴν Α. Π. ὁ πανσιολ. Δευτερεύων Λαυρέντιος.

— *Υπόμνησις.*— Διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 6433 κατὰ Δεκτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους διαβιβάσθησιν πρὸς τοὺς μητροπολίτας ἐπισκόπους καὶ ἡγουμένους ἐγκυκλίου ὑπεδείχθη ὁ τρόπος τοῦ καταρτισμοῦ τῶν αἰτήσεων καὶ ἄλλων ἐγγράφων τῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀποστελλομένων ἤτοι α') ὅτι δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν ἀπαραίτητόν ἐστὶν ἵνα γράφηται ἰδίᾳ ἐπιστολή, ἀπαγορεύεται δὲ τὸ ἐκθέτειν δύο ἢ πλείους ὑποθέσεις ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ γράμματι, διότι τοῦτο ἐπιφέρει δυσκολίας καὶ ἀνωμαλίας ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν ὑποθέσεων καὶ τῇ κατατάξει τῶν ἐγγράφων, καὶ β') ὅτι ἐν τοῖς γράμμασι πρέπειν ἵνα ἀποφεύγωνται ἐπιμελῶς οἱ πρόλογοι καὶ ἐπίλογοι, ἐν δὲ τῷ κενῷ χώρῳ τῆς πρώτης σελίδος τῆς αἰτήσεως ἀνάγκη ἵνα σημειῶται *σύντομος περίληψις* τῆς ὑπόθεσεως περὶ ἧς διαλαμβάνεται τὸ ἐγγράφον.

'Επειδὴ πολλοὶ τῶν μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων καὶ ἡγουμένων ἐξακολουθοῦσιν ἀποστελλόντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἰτήσεις ἢ ἀναφορὰς παρὰ τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας, ἧτοι ἐκτιθέσκει δύο καὶ πλείους ὑποθέσεις ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ αἰτήσῃ ἀρ' ἐνός, καὶ ἀρ' ἑτέρου

δὲν σημειοῦσι σύντομον περίληψιν τῆς ἐν τῷ γράμματι διαλαμβανόμενης ὑποθέσεως, διὰ ταῦτα ἐνετάλημεν ὅπως ἐπιστήσωμεν συντόμως τὴν προσοχὴν τῶν ἠδικερμένων ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω σημείων τῶν διαβιβάστέων τούντεθεν ἐγγράφων ἐπιδηλοῦντες ὅτι αἰτήσεις καὶ ἀναφοραὶ οὕτως ἑλλιπῶς τοῦ λοιποῦ συντεταγμέναι οὐ μόνον δὲν θὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψεως, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐπιστρέφονται.

Πρὸς τούτοις ἀνωτέρῃ ἐντολῇ ἐφιστάται ἡ προσοχὴ ἐνίων μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων καὶ ἡγουμένων ὅπως τούντεθεν μερμυῶσι περὶ ἀνελλιπούς τῆρθεως καὶ ἐν ἰδίῳι ἀρχείοις διαφυλάξεως τῶν ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ἀποστελλομένων αὐτοῖς διαφόρων ἐγκυκλίων, παρεχομένων ὁδηγίας ἐπὶ διαφόρων ὑποθέσεων, ἵνα ἐν ἀνάγκῃ ἀρῶνται εἰς αὐτῶν τὰς ζητούμενας πληροφορίας καὶ μὴ ἀναγκάζωνται νὰ ζητῶσι καὶ αἰθῆς παρὰ τῶν πατριαρχείων ὁδηγίας, αἵτινες ἤδη διεβιβάθησαν μὲν αὐτοῖς ἐγκαιρῶς διὰ ἐγκυκλίου, ἀλλ' ἀνάγκης παρουσιαζομένης ἀγνοοῦσι τὸ πρακτικόν αἰτε ἀπολέσσαντες εἰς ἀκρίβειαν τὸ σχετικόν ἐγγράφον.

— *Πρῶν Δρυϊνουπόλεως.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρῶν Δρυϊνουπόλεως, Γρηγόριος ἠτήσατο παρὰ τῆς 'Εκκλησίας ἄδειαν ἵνα παρταίνῃ ἐπὶ δεκαπενθήμερον τὴν αὐτόθι διαμονὴν αὐτοῦ. Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος μὴ ἀποδεχθεῖσα τὴν αἴτησιν ταύτην ἐνετείλατο τῇ Α. Πανιερότῃ ὅπως ὡς τάχος ἀπέλθῃ εἰς 'Αγιον Ὄρος.

— *Δημογεροντία Βοδενῶν.*— Ἡ Δημογεροντία Βοδενῶν διὰ τηλεγραφικῶν αὐτῆς· τὸ μὲν ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν, τὸ δὲ συνεχάρη τῇ Α. Πανιερότῃ.

— *Ἐπισκοπὴ Μετρῶν καὶ Ἀθῶρων.*— Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν καὶ Ἀθῶρων ἠτήσαντο δι' ἀναφορὰς αὐτῶν παρὰ τῆς 'Εκκλησίας ὅπως εὐρύνη αὐτὴ τὰ ὅρια τῆς ἐπισκοπῆς προσαρτῶσα καὶ τινα εἶτι χωρία ἐκ τῶν περὶ τῆς ἐπαρχίῶν. Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ προχθεσινῇ αὐτῆς συνεδίρξεν δὲν ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν ταύτην.

— *Μητροπολίτης Μελενίκου.*— Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Μελενίκου Λεοντίου αἰτησαμένου παρὰ τῆς 'Εκκλησίας ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἵνα κατ' εὐθέταν ἐκ Φιλαδελφείας μεταβῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐπέτρεψε τοῦτο τῇ Α. Πανιερότῃ.

— *Ἀρτεπισκεψίς.*— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Σκοπιῶν Ἀμβροσίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου καὶ τοῦ ἱερολογιωτάτου ὑπογραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου Γενναδίου ἀνταπεσκέψατο τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Μελενικῶν Ἀλεξανδρείης.

Τῇ Τρίτῃ δὲ [ἡ Α. Θ. Π. ἀνταπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν Νελίδου.

—*Επισκέψεις.*— Τῷ Σεβαστῷ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ τὴν προτερῆν εἰς Βασιλευούσῃ ἐπ' ἀδείῃ ἀρξικόμενος σεβ. μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος.

Σήμερον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχον ἐπὶ τῇ εορτῇ αὐτοῦ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ ἀρμενοκαθολικοῦ Πατριαρχείου μετὰ δύο ἄλλων κληρικῶν.

—*Μητροπολίτης Πισιδίας.*— Ὁ μητροπολίτης Πισιδίας Γεράσιμος διὰ γράμματος αὐτοῦ ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ αἰσὶν ἀφίξιν.

—*Χειροτονία Κολωνίας.*— Τῇ παρελθούτῃ Κυριακῇ ἐν μέσῳ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιαστικῆς ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Γλαταζῶ ἱερῷ κῆφῷ τοῦ Χριστοῦ ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ θεωρησιεστάτου ἐψηφισμένου Κολωνίας Πολυκάρπου. Τῆς ἱεροουργίας προέστη ὁ σεβ. μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος συνιερουργούντων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Βεροῦζας Κωνσταντίου καὶ Χαλδαίος Γεργασίου.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς ἀπὸ διένεμε τῷ πολυπληθεῖ ἐκκλησιαστικῷ τῷ ἱερῶν ἀντιφῶρον ἐδέξατο εἶτα τὰς συγχρητηρίου εὐχὰς πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ.

—*Ἀντιπροσωπεῖα Ἀγίου Ὄρους.*— Ἡ ἱερὰ Σύγκλητος τοῦ Ἀγίου Ὄρους προῶτα ἐσχάτως εἰς ἐκλογὴν ὀριστικοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς ἐν τῇ Βασιλευούσῃ, ἄτε τοῦ νῦν ἐνταῦθα τοιοῦτου Χαρχαλμπους ὄντος προσωρινοῦ, ἐξελέξατο τὸν τέως μὲν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς Σεροποτάμου ὄντα, ἐναγχῶς δ' ἐκυτόν τοις πατρῶσι τῆς Μονῆς Βατοπεδίου συγκαταριθμησάντα Χρυσάνθον. Τῆς τοιοστοτρόπου ὁμοῦ παρὰ τὸν σχετικὸν κανονισμὸν γενομένης ἐκλογῆς λαβοῦντα γῶσιν ἡ Ἐκκλησία τηλεγραφικῶς ἀνεκινώτατο τῇ ἱερᾷ Συνάξει ὅτι ὁ ἐλεγεί: συγχάνει ἀπρόχθετος.

—*Ἐξαρχία Μετσόβου.*— Ἦνοι τῶν ἱερέων ὡς καὶ ἱκανοὶ τῶν κατοίκων τῆς ἐξαρχίας Μετσόβου εἶχον διατυπώσῃ πρὸ πολλοῦ αἰτιήσεις κατὰ τοῦ αὐτοῦ, ἐξαρχικῶς δαιτελοῦντο: ἀρχ. Βενεδίκτου. Τῶν αἰτιάσεων τούτων ληρθεῖσάν ὑπ' ὄψει, ἐνετάλη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως μεταθῆ εἰς Μετσόβον πρὸς ἐξέτασιν ὁ ἀρχμ. Μελέτιος, διευθυντὴς τῆς παρὰ τὰ Ἰωάνναινα ἱερατικῆς σχολῆς, ὅς καὶ ἐκπληρώσας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐντολήν διεβίβασεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν σχετικὴν ἐκθεσιν. Τὰ ἐγγραφα ταῦτα μελετήσασα εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ἁγίων Σάνης καὶ Σαοπίων ὑπέβαλε τὸ πόρισμα δι' ἐκθέσεως, ἧτις ἀνεγνώσθη εἰς τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς προπαρελθούσης Τρίτης. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐνέκρινεν ἵνα ὁ μὲν αὐτόθι ἐξαρχικῶς διαμείνων ἀρχμ. Βενεδίκτος: ἄλλ' μὲν αὐτοτηρότατα ἐπιτιμηθῆ, ἄλλ' δὲ καταδικασθῆ εἰς ἀπόστιον τῶν ἐξαρχικῶν ἀπακνώ, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἱερέων Δημήτριος Μασσιόλας ὑπέβληθῆ εἰς ἀρχμ. ἐπ' ἀρίστην.

—*Μορὴ Δεμιράδων.*— Ὁ πρὸ τίνος διορισθεὶς ἠγαόμενος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσάνος ἱερᾶς Μορῆς Δεμιράδων ἀρχμ. Δωρόθεος ὑπέβαλε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ περὶ ΜΕΛΧΙΤΩΝ

Σημειώσαντες ἐξ ἀφορμῆς τῆς εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα ἐπισκέψεως τοῦ Πατριάρχων τῶν Μελχιτῶν Girairigy βραχεῖς λέξεις ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» προστιθέμεθα σήμερον καὶ τὰ ἀκόλουθα.

Ὅτε τῷ 1860 ἀνήγγετο τὸν Οἰκουμηνικὸν θρόνον Ἰωακείμ ὁ Β' ὁ ἀπὸ Κυζίκου, 50 χιλιάδες Μελχιτῶν ἑλληνοκαθολικῶν τῆς Συρίας ἐγνώσθη ὅτι προτέρωνται εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδοξοῦ Ἐκκλησίας. Ἰδιαιτέρᾳ ὄθεν ἀντιπροσωπεῖα Μελχιτῶν συγκεκλιμένη ἐκ τοῦ Οἰκονόμου Ἰωάννου Χαβίπ, καὶ τοῦ Γαβριὴλ Δζιπέρα ἐμφανισθεῖσα τῇ 26 Νοεμβρίου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνώπιον τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐνδημούσης Συνόδου καὶ πολυκριθμοῦ ἄλλης ὁμηγύρευς ἱερομένων καὶ λαϊκῶν ἀπήγγειλε τὸν κτωτέρω δημουςιούμενον *Libellor*, ἡ ἐγγραρον ὁμολογίαν δι' ἧς ἐδήλουν ὅτι ἀποσπῶνται τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνοῦνται τοῦ λοιποῦ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς.»

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

«Οἱ ὑπογρανόμενοι, μετὰ τὴν ὀρειλιμένην πρὸς τὸν πανάγαθον Θεὸν ἐγκάρδιον ἡμῶν εὐχαριστίαν καὶ τὴν πρὸς τὴν σεβασμιωτάτην ὁμηγύσειν ἡμῶν, τῶν τε ἁγιωτάτων τεσσάρων Πατριαρχῶν καὶ τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων, ἐγνώμοσυν ὁμῶν, ταπεινῶς ἀναφέροντες. Ἡ κατ' ἔμπνευσιν πάντως τοῦ Ἀγίου Πνεύματος συγκατάθεσις τῆς ἐν τῇ 9ῃ τοῦ παρόντος μηνὸς συγκροτηθείσης ἁγίας Συνόδου εἰς τὸ νὰ συγκατανεύσῃ παραδεχθῆναι τὰς ἐν τῇ ὑπὸ ἡμερομηνίαν κγ' παρελθόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου παρουσιασθείσῃ ἀναφορᾷ ἡμῶν διαλαμβανόμενης αἰτήσεις ἐνέπλησε τὴν καρδίαν ἡμῶν μεγίστης χαρᾶς καὶ ἀνεκφράστου παραγορίας. Ὅθεν καὶ ἀναβῶμεν ἐνώπιον τῆς γεραρᾶς ταύτης ὁμηγύρευς, ὅτι «ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, καὶ ἐγεννήθημεν εὐφρανόμενοι». Ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι δεῖ χρισθῆναι πάντας τοὺς προσερχομένους ἡμᾶς διὰ τοῦ ἁγίου Μύρου πρὸς πλείονα ἀγιασμὸν καὶ πραγματικὴν ἀποδείξιν τῆς ἐνώσεως ἡμῶν μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κα-

νόνας, ἡμεῖς τόσον ἐκ μέρους ἡμῶν ὅσον καὶ ἐκ μέρους τοῦ ὁμογνώμονος ἡμῶν λαοῦ μετὰ μεγίστης χαρᾶς παραδεχόμεθα καὶ ταῦτα. Θεωροῦντες λοιπὸν ταῦτα ὡς παρὰ Κυρίου, παρ' οὗ κκευθύνεται τὰ διαδήματα παντός ἀνθρώπου, ἰδοὺ νῦν ἡμεῖς σπεύδοντες προτερχόμεθα μετὰ πάσης εὐλικρινείας, καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐγγράφου τρανώς ὁμολογοῦμεν ἐνώπιον τῆς σεβαστῆς ταύτης ὁμολογίας:

Α'. Ὅτι ἀπεσπάσθημεν ὀλοτελῶς ἀπὸ τὴν κοινῶν τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἀρχαίας Ρώμης, μηδὲν ἀναγνωρίζοντες αὐτὸν ὡς ὑπεράτην καὶ μόνην κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἧς κεφαλὴ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ μετὰ πόθου ἀνεκκαλήτου ἐναγκαλιζόμεθα ἀδιασπάστως ἅπαντα τὰ ἱερὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑποτασσόμενοι εἰς τοὺς κανονικοὺς αὐτῆς πνευματικοὺς ἀρχηγούς.

Β'. Φυλάττομεν ἀπαρχαίρακτον καὶ ἀνόθευτον τὸ ἱερὸν Σμβολον τῆς πίστεως ἄνευ δηλονότι προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως, καθὼς συνεῆχθη παρὰ τῶν ἁγίων μεγάλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, πρώτης τε καὶ δευτέρας, καὶ ἐπεκυρώθη παρὰ τῶν λοιπῶν καθεξῆς πέντε Οἰκουμενικῶν ἁγίων Συνόδων. Ὅθεν ἀποδοκιμάζοντες τὴν ὑπὸ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας γενομένην βλάσφημον ἐκείνην καὶ ἀνευαγγελικὴν προσθήκην ἀκκί ἐκ τοῦ Γίους, καθυποβάλλομεν τῷ ἀναθέματι πάντα τὸν τοιμῶντα νὰ προσθήκη τι ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Σμβόλου τούτου, ὡσπερ καθυποβάλλουσι τὸν τοιοῦτον καὶ οἱ θεόπνευστοι Πατέρες ἡμῶν.

Γ'. Διακρατοῦμεν στερεῶς ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε ἀποστολικῶν καὶ τῶν ἁγίων ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀπορασιθέντα, τὰ αὐτὰ φρονούντες, ἅπερ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, τὰ δ' ἐναντία τούτοις ἀποδοκιμάζοντες· καὶ οὕτω προθύμως μὲ τὴν ἰδίαν ἡμῶν θέλησιν καὶ αὐτοπροαιρέτως στέργομεν εἰς ὅσα ἐγρήψαμεν, ὑποσχόμενοι ὅτι θέλομεν διατηρήσῃ αὐτὰ ἀπαρσαλεύτως καὶ κηρύττη στεντορείως μέχρι τελευταίας ἡμῶν ἀνοσποῆς. Ὅθεν πρὸς ἀσφαλεστέρην ἐνδειξιν τούτων ἀπάντων ἐγρήψαμεν τὸ παρὸν ἐγγράφον ἰδιοχειρῶς παρ' ἡμῶν ὑπογεγραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον τῇ ἰδίᾳ ἐκάστου σφραγίδι κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἵνα διατηρηθῇ εἰς τοὺς ἐν ταῖς Πατριαρχείαις ἱεροῦ Κώδικας.

Ἐν Κων(σταντι)πόλει, τῇ 26 Νοεμβρίου 1860.

(ὑπογ.) Οἰκονόμος Ἰωάννης Χαδὶπ
Γραβουῖλ Τζιπάρας. *

I. B.

ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

Ἐκδίδωμι διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐπιγραφὴν ἐκ Βερροίας χριστιανικὴν, ἣν ἀπέστειλέ μοι ὁ ἀπὸ τοῦ 1892—95 ἰθύνων, τὰ τῆς ὀρθοδόξου ταύτης παροικίας, δὴλα γε δὴ Βερροίας τε καὶ Ναούσης κ. Κοσμᾶς, ὁ νῦν τὴν τῆς Πελαγονίας Ἐκκλησίαν διέπων. Κατὰ τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ, πλῆθος ἐπιγραφῶν ἀναθηματικῶν ἐν ναοῖς σωζομένων ἐτι δέον ἢ μελετηθῶσιν ἐγγύς καὶ μετ' ἐπιστάσις, ὃ γενήσεται, Θεοῦ θέλοντος· καὶ τῶν μὲν πρὸ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος γραφειῶν οὐκ ἐστὶν ἐμὸν ἔργον ἢ ἀκριβῶσι· καὶ σπουδῇ· καὶ τῶν νεωτέρων δέ, οἷα ἢ ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ παρεκκλητίου τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου, προσοχῆς ὀλίγης ἀξιοθῆναι αἰ ἀναγρίρουνται λιθοσῶων, τεκτόνων ἢ ζωγράφων ὀνόματα. Σπουδῆς δὲ καὶ σωτηρίας ἀξίαι αἰ τοῦ Ι' καὶ ΙΒ' αἰῶνος, καθὼς χρήσιμα πρὸς συμπλήρωσιν μὲν τοῦ καταλόγου τῶν μητροπολιτῶν, ἀναστῆλων δὲ τῆς σειρᾶς τῶν βυζαντινῶν οικογενειῶν, ἔσται ἐξ ἐτέρων τῆς Ἀνατολῆς πόλεων κατέφευγον κατὰ διαφόρους περιστάσεις εἰς ἀυσπροσίτου ἑλληνικῆς ἐν Θράκη καὶ Μακεδονίᾳ πόλεις. Οὕτω, καθ' ἂ μνηστῶν, ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς τοῦ Σωτήρος Ἀναστάσεως, ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς μητροπόλεως κειμένῳ, σώζεται ἐπιγραφὴ, γεγραμμένη μὲν ὀρθῶς, ἐξωγραφημένη δὲ ἐπὶ κοινάκμας, ἀνατώζουσα τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, τὸν χρόνον δὲ τῆς οἰκοδομῆς ἢ τῆς γραφῆς· ἐρθραμένο φέρουσα. Δεῖται δ' ἐξετάσεως ἐπιγραφὴ τις ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης, παρεκειμένῳ τῷ τῆς Ἀναστάσεως, καθὼς γράφουσα ὅτι ἀνιστορήθη ἐπὶ μητροπολίτου Βερροίας Ἰωακείμ, τῷ 1192· διότι τὸ ἔτος οὕτω γραφόμενον διδάσκει ἡμᾶς ὅτι μᾶλλον ἢ ἀνιστορήσει ἔργον ἐστὶ τοῦ ΙΣΤ' ἢ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος· ὃ δέον εἶπειν καὶ περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας, ὡς δῆθεν ἱστορηθέντος ἢ ζωγραφηθέντος, τῷ 1181. Τίς ἐστὶ δ' ὁ γραμμικὸς καὶ ἄρχων Κωνσταντίνος, ὁ κτίσας τὸ παρεκκλησίον τοῦ ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὴν συνοικίαν Ταξιάρχων; Ἐξιστατέον ἀκριβῶς, διότι παρὰ ὁμοίωσις ἐπιγραφῆς, μᾶλλον δ' ἀνάγκησι κακῇ τίθησι τὴν πιθανὴν ἀκμὴν τούτου κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα.

Προσοχῆς ὅμως ἀξίη ὑπὲρ τοιαύτας ἐστὶν ἢ ἐν τῷ νῶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἢ καλλίστη καὶ ἀρχαιοτέρῳ ὧν εἶδον χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν, ὀρίζουσα καὶ τὸν χρόνον τῆς γραφῆς· ἀτυχῶς ὁμοίωσιν αὐτῆς ἀδυνατῶ ἐκδοῦναι, παρατίθημι δὲ κοινοῖς σημεριοῖς γραμμικῶν αὐτῆν:

† ΜΗΜΑ ΤΩΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΩΝ ΚΟΜΗΤΩΣ ΦΑΤΑΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΣΥΜΒΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΕΛΕΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΓΓΟΝΟΣ ΑΥΤΩΝ ΛΑΜΠρο-

τάτου ΣΙΑΒ(ανοῦ;) ΟΣΤΙΣ ΕΤΑΦΗ ΕΝΤΑΤΘΑ ΚΑΛΑΝΔΩΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩΝ ς (:) καὶ ἐπὶ ΥΠΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΗΜΩΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟ Α' ΚΑΙ ΡΟΥΦΟΥ ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΟΥ †

Συνεπληρώθησαν τὰ στενογραφικὰ τῆς ἐπιγραφῆς διὰ γραμμῶν μικροτέρων, εὐχῆς δ' ἔργον 'να σωθῆ τὸ λαμπρὸν ἐπιτύμβιον δι' ἀναπαρστασεως ὁμοίας, διότι τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐχάρχθη τοῦτο, τῆς πρώτης δὴλον οὖν ὑπατείας 'Αναστασίου αὐτοκράτορος τοῦ Θερακός, ἐστὶ τὸ 491. Χριστιανικὸν δὲ μνημεῖον οὐσα σῶζει πάντας τοὺς τύπους τῆς ἐπισήμου τότε γλώσσης τε καὶ τῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸν ὄρισμὸν τῶν χρονολογιῶν καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ὀνόματα δεικνύουσι τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ρωμαϊκοῦ πνεύματος, πείθοντάς τινας ἴσως ὅτι οἱ ταφέντες ἀνήκον εἰς οἰκογενεάς, ἐκ τῆς πάλαι Ρώμης εἰς τὴν νέαν καὶ, κατὰ τὸν χρονολογικὸν Μανασσῆν, ἀρτιότιθον Ρώμην μετεγχελιματισθείσας. Φατῆλιος ἴσως τὸ πρῶτον ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ γινώσκειται κόμης ἐν Βερροίξ. Κελερίνη δ' ἦν οὐκ ἄγνωστον ὄνομα τότε, διότι καὶ ναὸς ἁγίας Κελερίνης ἐσώζετο κατὰ τὰ μέσα τοῦ Β' αἰῶνος, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐχάρχεν τὴν ἐπιτύμβιον ταύτην ἐπιγραφὴν. Ἡ συμπλήρωσις ΣΙΑΒΑΝΟΥ, ἣτις ἠδύνατο γενέσθαι καὶ Σιλβέστρου, προτιμῆθη καθὼ ἐπιρωνήουσα τὴν παράδοσιν τῆς ὑπὸ Σιλ(β)ουανῶ στερώσεως τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος ἐν Θεσσαλονίκη". Ἡ λέξις ἐγγονος εἰς γενικὴν ἀξίαν σημειώσεως.

Ὁ τρόπος, καθ' ὃν γέγραπται τὸ ἐπιτύμβιον, δεικνύσιν ὅτι ὁ ἔργων ἀπεβίωσε πρὸ τοῦ Φαταλίου καὶ τῆς Κελερίνης, οἵτινες ἑαυτοὶς τὸ μνημεῖον κατασκεύασαν· διότι περὶ τοῦ ἐγγονος γράφει τὴν λέξιν ἐτάφη καὶ μάλιστα ἐνταῦθα, οὖν προσδιορισμῶ· καὶ λοιπὸν ἔστιν εἰκάζειν ὅτι οἱ λαμπρότατοι κόμητες οὗτοι οὐχὶ εἰς οἰκογενεάς ἀνήκον βερροιαίων, ἀλλ' ἦσαν παρεπίδημοι μᾶλλον, τίς οἶδεν ὑπὸ τίνος δυσμενοῦς τύχης ἐκεῖ σπενδομισθέντες καὶ ἐτοιμάσαντες ἑαυτοὶς τὴν κατοικίαν ἐκείνην τὴν ἡσύχιον, ἣς ἡ ἐπιγραφὴ, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Βερροίας, ἐν ἡσυχίᾳ ἐπὶ τόπου μελετώμενοι χορηγήσουσι τινα συμβολὴν εἰς ἀρίθωσιν περιστατικῶν τινῶν τοῦ βίου προσώπων ἐπιφανῶν ἢ κοινοτήτων ἐπιφανεστέρων.

Ὁ Μ. χαροφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Η ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑ

ΓΝΩΡΙΣΜΑ ΠΟΝΗΡΑΣ ΨΥΧΗΣ

Χαρακτηριστικὸν εὐσεβοῦς καὶ καλοῦ χριστιανοῦ εἶνε τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον, βοηθεῖν τῷ βοηθείας χρῆζοντι καὶ ἐν γένει τὸ τηρεῖν τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ νόμου καὶ ἐπιδεικνύειν πολιτεῖαν σύμφωνον πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου παραγγελλόμενα. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι χριστιανοί, οἵτινες, καίτοι ἔχουσι περικοσμούσας αὐτοὺς τινὰς τῶν ἀρετῶν τούτων, καταλαβάνονται ὅμως πολλὰκις ὑπὸ τοῦ λανθάνοντος πάθους τῆς χαιρεκακίας καὶ οὕτω παρουσιάζουσι ἐαυτοὺς ἕλληπεις. Φρονοῦσι δηλονότι οἱ τοιοῦτοι ὅτι ἐὰν ὡς προσεκτικοὶ ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ αὐτῶν ἴνα μὴ ἀδικήσωσι τινα τῶν ἀδελφῶν, ἐὰν προσέχουσιν ἴνα μὴ συκοφαντησῶσι καὶ βλάβῃσι τὴν ὑπόληψίν τινος, μὴ κλέψωσι αὐτὸν καταπατοῦντες τὰ δίκαια αὐτοῦ καὶ ἐν γένει τηρήσωσι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν χριστιανοὺς στάσιν παθητικὴν, τοῦτο ἀρκεῖ ἴνα ἀναδείξῃ αὐτοὺς καλοὺς χριστιανοὺς, τηρούντας τὰ παραγγελλόμενα καὶ πορευομένους τὴν ὁδὸν τῆς ἁγίας θρησκείας ἡμῶν. Ἐὰν ὅμως μᾶθωσιν ὅτι ἀδελφὸς τις αὐτῶν ἐπιχειρήσας ἔργον ὑπέστη ζημίαν καὶ πῶχρυσιν, ἢ ἴδωσιν αὐτὸν περιελθόντα εἰς σπουδαίας οικονομικὰς δυσχερείας, τοῦτο πόρρω τοῦ νὰ κινήσῃ τὸ ἔλεος καὶ τὴν συμπάθειαν, προσενοῦν αὐτοῖς κρυφίαν χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν, δὲν θεωροῦσιν ὡς ἀντιχριστιανικὴν πολιτείαν· χαιρεκακοῦντες ἐπὶ τοῖς ἐν τῷ βίῳ ἀτυχήμασι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν νομίζουσιν ὅτι δὲν πράττουσι τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν πολιτείαν χαίροντες ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ τοῦ χριστιανοῦ ἐκείνου. Φρονοῦσιν ὅτι ἐπειδὴ οὗτοι δὲν συνετέλεσαν εἰς τὰ ἀτυχήματα τοῦ παθόντος ἀδελφοῦ, δὲν πράττουσι τὰ ἀντιχριστιανικὸν χαίροντες ἐνδομύχως ἐπὶ ταῖς ταιλαιπωρίαις τούτου. Διὸ καὶ πολλὰκις ἀκούει τις πολλοὺς ἴνα μετὰ παρηρησίας πολλῆς κατακρίνωσι τοὺς παθόντας μὴ γινώσκοντες οἱ δειλίαιοι ὅτι ἐπὶ τῇ πεπαρηρησιασμένῃ ταύτῃ κατακρίσει τοῦ ἀδελφοῦ διεκφεύγει τῆς καρδίας αὐτῶν λανθάνον αἰσθημά τι χαιρεκακίας. Καὶ ὅμως τὸ ἀληθὲς γινώρισμα τοῦ γνησίου χριστιανοῦ τυγχάνει ἢ ἐκδηλωτικῶς κοινῆς λύπῃς πρὸς τὸν ἀτυχῆσαντα. Ἐὰν πράγματι θέλωμεν νὰ ὦμεν γνήσιοι χριστιανοί, πρέπει οὐ μόνον νὰ μὴ χαιρώμεν ἐπὶ τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐν τῷ βίῳ ἀτυχίαις τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ἀλλὰ πᾶν τουναντίον νὰ συμπάσχωμεν καὶ νὰ συμπονῶμεν αὐτοῖς καὶ συγκαλαίωμεν καὶ συμπαθῶμεν αὐτοῖς κλαίοντες καὶ πενθοῦσιν. Δὲν εἶνε ἴδιον τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ ἐνδομύχως μὲν νὰ χαίρῃ διὰ τὰς ἐν τῷ βίῳ ἀτυχίας καὶ λύπας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, φρινομενικῶς δὲ μόνον νὰ ἐκφράζῃ λύπην. Τὸ χαιρεῖν ἐπὶ τοῖς ἀτυχήμασι τοῦ ἄλλου εἶνε γινώρισμα πονηρῶς καὶ ἀντιχριστιανικῆς καρδίας. Καρδία ἐπιχαίρουσα διὰ τὰ ἀλλότρια ἀ-

* Μ. Ι. Γεδεών, Βυζαντ. Ἐορτολόγιον σελ. 218 (ΚΒ).

** Πραξ. ἀποστ. ΙΒ', 40. Μηναῖα καὶ Συναξαριστής, εἰς τὴν 30 ἰουλίου.

τυχήματα καὶ δεικνύουσα ἀναληθίαν καὶ ἀνισθησίαν διὰ τὰς συμφορὰς τοῦ ἄλλου δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀποτύπωμα καρδίας ὄντως χριστιανικῆς. Ὁ γνήσιος χριστιανὸς ἀγαπᾷ γνησίως τὸν πάσχοντα ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ κλαίει μετ' αὐτοῦ κλιόντος, καὶ χαίρει μετ' αὐτοῦ χαίροντος. Ἡ χαίρεκακία εἶνε κακία σιωπωμένη καὶ νόσος ὑπόουλος ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ χριστιανοῦ. Ὡς τοιαύτη δὲ εἰσδύουσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ καυχωμένου ἐπὶ χριστιανικῆς ἀρεταίᾳ, χριστιανοῦ ὑφαίρει ληληθῶτως τὸν πυρῆνα τῶν ἀρετῶν τούτου, τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἐνεργὸν ἀγάπην, ὑφαίρει τὸ αἶσθημα τῆς φιλαδελφίας, τὸ ἀπαραίτητον τοῦτα γνώρισμα τοῦ γνησίου χριστιανοῦ. Τότε δὲ ὁ τοιοῦτος χριστιανὸς παραβίνει ρητὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος ἡμῖν «γίνεσθε οἰκτίρμονες ὡς καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν οἰκτίρμων ἐστίν». Λυομένου δ' οὕτω τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἀδελφόν, τὸν πάσχοντα καὶ τῆς οἰκτιροσύνης ἡμῶν χρεῖαν ἔχοντα, πῶς δύναται νὰ καρποφορήσῃ ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη, ἢν καυχώμεθα ὅτι ἔχομεν καὶ νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀρνητικὴν αὐτῆς μορφήν εἰς θετικὴν μορφήν τελείας ἀγάπης; Πῶς δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν τότε τὸν τοιοῦτον χριστιανὸν ἀληθῆ ὁπαδὸν τοῦ Κυρίου, ὅταν ἐξ ὑπερβολικῆς φιλαυτίας πρὸς ἑαυτὸν ἀρνήται τὴν πρὸς τὸν ταλαιπωρούμενον αὐτοῦ ἀδελφὸν συμπάθειαν καὶ φιλαδελφίαν καὶ ἀπέχῃ τοῦ νὰ ἐκδηλώσῃ ἐμπράκτως ταύτην πρὸς αὐτόν; Λοιπὸν ἡ χαίρεκακία δὲν εἶνε γνώρισμα πονηρῆς καὶ ὑπόουλου ψυχῆς;

Πρὸς τοῦτοις ὁ χριστιανὸς ὁ ἀκούμενος τὴν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ τελεσφόρον ἀγάπην ἀρνεῖται διὰ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ πολιτείας καὶ τὴν πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν ἀγάπην, διότι δὲν ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του ὡς ἑαυτόν, καθ' ἃ ἐντέλλεται, μὴ ἀγαπῶν δὲ αὐτόν ὡς ἑαυτόν, ἀρνεῖται τὴν πρὸς ἑαυτὸν πρόσδοον καὶ προκοπὴν ἐν τῇ ἀγάπῃ· ἄρα ἔχει ἀγάπην ἐν ἑαυτῷ νεκρὰν καὶ ἀνωρελῆν, διότι ἡ ἀγάπη ἵνα ζῆ καὶ ὑπάρχῃ ἐν τῇ τοῦ χριστιανοῦ καρδίᾳ δεῖν νὰ τρέφῃται, νὰ βλαστᾷ καὶ ζωογονῆται διὰ μόνων τῶν ἔργων· τὰ ἔργα τὰ καλὰ ἀποτελοῦσι τὸ ζῶν ὕψος τῆς ἀγάπης. Ἐὰν λοιπὸν ἀγαπᾷ ἑαυτὸν ὁ χριστιανὸς εἰλικρινῶς, δεῖν νὰ ἀγαπᾷ εἰλικρινῶς καὶ τὸν πλησίον.

Ἄστε ὅταν τις τῶν χριστιανῶν δείκνυται ψυχρὸς καὶ ἀνάλγητος πρὸς τὰς κκοπαθείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅταν δείκνυται χαίρεκακός, πονηρὸς πρὸς ὀλίψεις τοῦ ὁμοφύλου αὐτοῦ, τότε ἂς μὴ καυχᾶται ὅτι τηρεῖ τὰς ἐντολάς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διότι ἡ τοιαύτη πολιτεία αὐτοῦ, ἀποτελεῖ εὐδιάκριτον γνώρισμα τῆς πονηρῆς αὐτοῦ ψυχῆς.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ*

Διανύομεν τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς τρίτης ἐκατονταετηρίδος ἀρ' ὅτου προηγούμεν τὴν μικρὰν γυναικίαν μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς πατριαρχικὸν ναόν, καὶ κατὰ καθήκον πρέπει νὰ συναγάγωμεν ἐν ἐνὶ πάντα τὰ μνημεῖα τὰ συναποτελοῦντα καὶ φωτίζοντα τὴν ἱστορίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ ναοῦ, κοσμικὸν οἶον εἰπεῖν μνημόσυνον τελούντες οὕτως ὑπὲρ τῶν μακρῶν τοῦ ναοῦ κτιθῶρων καὶ τῶν κατὰ καιροῦς ἀνοικοδομησάντων, ἐπισκευασάντων καὶ καλλυνάντων αὐτόν τε καὶ τὸν ἐκ γειτνιασῆς καὶ πραγματικῆς ὑπὲρ τοῦ γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας δράσεως ἀγιασθέντα καὶ δοξασθέντα πατριαρχικὸν οἶκον· Ἐγγράφον τινὰ τῷ 1884 ἐξέδωκεν ἐν «Χρονικῶς πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ», αὐτόθι δ' ἐν σελίδι 152—154 ἀναγινώσκει τις τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας Βλαχίας καὶ Μολδαβίας πατριαρχικὸν γράμμα τὸ τὰς συνδρομάς αὐτῶν ἐπικαλούμενον τῷ 1720, ἧτοι κατὰ τὴν διάκρισιν τῆς ὑπὸ Ἱερεμίου Γ' οἰκοδομηθῆς, συντελεσθείσης τῇ 18 δεκεμβρίου τούτου τοῦ ἔτους.

Τὸ σήμερον ἐκδιδόμενον ἔγγραφον οὐχ εὐρηται παρ' ἡμῖν, οὐτ' ἐν τοῖς ἔγγράφοις τοῦ Ἁγιοταφικοῦ Μετοχίου, οὐτ' ἐν τοῖς τοῦ Οἴκου. Πατριαρχικοῦ σώζεται ἐν Ζακύνθῳ, ἧς πρὸς τοὺς προκρίτους ἀπεστάλη τῷ 1722, ὅτε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς νήσου ταύτης ἐκίστημι Σωφρόνιος ὁ Ρωμαντζᾶς. (*)

Τὸ ἔγγραφον μνηθίνει ἡμᾶς ὅτι Παῖσιος ὁ μητροπολίτης πρῶν Πηλαιῶν Πατρῶν ἀνέλαβε τὴν κοπιώδη κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐντολὴν τῆς περιδείας πρὸς εἰσπραξίν συνεισφορῶν, ἐμμενεῖς τῆς κρτούσης ἀρχῆς, ἧτις καὶ τὴν ἀνοικοδομὴν τοῦ ναοῦ τότε ἐπέτρεψε γενέσθαι κατὰ σχέδιον βυζαντινόν, μετὰ τρούλλου. Τὸ γράμμα ἐστὶ τοῦτο:

M. I. Γ.

Ἱερωσίας ἑλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμένικὸς πατριάρχης.

† Ἀξιοπρεπέστατοι, καὶ εὐγενέστατοι σύντροχοι καὶ προβλεπταὶ τῆς θεοκυβερνήτου νήσου Ζακύνθου, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, εὐχὴ δὲ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν. Θέλετε γινώσκει,

(*) ΠΑΡΟΡΑΜΑ.— Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, ἐν σελ. 163, στήλῃ δ', στῆχῳ 26, τὸ ἔτος 1399 ἀναγνωστέον 1369.

(*) Νικολίου Κατραμῆ, ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου, Φιλολογ. Ἀνάλεκτα Ζακύνθου· 1980, σελ. 78.

ὅτι εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ παραγὰθου Θεοῦ, λαβόντες ἀδειαν παρὰ τῶν ἡμετέρων ἐξουσιαστῶν ἀρφοκομήσαμεν ἐκ θεμελίων τῆν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ μαργάρην ἐκκλησίαν τοῦ καθ' ἡμῶς πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, πλήρ ἠκολούθησαν βαρύτατα καὶ πολυάριθμα ἔξοδα, διὰ τὰς τοῦ καιροῦ περιστάσεις, μὴ ἔχοντος δὲ τοῦ καθ' ἡμῶς θρόνου καμίας δυνάμις καὶ ἐπιτορίας, διὰ τὴν δυστυχίαν τοῦ γένους, εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐνδεχομένης διορθώσεως, στεροχωρηθέντες ἡμεῖς μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἱερᾶς ὁμηγύρεως τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων, ἑδαιεῖσθημεν οὐν τόκῳ ὅλα τὰ ἐπακολουθήσαντα ἔξοδα, ἅτινα ἀπαυτοῦμενοι ἦδη καὶ μηδὲνα ἄλλοι τρόποι ἔχοντες πρὸς θεραπείαν τοῦτων, δεῖν ἔργωμεν κατὰ πάσαν ἀνάγκην ἢ προσδράμωμεν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν ἀπανταχοῦ εἰσεβῶν γινώσκοντες δὲ μετὰ πάσης πληροφορίας ἡμῶς τοὺς ἐδαισκομένους αὐτοῖσι ὀρθοδόξους ἐξ ἀρχῆς γνησία μέλη τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐλαβῆ τε καὶ θεοφιλῆ τέκνα τῆς κοιτῆς ταύτης μητρὸς, κατὰ συνοδικὴν ἀπόφασιν πέμπομεν ἤδη τὸν ἱερωτάτον μητροπολίτην πρώην Παλαιῶν Πατρῶν, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κὴρ Παῖσιον, διὰ τὰ περιέλη καὶ τὰ συνάξῃ τὴν παρὰ τῶν χριστιανῶν ἐλεημοσύνην, κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ ἐγγχειρισθέντος αὐτῷ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ περὶ ἐλεημοσύνης γράμματος, τὸ ὁποῖον θέλει ἀναγνωσθῆ παρησίᾳ, γράφοιτες δὲ καὶ πρὸς τὴν τιμιότητά σας ἰδίως μετὰ τῆς περὶ ἡμῶς ἱερᾶς τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως, οὗς παραινυόμεν καὶ οὗς παρακινούμεν ... συμφῶνως καὶ ... τὸν ἐκ μέρους ἡμῶν ἐξαρχικῶς πεμπόμενον συναδελφὸν κυρ. Παῖσιον, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καὶ κατὰ πάντα τρόπον ἢ συνδράμητε αὐτῷ, ὥστε ἢ συναχθῆ πλουσιοπάροχος καὶ δαψίλης ἐλεημοσύνη, καταλειπόντες εἰς τὸν ἕτερον καὶ χορηγοῦντες μετὰ προθυμίας κοινῶς ὁμοῦ πάντες καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος, καθὼς ἐκ Θεοῦ φωτισθῆ, διὰ τὰ εὐρωμεν ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν τοῦ χρέους, καὶ τότε ἢ οὗς ἀποδώσωμεν τὰς προσηκούσας εὐχαριστίας καὶ τὰς πνευματικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Ποιήσατε οὐν μετὰ προθυμίας καὶ ζήλου θεοφιλοῦς ὡς γράφομεν ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν πανοικί. αἰεὶκ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως εὐχέτης ὑμῶν.

† Τοῖς ἀξιοπρεπεστάτοις, καὶ εὐγενεστάτοις συντύχοις, καὶ προβλέπταις τῆς θεοκυβερνήτου νήσου Ζακύνθου, υἱοῖς κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοῖς τῆς ἡμῶν μετριότητος.

(*) λέξεις, ἐξίτηλοι τῷ χρόνῳ γενόμενοι.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Προσκαλεῖται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννου Ὑφαντόπουλος ὑπήκοος Ὁθωμανός, ἐκ τοῦ χωρίου Μαύροβον, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τῆς ἡμέρας τευριστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουστῆς κλήσεως, ἐμφανισθῆ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Παλάσης Δημητρίου κατοικοῦ τοῦ εἰρημένου χωρίου, ἐπὶ διαζύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἢ κατὰ αὐτοῦ ἀγωγῆς δικασθῆσεται ἐρήμην.

Ἡ προῦσα κλήσις δημοσιευθήσεται τρίς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδόμενων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν Καστορίᾳ, τῆ 26ῃ Μαρτίου 1899.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Καστορίας Φιλάρτος Λάζαρος. Σ. Ἀναστασιάδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέλεται τὴν ὑπὸ ἡμερομ. 14ης Νοεμβρίου 1898 κα ἀριθ. Πρωτ. 844 ἀγωγὴν τῆς ἐναγοῦτης Ἀλεξάνδρας Κ. Τούρτουλη ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον.

Κηρύσσει τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Ἡρακλείου Λάσκου ὑριστάμενον γάμον διατελειμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου.

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη προκαταβλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὴν νόμιμον προθεσίμην πρὸς ἐξάσκησιν τῶν ἐνδίκων μέσων καὶ

διατάσσει τὴν δημοσιεύσιν τοῦ παρόντος διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Κορυτῶν, τῆ 12 Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ Προεδρεύων

3

† Ὁ πρωτοσύγκελλος Ἱεροθέος

Ὁ γραμματεὺς

Γεώργιος Δ. Ἀρολογᾶς

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΪΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 29 ΜΑΪΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 24

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΗ

- † Ο Σκοπιών ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † Ο Αρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίης)
 - † Ο Μέγας Αρχιεπίσκοπος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὄλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ θρόνῳ χρυσῶ 23
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικὴ γνώσις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας — Ἐπίτημα βυζαντινὰ γράμματα — Ἐγγραφα Πατριρχικοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ — Ἡ θερηκευτικὴ μουσικὴ τῆς Ἰταλίας καὶ ὁ Don Lorenzo Perosi — Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων — Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Νομοκονόμου — Ἐγκύκλιος περὶ αὐλικῶν ὁμολογιῶν — Σημειώματα περὶ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σισανίου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον Ἰουίου.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΠΡΕΙ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

XI

Ἡ εἰκονογραφία

κατὰ τὴν πρώτην τοῦ χριστιανισμοῦ περίοδον.

Ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ρηθέντων γινώσκωμεν ἤδη ὅτι ἀπ' αὐτῶν ἐστὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου διεκόσμου τοὺς ἱεροὺς αὐτῶν τόπους δι' ἱερῶν εἰκόνων, αἰτινες σπανιότερον μὲν συνετίθεντο διὰ ψηφίδων, συνηθέστερον δ' ἐγράφοντο κατὰ τὴν μέθοδον τῆς δεξιῶν γραφῆς.

Ἄλλ' ὁποῖα τινα ἦσαν τ' ἀντικείμενα τῶν εἰκόνων ἐκείνων; Τούτο, κυρίως, εἶναι τὸ ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ ἐξεταστέον θέμα, εἰς ὅπερ ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία τὰ μέλα ἐνδιαφέρεται.

Αἱ εἰκόνες, ἃς ἔγραφον οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ἦσαν πρὸ πάντων συμβολικαὶ καὶ ἀλληγορικαὶ παραστάσεις.

Τὴν συνήθειαν δὲ ταύτην τῶν συμβολικῶν καὶ ἀλληγορικῶν παραστάσεων παρέλαβον οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων χρόνων, φαίνεται, ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς

Ἀνατολῆς καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Ἐπὶ δὲ καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας συγχρωτισθέντες οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐμύθησαν κυρίως ὑπὸ τούτων εἰς τὸ σύστημα τῆς συμβολικῆς αὐτῶν γραφῆς. Ἐκ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ δὲ προελθούσα ἐν Ἀνατολῇ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐποιεῖτο χρῆσιν, εὖθις ἐξ ἀρχῆς, τῆς συνθηματικῆς καὶ συμβολικῆς γλώσσης, εἰς ἣν πάντες οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἦσαν ἐξωκειωμένοι. Εἰς τοῦτο δὲ συνέβαλεν ἀναμφιβόλως οὐ μόνον ἡ πληθὺς τῶν παραβολῶν καὶ τῶν ἀλληγοριῶν, ἃς ἀπαντῶμεν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ καὶ ὧν χρῆσιν ἐποιούοντο ἐν ταῖς προφητείαις αὐτῶν καὶ οἱ προφῆται, ἀλλὰ καὶ τὸ σύστημα αὐτοῦ τούτου τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς θρησκείας ἡμῶν, ὃς πάντοτε διὰ παραβολῶν καὶ ἀλληγοριῶν ἐδίδασκε τὴν ἀλήθειαν, κατακληπτότερον καθιστῶν διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὸν θεῖον λόγον τοῖς ἀκρωμένοις αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἡ ἀρχὴ τῶν χριστιανικῶν συμβολικῶν παραστάσεων, λέγει ἀδιστακτικῶς ὁ Martigny, συνοδεύων τὴν κρίσιν αὐτοῦ ταύτην καὶ διὰ τῶν ἐξῆς: «Τὸ πνεῦμα τοῦ διδασκάλου μετεδόθη τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἡ μέθοδος δὲ, ἣν ἐκείνος ἠκολούθει, ἀνεγεννήθη ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, γινομένη διδασκαλίᾳ, διαβλέπεται δὲ καὶ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς λειτουργίας καὶ ἡ ἔτι φεινότερον ἐν ταῖς κηρυκτικαῖς τῆς χριστιανικῆς μνημείας συμβολικαῖς παραστάσει. Ἡ συμβολικὴ οὖν γλώσσα εἶναι θεῖον ὄργανον, ὅπερ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατέλιπε τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ δ' Ἐκκλησία ἐχρήσατο τῇ γλώσσῃ ταύτῃ, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, ἵνα συγκαλύψῃ τὰς θείας ἀληθείας ἀπὸ τῶν βεβήλων βλεμμάτων».

Καὶ πράγματι, ἡ θρησκεία ὁλόκληρος, τὰ δόγματα αὐτῆς καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτῆς διδασκαλία, αἱ ἐλπίδες, ἃς παρέχει τοῖς πιστοῖς περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς ὑπάρχοντα ἀγαθὰ τῆς οὐ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 137 - 141.

ρανίου βραχίδιας, πάντα ταῦτα ἐξεικονίσθησαν συμβολικῶς ὑπὸ τῶν πρώτων χριστιανῶν κατὰ σύστημα, σοφώτατα μελετημένον, καθάπερ θέλομεν ἰδεῖ παρακατιόντες.

Ὅποιοι δὲ τινες ἦσαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος συμβολικαὶ καὶ ἀλληγορικαὶ παραστάσεις;

Ἦπομεν ἐν τῷ I κεφαλαίῳ ὅτι τὰ κυριώτερα τῶν ἐν ταῖς κατακόμβαις ἀνακαλυφθέντων ἐπιτομῶν χριστιανικῶν συμβόλων ἦσαν ἡ περιστέρα, ἡ λύρα, ἡ ναῦς, ἡ ἀγκυρα καὶ ὁ ἰχθύς, ἐξηγήσαμεν δ' ἐπαρκῶς καὶ τὴν σημασίαν ἐνός ἐκάστου τῶν συμβόλων τούτων. Ἀλλὰ πλὴν τούτων, οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ἐλάτρευον πλείστας συμβολικὰς εἰκόνας, περιστώσας ὅτε μὲν σκηνὰς ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἰς ἃς ἀπεδίδετο ἀλληγορικὴ σημασία, ὅτε δὲ πρόσωπα μυθολογικὰ τῆς ἐποχῆς τῶν εἰδωλοκρατῶν, κατὰ συμβολικῶν ὁπαύτως ἔνοιαν λαμβανόμενα, ἄλλοτε διαφόρου σημασίας τοῦ βίου ποιμένων ἢ ἀλιέων καὶ ἄλλοτε πτηνὰ καὶ διάφορα ἄλλα ζῶα ὡς τὸν ταῦν, τὸ πρόβατον, τὸν ἀετόν, τὸν ἀλέκτορα, τὴν ἔλαφον, τὸν ὄφιν, τὸν ἵππον, τὸν λέοντα, κτλ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντικείμενα ἄφυλα, οἷον δένδρα διάφορα, κλάδους δάφνης, πλάστειγγας, οἰκίας κ.τ.λ.

Πᾶσαι δ' αἱ τοιαῦται συμβολικαὶ παραστάσεις εἰκονίζοντο κυρίως μὲν ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν κατακομβῶν, ἐπὶ δ' ἐπὶ τῶν τάφων καὶ τῶν σαρκοφάγων καὶ ἐπὶ ὀβελίων ἢ ἄλλων ἐκ μετάλλου σκευῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπι τῶν δακτυλιοῦθων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λυχνῶν.

Αἱ κυριώτεραι, ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἰλημμένα εἰκόνας, ἦσαν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα, ὁ Ἀβελ καὶ ὁ Κάν, ἡ προσφορὰ τοῦ Μελχισεδέκ, ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ, ὁ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων, ὁ Ἡλίας, ὁ Ἰεζεκιήλ, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ πατριάρχης Ἰωσήφ, ὁ Ἰώβ, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Νῶε.

Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα παριστῶνται συνήθως ὄρθιοι, μεταξύ δ' αὐτῶν φαίνεται τὸ δένδρον, ὃ ἔφερε τὸν ἀπηγορευμένον καρπόν. Τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου περιβάλλει ὁ ὄφιν. Παραπλευρῶς τοῦ Ἀδάμ φαίνεται ἐνίοτε δέσμη σταχυῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀναμνηστικῶς, κατὰ συμβολικὴν ἔνοιαν, τὴν θείαν δίκην, τὴν καταδικάσαν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν. Πλησίον δὲ τῆς Εὐας ὄραται ἄρνιον, συμβολικὴ καὶ τοῦτο ἀναμνηστικῶς τῆς καταδικῆς τῆς συντροφῆς τοῦ Ἀδάμ ὅπως κατεργάζηται τὸ μαλλίον τοῦ ζώου τούτου εἰς ἐνδυμασίαν τῆς οἰκογενείας τῆς.

Ὁ δὲ Ἀβελ καὶ ὁ Κάν παριστῶνται προσφέροντες θυσίας τῷ Θεῷ. Ὁ πρῶτος προσφέρει ἄρνιον, σημαίνον ἀλληγορικῶς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν, ὃς ἐμελλε νὰ θυσιασθῇ, ὡς πρόβατον, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ δὲ Κάν παριστῶνται ἄλλοτε μὲν προσφέρον δέσμη σταχυῶν, ἄλλοτε δὲ πλὴν τῶν σταχυῶν ὀφραμένον παρὰ τοῖς ποσὶ αὐτοῦ, καὶ ὄμφακας, οὗς κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός.

Ἡ προσφορὰ τοῦ Μελχισεδέκ συνίστατο ἐξ ἄρτου

καὶ οἴνου, ἧτο δὲ ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Ὁ Ἀβραάμ εἰκονίζετο συνήθως κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρός μάχικραν ὑψωμένην, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰσαάκ, ἔγοντος τὰς χεῖρας δεδεμένους ὀπισθεν. Πλησίον δὲ τοῦ Ἀβραάμ ὄρατο κριός, οὗ τὰ κέρατα ἦσαν περιπεπλεγμένα εἰς ἀκάνθας. Ἄνωθεν δὲ τοῦ Ἀβραάμ ἐφαίνετο χεὶρ ἐκ νεφελῶν προκύπτουσα καὶ δεικνύουσα αὐτὸν διὰ λιχναίου.

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ ἦτο παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς σταυρώσεως τοῦ Σωτῆρος. Ὁ Ἰσαάκ εἰκονίζετο ἀλληγορικῶς τὸν Ἰησοῦν, ὃ δὲ κριός, ὃ ἔχων τὰ κέρατα εἰς τὰς ἀκάνθας περιπεπλεγμένα, αὐτὸν πάλιν τὸν Ἰησοῦν δεχόμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν ἐξ ἀκανθῶν στέφανον. Ἡ τὸν Ἀβραάμ δεικνύουσα χεὶρ ἐσήμαινε τὴν θείαν ἐπέμβασιν, τὴν ἀναγκαστικῶς αὐτὸν ἀπὸ τῆς τελείσεως τῆς θυσίας. Ἐχρησίμευε δ' ἡ εἰκὼν τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς καὶ ὡς παρηγορητικὴ διὰ τὰς ἃς ὑρίσταντο κακώσεις ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν θρησκείαν ἀποσιώσεως αὐτῶν.

Ὁ Δανιὴλ παριστᾶται συνήθως γυμνὸς ἀνὰ μέσον τῶν λεόντων. Γινώσκουμεν ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοῦ τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Δανιὴλ κατεκρημνίσθη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, ἔμεινε δ' ἐν αὐτῷ ἐπὶ ἑξ ἡμέρας, ὑγιῶς ἔχων.

Οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ἀπέφειγον τὴν ἐξεκόνισιν τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος, ἀντ' αὐτῶν δ' ἐγρῶντο εἰκόσι, παριστώσας ἑτέρας σκηνὰς, αἱ ἀνεμίμησκον τὰ Ἅγια Πάθη. Μία τῶν εἰκόνων τούτων ἦν καὶ ἡ τοῦ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων, ἧτις οὐ μόνον τὰ Ἅγια Πάθη ἀνεμίμησκε τοῖς πιστοῖς, ἀλλ' ἦν καὶ ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς ἀναστάσεως, ἧς ἡ ἐλπὶς ἐνέπνευε θάρρος τῷ Προφήτῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν παθῶν αὐτοῦ.

Ὁ προφήτης Ἡλίας παριστᾶται ἐν τῷ ἄρματι, ἐφ' οὗ, συμρομένου ὑπὸ τεσσάρων ταχυπόδων ἵππων, ἀνελήθη εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη θεωρεῖται ὅτι ἦν παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς ἡ συμβολικὴ παράστασις, οὐχὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἀλλὰ τῆς μετὰ τὴν ἀνάστασιν Ἀναλήψεως αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ εἰκονίζον ὄρθιον καὶ τείνοντα τὴν δεξιάν χεῖρα πρὸς δύο πρόσωπα, ἰστάμενα πρὸ αὐτοῦ γυμνά, καὶ πρὸς ἕν ἕτερον κατὰ γῆς ἐξηπλωμένον ὡς τεθνεώς, παρ' ᾧ ὄρωνται δύο κεφαλὰ ἀνθρώπινοι, ὧν ἡ μὲν ἦν πάντη ἄσαρκος, ἡ δὲ εἶχεν ἀφρημένον τὸ ἦμισυ τοῦ δέρματος. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾶ τὴν ὄψασιν, καθ' ἣν ὁ προφήτης, τῇ ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ, διέταξε τὰ ἐν τινὶ ἀγράφῳ ἀπεξηραμμένα ἀνθρώπινα ὀστέα ν' ἀκούσωσι τὸ θεῖον λόγον. Παρὰ τοῖς πρώτοις δὲ χριστιανοῖς καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη ἦν ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως.

Ἐτέρη συμβολικὴ παράστασις τῆς ἀναστάσεως ἦν τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Ἰωνᾶ. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἦν συγγὴ πρὸς τοὺς πρώτους χριστιανούς, παρίστα δὲ τὸν μὲν Ἰωνᾶν πάντοτε γυμνόν, τὸ δὲ καταβροχθίσαν αὐτὸν θαλάσσιον τέρας κατὰ σχήματα περιέρχεται καὶ ὅλως φαντασιώδη.

Ἡ εἰκὼν Ἰωσήφ τοῦ Πατριάρχου ἦν ὡσαύτως λίαν προσφιλὴς τοῖς πρώτοις χριστιανούς, ὡς ἀναμνησκουσα αὐτοῦ πάσης τῆς κενώσεως καὶ τῆς λύπης, ἃς ὁ Σωτὴρ ὑπέστη.

Ὁ δὲ Ἰώβ γνωστὸν ὅτι εἶπε: «Οἶδα γὰρ ὅτι ἀέννητός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλον ἐπὶ γῆς· ἀναστήσει δὲ μοι τὸ δῆμα τὸ ἀνακτιοῦν ταῦτα. Πρὸς γὰρ Κυρίου μοι ταῦτα συνετελέσθη, ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπίσταμαι, ἃ οἱ ὀρθακοί μοι ἐωράκασι, καὶ οὐκ ἄλλος· πάντα δὲ μοι συνετελέσται ἐν κόλπῳ». (Ἰώβ κεφ. 10').

Ἐνεκα τῆς σφραγίστης ταύτης προφητείας τοῦ Ἰώβ περὶ ἀναστάσεως, ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ συμβολικὴ αὐτῆς παράστασις.

Πρὸς τούτους οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ἐξεικόνιζον κατὰ προτίμησιν τὰς σκηνὰς ἐκείνας τοῦ βίου τοῦ Μωϋσέως, αἵτινες τὰ μάλιστ' προσωμοιάζον ἐκείναις τοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οὗτω εἰκόνιζον τὸν Μωϋσῆν λύοντα τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν του καὶ προσθλιπόντα ἀσκαρδαμυκτεῖ τὴν φλόγα πυρός, τὴν ἐκ τῆς βέτου, τῆς πυρὶ καιομένης, ἀλλὰ μὴ κατακαιομένης.

Τὸ γεγονός τοῦτο ὑπεσῆμαινε, λέγουσι, τὸ βῆπτισμα. Ὅπως ὁ Μωϋσῆς, εἰς τὴν ἐκ μέσου τῆς βέτου γενομένην αὐτῷ πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου, ἔλυσε τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἀφ' ἧς τόπος, ἐν ᾧ ἔστηκε ἐπ' αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος, γῆ ἁγία ἐστίν. (Ἐξοδ. κεφ. Γ'. 5.), οὕτω καὶ τοῦ πιστοῦ αἱ ἀμαρτίαι ἐλύοντο διὰ τοῦ βηπτισματος.

Εἰκόνιζον πρὸς τούτους οἱ πρώτοι χριστιανοὶ τὴν ἐξοδὸν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ τῆς Αἰγύπτου διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὸ γεγονός τοῦτο ὑπεσῆμαινε μὲν ὡσαύτως τὸ βῆπτισμα, κυρίως ὅμως ἀνεμνησκὼν τὴν διὰ τῶν παθημάτων λύτρωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Μωϋσῆς καθωδήγησε τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ὑπεσχημένην γῆν, ὅπως καὶ ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν ὀδηγεῖ αὐτοὺς εἰς τὴν παράδεισον.

Ἐτέρη εἰκὼν τοῦ Μωϋσέως εἶνε ἡ περιστῶσα αὐτὸν τύπτοντα διὰ τῆς ράβδου τὴν πέτραν.

Γινώσκομεν ἐκ τῆς Ἐξοδοῦ ὅτι ἀπέηρε πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς ἐρήμου Σιν κατὰ παρεμβολὰς αὐτῶν, διὰ ρήματος Κυρίου, καὶ παρενέβηκεν ἐν Ραφιδεῖν· οὐκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πλεῖν. «Ἐνῷ δ' ὁ λαὸς ἐλειδορεῖτο πρὸς Μωϋσῆν καὶ ἐξίτηι παρ' αὐτοῦ ὕδωρ, ὁ Μωϋσῆς ἠρώτησε τὸν Κύριον τί ὀφείλει νὰ πράξῃ, ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρὸς Μωϋσῆν: «προσπερεύου τοῦ λαοῦ καὶ λάβε μετὰ σεαυτοῦ ἀπὸ τῶν περὶ τῶν ποταμῶν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ράβδον, ἐν ᾗ ἐπάταξας τὸν πο-

ταμόν, λάβε ἐν τῇ χειρὶ σου καὶ πορεύθη. Ὡς ἐγὼ ἔστηκα ἐκεῖ πρὸ τοῦ σέ (ἐλθεῖν) ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν Χωρήβ· καὶ πατάξεις τὴν πέτραν, καὶ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτῆς ὕδωρ καὶ πίεται ὁ λαός. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς οὕτως. . . » (Ἐξοδ. κεφ. ιζ'. 5-6.)

Τὴν σκηνὴν ταύτην ἐξεικόνιζον οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ὡς ἀναμνησκουσαν τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐπιτελεσθέντα θαύματα.

Εἰκόνιζον δὲ συνήθως ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ τὸν Μωϋσῆν ὄρθιον καὶ διὰ τῆς ράβδου τύπτοντα τὴν πέτραν ἐξ ἧς ἔρρεεν ὕδωρ. Δύο δ' ἑβραῖοι εἰκόνιζοντο πρὸ τῆς πέτρας ἰστάμενοι καὶ ἀπλήστως πίνοντες ἐκ τοῦ ρέοντος ὕδατος.

Πρὸς τούτους ἐξεικόνιζον τὸν Μωϋσῆν, δεχόμενον αὐτὰς δύο πλάκας τοῦ μαρτυρίου, πλάκας λιθίνας, γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τοῦ Θεοῦ. (Ἐξοδ. κεφ. λα' 18), ἡ ρίπτοντα ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὰς δύο ταύτας πλάκας καὶ συντρίβοντα αὐτάς (Ἐξοδ. κεφ. λθ' 19).

Ἡ δὲ κιβωτός τοῦ Νῶε ἀναπαρίστα, κατὰ τὴν διζῶν τῶν πρώτων χριστιανῶν, αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ οἱ ἄνθρωποι, ὡς ὁ Νῶε ἐν τῇ κιβωτῷ, εὐρίσκουσι καταρῦγιον ἀσφαλῆς ἵνα, μετὰ τὴν τρικυμίαν τοῦ βίου τούτου, ἐξέλθωσιν ἀπ' αὐτῆς καὶ εὐρωσι τὴν αἰώνιον βασιλείαν.

Εἰκονίζετο δ' ἡ κιβωτός τετραγώνως, καὶ ἐφαίνετο ἐν αὐτῇ ὁ Νῶε ὄρθιος καὶ ἀνοίγων τοὺς δύο βραχίονας, ἵνα δεχθῆ τὴν περιστερὰν, φέρουσαν τὸν κλάδον τῆς ἐλπίδος.

Τοιοῦται καὶ ἄλλα παραπλήσια εἰκόνες ἀναπαρίστων συμβολικῶς τὰ διάφορα δόγματα καὶ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς κυριώτερας σκηνὰς τοῦ βίου τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν.

Ἐκ δὲ τῶν μυθολογικῶν προσώπων, εἶνε ἔγχαρον οἱ πρώτοι χριστιανοὶ, τὸ συγγρότερον ἀπαντώμενον εἶνε ὁ Ὀρρεὺς παίζων τὴν λύραν. Ὁ Ὀρρεὺς εἰκονίζετο καθήμενος ἐν τῷ μέσῳ δύο δένδρων, ἐπικλινῶν αὐτῷ. Ἐπὶ τῶν δένδρων ὄρθονται τρεῖς καὶ ἄλλα παντός γένους πτηνὰ, περὶ δ' αὐτοῦ λέοντες καὶ τίγρεις καὶ ἄλλα θηρία. Ἐκράτει δ' ὁ Ὀρρεὺς καὶ ἔκρουε τὴν λύραν αὐτοῦ, ἧς ὁ ἦχος κατεπράυνεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ πτηνὰ καὶ τὰ θηρία, ἐπισταμένως αὐτοῦ ἀκροώμενα.

Ἠλλαδούντο δ' οἱ πρώτοι χριστιανοὶ τοῦ προσώπου τούτου, καίτοι εἰς τὴν μυθολογίαν ἀνήκοντος, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ πρώτοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες διέβλεπον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ὀρρεῦς ἡ καὶ ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ μυθολογικῇ παραδόσει, τὴν συμβολικὴν παράστασιν τοῦ Κυρίου, ἐκλύοντος πρὸς ἐκιντὸν τὰς καρδίας ἀπάσας διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ λόγου, ὡς ὁ Ὀρρεὺς διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ ἦχου τῆς λύρας αὐτοῦ.

Ἐν ταῖς θεῖαις γράφαις ὁ Κύριος μνημονεύεται

ἀλληγορικῶς καὶ ὡς ποιμὴν, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀποκαλοῦνται ποιμῖνον. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ εἰκόνιζον τὸν Σωτῆρα καὶ ὡς ποιμένα, φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων πρόβατον. Ὡς ποιμὴν δ' ἐξεῖκονιζετο ἐνίοτε ὁ Σωτῆρ καὶ μεταξύ τῶν δωδεκα μαθητῶν αὐτοῦ, παρὰ τοὺς πόδας δ' ἐκάστου αὐτῶν ὤρατο ἐν πρόβωτον.

Ἄλλοτε δὲ πάλιν ὁ Σωτῆρ ἡμῶν εἰκονίζετο ὡς ἀλιεύς, ἰχθύς ἀλιεύων. Ἡ συμβολικὴ αὕτη παράστασις ἐσήμαινε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠλίευεν ὡς ἀλιεύς τὸν ἰχθύν, δηλαδὴ τὸν ἄνθρωπον, ἵνα ἐξχαγῆ αὐτὸν ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ βίου τούτου, ἐν οἷς εὕρητο κολυμβῶν καὶ σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτὸν κινδύνου.

Ἀνευρέθη δὲ καὶ ἑτέρα εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ, κεκαλυμμένη δι' ἐπεινύτου, ἔχοντος τὸ σχῆμα καὶ τὴν ὄψιν ἰχθύος, τοῦθ' ὅπερ ἐσήμαινε κατὰ τινας, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν μετεβλήθη διὰ τῆς ἐσαρκώσεως εἰς ἰχθύν, τοῦτέστιν εἰς ἄνθρωπον.

Ὁ τῶς ἐθεωρεῖτο, κατὰ τινας, ὡς τὸ σύμβολον τῆς ἀθανασίας, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσχόμεν ἀφορμὴν νὰ εἴπωμεν. Ἄλλοι δὲ χριστιανικοὶ ἀρχαιολόγοι φρονοῦσιν ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐθεώρουν τὸν ταῶν ὡς τὸ σύμβολον τῆς ἀναστάσεως, ἀχθέντες εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην ἐκ τοῦ ὅτι ὁ τῶς ἀπόλλυσι τὰ πτερὰ κατὰ τὰς παρχμονὰς τοῦ χειμῶνος, ἵνα περιβληθῆ ὑπὸ νέων τοιοῦτων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος, καὶ ὅ ἢ φύσις φαίνεται ὡς ἐκ τάφου ἐξερχομένη. Παρίστων δὲ τὸν ταῶν ἰσχύμενον ἐπὶ σφαίρας καὶ ἔχοντα ἀναπεπταμένα τὰ ἐκλαμπρα αὐτοῦ πτερὰ. Ἡ σφαίρα ἐσήμαινε τὴν γῆν, ἣν ἐγκαταλείπει τὸ ἀνίσταμενον σώμα, τὰ δὲ πτερὰ τὸν οὐρανόν, εἰς ὃν κατευθύνεται.

Ἡ εἰκὼν τοῦ ἄμνου ὅτε μὲν ἀνήγετο εἰς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν, ὅτε δ' εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἀνεμίμνησκε κυρίου αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν, τὸν ὡς ἄμνον θυσιασθέντα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλοτε δὲ πάλιν εἰκονίζοντο πρόβατα πολλὰ, ἐξερχόμενα ἐκ δύο πόλεων καὶ κατευθυνόμενα εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιον, ἐφ' οὗ ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ἵστατο. Αἱ δύο πόλεις ἦσαν ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ Βηθλεὲμ. Τὰ ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἐξερχόμενα πρόβατα παρίστων τοὺς ἐκ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ πιστοὺς ὁπαδοὺς τοῦ ἄμνου τοῦ Θεοῦ, τὰ δ' ἐκ Βηθλεὲμ ἐξερχόμενα τοὺς ἐκ τῶν εἰδωλολατρῶν πρὸς αὐτὸν προσελθόντας.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐσκόπει, κυρίως, τὴν ἐν ἀκμῇ διατήρησιν παρὰ τοῖς πιστοῖς τοῦ αἰσθήματος ἐτι οὐδέμια δέν νὰ γίνηται διὰκρίσις μεταξύ τῶν διαφορῶν ἀρχῆς καὶ καταγωγῆς χριστιανῶν, ἀπάντων θεωρουμένων ὡς τέκνων τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς.

Ὁ ἀλέκτωρ ἦν τὸ σύμβολον τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐθεώρουν τὴν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος περὶ τὸ λυκαυγῆς, ἀγγέλλοντος τὴν προσέγγισιν τῆς ἡμέρας, ὡς τὴν συμβολικὴν παράστασιν τῆς ἰσχυρᾶς ἐκείνης καὶ θείας φωνῆς, ἣτις κα-

λέσει, κατὰ τὴν συντέλειαν τῶν αἰῶνων, τοὺς πάντας εἰς τὴν ζωὴν.

Ὁ ἀλέκτωρ ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς τὸ σύμβολον τῆς διορατικότητος τοῦ θείου ποιμένος, εἰκόνιζε δ' ἀλληγορικῶς καὶ τοὺς κτηχητάς, οἵτινες, καθάπερ ὁ ἀλέκτωρ, ἐν τῷ σκότει προαγγέλλει διὰ τῆς φωνῆς αὐτοῦ τὴν ἡμέραν, οὕτω καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ θείου λόγου, ἐν τῷ σκότει τοῦ βίου τούτου, προαγγέλλουσι τὸ φῶς τῆς μελλούσης ζωῆς.

Ἡ δὲ τῆς ἐλάφου κυριωτέρα συμβολικὴ ἔννοια ἦν ἡ ἐξῆς: Ἡ δειλία αὐτῆς ὑπεσήμαινε τὴν δειλίαν, ἣτις καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν τοῦ πιστοῦ, ἅμα τῇ προσεγγίσει τῶν κινδύνων ἐκείνων, οἱ ἐπαπειλοῦσι τὴν ἀγνότητά αὐτῆς. Ἡ ταχύτης δὲ τῆς ἐλάφου ὑπεδήλου τὴν ταχύτητα, μεθ' ἧς ἡ ψυχὴ τοῦ πιστοῦ ὀφείλει νὰ φεύγῃ τοὺς τοιοῦτους κινδύνους.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἐσήμαινε ἡ εἰκὼν τῆς ἐλάφου, ἀλλ' ἐδίδασκεν ἐν ταύτῃ τί ὄφειλον νὰ πράττωσιν οἱ πιστοὶ κατὰ τῶν δογμάτων τῆς αἰρέσεως ἐκείνης, ἣτις ἐφρόνει ὅτι ὁ πιστὸς τοῦ χριστιανικοῦ θρησκευματος ὁπαδὸς δὲν ὄφειλε νὰ φεύγῃ τοὺς εἰδωλολάτρους, ὅταν οὗτοι ἀνεζήτουν αὐτὸν ἵνα τῷ ἀφαιρέσωσι τὴν ζωὴν. Ἐδίδασκε τοῦτέστιν αὐτοὺς ἡ ἐλάφος ὅτι ὄφειλον νὰ φεύγῃσι μετὰ ταχύτητος πρὸ τοῦ τοιοῦτου κινδύνου.

Ὁ δὲ ὄρις ἦν τὸ σύμβολον τῆς νίκης τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τοῦ σαλμοῦ, εἰκονίζετο δὲ συνήθως, κατὰ τὴν συμβολικὴν ταύτην ἔννοιαν, ὑπὸ τὸν σταυρὸν. Ἦν δὲ πρὸς τοῦτοις ὁ ὄρις τὸ σύμβολον τῆς φρονήσεως, ἦν ὁ Ἰησοῦς συνίστα τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς ὅτι ὄφειλοσι νὰ ὦσι φρόνιμοι ὡς οἱ ὄριες.

Ὁ ἵππος, παρὰ τοῖς πρῶτοις χριστιανοῖς, ὑπελάμβανε τὴν ἰδέαν, ἣτις ἐκφράζεται ἐν τῷ ἐδαφίῳ τοῦ 24 τοῦ θ'. κεφαλαίου τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου τοῦ θείου. Ἐν τῷ ἐδαφίῳ ἐκείνῳ λέγεται: «Οὐκ οἰδατε, ὅτι οἱ ἐν τῷ σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον· οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε».

Παράλληλίζεται οὖν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς στάδιον, ἥτοι ἵπποδρόμιον, ἐν ᾧ πάντες μὲν τρέχουσι, λαμβάνει δὲ τὸ βραβεῖον εἰς, ὃ τ' ἀγαθὰ δηλαδὴ πράττων.

Ὁ δὲ λέων ἦν τὸ σύμβολον τῆς δυνάμεως, ἅμα δὲ καὶ τῆς διορατικότητος, διότι τὸ θηρίον τοῦτο λέγεται ὅτι κοιμᾶται ἔχον ἀνεφγμένους τοὺς ὀρθλαμούς. Τὴν τοιαύτην δὲ συμβολικὴν ἔννοιαν τοῦ λέοντος δὲν παρέλαβον οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἀπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἰουδαίων. Ὁ Σολομῶν, τῇ ἐντολῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διεκώσμησεν ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς λέουσι, τὸν κῶνον τοῦ Θεοῦ.

Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ εἰκόνιζον συχνὰ καὶ διάφορα δένδρα μετὰ φυλλωμάτων ἢ καὶ ἀνευ τοιοῦτων. Τὰ μετὰ φυλλωμάτων δένδρα ὑπεδήλου τὸν παράδει-

σον, τὰ δὲ ἄνευ φυλλωμάτων τὴν ἀτέλειαν τῆς ἐπιγῆς ὑπάρξεως ἡμῶν.

Ἦν δὲ πρὸς τούτοις τὸ δένδρον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου τὸ σύμβολον. Τινὲς τῶν πρώτων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας παρελλήλιζον τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ δένδρον λέγοντες ὅτι, ὅπως τὰ δένδρα δίδουσι καλούς ἢ κακούς καρπούς, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰσιν, ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν κρινόμενοι, κακοὶ ἢ ἐνάρετοι.

Γενικώτερον δὲ τὸ δένδρον ἐσήμαινεν ἀλληγορικῶς καὶ τὸν Ἰησοῦν, ὃς ἐλέγετο τὸ δένδρον τῆς ζωῆς.

Ἡ δάφνη ἦν τὸ σύμβολον τῆς νίκης κατὰ τοῦ θανάτου διὰ τῆς ἀναστάσεως. Κυρίως ἡ δάφνη ἦν αὐτὸ σύμβολον τοῦ μαρτυρίου, μαρτύριον δὲ παρὰ χριστιανοῖς ἦν ἡ διὰ τοῦ θανάτου νίκη.

Διὰ τοῦτο καὶ τὰ μαρτυρολόγια τῶν ἁγίων μνημονεύουσι συχνότατα τῶν διαφόρων μαρτύρων ὡς λαβόντων τὸν ἐκ δάφνης στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ἢ ὡς ἀξιωθέντων τοῦ ἐκ δάφνης στεφάνου τοῦ μαρτυρίου.

Ἡ ἁγία Ἀγάθη εἶπε τοῖς τυράννοις αὐτῆς: «Ἐάν μὴ κατασχίσητε τὰς σάρκας μου διὰ τῶν δημιῶν ὑμῶν, οὐ μὴ εἰσελεύσομαι ἐν τῷ παραδείσῳ μετὰ τοῦ δάφνης στεφάνου τοῦ μαρτυρίου».

Ἐντεῦθεν δὲ προήλθεν ἡ συνήθεια τοῦ εἰκονίζειν τοὺς διαφόρους ἁγίους, κρατοῦντας κλάδον δάφνης ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ.

Ἡ πλάστιγξ ὑπέδηλυν τὴν θείαν δίκην, ἦτοι τὴν ψυχοστασίαν, τὸ ζύγισμα, δηλαδή, τῶν ψυχῶν ἐν τῇ πλάστιγγι τῆς θείας ἀποφάσεως.

Ἡ οἰκία, παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς, ἐσήμαινεν αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Πρὸς οἰκίαν παραλληλιζει καὶ ὁ θεὸς Παῦλος τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐν τῷ 1 ἑδαφίῳ τοῦ α'. κεφαλαίου τῆς πρὸς Κορινθίους δεύτερας αὐτοῦ ἐπιστολῆς λέγων: «Οἶδαμεν γάρ, ὅτι ἐάν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκῆνους καταλυθῇ, οἰκοδομηθῇ ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Διὰ τοῦτο ἀπαντῶσι συχνὰ εἰκόνες, παριστώσαι μίαν ἢ πλειοτέρας οἰκίας.

Ἐπὶ ἄλλοις σὺν τούτοις, καὶ ἄλλαι τινὲς συμβολικαὶ παραστάσεις. Τὸν οὐράνιον Πατέρα π. χ. εἰκονίζον οἱ πρώτοι χριστιανοὶ διὰ μιᾶς χειρός, ἀπὸ νεφελῶν προκυπούσης, καὶ τοῦτο διότι ἄλλον καὶ ἀσώματον ὄντα, δὲν ἀπεφάνισον νὰ παραστήσωσιν ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνην. Ἀπὸ τοῦ τετάρτου ὅμως αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν ὁ οὐράνιος Πατὴρ παρίστατο ἐνίοτε ὑπὸ μορφήν ἀνθρώπου, προβεβηκότος λίαν τὴν ἡλικίαν.

Ἐν δὲ τῇ σκηνῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ ἔγραφον οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ἕνα βουὸν καὶ ἕνα ὄνον. Ἐἰ ἐσήμαινον τὰ δύο ταῦτα ζῶα;

Πολλοὶ τῶν χριστιανῶν ἀρχαιολόγων συμφωνοῦσιν ἐν τῇ γνώμῃ ὅτι τὰ δύο ταῦτα ζῶα εἰσιν ἀλληγορικὴ παράστασις τῆς προφητείας τοῦ Ἠσαίου, εἰπόντος: «ἔγω βουὸς τὸν κτησόμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ».

Τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα εἰκόνιζε πάντοτε ἡ περιστέρα, διότι ὑπὸ τὸ σχῆμα περιστέρως ἐπεφάνη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ.

Τὴν Ἁγίαν Τριάδα παρίστασαν κατ' ἀρχάς οἱ πρώτοι χριστιανοὶ διὰ μιᾶς τριαινῆς. Εἶτα δ' ὑπ' ὄψει ἔχοντες τὰ ἐν τῇ Γενέσει (κερ. XVIII) λεγόμενα: «Ὁ ὄρθρος δὲ αὐτῶ ὁ Θεὸς πρὸς τῇ δρυὶ τῇ Μαμβρῇ, καθημένου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ μεσημβρίας. Ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀρθαλίμας αὐτοῦ ἶδε καὶ ἰδοὺ τρεῖς ἄνδρες εἰστήκεισαν ἐπάνω αὐτοῦ», ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ὁ Θεὸς ὄρθρῃ τῷ Ἀβραάμ ὑπὸ τρεῖς ἀνθρωπίνως μορφάς, καθιέρωσαν τὸν τύπον τῆς διὰ τοιοῦτων τριῶν ἀνθρωπίνων μορφῶν παραστάσεως τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἄλλοτε δὲ πάλιν τὴν Ἁγίαν Τριάδα παρίστα μία χεὶρ ἐκ νεφελῶν προκύπτουσα, ἡ ἐξεἰκονίζε τὸν οὐράνιον Πατέρα, καθάπερ καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθην εἰπόντες, ὁ Ἰησοῦς ὡς υἱὸς καὶ ἡ περιστέρα, συμβολικῆ τῶ Ἁγίου Πνεύματος παράστασις.

Διάφοροι συμβολικαὶ παραστάσεις εἰκονίζον καὶ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους. Συνηθέστερον παρίσταν αὐτοὺς διὰ δώδεκα προβάτων, ἢ διὰ δώδεκα περιστέρων, διότι ὁ Ἰησοῦς πρόβατα ἀπεκάλει αὐτούς, συνίστα δ' ἅμα αὐτοῖς νὰ ὦσιν ἀκέρατοι ὡς αἱ περιστέρας. «Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέρατοι ὡς αἱ περιστέρας». (Ματθ. κερ. ι'. 16).

Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια παριστάνοντο διὰ τεσσάρων ρυάκων, ρεόντων ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ τέσσαρες οὗτοι ρυάκες ἦσαν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, ἡ ἀλληγορικὴ εἰκὼν τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων, ἅτινα ὡς ρυάκες ἐξελθόντα ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Αὐτρωτοῦ, τῆς ἀληθοῦς ταύτης πηγῆς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὕδρευσαν τὸν κόσμον καὶ διέδωκαν αὐτῷ τὴν γονιμότητα τῆς θείας τοῦ Ἰησοῦ διδασκαλίας.

Οἱ δὲ Εὐαγγελισταὶ παριστάνοντο διὰ τεσσάρων περωτῶν εἰκόνων, ὧν ἡ μὲν εἰκονίζει ἄνθρωπον, ἡ δὲ λέοντα, ἡ τρίτη μύσχον καὶ ἡ τετάρτη ἀετόν.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν δεινοτέρων χριστιανικῶν ἀρχαιολόγων ὁ περωτὸς ἄνθρωπος εἰκονίζει τὸν Ματθαῖον, διότι ὁ Εὐαγγελιστὴς οὗτος κατέρχεται τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης γενεαλογίας τοῦ Ἰησοῦ, ὁ δὲ περωτὸς λέων τὸν Μάρκον, ὡς ὁμιλοῦντα περὶ φωνῆς λέοντος μυκωμένου ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ μύσχος τὸν Λουκᾶν, διότι ὁμιλεῖ ἐν ἀρχῇ τῆς εὐαγγελικῆς αὐτοῦ ἱστορίας περὶ Ζαχαρίου ἱερέως καὶ θυσιαστοῦ, τοῦ καὶ μύσχους θυσιαζόντος, καὶ ὁ ἀετὸς τὸν Ἰωάννην διότι μεταρπύεται εἰς ὕψη, καθάπερ ἀψιπέτης ἀετὸς, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ, λέγων, προκειμένου περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ Ἰησοῦ, «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος».

Τοιαῦτα αἰ κυριώτεροι τῶν συμβολικῶν παραστάσεων, τῶν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν χρῆσει. Περὶ αὐτῶν πραγματεύονται

και άλλοι μὲν πολλοί, ἀλλ' ἰδίῃ ὁ και ἀνωτέρω μνημονευθεὶς, Martigny, ἀρ' οὐ και περὶ ἀξίωσιν τὰς πλειότερας τῶν προεκτεθεισῶν εἰδήσεων.

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐχρῶντο κυρίως ταῖς συμβολικαῖς παραστάσεις ἀναμνηστικαῖς τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου, ἢ ἄλλα ἐπεισόδια τοῦ βίου αὐτοῦ, διότι ἀπέφευγον νὰ θέσωσιν ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν πολεμίων αὐτῶν αὐτὰς τὰς διαφορὰς σκηναῖς τοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος.

Παρατηρήθη ἐν τούτοις ὅτι πολλάκις παραλλήλως ταῖς σκηναῖς, ταῖς ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἰλημμέναις, ἐγράφοντο αἱ ἐκ τῆς Νέας Διαθήκης ἀνάλογοι σκηναί.

Οὕτω π. χ. ἐγράφοντο εἰκόνες, αἵτινες ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς αὐτῶν παρίστανον τὸν Ἰσαάκ, φέροντα τὸ ζύλον ἐφ' οὗ ἐμελλε νὰ θυσιασθῆ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὸν Ἰησοῦν, φέροντα τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Ἔτεροι εἰκόνες παρίστανον ἀρ' ἐνός μὲν τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ, ἀρ' ἐτέρου δὲ τὸν Ἰησοῦν, πρὸ τοῦ Πιλάτου, ἢ τὸν Μωϋσῆν τύπτοντα τὴν πέτραν ἀρ' ἐνός, και ἀρ' ἐτέρου τὸν Ἰησοῦν, ἀνιστῶντα τὸν Ἀδάμ.

Σκοπὸς τοῦ συστήματος τούτου ἦν ἡ ἀπόδειξις τῆς ταυτοσύμου ἐνοίας τῆς Παλαιᾶς και τῆς Νέας Διαθήκης. Ἐταρτίτο δὲ τὸ σύστημα τούτου ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων πρὸ πάντων, και μετὰ τὴν ἐποχὴν ἐτι, καθ' ἣν ἐξέλιπον πλέον οἱ λόγοι, ὧν ἕνεκα ἀπέκρυπτον οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὰ βέβηλα τῶν ἐθνικῶν βλέμματα τὰς διαφορὰς σκηναῖς τοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος.

Και ταῦτα μὲν περὶ τῶν συμβολικῶν ἐν γένει και ἀλληγορικῶν παραστάσεων. Ἀλλὰ δύναται τις, εὐλόγως, νὰ προβάλῃ τὸ ἐρώτημα τὸδε: οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ δὲν ἔγραψαν τὰς εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ, τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας και ἄλλων ἁγίων;

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων λόγων, οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ παρίστανον τὸν Ἰησοῦν, συνήθως ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ καλοῦ Ποιμένος. Οὐδὲν ἦτον ἀνευρέθησαν εἰκόνες τοῦ Ἰησοῦ, ὡς ἐπίσης και τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας και διαφορῶν ἁγίων. Περὶ τούτων δὲ ἐρηνζόμεθα, παρατιθέμετες κατωτέρω, εἰδήσεις τινὰς σχετικὰς, και ἐξ ἄλλων μὲν συγγραμμάτων, ἀλλὰ και ἐκ τοῦ τοῦ Ἀνδρέου Περστέ, ὃς συνοψίζει σταχυολογῆσας ἀπὸ τῶν ἀρμολίων, τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διαφορὰς πληροφορίας.

Και λοιπὸν αἱ ἀρχαιότεραι εἰκόνες, αἱ ἀνευ συμβολικῆς τινος ἐνοίας τὸν Κύριον ἡμῶν παριστῶσαι εἰσὶν αἱ ἐν ταῖς τοιχογραφίαις ταῖς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Pretextat ἀνακαλυφθείσας, εἰς τὸν δεύτερον δὲ τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνα ἀναγομέναις. Ἐν μιᾷ τῶν τοιχογραφικῶν τούτων παριστᾶται ὁ Ἰησοῦς και ἡ Σαμαρείτις. Ἐν ἐτέρῃ εἰκονίζεται ὁ Ἰησοῦς ἱστάμενος ὄρθιος, τὸν μανδύαν αὐτοῦ περιβεβλημένος, και φέρον ὡσεὶ στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Παρ' αὐτῷ ἴστανται δύο ἄνδρες, ὧν ὁ εἰς φαίνεται ἐγγύζων τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ διὰ καλῆς. Πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ ὁ

ῥθται περιστέρῃ ἐπὶ δένδρου ἄνευ φυλλομάτων. Ὑποτίθεται ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾶ τὸ βῆπτισμα τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐν δὲ τῇ κρύπτῃ Lucine ἀνευρέθη ἐτέρα τοιχογραφία, τὸ βῆπτισμα ὡσαύτως τοῦ Ἰησοῦ εἰκονίζουσα. Ἐν ταύτῃ ὁ Ἰησοῦς παριστᾶται ἐξεργόμενος γυμνὸς τοῦ ποταμοῦ και τείνων τὴν χεῖρα εἰς τὸν Βαπτιστήν, ἱστάμενον ἐν τῇ ὄχθῃ. Περιστέρῃ δὲ περιπίπτεται ὑπὲρ τὸν Ἰησοῦν.

Ἐν ἐτέρῃ τοιχογραφίᾳ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Priscille παριστᾶ τὴν ἁγίαν ταύτην, ἔχουσαν ἐκ δεξιῶν μὲν τὴν Παρθένον κρατοῦσαν τὸν Ἰησοῦν, και ἐξ εὐωνύμων τὸν πάπαν Πιον και ἕνα ἱερέα. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἀνάγεται ὑπὸ τινῶν εἰς τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ γ' αἰῶνος.

Ἐν δὲ τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ ἁγίου Καλλίστου ἀνευρέθη ἐτέρα εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος, ἥτις εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερῃ πασῶν. Ἐν τῇ τὴν εἰκόνα ταύτην περιουσία τοιχογραφίᾳ, ἥτις ἀνάγεται ὑπὸ πολλῶν σοφῶν εἰς τὸν 6' αἰῶνα τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παριστᾶται, ὡς ἐβήμεν εἰπόντες και ἐν τῷ I κεφαλαίῳ τῆςδε τῆς πραγματείας, ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου φυσιοειδὲς μὲν, ἀλλ' ἀνεπαίσθητως ἐπιμηκες, τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ γλυκεῖαν και μελαγχολικὴν τὴν ἐκφραξιν, τὸν πάγων βραχῶν και ἄρειόν και τὴν κόμην ταυτολόκαμον, διακεχωρισμένην ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ μετώπου, εἰς δύο μακροῦς πλοκάμους, κατερχομένους ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ἀνευρέθησαν δὲ και ἄλλαι τινὲς εἰκόνες τοῦ Ἰησοῦ, ἡττονος σημασίας ὑπὸ καλλιτεχνικῆν ἔποψιν.

Ἀνάγκη δὲ νὰ σημειώσωμεν και τοῦτο ὅτι ἀπ' αὐτῶν ἐτι τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ ἐγεννήθη ζήτημα σπουδαιότατον περὶ τοῦ ἀν' ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχε φυσικὴν καλλονὴν ἢ ἦτο δύσμορφος. Ὁ ἀνθύπατος Leutulus περιέγραψε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ἢ τοῦ ρωμαίου ἐκείνου καταλειφθεῖσα περιγραφή, ἢ και ὡς ἡ μάλλον αὐθεντικὴ θεωρουμένη, εἶνε λαν ἀόριστος, ἐφ' ᾧ και πολλαὶ ἠγέρθησαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συζητήσεις, διαίρεσσαι τοὺς συζητοῦντας εἰς δύο ἀντίθετα μέρη. Οἱ μὲν ἐφρόνουσιν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦν δύσμορφος, ἐθεώρουσιν δὲ τὴν ὑπὸ χαρακτηριστικὰ καλλονῆς παρουσίαν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἀσυμβίβαστον τῇ θεῇ αὐτοῦ ιδιότητι, διότι μόνῃ ἡ δύναμις τοῦ λόγου αὐτοῦ και τὸ κάλλος τῆς διδασκαλίας τοῦ ἦρχουν ὅπως προσελκύσωσιν αὐτῷ τὰς ψυχὰς τῶν ἀρρωσμένων αὐτοῦ, δὲν ὑπῆρχε δὲ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη φυσικῆς καλλονῆς: οἱ δὲ ἐφρόνουσιν ὅτι ἡ θεότης αὐτοῦ ἦρκει ὅπως παρακωλύσῃ τὴν ὑπὸ δύσμορφα χαρακτηριστικὰ παρουσίαν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐφαντάζοντο δ' ἐπομένως αὐτὸν ὡς ἔχοντα ἀνάστημα ὑψηλόν, πρόσωπον εὐγενὲς και ἐκφραξτικόν, βλέμμα γλυκὺ, κόμην ταυτολόκαμον, πάγων μέλαν, δακτύλους μακροῦς, φωνὴν βροντώδη και λόγον ἠδύτατον.

Τοιοῦτο τὸ ἔγερθὲν ζήτημα, οὐδὲ δίδωσιν αὐτῷ τὴν προσήκουσαν λύσιν ἢ ἐπ' ἰσχύτων διακηρυχθεῖσα ἀνεύρεσις ὑπὸ τοῦ Royer d' Ageu ἀρχαίου νομισματοπότημου, φέροντος τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ σὺν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ἐβραϊστὶ κεχαραγμένη.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Σωτὴρ εἶχε ρωσικὴν καλλονὴν ἐπεκράτησε καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐν τῇ προμνημονευθεῖσῃ τοιχογραφίᾳ τοῦ κοιμητηρίου τοῦ ἀγίου Καλλίστου εἰκονιζόμενος τύπος τοῦ Ἰησοῦ ἐχρησίμωσεν ὡς πρότυπον διὰ τὰς μετὰ ταῦτα γραφείσας εἰκόνας τοῦ Σωτῆρος, διατηρηθεῖς ἀνὰ μέσον τῶν διακρυσσάντων αἰώνων.

Ἡ δὲ τὴν κερθῆνον περιπτώσα ἀρχαιοτέρη εἰκὼν εἶνε ἢ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Ἀγίας Priscille, ἐν τοιχογραφίᾳ, ἀνευρεθείσα. Ἡ εἰκὼν αὕτη, ἥτις ἀνάγεται εἰς τὸν β'. αἰῶνα, κριστῶ τὸν Εὐαγγελισμὸν. Ἡ Θεοτόκος εἰκονίζεται ἐνταῦθα καθήμενη ἐπὶ ἔδωλλου, τὰς χεῖρας ἔχουσα ἐπ' αὐτοῦ ἐστηριγμένης, προσβλέπουσα δ' εἰς ἄνδρα πρὸ αὐτῆς ἰστάμενον, προτεινόμενα τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ δεικνύοντα αὐτὴν διὰ τοῦ δακτύλου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε, ὡς ὑπὸ τῶν ἀρμολιδίων ἀδιστακτικῶς εἰκάζεται, ὁ ἀρχάγγελος κριστῶται δ' ἄνευ πετερύγων, διότι πρὸ τοῦ θριζμβου τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπετέρωτος εἰκονίζον τοὺς ἀγγέλους οἱ χριστιανοί.

Ἐν τῷ αὐτῷ κοιμητηρίῳ ἀνευρέθη ἑτέρα εἰκὼν, ἐν τοιχογραφίᾳ πρὸ τοῦ δ'. αἰῶνος, καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας, γραφείσα, κριστῶτα δὲ τὴν λατρεῖαν τῶν Μάγων.

Ἐν ἄλλῃ τινι εἰκόνι τοῦ κοιμητηρίου τῆς Domitille, εἰς τὸν γ'. αἰῶνα ἀναγομένη, καὶ δι' ὕψων ἐπίσης γεγραμμένη κριστῶται ἡ αὐτὴ σκηνή. Ἡ Θεομήτωρ κέθηται ἐν τῷ μέσῳ, κρατοῦσα πρὸ αὐτῆς τὸν Ἰησοῦν, ἔθεν δὲ καὶ ἔθεν οἱ Μάγοι, τέσσαρες τὸν ἀριμὸν προσφέρουσι τὰ δῶρα.

Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Μαρκελλίου ὑπάρχει καὶ ἄλλη εἰκὼν, ἀναγομένη εἰς τὸ τέλος τοῦ γ'. αἰῶνος καὶ τὴν αὐτὴν κριστῶτα σκηνὴν μετὰ τῆς διαφοράς ὅτι ἐνταῦθα εἰκονίζονται μόνον οἱ δύο Μάγοι.

Ἡ πασῶν ὁμῶς κρείττων εἰκὼν, ἡ τὴν Θεομήτορα καλλιτεχνικῶς κριστῶσα, εἶνε ἢ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Ἀγίας Priscille ἀνευρεθείσα, ἥτις κριστῶται τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν προφήτην Ἰσαΐαν. Περὶ τῆς εἰκόνης ταύτης, εἰς τὸν β'. αἰῶνα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναγομένης, ὠμιλήσαμεν τὰ δέοντα ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ, περιττὸν δὲ κρίνομεν ταῦτα νῦν ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα.

Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἐγγράφετο τότε ἔχουσα πολλάκις τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον.

Ἐγράφησαν δὲ, κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ πολλῶν ἁγίων εἰκόνες, ἀλλὰ πασῶν ὁ τύπος ἦν ἄτεχνος κατὰ πάντα καὶ ἀκομψος καὶ

πάσης καλλιτεχνικῆς ὄψεως ἐστερημένος, καθάπερ καὶ ὁ τύπος τῶν πλείστων εἰκόνων τῆς τε Θεομήτορος καὶ τοῦ Ἰησοῦ.

Μόνον ὡς προείπομεν, ὁ τύπος τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης εἰκόνης τοῦ Σωτῆρος, τῆς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Ἀγίου Καλλίστου ἀνευρεθείσης, ἐχρησίμωσεν ὡς πρότυπον διὰ τὰς μετὰ τὴν εἰρνευσιν τῆς Ἐκκλησίας γραφείσας εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ, καθάπερ καὶ ὁ τύπος μίᾳς τῶν προμνημονευθεισῶν εἰκόνων τῆς Θεομήτορος.

Ἄλλὰ περὶ ταύτων θέλομεν ὀμιλήσει πλατύτερον ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ, ἐν ᾧ πραγματευθησόμεθα τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν εἰκονογραφίαν μετὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

(Ἔπεται συνέχεια).

A. E. ΚΟΠΑΣΗΣ.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τὸ σήμερον ἐκδιδόμενον ἐπίσημον γράμμα ἀπέλυσε κατὰ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1394 περὶ τῆς μονῆς Παντοκράτορος ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὁ Πικλιολόγος, ἐπιβεβιαίων τὸ δίκαιον τῆς μονῆς ταῦτα, ἐπὶ τῶν ἐν Θάσῳ καὶ Μακεδονίᾳ κτημάτων. Οἱ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν τῆς δευτέρας τούτων ἀσχολούμενοι δύνανται ν' ἀνεύρωσι τοποθεσίας παλαιὰς ὑπὸ διαστροφὴν ὀνομάτων, ἢ νέας ὡς μετέβαλον τὰς παλαιότερας ὀνομασίας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπομνήσκω ἁπλῶς ὅτι πρὸς Καντακουζηνῷ, ὃς ἀναφέρει τὴν ἐν Θρᾷκῃ πόλιν Κομουτζινάν¹, κατὰ τὰ μῆσα τῆς 14^{ης} ἐκπτονηταετηρίδος, προδήλως τὴν ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν Γκιουμουλτζίναν, ὅστις ἀναφέρει καὶ Σκοπιάν πόλιν ἐν Μακεδονίᾳ, τοιοῦτῳ γνωριζομένην ὀνόματι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους (1342) καὶ πρὸς τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν τιθεμένην², ὃς γνωρίζει ἡμῖν καὶ Μεσὺνην πόλιν οὐ μακρὰν τῆς Κομουτζινᾶς κειμένην, ἀλλὰ κατεσκαμμένην τῷ 1343 καὶ 1355³, πρὸς τῷ ἱστοριογράφῳ, λέγω, Καντακουζηνῷ δύναται τις ἀνευρεῖν εἰδήσεις περὶ χωρίων καὶ πόλεων, ἃς συναγαγὼν, καὶ νῦν μὲν διὰ τῶν φερομένων παρ' ἑτέροις ἱστοριογράφοις συμπληρῶν, νῦν δὲ—τὸ εὐκαιρότατον—διὰ τῶν ἀγιορειτικῶν ἐπισήμων βυζαντινῶν γραμμάτων δια-

¹ Ἰδὲ τὴν συνέλειαν εἰς σελῖδα 155 καὶ 163 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

1. Καντακουζ. Βόννης, τόμ. Α', σελ. 470.

2. Καντακ. τομ. Β', 259.

3. Καντακουζ. τόμ. Β', σελ. 429-431, καὶ τόμ. Γ', σελ. 311-313.

φωτιζών, ἀπαρτίσει τὸν ὅλον τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας σκελετόν, ὃν ἡ ἐπιστήμη περιβλεῖ σάρκα καὶ νεῦρα, ἀνπαριστώσα ὧν καὶ μονονοχί κινούμενον τὸ σῶμα τὸ λιπὸν τὴν σκηνὴν τοῦ κόσμου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν αἰωνίαν ζωὴν. Οἷον ἔθνοπρεπὲς ἔργον, οἷαν ὑποουρίαν πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἠδύναντο 'να προσενέγκωσιν αἱ ἱερὰ μονὰ καὶ τῆς τύποις ἐκδόσεως τῶν πκληριχάτων παρ' αὐταῖς ἐγγράφων!

Ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ παρόντι γράμματι γινώσκουμεν τὴν Ἐλευθερόπολιν καὶ τὰ Λακκοβίγια, συμπληρούμεν δὲ τὰ περὶ τούτων ἡμῖν γινωσκόμενα διὰ τῶν εἰδησεων ὅτι παρὰ τὴν πρώτην τούτων ἡ ἐν αὐτῇ ὑπῆρχεν ἄχρι τέλους τοῦ 14' αἰῶνος μονὸνδριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παντοκράτορος. Ἐπίσης δὲ μνεῖα γίνεται καὶ τῶν ἐν Χριστοπόλει, τῇ κατὰ συνθήκην Καβᾶλλα τῆς σήμερον, μονῶν, μιᾶς μὲν ἐντὸς, ὡς ἔοικε, διὰ τὸ γράφειν ΕΝ ΤΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΟΛΕΙ, ἐπ' ὀνόματι Θεοτόκου Καμυτζιωτίσης, ἑτέρας δὲ παρ' αὐτὴν, ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΙΝ, ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου. Ἄγνωστόν μοι οὔτε μετωνομάσθη Καβᾶλλα ἢ Χριστόπολις—ἐὰν αὐτὴ ἦ—διότι τὸ τοιοῦτον ὄνομα ἦν γνωστόν, προπαροξυζυτον, κατὰ τὸν 9' αἰῶνα· ἀναφέρεται, λόγῳ ἔχριν, ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ Κᾶβαλλα, πόλις καὶ φρούριον⁴ ἐν Ἀσίᾳ. Φκίνεται δ' ἢ Χριστόπολις εὐνδρούσα κατὰ τὸν 14' αἰῶνα· Μάρκελλος ὁ μητροπολίτης Βῆρωνς τῷ 1327, μὴ δυνάμενος ἐν τῇ παροικίᾳ ταύτῃ διατηρηθῆναι, ἀναφέρεται φέρων καὶ τὴν «προεδρείαν» τῆς Χριστοπόλεως⁵, ἤτοι λαβῶν ἐπιδόσεως λόγῳ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, καθὼ δυνάμενην διατηρῆσαι μητροπολίτην. Τοῖς ἐν αὐτῇ νῦν λόγῳ καὶ παιδείας μετόχοις ὁμογενέσιν ἐπιβᾶλλεται σπουδὴ τῶν κατὰ τὴν ἐ πόλιν ἐν μέρει ταύτην καὶ τὴν ἐπαρχίαν ἐν γένει, ἵνα καὶ γνωσθῇ μέχρι τίνος ἔτους ἄρα γε παρτείνουσι τὸ ζῆν ἅμα τε τῷ ἐποικοδομητικῷ αὐτῶν ἔργῳ αἱ μοναὶ τῆς Χριστοπόλεως. Ἰσως μάλιστα μονῆς τοιαύτης ἀπόμωρα ἦν ἡ Βλαχερνίτισσα Θεοτόκος, καὶ, ἐν ᾧ τῷ 1716, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κοιμησεως τῆς Παρθένου λόγος ἀπηγγέλλετο ἐγκωμιστικὸς εἰς τὴν ἀγνὴν τοῦ Κυρίου μητέρα· λόγος δὲ τοιοῦτος, ἐν οἷσθῃ ποτε ναῶ ἀπαγγελλομένους, ἀνάχρη 'να μελετώμεν ἐπὶ παραδείγματι, ὁ παρ' ἐμοὶ σφῳζόμενος λόγος οὔτος, φέρεται τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Καβᾶλλας ἢ τῆς Ξάνθης. Ἡ πρὸς τὴν Θεοτόκον ἀποστροφή «παρκαλλέσον τὴν εὐσπλαγγίαν τοῦ γλυκυτάτου σου Υἱοῦ νὰ μεταστρέψῃ εἰς πρόσητα καὶ γαλήνην τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θάνατον, ὅπου καθ' ἡμῶν διὰ τὰς ἀμαρτίας μας ἤγειρε, νὰ λυπηθῇ τὴν ἀξιοδίκρυνον δυστυχίαν τῆς τεθλιμμένης καὶ πικραμένης μου πατρίδος, νὰ ἀπολύσῃ ὕμεις καὶ καλῶς ἔχοντας

τούς γλυκυτάτους τῆς προστάτης καὶ στύλους καὶ προκρίτους τῆς ναί, ἀειπάρθενε· παραμύθησον μίαν ὀλοκλήρον κινδυνεύουσαν καὶ εἰς τοὺς πόδας σου προστρέχουσαν καὶ δακρύρροον πόλιν»—ἑτέρας τῶν κακοδαμονίας καὶ συμφορᾶς μὴ γνωστῆς ἡμῖν—δεικνυσὶν ὅτι τὴν ἐπαρχίαν Ξάνθης ἐμάστιζε νόσος ἐπιδημική τῷ 1716, φυγαδεύσασα τοὺς προκρίτους. Ἰσως καὶ ἕτερον ἱστορικὸν μνημεῖα ἐγγύθεν ἢ ἄπωθεν δῆλην ποιοῦμενα γενεᾶς τινὸς τὴν ἱστορίαν λαυθάνουσί που κείμενα, τὴν δὲ τούτων ἐρευναν ὅστις ἂν ἀναλάβῃ λατρευτὸς ἡμῖν λογισθήσεται, δοῦσαν ἐαυτῷ τὴν ἀληθῆ προμῶμενος, ἢ ἀτυχῶς ὀλίγιστοι καταστοχάζονται, θηρευταὶ τῶν εἰς ἀέρα λυομένων κρότων γινόμενοι.

Σημειῶν, ἀκριβείας ἔνεκεν, ὅτι τὴν Χριστόπολιν ἐκάλουν καὶ Χρυσούπολιν⁶, ὡς καὶ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ μου ἀντιγράφῳ φέρεται διορθωθῆν ὑπ' ἐμοῦ, θεὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τὸ χρυσόβουλλον ἀναφέρει χωρὶς καὶ κτήσεις μοναστηριακᾶς ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Στρώμῳ, ὅτι κατὰ Κίνναμον⁷, ἕως τῶν μέσων τῆς 18' ἑκατονταετηρίδος, ἐπὶ τοῦ Στρωμόνος, ἐν ὄρει τῷ Παπικίῳ πλειῶστα μοναστήρια ἐσῳζόντο. Τὸ ὄρος τοῦτο γνωστὸν ἴσως ἐστὶ τοῖς ἐξ ἀναγνώσεως γνώσταις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου.

Ἐπὶ τῇ τύποις ἐκδόσει τοῦ τετάρτου τῶν ἐπισήμων βυζαντινῶν γραμμάτων ἀπορίαν τινὰ δικαιοῦται 'να δικτυπόσῃ πᾶς περιεργὸς ἀναγνώστης. Οἱ παρὰ βυζαντινοὶ νοτάριοι καὶ γραφεῖς, οἱ τε τοῦ Πατριάρχου καὶ οἱ τῆς αὐλῆς ἐτήρουον πάσας τὰς ἐν τοῖς δημοσίοις σεκρέτοις συνθειᾶς, ἢ δὲ πρωτίστη τῶν παρ' αὐτοῖς συνθειῶν ἦν τὸ τρεῖν τάντιγραφα τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ πράξεων. Μείλομεν ἰδεῖν ἐν ὀλίγαις λέξεσιν, ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ «περὶ τῶν πηγῶν ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἱστορίας τῶν κάτω χρόνων» ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔθος ἦν ἱερὸν, αὐτὸ δ' ἀντεῖχοντο νοτάριοι καὶ πριμοκύριοι καὶ σεκουνδοκύριοι καὶ χαρτοφύλακες· καὶ ἐν τούτοις, ὡς ἐν ἐγγράφῳ πρὸ τούτου ἐκδοθέντι⁸ βλέπομεν, ὁ αὐτοκράτωρ ὀρίζει ἐπιτροπεῖαν ἐπὶ τόπου μελετήσουσαν ὄρεα, καταγραφέντα ἐν ἐγγράφοις πυρποληθεῖσιν. Ὁ γίνεται καὶ νῦν. Καὶ ἔξεστιν ἡμῖν ἄρα φρονεῖν ὅτι κατὰ τὰς ἐν τῷ 14' αἰῶνι ἀκαταστασίας τὰς ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἐπισυμβᾶσας καὶ κατὰ τινὰς ἀτασθαλίαις δημοτικᾶς, οὐχὶ μόνον ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ κειμήλια θρησκευτικὰ πολυτιμώτερα τῶν γραμμάτων κατεστρέφοντο. Ἄλλως οὐκ ἐξηγεῖται τῶν πρωτοτύπων (καίπερ ἢ λέξις οὐ προσφύης) ἢ ἀπώλεια. Βικασία μένει μία. Ἰσως ἐν τῇ ποικίλῃ ἀπογοητεύσει καὶ κατόπιν τῆς τσαυτῆς συστροφῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἤμισα

6. Π. Ν. Παπαγεωργίου, γυμνασιάρχου Μιτυλήνης, Αἰ Σέρραι, κλπ. σελ. 47.

7. Βόννης, σελ. 265.

8. «Ἐκκλ. Ἀλήθειαν» σελ 156 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

4. Κίνναμος· Βόννης, σελ. 42.

5. Miklosich καὶ Muller, Acta Patriarchatus· τόμ. Α', σελ. 144.

περί κοινῶν ἐλάμβανον οἱ βυζαντινοὶ τῶν ἐσχάτων χρόνων φροντιδὴ κηθόμενοι τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν μόνων καὶ τῶν περὶ αὐτούς.

Ὁ Μ. καρποφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΜΑΝΘΙΑ ΕΝ ΧΡΙΣΤῷ Τῷ ΘΕῷ

ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ

Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

† Οἱ ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω διακειμένη σεβασμίᾳ μονῇ τῆς βασιλείας μου, τῇ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ Κυρίου μου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ Παντοκράτορος, ἀσκούμενοι ἱερομόναχοι καὶ μοναχοὶ ἀναδραμόντες εἰς τὴν βασιλείαν μου πρὸ καιροῦ ἀνεφέρων αὐτῇ, ὅπως, ἐπισυμβάντος ἐμπρησμοῦ εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν ἀπώλετο μετὰ τῶν ἄλλων δικαιομάτων καὶ ἅπερ ἐκέκτητο θεῖα καὶ σεπτὰ χρυσόβουλλα τοῦ ἁγίου μου ἀθνήτου καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου τοῦ αἰοδύμου καὶ μακαρίου, ἐπὶ τοῖς προσοῦσιν αὐτῇ κτήμασί τε καὶ ὑποστάσει, καὶ ἐξήτησαν καὶ παρεκάλεσαν ἵνα ἂντ' ἐκείνων πορίσωνται χρυσόβουλλον τῆς βασιλείας μου ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ἡ βασιλεία μου δὲ οὐ βουλομένη πρὸς μόνους αὐτῶν ἀρκεσθῆναι τοὺς λόγους, διωρίσατο πρὸς αὐτούς, ὡσάν ὑποστρέψαντες πορίσωνται ἔγγραφον μαρτυρίαν ἐφ' οἷς λέγουσι, τοῦ τε ὀσιωτάτου πρώτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἐτέρων ἀνδρῶν γερόντων καὶ εὐλαθῶν· καὶ τοῖνυν ἀπελθόντες, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς βασιλείας μου, μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνέδραμον εἰς αὐτὴν, καὶ ἐνεφάνισαν ἔγγραφον μαρτυρίαν τοῦ τε ὀσιωτάτου πρώτου τῶν κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω σεβασμίῶν μονῶν τῆς βασιλείας μου ἱερομονάχου Ἱερεμίου, τοῦ καθηγουμένου τῆς σεβασμίας καὶ ἱερᾶς μεγάλης Λαύρας, τιμιωτάτου ἱερομονάχου κύρ Εὐθυμίου, τοῦ καθηγουμένου τῆς σεβασμίας καὶ ἱερᾶς μεγάλης μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, τιμιωτάτου ἱερομονάχου κύρ Δοσιθέου, τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου καὶ καθηγουμένου τῆς τῶν Ἰθῆρων μονῆς κύρ Μακαρίου, τοῦ καθηγουμένου τῆς τοῦ Χιλιανδαρίου μονῆς τιμιωτάτου ἱερομονάχου κύρ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ καθηγουμένου τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς βασιλείας μου καὶ ἐπικεκλημένης τοῦ Ἐσφιγμένου τιμιωτάτου ἱερομονάχου κύρ Ἀρσενίου, πιστουμένην ταῖς αὐτῶν οἰκιοχειραῖς ὑπογραφαῖς, καὶ διαλαμβάνουσαν οὕτως κατὰ μέρος, ἅτινα κατέχει καὶ νέμεται ἡ δηλωθεῖσα σεβασμία μονῇ, ἐφ' οἷς πᾶσι καὶ ἐπορίσατο τὰ εἰρημένα σεπτὰ καὶ θεῖα χρυσόβουλλα· γω-

ρῶν τὸ λεγόμενον Μαρμαρίον, ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Στρώμωνι τοῦ Πόρου καὶ τῆς Ἄλης καὶ τῶν μυλοτοπιῶν αὐτοῦ καὶ τὸ ποταμὸς τότε (:) νησίον ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ Βαστρίου καὶ καταβαίνειν διὰ τοῦ Παλαιοπόρου καὶ διήκον εἰς τὰς Λιγέας, ἔνθα καὶ ὄρια εἰσι παλαιὰ, εἶτα κλίνει ἀριστερὰ, διαβαίνει πλησίον τοῦ φρέατος τοῦ Δραγοτζίη, τὰ χριστουπολιτικά δίκαια ἑὼν δεξιὰ, καὶ καταντᾷ ἕως τοῦ μεγάλου κρηνοῦ, εἶτα διασχίζον ἀπὸ τοῦ πόρου μέσα τὴν λίμνην ἀνέρχεται ἕως τοῦ συνόρου τοῦ Ὀστροζηνίου, περιορίζον ἐντὸς τὴν τοῦμβαν ἐκεῖνην πᾶσαν, ἔρχεται τὴν ὑπόρριον κατ' ἰσότητά μέχρι καὶ τοῦ πηγημαίου ὕδατος, οὕτως ἐπιχωρίως λεγομένου Βομπλιτζοῦ, ἐκεῖθεν κατέρχεται πρὸς ρύακα ξηρόν, εἶτα γαματίζει πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον καὶ διέρχεται τὸν ἐκεῖσε ρύακα, ἀπέρχεται εἰς τὸ διστρατόν, καταβαίνει τὴν ὁδὸν τὴν βασιλικὴν πλησίον τῆς τοῦμβας, νεῦον ἀριστερὰ τὴν ἐτέραν ὁδὸν, κατερχόμενον διὰ τοῦ ἐκεῖσε ἀενάου ὕδατος ἐμπεριέχον καὶ τὴν τοῦμβαν αὐτὴν, ἀνέρχεται τὴν ὁδὸν δεξιὰ, διαβαίνει τὴν Παλιουραϊάν, ἀναβαίνει πρὸς τὴν ἐκεῖθεν τῶν λίθων σωρείαν διὰ τῆς ὕψηλης τοῦμβας, καταντᾷ εἰς πηγὴν οὕτω λεγομένην Λιάμβροκον, ἐκεῖθεν ἀνέρχεται τὴν βασιλικὴν ὁδὸν ἕως τοῦ συνόρου τοῦ Κοσμαῖ, περιορίζον πᾶσαν νομὴν τοῦ χωρίου τῆς Λουκοδικίας, διέρχεται τὴν τοῦ Ἰανίκα τοῦμβαν κατὰ τὸν ἐκεῖσε τῶν λίθων σωρόν· εἶτα κλίνει καὶ διέρχεται διὰ τῶν ἐκεῖσε τοῦμβῶν, ἑὼν ἀριστερὰ τὰ χριστουπολιτικά δίκαια· εἰσὶν ἐμπεριειλημμένα καὶ ἕτερα παλαιοχώρια, τὸ Παλαιὸν Πηγαδι καὶ ἡ Λουκοδικία μετὰ πάντων τῶν δικαίων καὶ προνομίων αὐτῶν. Εἰς τὴν Χριστοῦπολιν μονύδριον εἰς ὄνομα τιμῶμενον τῆς πανάγνου μου Δεσποίνης καὶ Θεομήτορος, οἰκήματα, ἀμπελώνας καὶ τὸ Τζιμηλαρεῖον· κατὰ τὸ Λυκόκλεισμα, χωρίον ἢ Βομπλιανὴ μετὰ τῶν δικαίων καὶ προνομίων αὐτοῦ, γῆν ἐμπεριέχον ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, ἕως τῆς Θερμοποτάμου. Ἐν τῇ Ἐλευθερουπόλει, μονύδριον εἰς ὄνομα τιμῶμενον τοῦ Παντοκράτορος, οἰκήματα, ἀμπελώνας, χωράφια καὶ ὕδρομύλωνα, ἅπερ κατέχουσι μέχρι τοῦ νῦν. Ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ πόλει μονύδριον εἰς ὄνομα τιμῶμενον τῆς πανάγνου μου Δεσποίνης καὶ Θεομήτορος τῆς Καμυτζιωτίσης, οἰκήματα, ἀμπελία καὶ χωράφια. Τὸ Παλαιοχώριον, ὃ λέγεται Παπαρνίκαια, μετὰ τῆς περιοχῆς καὶ γῆς, ἧς κατέχει καὶ νέμεται ἐξ ἀρχῆς. Ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Νέστῳ, τὸ εἰς τὴν Παπαγιανίαν βιδάριον. Τὰ ἀφιερωθέντα ὕστερον παρὰ τοῦ μεγάλου πριμηκυρίου ἐκείνου τῇ εἰρημένη μονῇ, ἦται τὸν ἐν τῷ λιμένι τῆς νήσου Θάσου

πύργον, τὸν ἀνεγερθέντα ἐκ βάρων ὅπ' ἐκείνου ναὸν εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ τιμίου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ ἕτερον ναὸν παλαιὸν εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου Γεωργίου· γῆν δὲ τὴν Μαρολιμὴν περιέχει, ἀμπελιῶνας, κήπους καὶ ὕδρομύλων· ἑτέραν γῆν ἀπὸ Ἑβραϊοκαστροῦ ἕως τοῦ Σιδηροκαυσίου, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸ τὸ προάστειον ὅλον μέχρι καὶ τῆς Ἁγίας Μαρίνης, καὶ τοῦ ἀμπελίου τοῦ λεγομένου Μπιλλῆ· εἰς τὴν Κακὴν Ράχιν μονῆριον εἰς ὄνομα τιμώμενον τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων μετὰ τῶν ἀμπελιῶν, τῶν γωρασιῶν, ἐλαιῶν τε καὶ ἀμυγδαλῶν κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν λεγομένην τῶν Κελαδηνῶν. Τὴν γοῦν τοιαύτην ἔγγραφον μαρτυρίαν, οὕτω ταῦτα διερχομένην, ἐμφρανίσαντες οἱ δηλωθέντες ἱερομόναχοι καὶ μοναχοὶ ἐζήτησαν καὶ παρεκάλεσαν αὐθις τὴν βασιλείαν μου, ἵνα ἀντὶ τῶν διαφθαρέντων ἐκείνων θείων καὶ σεπτῶν χρυσοβούλλων καὶ τῶν ἄλλων πάντων δικαιωμάτων αὐτῶν πορίσωνται ἐπὶ πᾶσι τούτοις χρυσοβούλλων αὐτῆς διὰ πλείονα ἀσφάλειαν αὐτῶν. Καὶ δὴ, τὴν τούτων ζήτησιν καὶ παράκλησιν εὐμενῶς προσδεξαμένη ἡ βασιλεία μου τὸν παρόντα χρυσοβούλλον λόγον ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει· δι' οὗ εὐδοκεῖ, προστάσσει, θεσπίζει, καὶ διορίζεται ἵνα ἡ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω διακειμένη σεβασμία μονῆ τῆς βασιλείας μου, ἡ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ Κυρίου μου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ Παντοκράτορος, κατέχη καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὰ κατὰ μέρος ἄνωθεν γεγραμμένα, μετὰ τῆς νομῆς καὶ περιοχῆς αὐτῶν καὶ ὧν ἔχουσι πάντων δικαίων καὶ προνομίων, κυρίως, δεσποτικῶς καὶ ἀναφαιρέτως, κατὰ τὴν περιλήψιν καὶ ἰσχύν καὶ δύναμιν τῶν προδάντων αὐτῇ ἐπὶ τούτοις θείων καὶ σεπτῶν χρυσοβούλλων τοῦ ἁγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου, τοῦ αἰοδίου μου καὶ μακαρίτου, καθὼς εὐρίσκετο μέχρι τοῦ νῦν ταῦτα κατέχουσα καὶ νεμομένη καὶ καθὼς εὐλόγως δικαιούται ἐπ' αὐτοῖς, παρὰ μηδενὸς τῶν ἀπάντων εὐρίσκουσα ἐπὶ τῇ κατοχῇ καὶ νομῇ καὶ δεσποτείᾳ τούτων τὴν τυχοῦσαν διενόχλησιν ἢ ἐπήρειαν. Τῇ γοῦν ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου καθέξει καὶ νεμηθήσεται ἢ διαληφθεῖσα σεβασμία μονῆ τοῦ Παντοκράτορος καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὰ κατὰ μέρος ἄνωθεν γεγραμμένα μετὰ τῆς νομῆς καὶ περιοχῆς αὐτῶν, καὶ ὧν ἔχουσι πάντων δικαίων καὶ προνομίων κυρίως, δεσποτικῶς καὶ ἀναφαιρέτως, κατὰ τὴν περιλήψιν καὶ ἰσχύν καὶ δύναμιν τῶν προδάντων

αὐτῇ ἐπὶ τούτοις θείων καὶ σεπτῶν χρυσοβούλλων τοῦ ἁγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου τοῦ αἰοδίου καὶ μακαρίτου, καθὼς εὐρίσκεται μέχρι τοῦ νῦν ταῦτα κατέχουσα καὶ νεμομένη καὶ καθὼς εὐλόγως δικαιούται ἐπ' αὐτοῖς, παρὰ μηδενὸς τῶν ἀπάντων εὐρίσκουσα ἐπὶ τῇ κατοχῇ καὶ νομῇ καὶ δεσποτείᾳ τούτων τὴν τυχοῦσαν διενόχλησιν ἢ ἐπήρειαν. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτων δήλωσιν καὶ μόνιμον καὶ διηνεκῆ καὶ βεβαίαν ἀσφάλειαν, ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη καὶ ὁ παρὼν χρυσοβούλλος λόγος τῆς βασιλείας μου τῇ πολλάκις διαληφθείσῃ σεβασμίᾳ ταύτῃ μονῇ τῇ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ Κυρίου μου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ Παντοκράτορος, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα ἰανουάριον τῆς ἐνισταμένης δευτέρας Ἰνδικτιώνος τοῦ ἐξακισχίλιοστοῦ ἐνεακισιοστοῦ δευτέρου ἔτους, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

† Μανουὴλ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ ρωμαίων ὁ Παλαιολόγος.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιόττος

Ἄρχιμ. Ἰωακείμ Φοροπούλου Δ. Φ

ἀρχιεφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α'.

Ἐγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας

Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιροῶν

ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.*

Ἀριθ. 11.

ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ

Καὶ πᾶσι μὲν ἀπλῶς προστάταις καὶ κηδεμόσιν ἔργον τοῦτο κατὰλληλον καὶ ἀρμόδιον, χρήσιμον τε καὶ ἐπινοούμενον, τὸ ἐμμερίμως αἰεὶ ἐπιφέρειν τὴν πρόνοιαν τοῖς ὑποτελοῦσιν αὐτοῖς, δι' οὗ καὶ ὡς ἀληθῶς προῖστανται τῶν ἀνὰ χεῖρας (ἰσ. χώρας) λογίζονται. Διαφερόντως δὲ τοῦτ' αὐτὸ προσήκει τοῖς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τὴν προστασίαν παρὰ Θεοῦ πιστευθεῖσαν προστατεύειν λαχοῦσιν. Ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπάναγκες ὄφλημα πέφυκε κατὰ τὸν θεσπέσιον ἀπό-

* Συνέχεις ἀπὸ σελ 142—144.

στολον Παῦλον καὶ προύργιατερον ἔργον παντός καὶ πάσης ἄλλης τιῆς θεοφιλοῦς διατάξεως αἰρετώτερον, ἥνικα μάλιστα ὑπὲρ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ σκηνομαχῶν καὶ σεβασμίων Μονῶν καὶ τῆς τῶν ἐνσκουμένων αὐτοῖς θεαρέτου πολιτείας καὶ διεξαγωγῆς ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μέριμνα γίνεται. Ὁρείλουσι καὶ γὰρ ἀπακριτῶς οἱ ἀποστολικοὶ καὶ πνευματικοὶ ποιμένες καὶ προστάται οὐ μόνον τὸ ἐκυτῶν συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐτέρων ζητεῖν καὶ συνασθεῖν τοῖς ἀσθενούσι καὶ τοῖς σκανδαλιζομένοις ἐκπυροῦσθαι διακῶς, προθύμως τε καὶ εὐθαρσῶς τὸ λυσιτελεῖς πάντων καὶ προύργου τὴν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ θείων καταγωγῶν ἐπίδοσιν καὶ στερέωσιν καὶ τὴν ἐπωφελῆ καταστάσιν καὶ διοίκσιν διὰ φροντίδος ὅτι πλείστως ποιείσθαι καὶ πᾶσι τρόποις τὴν σύστασιν καὶ διαμονὴν αὐτοῖς πρυτανεύειν. Πάντα γὰρ πρὸς οἰκοδομὴν γίνεσθαι, τὸ ἀποστολικὸν διδάσκει ἐπίταγμα· ἀνθ' ὅτου καὶ κατὰ πάντα κειρὸν οἱ τῆς ἐκκλησίας ἀκρέμονες οὐ διαλείπουσι ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν προστρέχόντων αὐτοῖς καὶ δεομένων τυχεῖν βοήθειας καὶ ἀντιλήψεως καὶ τὴν κατ'ἀλλήλου αὐτοῖς ἐπιχορηγεῖν θρασύτητα. Οὐ γὰρ ἡ οἰκοδομὴ γίνεται εἰς τὸ πληρωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἥτις ἐστὶν ἡ καθύλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐνθεν τοι καὶ ορείλειται χριστιανοῖς πᾶσι στέργειν καὶ ἀποδέχεσθαι προσηκῶς ὅσα πρὸς οἰκοδομὴν καὶ κυβέρνησιν καὶ ταῦτα τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν καὶ σεβασμίων Μοναστηρίων ἐκτελεῖται καὶ μὴ ἀντιλέγειν καὶ ἀντιφέρεσθαι. Πᾶς γὰρ ὁ τῷ καλῷ, καλῶς τε καὶ κανονικῶς γινομένη, ἀντιταττόμενος, καὶ ἀξιοκατὰκρίτος ἐστὶ καὶ ὑπεύθυνος, ὡς ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ καὶ πολέμιος. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ πρὸ χρόνων πολλῶν ἔφθασε γενέσθαι καὶ τελεσθῆναι κανονικοῖς προνομίοις πατριαρχικὸν σταυροπηγικὸν καὶ ἐλεύθερον τὸ ἐν τῇ νήσῳ Χίφῳ πλησίον τοῦ Νεοχωρίου κείμενον ἱερὸν καὶ σεβασμίον Μοναστήριον, τὸ ἐπ' ὀνόματι σεμνυόμενον τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, καθὰ δηλοποιούσι καὶ μαρτυροῦσι τὰ ἐν αὐτῷ σωζόμενα παλαιγενῆ πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ σιγγιλιῶδη γράμματα τῶν πρὸ ἡμῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν, κατὰ διαφόρους καιροῦς ἐκδοθέντα καὶ ἐπιβεβαιούντα τῷ ἱερῷ αὐτῷ Μοναστηρίῳ τὴν σταυροπηγικὴν φιλοτιμίαν καὶ χάριν, ἥτις ἐκ πρώτης καταρξέως κανονικῶς ἐπεβραβεύθη αὐτῷ, ναὶ μὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἀσύδοτον καὶ ἀδούλωτον, εἰς ὃν πατριαρχικῶν σιγγιλιῶδων γραμμάτων προσκομισθὲν ἤδη ἐνεχειρίσθη ἡμῖν τὸ παρὰ τοῦ ἐν μακρίχῃ τῇ λήξει κύριου Διονυσίου ἐπιβεβραβευθῆναι, ὅπερ ἐπιβεβαιώσῃ καὶ ἐπικυροῖ ἄλλε προγενέστερα γράμματα τῶν πρόπλαι σεβασμίων Πατριαρχῶν, τοῦ τε κύριου Μεθοδίου καὶ τοῦ πρὸ ἐκείνου γέροντος κύριου Παρθενίου καὶ τῶν πολλῶν προτέρων ἐκείνων πατριαρχευσάντων, τοῦ κύριου Ἱερεμίου, φημί, καὶ τοῦ κύριου Τιμοθέου, δικλαμδάνοντα καὶ περιστῶντα

πάντα τὴν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς σταυροπηγικὴν σύστασιν τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου. Οἱ γὰρ τούτου κητόρες φησι, παπᾶ Νεόφυτος Κοῦμανος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ παπᾶ Μηνᾶς ἐν τῇ ἐκ θεμελιῶν αὐτοῦ οἰκοδομῇ σταυρὸν ἔλαβον ἐκ τοῦ οἰκουμηνικοῦ τούτου θρόνου ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ κύριου Ἱερεμίου, ὃν καὶ πῆξαντες τοῖς θεμελίοις, καθάπερ κανονικῶς ἐντέλλεται ἐκτελεῖσθαι τὰ σταυροπηγία, θεῖα ζήλω καὶ πόθῳ δι' ἰδίων κτημάτων καὶ ἀναλωμάτων ἀνήγειραν ἐκ βέθρων αὐτὸ ἐπὶ σταυροπηγικῷ ὀνόματι, ἀπαρτίσαντες τοῖς ἀναγκαιοῖς ὀχυρώμασι καὶ τοῖς ἀρμοδίοις ὄρκασι, εἰς ὄψαν μὲν Θεοῦ, τιμὴν δὲ τῶν ἁγίων αὐτοῦ μαρτύρων καὶ μημῶσιν διανεκῆς ἐκυτῶν τε καὶ πάντων τῶν φιλευσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐν ᾧ καὶ προσήλωσαν ἱκανὰ τῶν ἰδίων κτημάτων πρὸς σύστασιν αὐτοῦ καὶ κυβέρνησιν τῶν ἐν αὐτῷ συνασκουμένων φιλαρέτων Πατέρων, ἐλευθέρων τε καὶ ἀσύδοτον ἀποκατέστησαν, κατασφαλίσαντες τὰ πάντα γράμμασι πατριαρχικοῖς τοῦ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Πατριάρχου καὶ τῶν μετέπειτα. Καὶ διετέλει σωζόμενον μέχρι καὶ πρὸ ὀλίγου καλῶς σὺν Θεῷ διεξαγόμενον τὸ εἰρημένον Μοναστήριον, κατὰ λόγον τῆς σταυροπηγικῆς φιλοτιμίας καὶ ἐλευθερίας. Προλαβόντως δὲ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ μακρίτου κύριου Καλλινίκου διὰ τὸ εἶναι ἀδύνατα τὰ ἐν τῇ εἰρημένῃ νήσῳ Χίφῳ ὁπωσδήποτε κληθέντα σταυροπηγία καὶ τινάλλως μερικῶς τούτων φερόμενα, ἐξεδόθη γράμμα πατριαρχικόν, ὅπερ καὶ παρ' ἡμῶν ὑστερον ἐπιβεβαιώθη, εἰς ἀνατροπὴν καὶ ἀνίρρεσιν τῶν τοιούτων ἀδύλων σταυροπηγιῶν, ἐν οἷς ἀκόλουθον ἦν συναχθῆναι καὶ τὸ εἰρημένον ἱερὸν αὐτὸ Μοναστήριον, ὅπερ παράλογόν ἐστι καὶ ἀπῆδον τοῖς κανονικοῖς προνομίοις τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἅτε καλῶς καὶ κανονικῶς, ὡς εἴρηται, λαβόντος τὴν αὐτοῦ σύμπηξιν καὶ ὑπόστασιν, καλῶς τε καὶ ὀρθῶς διεξαγομένου. Διὸ καὶ οὐκ ἔνεστιν ἀνακρεθῆναι ποτε καὶ ἀνατραπῆναι κατ' ὀρθὸν καὶ δίκαιον λόγον τὴν σταυροπηγικὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν, ἐπωνυμίαν τε καὶ κατὰστασιν. Ἄλλ' οὐδὲ περὶ τοιούτου κανονικῶς συντελεσθέντος σταυροπηγίου καὶ ἀνατροπῆν μὴ δεχομένου ὁ λόγος· ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασι, ἀλλὰ περὶ ἀδύλων τινῶν καὶ τῆς σταυροπηγικῆς κλήσεως καταχρωμένων, ἀτάκτως τε καὶ οὐ καλῶς κυβερνωμένων. Τοῦτο δὲ τὸ Μοναστήριον κανονικῶς τε τὴν ἀρχὴν ἐτελέσθη, ἐπίσημόν τε ἐστὶ καὶ Θεοῦ συνεργόντος ὀρθῶς καὶ καλῶς μέχρι τοῦ νῦν διακυβερνᾶται, τοὺς ἐνδικαιτωμένους αὐτῷ ὅτιους καὶ ἐνκέρτους ἐσχηκὸς ἀνδρα· ἀνθ' ὅτου καὶ ἐζητήθη ταῦν διὰ πολλῶν παρακλήσεων παρὰ τῶν πατέρων τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου διεβραβιωθῆναι τὴν προτέραν αὐτοῦ τάξιν τε καὶ κατάστασιν ἐπὶ τῷ εἶναι καὶ λέγεσθαι πατριαρχικόν, σταυροπηγικόν καὶ ἐλεύθερον καὶ προσεπικυρωθῆναι καὶ παρ' ἡμῶν τὰ κατ' αὐτὸ παλαιγενῆ σιγγιλιὰ εἰς ἐπικρατεστέραν ἀσφάλειαν κατὰ τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλη-

σίκας καὶ τῆς πατριαρχικῆς κυριαρχίας. Τοῦτου χάριν ἡ Μετριότης ἡμῶν εὐχερῶς ἔχουσα καὶ προχείρως εἰς τὸ προσδέχεσθαι τὰς εὐλόγους αἰτήσεις καὶ κωνοικὰς καὶ τῆς τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων συστάσεως καὶ σταθερώσεως ὑπὲρ τι ἄλλο φροντίζουσα, τὴν αἴτησιν αὐτῶν δικαίαν οὖσαν καὶ εὐλόγον ἀποδειξαμένη, γράφει καὶ ἐν ἀγίῳ ἀποφαίνεται Πνεύματι γνώμη κοινῆ συνοδικῆ τῶν περὶ αὐτὴν Ἱερωτάτων κτλ., ἵνα πάντων τῶν περ' αὐτῷ παλαιῶν πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων ἐχόντων τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράτρεπτον, βεβαιῶν τε καὶ ἀμεταθέτων διαμενόντων εἰς τὸν ἐξῆς ἀπαντὰ χρόνον, ἕως οὗ ὁ ἥλιος τὸν ἴδιον περιτρέχει κύκλον, τὸ διακληθῆν αὐτὸ ἱερὸν Μοναστήριον τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου εἶη καὶ διαμένῃ καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται καθάπερ ἐξ ἀρχῆς συνῆσται μέγιστον τεμαχίων αἰῶνος πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν, πάντῃ ἐλεύθερον καὶ ἀδούλωτον καὶ ἀκαταπάτητον μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, μηδενὶ μηδὲν ὀρεῖλον παρέχειν, εἰ μὴ μόνῃ τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τὸ διατεταγμένον ἐτήσιον, δύο κοιλὰ σύκων δηλαδὴ, ἅτινα λέγονται περ' αὐτοῖς καθούρια. Οἱ δὲ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι πατέρες ὀφείλωσι κατὰ κοινοδικὴν διαγωγὴν διατεῖσθαι καὶ ζῆν ἑκκερῶς καὶ θεωριῶς, μνημονεύοντες τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματός, καὶ ἱερατικῆς τελειότητος, κατὰ νενόμισται, καὶ ὑπάρχων ἀνεπηρέαστοι καὶ ἀδούλωτοι καὶ ἀκαταζήτητοι παρὰ παντός προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, ἔχοντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ προστασίαν αὐτῶν καὶ τὸ προσκειμένον αὐτοῖς μετόχιον, τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ γυναικεῖον τυγχάνον μονῆριον μετὰ τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, καὶ φροντίζουσιν ὑπὲρ σωφροσύνης τῶν αὐτῶν καὶ τῶν πρὸς ζωόρκειαν ἀναγκάσιων. Ὁ δὲ Ἁγούμενος αὐτῶν ψηφίζηται καὶ ἐκλεγῆται ἐκ τῆς κοινότητος αὐτῶν κοινῆ γνώμῃ καὶ ἐκλογῇ ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλοι προστακτεῖν ὅν ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀρχιερῶν ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν τὰς ἐμπιπτούσας αὐτοῖς χειροτονίας ἢ καὶ ἀπέργεσθαι πρὸς ὅν ἂν βούλωνται χειροτονεῖσθαι ἀκωλύτως καὶ ἀναντιρρήτως, μηδενός ποτε μήτε τοῦ κατὰ τόπον Μητροπολίτου Χίου τολμῶντος ἐξουσιάζει τὸ Μοναστήριον αὐτὸ ἢ τὸ εἰρημένον αὐτοῦ μετόχιον καὶ καταδουλοῦν ἐπιχειρῆσαι ἢ ζητῆσαι λαβεῖν τὸ σύνολον ἐξ αὐτοῦ τι καὶ ἐπηρεάζει τοὺς συνασκούμενους ἐν αὐτῷ ἢ ἀργίᾳ καὶ ἀποριμῶ καθυποβαλεῖν αὐτούς ἢ εἰς τὸ ἴδιον ἐφέλκειν κριτήριον ἢ Ἁγούμενον ἐν αὐτοῖς καθιστῆν ἢ ἐκβάλλειν καὶ ποιεῖν τὰ δόξαντα αὐτῷ, καθυποκειμένοι οὖσι μόνῃ τῷ πατριαρχικῷ κριτηρίῳ. Ὅποιοι δ' ἂν ὕψεποτε τολμῶσιν διαταράξαι καὶ ἐνοχλῆσαι τὸ σταυροπηγιακὸν τοῦτο Μοναστήριον σὺν τῷ ὑποκειμένῳ αὐτῷ γυναικεῖῳ καταγωγίῳ καὶ καταδουλώσει ἢ ζητῆσαι λαβεῖν πολὺ ἢ ὀλίγον ἢ τῶν ἀφιερωμάτων αὐτῶν ἀποσπᾶσαι

καὶ τοὺς ἐνασκούμενους αὐτῷ καταδουλοῦν τεύσει, ὅποιας ἂν ὦσι τῶν οὖν οἱ τοιοῦτοι ἀφωρισμένοι κτλ.

Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλωδες ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ αὐτῷ Μοναστηρίῳ.

αψδ' μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος...

Ἀριθ. 12.

† Ἱερώτατε Μητροπολίτα Χίου καὶ ἐντιμώτατοι κληρικοί, εὐλαχέστατοι πρωτοπαπᾶδες καὶ λοιποὶ ἱερεῖς τῶν ὑποκειμένων αὐτῆς χωρίων, χρήσιμοι ἀρχόντες, δεπουτάτοι τῆς πολιτείας ταύτης καὶ λοιποὶ ἀπαξίπαντες εὐλόγημένοι χριστιανοὶ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, τέκνα ἐν Κυρίῳ κτλ. . . . Τὸ θεοπαράδοτον καὶ θεοδίδακτον τῆς ἐλεημοσύνης ἔργον μέγα μὲν τῶντι καὶ σωτήριον ἐπιτήδευμα ὑπάρχει καὶ πάντων ὑπερκείμενον τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ὅσα παρὰ τῶν φιλευσεθῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ διενεργεῖται καὶ μέγα μὲν ἐστίν, ὡς τὸν ἄνθρωπον ἐξομοιοῦν τῷ Θεῷ καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι ὀνομαζέσθαι αὐτὸν πρακτικῶς. Ἐλεήμων γὰρ ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἐλεεῖ, τῆς ἀγίας Γραφῆς διδασκούσης, αὐτίκα ἐλεήμων καὶ ὁ ἄνθρωπος γινόμενος καὶ λεγόμενος τῇ ἀγαθοεργίᾳ, ἥτις καὶ εὐαρεστεῖται ὁ Θεός, παρομοίως τῷ Θεῷ κατονομάζεται κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ. Σωτήριον δὲ πάλιν καθέστηκεν, ὅτι αἱ ἐλεημοσύναι, φησὶν, ἐξαλείφουσιν ἁμαρτίας· ἐξαλείφοντες δὲ τῶν ἁμαρτιῶν, τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν ὁ ἐλεήμων πλουτεῖ. Τὸ δὲ τέλος αὐτῆς ἐκείνης ἢ μακαριότης, ἢ θαφειλούουσα τοῖς ἀνθρώποις ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ καὶ ὑπέρκλα τῶν κλητῶν, ἢ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἢ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ἀνθ' οὗτου καὶ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες τὸ εὐαγγελικὸν φησι θεῖον λόγιον, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθῆσονται. Οὕτως οὖν ἡ ἐλεημοσύνη καλὴ καὶ ψυχοφελὴς καὶ θεωριῶς ὑπάρχουσα πανταχοῦ καὶ τῶσά τῃν ἔχουσα τὴν ὑπεροχὴν καὶ ὠφελειαν, πολλῶ μᾶλλον ὑπερτερεῖ καὶ δεδοξασμένη τελεῖ καὶ μείζονα τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν παρρησίαν πρὸς Κύριον κέκτηται καὶ πλουσιωτέραν τὴν χάριν καὶ ἀμοιβὴν τοῖς ἐλεήμοσιν ἀντιβραβεύει θεοθεν, ὅτε εἰς δόξαν Θεοῦ γίνεται περὶ τὰ ἱερά καταγωγή καὶ σεπτὰ μοναστήρια, τὰ τῆς ἀρετῆς γυμναστήρια καὶ ψυχικῆς σωτηρίας φροντιστήρια καὶ αὐτῷ τῷ Θεῷ μόνῃ ἀνακείμενα, περὶ ὧν τὸ ἱερὸν λόγιον ἐξαγγέλλει, ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου Κύριε τῶν δυναμέων λέγον· ἀγαπητὰ γὰρ ὄντως εἰσίν. Ἐν αὐτοῖς καὶ γὰρ ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ οὐ διαλείπει ὑμνολογούμενον καὶ δοξαζόμενον τὸ ὑπερδοξαζόμενον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ὄνομα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν εὐρίσκειται αὐτόθι ἱερὸν καὶ σεβάσιμον πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν ἐπίσημον μοναστήριον, ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, πρὸς

ὁ εἰώθησαν οἱ χριστιανοὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸ εὐλάβειαν ἐλεημοσύνας καὶ ἀφιερῶματα προσφέρειν εἰς μνημόσυνον τῶν γονέων αὐτῶν καὶ ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν· καὶ ἄλλοι πάλιν θερμότεραν εὐλάβειαν πρὸς τὸ ἱερὸν αὐτὸ Μοναστήριον ἔχοντας διατάξαι καταλίμπανον τοῖς συγγενεῖς καὶ οἰκείοις αὐτῶν εἰς τὸ ἐνταφιάζειν αὐτούς ἐν αὐτῷ μετὰ θάνατον αὐτῶν, ἐξ οὗ ἐνταφιασμοῦ καὶ δύσει ἐλεημοσύνης ἐτίγμετο εἰς τὸ αὐτὸ Μοναστήριον διὰ μνημόσυνον τῶν ἐνταφιαζομένων εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν*.

Τούτου χάριν, ὡς τὴν φροντίδα τῶν ἀπανταχοῦ ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν θεοῦθεν ἐμπιστευθέντες καὶ τὴν ἐπισύστασιν καὶ βελτίωσιν καὶ ἀγαθὴν κατάστασιν τῶν εὐαγῶν οἰκῶν καὶ ἱερῶν Μοναστηρίων ὑπερτι ἄλλο ποθοῦντες, τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν εὐλογον οὖσαν προσπνῶς ἀπεδεξάμεθα. Καὶ δὴ γράφοντες ἀπορριζόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱεροτάτων κτλ. καὶ ἐντελλόμεθα πᾶσιν ὑμῖν ἵτοις φιλευσεβείαι τῶν χριστιανῶν, ἵνα ἦν εὐλάβειαν καὶ προθυμίαν εἰώθατε ἔχειν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ βοηθεῖν τῷ διαληφθέντι ἱερῷ Μοναστηρίῳ τῶν ἀγίων μαρτύρων Μηνᾶ, Βικτωρος καὶ Βικεντίου καὶ παρέχειν αὐτῷ κατὰ βούλησιν καὶ προαιρέσιν καὶ δύναμιν ἀφιερῶματα καὶ ἐλεημοσύνας, ἐξ ὧν ἀγαθῶν παρὰ Θεοῦ εὐπορεῖ ἕκαστος ὑμῶν, τὴν αὐτὴν ταύτην εὐλάβειαν καὶ προθυμίαν καὶ ἀγαθὴν προαίρεσιν ἔχοντες καὶ αὐθις μὴ ἀμελήτε τοῦ θεαρέστου ἐκείνου ἔργου, τῆς ἐξ ἀρχῆς, λέγω, περὶ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν ἀφιερῶματων συνθεσίας· ἀλλ' ὡς εὐλαβεῖς καὶ φιλόχριστοι παραινῆτε ἀλλήλους καὶ σπευδῆτε εἰς τὸ θεαρέστον τοῦτο ἔργον τῆς ἐλεημοσύνης, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς εὐαρεστούμενος ἀνταποδώσει ὑμῖν μυριοπλάσια τὰ ἀγαθὰ, ὅσα οὐράνια καὶ ἐπίγεια καὶ εὐλογοὶ τοῦς κόπους ὑμῶν καὶ πληθύνει καὶ αὐξάνει τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ διεφυλάττει ὑμᾶς ἀπὸ πάσης βλάβης καὶ ἀντικειμένης περιστάσεως, οὔσης ἀδείας καὶ τῷ βουλομένῳ ἐκάστω παραγγέλλειν μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν εἰς τὸ ἐνταφιάζεσθαι ἐν τῷ αὐτῷ Μοναστηρίῳ, ὡς σύνθετος, μηδενὸς κωλύοντος ἢ ἀντιλέγοντος. Ὅποιοι δ' ἂν τίκαντὰ τοῖς ἐν τῷ παρόντι γεγραμμένοις ποιῆσαι διανοηθῶσι καὶ ἐμποδίσαι λόγοις τὸ ἔργον καὶ δοκιμάσωσιν ἀνατρέψαι τὴν πρὸς τὸ ἱερὸν αὐτὸ Μοναστήριον ἐλεημοσύνην καὶ ἀφιερῶματα τῶν χριστιανῶν ἢ τὸν ἐν αὐτῷ ἐνταφιασμὸν αὐτῶν καὶ ζημίαν τινὰ καὶ βλάβην προσενήσωσιν εἰς τὸ Μοναστήριον, ὡς ἐπίβουλοι τοῦ καλοῦ καὶ προδόται τοῦ θεαρέστου ἔργου καὶ ἀνευλαβεῖς καὶ κακὸτροποι, ὅποιας ἂν εἴησαν τάξεις ἢ βαθμοῦ ἀφωρισμένοι εἴησαν . . .

Σημείωσις. Τὰ περὶ τῶν δύο ἐγγράφων τούτων σχόλια εἰς τὸ προσεχὲς μηνιαῖον τεύχος.

* Χάσμα τεσσάρων στίχων ἐν τῷ κώδικι μὴ παραβλέπον τὴν ἔνοιαν.

H

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ

καὶ ὁ

DON LORENZO PEROSI

Τὴν καλλιτεχνικὴν ἀπσχόλησιν ἀείποτε ἢ πρὸς τὸ θεῖον λατρεῖν. Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἔπαυσε ποικιλοτρόπως ἐκδηλῶν τὸ εὐσεβὲς τοῦτο καὶ ὑψίστον πρὸς τὸν Δημιουργὸν θρησκευτικὸν κηλίον. Ἐν τῇ ἐκφράσει δὲ τῶν συμβόλων τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἐπρωτοστάτησεν ἀνεκαθεν ἡ καθόλου καλλιτεχνία, ποίησις καὶ μουσικὴ, γλυπτικὴ καὶ ζωγραφικὴ κτλ. αἵτινες διὰ τῶν πητήσεων κυρίως τῆς φαντασίας αὐτῶν θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐνεπλήρου τὰς ψυχὰς τῶν εὐσεβῶν θνητῶν. Ἡ μουσικὴ μάλιστα συναδελφωθείσα μετὰ τῆς ἀχρόιστου αὐτῆς ποιήσεως ὑπερηκόντησε πᾶν ἄλλο εἶδος καλλιτεχνίας, ἐκ τῶν ἄνω πάντοτε ἀρυσμένη τὰ θρησκευτικῆς φύσεως καλλιτεχνήματα αὐτῆς. Ὡς τοιαύτη δὲ ἡ μουσικὴ δικαίως καὶ οὐράνιος ἀπεκλήθη παρὰ τῶν μεγάλων ἡμῶν προγόνων. Αἱ ἔροροι τῆς μουσικῆς Μελπομένη καὶ Παλύμνια εἰκονίζοντο παρ' αὐτοῖς πρὸς τὸν οὐρανὸν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἀτενίζουσαι, ἡ συμβολικὴ δὲ αὐτῆ εἰκὼν εἶναι ὡς ἐκ τούτου ὑψίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν ἐλληνικὴν τέχνην. Ἡ εὐλαβὴς αὐτῆ πρὸς τὸ θεῖον ροπή ἐμόρφωσε παρὰ τοῖς καλλιτέχναις τὴν θρησκευτικὴν ἢ ἱερὰν λεγομένην μουσικὴν, ἥτις δεσποῖε πάντοτε τοῦ πνεύματος τῶν εὐσεβῶν. Κατὰ πόσον δὲ ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῆς ἱερᾶς ταύτης τέχνης τὸ ἡμέτερον ἔθνος διεκρίθη περιττὸν διὰ μακρῶν νὰ ὑποδείξωμεν, καθότι ἡ ἐλληνικὴ μουσικὴ ἐπακριβῶς κρινομένη ἐν τῷ συνολῷ ὑπῆρξε σχεδὸν θρησκευτικὴ. Σύμβολα αὐτῆς ὑπῆρξαν ἀείποτε εὐλαβεῖς ὕμνοι καὶ ᾠδαί εἰς τὸ θεῖον.

«Ζεὺ πάντων ἀρχὰ πάντων
ἀγήτωρ Ζεὺ σοὶ πέμπω
ταύτην τῶν ἕμων ἀρχάν»

ψάλλει εἰς δῶριον ἀρμονίαν καὶ ὁ εὐσεβὴς Τέρπανδρος. Ἡ πολυθεϊκὴ φύσις τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων κατέστησε καὶ τὴν μουσικὴν αὐτῶν θρησκευτικὴν.

Ἄλλ' ἂν ἔλθωμεν καὶ εἰς τὸν ἐλληνικὸν μεσαιῶνα θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ Βυζάντιον ὑπερκακοντίζει καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχαιότητα, καθότι ὁ ἰδιάζων χαρκτηρ τῆς μουσικῆς αὐτοῦ εἶνε καθαρῶς θρησκευτικός. Ἀναρίθμητοι μελωδοὶ ἐξυμνοῦσιν αὐτόθι τὴν νέαν τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν διὰ μεγαλοπρεπῶν ὕμνων καὶ ᾠδῶν καὶ ἡ χριστιανικὴ λατρεία πανταχοῦ καλλύνεται διὰ τῶν ἑναρμονίων φθόγγων τῆς ἱερᾶς τέχνης.

Τὸν θρησκευτικὸν χαρακτήρα τῆς ἐλληνικῆς μουσικῆς ἐγκαίρως κατανοήσασα καὶ ἡ Δύσις, ἠναγκάσθη

διὰ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῆς ἀνάγκας πολλοὺς μουσικοὺς τῶν-τους νὰ ἀνευρεθῆ. Γνωστὸν τυγχάνει τοῖς περὶ τὴν μουσικὴν ἀσχολουμένοις, ὅτι ὁ πρῶτος καὶ θεμελιώδης ὄργανισμὸς τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς ἐν Δύσει ὀφείλεται τῷ τῶν Μεδιολάνων Ἀμβροσίῳ (340-397) καὶ Γρηγορίῳ τῷ Μεγάλῳ (542—604), οἵτινες ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς ἀνυψήσαντες τοὺς 8 ἤχους (4 κυρίους καὶ 4 πλάγιους) ἔθηκαν τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς ἱερᾶς τῆς Δύσεως τέχνης. Τὴν ἱστορικὴν δὲ ταύτην ἀλλήθειαν καὶ νεώτεροι μουσικολόγοι διὰ σοφῶν πρᾶγματιῶν δὲν κατοκνοῦσι νὰ ἐπιβεβαιώσωσι. Πρό ὀλίγων δὲ μόλις ἐτῶν ὁ σοφὸς μουσικολόγος κ. Gœnaert, διευθυντῆς τοῦ ᾠδείου τῶν Βρυξελλῶν καὶ συγγραφεὺς δύο ὀγκωδωμάτων περὶ ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς τόμων, ἐν ἰδίῳ σοφῷ πονήματι ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τῶν Δυτικῶν, ἥς ζῶντα ἴχνη σώζονται καὶ νῦν ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ, τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἔσχεν ἐκ τῶν μεγαλοπρεπῶν ὕμνων καὶ ᾠδῶν τοῦ Πινδάρου!

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαιοπρεπὴς τῆς Δύσεως τέχνη δὲν ἔμεινε ἀνεπηρέαστος ἐν τῷ μακρῷ αὐτῆς βίῳ. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίᾳ ἐκπαινετὴν ἰδίᾳ ὑπεισηλθὼν καὶ ἐν αὐτῇ μουσικῇ νεωτεριστὰί, οἵτινες διὰ τῶν κοσμικῆς φύσεως μουσουργημάτων αὐτῶν κείριον κατήνεγκον τραῦμα κατὰ τοῦ ἀρχαιοπρεποῦς αὐτῆς σώματος. Αἱ ὕλιστικαὶ θεωρίαι τῶν νεωτέρων χρόνων ἐπέδρασαν δυστυχῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἐμπνεύσεως τῶν καλλιτεχνῶν, μεριμνῶντων περὶ τοῦ αἰσθητικοῦ μᾶλλον κἀλλους ἐν τοῖς καλλιτεχνήμασιν αὐτῶν ἢ περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ, περὶ τοῦ πνευματικοῦ, ἅτινα ἴστανται πάντοτε ἕνω τῆς ὕλης, καθὼ ἀρούμενα ἐκ τῶν ἕνω, ἔνθα τὸ τέλειον καλόν, τὸ ἀπλότου ἀγαθόν. Καλλιτεχνία μὴ ἐμπνευμένη ἐξ ἀσχεύτων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων οὐδέποτε δύναται νὰ μεταφέρῃ ἡμᾶς εἰς ὑψηλοῦς καὶ ἰδανικοῦς κόσμους. Ὁμοιάζει πρὸς ἄπτερον πτηνόν, ὅπερ κυλιεταί περὶ τὰ χαμηλὰ πάντοτε στρώματα.

Κατὰ τῶν νεωτεριστῶν τούτων τῆς ἱερᾶς τέχνης εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀντεπεξῆλθον οἱ κατὰ καιροῦς μακρυώτατοι Πάπαι, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ νῦν γρηγοῦ Ποντίφικος ἐξαιρουμένου, ἀλλ' αἱ εὐλαβεῖς αὐτῶν ἐνέργειαι δὲν ἐστέρησαν καὶ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας καὶ οὕτω ἡ ἱερὰ τῆς Δύσεως μουσικὴ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς ἔφερε κοσμικὸν χαρακτῆρα καὶ θεατρικόν, ἢ καθαρῶς θρησκευτικόν. Κοσμικὸν δὲ ἢ θεατρικόν λέγοντες χαρακτῆρα δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὴν κατὰχρησιν καὶ ἐν τοῖς μουσικοῖς ὄργανοις, ἅτινα ὑπεισηλθον ἐν πολλαῖς τῆς Δύσεως Ἐκκλησίαις, ἀλλὰ καὶ τὴν κοσμικὴν ἢ θεατρικὴν φύσιν, ἣν ἀνευρίσκει τις ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ μέλους.

Μεθ' ὅλα ταῦτα δέον νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι τὰ ὅρια τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς κοσμικῆς μουσικῆς εἶνε καὶ δύσκολον ἵνα ἐπακριβῶς καθορισθῶσιν. Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἱερᾶς μουσικῆς εἶνε μὲν τὸ θεῖον, καὶ τῆς κοσμι-

κῆς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὁ τεχνικὸς καθορισμὸς ἐκατέρων ἀποβαίνει δυσκολώτατος. Διότι ἐκ τοῦ περιεχομένου ἐκατέρων γεννῶνται δυσκολώτατα αἰσθητικὰ ζητήματα. Κατὰ τίναν π. χ. τρόπον δύναται τις νὰ δοξάζῃ, τιμῆσῃ καὶ ἐξιμνήσῃ τὸν Πλάστην, διάφορον τοῦ πλάσματος; Ἄν ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀγάπη ἐνέ τι εὐγενέστερον καὶ ὑψηλότερον τοῦ ἀνθρωπίνου ἔρωτος, ἡ τέχνη πρέπει νὰ χορηγῇ τὰ μέσα τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὴν ἐκδούλευσιν τῶν αἰσθημάτων τούτων ἄνευ συγχύσεως ἢ ἀνκμίξεως τῶν κοσμικῶν παθῶν; Ἰδοὺ ἔρωτήματα, ὧν ἡ λύσις δὲν εἶνε καὶ τόσον εὐκόλος.

Μεθ' ὅλας τὰς τεχνικὰς καὶ αἰσθητικὰς ταύτας δυσκολίας περ' ἐκάστῳ ἔθνεϊ, ἀναλόγως τῆς ἑθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς αὐτοῦ φύσεως, εἶνε δυνατόν, ἵνα κατὰ τὸ ἐνὸν διαγραφῶσι τὰ ὅρια ἐκάστου, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ προκύβῃ σύγχυσις τις τοῦ θρησκευτικοῦ μετὰ τοῦ κοσμικοῦ καὶ πανδήμου αἰσθηματος. Ἄλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο οὐ μόνον μουσικὴ ἰδιοφυΐα καὶ γνῶσις καὶ τῶν λεπτοτάτων τῆς τέχνης ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικὸς ἐνθουσιασμὸς, γνῶσις βαθεῖα τῆς θρησκείας καὶ τῶν διαφορῶν αὐτῆς μελωδιῶν καὶ πλείστ' ἄλλα συναφῆ τῇ ὑποθέσει πράγματα. Κατὰ ταῦτα οἱ μεγάλοι ἡμῶν πρόγονοι ἀποδεικνύονται σοφώτατοι καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ μουσικῇ, διότι οὐ μόνον ἴδαν τὰξιν μουσουργῶν εἶχον διὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ ἰδίους μουσικοῦς τρόπους, ὧν ἡ χρῆσις διὰ κοσμικὰ συνθέματα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπετρέπετο. Καὶ ἡ μετρικὴ δὲ καὶ ρυθμικὴ τῶν ἱερῶν αὐτῶν ᾠδῶν μορφή ἦτο διάφορος τῆς κοσμικῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Δύσει, μεθ' ὅλην τὴν νεωτεριστικὴν ταύτην τάξιν, ἀνερέθησαν καὶ διάσχημοι μουσουργοί, οἵτινες ὑπὸ θρησκευτικοῦ ἐμφοροῦμένου ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τῶν καλλιτεχνικῶν πηήσεων τῆς ἱερᾶς αὐτῆς τέχνης θρησκευτικοῦ ἐνέπλησαν ἐνθουσιασμοῦ τοὺς πιστοὺς. Τιοῦτοι εὐσεβεῖς μουσικοὶ πολλοὶ ἀνεδείχθησαν, καὶ εἴπομεν ἐν τῇ Δύσει, ἀλλ' ἐν τῇ σεμνῇ τούτων χωρεῖς προσετέθη ἰσχάτως καὶ εἰς νεκρὸς ἰταλὸς κληρικὸς ὁ Don Lorenzo Perosi, ὅστις ἰθρυήθη εἰς τῶν ἐνθουσιωδέστερων μεταρρυθμιστῶν τῆς ἱερᾶς τῶν δυτικῶν μουσικῆς.

Ὁ Δὸν Λορέντζος Περόζης ἐγεννήθη ἐν Tortono τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου 1872. Παιδιόθεν ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν θεῖαν τέχνην διεκρίθη εἰς πολλὰ θρησκευτικὰ μουσουργήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσιν ἡ Ἀράστασις τοῦ Λαζάρου καὶ ἡ Ἀράστασις τοῦ Χριστοῦ, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐν Ἰταλίᾳ, Παρισίοις καὶ Βιέννῃ τελευταίως διδασκόμεται μεγίστην παρήγαγον ἐντύπωσιν.

Τὴν Ἀράστασιν τοῦ Λαζάρου ἠτύχησάμεν καὶ ἡμεῖς ν' ἀκούσωμεν τὴν περὶλυθούσαν ἐβδομάδα ἐν τῇ συναυλίᾳ τῆς ἑλληνοκαθολικῆς ἀδελφότητος «Συμπνοίας». Ἡ Ἀράστασις τοῦ Λαζάρου εἶνε θρησκευτικὸν μελόδραμα, εἶχει δὲ ὀργανικὸν τύπον ὡς περίπου καὶ ὁ «Χριστὸς πάσχω» τοῦ ἡμετέρου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Τὸ ᾠδικόν αὐτῆς μέρος κυρίως ἐνέ-

χει μεγάλην θρησκευτικὴν σοφρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν. Αἱ τῶν ἀγμάτων μουσικαὶ ἔνοιαι εἶνε ἐκφραστικώταται καὶ ἐπιδρώσι μετ' ἀκαθάρτου ἰσχύος καὶ ἐπὶ τοῦ πλείον ἀπαθούς ἀκρατοῦ. Τὸ αἰσθητικὸν κάλλος, ὅπερ ἐν παντὶ μουουργήματι πρωτίστως ἀναζητεῖ τις, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Περοζῆ μελοδράματι μετουσιούται καὶ εἰς πνευματικὸν μεταβάλλεται κάλλος. Ὁ αἰδέσιμος ἰταλὸς μουουργός, ἕνεκα τῶν μουουργικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, φαίνεται βιβλῆς γνώστης τῶν μυστηρίων τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς, ἧς τὰ ὅρια τοσοῦτον συγγέονται μετὰ τῆς κοσμικῆς τέχνης.

Ὡς τοιοῦτος δὲ δικαίως κατετάχθη ὁ νεκρός κληρικός μετὰ τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς ἱερᾶς μουσικῆς τῆς Δύσεως, ἐν ἧ ἡ κοσμικὴ τέχνη τοσοῦτον ἀστυτόλως εἶχεν ὑπέσθλη ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, καὶ οἱ πρὸς τὸν ὕψιστον ἀναπεμπόμενοι ὕμνοι καὶ ᾠδαὶ εἶχον πως ἀπολέσει τὸν ἱερόν αὐτῶν χαρακτήρα.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, καθ' οὓς ἡ θρησκευτικὴ ἀδιφορία ὁσμῆραι καταλαμβάνει τὰς νεωτέρας κοινωνίας, καὶ ὁ ἀπάσις ὕλητός μετὰ τῶν πνευματοκτόνων αὐτοῦ θεωριῶν πολέμια προβάλλει στήθη κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἄξιον ἰδιαιτέρου σημειώματος ἔθεωρήσαμεν τὰς εὐγενεῖς ταύτας τάξεις καὶ ἐνεργεῖας τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς γνησίας θρησκευτικῆς μουσικῆς.

Ἡ ἀναγέννησις τῆς ἱερᾶς τέχνης καὶ ἡ παρὶ τῷ λαῷ πᾶνδημος αὐτῆς διέδοσις, παρὰ τὰς δογματικὰς τῶν κατ' ἰδίον χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν διαφορὰς, δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς μία νίκη τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος τοῦ καθόλου χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀδιφορίας καὶ τοῦ ἐπαχράτου ὕλισμου.

Ἐν τῷ Πέτρῳ τῇ 20ῇ Μαΐου 1899.

Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ.

ἐκ δὲ οὐ μὲνα

ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Οἰκουμένου Πατριαρχείου

Ἀρχιμ. ΠΑΚΕΙΜ ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Γράμμα δηλωτικὸν ὅτι τὰ μαρούλια τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ τὰ ἀφιέρωσεν ὁ πατριάρχης Διορύσιος.

Τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐστὶ τὸν ὅπως οὖν ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας προϊστάμενον ὑπόδειγμα κελῶν εἶναι πρὸς τὸ ὑπήκουον· τί γὰρ ἂν ἄλλο βούλοιοτο προσταθῆαι τινὰ τῶν ἄλλων, καὶ κεφαλῆν, καὶ ὀφθαλμὸν τοῦτον εἶναι, ἢ ὅτι πρὸς πάντα τὰ σωτήρια ποδηγετεῖν τοὺς ὀπωσθήπως αὐτῷ ὑποταγμένους· καὶ ὀδηγεῖν μὲν ὡς κεφαλῆν, συνορᾶν δὲ τὰ λαῖά τε καὶ ὁμαλά ὡς ὀφθαλμὸν ἐπὶ τῷ ἀποδιδράσκειν τὰ δύσαντα (ἰσ. δυσάντη) καὶ σκληρά· Εἰ οὖν τοσαύτη τις ἐπιμέλεια τοῦ ὑ-

πόδειγμα τῶν καλῶν εἶναι πρὸς τὸ ὑπήκουον τῷ ὅποιον αὐτῶν ἀρχῆς τετυχηκότι, πόση τις ἂν εἴη τῷ ἐκκλησιαστικῆς ὑπεροχῆς ὑπερναθεβηκότι ἐπιμέλεια ἐπὶ τῷ προτροπῆν πρὸς πράξεις ἀγαθὰς τὸ ὑπήκουον καὶ ἐργασίας σωτηριώδεις· Ἐστὶ μὲν οὖν πολλὰ, ἃ τὸν πνευματικῶς προϊστάμενον ἔργοις τε καὶ λόγοις υποθετόν τῷ χριστιανικῷ πληρώματι πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν· ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πάντων ἡ εὐπρέπεια τῶν τοῦ Θεοῦ οἰκῶν, ἣν ὁ ψαλμῶδὸς διαλλαγῆν πρὸς Θεὸν τοῦ μὴ συναπολέσθαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μετὰ ἀσεβῶν ὑποτίθειται· φησὶ γὰρ ἀηγάπησα εὐπρέπαινον οἴκου σου, καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου, μὴ συναπολέτης μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχὴν μου. Ἄλλ' εἰ καὶ ἡ τοῦ ρητοῦ τούτου διάνοια πνευματικῶς τοῖς ἐξηγηταῖς ἐκλαμβάνεται, οὐκ ἂν τις μέντοιγε διαμάχοι, εἰ καὶ τὴν αἰσθητὴν τούτων εὐπρέπαινον ἐνοοίη, ἧς ἐς ἄκρον καὶ ὁ νεύσει Θεοῦ χρηματίσας τοῦ οἰκουμηνικοῦ θρόνου προστάτης πατριάρχης κύριος κύριος Διονύσιος ἐραστής γενοῦν, οὐ μόνον ὑποθήκας λόγων πρὸς ὑπόδειγμα ἀγαθῶν τὴν τῶν θείων οἰκῶν εὐπρέπαινον ἔγνωκεν ὑποθέσθαι, ἀλλὰ πολλῶν μᾶλλον ἐργασίας διὸ καὶ ὡς ἀπρχῆς τῆς αὐτοῦ ἐν Θεῷ προκρίσεως, ὡς ἀπὸ ἀρετηρίας εὐτυχούς, ἐν ἀρχαῖς δηλονότι τῆς αὐτοῦ πατριαρχεῖας χρημασὶν ἰδίους πρίχμενος τὰ τῆς ἐκλεκτῆς ἐργασίας διὰ πρίντζου μανουαλίας, ὧν οὐκ ἂν ἕτερα περριεφερῆ τις ἐφεύροι ραδίως, παρὰ τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ ναοῦ τῆς ὑπερχίας μου Θεοτόκου Χρυσοπηγῆς κατὰ τὸν Γκατζᾶν, κριμασὶν οἷς εἶδε Θεὸς γεγονότος ἐκ μέσου, ἀριερωσεν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, κεισθαί τε τούτῳ ὡς ἀξιόλογα κειμήλια ταῦτα καὶ τὸ τίμημα ἄπαν εὐτερεπίεσθαι διὰ τούτων, εἶχεν ὅτι μάλιστα εὐπρέπῃ περριεμένῃ τοῖς ὄρασι, ἄτε οὐ μόνον δαπάνης πολυτελοῦς ὄντα, ἀλλὰ καὶ τέχνης ἀρίστης καὶ ἐργασίας, ἐμπερριεμένῃ περριεμένῃ τῶν εὐσεβῶν τὴν εὐπρέπαινον τῶν τοῦ Θεοῦ οἰκῶν ἐνστερνίζεσθαι εἰς μνημόσυνον διηνεκέ· διὸ καὶ ἐργαῖον ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κώδικι εἰς ἐνδειξὴν κατὰ τὸ ἀρχῆς.

Σημείωσις. Μετεργαῖον ἐκ τῆς 363 σελίδος τοῦ σχεδίου καὶ ἀντίγραφο πατριαρχικῶν γραμμῶν περιέχοντος κώδικος τοῦ Φωτίου Κυπρίου (ὡς λέγεται), ἄτε ἀποσθέντος οὖν ἄλλοις καὶ τοῦ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐγγράφου μνημονευομένου κώδικος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐν ᾧ ἐσημειῶντο τὰ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀφιέρωματα. — Ὁ τῶν Μαρουαλίων ἀφιέρωσις πατριάρχης ἦν ὁ ἀπὸ Λαρίσης Διονύσιος Γ', ὁ Παύλος (Βίβαλις) καὶ Σπυρίδων ἐπινομούμενος, δὲ ἐξελέγη οἰκουμηνικός κατὰ Ἰουλίον τοῦ 1662, ἀκριβῶς τοῦ ἔτους δὲ φέρει τὸ σήμερον δημοσιεύμενον ἔγγραφο. Ἐν αὐτῷ χαρακτηρίζεται ὡς κρηματίσας πατριάρχης, καὶ τοῦτο δηλοῖ κατ' ἐμὲ ὅτι διὰ τοῦ εἰς αὐτοῦ, ἴσω· Καλλίνικος Β', ὁ Ἀκαρῆν (1688), ὁ ὑπὲρ πολλοῦ πατριάρχης μεγάλῃ φροντίδι περὶ τὰ σκεῦη καὶ ἄμικτα τοῦ Πατριαρχείου καταβλῶν, διάταξε τὴν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀπομνημόσυνον τῆς τῶν μανουαλίων ἀφιέρωσως, ὁ δὲ ταύτης γρα-

φούς, δηλῆσας περὶ τοῦ ἀφιερωτοῦ ὡς ἀνεύσει θεῖα χρηματίσαντος προστάτου τοῦ οἰκουμηνικοῦ θρόνου», ἐσημείωσε τὸ τῆς ἀφιερώσεως, οὐχὶ δὲ τὸ τῆς ἀναγραφῆς ἔτος. — Ὁ ἐν Γαλατῆ ἱερός καθὲς τῆς Χρυσοπηγῆς, ἐξ οὗ προήρχοντο τὰ μανουῦλια, ἐπυροπόληθη σὺν ἑτέροις δυσὶ κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1660, καὶ καίτοι οἱ ἐνορίζαι αὐτοῦ ἐσχεδιάσαν ἀμέσως τὴν ἀνάκτισιν, (βλ. τὴν περὶ τοῦ ἀγ. Ἰωάννου τῶν Χίων ἀξιόλογον μονογραφίαν τοῦ ἄλλοιμου κ. Γ. Π. Γεωργιάδου σελ. 20—25), ἐναυάγησαν δὲ ὡς φαίνεται ὁ ἱερός αὐτῶν σκοπός, ἀφ' οὗ οἱ μὲν ἐπίτροποι ἐξεποίησαν τὰ πολυτίμητα ἐξ ὀρειχάλκου μανουῦλια δύο μετὰ τὴν πυροπόλησιν ἔτη, ὁ δὲ καθὲς αὐτῶν χαρακτηρίζεται ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐγγράφῳ ὡς «κρίμασιν οἷς οἶδε Θεὸς ἐκ μέσου γενοῦν», ὅπου ἐγγράφῳ ἱκανῶν (ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη) μετὰ τὴν ἐκ τοῦ θρόνου ἀποχώρησιν τοῦ «χρηματίσαντος πατριαρχοῦ» Διονυσίου, ἦτοι μετὰ τὸ 1665. — Ἡ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναφὶ τύχη τῶν πολυτιμῶν τῆς Χρυσοπηγῆς κηροστατῶν ἐστὶ μοι ἀγνωστος, τό γε νῦν ἔχον. Οἱ σήμερον ὑπάρχοντες ἐν τε τῷ καθολικῷ αὐτοῦ, τοῖς πλῆθυσιν κλίτεσι καὶ τῷ νάρθηκι ὁκότω τοιοῦτοι οὐδεμίαν φέρουσι χρονολογίαν, ἐξ ὧν δὲ μόνος ὁ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τῆς Παμκακαρίστου ἱστάμενος ἔχει χροιάν ἀρχαιότητος. Οὐδέλλω δὲ ἀμφιβάλλω ὅτι πνεῦμα φιλοκαλῆς πρυτανεῦσαν παρὰ τισι μεταγενεστέροις ἐπιτρόποις, οἷον τὸ ἐπιδοχθῆν ἐν τῇ πρό τινος συλληθρῆσθαι ἰδίᾳ τῆς μετασχηματίσεως τοῦ πατριαρχικοῦ «ἰδιδυμπούλου» ἐποίησεν ὥστε νὰ ἐκποιηθῶσι τὰ πολυτελῆ τῆς Χρυσοπηγῆς κειμήλια καὶ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ τῶν νῦν ὑπάρχοντων μεγάλων κηροστατῶν.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΟΣ ΜΟΥ

Οἱ ἐπισκεψάμενοι δημοσίας παρ' ἡμῖν βιβλιοθήκας εἶδον βεβαίως ἐν αὐταῖς πολλὰ χειρόγραφα Νομοκανόνων, ἅτινα νομίζω ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐμελέτησε. Μετὰ τὸν ὕψηλῆν Δέφνερ, ἐγὼ ὑπέμνησα ἐν ἄρθρῳ διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐκδοθέντι¹ τὴν ὑπαρξίν νομικοῦ χειρογράφου τίτλον φέροντος «Βακτηρίας τῶν Ἀρχιερέων», τοῦτου δὲ τῶν περιεχομένων τὸν πίνακα ἐξέδωκεν, ἐν «Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας» ὡς καὶ ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ὁ κράτιστος τοῦ Βυζαντινοῦ Δικαίου γνώστης Ἀντώνιος Μομφερράτος.

Ὁ λόγος ἐστὶ νῦν περὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν γραφέντων Νομοκανόνων, καὶ τούτων ἐξέχει διὰ τὸ κοινότατον τῆς χρήσεως ὁ Νομοκανὼν τοῦ Μαλαξοῦ, θέμα μελέτης ἰδίᾳ γενόμενος τῷ περιωνύμῳ γερμανῶ νομομαθεῖ E. Zacharia von Lingenthal²,

μεθ' ὃν μνησθεὶς τοῦ συγγράμματος ὁ φιλτατος γυμνασιάρχης Πέτρος Παπαγεωργίου³ ἀναφέρει τὸν τῆς βίβλου πρόλογον, ἴσως δὲ καὶ μετ' αὐτὸν ἢ πρό αὐτοῦ ἕτεροὶ τινες ἔπραξαν τοῦτο.

Ἡ μελέτη τῶν χειρογράφων τοῦ Νομοκανόνου τοῦ Μαλαξοῦ χρήσιμος ἐστὶν οὐ μόνον πρὸς ἐκτίμησιν τῶν πηγῶν, ἀφ' ὧν ὁ συγγραφεὺς ἠρύσατο τὴν ὕλην, ἀλλὰ καὶ διότι οἱ μεταγράφοντες τὰ χειρόγραφα ταῦτα κατὰ διαφόρους καιροὺς παρενέβαλλον ἐν τῷ προσήκοντι ἢ καὶ ἀναρμοδίῳ τόπῳ πράξεις ἢ λύσεις ἢ καὶ ἐγκυκλίους τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἐρμηνευούσας ἀσαφῆ μέρη τοῦ κειμένου.

Ὁ Lingenthal ἐξέδωκε πίνακα τῶν περιεχομένων τοῦ Νομοκανόνου, καθ' ὃν πίνακα τὰ ἐξεταζόμενα θέματά εἰσιν ἄπειρα, ἐξετασθήσονται δὲ προσεχῶς ὑπ' ἐμοῦ ἕτερα χειρόγραφα. Σήμερον ὁ λόγος γίνεται μοι περί τινος χειρογράφου Νομοκανόνου, διαφέροντος ἐν τε τῇ συλλογῇ καὶ τῇ διατάξει τῆς ὕλης.

§

Τὸ χειρόγραφον, ὃ μελετῶ, ἀνήκειν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ μακαρίτου λαμπαδαρίου τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Νικολάου, ἀγορασθῆν ὑπ' ἐμοῦ σὺν ἑτέροις τισίν, ἐν οἷς καὶ μακρὸν χρονικὸν τῆς ἐν ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, δωρηθῆν ὑπ' ἐμοῦ τῷ Πατριαρχικῷ Γραμματοφυλακείῳ, σήμερον δ' εὐρισκόμενον ἐν τῇ πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Νομοκανόνου μου τοῦτο γεγραμμένον ἐπὶ χάρτου χονδροῦ, εἰς σελίδας 221 εἰς μέγαρον, προῖόν ἐστι χειρὸς τε καὶ φρενὸς ἀμαθεστάτης, καὶ μετεγρᾶφη πάντως ἀπὸ χειρογράφου Νομοκανόνου, προσωρισμένου εἰς χρῆσιν τῶν κληρικῶν τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Ἡλικίαν φέρει μόλις ἐνὸς αἰῶνος, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτοῦ προσοχῆς ἄξιον, καθὸ διαφέρειν τοῦ περιεχομένου τοῦ Νομοκανόνου τοῦ Μαλαξοῦ, προσεθήκας ἔχον ἐν τισι, καθὰ δείκνυσι προῖων ὁ λόγος, θεμελίον καταβαλλόμενος τὰς περὶ προελεύσεως τοῦ συγγράμματος ἀποδείξεις. Ἡ πρώτη τῶν ἀποδείξεων ἀπῶθεν ὁδηγεῖ πρὸς τὴν πηγὴν, ἀφ' ἧς τὸ χειρόγραφον. Ἐν τῇ 15ῃ σελίδι ἀναγινώσκω τὸν ἐξῆς τύπον εὐεργετικοῦ γράμματος, «ὅταν δίδωσιν οἱ ἀρχιερεῖς ὀφφίκιον, σταυρὸν καὶ ἐπιγονάτιον. Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμ-

1. Αἱ παρ' ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν κανόνων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Τόμ. Η', σελ. 25—28, 41—44.

2. Memoires de l'Academie imperiale de sciences de St. Petersburg, VII serie. Tom. XXVII. No 7. Die Handbücher des geistlichen reichs. κ.τ.λ. St. Petersburg, 1881.

3. Ἐκδρομὴ εἰς τὴν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν Μονὴν τῆς ἀγίας Ἀναστασίας Ἰδε Byzantinische zeitschrift, Τόμ. 7, σελ. 68.

ματος εὐεργετῆ τῷ ἐντιμοτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κῆρ (ὁ δεῖνα) τὸ τοῦ πρωτοπαπᾶ ὀφφίκιον, καὶ ἁδειαρ δίδωσι φορεῖν ἐπὶ τοῦ σκιαδίου αὐτοῦ σταυρὸν τίμιον, καὶ ἱερὸν ἐπιγονάτιον ζώννυσθαι ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς τελεταῖς, διοριζομένη εἶναι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν πρωτοπαπᾶν καὶ σταυροφόρον κληρικὸν τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν μητροπόλεως καὶ ἔχειν τὸν προσήκοντά τοπον τοῦ ὀφφίκιου αὐτοῦ ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς λειτουργίαις καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησιαστικαῖς συναθροίσεσι, καὶ τιμᾶσθαι καὶ ἀγαπᾶσθαι παρὰ πάντων ὅπου ἂν τύχη, παρὰ μηδενὸς τινος ἐναντιούμενον ἢ ἐνοχλούμενον κατὰ τοῦτο ἀναίτιως καὶ παραλόγως, λερωμένου τυχόν ἢ λαϊκοῦ. Εἰς γὰρ τὴν περιτύτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμμα καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ τῷ εὐλαβεστάτῳ πρωτοπαπᾶ τῆς ἡμῶν μητροπόλεως κατὰ πνεῦμα νιῶ ἀγαπητῷ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος. Ἐν ἔτει (ὀδενα) ἐν μηνί (ὀδ.).

Τὸ φερόμενον ἐν τῷ παρόντι γράμματι προνόμιον τοῦ φέρειν ἐπὶ τοῦ σκιαδίου σταυρὸν πρῶτός ἐστιν ἡμῖν ὁδηγὸς πρὸς εὐρεσιν τῆς πατρίδος τοῦ Νομοκανόνος μου. Οἱ κληρικὸι ἀξιωματικοὶ τῶν ἑκασταχοῦ ὀρθοδόξων παροικίων ἐκέκτηντό τινα προνόμια τῇ μὲν Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ἰδιάζοντα, τῇ δ' οὐ· λόγου χάριν ἐκ τῶν περὶ τον οἰκουμηνικὸν πατριάρχην ὁ χαρτοφύλαξ ἰδίαν τινὰ περιβολὴν ἔφερον, ὁ δὲ ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ περιεβάλλετο φελώνιον τῇ κυριακῇ τῆς σταυροπροσκυνήσεως. Ὁ δὲ ἸΔ' αἰών, ἐνῷ περιεκέριτο πανταχόθεν ἡ περιφέρεια τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμηνικοῦ Θρόνου χορηγεῖ ἡμῖν τὸ παράδοξον θέαμα ὅτι σκορπίζει τιμὰς καὶ προνόμια τοῖς ἱερεῦσι καὶ κληρικοῖς. Ἐνῷ, παραδείγματος χάριν, τῷ 1342 ὁ πατριάρχης Ἰωάννης ἸΔ' ὁ Καλέκας ἑαυτῷ περιεποιήσατο τὰ δικαιώματα τοῦ γράμματι ἡερανίῳ χρῆσθαι ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς, τὴν δ' ἐπὶ κεφαλῆς καλύπτραν χρυσοῦ κατακοσμησάι καὶ τρεῖς εἰκόνας ἐγγράψαι⁴, ἐνῷ τῷ 1344 ὁ αὐτοκράτωρ παρεχώρει τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως τὸ προνόμιον τοῦ κοσμησάι τὴν καλύπτραν ὑφάσμασι μεταξωτοῖς καὶ χρυσοῖς καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ χρῆσθαι ἐρυθροβαφῆσιν ὑποδήμασιν⁵, τῷ 1347 κατὰ αὐγουστον, αὐτοκρατορικῇ ἐπινεύσει καὶ δικαίῳ, συννεύσαντος Ἰσιδώρου τοῦ πατριάρχου τῆς ὑπερκειμένης τῶν πόλεων, οἱ τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονικῆς ἀνώτεροι ἐκκλησιαστι-

κοὶ ἄρχοντες, οἱ ἀναφέρονται ὁ οἰκονόμος, ὁ σακελάριος, ὁ σκευοφύλαξ, ὁ χαρτοφύλαξ, ὁ σακκελίου καὶ ὁ πρωτέδικος φέρωσιν ἐπὶ τῶν σκιαδίων αὐτῶν σταυροῦς⁶. Ἐπειδὴ δ' ἄλλοθεν οὐδεμίαν ἔχομεν μαρτυρίαν περὶ παρομοίων προνομίων κληρικοῖς καὶ ἄρχουσιν ἰδιαζόντων, φρονῶ ὅτι πρῶτον μὲν τὸ γράμμα τὸ φερόμενον ἄνω ὡς εὐεργετικὸν δηλοῖ θεσσαλονικεῖαν τὴν προέλευσιν· δεῦτερον δ' ἐτι καὶ ὁ τὸ ὀφφίκιον ἔχων τοῦ πρωτοπαπᾶ καὶ οὗτος ἐκέκτητο τὸ δικαίωμα τῆς σταυροφορίας.

Παράγει δ' ἡμᾶς ὁ λόγος ἐνταῦθα πρὸς ἐξέτασιν ἁμοίας ὑποθέσεως, οὐχ ἵνα δοθῇ τι — ἴσως οὐδενί — ἡδέϊα τις ἀφορμὴ μελέτης περὶ τοῦ λόγου, δι' ὃν ἐδίδοντο αἱ τιμαὶ αὗται, ἀλλ' ὅπως ὑπομνησθῇ τὸ μὲν ὅτι καλὸν ἔργον ἐστὶν ἡ συμπλήρωσις τῆς συλλογῆς τῶν «Κανονικῶν Διατάξεων», τὸ δὲ ὅτι καθῆκον ἢ ἀνεύρεσις καὶ περισυλλογὴ παρομοίων γραμμάτων, περὶ προνομίων ἁμοίων· διότι, ἐνῷ τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονικῆς οἱ κληρικοὶ οἱ εἰς τὴν πρώτην ἀνήκοντες πεντάδα τοιοῦτον ἐκέκτηντο δικαίωμα, πρὸ τινων ἐτῶν ἐμάθομεν ὅτι καὶ τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων οἱ κληρικοὶ, τίς οἶδε πόθεν λαβόντες, ἐκέκτηντο τὸ προνόμιον⁷ τοῦ ὑπογράφεσθαι σὺν τῷ ὀνόματι *Μέγας*, ἐννοεῖται οἱ τῆς πρώτης πεντάδος. Γράμμα τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, συνεπινεύσαντος καὶ Θεοφάνους πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἰερουσαλήμ, ἐπικυροῖ τὸ προνόμιον. Τὸ γράμμα τοῦ Λουκάρεως οὐ κεῖται μὲν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδηξιν, ἐστὶ δὲ τοῦτο :

Κύριλλος ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης.

† Τὰ ἔξοχα καὶ μεγαλοπρεπῆ τῶν ὀνομάτων τῶν εἰς ἀποστολικὴν καὶ ἄλλην δικαιοσύνην εὐδοκίμησάντων, ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ὑπ' ἧς τὰς ὀνομασίας ἐκτήσαντο, κέκτηται τὸ εἶναι· ὦν τὰ μὲν ὡς καθολικώτερα καὶ ἀπεριορίστως ἐνεργοῦντα, βέβαιον γὰρ εἶναι λέγεται καὶ ὁδὸν τὸν βσιλεῖα λαοῦ, ἐν οὐδενί δυνατόν περιεκελευσθαι τόπω· τὰ δὲ τῆς ἰδίας μὲν οὐκ ἀπαξιοῦται πως καὶ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας, ἐν οὐκ ἀπεριορίστῳ δὲ τόπῳ καὶ μερικῷ. Τοῦτο δὲ οὐχ' ἡ ὀρχαία παράδοσις, ἀλλὰ καὶ ἡ βσιλικὴ δικτύωσις ἀπορρίνεται, καὶ νόμος διορίζεται, οὐ τοὺς παρὰ βσιλεῦσι μόνον καὶ βσιλεῖσις ὑπηρετοῦντας τοιοῦτοις διακρέπειν ὀνόμασιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ β-

4. Καντακουζ, τόμ. Β', σελ. 218.

5. Νικηφ. Γρηγοράς· τόμ. Β', σελ. 697.

6. Ποτλῆ καὶ Πάλλη Σύνταγμα τῶν ἱερῶν κανόνων· τόμ. Ε', σελ. 503. Γεῶδον Πατριαρχ. Πίνακας· σελ. 424.

7. Κ. Ν. Σάβας ἐν «Χρυσολογίῳ Ἀθηνῶν» τόμ. Γ', σελ. 198.

σιλευούση τῶν πόλεων εὐρισκομένους κληρικούς τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας παρὰ τῷ κατὰ καιροῦ οἰκουμηνικῷ πατριάρχῃ ἵνα μὴ τὰ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας μικροπρεπέστερον τῆς βασιλικῆς αὐτῆς διακυβερνᾶτο· ὡς γὰρ ἀπεριορίστως εἰ παρὰ τῷ βασιλεὶ κέκτηνται τὴν τῶν ὀνομάτων λαμπρότητα, ταύτη καὶ οἱ τῆς μεγάλης καὶ καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι δουλεύοντες, ἐξαίρετως δὲ πάντων τοῖς τῆς πρώτης πεντάδος ἔλλογιμωτάτοις τὸ μέγας προσεπιπέλειται. Ὅτι δὲ ταύτης τῆς ἐπωνυμίας καὶ μερικῶν Ἐκκλησιῶν ἠξιώθησαν κληρικοί τῆς πρώτης πεντάδος οὐκ ἀπαρνοῦμεθα. Ἐπειδὴ γοῦν καὶ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἰωαννίνων ἐδέχθη ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης κύρ Παρθένιος, ὑπέρτιμος καὶ ἐξάρχος Κερκύρας, ὁ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφός καὶ συλλειτουργός τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ διὰ γράμματός πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν ἀσφαλῆσαι, καὶ καλεῖσθαι τοῦ τῆς πρώτης πεντάδος κληρικούς τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων τὸ μέγα, ἀπὸ τοῦ μεγάλου οἰκονομοῦ ἀρχόμενον μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῆς πεντάδος αὐτῆς, καθὼς καὶ οἱ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τὸ αὐτὸ προνόμιον κέκτηνται, ἀρ' οὐ ἢ τῶν Ρωμαίων ἐκραταιώθη ἀρχή. Τοῦτου χάριν ἡ μετριότης ἡμῶν, τὴν αἰτίαι αὐτοῦ μὴ περιδοῦσα, συνοδικῶς ἀποφαίνεται, συναίνεσει καὶ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Θεοφάνους, καὶ πάσης Παλαιστίνης, τοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, μετὰ καὶ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπέρτιμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἵνα καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἀπαντα αἰῶνα τοῦντεῦθεν κλοιντο οἱ τῆς πρώτης τάξεως κληρικοί κατὰ μόνην τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἰωαννίνων μέγας οἰκονομὸς καὶ μετ' αὐτὸν οἱ καθ' ἐξῆς μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῆς πεντάδος αὐτῆς, ὃ καὶ βουλόμεθα μείνει ἀπαρσάλευτον καὶ ἀμετάτρεπτον μέχρι παντός ἂν δὲ τις πάντων βουληθῆι ποτὶ ἀντειπεῖν τι περὶ τούτου, εἴη εἰς οὐδὲν τὰ παρ' αὐτοῦ λεηθησόμενα καὶ μελετηθησόμενα. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ διηκνικὴ ἀσφάλειαν ἐγκεχάραται καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος σιγίλλωδες γράμμα, καὶ ἐγκεχειρίσθη⁹ τῷ ἱερωτάτῳ τούτῳ μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων κυρίῳ Παρθένιῳ, παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος ταύτην τὴν χάριν εὐλητόν.

Ἐν εἰσι σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἐξακκοσιοστῷ τριακοστῷ τετάρτῳ, μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος Β'.

† Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης.

† Θεοφάνης ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

† Ὁ Ἐφῆσος Μελέτιος.—† Ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος.—† Ὁ Λαρίσης Γρηγόριος.—† Ὁ Μομφρατίας Νεόφυτος.—† Ὁ Μελετικῶν Νεόφυτος.—† Ὁ Ἀθηνῶν Σωφρόνιος.—† Ὁ Λέρκων Δανιήλ.—† Ὁ Χαλκηδόνος—† Ὁ Αἰνῶν Παΐσιος.—† Ὁ Κεφισῆς Παΐσιος.⁹

[Ἔπεται συνέχεια]

Ὁ Μ. Χαροφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΑΥΛΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ

Τῆς παρουσίας ἐγκυκλίου χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 1807 εὐρεθείσης ἐν ἐντύπῳ σκληροδρωτῷ ἀντιτύπῳ ἐκρίναμεν πρόσφορον τὴν δημοσίευσιν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ.

† Γρηγόριος Ἐλέω Θεοῦ

ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης.

† Ἱερώτατοι Μητροπολίται καὶ ὑπέρτιμοι, καὶ Θεοφιλέστατοι Ἀρχιεπίσκοποι τε, καὶ Ἐπίσκοποι οἱ ὑποκείμενοι τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ, ἀποστολικῷ τε, καὶ Οἰκουμηνικῷ θρόνῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοί, καὶ περιπόθητοι ἡμῶν ἀδελφοί, καὶ συλλειτουργοί, χάρις εἴη ὑμῖν, καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Καὶ δι' ἄλλων πολλῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἐπιστολῶν ἐδηλώσαμεν κατὰ μέρος τοῖς ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς τὰς γενομένας ἡμῖν ἐνταῦθα θλίψεις, καὶ στενοχωρίας διὰ τὸ δύσκολον ἐκ τῶν καιρικῶν περιστάσεων τῆς εὐρέσεως ἄσπρων ἐκ δανείου, καὶ δανειστῶν, καὶ τὰς ἀλλεπαλλήλους σφοδρὰς ὑψηλὰς ἐπιταγὰς εἰς ἐξόφλησιν τοσοῦτων αὐλικῶν ὁμολογιῶν, ὧν ἡ ἐξόφλησις κατὰ ἀνάγκην μεγάλην ἐγένετο διὰ τὰς δημεύσεις, καὶ δι' ἄλλας πολλὰς περιστάσεις, καὶ τὰ τοιαῦτα ἄσπρα μετὰ πολλῶν κόπων, καὶ παρακλήσεων ἐλήφθησαν σὺν τόκῳ βεβρωτῶν διὰ προστασίας, καὶ ἐπιμελείας τοῦ κοινου τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃς Ἐκκλησίας. Καὶ ἤδη διὰ τῆς παρουσίας Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐγκυκλίου, ἐν τύποις ἐπιστολῆς δηλοποιούμεν ἰδίως καὶ τῇ Ἀρχιερωσύνῃ σου, ὅτι ἐπειδὴ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν κατήτησεν ἡ ληθοδοσία τῶν αὐλικῶν τῶν ἐπρχιῶν ὁμολογιῶν, ὥστε πρὸς χίλια ἄσπρα εἰς τὸ πούγγειον τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα μόλις νὰ εὐρίσκειται δανειστής νὰ δίδῃ ἄσπρα εἰς ἐπρχίαν, ὅσα αὐλικὰ ὁμολογια

8. Οὕτως εὐρε γράμμενον ὁ πρῶτος ἐκδότης.

9. Αἱ ὑπογραφαὶ ἐξεδόθησαν οὕτως ἀτάκτως.

ἐναπελείφθησαν, καὶ σώζονται εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τοιούτων τὸ διάφορον ἔχει νὰ ἀποδίδεται πρὸς ἐξήκοντα γρόσια εἰς τὸ πουργεῖον τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ, καὶ οἰκονομῶν ἄκρων. Ὅθεν καὶ ἡ Ἀρχιερωσύνη σου ἔχων τὴν περὶ τούτων ἐντελῆ πληροφορίαν κατὰ κοινὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν, καὶ Συνοδικὴν ἀμετάθετον ἀπόφασιν, ὅσαι αὐλικαὶ τῆς ἐπαρχίας σου ὁμολογίαι δηλωθῶσι παρὰ τοῦ ἐφόρου σου, καὶ δι' ἡμετέρας πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς, ὅτι εἰσὶν ἀποκείμεναι εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τοιούτων τὸ χρονικὸν διάφορον ὀφείλεις νὰ πληρῶνῃς πρὸς ἐξήκοντα γρόσια εἰς τὸ πουργεῖον, καὶ νὰ προθῆνῃς πρὸ τῆς προθεσμίας, φροντίζων, καὶ ἐπιμελούμενος καὶ τῆς τελείας ἐξοφλήσεως τῶν τοιούτων κερχαζίων, ὅταν διὰ τῆς θέας εὐδοκίας ἐξομαλισθῶσι τὰ πράγματα, καὶ αἱ καιρικαὶ περιστάσεις. Οὕτω λοιπὸν γινώσκων ποίησον μετὰ σπουδῆς ὡς σοὶ γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης σου. αωζ' Αὐγούστου ιε'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

— † ὁ Καισαρείας Φιλόθεος — † ὁ Ἐφέδου Διονύσιος — † ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος — † ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος — † ὁ Νικαίας Δανιὴλ — † ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας — † ὁ Δέσμων Γρηγόριος — † ὁ Θεσσαλονικῆς Γεράσιμος — † ὁ Προῦδος Ἰωαννίκιος — † ὁ Νεοκαισαρείας Μελέτιος — † ὁ Βεροῖας Χρῦσανθος — † ὁ Ἀθηνῶν Γρηγόριος — † ὁ Ἀγκύρας Ἰωαννίκιος — † ὁ Νέων Πατρῶν Πολύκαρπος — † ὁ Προῦλάου Παρθένιος — † ὁ Ἐλασσόνος Ἰωαννίκιος — † ὁ Φερδάλων Παρθένιος.

Καὶ ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ

«Κατάστιχον τοῦ χρέους τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ κ. Ζαχαρίου αωγ' Ἰουνίου κα'.

1,150 τὸ εὐρεθὲν παλαιὸν χρέος
5,350 φιλοτιμῖα τοῦ Πανιερωτάτου ἁγίου Κρήτης
12,500 ἦτοι δώδεκα χιλιάδες καὶ πεντακόσια, ἐξ ὧν ὑπόσχομαι ἐκ πάντων ἐκπίπτειν κατ' ἔτος 200 γρ.

ἄτινα χρεωστοῦνται τοῖς κάτωθεν.

500 Τῷ Ἰωάννη αωγ.
1000 Τῷ Ρωζάνδρῳ Κισόγλου.
850 Τῷ Γεωργίῳ Ἐταθῆκῃ.
1200 Τῷ Σεβαστῷ Κατερινίτσας.
500 Τῷ Παλλοῦ Καλλιμάχῃ.
500 Τῷ Διδικτῷ Νικολάκῃ.
1000 Τῷ Χατράῳ Πιπίκῃ.
850 Τῷ Κοκινίτσῃ Ἐταθῆκῃ.
1250 Τοῖς ὄρφανοῖς Γεωργίου Κουγουμτσόγλου.

Τὰ ἐν Κόητῃ.

2500 Τῷ ἐν Κρήτῃ Ἑλληνικῇ Σχολῇ.
2350 Τῷ Αἰκατερινῇ.

12500 ἦτοι δώδεκα χιλιάδες καὶ πεντακόσια γρόσια τὸ αὐλικὸν χρέος τοῦ Σισανίου.

Ὡς παρῆται ὁ ἀναγνώστης ἡ σημείωσις αὕτη διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ δύο ἀποτελούμενον κονδυλίων περιλαμβάνει συνοπτικῶς ὁλόκληρον τὸ ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ζαχαρίου χρέος τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τούτου τὸ ἄθροισμα εἶναι ἀνακριβές, τὸ δὲ δεύτερον τὸ ἐπὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἄτινα χρεωστοῦνται τοῖς κάτωθεν ἀναλυτικῶς περιλαμβάνει τὰ ὀνόματα, ὅσα ἔχουσι λαμβάνειν παρὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου.

Παρθένιος.

Ἀπὸ τοῦ Παρθενίου, τοῦ πρώτου μετὰ τὸν Λαυρέντιον γνωστῆς ἐποχῆς Μητροπολίτου Σισανίου, ἀρχεται σειρὰ, συνεχῆς σχεδόν, Μητροπολιτῶν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὅστις ἀναγραφόμενος ἐν τινι τῆς κατὰ Βουρβουτσικὸν ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἀπὸ χρονολογίαν 1639 ἐπιγραφῆ, ἐχρημάτισε τοιοῦτος πρὸ τῆς εἰς τὸ κλίμα τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως προσηρτήσεως. Περὶ τοῦ Παρθενίου, οὐδαμῶς ἑτέρου τίνος λόγου γενομένου, διατελεῖ ἀγνωστον, ἀπ' ἐνὸς μὲν ἐπὶ πόσον χρόνον διεκράτησε τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἐὰν ἡ χρονολογία τῆς ἐν λόγῳ ἐπιγραφῆς θεωρῆται ἐκ τῶν πρώτων ἢ τελευταίων ἐτῶν τῆς ἐπαρχίας Σισανίου ἀρχιερατείας αὐτοῦ. Τὸ μόνον μνημεῖον, τὸ ὅποσον ἐκ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Παρθενίου σώζεται, εἶναι ἐπιτιμῖον τι ὑπὸ δυσανήγνωστον χρονολογίαν, δι' οὗ, ὅσοι α ἕκασταν τέχναις μαγικαῖς» εἰς τινα ἐκ τοῦ χωρίου τῆς ἐπαρχίας Γκινῶσι, ἔνα μὴ τεκνοποιήσῃ, ἀφορίζονται καὶ ἐπιτιμῶνται, προτρεπόμενοι ἐν τέλει νὰ λύσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τὰς μαγίας. Τὸ ἐπιτιμῖον δὲ τοῦτο ταύτην ἔχει κυρίως τὴν σπουδαιότητα, καθ' ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν δείκνυσσι μέχρι τίνος ἐποχῆς τὸ εἰρημένον χωρίον τῆς ἐπαρχίας ἦν χριστιανικόν, ἢ καὶ χριστιανικὴν εἶχε κοινότητα, οὐ μόνον σήμερον ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἐν ἔτει 1797 ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας γενομένον κατάλογον ὑπάρχον ὀθωμανικόν, «Γκινῶσι-τουροκχωρί», ἀπ' ἑτέρου δὲ τὴν πνευματι-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 148—151.

κὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τῆς καθ' ἣν ἐγράφη ἐποχῆς· διὰ τοῦτο καὶ ὡς ἔχει παραδίδωμι εἰς τὴν δημοσιότητα πρὸς διατήρησιν.

« † αγιε οικονομε ο ψαλλων εις το γγινωσι και η λοιποι χριστιανει χρις ειη μην.

Ὁ δε ανεφερεν ημην ο νικος οτοι πως εποιηεν γυναικα οσαν και οι λοιποι χριστιανει και εχη τον δεδεκα χρονους και παιδιδεν εκκαμε. διὰ τουτο γραφομε οποιος εννε εκεινος ο χριστιανος μικρος η μεγας ανδρας ει γυναικα νεος ει γεροντας οποιες εχουν καμωμενοι ει μεν και ροβηθουν τον θεον και να τα χαλασουν η δε κλωσ, ει δε να μεινουν αφορησμενοι καταρημενοι και ατυχωρητοι και αλητοι μετα θανατον και τοι μπαννείι εχετωσαν δα και τας αρχας τον αγιον τρικκοσιον δεκα και οκτω θεοφορων πατερων και τον λοιπων αγιον συνοδον· αι πετρε τα ζυλα ο σιδηρος ληπονται εκεινοι ουδαμως. καλο και προκοπη να μη εχει ανμητχαλαση και τοιχοι συχωρησεως.

ουτω γενοιτο

Ἐν μηνι Μαρτίου

Ὁ Σισανίου ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ.

Δαυήλ.

Ὁυτος μετὰ τὸν Παρθένιον Μητροπολίτης Σισανίου χρηματίσας, εὐρηται ἐν τινι ἐπιγραφῇ τῆς κατὰ Δρυανόβου Ἰ. Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως ἀπὸ χρονολογίαν 1652, θεωρεῖται δὲ, κατὰ τινὰ σημειώσιν τοῦ Νεοφύτου, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ἐν Σιάτιστῃ ἀρχαίου Μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ὅστις ἐπ' αὐτῷ σικιρότατος ὢν καὶ μὴ χωρὶς τοῦ εἰς λογικὴν λατρείαν προσερχομένου χριστιανοῦς ἐν Ἰεῖ 1801 ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου ἐκ θεμελιῶν ἀνωκοδόμηται, κατὰ τὴν σημείωσιν, καθὼς μέχρι σήμερον φαίνεται. Ὁ Δαυήλ δ' οὗτος φαίνεται ὅτι πρὸ τῆς ἐν τῇ εἰρημνῇ ἐπιγραφῇ τῆς Μονῆς ὑποδεικνυομένης χρονολογίας Μητροπολίτης Σισανίου διετέλει, ἦτοι πρὸ τοῦ 1652, ὡς ἔστιν εἰκάσαι, ἐξ ὧν ἀπὸ χρονολογίαν 1801 τοῦ λόγου οὗτος περὶ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ Σιάτιστῆς, περὶ Δαυήλ ὁ Νεοφύτος ἀναφέρει· «ὅστις (ναὸς) ἦν ἀνεγερμένος πρὸ χρόνων ἐκατὸν πενήτηντα τεσσάρων, καὶ καθιερωμένος παρὰ τοῦ τότε ἀρχιερατεύοντος κυρίου Δαυήλ». Περὶ τοῦ Δαυήλ τοῦτου οὐδὲν ἕτερον εἶναι γνωστὸν, ἢ ἐν τῇ Μονῇ δὲ Δρυανόβου ἐπιγραφῇ ἀναφέρει, ὅτι ἀρχιερατεύοντος αὐτοῦ ἀνηγέρθη καὶ ἱστορήθη ὁ ναὸς αὐτῆς ἀ ἀνηγέρθη καὶ ἀνιστορήθη ὁ Θεὸς καὶ πάνσεπτος οὗτος ναὸς τῆς φρικτῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ συνδρομῆς κτλ. ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκροποῦ κυροῦ Δαυήλ».

Νικηφόρος.

Μετὰ τὸν Δαυήλ, ὅστις ἀγνωστον ἐὰν ἀπέθανεν ἐν Σισανίῳ καὶ πότε ἢ μετετέθη, Μητροπολίτης Σισανίου φαίνεται ὅτι ἐχρημάτισεν ὁ Νικηφόρος οὗτος, εὐρεθεὶς ἀπὸ χρονολογίαν 1662 ἐν τινι ἐπιγραφῇ τῆς κατὰ Σισάνιον Ἰ. Μονῆς τῆς Παναγίας. Καὶ περὶ τοῦ Νικηφόρου δὲ τοῦτου οὐδὲν ἕτερον εἶναι γνωστὸν, εἰ μὴ ὅτι ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἀνεγείρεται ὁ ναὸς τῆς Μονῆς Σισανίου ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου κυρίου κυρίου Νικηφόρου Σισανίου».

Λεοντίος

Ὁυτος ἐν ἐπιγραφῇ τῆς ἐν Γερναεῖ τῆς Σιάτιστῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγίας Παρασκευῆς ἀπὸ χρονολογίαν 1679 ἀναγραφόμενος, φαίνεται ὅτι εἶναι διάδοχος τοῦ Νικηφόρου, σημειώσιν δὲ τις ἐν τινι βιβλίῳ διπτύχων ἐν τῇ Μητροπολιτικῇ Ἐκκλησίᾳ Σιάτιστῆς ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ, ὅτι «εὐρέθη γεγραμμένον ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ἱερώων ἐν ἰδίῳ ἀφιερῶματι». Καὶ περὶ τοῦ Λεοντίου οὐδὲν εἶναι γνωστὸν σήμερον.

Ζωσιμάς.

Ὁ Ζωσιμάς ἀρχιερατεύσας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1689 μέχρι τοῦ 1749, ἦτοι ἐπὶ ἐξήκοντα ὅλα ἔτη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ—κατὰ μοναδικὸν παράδειγμα—ἦν Σιατιστεύς· τὴν πατρίδα κατὰ σημειώσιν τινὰ τοῦ Νεοφύτου «κατὰ δὲ τὸ 1686 σωτήριον ἔτος ἀρχιερατεύσεν ὁ αὐτὸς ἐν ἀρχιερεῦσι καὶ πατριάρχαις Ἀχριδῶν κύρ Ζωσιμάς, ὅστις πατρίδα ἔσχε τὴν πολιτείαν ταύτην Σιάτισταν ἐξ εὐπατριδῶν γονέων». Περὶ τοῦ Ζωσιμαῦ τοῦτου ἡ μὲν παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Σισανίου, ὅστις τὴν ἑδρὰν τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ Σισανίου εἰς Σιάτισταν μετέφερε, σωζομένης καὶ μέχρι σήμερον τῆς οἰκίας, ἦτις ὡς Μητρόπολις αὐτῷ ἐχρησίμωσεν, ἢ δὲ τοῦ Νεοφύτου περὶ αὐτοῦ σημειώσιν, ὅτι ἐχρημάτισε καὶ ἀρχιεπίσκοπος, ἢ καθὼς αὐτολεξεί ἡ σημειώσις ἀναφέρει, πατριάρχης Ἀχριδῶν· «ἐχρημάτισε δὲ καὶ ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ποτε Ἀχριδῶν πατριάρχης» αὐτοχειροτονηθεὶς τοιοῦτος καὶ μόνος εἰς αὐτὸν τὴν προσωνηθεὶς ταύτην ἀποδοῦς, ἦτις ἀνεμφιβόλως εἶναι ζήτην αὐτῷ. Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Σισανίου Ἀγαθὸς ἀγγελος μελέτην ἰδίαν περὶ τῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ κώδικι τῆς Μητροπόλεως σημειώσεως τοῦ Νεοφύτου γνωστῶν Μητροπολιτῶν Σισανίου ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» δημοσιεύσας («Ἐκκλ. Ἀληθ.», ἔτος θον, σελ. 491), ἐθεώρησε τὸν Ζωσιμαῦν χρηματίσαντα ἀπὸ μὲν τοῦ 1686 μέχρι τοῦ 1714 ἀρχιεπίσκοπον Ἀχριδῶν καὶ πρῶτον Σισανίου ἄμα, ἀπὸ τῆς τελευταίας δὲ χρονολογίας μέχρι τοῦ 1746, ὅτι πρόεστη ἀρχιερατικῶς μόνος τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, ἀλλ' ἢ γνώμη αὐτῆ μὴ στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἀνεσκευάσθη

ὕπὸ τοῦ τότε ἀγίου Βελεγράδων νῦν Ἀμασειᾶς κ. Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, διὰ σπουδαιότητος ἐν τῇ «Ἐκκλησιᾷ Ἀληθείᾳ», δημοσιευθείσης μελέτης (ἔτος γ'. τεύχος Χ σ. 148), ἐν ἧ ἐκ διαφόρων ὑπομνημάτων καὶ συνοδικῶν πράξεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν σαφῶς καταδείκνυνται ὅτι ὁ Ζωσιμᾶς δις ἀναχθεὶς ἐν ἔτει 1675 καὶ 1708 εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχριδῶν διεκράτησε τὸ μὲν πρῶτον τέσσαρα, τὸ δὲ δεύτερον ἐν καὶ μόνον ἔτος τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς διατηρήσας προεδρικῶς κατὰ τὴν κατὰ βασιὸν τὴν μητρόπολιν Σισανίου (αὐτόθ. σ. 151.). Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς κατὰ ταῦτα, ὅτι ὁ Ζωσιμᾶς δὲν πρέπει νὰ διεκράτησε συγχρόνως τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν ἐδρὰν καὶ τὴν Μητροπολὶν Σισανίου ἐπὶ ὅκτῳ καὶ εἰκοσιν ἔτη, μᾶλλον ὑπὸ τῶν κ. Ἀνθίμου Ἀλεξούδη δημοσιευθέντων ὑπομνημάτων, μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μητροπόλεως σωζομένων πρακτικῶν βεβαιωμένων τοῦ γεγονότος, ἀτινα ἀπὸ μὲν τοῦ 1686 μέχρι τοῦ 1693 ὑπογράφονται ὑπ' αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σισανίου Ζωσιμᾶς ἐπιβεβαιοῖ» ἀπὸ δὲ τοῦ 1696—μηδενὸς πρακτικοῦ διατηρουμένου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1693 μέχρι τοῦ 1695—ὑπογράφονται διὰ πρακτικῆς μελάνης ἐν ἐπιερκλίδι μὲν «Πατριάρχης» κάτωθεν δὲ ὁ «Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶς ἐπιβεβαιοῖ», οὐχ ἦτον ὅμως πρέπει νὰ παρατηρήσῃται ὅτι ἀνελευθῶν ὁ Ζωσιμᾶς ἐν ἔτει 1695 καὶ 1708 τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, κατεῖχε συγχρόνως καὶ τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου «ἔχων καὶ τὴν ἐπαρχίαν», ὡς ἔστιν εἰκόσιαι οὐ μόνον ἐκ τῆς ῥητῆς ταύτης διαβεβαιώσεως τοῦ Νεοφύτου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεὶς ἀναγέρεται Μητροπολίτης Σισανίου χρηματικῶς, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ζωσιμᾶς ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν διετέλει, καίτοι συγγραφεὺς τῶν ἀρχιερατικῶν καταλόγων τοποθετεῖται Μητροφάνην τινὰ ὡς τοιοῦτον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἰς τὸν περὶ τῶν Μητροπολιτῶν Σισανίου κατάλογον αὐτοῦ. Περί τοῦ Ζωσιμᾶ δὲ τούτου ἔκ τινος ἐπισήμου ἐγγράφου ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1768 ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Ἀθῆς Ἰουστινιανῆς Ἰωσήφ, δύο περίπου ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐκδοθέντος, πληροφοροῦμεθα, ὅτι εἶχεν υἴον εἰς ὃν διὰ διαθήκης ἐπικυρωθείσης μετὰ ταῦτα καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀχριδῶν Ἰωσήφ, διέθηκε τὴν ἐν Σιατίστῃ ἰδίαν περιουσίαν, τὸ διαλαμβάνον δὲ τὴν πληροφορίαν ταύτην ἐγγράφον εὑρισκόμενον εἰς χεῖρας τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ μῆπω δημοσιευθὲν καταθέτομεν εἰς τὴν δημοσιότητα πρὸς διατήρησιν ἕχον οὕτω.

Ἰωσήφ ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Ἰουστινιανῆς

Ἀχριδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας.

Ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν καὶ πολυποθῆτων ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν δηλοποιεῖ (ὅτι καὶ ἄλλο μὲν ἐστίν, ἀλλὰ πρὸς πλεονα τὴν ἀσφα-

λειαν καὶ τρανωτέραν βεβαιότητα) ὅτι τὸ ὀσπήτιον ὅπου ὁ ποτὲ Μακκαριώτατος κύριος Ζωσιμᾶς ἐκλήθητο καὶ κατῴκει ἐν τῇ πολιτείᾳ Σιατίστης εἶναι οἰκοδομημένον καὶ τεθεμελιωμένον εἰς τὸν τόπον οὐχὶ τῆς πολιτείας ἢ ἐκκλησιαστικόν, ἀλλ' εἰς ἰδικόν του τόπον, ὅθεν ἀκολούθως εἶναι κτήμα τῶν κληρονόμων του, τοῦ υἱοῦ του δήλον ὅτι, καὶ ἔστιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ καὶ νὰ τὸ κάμῃ ὡς βούλεται καὶ θέλει, ὡς περ δηλοποιεῖ ὁ αὐτὸς Μακκαριώτατος τοῦτο καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ ἐγγράφον διαθήκην, ἣν καὶ ἡμεῖς κατὰ πάντα βεβαιούμεν. Ὅθεν εἰ μὲν τις ἤθελε συγχύσει τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἢ φανερώς ἢ κρυφῶς εἰς τοῦτο ἢ ἄλλο τι ὅμοιον εἰ μὲν ἔστιν τοῦ ἱεροῦ καταλόγου μενέτω καθηρημένος τῆς ἱερουσύνης αὐτοῦ, εἰ δὲ ληϊκῶς ἀφορισμένος παρὰ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ καταρμένους καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος, ὅστις ἂν ἦ ὁ τοιοῦτος καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας· μηδεὶς ἐκκλησιαστὴς αὐτὸν ἢ ἀγιάσῃ ἢ θυμιάσῃ ἢ ἀντιδωρον δῶ ἢ μετὰ θάνατον ταρῆς ζήωσῃ, ἐν βίῳ ὀργῆς καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ τοῦ παρὰ Κυρίου Θεοῦ Παντοκράτορος. Τὸ ρηθὲν ὀσπήτιον εἶναι ἀνώγειον καὶ κατῴρειον καὶ ἔχει ὄντας ἐπάνω καὶ δύο κάτω καὶ κατώγειον καὶ ἀχωρεῖ καὶ δευτέραν αὐτὴν καὶ ἀχωρῶνα καὶ πηγάδι καὶ κήπον μὲ τὴν περιούγιον του· εἰς δὲ ἀσφάλειαν ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν βεβαιωθὲν παρὰ τῆς Ἡμῶν μετριότητος καὶ ὑπογραφῆν ὑπὸ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν εἰς τε διηνεκῆ διαβεβαιοῦσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἵνα ἔχη τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχύον ἐν παντὶ κριτηρίῳ. α ψ μ ω.

† Ὁ Ἀχριδῶν Ἰωσήφ ὑποβεβαιοῖ.

(ἔπονται δυσανάγνωστα ὀνόματα ἀρχιερέων).

Ἐπὶ τοῦ Ζωσιμᾶ τούτου ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1723 ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας τὸ κατὰ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων Μεθοδίου τοῦ Ἀνθρακίτου γνωστὸν καθαιρετικὸν γράμμα, τὸ ὅποσον ἐν τῷ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως ἀρχαίῳ κώδικι κείμενον ὑπογράφεται καὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ὅποσον ἐδημοσιεύθη ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἀποσταλὲν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ μ. Ἀγαθαγγέλου (α' Ἐκκλ. Ἀληθ. ἔτος 6. Τεύχ. 31, σ. 495).

[ἀκολουθεῖ]

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Ε. ΤΟΥΜΠΑΛΙΑΝΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπίσκεψις εἰς τὰ ἀνάκτορα. — Χθὲς μετὰ προηγουμένη προσκλήσιν μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα ἡ Α. Θ. Π. συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος Μ. Λογοθέτου ἐξοχ. Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, ὅπου παρεκάθισαν εἰς γεῦμα ἅπαντες οἱ θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν χριστιανῶν, πιστῶν ὑπηκόων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἀνακτος. Ἐν τῷ παρατεθέντι γεύματι παρεκάθισαν καὶ αἱ Α. Α. Ἐξοχώτητες ὁ Γαζῆ Ὁσμάν πασᾶς, ὁ Χατζῆ Ἀλῆ βέης, καὶ τινες ἄλλοι ἀνώτεροι μεγιστάνες. Μετὰ τὸ γεῦμα γενομένης ἐπίσημου παρουσιάσεως ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μ., ἡ Α. Θ. Π. ἐξ ὀνόματος πάντων προσεφώνησε τὰ ἀκόλουθα:

Μεγαλειότητες,

Ἐπὶ τῇ τελεσίθεισιν περιτομῇ τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Ἀποδολ-Ρεχίμ Ἐφένδη, τοχόντες τῆς τιμῆς ἵνα ἐμφανισθῶμεν ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν ἐπὶ τὸ ἐνδοξοῦ Ἀυτῆς σκήπτρου διαβιούντων σεπτῶν Αὐτῆς ἐπηκόων καὶ ταπειοῦ Ἀυτῆς εὐχέται, ὑποβάλλομεν τὸν φόρον τῶν συγχαρητηρίων καὶ τῆς ἀφοσιώσεως ἡμῶν καὶ δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἀγαπέψωμεν τὰς ὀφειλομένας ὁλοθύτους ἡμῶν εὐχὰς πρὸς τὸν Ὑψίστον ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, τοῦ φιλολάου καὶ λαοφιλοῦς ἡμῶν Ἀνακτος.

Ταῦτα μεθερμηνεύθηνα ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου ἠνωτίσαστο εὐμένως ἡ Α. Α. Μ., ἥτις καὶ ἅπαντῶσα διεβεβαίωσατο, ὅτι κύριον Αὐτοῦ μέλημα ἦν καὶ ἔστι, ἡ εὐμερία καὶ ἡ πρόδος τῶν ὑπὸ τὸ σκήπτρον Αὐτοῦ διαβιούντων λαῶν καὶ ἡ περιφροῦσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν καὶ προνομίων. Εὐχαριστήσαντες δὲ καὶ αὖθις ἀπεχώρησαν οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ προπεμφθέντες μετὰ ἐνδείξεως πολλῶν τιμῶν.

— Πατριαρχικὴ χοροστασία. — Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς θείας Ἀναλήψεως ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῶν σαβυτμ. ἀγίων συνοδικῶν, πλὴν τοῦ ἀγίου Χαλδαίας, ἀθηνούντος, καὶ τῶν πρεπιθημούντων μητροπολιτῶν Ἀγκύρας Νικολάου καὶ Αἰνίου Γερμανοῦ.

— Ἀσθένεια τῆς Α. Θ. Παραγίότητος. — Προχθὲς προσκληθέντες παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητι οἱ ἐξοχώτατοι ἰατροὶ Π. Φενερλῆς πασᾶς, Α. Καμπούργλους καὶ Ν. Βασιλειάδης ἐνεκρίναν νὰ προδῶσιν εἰς ἐλαφρὰν τινα ἐγγείρησιν κριθεῖσαν ἀπαραίτητον μετὰ τὴν τελευταίαν ἀδιαθεσίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Τὴν ἐγγείρησιν ταύτην δεξιῶτατα ἐξετέλεσεν ὁ κ. Α. Καμπούργλους συμπαραστατούμενος καὶ παρὰ τῶν δύο ἄλλων ἐξοχωτάτων ἰατρῶν, καὶ οὕτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπῆλλάγη πάσης ἐνοχλήσεως.

— Ἐκλογή ἐπισκόπου Ξανθοπούλεως. — Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου διὰ γράμματος αὐτοῦ αἰτησαμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸν διορισμὸν βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀειδήμου Χριστοπούλεως Κυρίλλου ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν αἴτησιν ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς προέβη εἰς ἐκλογὴν. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. Σαυράχδου Εὐσταθίου καὶ τῶν ἱερολογ. ἱεροδικόνων Ἰωάννου Διακουμάκη καὶ Ἀνθίμου Σαρίδου καὶ ψήρων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ ναῷ, ἀνεδείχθη βοηθὸς ἐπίσκοπος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σμύρνης ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Ξανθοπούλεως ὁ ἱερολ. ἱεροδ. Ἰωάννης Διακουμάκης καθηγητῆς τῶν ἱερῶν ἐν τῇ ἐν Σμύρνη Εὐαγγελικῇ Σχολῇ.

— Συνέντευξις. — Ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθεροπούλεως Διονύσιος ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου μεταβὰς τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τῇ συνοδίᾳ τοῦ πανοσιολογιστάτου ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διαγγελέων Μ. Δανέζη ἐφέντη, εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ἐσχε συνέντευξιν μετὰ τῆς Α. Υ. τοῦ Μεγάλου Βεζύρου, τῆς Α. Υ. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, καὶ ἐν τοῖς ἀνακτόροις μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιγραμματτέως Ταχσίν βέη.

— Ἐπίσκεψις. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης εὐηρεστήθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἵνα τὸ μὲν διερωτήσῃ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς υἱείας τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ πασᾶ, πάσχοντος ἐξ ὤταλγίας, τὸ δὲ διαβιβάσῃ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ εὐλογίας ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς βασιλεύουσαν ἐπ' ἀδείᾳ ἀφίξει τῆς Α. Ε. τῷ Στεφάνῳ Χρυσίῳ ἐφέντη, βοηθῷ τοῦ νομάρχου Ἰωαννίνων, ἀποστείλας εἰς Μέγα Ρεῦμα τὸν πανοσιολογιστάτον Μ. Ἀρχιδιάκονον Διόδωρον.

Κατὰ παρελθούσῃ δὲν ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ φύλλῳ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος, ὅτι κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν 21 μῆλου, ἡ Α. Ε. ὁ ἀρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην.

— Μητροπολίτης Δρυϊνούπολεως. — Ὁ πανιερωτάτος Μητροπολίτης Δρυϊνούπολεως Λουκάς ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ μεταθέσει αὐτοῦ.

— Μητροπολίτης Ἀγκύρας. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ πανιερωτάτος μητροπολίτης Ἀγκύρας Νικόλαος, ὅς καὶ κατευθυνθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π.

Τῇ ἐπαύριον δὲ τῆς Α. Πανιερότητι παραστάθῃ ἐνώπιον τῆς ἀγίας καὶ Ἱ. Συνόδου ἐγένετο τὸ Μ. Μή-

νυμα, καὶ εἶτα τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν κατελήθοντων ἐν τῷ ναῷ ἢ τελετῇ τῆς εὐχαριστίας.

— *Μητροπολίτης Αἴνου.* — Καὶ τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Αἴνου Γερμανῷ, παρσιτάντι αὐθιμερῶν ἐνώπιον τῆς ἀγίας καὶ ἱ. Συνόδου ἐγένετο τὸ Μ. Μήνυμα, καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας ἡ εἰθισμένη τελετῇ τῆς εὐχαριστίας ἐν τῷ ναῷ.

— *Πατριαρχικαὶ προσηύσεις.* — Χθὲς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εὐρεστέθην νὰ διαβιβάσῃ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιεπισκόπου Διοδώρου τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσηύσεις καὶ εὐχὰς τῇ εὐγενεστάτῃ κ. Ἑλένῃ Ν. Ζαρίφῃ, ἄρτι αἰσίως ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἀφικομένην.

— *Νοσοκομεῖα Σμύρνης.* — Πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ ἐξ ἐλαχίστης ἀφορομῆς δημιουργηθέντος ἱατρικοῦ ζητήματος ἐν τῷ Ἱ. Νοσοκομείῳ Σμύρνης, καὶ μέγας ἠγέρθη ἐν τῇ δημοσιογραφικῇ πάταγος, διότι ἡ Ἑφορεῖα τοῦ Νοσοκομείου ἀναδιώρισε καὶ πάλιν δύο ἐκ τῶν παλαιότερων χειρουργῶν ἱατρῶν, οἵτινες ἀμισθί ἐργαζόμενοι ἀνήγαγον τὸ Ἱ. τοῦτο Κατάστημα εἰς περιπεπὴν λίαν ἀξιόζηλον καὶ περιφανῆ ὑπὸ ἔσοψιν ἱατρικὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ πράξει ταύτῃ τῆς Ἑφορείας, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀφορώσῃ εἰ μὴ εἰς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἰδρύματος, ἐνυπήρχε παράβασίς τις ρητοῦ ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ, διὰ τοῦτο ἡ Ἱ. Σύνοδος εἰς ἣν ἀνενέχθη τὸ πρᾶγμα, μετὰ τὴν μελέτην τῆς ὑποβληθείσης ἐκθέσεως τῆς ἐφορείας διασκεψαμένη ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδίῳ, ὡς πρὸς μὲν τὸ γεγονός καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως πληρέστατα ἐπεδοκίμασε καὶ ἐπήνεσε τὸν ζῆλον καὶ τὴν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ Καταστήματος φιλοπόνητον πρὸν ἐφόρων πρόνοιαν, ὡς πρὸς τὸν τύπον ὅμως καὶ τὸ γράμμα τοῦ νόμου, εὐρέθη εἰς θέσιν χαλεπὴν καὶ δὲν ἐνέκρινε νὰ ἐπικυρώσῃ τὸν παρὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου διορισμὸν τῶν ἱατρῶν, ἐφόσον ρητὸν ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ κωλύει τὸ τοιοῦτο. Καὶ ἵνα μὴ τις ὑπολάβῃ ὅτι ἡ ἀεῖποτε τοῦ καλοῦ στοχαζομένη καὶ τὸ τέλειον ἐπιδιώκουσα Μήτηρ Ἐκκλησίας διὰ φιλοῦν τύπον καὶ διὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου παρεμβάλλει οὕτω πρόσκομμα καὶ κωλύει. Ἔτω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγὴν καὶ τελειοποίησιν τοῦ Καταστήματος, μετὰ μικρὰν σύσκεψιν καὶ μελέτην ἐνέκρινε νὰ προσεπιδηλωθῇ ταυτοχρόνως τῇ ἐφορεῖᾳ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία προθύμως ἔχει νὰ ἐπικυρώσῃ οἰανδήποτε πρὸς τὸ καλὸν τοῦ Καταστήματος τείνουσαν τελειοποίησιν τοῦ Κανονισμοῦ, ἀρκεῖ πρότερον τοῦτο νὰ ζητήσῃ ἡ ἐφορεῖα παρὰ τῆς Μ. τοῦ Χ. Ἐκκλησίας καὶ ὕστερον συμφώνως τοῖς ἄρθροις τοῦ νόμου νὰ μεθαρμόσῃ τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀποφάσεις καὶ τοὺς διορισμούς αὐτῆς.

— *Τὸ βαπτιστικὸν νομισματοσῆμα.* — Περὶ τῆς τοῦ-τεῦθεν χρήσεως κατὰ τὴν τέλειον τοῦ ἁγίου βαπτί-

σματος βαπτιστικῶν νομισματοσῆμων μόνων τῶν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καθορισθέντων καὶ ἐπιμελεῖα αὐτῆς ἐν ἰδίῳ τεχνουργεῖῳ παραγγελλέντων, ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου δὲ ἐγκριθέντων, δημοσιεύομεν ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ τὴν σχετικὴν πατριαρχικὴν ἀπόδειξιν προτρεπομένην ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλῆρωμα ὅπως τούτων καὶ μόνων τοῦ λοιποῦ χρῆσιν ποιούμενον ἀποφεύγῃ τὰ ξένα τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ κακῶς παρεστρήσαντα παρ' ἡμῖν βαπτιστικὰ νομισματοσῆμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἀπόδειξις περὶ Βαπτιστικῶν Νομισματοσῆμων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ἑλέφ Θεοῦ κτλ.

Ἐντιμότητος κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ εὐλαβεστάτοι ἱερεῖς οἱ φιλόντες ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Πόλεως, τοῦ Παλατῆ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστάτου, καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά' χάρις εἰη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἀπὸ χρόνων παλαιάτων ἔθος παρ' ἡμῖν ἐκράτηε κατὰ τὴν τέλειον τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος διαφέρειν τοῖς παριστώσι ποικίλα νομισμάτα ὡς ἐνθύμιον τινα καὶ μαρτύριον τῆς τελεθῆστος μεγάλης χριστιανικῆς πράξεως. Ἄλλ' εἰς τὴν πάλαιον ταύτην καὶ εὐσεβῆ συνήθειαν ὑπεσθῆλθεν ἀπὸ τινος ζηνισμοῦ τὸ ἀνοίκειον, διότι πλείστοι τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐν τῇ τελετῇ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, εἴτε δι' ἄγνοιαν, εἴτε δι' ἑλλείψιν ἄλλων καταλλήλων σημάτων, διανέμουσι μετὰλλια καὶ ἱκτυπώματα σκληρῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης φέροντα παρηλλαγμένα κατὰ τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἐκτύπωσιν τὰ ὑπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας παραδεγμένα καὶ καθιερωμένα. Ἐπειδὴ τοίνυν ὡς πάντα τὰ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ τὰ ἐν ταῖς διαφόροις τελεταῖς χρησιμεύοντα σύμβολα ἀνάγκη ἵνα ὡς μέγρι κεραίας σύμφωνα πρὸς τὰς δογματικὰς παραδόσεις τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἰδέσθων ἵνα ληφθῇ ἡ προσήκουσα μέριμνα πρὸς ἄρῃν τῆς ἀνεπαίσθητος ὑπεισθητοῦς ταύτης ἀδοκίμου συνήθειας, τῆς χρήσεως δηλονότι ἱκτυπωμάτων ἄλλοτριων. Ὅθεν, προτάσει τῆς καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, τυ, οὕτῃ συνοδικῆς καὶ Πατριαρχικῆς ἐγκρίσεως, ἐλήσθη πρόνοιον πρὸς κατασκευὴν, χάριν τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου πλῆρωματος, καταλλήλων νομισματοσῆμων ἀποτυπούντων ἀρ' ἐνὸς μὲν τὴν Βάπτισιν τοῦ Σωτήρος, ἀρ' ἑτέρου δὲ τὴν εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου, ἵνα τοῖς λοιποῖς τούτων μόνων γίνηται χρῆσις παρὰ τοῖς εὐσεβεῖ καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς ὡς φερόντων τὴν ἔγκρισιν τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐπιμελωῶς δὲ ἐν ἐπιστημῶν τεχνουργεῖῳ ἐξεργασμένων καὶ εὐώνων. Ταῦτα τοίνυν μετὰ τῶν πατρικῶν ἡμῶν εὐῶν καὶ εὐλογιῶν πᾶσιν ὑμῖν ἀνακοινοῦμενοι καὶ συνάμα χωρίζοντας ὑμῖν ὅτι τὰ ἐκκλησιαστικῆς προνοίας ἱκτυπωθέντα τοιαῦτα νομισματοσῆμα εὐρήναι ἐν Παλατῇ παρὰ τῷ ἐντιμωτάτῳ κ. Καρδωμάρτη, ἀναλαμβάνει τὴν ἐπὶ ὀρισμένην τιμὴν ἐκποιήσιν αὐτῶν, παρκελευσόμεθα καὶ προτρέπομεθα ἐκκλησιαστικῶς ἵνα, τῶν οἰκείων φιλοτίμως ἔχοντες, τούτων μόνων χρῆσιν ποιῆτε ἐν τῇ τελετῇ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, ἀπέχρητε δὲ τῶν ξένων καὶ ὀβνηίων, ὡς καὶ ἐν πάσῃ τῇ λοιπῇ κατὰ Χριστὸν πολιτείᾳ ὑμῶν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

ΕΝ ΜΗΝΙ ΜΑ-Γ-Ι-Ω ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ ΙΒ'.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἰουνίου

1 Ἰουνίου 1296. — Σεισμός μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ζημιώσας καὶ τὴν Ἀνατολὴν ὅσως ὅριον Περσίας, διήρκεσεν ἐκ διαλειμμάτων ἕως τῆς 16 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

2 Ἰουνίου 1273. — Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς. — Χειροτονεῖται ὁ νέος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ΙΑ' ὁ Βέκκος.

3 Ἰουνίου 713. — Παραίτησις τοῦ αυτοκράτορος Φιλιππικοῦ, ἀνάρρησις Ἀρτεμίου τοῦ καὶ Ἀναστασίου.

5 Ἰουνίου 623. — Καταστροφή τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τῶν ἁγίων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ (Κοσμηδίου κοινότερον) ὑπὸ τῶν Ἀδράρων.

6 Ἰουνίου 1830. — Θάνατος (ἐν Βενετίᾳ) τοῦ ἐκδότου καὶ διδασκάλου Σπυριδωνῶς Βλαντιῆ.

7 ἢ 9 Ἰουνίου 1799. — Ἐκλογή μητροπολίτου Κερκύρας ὀρθοδόξου, πρώτου μετὰ χηρείαν τετρακοσίων δέκα καὶ τριῶν ἐτῶν.

8 Ἰουνίου 1057. — Ἀναγόρευσις Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ ὡς αυτοκράτορος.

9 Ἰουνίου 1814. — Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κύριλλος ΣΤ' ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ἐπιτρέπει, κατὰ συνοδικὴν ἐγκρίσιν, λόγῳ οἰκονομίας, συνοικέσιον ἐν Κερκύρᾳ πέντε τοῦ βαθμοῦ ἕξ ἀρχιεπισκόπου.

10 Ἰουνίου 1806. — Ἀπονήσκει ἐν Πετρούπολει, ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νεύσκη, ὁ σοφώτατος τοῦ γένους ἡμῶν διδάσκαλος καὶ συγγραφεὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρος, (σχολάζων) ἀρχιεπίσκοπος Σλαβωνίου καὶ Χερσόνησος.

11 Ἰουνίου 1042. — Στέψις ὡς αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου.

12 Ἰουνίου 1838. — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ΣΤ' ὁ ἀπὸ Σερρών ἀποδοκιμάζει συνοδικῶς τὴν ὑπὸ Παΐσιου μητροπολίτου Καισαρείας Καππαδοκίας γενομένην εἰς τουρκικὴν διάλεκτον (διὰ στοιχείων ἑλληνικῶν) μεταγλωττιστὴν τῆς Κατιχήσεως τοῦ μητροπολίτου Μόσχας Πλάτωνος.

14 Ἰουνίου 846. — Θάνατος τοῦ ἐν ἁγίοις ὁμολογητοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μεθοδίου Α'.

15 Ἰουνίου 668. — Θάνατος τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντοῦ, ἐγγόνου τοῦ αυτοκράτορος Ἡρακλείου.

16 Ἰουνίου 1499. — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νήφων ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐκδίωσθαι συνοδικῶν τῶν κατὰ σημωνιακῶν.

17 Ἰουνίου 1801. — Παύσις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας, ἐκλογὴ Καλλινίκου Ε', τέως μητροπολίτου Νικαίας, ἀντὶ τοῦ παυθέντος.

18 Ἰουνίου 741. — Θάνατος τοῦ πρώτου τῶν εἰκονομάχων αυτοκρατόρων Λέοντος Ἰσαύρου, ἀναγόρευσις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου Ε' τοῦ Καρδάλινου ἢ Κοπρωνύμου.

19 Ἰουνίου 1673. — Χρυσόβουλλον Γρηγόριον Γκίκα τοῦ τῆς Βλαχίας ἡγεμόνος ἐπικυροῖ τὴν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον προσάφτησιν τοῦ μοναστηρίου Καλοῦ.

20 Ἰουνίου 404. — Ἐξορία τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Α' τοῦ Χρυσόστομου.

22 Ἰουνίου 431. — Ἐναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου — Καθαίρεσις τοῦ αἰρεσιάρχου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου.

23 Ἰουνίου 1203. — Αἱ ὄρδαί αἱ συγκροτούσαι τὴν Δ' σταυροφορίαν, ἀποδιδαζόμεναι, κατασκηνοῦσιν ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ, τῷ γνωστῷ πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως χωρίῳ.

24 Ἰουνίου 1813. — Θάνατος ἐν Χίῳ τοῦ περιελοῦς Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, τοῦ θεολόγου καὶ διδασκάλου.

25 Ἰουνίου 1784. — Πυρκαϊὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀρξαμένη ἀπὸ Φαναρίου καὶ Μουχλίου, κατέκαυσε τὰς ἑως τοῦ τεμένους Σουλτάν Μεχμέτ καὶ μέχρῃ Ἐξ Μαρμάρων ἐκτεινομένης συνοικίας, εἰκοσι καὶ πέντε ὅλας ὄρας διαρκέσασα.

26 Ἰουνίου 1394. — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀντώνιος Δ' χορηγεῖ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κίου τῆς Βιθυνίας ἐξαρχικῶς (ὡς ἐξαρχίαν ὅπλα δὴ = πατριαρχικὸν χωρίον) εἰς τὸν πρεσβύτερον καὶ χαρτοφύλακα Κίου Γεώργιον.

27 Ἰουνίου 1638. — Θάνατος τοῦ μακαρίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως.

28 Ἰουνίου 347. — Τελοῦνται τὰ ἐγκαίνια τοῦ ὑπὸ Θεοδόρα τῆς αυτοκρατορίας, συζύγου Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, κτισθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλου ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Τὰ ἐγκαίνια ἐτέλεσεν ὁ ἐν ἁγίοις Μηνῆς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

29 Ἰουνίου 1839. — Χειροτονεῖται μητροπολίτης Χίου Σωφρόνιος ὁ Βυζάντιος, ὁ μετὰ εἰκοσι-τέσσαρα ἔτη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ νῦν (ἀπὸ τοῦ 1870) Ἀλεξανδρείας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † Ο Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίης)
 - † Ο Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑΓΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
 διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσῷ 25
 ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
 Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ἐκκλησιαστικά ἔγγραφα — Ἐνώπιον τῶν ἀκτῶν τοῦ Ὁφικίου — Ἡ ὑψίστη ἐντολὴ πρὸς τοὺς εὐθύνας ὑπέγοντας — Λογοδοσία τοῦ Σχολικοῦ ἔτους 1898 — 1899 τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπίσκεψις εἰς τὰ Ἀράκτορα. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, μετέβη τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίξ καὶ ὑπέβαλεν ἀποδοτῶς τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἄνακτι τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐσχάτῳ γενομένῃ εὐμενεὶ προσκλήσει τῆς Α. Θ. Π.

— *Ἐκλογή μητροπολίτου Καστορίας.* — Τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας ἐν χρειᾷ διατελούσης ἕνεκα τῆς πρό τινας γενομένης μεταθέσεως τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς εἰς τὴν τοῦ Διδυμοτείχου, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ προέβη εἰς πλήρωσιν. Προταθέντων ταῖνυ ὑποψηφίων τῶν πανερωτάτων μητροπολιτῶν Λήμου Ἀθανασίου, Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ Παρναμυθίας — Φιλιππῶν Βασιλείου καὶ ψήφων κανονικῶν τελεσθεισῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναφ, ἐξελέγη μητροπολίτης Καστορίας ὁ τῶς Λήμου Ἀθανάσιος.

— *Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολῆ.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τῆς πρεσβυγενούς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γέλου Σχολῆς ἀρχομένης τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων αὐτῆς, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνοδικῶν Ἀμμοσίας Ἀνθίμου, τοῦ καὶ προέδρου τῆς Ἐφορείας τῆς Σχολῆς, Βερροίας Κωνσταντίου, Ρόδου Κωνσταντίνου, Μαρωνας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνσταντίου, Σαζουαγα-

θουπόλεως Παρθενίου, Χαλδείας Γερβασίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου, ὡς καὶ τοῦ περιπεδημούντος μητροπολίτου Βοδενῶν Νικοδήμου, προέστη τῆς ἐναρκτηρίου ταύτης τελετῆς.

Μετὰ τὴν εἰθισμένην ἱερὰν τελετὴν, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανθρῆτις Μιχαὴλ Κλειδούλος, σχολάρχης, ὁ στίβερξ τῇ χειρὶ ἀπὸ τσοσούτων ἐτῶν τὸ σεμνὸν καθίδρυμα διευδύνων καὶ ἀγρύπνως ὑπὲρ αὐτοῦ μοχθῶν, ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ βήματος ἑκθεσιν λεπτομερῆ τῆς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ ιδρύματος κατωτέρω δημοσιευομένην.

Ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Π. ἐπευλογήσασα τοὺς μόχθους πάντων τῶν ἐν τῷ φυτωρίῳ κόκκως ἐργαζομένων ἐπεσφράγισε τὴν τελετὴν διὰ τῆς ἐπομένης προσφωνήσεως :

*Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
 καὶ οἱ λοιποὶ φιλόμουσοι !*

Καρᾶς καὶ εὐφροσύνης πληροῦται ἡ καρδία ἡμῶν, εὐλογούντων καὶ σήμερον τρίτον τοῦτο θεῖα χάριτι τῆς Πατριαρχίας ἡμῶν ἔτος τοῖς πνευματικῶς ἰδρωτὰς καὶ πόρους, οὖς πατρικῆ καὶ σοφῆ διέθουσις, φιλόσοφος καὶ πεπρωμένη καθηγητῶν χορεία, φιλόπονος δὲ καὶ πρὸς τὰ καλὰ ἀείποτε ὄψωσα καὶ ζέουσα νεότης κατέβαλον καὶ κατὰ τὸ διαρρεῖσαν τοῦ λήγοντος ἔτος σχολικοῦ τοῦτου ἔτους διάστημα ἐπὶ τὴν ἐποπτείας φιλομούσου καὶ φιλογενεῖς εφορίας.

Ἄγαπαι καὶ οὐρανίαι ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν αἰσθητόμεθα τὴν χαρὰν ταύτην καὶ εὐφροσύνην, διότι ἡ μεγαλῶνυμος αὐτῆ τοῦ Γένους Σχολῆ ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτάτων καλλωπισμάτων, ἐν οἷς σεμνύεται ἀληθῶς ἡ τε Ἐκκλησία καὶ τὸ ἡμέτερον ἅπαν Γένος καὶ διότι ἐκ τῶν καλῶν καὶ εὐνοειδῶτων ἐργατῶν καὶ σκαπατέρων, οἵτινες ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς ἐξῆλθοι ἤδη καὶ θέλουσι εἶτι ἐξέλθει, Θεοῦ συναρμομένου,

πολλὰ ἤλπισεν ἡ Ἐκκλησία, καὶ γλοκντάτας ἐπ' αὐτοὺς ἐσθῆριξεν ἑλπίδας.

Πλὴν ἡ παιθευσι μόνη ὅσον ἀρτία καὶ ἐπιμελημένη καὶ ἄν θεωρηθῆ, οὐδόλωσ κρίνεται ἀρκοῦσα, ἀγαπητὰ ἐν Κυρίῳ τέκνα, ὅπως ἀνταποκριθῆ καὶ ἱκανοποιήσῃ τὰς προσδοκίας ταύτας. Ἀπαιτεῖται γὰρ μάλιστα, ἐν τοῖς πρώτοις ἰδίως βήμασι τῆς ἐκ τῆς Σχολῆς ἀποδόσεως ἡμῶν, προσοχὴ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς μερίστη καὶ συντονωτάτη, διότι οἱ κίνδυνοι πλείους καὶ αἱ ἀνάγκαι μεΐζονες. Ἐκ τῆς καλῆς ἐν τῷ κόσμῳ παραστάσεως ἡμῶν καὶ ἀναστροφῆς ἐξαρτᾶται καὶ τῆς Σχολῆς ἡ τιμὴ καὶ τῶν χρηστῶν πόθων καὶ ἐλπίδων τῆς Ἐκκλησίας ἡ πλήρωσις καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ἐπίδοσις καὶ προκοπὴ καὶ εὐφροσύνη.

Ἡμεῖς παριστάμενοι σήμερον μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων περὶ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν ἐντιμοτάτων καὶ φιλογευστάτων Ἐσφῶρων καὶ τῆς λοιπῆς ταύτης φιλομούσου καὶ εὐγενεῖος ὁμηγύρεως ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, μίαν καὶ ὁμόφωνον ἐγκάρδιον οἱ πάντες ἔχομεν εὐχὴν, ὅπως διπλὴν τὴν σκέπην καὶ τὴν χειραγωγίαν ἀεὶ ποτε διατελοῦντες τοῦ παραγὰθου Θεοῦ ἐκπληρώσητε ἀξίως τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἡμῶν ἀποστολήν, ὡς τελειοδιδακτοὶ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐπισπώμενοι ὅτω τὸν κοινὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἐβλογίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἧτις, ἀπολαβούσα ἐν ταῖς ἡμέραις μάλιστα τοῦ γὰρ φιλολάου καὶ φιλομοῦσου ἡμῶν Ἀνακτος ἡρέμου καὶ ἡσύχου βίου, παρέσχεν ἡμῖν ἀφθονα τῆς παιδείας τὰ γάματα καὶ πολλὰς τὰς ἀφορμὰς τῆς εἰς τὸν Ἀνακτα ἡμῶν εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως.

— Ἐκκλησιαστικὸς Φιλολογικὸς Σύνλογος. — Ἡ τριζοστή ἐνάτη ἐπιτηρὴς τοῦ γεραροῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐτελεσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μετὰ πολλῆς σεμνότητος ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ὁμηγύρεως λογίων καὶ ἐπιστημόνων. Προέστη δὲ ταύτης ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἀμψίσις Ἀνθίμου, Βερροῖσις Κωνσταντίου, Σηλυβρίας Κωνσταντίου ὡς καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιερατικόνου Διδασκάλου.

Τῆς συνοδίας ἀρχαμένης, ὁ τῶος πρόεδρος τοῦ σωματείου ἐλλογιμώτατος κ. Χ. Χατζηχρήστου δι' ἐκθέσεως συντόμου καὶ καλλιπεύς ἰστορήσε τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πορείαν τοῦ Συλλόγου, ἧτις καὶ κατὰ τοῦτο ὑπῆρξε τελεσφόρος καὶ ἀξιεπαινος. Τὸν κ. Χατζηχρήστου διεδέξατο ὁ ἄρτι τὸν προεδρικόν τοῦ Συλλόγου ἀξίωμα περιβληθείς Μ. Ψαλλίδας ἰατρός ἀπαγγελάς ἐν πανηγυρικῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπιδοφίλευσαμένη ἐν τέλει τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ πᾶσαν τὴν διεθνήν φάλαγγ τῶν ἐγκριτῶν ἐπιστημόνων καὶ λογίων, τῶν διὰ τῶν προϊόντων τῆς περικοπισμένης αὐτῶν δικονοίας οὕτω λυσιτελῶς εἰς εὐδόωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ γεραροῦ Συλλόγου συντελουόντων ἐπεσφράχισε τὴν ἐορτὴν διὰ τῆς ἐξῆς προσκαλιζῶς.

Χεῖρ Κυρίου εἴη εὐλογοῦσα διὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος τοὺς ἀγῶνας τῶν λόγων καὶ ἔργων κοπιῶντων εἰς τὴν εὐδόωσιν τοῦ προορισμοῦ τῶν ὁποίων ἔχει ὁ Φιλολογικὸς οὗτος Σύνλογος. Ἡμεῖς δὲ πλὴρῶς τὴν πατρικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν ἐκδηλοῦμεν εἰς πάντας τοὺς ὁτως ἢ ἄλλως καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρασχόντας τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἢ δλιχὴν αὐτῶν συνδρομὴν καὶ ἀντιλήψιν τῷ παλαιῶν ἐπιπέδῳ τῶν ἑλληρικῶν γραμματῶν καὶ τῆς σχεδὸν εἰπεῖν διεθνοῦς ἐν αὐτῷ φιλολογικῆς κινήσεως Σύνλόγῳ, τῷ τιμῶντι πραγματικῶς τὸν παρ' ἡμῖν κόσμον τῶν γραμματῶν καὶ οὐ μικρὸν δόξης προσπορίζοντι τοῖς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁμογενεσί. Τὴν ἐγκάρδιον ὁμως ταύτην εὐαρέσκειαν καὶ χαρὰν ἡμῶν ἐπισκιάζει πως καὶ μετὰ τὰ διπλὸ τοῦ κ. Προέδρου εἰρημνία, ἡ καθυστερουμένη ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Σύνλόγου ἐκτύπωσις, ἢ οἱ πάντες ἀναμένομεν ἴνα μετ' ἰδιαζούσης χαριετώσωμεν στοργῆς, ἐθισθέντες ἀπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν ἴνα ἐντροφῶμεν εἰς τὰς σοβαρὰς μελέτας, δι' ὧν λιγεῖς ἀγορηταὶ τοῦ ἀριζήλου τούτου Φιλολογικοῦ Σύνλόγου ἐπλήρου καὶ κατεκόσμου ἄλλοτε τὰς σελίδας τοῦ ἐπιζητήτου περιοδικοῦ. Διὸ καὶ προαγοῦμεθα ἴνα συστήσωμεν σήμερον πατρικῶς τοῖς διέπονσι τὰ τοῦ Σύνλόγου συντονωτέρων μέριμναν καὶ ἀποφασιστικότητα εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ κοινῆς τοῦτου πόθου. Φωτὴ ἐκκλήσεως ἀπὸ μέρους τοῦ Προεδρείου πρὸς τοὺς διαμενομένους συντελέσαι χρηματικῶς εἰς τὴν ἐκδοσιν, φρονοῦμεν, ὅτι ἐδρῆσει πάντως τὴν ἀπαιτουμένην συνδρομὴν εἰς ἐκτύπωσιν ἄλλὰ καὶ ἄλλα μέσα δυνατὰ ἐπινοηθῆναι πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐκδόσεως ὅσα ἔν ἡ μελέτῃ τῶν ἀρροδίων ἦθελε κρίνῃ τελεσφόρα.

Καὶ παρὰ τὴν λυπηρὰν ὁμως ταύτην καθυστέρησιν τοῦ περιοδικοῦ, ἡμεῖς τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐργασίαν τοῦ Σύνλόγου ἀναλογίζομενοι καὶ ἐκτιμῶντες, καὶ καθῆκον ἔχοντες ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἡμῶν ἴνα ἐπαυῶμεν καὶ βραβεῶμεν τοὺς πνευματικῶς κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους καὶ συντελοῦντας εἰς τὸν Γένους ἡμῶν τὴν πρὸς τὰ καλὰ προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν, καταστέγομεν εὐχαίς καὶ εὐλογίας πάντας τοὺς τὸν δόλιχον τῆς παρελθούσης συλλογικῆς περιόδου αἰσῶς καὶ τελεσφόρος διατρυφῶντας καὶ ἐπικαλοῦμεθα εἰς τε τὰ ἀποχωροῦντα ἤδη κατὰ τὸν Κατοικισμὸν μέλη τοῦ Προεδρείου καὶ εἰς τὰ ψῆφος νομίμως εἰς διαδοχὴν ἐκείνων ἐρχόμενα τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ σωτηριώδους αἰτήματος τῆς πλήρωσιν. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν, παρ' οὐ πᾶσα ὁσὸς ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, τὸν μὲν Σύνλογον κρατῆροι καὶ στηρίζον τῇ παρθεναῖ αὐτοῦ χεῖρὶ καὶ προάγοι ὁσημέραι ἐπὶ τὰ κράτιστα, τοῖς δὲ ἐν αὐτῷ ἐργαζομένοις καὶ συνετῶς συναρτιλαμβανομένοις τοῦ ἔργου τοῦ Σύνλόγου ἀποδοῖν πολλὰς ἀποδοχὰς τὸν μισθὸν ἐν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐπὶ πᾶσι τὴν Α. Ἀποκρατορικὴν Μεγαλειό-

τητα τὸν φιλόλαον ἡμῶν Ἀνακτα, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ τοῦ Ὄποιου αἰγίδα τόσης ἀπολαβῆς στοργῆς καὶ προστασίας ὁ Σύλλογος, σέβει ὁ Κύριος καὶ περιφρουροῖ ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Αὐτοῦ θρόνου εἰς πλείστας δόξας ἐνιαυτῶν περιφορᾶς. Ἀμήν.

— Πατριαρχικαὶ προσήσεις. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ Τετάρτῃ τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Ρωσσίας Ζηνοβίου τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσήσεις καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῇ εἰς βασιλεύσαν ἐκ Ρωσίας αἰσίχ ἐπανάθῃ αὐτοῦ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου καὶ τοῦ Ἰωάν. Δ. Τανταλίδου.

— Μητροπολίτης Φιλαδέλφειας. — Προχθὲς ἀρίτετος εἰς βρασιλεύσαν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Φιλαδέλφειας Λεόντιος, ὃς καὶ κτευθυνθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π.

Χθὲς δὲ ἐγένετο τῇ Α. Πανιερότητι παραστάτη ἐνώπιον τῆς Ἱ. Συνόδου τὸ Μ. Μήνυμα καὶ εἶτα ἡ εἰθισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας ἐν τῷ ναῶ.

— Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ. — Ἡ Μ. Πρωτοσυγγέλλια ἐπὶ ταῖς ἐγγιζούσαις ἐνιαυσίαις ἐξετάσει ἀπασῶν τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διεβίβασε πρὸς τὰς Ἐφορεῖας καὶ τὰς Διευθύνσεις τῶν σχολῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην ἐγκύκλιον ἐπιστώτα τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων σχολικῶν ἀρχῶν ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐξετάσεων καὶ ἐντελλομένη ὅπως γένηται αὕτη συνωδὰ ταῖς παρεχομέναις ὁδηγίαις.

— Μητροπολίτης Κολωνίας. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κολωνίας Πολύκαρπος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν φίλων αὐτοῦ.

— Ἐπισκέψεις ἱερῶν ναῶν. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Μ. Πρωτοσυγγέλλος Χρυσόστομος τὴν τετάρτην μ. μ. μεταβάς ἐπισκέψατο καὶ ἐπεθεώρησε τοὺς ἱεροὺς ναοὺς Παλαίου Μπάνιου καὶ Ὁρτάκιοι.

— Ἐπαρχία Δυρραχίου. — Τὸ τμήμα Σπαθίας, τῇ ἐπαρχίᾳ Βελεγράδων τῶς ὑπαγόμενον, καίτοι συντόνον ἐπισκοπικῆς ἐπιβλέψως χρῆζον, δυσχερῶς ἀπελάμβανε τοιαύτης μέχρι τοῦδε ἐνεκα τοῦ ἀπομεμακρυσμένου αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἑδρᾶς τῆς κυριάρχου Μητροπόλεως. Τὴν ἐπιβέβησαν ταύτην ἀνάγκην ποθοῦσα ἵνα θεραπεύσῃ ἡ Ἐκκλησίᾳ ἀφ' ἐνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου σχοῦσα ὑπ' ὅψε ὅτι τὸ εἰρημένον τμήμα τὸ μὲν ἐνός τετάρτου μολὶς τῆς ὄρας ἀπέχει τῆς πόλεως Ἐλβασανίου, ἑδρᾶς τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου, τὸ δὲ καὶ ὅτι πολιτικῶς ὑπάγεται εἰς τοῦτο, ἔγνων ἵνα τὸ μνημονευθὲν τμήμα, τῇ συγκαταθέσει καὶ τοῦ μητροπολίτου Βελεγράδων, προσκρήσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δυρραχίου.

— Ὑπεξαίρειος Ἐναγγελίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου. — Ὡς γνωστὸν, ἡ ἱερὰ Σύναξις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἅμα τῇ γνωστῇ γενομένῃ ὑπεξαίρεισει τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου, εἶχε διορίσῃ ἀνακριτικὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν δραστῶν

τῆς ἱεροσυλίας ταύτης. Τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης περὶ τωσάτης τὰς ἀνακρίσεις αὐτῆς καὶ ὑποβαλοῦσης δι' ἐκθέσεως αὐτῆς τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὴν ἱερὰν Σύναξιν, αὕτη δι' ἰδικιτέρου γράμματος αὐτῆς διεβίβασε τὴν ἔκθεσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις διώρισεν ἐπιτροπὴν συγκεκριμένην ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Σηλυβρίας Κωνσταντίου καὶ Σερβίων—Κοζάνης Κωνσταντίου ὅπως μελετήσῃ τὴν εἰρημένην ἔκθεσιν καὶ ὑποβέβῃ τὸ πόρισμα τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ. Ἦδη τῆς ἐλθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ χρεσθιῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, ἐνεκρίθη ὅπως ὁ τε κυριῶς δράστης τῆς ὑπεξαίρεισεως τοῦ ἱεροῦ κειμηλίου Πέτρος μοναχὸς καὶ ὡς συνέχους τούτου φωραθεὶς ἱερομόναχος Γρηγόριος ὑποβληθῶσιν εἰς τὰς ἀρμοζούσας ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐγενέκλιος Μ. Πρωτοσυγγέλλιας περὶ ἐξετάσεων τῶν Σχολῶν.

Ἄρθ. Πρωτ. 3104.

Εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καθ' ἡμᾶς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν βαθμιαίαν διαρρυθμίσειν τῶν ἐλαττωματικῶς ἔχοντων ἀφορώσα ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἔγνω ὅπως παράσῃ διὰ τῆδε τῆς ἐγκυκλίου, ἐπινεύσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότης, ταῖς κατὰ τόπου σχολικαῖς ἀρχαῖς, ἐπὶ ταῖς ἐγγιζούσαις ἐνιαυσίαις ἐξετάσει καὶ πρὸς τὴν ὅσον ἐνεστι σκοπιμωτέραν διεξαγωγὴν τούτων, τὰς ἐπομένως ὁδηγίας, ἔνθεν μὲν ὑπομινησκούσας, ἔνθεν δὲ συμπληρούσας τὰς ἐν προηγουμένοις ἔτεσι διαβιβάσασαις ὑπ' αὐτῆς τοιαύτας.

Α'. Αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις ἀπασῶν τῶν κοινοτικῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, συνωδὰ τῷ 57ῳ ἄρθρῳ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμοῦ, διεξαχθήσονται ἐντὸς τοῦ ἀπὸ τῆς 21 Ἰουλίου μέχρι τῆς 18 Ἰουλίου, κατ' ἀνώτατον ὄριον, χρονικοῦ διαστήματος. Ἐν αἷς δὲ σχολαῖς τελοῦνται καὶ γραπτὰ ἐξετάσεις, κατὰ τὰς διακελεύσεις τοῦ ἐπομένου ἄρθρου τῆς παρούσης ἐγκυκλίου, αὗται προηγήθησονται τῶν προφορικῶν κατὰ μίαν ἐβδομάδα.

Β'. Αἱ ἐξετάσεις, κατὰ τὸ 58ον ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ, ἐγκαινίζονται δι' ἱεροτελεστίας τελοῦνται δὲ γραπτῶς μὲν καὶ προφορικῶς ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ Σχολαρχείου καὶ Γυμνασίου, μόνον δὲ προφορικῶς εἰς τὰς τέσσαρας τοῦ Δημοτικοῦ τάξεις, ἀλλ' ἐπιτροπομένης τῆς ἐπὶ τοῦ πίνακος ὑπαγορευτέως τεμαχίου τινὸς πρὸς ἐξέτασιν ἐν τῷ γλωσσικῷ μαθηματι.

Γ'. Αἱ ἐξετάσεις γραπτὰ τε καὶ προφορικὰ, ὡς προωρισμέναι νὰ παράσῃαι πιστὴν καὶ ἀπείριτον εἰκόνα τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σχολικῶν ἔτους ἐπιτελεσθείσης ἐργασίας, γενήσονται ἐφ' ἀπάσης τῆς ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος δι'

ἕκαστον μάθημα ἑτησίας ὕλης. Σημείωμα δὲ πλήρες καὶ ἀναλυτικὸν ταύτης, μεθοδικῶς κατανεμομένης εἴτε εἰς ζήτηματα, ἐν αἷς σχολαῖς εἰθισται ἵνα διαιρηθῆται κατὰ τὰς ἐξετάσεις ἀκεραία ἢ διδαχθεῖσα ὕλη εἰς τοιαῦτα, εἴτε εἰς κεφάλαια περιεκτικὰ, κατὰ τὰς ὁδηγίας τὰς δοθησομένας ὑπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ Ἐπιτροπῆ, κατὰ τὸ 57ον ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ.

Δ'. Αἱ λογοδοσίαι τῶν Διευθύνσεων περιορισθῶσονται εἰς σύντομον ἔκθεσιν περὶ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ λήγοντος σχολικοῦ ἔτους καταστάσεως τῆς σχολῆς αὐτῶν, κατὰ τὰς διαγορεύσεις τοῦ 39ου ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ, μὴ ἐπιτροπομένων τῶν εἰς γενικωτέρας θεωρίας παρεκβάσεων. Ἐπίσης καὶ αἱ τῶν Ἐφορευτῶν λογοδοσίαι περιστραφῶσονται ἀποκλειστικῶς ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ 31ου ἄρθρου διαγραφόμενων ὁρίων, ἧτοι περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου ἀπαγορεύεται δὲ αὐστηρῶς πᾶσα παρ' οὐδουδήτινος ἄλλου προσώπου ἀγορεύσεις.

Ε'. Τὰ τῆς τελετῆς τῶν ἐξετάσεων καθορισθῶσονται συνωδᾶ τοῖς ὀριζομένοις ὑπὸ τοῦ 59ου ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ. Ἡ δὲ διάταξις αὐτῶν, καθὼς καὶ τῶν κατὰ ταύτας ψαλησομένων ἡμαρτῶν ἔσται ὡς ἐξῆς.

- α.) Ἱεροτελεστία.
- β.) Ὕμνος πρὸς τὸν Θεόν.
- γ.) Ἐκθεσις τῆς Διευθύνσεως.
- δ.) Ὕμνος πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον.
- ε.) Ἐκθεσις τῆς Ἐφορείας.
- ς.) Ὕμνος πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον.

ζ.) Δύο ἢ τρία τὸ πολὺ ἕτερα σχολειακῆς φύσεως ἡμαρτᾶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν διανομὴ τῶν ἐνδεικτικῶν, ἀπολυτηρίων καὶ βραβείων.

η.) Προσφώνησις ἐπισφραγιστήριος τῆς τελετῆς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου.

Εἰς ἐκείνας δὲ τῶν σχολῶν ἐν αἷς ἡ τελετὴ γίνεται κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐξετάσεων, ἡ ἐξέτασις τῶν μαθημάτων ἄρχεται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μέχρι τοῦ ἑδαιρίου ζ'. μέρους τοῦ προγράμματος, ἧτοι τοῦ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον ὕμνου.

ΣΤ'. Προσφώνησις καὶ λογιδρία ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν δὲν ἐπιτρέπονται. Ἐπίσης διάλογοι, παίγνια, μῦθοι καὶ ποιήματα ἐν περιωρισμένῳ ἄριθμῷ καὶ μόνον ἐν τοῖς νηπιαγωγικοῖς τμήμασιν εἰσὶν ἀνεκτὰ, ἀπαγορευομένων τῶν μὴ συναδόντων κατὰ τὸ περιεχόμενον πρὸς τὸν μορφωτικὸν καὶ θρησκευτικὸν σκοπὸν τῆς διδασκαλίας, καθὼς καὶ πρὸς τὴν εὐπρέπειαν τῶν σημῶν τελετῶν τῶν ἐξετάσεων.

Ζ'. Τελευταίον ὑπομνησθεταὶ ταῖς Διευθύνσεσιν ἡ ἐντὸς τοῦ τεταγμένου χρόνου ἀποστολὴ πρὸς

τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἐκθέσεως τῆς ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ 41ου ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ, συντεταγμένης κατὰ τὰς ὁδηγίας τὰς δοθείσας αὐταῖς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. πρωτοκ. 2547 καὶ ἡμερομ. 3 Ἰουνίου 1897 ἐγκυκλίου. Ἄμα δὲ συνιστᾶται ἐκάστη Διευθύνσει ἡ κατ' ἰδίαν σύνταξις ταύτης καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς μετ' ἐπουσιωθῶν παραλλαγῶν ὑποβολῆς ταύτοσῆμου σχεδὸν ἐκθέσεως διὰ τὰς δύο ἢ πλείονας σχολὰς τῆς αὐτῆς Κοινοτήτος.

Τὰς ὁδηγίας ταύτας τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνακοινούντες ὑμῖν τοῖς τιμωτάτοις Ἐφόροις καὶ τοῖς ἐλλογιμοῖς Διευθυνταῖς καὶ Διευθυντρίαις τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πεποιθαμέν ὅτι θέλετε καταδέχῃ πᾶσαν φροντίδα πρὸς πιστὴν καὶ ἀνελλιπῆ ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἐπ' ἀγαθῶν τῶν σχολῶν ὑμῶν ἀναλογιζόμενοι ὅτι πᾶσα παρτηρηθησομένη παρέκβασις, θέλει ἐπιβαρύνῃ διὰ σοβαρᾶς εὐθύνης τοὺς ὑπαίτιους. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 2 Ἰουνίου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ ΤΟΥ ΟΨΙΚΙΟΥ.

Παραπλέων τὸν Ἑλλήσποντον μιμησόμενοι σκηνῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, ἐπιθυμῶν δὲ νὰ γράψω ἐν φύλλῳ, χρακτικῶς σπουδαῖον ἔχοντι, καθήκον ἔχω 'ν' ἀνατείνω βλέμματα σώματος καὶ νοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν, ἧτοι ἀπὸ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος. Ὁ γινώσκων τὰ ὅρια τοῦ θέματος Ὁψικίου, ὁ καὶ ἄκρω δακτύλῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἀψάμενος δικαιοσύνη, νομίζω, τὸν γράφοντα σύνολον ἱστορικῶν εἰλήσεων ἐνώπιον τῶν ἀκτῶν τοῦ Ὁψικίου, καὶ περὶ μέρους, ἐν ᾧ μετὰ τὴν Βιθυνίαν, ἐτελέσθησαν γεγονότα σπουδαῖα τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας, δικαιοσύνη τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν ἴσως καὶ ὡς ἀφορμὴν πρὸς σπουδὴν εὐρυτέραν. Ἀθροισμα εἰδήσεων ἐπὶ χάρτου καταστρωνομένων ἄνευ μελέτης ἐπιτοπίας, χωρὶς ἐρεῦνης τῶν μνημείων τῆς τέχνης, ἱερᾶς τε καὶ κοσμικῆς, ἔστι σκελετὸς ἄνευ ἰνῶν καὶ νεύρων, ἃ σὺν Θεῷ προστεθήσονται κατόπιν, ἵνα φυσιολόγος εἶτα πολυμαθὴς, τὸ νεκρὸν τοῦ παρελθόντος σώμα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἔχων, δυνήθῃ 'ν' ἀνεύρη τοὺς νόμους, καθ' οὓς ἔζησεν ἐκεῖνο, καθ' οὓς ἔδρασεν. Ὁ τὰ παρόντα γράφων, ὁ τοῦ θέματος τούτου μικρὸν μόνον μέρος ἐπισκεψάμενος, ὑπομνησθεταὶ διὰ συλλογῆς ἀποσημειώσεων, ἃς σὺν ἑαυτῷ φέρει, τὸ σπουδαῖον τοῦ τύπου, κυρίως ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, εἶτα δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ πρώτου τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων.

Πρώτα τῆς 27 μαίου προσπαγορεύει πλέοντας ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. Γαλήνιος, ἀκύμαντος, ὁ γηραιὸς πορθμὸς ὑπέστη ταπεινῶν μαστιγῶσεων, μαρτυρῶν τὸ γαυρὸν τοῦ ταπεινοῦ νοῦς τοῦ τὴν τιμωρίαν ἐπινοήσαντος. Φέρων κυλιόμενος ἐπὶ τῶν νῶτων αὐτοῦ κατὰ καιροῦς σχεδιάς καὶ νῆας, ὑπομείνετε τὴν μαστίγωσιν, ὑπολογίθη ὑπὸ τοῦ τῶν ἔθνῶν ἀποστόλου, κηρύξαντος ἐν Τρωάδι, ὅπου μόνος εἰς, ὁ δυστυχῆς Εὐτυχὸς ἤκουε τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας κοιμώμενος¹. καὶ φέρων νῆας ἀνακτος χριστιανοῦ τῷ 323 μάρτυς ἐγένετο τῆς θεότητος τοῦ διὰ Παύλου διαδοθέντος ἐν Ὁψικίῳ κηρύγματος. Εὐρίσκω παρὰ τῷ Ζωσίμῳ προχείρως, ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ὄγδοῆκοντα τριήρεις κωνσταντιναῖαι καταναυμάχησαν τὸν τοῦ Λικινίου στόλον ἐκ διακοσίων πλοίων ἀποτελούμενον², καὶ τῆς τύχης οὕτω Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κριθείσης, συνεπῆς ἦν ἡ σκέψις καὶ συνεπῆς ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς ἰδρύσεως πόλεως ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις, ἃ πρό τινας ἐγένοντο μάρτυρες τοῦ θριάμβου κατὰ τῶν ἐκ σκότους ἀναδύντων δικωτῶν τῆς ὀρθῆς πίστεως. Ὁ τόπος ὁ μεταξὺ τῆς Ἰλίου καὶ τῆς Τρωάδος ἐγένετο παρ' ὀλίγων ἢ πρωτεύουσα τοῦ κωνσταντιναίου κράτους, ἔτη δὲ πολλὰ κατόπιν, ἕως τῶν ἀρχῶν τῆς Β' ἑκατονταετηρίδος ἐσώζετο μέρος τοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου τείχους, ἄτε καταλειφθείσης ἀσυτηλέστου τῆς ἐπιχειρήσεως³.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ τόπου οὐχὶ ἀνεπιτυχῆς, οὐκ ἀκατάλληλος ὁ χώρος, διὰ τὸ τοῦ κλίματος ἡπιον· ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος Σωκράτης διηγείται ὅτι Σιλβανὸς ὁ Φιλιππουπόλεως τῆς Θράκης ἐπίσκοπος, ὑπ' Ἀττικῆ τοῦ πατριάρχου χειροτονθεὶς, παρητήτο τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην, διὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ κλίματος· ἐν τῆς ἐπιθυμῆ νὰ μῆθη περὶ Σιλβανὸ μάρτυρα ἔχει τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἱστοριογράφους ὅτι καλογηρικὸς ἦν ἀνήρ, ὀλιγοδαίτης, ἐν παντὶ λιτός, σανδάλια γόρτινα ὑποδύμενος «ἐν τοσοῦτῳ πλήθει τῆς τηλικαύτης πόλεως»· ζητούντων δὲ τῶν Τρωαδῶν ἐπίσκοπον, ὁ πατριάρχης Ἀττικῆς, εὐλαβοῦμενος τὸν γέροντα, καίπερ αὐστηρῶς ἀπαγορευόντων τῶν ἱερῶν κανόνων τὰς μεταθέσεις, πρόετρεπον αὐτὸν ἵνα λάβῃ τὴν ἐπισκοπὴν Τρωάδος, διὰ λόγους ὑγιεῖας, ὡς σήμερον λέγομεν: «ἡ Τρωὰς κρυμὸν οὐκ ἔχει» λέγων, καὶ μαρτυρῶν ἕως ἄρτι τὴν ἔλληψιν κρούς (κρυμῶ)⁴. Μῆτε διακρίνω ὁμῶς ἐκ τοῦ μακρᾶν πόλεως ἔχους· διακρίνω τὴν παραλίαν, καὶ ἀναμνησκόμεαι ὅτι καὶ κατὰ τὸν Β' αἰῶνα καὶ κατόπι νῆες ἀχθοφόροι μέγισται, αἱ τοὺς μεγάλους κο-

μιζουσαι κίονα⁵, ἠσχαλοῦντο εἰς τὴν κατὰ τὸ μέλλον καὶ ἦσαν κοινωφελῆ λεηλασίαν τῶν λειψάνων τῆς παγκοσμίου ἀρχαιότητος.

Ἐποπεύων τὰ παραλία πᾶς ὀρθόδοξος ἑλληνοβρηνῆται βεβαίως ἐπὶ τῇ συστολῇ τῆς ἐν χρόνοις ἀρχαίοις τοσοῦτον ἐξηπλωμένης πίστεως ἐπὶ τῷ περιορισμῷ τοῦ πολλοῦ πληθυσμοῦ, ὃν ἀναφέρουσιν αἱ παλαιαὶ πηγαί, ἐν αἷς τὴν πάτριον ἱστορίαν μελετῆσαι ποθοῦμεν. Αἱ πρὸς τὴν Προποντιδα ἀκταὶ διὰ τῶν πόλεων Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου χριστιῶσιν ἡμῖν εἰκόνα πόλεων καὶ χωρῶν εὐχαιομένων, καθ' Ὁμηρον εἶπειν· Ἡ βιογραφία τοῦ ὁσίου Ἀβραμίου, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεταφραστοῦ Συμεῶν τοῦ Λογοθέτου⁶, μαρτυρεῖ περὶ τῆς παρὰ τῇ Λαμψάκῳ κώμης Ταϊνίας ὅτι ἦν ἀμεγάλῃ καὶ πολυάνθρωπος κώμη, καὶ διὰ τῶν τριῶν τούτων λέξεων τῶν ἴσως ἀτέχνως κειμένων, διδάσκει ὅτι ἦν ἐκτεταμένη, διότι ἐὰν ὑποτεθῇ ἡ λέξις *μεγάλη* σημαίνουσα πληθυσμὸν ἀρα περιττῇ ἡ ταύτολογία· ἀλλὰ σημαίνει καὶ ὅτι ἡ παραλία τοῦ θέματος ἢ γενικῆς διοικήσεως Ὁψικίου διεκρίνετο ἐπὶ κώμαιοις *μεγάλαις* καὶ *πολυανθρώποις*, ὅπερ ἐννοοῦσιν οἱ τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν ἀριστα γινώσκοντες· Συμπληρῶν τὰ περὶ Ταϊνίας εἰρημένα παροδικῶς, προστίθημι ὅτι κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου χρόνους ἡ πόλις εἶχε ἐιδωλικὸς ναοὺς, πρῶτος δὲ κτίσας ἀεπιτερπέστατον καὶ χαριέστατον ναόν· ἦν ἱερὸς Ἀβραμίου, πρεσβύτερος χειροτονθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Λαμψάκου καὶ βαπτίσας πάντας τοὺς κατοίκους, οἵτινες θελήσαντα ἢ ἀναχωρήσῃ καὶ ἢ ἀσπασθῇ τὸν μονήρη βίον ἐκράτησαν αὐτοσε⁷.

Οἱ δὲ ἱστοριογράφοι μαρτυροῦσιν τὴν ἀκμὴν, τὴν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐτέρων πόλεων, κεκτημένων δίκαια πόλεως καὶ ἐπίσκοπον, ὡς ἡ Ἀβυδα καὶ ἡ Λαμψάκος, μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξίν εὐανδρῶσων κωμῶν, καίπερ ὑποστασῶν ἐπηρεῖας καὶ ζημίας οὐ μικρᾶς· οὕτω, κατὰ τὰ τέλη τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, ὄρθαί βραδερικαὶ ἐκ Θράκης εἰς Ἀσίαν διαδῶσαι ἐζημίωσαν τὰ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν πολύχνια, βραδύς ἦλθε δὲ κατ' αὐτῶν, δῆθεν κωλύσων τὰς κουργίας, τῷ 309 Γαίνης ὁ στρατηγὸς Ἀρκαδίου⁸ τοῦ αὐτοκράτορος. Τῆς ἐν Λαμψάκῳ ἱερτικῆς συνθηροῦσεως ἐπὶ τῶν ἀρειανῶν ταρχῶν γνωστῆς οὐσης, ἡ ὑπαρξίς καὶ συντήρησις ἐπισκόπου Λαμψάκου ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας ποιεῖται φανερόν τὸ τῆς ἀκμῆς καὶ δόξης αὐτῆς, κορυφωθείσης ἐν τῷ ΙΓ' αἰῶνι, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάτζης διῆγεν ἐπὶ

5. Αὐτόθι· Νικηφ. Κάλλιος· Ἐκκλησιαστ. Ἱστορίας βιβλ. ΙΔ'· κεφ. λθ'.

6 Βλέπε ταύτην παρὰ Migne, ἐν Ἑλλήν. Πατρολογία, τομ. ΠΙΕ', ἀπὸ στήλης 44—77.

7. Συγκινοῦσι λίαν τὰ κατὰ τὴν ἀνεμίαν τοῦ Ἀβραμίου, ἃ καὶ ἀναγνωστέα πρὸς γινῶσιν τῆς ἐποχῆς.

8. Ζώσιμος· σελ. 269—246, 270.

1. Πράξ. ἀποστ. ις', 8—11, καὶ 5—10, Τὴν Τρωάδα ὁ Παῦλος ἐπισκέψατο τρίς· Ἴδε τὰς παραπομπὰς καὶ Β' Τιμῶθ. δ', 13.

2. Ζώσιμος· Βόννης, σελ. 88—91.

3. Ζώσιμος· σελ. 95.

4. Σωκράτης· βιβλ. Ζ', λξ'.

μακρὸν ἐκεῖ, καύσταθμον ἔχων ἐν Ὀρκῷ ἢ Ὀρκῷ κατεσκευασμένον, ἐκεῖθεν δὲ κατὰ τῶν θρηκτικῶν πολιτισμάτων τῶν Ἰταλοῖς, ἤτοι σταυροφόροις ὑποφόρων ὄντων ἐπιτιθέμενος· ἐν Λαμπάκῳ καὶ τοὺς γάμους ἐτέλεσεν ὁ Βασιλεὺς· τῆς θυγατρὸς Ἑλένης μετὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀσάν, εὐλογοῦντος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γερμανοῦ⁹, ἐν Λαμπάκῳ δ' οἱ τοῦρκοι καὶ πύργον ἐκτίσαν παμμεγέθη, μᾶλλον κατὰ τὴν ἀπέναντι Καλλιπόλεως ἀκτὴν¹⁰ τῷ 1404, ὁμηγητῶν ταύτῃ χρώμενοι τῷ 1347 καὶ διαπεριαιούμενοι πρὸς τὴν χειρρόνησον μὲν ἐκ Λαμπάκου, πρὸς τὴν Ἀβυδὸν δ' ἐκ Σητοῦ τῆς θρηκτικῆς παρκαλίας¹¹.

Περὶ τοῦ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα χριστιανισμοῦ, κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα κυρίως ἔχομεν μαρτυρίαν τὴν τοῦ ὁσίου Περθενοῦ ἐπίσκοπου Λαμπάκου βιογραφίαν· καὶ μία μὲν ὑπὸ Συμεῶν, ὡς ἔοικε, τοῦ Μεταρραστοῦ γραφεῖσα ἐστὶν ἐκδομένη παρὰ Migne ἐν τῇ Πατρολογία αὐτοῦ, δεύτερον δέ, τῶς ἀνεκδοτον, ἐκδόσεται ἐν Ἐπισκοπικοῖς Πίναξιν, ἐν οἷς πολλὴ καὶ ποικίλη ὄλη καὶ διδακτικὴ ἀποθησαυριζομένη πολλὰς εἰδήσεις παρέχεται περὶ τῶν μητροπόλεων καὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριαρχεικῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνταῦθα δικαιοῦς εἶδει ἵνα γένηται λόγος περὶ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Κυζίκου κ. Νικοδήμου, γράψαντός τινα περὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς μητροπόλεως ταύτης, ἀλλὰ μὴ ἐκταθέντος ἐν προλεγομένοις τῆς Ἀκολουθίας Αἰμιλιανοῦ τοῦ Κυζίκου· δικαιοτέρως δ' ὁ λόγος ἔσται ἐάν εἴπωμεν ὅτι διακισύμενος καὶ καθῆκον ἔχων πολλὰ γράψαι ὁ σεβασμ. μητροπολίτης εἵχεν ἑλλίπεις ἔργον καλὸν καὶ ἐστέρησεν ἡμᾶς· τῆς ἡδονῆς τοῦ λέγειν αὐτὸ κάλλιστον.

(Ἔπειτα συνέχεται)

Ὁ Μ. Χαροφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Η ΥΨΙΣΤΗ ΕΝΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΥΘΥΝΑΣ ΥΠΕΧΟΝΤΑΣ

Ἐκ τῆς κατὰ τὴν παρελθούσῃ Κυριακῇ ἀναγνωσθείσης εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἐν ἣ διατυπῶνται ἡ θειοτέρα, ὑψηλοτέρα καὶ συγκινητικωτέρα προσευχὴ, ἣν ἀπήγγελλε ποτε ὁ θεῖος ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀνοούμεθα τὸ ὕψιστον ὑπόδειγμα τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς· «Πάτερ ἅγιε, φωνεῖ, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὗς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. Ὁ Ἰησοῦς μέλλων ἵνα ἀποχω-

ρισθῇ τούτων συνίστησιν αὐτοὺς εἰς τὴν πανσθενῆ προστασίαν τοῦ Πατρὸς τοῦ δεδωκότος αὐτοὺς αὐτῷ, διότι, καθ' ἃ διὰ τοῦ στόματός τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (κεφ. ζ'. 44) βεβαίως, «οὐδεὶς δύναται εἰσεῖν πρὸς με, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλάβῃ αὐτόν.» Παρκαλεῖ λοιπὸν τὸν Πατέρα αὐτοῦ ἵνα ἔχη αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέπη καὶ προστασίαν αὐτοῦ, ὅπως ὦσιν ἠνωμένοι, ἤτοι συνδεδεμένοι διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, διότι εἰγίνωσκεν ὅτι διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν δεινῶν καὶ τῶν βλασάνων, ἃ ἀνεμῶν αὐτοὺς ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κηρύττου, ἔειλλον νὰ ταλαντευθῶσι. Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην σύστασιν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ Πατέρα ἐπάγεται «οὗς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας.» Ὅσους λοιπὸν μαθητάς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ, πάντας ἐφύλαξε καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Ἰδοὺ ὑπόδειγμα ἀσθηροτάτης ἐκπληρώσεως καθήκοντος. Τὴν ῥῆσιν ταύτην «οὗς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἀπώλετο ἐξ αὐτῶν, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας» πρέπει πάντοτε καὶ πανταχοῦ νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψει οἱ ποιμένες, οἷς ἡ Ἐκκλησία ἐμπιστεύεται τὰ λογικὰ ποίμνια. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε δεόν νὰ ἐργηγοῦσιν ὅπως φυλάττωσιν αὐτὰ καλῶς καὶ μὴ ἀπόληται οὐδεὶς.

Τὰ ποίμνια καταθρομβοῦνται ἐνίοτε καὶ σπαράσσονται ὑπὸ λύκων, χρέος δὲ ἀπαραίτητον καὶ ἐπιβάλλον τοῦ ποιμενάρχου ἐστὶν ὅπως συντόνας ἐπαγρυπνῇ ἵνα τὸ μὲν ἀποδιώκῃ τῆς ποίμνης τοὺς λύκους, τὸ δὲ θηρύνῃ τὸ τεθρομβωμένον ποίμνιον αὐτοῦ. Πολλὰ σήμερον ποίμνια κατατράχυνται ὑπὸ ποικίλων λύκων, ὑπὸ ποικίλων ἐνεδρῶν, ὑπὸ ποικίλων ἑτεροδιδασκλιῶν, ἀπαραίτητον δὲ καθῆκον τοῦ ποιμενάρχου ἐστὶν ὅπως συντόνας μεριμνᾷ περὶ τῆς σωτηρίας ἐκάστου, διότι εὐθύνας ὑπέχει διὰ τὴν ἀπώλειαν καὶ τοῦ ἐνὸς λογικοῦ προβάτου. Ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος, ὁ ἐμπιστευόμενος τῷ ποιμένι τὴν βοσκὴν τῶν λογικῶν προβάτων, θέλει ζήτησιν παρ' αὐτοῦ ἡμέραν τινὰ λόγον καὶ εὐθύνας διὰ τὴν ἀπώλειάν τινος. Ἐὰν πολλάκις μέλλοντες δοῦναι εὐθύνας τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν ἡμῶν ἐνώπιον κοσμικῶν ἀρχῶν, δειλιῶμεν καὶ τρέμωμεν, πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ δειλιῶμεν καὶ φοβώμεθα ὅταν ποτὲ μέλλωμεν νὰ δώσωμεν εὐθύνας ὑπὲρ τῶν ἡμῶν ἐμπιστευθέντων λογικῶν προβάτων; πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα καὶ φρίττωμεν ὅταν ἀπολέσωμεν πρόβατα ἡμῶν ἐμπιστευμένα; Μεγάλην ἄρα εὐθύνην ὑπέχουσι οἱ ποιμένες, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀπαιτοῦντος ὅπως σώα καὶ ἀβλαβῆ φυλάξωσι τὰ ποίμνια καὶ οὕτω παραδώσι ταῦτα τῷ ἀρχιποίμνι. Ἐκαστος ποιμὴν λογικῶν προβάτων δεόν νὰ ἔχη ἐν νῷ ἀείποτε τὴν ἐντολὴν ταύτην καὶ ἀξίως ποιμαίνων τὸ ὑπ' αὐτὸν ποίμνιον νὰ δύναται ποτε, νὰ

9. Γεωργ. Ἀκροπολίτης· Βοννης, σελ. 39, 40, 50, 51, 54--55.

10. Μιχαὴλ Δούκας· σελ. 88. τὸν πύργον τοῦτον ἐνετίκαὶ τριήρεις προσέβαλον ἀνωπελῶς τῷ 1413, αὐτόθι, σελ. 111.

11. Δούκας Μιχαὴλ· σελ. 39.

φωνήση «Πάτερ & δέδωκάς μοι πρόβατα ἵνα ποιμάνω, ταῦτα ἐφύλαξα πάντα ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, ἀπὸ παντός ψυχικοῦ κινδύνου, ἀπὸ πάσης λυμειώδους διδασκαλίας, ἀπὸ παντός ἔργου ἀντιβαίνοντος εἰς τὸ θεῖον θέλημα σου!» Πᾶς ποιμὴν ἀναλογιζόμενος τὰς σπουδαίας εὐθύνας, ἅς ὑπέχει ἐνώπιον τοῦ ἀρχιποίμενος ὀφείλει ἀείποτε νὰ διατελῆ ἄγρυπνος περὶ τὴν περιφρούρησιν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ χάριν αὐτοῦ οὐ μόνον στερήσεις καὶ ταλαιπωρίας νὰ ὑφίσταται, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ θύη, ἕαν θέλῃ ν' ἀποκαλῆται καλὸς ποιμὴν καὶ οὐχὶ μισθωτὸς ἐγκαταλιμπάνων ἐν ὄρχ κινδύνων τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποιμνιον. Τὸ παράδειγμα παρέχει αὐτῷ αὐτός ὁ ἀρχιποιμὴν φωνῶν «οὐ; δέδωκάς μοι ἐφύλαξα.»

Εὐθύνας μεγάλας ὑπέχουσιν ὡσαύτως καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λαῶν, οἵτινες τυγχάνουσιν ἐμπιστευμένοι αὐτοῖς. Εὐθύνας ὑπέχουσιν οἱ διδάσκαλοι, οἱ γονεῖς, οἱς ὁ θεὸς Πατὴρ ἐμπιστεύεται τὴν κατὰ Χριστὸν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῶν παιδῶν.

Ἡ ὑψίστη ἄρα ἐντολὴ τοῦ Θεανθρώπου ἐστὶν ἵνα ἕκαστος πάσῃ δυνάμει προσπαθῆ ἵνα φυλάξῃ τὰ αὐτῷ ἐμπιστευμένα λογικὰ ὄντα, διότι σπουδαίας ὑπέχει τὰς εὐθύνας διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐνὸς ἢ πολλῶν αὐτῶν. Ἡ σπουδαιότης δὲ τῶν εὐθυνῶν τούτων δέον ἀείποτε νὰ ἐφεκτῆ τὴν προσοχὴν τοῦ προϊσταμένου καὶ κρατῆ αὐτὸν ἐργηροῦτα ἐν τῷ ὑψίστῳ ἐπὶ γῆς ἔργῳ αὐτοῦ. Ποιμὴν νωθρότητος καὶ ἀδρανείας ἕνεκα ἢ περὶ ἄλλα τυρβάζων δὲν ἐπαγρυπνεῖ ὡς τέτακται, ἐπὶ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγκαταλείπει αὐτὸ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν λύκων καὶ τῶν ληστῶν τῆς συνειδήσεως καὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων, ποιμὴν, ὅς ἀντὶ τοῦ ποιμαίνειν καὶ ἐπαγρυπνεῖν, τὸ καθεῦθεν καὶ ἀναπαύεσθαι αἰρεῖται, μεγάλως ὑπέχει τὰς εὐθύνας ἐνώπιον τοῦ ἀρχιποίμενος, ἀπαιτοῦντος παρ' ἐκάστου ὅπως τῶν παραδῶ τὸ ἐμπιστευθὲν ποιμνιον καὶ μὴ ἀπόληται οὐδεὶς, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

ΛΟΓΟΛΟΓΙΑ

τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1898—1899
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ
γενομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχολόγου αὐτῆς
ἀρχιμ. Μ. ΚΛΕΒΟΥΛΟΥ

Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Μεγάλυτοι τῆς Σχολῆς Ἐθόροι καὶ ἡ λοιπὴ
φιλόμουσος οὐμύητις,

Διηνύθη διὰ τῶν θεοπειθῶν εὐχῶν τῆς σεπτῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εὐδοκίᾳ τοῦ Παναγάρχου καὶ τῶν ἁγίων σχολικῶν ἔτος δι' ἐργασίας τακτικῆς καὶ συμφώνως τῷ τῆς Σχολῆς Κανονισμῷ ἀρξάμενης, ὡς πάνποτε, ἀπὸ τῶν ἐγγραφῶν τῆ 20ῆς Αὐγούστου τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἐνεγράφησαν δὲ ἐν ὅλῳ 332 μαθηταὶ καὶ εἰς ἀκρατῆς, εἰς ὧν 247 ἐκ τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ 87 νέοι ἐκ τούτων 29 ἀπέτελεσαν τὴν α' τῆς Σχολῆς τάξιν, 39 τὴν β', 43 τὴν γ', 58 τὴν δ', 41 τὴν ε', 49 τὴν ς', 39 τὴν ζ', καὶ 34 τὴν η', τὴν τῶν τελειοφοίτων. Ἐκ τῶν 333 δὲ τούτων 101 κατέγονται ἐκ τῆς πρωτεύουστος καὶ τῶν περίε, οἱ δὲ λοιποὶ 232 ἐκ τῶν ἐπαρχικῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς.

Αἱ ἐγγραφαὶ παρετάθησαν διὰ διαφόρους λόγους καὶ ἐφέτος μέχρι τέλους τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἡ διδασκαλία ὁμοῦ τῶν μαθημάτων ἤρξατο τακτικῶς ἀπὸ τῆς α' Σεπτεμβρίου, ἔληξε δὲ ἐν μὲν ταῖς ἐπτά κατωτέραις τάξεσι τῆ 20ῆς Μαΐου κατὰ τὰ νενομισμένα, ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν τελειοφοίτων τῆ 9ῆ Ἀπριλίου ἐφέτος ἀντὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζομένης 20ῆς διὰ τὴν κερμεπεσοῦσαν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ἐβιδάχθησαν δὲ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο συμφώνως τῷ καθωρισμένῳ γενικῷ τῆς Σχολῆς Προγράμματι τὰ ἑξῆς μαθήματα:

Ἐν τῇ Α'. Τάξει.

α'.] *Θρησκευτικά*—Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

β'.] *Ἑλληνικά*—Ἐρμηνεῖα Αἰσώπου Μύθων· Πλουτάρχου ἐκ τῆς Συλλογῆς ἀπορρηγμάτων βασιλέων καὶ στρατηγῶν· Διογένητος Λαερτίου Βίων καὶ Γρωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ Ἀπολλοδώρου ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης μετὰ τεχνολογίας· Γραμματικὴ μέχρι τῶν Περισπωμένων ρημάτων καὶ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις.

γ'.] *Μαθηματικά*—Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ. Αἱ τέσσαρες θεμελιώδεις πράξεις ἐπὶ τῶν ἀκεραίων, κλασματικῶν, συμμιγῶν καὶ δεκαδικῶν μετὰ πρακτικῶν γυμνασμάτων.

δ'.] *Γεωγραφία*—Γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γεωγραφίας· Φυσικὴ Γεωγραφία τῆς Ἑυρώπης καὶ ἰδίᾳ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου.

ε'.] *Ἱστογραφία*—Γραμμικὴ μετ' ἀντιγραφῆς ἐξ ἀπλῶν εὐθυγράμμων καὶ καμπυλογράμμων ὑποδειγμάτων.

ς'.] *Καλλιγραφία*.

Ἐν τῇ Β'. Τάξει.

α'.] *Θρησκευτικά*—Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

β'.] *Ἑλληνικά*—Ἐρμηνεῖα Ξενοφῶντος ἐκ τῶν ἑλληνικῶν, τῆς Κύρου Ἀναδείξεως καὶ τῆς Κύρου Παιδείας μετὰ τεχνολογίας. Γραμματικὴ ἀπὸ τοῦ περὶ ρημάτων μέχρι τέλους· ἐπανάληψις αὐτῆς τὸ ἐτυμολογικὸν καὶ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις.

γ'.] *Μαθηματικά*—Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ—ἐπανάληψις τῶν τεσσάρων πράξεων· περὶ ἀναλογιῶν, μεθόδων, τετραγώνου καὶ τετραγωνικῆς ρίζης, κύβου καὶ κυβικῆς ρίζης.

δ'.] *Ἱστορία*—Ἑλληνικὴ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους.

ε'.] *Γεωγραφία*—Τὰ κράτη τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου.

ς'.] *Καλλιγραφία*—Ἀσκήσεις Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς κοινῆς γραφῆς καὶ ταχυγραφίας.

ζ'.] *Ἱστογραφία*—Ἐπανάληψις τῆς γραμμῆς, Ἱστογραφίας καὶ περὶ ρυθμῶν· Χρωματογραφία καὶ ἀντιγραφὴ ἐξ ἐλαφρῶς ἐσκιασμένων πρωτοτύπων παντὸς εἴδους.

Ἐν τῇ Γ'. Τάξει.

α'.] *Θρησκευτικά*—Ἱερὰ Λειτουργικὴ.

β'.] *Ἑλληνικά*—Ἐρμηνεῖα τοῦ α' βιβλίου τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Ἐπιταφίου τοῦ Λυσίου μετὰ

συντάξεως καὶ ἑτυμολογικῶν παρατηρήσεων, Ἑρμηνεῖα ἀπλῆ τοῦ περὶ παιδῶν ἀγωγῆς τοῦ Πλουτάρχου καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τεχνολογίας καὶ συντακτικῶν μέχρι τῶν καταχρηστικῶν προβέσεων Ὀρθογραφικαὶ καὶ συντακτικαὶ ἀσκήσεις.

γ'.] *Μαθηματικά*—Ἐπανάληψις ἀπάσης τῆς Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς μετ' ἀσκήσεων καὶ Στοιχειώδους ἐπιπέδομετρίας.

δ'.] *Ἱστορία*—Ἑλληνικὴ ἀπὸ τοῦ Περικλέους μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀλώσεως καὶ Ῥωμαϊκὴ μέχρι τῶν Ἀυτοκρατορῶν.

ε'.] *Μυθολογία*—Τὰ περὶ Θεῶν.

ς'.] *Γεωγραφία*—Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἐκτὸς τῶν τοῦ Αἴμου καὶ τῆ Ἀσιατικῆ Τουρκία.

ζ'.] *Τουρκικά*—Ἀνάγνωσις Γραφῆ καὶ Γραμματικῆ κατὰ τὴν β' ἐξαμηνίαν μέχρι τῶν ρημάτων.

η'.] *Γαλλικά*—Ἀνάγνωσις Μεταφράσεις Ἀπαγγελία Θεματογραφία καὶ Γραμματικὴ μέχρι τῶν βοηθητικῶν ρημάτων.

θ'.] *Ἱστογραφία*—Προσωπογραφία Ἀντιγραφή εἰς ἐσκιαμένων πρωτοτύπων καὶ ἐφαρμογὴ τῆς προσωπογραφίας.

Ἐν τῇ Δ'. Τάξει.

α'.] *Θρησκευτικά*—Ἐρὰ Κατ'ἑχρίσις.

β'.] *Ἑλληνικά*—Ἑρμηνεῖα τῶν τριῶν Ὀλυμπιακῶν τοῦ Δημοσθένους μετὰ βιογραφίας τοῦ συγγραφέως, συντάξεως καὶ σημειώσεων Ἑρμηνεῖα ἀπλῆ τῶν βίων Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου μετὰ τεχνολογίας καὶ παρατηρήσεων ἑτυμολογικῶν Ἐπιστολογραφία καὶ θεματογραφία Συνακτικὸν συνέχεια μέχρι τέλους.

γ'.] *Λατινικά*—Μετάρρασις ἀπλῶν διηγημάτων (25 σελ. ἐκ τῆς Χρηστομαθείας Τσακαλιώτου) μετὰ τεχνολογίας Λατινικῆ Γραμματικῆς μέχρι τῶν ἀνωμάλων ρημάτων. Μέθοδος Λατινικῆς μέχρι τῶν θηλυκῶν τῆς γ' κλίσεως καὶ θεματογραφία.

δ'.] 1) *Μαθηματικά*—Θεωρητικὴ Ἀριθμητικὴ.

2) *Μαθηματικὴ Γεωγραφία*.

ε'.] *Ἱστορία*—Ῥωμαϊκὴ μέχρι καταλύσεως τῆς Δυτικῆς Ῥωμαϊκῆς Ἀυτοκρατορίας καὶ Βυζαντινῆς.

ς'.] *Γεωγραφία*—Ἡ Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερικὴ καὶ Ὀκεανία.

ζ'.] *Γαλλικά*—Ἀνάγνωσις Μεταφράσεις ἀπλῶν διηγημάτων Ἀπαγγελία Θεματογραφία Γραμματικὴ μέχρι τῆς συντάξεως τοῦ Ἐπιθέτου καὶ Ἀνωμάλα ρήματα.

η'.] *Τουρκικά*—Ἀνάγνωσις Γραφῆ Μετάρρασις ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἀντιστρόφως Γραμματικῆς τὸ Τουρκικὸν μέρος Ἀσκήσεις τεχνολογικαὶ καὶ θεματογραφία.

Ἐν τῇ Ε'. Τάξει.

α'.] *Θρησκευτικά*—Ἐπίτομος εἰσαγωγὴ εἰς τὰς Ἀγίας Γραφάς.

β'.] *Ἑλληνικά*—Ἑρμηνεῖα ἐκ τῶν τοῦ Πλάτωνος τοῦ Λάχτιος ἐκ τῶν τοῦ Ἡρόδοτου τοῦ ζ' βιβλίου τῶν ἱστοριῶν καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ὀμήρου τῆς Α' Ὀδυσσεύς Συνακτικὸν Θεματογραφία καὶ Συνθέσις.

γ'.] *Λατινικά*—Μετάρρασις ἐκ τῶν τοῦ Κορνήλιου Νέπωτος βίων, τοῦ Τιμολέοντος καὶ Ἀγητιλάου μετὰ τεχνολογικῶν καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων.

δ'.] *Μαθηματικά*—Ἐκ τῆς Γεωμετρίας ἢ Ἐπιπέδομετρίας καὶ ἐκ τῆς Ἀλγέβρας τὸ περὶ ἀλγεβρικοῦ λογιζμοῦ.

ε'.] *Ἰημεία*—Τὸ περὶ τῶν μὴ μεταλλικῶν στοιχείων.

ς'.] *Ἱστορία* τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν ἐθνῶν.

ζ'.] *Ἀρχαιολογία* Ἑλληνικῆ.

η'.] *Γαλλικά*—Μετάρρασις τεμαχίων ἐκ διαφόρων δοκίμων συγγραφέων Γραμματικὴ μέχρι τῆς συντάξεως τῶν ἀνωμαλιῶν καὶ Ἀνωμάλα ρήματα.

θ'.] *Τουρκικά*—Ἀνάγνωσις ἐκ χειρογράφου Γραφῆ Μετάρρασις ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὰν ἀπάλιν Γραμματικῆς ἐπανάληψις τοῦ Τουρκικοῦ μέρους, τὸ Περσικὸν καὶ μέρος τοῦ Ἀραβικοῦ Ἀσκήσεις τεχνολογικαὶ καὶ Θεματογραφία.

Ἐν τῇ ΣΤ'. Τάξει

α'.] *Θρησκευτικά*—Ἐπίτομος Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία μέχρι τοῦ 700.

β'.] *Ἑλληνικά*—Ἑρμηνεῖα ἐκ τοῦ Θεουκιδίδου τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ α' βιβλίου. Ἐκ τοῦ Ὀμήρου τῆς Ἰλιάδος Α—Γ καὶ τῆς Ὀδυσσεύς Β—Ζ καὶ ἐκ τῆς Λυρικῆς Ἀνθολογίας Ἀποσπασμάτων Ἑλεγειακῶν καὶ Ἰαμβογράφων.

γ'.] *Λατινικά*—Μετάρρασις τοῦ α' βιβλίου τοῦ Γαλατικοῦ πολέμου Καίσαρος μετὰ τεχνολογίας καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων καὶ Λατινικῆ Γραμματικῆς.

δ'.] *Μαθηματικά*—Ἐκ τῆς Γεωμετρίας ἢ Στερεομετρίας καὶ ἐκ τῆς Ἀλγέβρας ὁ λογαριθμικὸς λογιζμὸς καὶ τὸ περὶ ἐξισώσεων.

ε'.] *Φυσικὴ Ἱστορία*—Τὸ γενικὸν μέρος τῆς Ζωολογίας

ς'.] *Φιλοσοφικά*—Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ Ψυχολογία.

ζ'.] *Ἱστορία*—Ἑλληνικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ.

η'.] *Γαλλικά*—Μετάρρασις τεμαχίων ἐκ διαφόρων δοκίμων συγγραφέων Μετάρρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ Γραμματικῆς συνέχεια μέχρι τῆς συντάξεως τῶν πρώτων.

θ'.] *Τουρκικά*—Ἀνάγνωσις ἐκ χειρογράφου Γραφῆ Μετάρρασις ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὰν ἀπάλιν Γραμματικῆς ἐπανάληψις τοῦ Περσικοῦ καὶ τὸ Ἀραβικὸν μέρος μέχρι τῶν Ἀνωμάλων Ἀποσθήσεις γραμματικῶν κανόνων τουρκιστὶ Τεχνολογικαὶ ἀσκήσεις τουρκιστὶ καὶ Θεματογραφία.

(ἔπειτα συνέχεια).

Ἰωακείμιος Παρθεναγωγέος.—Αἱ ἐξετάσεις τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰωακείμιου Παρθεναγωγέου αἱ μὲν γραπταὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουνίου ἔληξαν χθές, αἱ δὲ προφορικαὶ ἀρχονται ἀπὸ τῆς 8ης τοῦ αὐτοῦ. Ἐν τέλει δὲ αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐξακολουθήσει ἡ ἐκκύβευσις τοῦ ὑπὲρ τοῦ ἰδρύματος λαχείου.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 26

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † Ο Μέγας Προτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † Ο Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
 - † Ο Μέγας Ἀρχιεπίσκοπος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅσον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀρχ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φθόργκα χρυσῷ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμῖς

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ἐνόπιον τῶν ἀκτῶν τοῦ Ὁ-ψικίου—Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ καλαϊκαθολικισμοῦ (ἐν Βόννῃ καὶ Βιέρνῃ) — Λογδοσία τοῦ Σχολικοῦ ἔτους 1898—99 τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ Χοροστασία.— Παναγιυρίζοντος τῆ παρελθούσῃ Δευτέρῃ, ἑορτῇ τῆς ἁγίας Τριᾶδος, τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριᾶδος, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε τὸ πρῶν ἐν αὐτῷ ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτου εὐσεβοῦς ἐκκλησιασμάτου.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διένειμε τῷ ἐκκλησιασμάτι τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον. Εἶτα ἀναπαυθεῖσα ἐπὶ μικρὸν ἐν τῷ Ἐπιτροπεῖῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ ἐκ τῶν τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἀνδρέαν Κοπάσιν ἐφέντην.

—Συνεδρία δύο Σωμάτων.— Τῇ τρίτῃ τὰ δύο Σώματα συνελθόντα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς κοινὴν συνεδρίαν ἐξηκολούθησαν τὴν ἐπὶ τοῦ ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως συζήτησιν, ἣν καὶ ἐπεράτωσαν. Μετ' ἀναθεώρησιν δὲ ὁ Κανονισμὸς περιβληθήσεται τὸ προσῆκον κύρος.

—Ἀντεπισκέψις.— Τῇ τετάρτῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίῃ τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Καλλινεῖκου καὶ τοῦ Ἰωάννου Δ. Τανταλίδου, διευθυντοῦ τοῦ Α. Πατριαρχικοῦ Γραφείου μεταβὰς εἰς Βαθυρρῦκκα ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Ρωσίας Ζηνόβιου.

—Ἐπισκέψις.— Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Μικριότης ὁ ἐν Χάλκῃ ἐρησυχάζων πατριάρχης πρῶν Ἱεροσολύμων Νικόδημος παρχεινῆς ἐρ' ἱκανὸν παρὰ τῆ Α. Θ. Παναγιότητι.

Αὐθήμερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ Α' διερμηνεὺς τῆς ἐνταῦθα αὐστριακῆς πρεσβείας Πογάτσερ.

—Μητροπολίτης Βελλᾶς.— Ὁ γηραιὸς μητροπολίτης Βελλᾶς Βασίλειος διὰ τοῦ πνευρωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου, ἐξάρχου μὲν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐπαρχίαν Βελλᾶς διορισθέντος, ἀλλ' εἰσέτι μὴ μεταβάντος αὐτόσε, ὑπέβηλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ταύτης παραιτήσιν αὐτοῦ λόγῳ ἀνεπαρκείας σωματικῶν δυνάμεων πρὸς περαιτέρω διακυβέρνησιν αὐτῆς. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδίῳ αὐτῆς λαβούσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἐγγραφον τῆς παραιτήσεως ἐνετείλατο τῷ εἰρημένῳ μητροπολίτῃ Βελλᾶς ὡπως ὑποβάλλῃ κανονικὴν παραιτήσιν.

—Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.— Παναγιυρίζοντος τῆ παρελθούσῃ Δευτέρῃ, ἑορτῇ τῆς ἁγίας Τριᾶδος, τοῦ ἐν τῷ περιόλῳ τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς σχολῆς ἱεροῦ φερωνύμου ναοῦ, ἡ Α. Σ. ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτης Μακρωνείας Ἰωακείμ ἐτέλεσεν ἐν αὐτῷ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν, παρισταμένων, πλὴν τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου καὶ τοῦ τῶν μαθητῶν, καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκ τῶν κατοίκων τῆς νήσου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἡ Α. Σ. ἀνῆλθε μετὰ τοῦ πανοσιολ. Σχολάρχου ἀρχιμανδρίτου Μ. Κλεοβούλου καὶ τοῦ διδασκοντος προσωπικοῦ εἰς τὴν οἰκίαν αἴθουσαν.

Αὐθήμερὸν δὲ ἐκδραμῶν μέχρι Χάλκης ἐπισκέψατο τὴν Σχολὴν ὁ ἐπιτετραμμένος τοῦ Βελγίου, ὁ

και προταλῆται τοῦ ἱερουργήσαντος μητροπολίτου και τοῦ σχολάρχου ἐγεμμάτισεν αὐτόν. Ὁ ἐπιτετραμμένος ἀναχωρῶν ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ και τὴν εὐφρέσκειαν ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ, ἣτις ἐγένετο αὐτῷ, και ἐπὶ τῷ καλλίστῳ διοργανισμῷ τοῦ ἀνωτάτου παρ' ἡμῖν ἱεροῦ τούτου καθιδρύματος.

—*Μητροπολίται Ἀγκύρας και Βοδενῶν.*— Τῇ ἐβδομάδι ταύτῃ ἀπῆλθον κατευθυνθέντες εἰς τὰς ἐαυτῶν ἐπαρχίας οἱ πανιερώτατοι μητροπολίται Ἀγκύρας Νικόλαος και Βοδενῶν Νικόδημος.

—*Μητροπολίτης Πρεσπῶν.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Πρεσπῶν Ἀνθιμος τηλεγραφικῶς ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αἰτίαν ἄριζιν αὐτοῦ και τὴν ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου γενομένην αὐτῷ ἐγκάρδιον ὑποδοχῇ.

—*Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Διδυμοτείχου Φιλάρτος διὰ γράμμα-αὐτοῦ ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἐγκατέλιπε τὴν προὔτεραν αὐτοῦ ἐπαρχίαν κατευθυνόμενος εἰς τὴν νέαν.

—*Ἐπαρχία Καστορίας.*— Ἡ Δημογεροντία τῆς πόλεως Καστορίας τηλεγραφικῶς ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ νέου μητροπολίτου Καστορίας. ἅμα δ' ἤγγειλεν ὅτι προὔπεμψε τὸν μητροπολίτην τῶς Καστορίας ἀναχωρήσαντα ἐκεῖθεν.

—*Μονὴ Δεμεράδων.*— Ἡ γούμενος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσῶνος ἱερᾶς μονῆς Δεμεράδων διωρίσθη ἐν τῇ γησινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ὁ οὐσιώτατος ἱερομόναχος Ἰωακείμ, τῶς προϊστάμενος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλκηδόνος ἐνορίας Πασᾶ Βαζῆ.

ΕΝΔΠΙΟΝ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ ΤΟΥ ΟΨΙΚΙΟΥ *

Περὶ δὲ τῆς Ἀβύδου πλεονα και γινώσκωμεν και συνεπῶς δυνάμεθα λέγειν, ἴσως διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος ὑπαρξίν ἐκεῖσε τελωνείου τῶν βυζαντινῶν, ὅπου διέμενον ἀρχῶν ἐκ βασιλικῶς στελλόμενος σκοπὸν ἀποστολῆς κυριώτερον ἔχων τὸ παρατηρεῖν μὴ διέλθῃ ναὺς κοιζήσουσα χωρὶς βασιλικῆς διαταγῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπλα¹² και οὕτως ἔχομεν τοὺς κομμερκίους και τὰ κομμέρκια τῆς Ἀβύδου, γνωστὰ και ταῦτα γνωστοὺς και ἐκείνους ἀπὸ τε τῶν ἱστοριογράφων και τῆς βυζαντινῆς σφραγιδολογίας. Οὕτως ἔχομεν ἐκδηλώσεις αἰθημάτων εὐγνωμοσύνης και χαρᾶς τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν διατάκτοντα κομμερισμὸν κομμερκίων τῆς Ἀβύδου¹³. Γνωστὴ δ' ἡ πόλις Ἀβυ-

δος ἀρχῆθεν ὡς ἐν τῇ τῆς Ἐκκλησίας ἱστορίᾳ συμβαλομένη πρὸς δέσιν ἢ λύσιν ζητημάτων κρισίμων και σοβαρῶν ἐνταῦθα τῷ 487, κατὰ τὴν ἐμὴν τῶν ἐτῶν ἀριθμῆσιν, ὁ Ἰσαυρος Ζήνων ὁ αυτοκράτωρ ἐκράτησε τοὺς ἐκ Ρώμης πεμφθέντας πρέσβεις ἀναγκάζων ἵνα κοινωνήσωσι τοῖς οὐκ ὀρθὰ περὶ τὸ δόγμα φρονούσιν Ἀκακίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως και Πέτρῳ τῷ Μογγῷ τῆς Ἀλεξανδρείας¹⁴. Ἔσχε κατόπι τὴν εὐτυχίην ἢ Ἀβυδος ἵνα φιλοξενήσῃ τετραήμερον τὸν μέγαν στρατηλάτην Βελισσάριον ἐν τῷ στρατεῦειν κατὰ Βυζάντιον¹⁵, φαίνεται δ' ὅτι μέγας ἐχρημάτισε σταθμὸς, ἐνθα παρέμενον ἐπιφανεῖς βυζαντινοί. Τῷ 610 ἐν Ἀβύδῳ παρεσκευάσθη ἡ ἡὺς χρονίως περιόδιο νέας διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλείου, οὗ τὴν ἐπὶ τὸν αυτοκρατορικὸν θρόνον ἄνοδον ἐξίσου δέον νὰ θεωρήσωμεν ἀξιοσημείωτον διὰ τε τὴν ἐκκλησιαστικὴν και τὴν θύραθεν ἱστορίαν τῷ ἔτει τούτῳ πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνατολῆς και κυρίως τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν Θεὸν ἐστήριζον, ἢ τὸ δὴ λεγόμενον, ἀπὸ τῆς θείας Προνοίας ἀνύπτων, ἐλπίδας σωτηρίας, τετραχωμένοι και σκυθρωπάζοντες ἐπὶ τῇ ἄπορῳ και κακοηθεσίᾳ τῃ δικαίῃ τοῦ ἀλιτηρίου Φωκᾶ «τετρεύει ἀγορῇ ὑπὸ δὲ ἴστοναχίζετο γαίῃ» τὸ ὀμηρικόν, λαῶν ὀδυνομένων, μηδὲ γογγύσαι τολμώντων, ὅτε δρομαίος ἐξ Ἀρριχῆς Ἡρακλείος ὁ γενναϊώτατος στρατηγός, ὁ κατὰ Σπυρίδωνα Ζαμπέλιον, πρῶτος σταυροφόρος ἱππότης τοῦ χριστιανισμοῦ, καταλαμβάνει τὴν πόλιν τῆς Ἀβύδου βραδέως σπεύδων πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων οὐλαμὸς ὑπερορίας προσαγορεύει τὸν ἐκ Θεοῦ στελλόμενον ὡς σωτήρα, και οἱ ὑπὸ Φωκᾶ περιορισθέντες ἐπὶ διαφόροις ὑπονοίαις ἐν Ἀβύδῳ κουφιζομένην αἰσθάνονται τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς θλίψιν και κηρύττουσιν αὐτὸν βασιλέα και στέφει τὸν ἐκ Θεοῦ στελλόμενον, ἅμα και λαοποίητον ὁ μητροπολίτης Κυζίκου Στέφανος, στέμμα λαβὼν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τοῦ ἐν Ἀρτάκη, ὁπο μετέβη¹⁶. διότι ἢ Ἀβυδος ὑπέκειτο τῇ μητροπόλει Κυζίκου καθὸ ἐπίσκοπὴ αὐτῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὕθεν ἄπορὸν μοι φαίνεται, μᾶλλον δὲ σράγμα τὸ παρὰ τῷ χρονογράφῳ Ζωναρᾷ ὅτι Λέων ὁ Φωκᾶς ὁ τοῦ ἀποστάτου Βιάρδα τοῦ Φωκᾶ πατῆρ, κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα, εἶχεν αὐτῷ συμπράκτοντα ἐν ταῖς ἀνοησίαις τὸν ἀρχιεπίσκοπον¹⁷ (ὄχι ἐπίσκοπον) Ἀβύδου. Τῷ 688 πολλοὺς ἐφιλοξένησεν ἢ Ἀβυδος ἐπὶ βραχὺ χρόνου σλαῦους, οὓς ὁ ρινότμητος Ἰουλιανὸς χειρωσάμενος, μετὰ γαῶν εἰς Ἀβυδὸν, ἐγκατέστησεν εἰς τὰ τοῦ

13. Θεοφ. Βόννης τ. α', σελ. 737.

14. Αὐτόν: α', σελ. 204.

15. Προκοπίου πόλεμοι βανδαλικῶν τ. α', σελ. 364.

16. Θεοφ. τ. α', σελ. 460.

17. Ζωναρᾶς βιβλ. ΙΖ', 2 (ἐκδόσεως Δινδορφοῦ τ. α' σελ. 95).

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 204—206.

12. Προκοπίου ἀνάκτοτα. Βόννης, σελ. 138.

θέματος 'Οψικίου μέρη¹⁸. 'Εάν δ' ὑπὸ τοῦ τυράννου Φωκά βλέπωμεν μεταβαλλομένην τὴν Ἄβυδον εἰς μέρος ἐξορίας, ἢ κατόπιν ἱστορία δείκνυσιν ἐπίσης ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἐχρησίμευε πρὸς σκοπὸν τοιοῦτον· εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐξώρισε Ρωμανὸς αὐτοκράτωρ ὁ Διογένης τὸν στρατηγὸν Κρισπίνου, ὃν κατήγαγεν ὁ μετ' αὐτὸν ἄρχας Μιχαήλ¹⁹. Λέων ὁ Φωκάς ἀναφέρεται διαμείνας ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Ἄβυδῷ, ἔνθα συνήτησεν αὐτῷ κατ' αὐτοῦ στρατεύων Βασιλείος ὁ βουλγαροκτόνος²⁰· καὶ μετὰ ἕνα αἰῶνα ἡ πόλις ὑρίσταντο τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας ὑπὸ τοῦ πειρατοῦ Γ'ζαχά, ὅστις οὐδὲν κακὸν ἠδυνήθη πράξει κατ' αὐτῆς, ἐδολορονήθη δὲ μεθυσθεὶς ἐν τινὶ συμποσίῳ²¹, καταστρέψας πρότερον τὸ Ἀτρακμίτιον, καταληφθὲν ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς Ἀτταλείας Εὐμαθίου τοῦ Φιλοκάλη²².

Ἐν τῷ μελετᾷ τὰ λιτὰ ἀποσημειώματά μου ταῦτα περὶ χρομῆθα Ἄβυδὸν τε καὶ Λάμψακον καὶ τὴν νῆσον, ἣν ἐκλείζειν ἀνάστων ὁ Σμινθεύς, οὔτε δυνάμεθα διακρίνειν τὸ Σίγειον (τὸ Γενί-ισάρ τῆς σήμερον), ὅπερ ἐπιλοξένησε τὸν ὑπὸ σφοδρῶν ἀνέμων ἐκείσε ριφθέντα Βελισσάριον, μετὰ τὴν ἐξ Ἄβυδου, καθὼς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἀναχώρησιν²³. Πέμπομεν ἀσπασμόν ὑπερπόντιον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἑλλησπόντου, ἧτις εἶδεν ἑαυτὴν τιμωμένην διὰ τῆς δικιουρίας ἐπὶ τινὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου· φιλαδελφεία, ὑπογραμμὸν παρασχομένη ἢ κατὰ μέρος ὀρθόδοξος αὕτη Ἐκκλησία, ἢ τῆς Κυζίκου, ἀπρηνήσατο ἑαυτὴν, διότι βεβαίως οὐδ' ἠδύναντο ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος ἔχειν ἴδιον μητροπολίτην. Ἡδὴ μητροπολίτης ἦν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, καθὼς ἦν Νικαίας ἐπὶ πεντήκοντα σὺν ἑπτὰ ἔτεσιν ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀπωθήσας τὸν μητροπολίτην· διότι γνωστὸν ὅτι ἀδιάπραγματικῶν οὐδενὶ ἐστὶν ἐπιτετραμμένον, μήτε κἄν ἢ δυναστείας προσδραμῶν, τὴν μίσην ἐπαρχίαν εἰς δύο κατατέμνειν εἴνα μὴ ἐν τῇ πόλει δύο ἐπίσκοποι ὦσι», κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ ΙΒ' κανόνος τῆς Δ' ἀγίας οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδῶνι Συνόδου.

Παρὰ τῷ χρονολογῶν Θεοφάνει, κατὰ γε τὰ πρόχειρά μου σημειώματα, εὐρίσκει κόμητας τοῦ θέματος Ἄβυδου, εἰς ὃ ἀνήκον Ἄβυδος τε καὶ Λάμψακος, ἀναφερομένους τῷ 711 Βασβακούριον, τῷ 713 Γεώργιον Βούραφον, τῷ 765 Δαυιδ σπαθάριον, ἀφωσιωμένον εἰς τὸ δόγμα τῆς σχετικῆς τῶν εἰκόνων προσκυνήσεως καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ κοπρωνίου φονευθέντα, τῷ 796 Ἰωάν-

νην, καὶ τῷ 798 Παῦλον²⁴· πρωτοστράτορα Ροῦφον ἀπὸ τοῦ 710—713, καὶ στρατηγὸς τῶν ὀψικιανῶν ταγματῶν Γρηγόριον τὸν τοῦ Μουζουλακίου κατὰ τὸ 778 καὶ Κατάκλυαν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Τρυκουλῶ, δὴλὰ γε δὴ 820 καὶ ἐξῆς²⁵. Ἄλλ' ὁ μᾶλλον ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐποχῇ διαδοθείς ἦν ὁ κόμης Ἄβυδου καὶ κουσουπαλάτης Ἀρτάβασδος, γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Ε', ταρχίας τὴν Ἀνατολήν²⁶ ἀπὸ τοῦ 740, κατ' εὐτυχίαν ἐπὶ βραχὺν χρόνον, ἀναγκάσας τὸν κοπρωνίον εἶνα περιφέρειται ἀνά τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις· οὕτω τὸν ἰούνιον τοῦ 742 ἐξῆλθεν εἰς τὸ Ἄβυδον καὶ ἦλθεν εἰς Κρασσόν, πόλιν Φρυγίας²⁷· ἐκ τοῦ θέματος Ἄβυδου στρατολογήσας ὁ Ἀρτάβασδος τοὺς ὑπαυτοὺς αὐτοῦς ἦλθεν εἰς Δορύλλιον, μέχρι δὲ μακροῦ τοῦ 743 σύμπαρ τὸ Ἄβυδον εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν· τοῦτον κατεδίωξεν ὁ Κωνσταντίνος Ε' ἄχρι Κυζίκου, ὅποθεν ὁ καταδιωκόμενος ἐπῆλθε διὰ θαλάσσης εἰς Κωνσταντινούπολιν· φαίνεται δ' ὅμως ὅτι κατὰ σептέμβριον κατέλαβε τὸ Ἄβυδον ὁ Σισίνιος ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακησίων, καταβὰς ἕως Ἄβυδου καὶ περάσας ἀπ' αὐτῆς εἰς Θράκην· ἐκ τῆς πρωτεύουσας, ἣν κατεῖχεν, ὁ Ἀρτάβασδος ἐστειλεν εἰς Ἄβυδον πλοία πρὸς μεταφορὰν τροφίμων εἰς Κωνσταντινούπολιν· τὰ πλοία μετὰ τῶν ἀπεισταλμένων κατέλαβεν ὁ τοῦ κοπρωνίου στόλος· καὶ οὕτω τῇ 2 νοεμβρίου 743 λάθρα φωνῶν ἐκ Κωνσταντινούπολεως ὁ Ἀρτάβασδος ἦλθε πάλιν εἰς Ἄβυδον²⁸. Καὶ οὕτω τὸ θέμα τοῦτο καθίσταται θέατρον γεγονότων ἐκτάκτων, ἀνησυχίας καὶ ταρχῶν· ταύτας δὲ διέφυγέ μετὰ ὀγδοήκοντα ἔτη, ὅτε Θωμᾶς ὁ κατὰ Μιχαήλ τοῦ Τρυκουλῶ νεωτερίσας καὶ συγκροτήσας στόλον ἐξ Ἄβυδου πρὸς τὴν Θράκην ἐπεριώθη, κρατήσας μὲν τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν, μὴ δυνηθεὶς δὲ κρατῆσαι τὸν θέματος Ἄβυδου, οὗ προσηπίζετο ὑπεραμυνόμενος Λέων ὁ Κατάκλυος²⁹. Ἐν τῷ αἰῶνα μετὰ ταῦτα, τὸ Ἄβυδον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη Ρωμανοῦ Α' τοῦ Λακαπηννοῦ, θέατρον ἐγένετο νέων ταρχῶν, ἃς ἐκίνει Βασιλείος· τις ἀγύρτης, ὑποκρινόμενος τὸ Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα πρόσωπον, δὲ συλληφθεὶς ὑπέστη τὸν διὰ πυρὸς θάνατον³⁰. Ἄλλὰ συγχρόνως ἀναφέρονται ἐξορισθέντες ὑπὸ Ρωμανοῦ εἰς Ἄβυδον, ὅπου εἶχον τὰ κτήματα αὐτῶν, Θεόδωρος ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου καὶ

18. Θεοφάνης· Α', σελ. 557.

19. Μιχαήλ Ἀτταλειάτης· Βόννης, σελ. 170.

20. Ζωναρῆς· ΙΖ', 7 (Δινδορφ. Δ', 114).

21. Ἄννα Κομνηνή· Βόννης, τόμ. Α', σελ. 435.

22. Κομνηνή· Λειψίας, τόμ. Β', σελ. 250.

23. Προκοπίου, Πόλεμοι βανδάλ. Α', σελ. 366.

24. Θεοφ. Α', σελ. 583, 587—588, 734, 729, 676.

25. Θεοφ. Α', σελ. 787, 698, Theophanis Continuati· Βόννης, σελ. 53, Κεδρηγός· Βόννης, τόμ. Α', σελ. 785, Ζωναρῆς, ΙΕ', 23 (Δινδορφ. Γ', 393).

26. Ζωναρῆς ΙΕ'· 5 (Δινδορφ. Γ', 344).

27. Θεοφ. Α', σελ. 746.

28. Θεοφ. Α', σελ. 637, 638, 643, 645, 646, 647.

29. Ζωναρῆς βιβλ. ΙΕ', § 23.

30. Continuati, Βόννης, σελ. 421—422. Συμεὼν μάγιστρος, 745. Γεώργιος μοναχός, 912.

Ρωμανός ὁ τοῦτου ἀδελφός³¹. Τοῦτοις δὲ πιθανῶς φιλιχ συνεδέετο Τρύφων ὁ κατὰ τὸ Ὀψικίον ἐν τινι μονῇ ἡσυχάζων μοναχός· Τρύφων ὁ προβληθείς ὑπὸ Ρωμανοῦ Ἀσκαπηνῶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως³².

Τὸ θέμα Ὀψικίου ἤμαζεν ἄρα κατὰ τοὺς χρόνους, οὗς ἐποπτεύουσαν νοερῶς, μονὰς μὲν ἔχον, πόλεις δὲ κεκτημένον πολυανθρώπους, ἀνδρας τε καὶ γυναίκας παρχαγῶν διαπρεπεῖς. Ἡ τρίτη σύζυγος τοῦ σοφοῦ Λέοντος Εὐδοκία, «ὠραία καὶ περικαλλής» ἀνὴρωπος³³, ἐν ἔτος αὐτῷ συζήσασα, ἦν ἐκ τοῦτου τοῦ θέματος. Ἐν αὐτῷ πολλὰ πρὸ τῆς Εὐδοκίας ἔτη ἠσκαίτο Φιλότητος ὁ θαυματουργός³⁴. Ἡ ἱστορία τῶν πόλεων αὐτοῦ, πολλὰ διδάσκουσα δι' ὀλίγων ἕως ἡμῶν γνωστών, ἀξία ἐστί, κατ' ἐμέ, συντόνου σπουδῆς καὶ θαυσιού ἀναδιφήσεως. Τὸ δυστυχές ἐξημείωθη ἀπὸ τοῦ 1204 καὶ ἐντεύθεν, ὅτε σὺν ἐτέροις θέμασιν ὑπέκυψεν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν σταυροφόρων³⁵, καὶ ὑποκύψαν μάλιστα ἀνηγήθη οὐχὶ ἕνα ζήτησι, ἀλλ' ἕνα φυτοζώησιν. Τῷ 1894 κατ' αὐγουστον περιήλθον μέρη τινὰ τοῦ Ὀψικίου, μηδ' ἐρειπίων εὐρῶν ἔχνη, μήτε λείψανα τέχνης ἀρχαίας ἢ βυζαντινῆς ἐν αἷς ἐπέσκεψάμην κώμας. Ἐν Ἰλίῳ μῆτε προσέσχον μῆτε, εἰ προσείχον, ἤθελον ἐννοήσει τι τῶν ἐμοὶ λεγομένων· ἐν τινι κώμῃ εἶδον χρησιμοποίηθαι εἰς κόσμησιν νεοῦ ψηφιδωτῶν ἀρχαιότατον, ὃ τὴν ἀρχαίαν τῆς Εὐρώπης ὑπὸ τοῦ Διὸς παριστῶν νομίζεται, κατ' εὐτυχίαν, ὑπὸ τοῦ λαοῦ παριστῶν ἰπέετα τινὰ τῶν ἀγίων μαρτύρων διὸ καὶ ἐσώθη. Εἶδον ἐρήμωσιν βραχεῖαν μετὰ ζῶνι μακρῶν, ὕπνον βραχῶν καὶ λήθαρον. Ἀνεμνήσθητι ὅτι ἀπὸ τοῦ 1233 τὸν Βατάτζην καὶ μετὰ τινὰ ἔτη Θεόδωρον Β' τὸν Ἀσκαρῆ ἐφιλοξένει ἡ Ἀζμύκος³⁶, ἡ γεραίροισα τὴν μνήμην δύο ἀγίων αὐτῆς ἐπισκόπων, Εὐσχήμονος³⁷ καὶ Παρθενίου. Καὶ ἐν τῷ διέρχεσθαι τοὺς ἀθλίους ἤδη ποταμούς· Σκάμανδρον καὶ Σιμόεντα, ἐπέισθητι ὅτι, καθὼς ἀθησκουσι καὶ πόλεις ὡς ἀνθρώποι κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, οὕτω καὶ ποταμῶν ἡ δόξα καὶ ἡ ἀκμὴ ὑποχωρεῖ εἰς τὴν φερόντων χρόνων, ὡσεὶ ρεῦμα ποταμοῦ ρεόντων καὶ παρερχομένων· καὶ μάλιστα ἐν τῷ βορβορώδει ρεῖθρα αὐτῶν διέκρινα τὸν παρὰ βυζαντινοῖς Ἐμπηλον³⁸ ποταμῶν,

εἰς ὃν ἡ πρόθεσις ἔστι περιττὴ, καίτοι καὶ μένουσα δεικνύει τὴν ποιότητα. Εἶδον ἀναγεννωμένους ἑλληνικὰς ὀρθοδόξους κοινότητας ἐνιαχοῦ, συνοικισμούς σφριγῶντας καὶ πλήρεις ζωῆς. Ὅλη ἡ ζωὴ καὶ τὸ σφρίγος οἰνεῖ ἐπανελάμβανεν εἰς τὸ οὗς μου τὸ γραφικόν ὅτι Οὐδεὶς ἐπέεπιστεσε τῷ Κυρίῳ καὶ κατησχόρη· Οὐδεὶς ἐπέεμειρε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη· Οὐδεὶς ἐπεκαλέσατο αὐτὸν καὶ ὑπερέϊθεν αὐτόν.

Ἐκ τοῦ ἀπομπολείου «Κρήτης» 27 Μαΐου 1899.

Ὁ Μ. Χαροφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΩΝ

ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ
ΕΝ Τῷ ΚΕΝΤΡῷ
ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΥ
(ἐν Βόννῃ καὶ Βέγγῃ)

Τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν ἄρθρον, ὃ μετὰ φρασιν καταχωρίζομεν ὧδε, ἐδημοσιεῖται ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Πνευματικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Καζάρ ὑπὸ τοῦ δημηγοῦ αὐτῆς Βλαδημίρου Καρένσκη· δὲν ἀμφοβάλλομεν δὲ ὅτι μετ' ἐνδιαφέροντος θὰ ἀναγνωσθῆ καὶ παρ' ἡμῶν.

Σχόντες κατὰ τὸ ἔτος 1897-8 τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκερθῶμεν τὸν ἐν τῇ δύσει χριστιανικὸν κόσμον, ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν νὰ διέλθωμεν καὶ διὰ τῶν παλαιοκαθολικῶν πανεπιστημιακῶν σχολῶν, ὅπως ἐξ αὐτοψίας βεβαιωθῶμεν κατὰ πόσον τυγχάνουσι πραγματικαὶ αἱ ἀνατιθέμεναι εἰς αὐτάς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἐπίτιδες, ἂν δηλ. πράγματι αἱ σχολαὶ αὐταὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπιστημονικὰ φυτώρια τῶν ἀληθειῶν τῆς ἀρχαίας οἰκουμένης διδασκαλίας, καὶ ἂν πράγματι παριστῶσι τοιαύτην ἐπιστημονικὴν δυνάμιν, ἥτις ἐπιτυχῶς δύνανται νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῆς ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς προτεσταντικῆς ἐπιστήμης ἐναντίον τῶν ἀληθειῶν τούτων· καίτοι βεβαίως ὁ παλαιοκαθολικισμός, ἐκτός τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἀπόψεως, καὶ ὡς καθαρῶς θρησκευτικὸν κίνημα παρείχεν ἡμῖν ἐνδιαφέρον. Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπίσκεψις τῆς Βόννης καὶ τῆς Βέγγης ἐφαίνετο ἡμῖν τοσοῦτον μᾶλλον ἀναγκαία, ὅση ἀμφοτέρω αἱ πόλεις αὐταὶ ἀποτελοῦσιν, ὡς γνωστῶν, τὰ κέντρα τοῦ θρησκευτικοῦ βίου τῶν δύο κυριωτέρων κλάδων τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ, τοῦ γερμανικοῦ δηλ. καὶ τοῦ ἑλβετικοῦ, ἐναὐταῖς διαμενόντων τῶν παλαιοκαθολικῶν ἐπισκό-

31. Continuati, 397. Μάγιστρος, 731. Γεώργιος μοναχός, 890.

32. Continuati, σελ. 417.

33. μνημογράφι, σελ. 364. Μάγιστρος 703. Γεώργιος μοναχός, 860.

34. Μηνολόγιον τῶν λεγόμενων Βασιλειανῶν εἰς τὴν 15 Σεπτεμβρίου.

35. Ἀκροπολίτης Γεώργιος· σελ. 13.

36. αὐτόθι, σελ. 73 καὶ 131.

37. Μ. Ι. Γεδῶν, Βυζαντ'. Ἐορτολόγιον, καὶ Στουδίτου, πρὸς Εὐσχήμονα ἐπιστ. Migne, τόμ. γΘ'. στήλῃ 1671 (ἀριθμὸς 289).

38. Ἄνω Κορινθία· τόμ. Β'. σελ. 280.

πων. Αί ἐκ τῆς ἐπισκέψεως δὲ ταύτης τῆς Βόννης καὶ τῆς Βέρνης ἐντυπώσεις ἡμῶν ἦσαν κατὰ τοσοῦτον ζωηρότεροι, ὅσῳ τὸ πρῶτον ἡμῖς τῆς ἐπιστημονικῆς ἡμῶν ἀποστολῆς διήλθωμεν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Βερολίῳ. Τὸ Βερολίον εἶνε, ὡς γνωστόν, τὸ κέντρον οὐ μόνον τῆς θύραθεν, ἀλλὰ καὶ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἐν Γερμανίᾳ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει τοιαύτη πληθὺς θεολογικῶν ἐδρῶν, οἳ ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ γερμανικῷ πανεπιστημίῳ, αἱ πλεῖσται δὲ τῶν ἐδρῶν τούτων ἔχουσι πλείονας τοῦ ἐνὸς ἐκάστη καθηγητᾶς. Πλὴν τούτου ἐνταῦθα συνήχθησαν αἱ κράτισται ἐπιστημονικαὶ δυνάμεις τῆς λουθηρανικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς καθηγητᾶς Α. Χάρνακ, Κάρφταν, Πφλῆϊνδερ, Κλάινερτ, Στράκ, Σλάττερ, Σόδεν, Βάξ, Πλάτ, Λόματς, πασιγνώστους ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ. Ἐνταῦθα τέλος ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν εἶνε μείζων ἢ ἐν παντὶ ἄλλῳ γερμανικῷ πανεπιστημίῳ, τὸ ἀνώτερον δὲ σημεῖον παριστᾷ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδάζόντων τὴν θεολογίαν. Καὶ ὅμως, παρ' ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν ταύτην αἴγλην τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, ἡ γενικὴ ἐντύπωσις, ἣν ἀπεκομίσασμεν γνωρίζοντες τὰ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς θεολογίας ἐν αὐτῷ, πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ εἶνε εὐνοϊκὴ. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνῶμην ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τοῦ πανεπιστημίου τούτου πλείοτερον ἢ ἐν παντὶ ἄλλῳ γερμανικῷ πανεπιστημίῳ ἀντανακλάται ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς πᾶσιν ἐν γένει τὴν σύγχρονον θεολογικὴν ἐπιστήμην τῶν λουθηρανῶν ἑλλειψίς. Ἐστερημένη οἰωνοδητικῶν σταθερῶν βάσεων, ἀπαρνηθεῖσα τὸ ἀποκεκαλυμμένον ἢ μόνον ἐν τῇ ἱερᾷ παραδόσει, ἀλλὰ καὶ τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ἡ ἐπιστήμη αὕτη βραίνει ταχέως τὴν ὁδὸν τῆς ἐσωτερικῆς ἀποσυθέσεως, διασπομένη εἰς πλῆθος ἀντιφατικῶν συστημάτων, ἀναιρούντων ἄλληλα. Ἡ θεολογικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου ἔχει τοὺς μὲλλον ἐξόχους καθηγητᾶς τοὺς ἐκπροσωποῦντας ἂν μὴ πάσαις, ἀλλὰ τοὐλάχιστόν τινας ἐκ τῶν ἀποχρώσεων τούτων, διὸ ἐνταῦθα κρείττον ἢ πανταχοῦ ἀλλαγῆς εἶνε ὁ δυνάται τις νὰ ἐπισκοπήσῃ πόσον ἀσταθῆς εἶνε ὁ λουθηρανισμὸς ὡς ἐπιστημονικὴ δυνάμις καὶ πόσον μάταιαι αἱ προσπᾶθειαι αὐτοῦ νὰ ἐγείρῃ τι θετικῶς ὅλον.

Κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον πρᾶξιον ἡμῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου (ἀπὸ τῆς 16 ὁκτωβρίου 1897 μέχρι τῆς 15 μαρτίου 1898) ἠδυνήθημεν νὰ σπουδάσωμεν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο σημεῖον τῆς συγχρόνου λουθηρανικῆς θεολογίας. Καὶ πρῶτον ἔσχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκροασθῶμεν ἐνὸς τῶν ἐξοχωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς συντηρητικῆς σχολῆς ἐν τῇ συγχρόνῳ λουθηρανικῇ θεολογίᾳ, τοῦ καθηγητοῦ Β. Βάξ, συγγραφέως πρωτεύοντων ἔργων, οἳ τὰ Lehrbuch der biblischen Theologie des Neuen Testaments 1888, Lehrbuch der Einleitung in das Neue Testament 1886, καὶ ἄλλων τινῶν. Πλὴν σειρᾶς ἐξηγητικῆς,

τῆς ἐρμηνείας, δηλ. τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὁ καθηγητῆς Βάξ ἀνέγνω κατὰ τὸ ἐξέχονον τῆς φοιτήσεως ἡμῶν εἰδικὴν σειρὰν μαθημάτων, θέμα ἐχόντων τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Leben Jesu. Ἐν γένει τὰ μαθήματα τοῦ ἀξιότιμου καθηγητοῦ ἔφερον χαρακτῆρα συντηρητικόν. Συμφῶνως πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ συντηρητικοῦ λουθηρανισμοῦ παρεδέχετο βεβαίως οὗτος τὴν θέσιν προέλευσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τὴν θεϊκὴν ἀξίαν τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὰς θεμελιώδεις δὲ ταύτας ἀρχὰς ἐκτιθέμενος τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Θεοανθρώπου, εἶχε τὸ ἀποκλειστικῶς τοῦ κειμένου τῆς Ἀγίας Γραφῆς, χωρὶς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰς παντοειδῆς φιλοσοφικὰς εἰκασίας τὰς τὸσον συνήθεις ἐν τοῖς ἐρμηνευτικαῖς συγγραμμάσι τῶν συγχρόνων λουθηρανῶν θεολόγων. Ἀπεκομίζετο οὕτως ἐντύπωσις εὐνοϊκὴ καὶ καθησυχαστικὴ διὰ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα. Ἄλλ' ἡ ἐντύπωσις αὕτη ἐξ ὀλοκλήρου μετεβλάτετο, ὅτε, μετὰ τὸ μάθημα τοῦ καθηγητοῦ Βάξ, ἐπορευόμεθα πρὸς ἀκρόασιν τοῦ ἐπίσης ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων καθηγητῶν τοῦ βερολινίου πανεπιστημίου Πφλῆϊνδερ, συγγραφέως πρωτεύοντων ἔργων, οἳ τὰ Die Religion, ihr Wesen und ihre Geschichte, 1869. Religionsphilosophie auf geschichtlicher Grundlage, Berlin 1883. Das Urchristenthum, seine Schriften und Lehre, in geschichtlichem Zusammenhang beschrieben 1887, καὶ ἄλλων. Ὁ καθηγητῆς Πφλῆϊνδερ, ὅστις κατὰ τὸ ἐξέχονον τῆς φοιτήσεως ἡμῶν ἀνέγνωσκε μαθήματα θεολογίας τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἠθικῆς, ἐκπροσωπεῖ τὴν ὀρθολογιστικὴν ἐγγλεζικὴν σχολὴν ἐν τῇ λουθηρανικῇ θεολογίᾳ. Τὸ πνεῦμα τῆς σχολῆς ταύτης διεφαίνεται σαφῶς καὶ ἐν τοῖς μαθήματι αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐκ τοῦ ἀληθοῦς καὶ πραγματικοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἀπέμεινεν οὐδὲ ἴχνος. Ἀντὶ τοῦ ζῶντος καὶ προσωπικοῦ Θεοῦ, ὃν κηρύττει ὁ χριστιανισμὸς, ἐκ τῶν μαθημάτων τοῦ Πφλῆϊνδερ συνήγετο ἡ ξηρὰ ἀπόλυτος ἰδέα τοῦ Ἐγὼ ἡ διερῶς ἐξελισσομένη. Πᾶν τὸ ὑπάρχον, σύμπας ὁ κόσμος, ἐμφανίζεται κατὰ τὸν Πφλῆϊνδερ ὡς ἐνσάρκωσις τῆς βραμικίας ταύτης ἐξελίξεως τῆς θεότητος. Διὸ ὁ Θεὸς ὑπάρχει ἀχώριστος τοῦ κόσμου, ἡ δὲ αὐτοσυνειδησίς αὐτοῦ ταυτίζεται πρὸς τὴν κοσμοσυνειδησίαν (Weltbewusstsein) ἄλλως, εἰάν ἔλειπεν ἡ ταυτότης αὕτη, θὰ διεσπᾶτο ἡ ἐνότης τῆς θεότητος καὶ θὰ ἔπαυεν οὕτως ἡ ὑπάρξις τοῦ Θεοῦ. Αὕτη ἡ δημιουργία, κατὰ τὸν Πφλῆϊνδερ, εἶνε ἐνέργεια ἀδιέκοπος, παρατεινομένη μέχρι τοῦ νῦν. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἡ ἀπόλυτος βᾶσις τοῦ κόσμου, ἀποβαίνει καθαρῶτερα, εἰάν ἡ δημιουργία ἐκλαμβάνηται οὐχὶ ὡς μεμονωμένη καὶ προσωρινὴ πράξις, ἀλλ' ὡς ἀίδιος καὶ ἀτελεῦτος ἐνέργεια τῆς θείας παντοδυναμίας, ἥτις προκαλεῖ τὴν ζωὴν, πραγματοποιοῦσα τὰς κεκρυμμένας ἐν τῷ κόσμῳ

σμφ ἀπειρους δυνάμεις τῆς θείας οὐσίας». Κατὰ τὰς θεμελιώδεις ταύτας ἀρχὰς τοῦ ἐγγελισμοῦ καὶ ὁ χριστιανισμὸς, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Πρλεϊνδερ, δὲν πρέπει νὰ ἀποτελῇ καὶ δὲν ἀποτελεῖ τι ὅλων νέον καὶ ἄγνωστον εἰς τοὺς προγενομένους ἀνθρώπους, ἀλλ' εἶνε ἀπλῶς συνέχεια, ἔστω δὲ καὶ τις τελείωσις τοῦ παλαιοῦ ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχὴν πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Πρλεϊνδερ, νὰ ἔχῃ τις ὑπ' ὄψει καὶ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς προελεύσεως τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Πάντα τὰ βιβλία ταῦτα, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, προῆλθον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τοῦτο ἰδίᾳ ρητέον περὶ τῶν συγγραφῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Τὰ εἰδικὰ παυλιανιστικὰ δόγματα περὶ τῆς ἀμαρτίας, τῆς δικαιοσύνης, τοῦ προορισμοῦ κλ., ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίδρασιν τῶν ἰουδαϊκο-φρισσαϊκῶν θεωριῶν. Μετὰ τῶν στοιχείων τούτων τοῦ ἰουδαϊσμοῦ ἀνεμίχθησαν ἀκοιούτως ἐν τισὶ χριστιανικαῖς κοινότησι στοιχεῖα τοῦ ἐθνικοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐμορφώθησαν ἐν τῷ χριστιανισμῷ ἐξ ἐνὸς μὲν ἡ θεωρητικὴ μυστικὴ τάσις, ἣτις χαρακτηρίζει τὰς συγγραφαὶς τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐξ ἄλλου δὲ ἡ πρακτικὴ ἐκκλησιαστικὴ τάσις, ἣτις τὴν ὑψίστην αὐτῆς ἔκφρασιν ἔσχεν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Κλήμεντος τοῦ Ρώμης, ἐν τῷ Θεομένει τοῦ Ἐρμαῖ καὶ ἄλλαχόθι.

(Ἐπεταί συνέχεια).

ΛΟΓΟΛΟΓΙΑ

τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1898—1899

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

γενουμένη ὑπὸ τοῦ σχολάρχου αὐτῆς

ἀρχιμ. Μ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ *

Ἐν τῇ Ζ'. Τάξει.

α'.] Ἑρμηνευτικὰ—Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας συνέχεια.

β'.] Ἑλληνικὰ—Ἑρμηνεία ἐκ τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ προοίμιου καὶ τῆς Δημηγορίας τοῦ Περικλέους ἐκ τοῦ α' βιβλίου ἐκ τοῦ Θουκρίτου, τῶν Εἰδυλλίων α', β', γ', δ', η' καὶ θ'. Ἐκ τοῦ Βίριπιδου Ἰριγενείας τῆς ἐν Ταύροις καὶ ἀποσπασμάτων Μαικῶν καὶ Λυρικῶν ἐκ τῆς Λυρικῆς Ἀνθολογίας μετὰ γραφικῶν ἀκτῆσεων καὶ Ρητρικῆς.

γ'.] Λατινικὰ—Μετάφρασις τῆς ἱστορίας τῆς συνωμοσίας Κατιλίνας ἐκ τοῦ Σαλλουστίου τοῦ Α' βιβλίου τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Ὀβιδίου μετὰ γραμματικῶν ἀσκήσεων.

δ'.] Μαθηματικὰ—Ἐπίπεδος Τριγωνομετρίας.

ε'.] Φυσικὴ—Τὰ μηχανικά.

ς'.] Φυσικὴ ἱστορία—Τὸ γενικὸν μέρος τῆς Βοτανικῆς.

ζ'.] Φιλοσοφικὰ—Λογικὴ καὶ Ἠθικῆς τὸ γενικὸν μέρος.

η'.] Ἱστορία—Μεσαιωνικὴ, Βυζαντινὴ καὶ τῆς ἄλλης Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς.

θ'.] Γαλλικὰ—Ἑρμηνεία διαφόρων Γαλλικῶν ποιημάτων ἐν Γαλλικῇ γλώσσῃ· Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ Γραμματικῆς συνέχεια μέχρι τέλους.

ι'.] Τουρκικὰ—Μετάφρασις ἐκ Τουρκικοῦ Ἐπιστολαρίου ἑλληνοῦ καὶ τάντακα—Ἀνάγνωσις καὶ μετάφρασις ἐκ Τουρκικῶν ἐφημεριδῶν· Γραφὴ ἐκ τῆς γραμματικῆς ἀνώμαλα τῆς Ἀραβικῆς καὶ ἐπανάληψις Ἀποστηθίσις γραμματικῶν κανόνων τουρκιστί· Τεχνολογικὰ ἀσκήσεις τουρκιστί καὶ Θεματογραφία.

Ἐν δὲ τῇ Η'. τῇ τῶν τελειοφοίτων.

α'.] Ἑρμηνευτικὰ—Ἐπίτομος χριστιανικὴ Ἠθικὴ.

β'.] Ἑλληνικὰ—Ἑρμηνεία 8 ᾠδῶν τοῦ Πινδάρου τῶν Ἑυμένειδων τοῦ Αἰσχύλου· 3 Κωμωδιῶν τοῦ Ἀριστοφάνους· Ἐπιγραμματοποιῶν καὶ Θεματογραφία.

γ'.] Λατινικὰ—Μετάφρασις τοῦ Α' βιβλίου τῆς Αἰνεΐδος τοῦ Βιργιλίου καὶ 6 ᾠδῶν τοῦ Ὀρατίου (1, 2, 3, 5, 7, 8), μετὰ συντακτικῶν παρατηρήσεων.

δ'.] Κοσμογραφία.

ε'.] Φυσικὴ—Ἀκουστικὴ καὶ Ὀπτικὴ.

ς'.] Φυσικὴ ἱστορία—Ορυκτολογία.

ζ'.] Φιλοσοφικὰ—Ἱστορία καὶ Φιλοσοφία.

η'.] Ἱστορία—Νεωτέρα ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

θ'.] Γαλλικὰ—Μετάφρασις γαλλιστί διαφόρων γαλλικῶν ποιημάτων· Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν Προκαταρκτικὰ γνώσεις τῆς Ἱστορίας τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας, καὶ γενικὴ ἐπανάληψις τῆς Γραμματικῆς.

ι'.] Τουρκικὰ—Μετάφρασις ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἀντιστρόφως· Ἀνάγνωσις καὶ μετάφρασις ἐκ τουρκικῶν ἐφημεριδῶν· Γραφὴ Ἑπανάληψις ὅλης τῆς Γραμματικῆς· Συντακτικόν, Τεχνολογικὰ καὶ συντακτικὰ ἀσκήσεις τουρκιστί· Θεματογραφία καὶ ἐπιστολογραφία.

Ἡ διδασκαλία τῶν ἀναγραφέντων μαθημάτων ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἐλλογιμῶν τῆς Σχολῆς καθηγητῶν καὶ ἐφέτος μετὰ τοῦ ἐγνωσμένου αὐτῶν ζήλου καὶ τῆς διακρινούσης αὐτοῦς εὐμεθοδίας. Ἐρ' ὅ καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτοὺς τὰς εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἄλλ' εἰς ἐκ τοῦ ὀμίλου αὐτῶν δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει σήμερον ἐν τοῖς ζώσιν, ὁ γλυκὺς τῆν τε γλώσσῃ καὶ τὸ ἦθος, ὁ ὑπογραμμὸς τῆς τάξεως καὶ ἀκριβεΐας ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑφ' ἡλῶν τοῦ ἀξιώματος τοῦ διδασκάλου καθηκόντων, ὁ ἀκμάτος Ἰωάννης Δ. Ἀριστοκλῆς, ἀποπτάς ὅλων ἀπρόοπτος ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν πρὸς τὸν κοινὸν τῶν πάντων πλάστην μετὰ ἐπαχήμερον μόλις νόσον τῇ 11ῃ τοῦ παρελθόντος Μαρτίου. Δεινὴ καὶ βαρεῖα ἡ στέρησις τοῦ αἰδίου διδασκάλου ἐν τῇ Σχολῇ. Τοῦ δὲ προσφιλοῦς αὐτοῦ ὀνόματος καὶ τῆς τελεσφοροτάτης τεσσαρακονταετοῦς περιπού διδασκαλίας οὐδέποτε θὰ ἐπιλησθῇ αὕτη, ἀλλὰ μετὰ εὐγνωμοσύνης καὶ ἐπαίνου ἀείποτε θὰ μνημονύη τὰ μαθήματα τοῦ αἰδίου, ἱστορικὰ καὶ φιλοσοφικὰ, μικρὸ ὑπολειπομένου χρονικοῦ δια-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 206—208.

στήματος μέχρι τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν μεταστάντα ἀδελφὸν ἀνέλαβον ὅλους ἀφιλοκερδοῦς ὑπὲρ τῆς ἀποφρατισθείσης πολυμελοῦς αὐτοῦ οἰκογενείας τρεῖς τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς οἱ κ. κ. Κωνσταντῖνος Ζαχαριᾶδης, Θεμιστοκλῆς Σαλτέλης καὶ Εὐάγγελος Ἀμαζόπουλος, συνεχίσαντες οἱ μὲν τὴν ἱστορίαν, ὁ κ. Ζαχαριᾶδης ἐν τῇ ε' τάξει, ὁ δὲ κ. Ἀμαζόπουλος ἐν τῇ σ' καὶ ζ'. ὁ δὲ κ. Σαλτέλης τὴν ψυχολογίαν ἐν τῇ σ' καὶ τὴν Λογικὴν καὶ Ἠθικὴν ἐν τῇ ζ'. Ἐπὶ τῇ αὐθιμότητι καὶ ἀφιλοκερδεῖ ταύτῃ ὑπηρεσίᾳ ἐκφράζει ἡ Σχολὴ τοῖς φιλαδέλφοις καθηγηταῖς θερμὰς εὐχαριστίας. Εὐχεται δὲ τὴν αὐτὴν καρποφορίαν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν διαθεσίμων μαθημάτων, ἧς ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐναιυτῶν ἀπήλαυσε μέχρι τῆς ἀπορροῆδος δι' αὐτὴν τῆς 11ης Μαρτίου ἡμέρας, διὰ τῆς περὶ ἀρχαιολογίας καὶ παντός ἐπάγειου ἀνωτέρας φιλοπονίας τοῦ δημοσιολοῦς Ἀριστοκλέους. Πέποιθε δὲ, ὅτι ἡ εὐχὴ αὐτῆς πληρωθήσεται ἀνατιθεμένης ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τῆς ἐργασίας τοῦ αἰδίου εἰς παραπληρίαν τῆ ἐκείνοι ἐπιστήμονα φιλομουσίαν, συνοδουμένην ἀπαραιτήτως καὶ ὑπὸ πάντων τῶν τῷ καθηγητικῷ ἀξιώματι παρομαρτούντων προσόντων, ὧν οὐδὲν ἐστερεῖτο, ὡς γνωστόν, ὁ ἀείμνηστος καὶ ἀγαπητὸς Ἀριστοκλῆς.

Οἱ καρποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν μνημονευθέντων μαθημάτων μέλλουσι νῦν νὰ καταδειχθῶσιν ἐκ τῶν διεκχομένων ἐτησίων ἐξετάσεων, ἀρχιζομένων ἀπὸ τῆς 24ης Μαΐου καὶ ληγουτῶν τῇ 10ῃ προσερχοῦς Ἰουνίου. Αἱ ἐξετάσεις αὐταὶ εἰσι κατὰ τὰ νενομισμένα γραπτὰ ἐν ἀπίσκι ταῖς τάξεσι, γραπτὰ δὲ ἄμα καὶ προφορικὰ ἐν τῇ τάξει τῶν τελειοφοιτῶν, οἵτινες, 44 τὸν ἀριθμὸν ἐφέτος, ὑποβλήθησονται εἰς τὰς προφορικάς αὐτῶν ἐξετάσεις ἀπὸ τῆς προσερχοῦς Πέμπτης 3ης Ἰουνίου μέχρι τῆς 10ης τοῦ αὐτοῦ, ἐξεταζόμενοι ἐν εἰς καθ' ἑκάστην μαθήμασι, τῇ Χριστιανικῇ Ἠθικῇ, τῇ Πειραγματικῇ Φυσικῇ, τοῖς Ἑλληνοῖς, τοῖς Λατινικοῖς, τοῖς Τουρκικοῖς καὶ τοῖς Γαλλικοῖς, τοῦ μαθήματος τῆς Πολιτικῆς ἱστορίας, προφορικῶς καὶ τούτου ἄλλοτε ἐξεταζόμενοι, εἰς τὰ γραπτῶς ἐξεταζόμενα ἐφέτος κα. ταλέντος διὰ τὴν μοιραίαν ἑλλησφιν τοῦ διδάζοντος αὐτὸ καθηγητοῦ.

Καίτοι ἡ ἐπίσημος γνωστοποίησις τοῦ βαθμοῦ τῆς κατὰ τὸ λῆγον ἔτος καρποφορίας τῆς σχολικῆς ἐργασίας γενήσεται, ὡς εἶπον, κατὰ τὰ εἰρημμένα ἀρχομένου τοῦ προσερχοῦς Σεπτεμβρίου, δύναται ἐν τούτοις ἡ Σχολὴ καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον γενικώτερον νὰ δηλώσῃ, ὅτι κατὰ τὸ πλείστον ἐτελεσφόρησαν οἱ τῶν διδασκάντων κόποι, συνετέλεσε δὲ εἰς τοῦτο ἰδίᾳ ἡ τῶν ἀπουσιῶν τῶν μετρητῶν ἐλάττωσις, 14 μόνον ἐκ 333 ἀποκλεισθέντων τῶν ἐξετάσεων δι' ἀπουσίας κατὰ τὸν νόμον.

Περὶ τῆς καθόλου δὲ ἐν τῇ Σχολῇ τάξεως κατὰ τὸ λῆγον ἔτος δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἀπορρῶντως ἀνωτέρα ὑπῆρξεν αὕτη τῆς πέρυσιν, τὸ μὲν, διότι ἰκανοὶ ἐκ τῶν παλαιῶν ἀτασθάλων καὶ δυσπειθῶν μαθητῶν δὲν ἐπανηλθον εὐτυχῶς εἰς αὐτὴν, τὸ δὲ, διότι οἱ πλείστοι τῶν προσελθόντων νέων ἔφερον οἰκοθεν τὸ νομοταγῆς καὶ εὐάγωγον, διατηρήσαντες αὐτὸ εὐτυχῶς καὶ μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ἔτους. Ὅτι ἐπὶ τοιούτων νέων, κεκτημένων τυχῶν μάλιστα καὶ ἰκανῶν τοῦ πνεύματος δεκτικότητά, πολλῆς προκοπῆς πρόβλεψις ἀποβαίνει ἡ τῆς Σχολῆς διδασκαλία, αὐτόδηλον. Ἀλλὰ καὶ οἱ στερούμενοι τῶν εἰρημνῶν ἠθικῶν προσόντων οὐχὶ μικρὰν ὠφέλειαν ἠδύναντο ἐξ αὐτῆς νὰ πορισθῶσιν ἢ ἂν οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ κηδεμόνες ἐλάμβανον διὰ κοινῆς μετὰ τῆς Σχολῆς συνεργασίας τὴν προσήκουσαν πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἥθους αὐτῶν πρὸναιον καὶ φροντίδα. Δυστυχῶς ὅμως εὐά-

ρῆμοι τῶν εἰς τὴν Σχολὴν φοιτῶντων νέων ἀξιοῦνται τῆς φροντίδος ταύτης βλαπτόμενοι οὕτω παρ' ὧν ἐδικαιοῦντο ὠφέλειαν μόνον νὰ προσδοκῶσιν, τῶν τοιούτων μαθητῶν βεβηλῶς καὶ ἢ ἐκτὸς τῆς Σχολῆς διαγωγῇ δὲν δύναται νὰ ἦναι ἀξία ἐπαίμων· τὴν εὐθύνην δὲ ἄπασαν φέρουσι μόνον οἱ γονεῖς καὶ οἱ κηδεμόνες.

Κατ' ἔθος ἀρχαῖον μνημονεύονται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ αἱ διάφοροι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους εἰς τὴν Σχολὴν δωρεαί· τῶν ἔθει τούτων ἀκολουθῶν ἀναγράφω τὰς ἐν τῷ λῆγοντι ἔτει γενομένας,

1) Ἡ Αὐτοῦ Θεοσιότης Παναγιότης ἐδωρήσατο ἐν ἀντίτυπον ρωμουσιτὶ συγγραμμένον Ἡμερολογίον ὑπὸ Δονίκου. (Calendarul Bisericei de Rézarit).

2) Ἡ Αὐτοῦ Πανοσιολογότης, ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος κ. Χρυσόστομος ἐν ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντος λόγου ἐν τῷ μνημοσύνῳ τοῦ αἰδίου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀνδρίου Συγροῦ.

3) Ἡ Παλαιστίνειος Ἐταιρεία τὸν Ε' τόμον τῶν «Δογματικῶν Ἱεροσολυμητικῆς Σταχυολογίας».

4) Ὁ ἐρίτιμος κ. Σταυρὸς Κέπετζης, πολλάκις τὴν πρὸς τὴν Σχολὴν εὐμένειαν αὐτοῦ διατηρώντας, ἐπεμφε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ ἐξῆς:

Η') Ἐξ (6) τόμου τοῦ Γαλλικοῦ Περιοδικοῦ «Annuel de l'association pour l'encouragement des Études grecques en France τὰ ἔτη 2ον (1868), 3ον (1869), 4ον (1870), 5ον (1871) 6ον (1872) καὶ 20ον (1886).

Β') Δέκα (10) τόμοι τοῦ ἐπίσης Γαλλικοῦ Περιοδικοῦ «Revue des Études Grecques» τὸν 1ον (φύλλ. 4), τὸν 2ον (φύλλ. 5—8) (φύλλ. 9—12), τὸν 4ον (φύλλ. 13—16), τὸν 5ον (φύλλ. 17—20), τὸν 6ον (φύλλ. 21—25), τὸν 7ον (φύλλ. 26—28), τὸν 8ον (29—32), τὸν 9ον 22—36), τὸν 19ον 37 καὶ 33).

Γ') Δέκα καὶ τέσσαρας (14) ἀριθμοὶ τοῦ Γαλλικοῦ συγγραμματος «Monuments grecs publiés par l'association pour l'encouragement des Études grecques en France τὸν 2ον (1873), 3ον (1874), 4ον (1875), 5ον (1876), 6ον (1877), 7ον (1878) 8ον (1879), 9ον (1880), 10ον (1881), 11ον—13ον (1882—1884), καὶ 23ον—25ον (1895—1897).

5) Ὁ Μέγας Χαρτοπόλαξ τῶν Πατριαρχείων ἑλλογιμώτατος κ. Μ. Γεδεών τὰς ἐξῆς ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσας συγγραφάς:

1) Ἐγγραφοὶ λίθοι καὶ κέραμοι (1. ἀντίτυπον).

2) Γνώσεις ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν Μονῶν τοῦ Γαλησίου ὄρου (1. ἀντίτυπον).

3) Ἀναγραφὴν τῶν ἀπὸ τοῦ 1871—1896 ὑπ' αὐτοῦ συγγραφεύων (3 ἀντίτυπα).

6) Ὁ ἑλλογιμώτατος διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας κ. Β. Μυστακίδης ἐν ἀντίτυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ Γαλλιστὶ ἐκδοθείσης πραγματείας: «Notes sur Martin Crusius, ses livres, ses ouvrages, et ses Manuscrits».

7) Ὁ ἐρίτιμος διδάκτωρ τὰ νομικὰ δικηγόρος κ. Μιλτιάδης Καραβοκυρὸς ἐν ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθέντος ἔργου «Droit successoral en Turquie ab Intestat et par Testament, codifié d'après le Cheri et le droit Byzantin».

8) Ὁ ἐρίτιμος ἐνιστατοῦς κ. Κλεόβουλος Κοκκολάτος ἐν

ἀντίτυπον τῆς ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ βιβλίας αὐτοῦ «περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων Θεοδοῦρου Ἀφεντούλη».

9) Ὁ ἔλληγομώτατος καθηγητῆς τῆς Σχολῆς κ. Δημοσθένης Οἰκονομίδης: δύο ἀντίτυπα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος «Ἀναγνωστικοῦ ἐκ τοῦ Ἡροδότου».

19) Ὁ ἔλληγομώτατος καθηγητῆς τῆς Ροβερτείου Σχολῆς κύριος Λουῖζος: Ἡλιοὺ δέκα ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ φιλοσοφικῆς κατὰ Χριστὸν Ἠθικῆς, ὅπως ἀναμετρήσῃ τοῖς ἀριστεύουσι τελειοφοίτοις.

11) Ὁ ἔλληγομώτατος καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν κ. Ἥλιος Βαλοκαμάκης ἑκατὸν (100) ἀντίτυπα τῶν «Ἐπιστημονικῶν» αὐτοῦ ὡσαύτως πρὸς διανομὴν τοῖς ἀριστεύουσιν ἐκτῶν τελειοφοίτων.

12) Ὁ ἔλληγομος κ. Δημήτριος Γρασῆς διακόσια (200) ἀντίτυπα χάρτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς διανομὴν τοῖς διδασκόμενοις τὸ μῆθημα τῆς Γεωγραφικᾶς μαθητικῆς.

13) Οἱ ἐριτίμοι διευθυνταὶ τῶν ἡμερησίων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ ὁ τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδομένης: «L' Orient» ἅπαντα τὰ ἄχρι σήμερον ἐκδοθέντα φύλλα.

Πᾶσι τούτοις τοῖς δωρηταῖς, πολλὰς ὁμολογοῦσα ἡ Σχολὴ εὐχαριστίας, παρομοίαν ἔδειξεν εὐμενεῖας προσδοκᾷ καὶ παρὰ παντὸς ἑτέρου λογίου, ὅτι δῆποτε, εἴτε μέγα εἴτε μικρὸν, συγγράφοντος. Ἄλλ' ἀπορεῖ λόγων πρὸς ἐκφρασὴν τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῆς εἰς τὴν μακαρίαν ψυχὴν τοῦ αἰδιότου τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους εὐεργέτου Ἀνδρέου Συγγροῦ, ὅστις ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἀταλαίπωτος τὴν αὐτόχρημα πατρικὴν πρὸς τὸ παιδευτήριον τοῦτο ἀγίασθη διὰ δωρεῶν ἐπιδεικνύμενος, ἠδὲ ὀκέθη καὶ διατρανώσθη αὐτὴν ἐπ' ἐσχάτων καὶ δι' ἑτέρας πολλῶν τῶν δωρεῶν ἐκεῖνων ὑπερτέρας, τοῦ γνωστοῦ ἡδὲ ἐκ πεντακισχιλίων λιτρῶν κληροδοτήματος ἀναδειχθείς οὕτω μέγας τοῦ γεγαροῦ τούτου καθιδρύματος εὐεργέτης.

Ἐπίσης εὐγνωμοσύνην πολλὴν ὁμολογεῖ ἡ Σχολὴ καὶ τῷ ἀειμνήστῳ ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην ἰθύντορι αὐτῆς σεβαστῷ προκατόγῳ μου Ἀρχιμεινῶντῃ Γρηγορίῳ Παλαμῆ, ὅστις, πολλὰς κατὰ τὸ δικαίωμα τῆς Διευθύνσεως αὐτοῦ ὠφελείας παρασχὼν τῇ Σχολῇ, οὐ διεκίχη καὶ μακροθὺν ὑπὲρ αὐτῆς κατὰ δύναμιν προνοῶν, τὴν δὲ ἀγαθὴν πρὸς αὐτὴν διέθεσιν αὐτοῦ διαπίστωσε καὶ διὰ τοῦ οὐχὶ ἀσημάντου ἐξ ἐκείνου χιλιῶδων φράγκων ὑπὲρ αὐτῆς κληροδοτήματος. Δωρεῖαι τοιαῦται ἐν τοῖς παροῦσι μάλιστα οἰκονομικῶς χαλεποὶ καιροί, εἰς τὴν ἀναντηρήτως ἔργα τοῖς Θεῖαις Προνοίαις, ἧτις οὐδέποτε ἐπαύτατο περιφρουροῦσα ἐν ἀνάγκαις τὸ πανάργιον τοῦτο τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν γένους παιδευτήριον, ἐξ ἀμνηστῶν νέου ἀπορόπου; μηχανωμένη πόρους καὶ τὰς στήρευούσας τυχεῖν τῶν προσώπων αὐτοῦ πηγὰς διὰ νέων μονιμωτέρων ἀντικαθιστάσα προσώπων. Μόνον δὲ τοιαῦται τῆς Θεῖαις Προνοίαις φανεραὶ ὑπὲρ τοῦ καθιδρύματος τούτου εὐεργετικαὶ ἔδειξαι: ἐνεθάρονται αἵματα κατὰ καιροὺς; ἐφόρους καὶ ἐνίσχυσαν τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ζῆλον αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκληρώσει τῶν ὑψηλῶν τῆς ἐφορείας καθηκόντων τελεσπρόσχησαν πάντοτε εἰς εὐμερίαν καὶ προκοπὴν τοῦ σεμοῦ τούτου τῶν Μουσῶν ἑνδιαιτηγμάτων. Εὐγνωμοσύνην πολλὴν ὀφείλει ἡ Σχολὴ καὶ εἰς τοὺς περὶ τῆς εἰσπράξεως καὶ ἑγκρίτου ἀποστολῆς τῶν ἐκ Βασσαραβίας προσώπων αὐτῆς ἀξιειπάνους μεριμνῶντας, καὶ οὐδαμῶς ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τοῦτέον μερίμνη θέλει ἐξακολουθεῖ, γινώσκουσα τὴν εὐγενῆ αὐτῶν διάθεσιν καὶ τὸ ἐνδιαιτῆρον, μεθ' οὗ παρακολουθεῖται ὑπ' αὐτῶν ἡ τῆς Σχολῆς ἐργασία. Ἐὰν τὴν διάθεσιν

ταύτην ἐπεδείκνυτο καὶ ἄλλοι οὐχὶ περὶ εἰσπράξεως καὶ ἑγκρίτου ἀποστολῆς προσώπων φροντίζοντες, ἀλλὰ δικαιοσύνην μόνον τῷ δικαιοῦ ἄποδίδοντες, πολὺ διάφορος θὰ ἦτο ἡ οἰκονομικὴ τῆς Σχολῆς κατάστασις καὶ πλεονασμα ἀντὶ ἑλλείμματος ἢ διαχειρίσις ἐκείτου ἔτους: ἦθελε παρέχη.

Τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τῶν κατὰ τὸ ληξάν ἔτος πεπραγμένων εἰπὼν ἀπονεύμα κατὰ καθῆκον δημοσίᾳ σήμερον ἀπὸ μέρους τῆς Σχολῆς θερμὰς εὐχαριστίας τῇ Ἱεμετέρᾳ Θεοσιότητι καὶ πανσεβάστῳ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν σεμνῇ χορείᾳ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν ἐπὶ τῇ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπιδαψιλευθείσῃ τῷ καθιδρύματι πατρικῇ εὐμενεῖαι. Εὐχαριστίας πολλὰς ὁμολογεῖ ἡ Σχολὴ καὶ τῇ σεβαστῇ καὶ ἐριτίμῳ αὐτῆς ἐφορείᾳ δι' ἣν καὶ ἐρίτοις ἐπεδείχθη ὑπὲρ τῆς εὐμερίας αὐτῆς πρόνοιαν. Εὐχαριστεῖ δὲ καὶ ἀπάτη τῇ λοιπῇ σεβαστῇ καὶ ἐντίμῳ ὁμηγύρει τῇ εὐεργετηθείσῃ καὶ παραστῇ ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ. Τελευτῶν ἐπικαλοῦμαι, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰς πατρικὰς εὐχὰς τῆς Ἱεμετέρας Θεοσιότητος καὶ πανσέπου ἡμῖν Παναγιότητος ἐπὶ τοῖς ἀποπερωτάωντας τὰς σπουδὰς αὐτῶν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπολυομένων μαθητὰς τῆς Σχολῆς, 44, τὸν ἀριθμὸν, ὡς προσηύχθη, ὅπως ἐνίσχυόμενοι δι' αὐτῶν προκόψωσι καὶ εὐδοκίμωσιν ἐν παντὶ ἔργῳ καθ' ἅπαντα τὸν βίον αὐτῶν, δικαιοῦτες μὲν τὰς χρηστὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας προσδοκίας καὶ τιμὴν τῇ ἐκθρησκίᾳ αὐτοῦ Σχολῆ περιποιῶντες, πληροῦντες δὲ οὕτω καὶ τοὺς ἀγαθοὺς πόθους τοῦ φιλολόγου καὶ σεπτῶ ἡμῶν Ἀνακτος, τὴν ἐν παντὶ προκοπὴν καὶ εὐδοκίμωσιν τῶν ὑπεκόνων Αὐτοῦ πατρικῶς ἐπιποθούσας, Ὡ ἐπιδαψιλευσί Κύριος ὁ Παντοκράτωρ ἑδοξεν καὶ τρισάθλιον μακροβιότητα!

— Μητροπολίτης Καστορίας. — Ὁ ἀπὸ Λήμου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καστορίας ἄρτι μετατεθείς μητροπολίτης Καστορίας Ἀθανάσιος: ἐδήλωσε τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι δὲν ἀποδέχεται τὴν γενομένην μεταθέσιν αὐτοῦ. Ὡσαύτως καὶ ἡ Δημογεροντία τῆς πόλεως Λήμου δι' ἰδιοῦ τηλεγραφημάτων παρεκάλεσε τὴν Ἐκκλησίαν ὅπως μὴ μετατεθῇ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτῶν.

Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος: οὖτως ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς ἀπαντήσασα εἰς ἀμφοτέρω τὰ τηλεγραφημάτων ἀνεκινώσατο ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ἀμετάκλητος καὶ ὅτι δέον ὁ μητροπολίτης Καστορίας ἵνα ἐπισπεύσῃ τὴν ἐκείθεν ἀναχώρησιν αὐτοῦ.

— Ἐξετάσεις. — Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος παρέστη τῇ μὲν Τρίτῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, σήμερον δὲ εἰς τὰς τοῦ ἐθνικοῦ Ζαπτείου Παρθεναγωγείου.

Ἐπισημάνθη

ἘΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 18 ΙΟΥΝΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 27

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
 - † Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 - † Ο Αρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίης)
 - † Ο Μέγας Αρχιεπίσκοπος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μεζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσῶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐξ ἀφορμῆς τῶν περὶ συγλήψεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου θρυλουμένων — Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ (ἐν Βόννῃ καὶ Βιέννῃ) — Ἐπίσημα βυζαντινὰ γράμματα — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων. — Σήμερον συνελθόντα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὰ δύο Σώματα εἰς κοινὴν συνεδρίαν προσέβησαν εἰς ἀναθεώρησιν τοῦ ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.

— *Ἐκλογή μητροπολίτου Ἀθήνων.* — Τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ἀθηνῶν ἐν χρεῖζι οὕσης ἕνεκα τῆς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Καστορίας μεταθέσεως τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τῆς Τρίτης συνεδρίᾳ αὐτῆς σκεψαμένη περὶ πληρώσεως αὐτῆς προέβη εἰς ἐκλογὴν. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν πανοσιολογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν Γρηγορίου Ζιγαβήνου, καὶ Μελετίου Γεωργιάδου καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Διοδώρου καὶ ψήφων κανονικῶν τελεσθεισῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἐξελέγη μητροπολίτης Ἀθηνῶν ὁ Μ. Ἀρχιεπίσκοπος Διοδωρος.

Ὁ Θεοφιλέστατος ἐφηρισμένος Ἀθηνῶν ἐκ Χίου ὁρμώμενος ἀποφοιτήτας τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἀπήλθεν εἰς Ἀθήνας φοιτήσας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διήκουσε τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ. Ἐντεῦθεν προσκληθεὶς εἰς Χίον διετέλεσεν ἐπὶ δωδεκαετησίαν καθηγητῆς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐλληνικῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ, ὅπου ἐν προσεκλήθῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Πατριαρχείων διορισθεὶς ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν θέσιν τῆς Μ. Ἀρχιεπισκοπῆς μετὰ ζήλου καὶ φεροπονίας ἐκπληρώσας τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ἡ Α. Θεοφιλιὰ αὐρὸν μὲν προχειρίζεται εἰς

προσβύτερον ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ καὶ τὴν μεθύριον Κυριακὴν χειροτονεῖται εἰς ἀρχιερέα ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου.

— *Ἐκλογή ἐπισκόπου Συναδῶν.* — Ἦς ἐν Γαλατῆ ἐνορίας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Χριστοῦ δι' αἰτήσεως αὐτῆς αἰτησάμενης παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸν διορισμὸν ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου αὐτῆς, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν αἰτησὴν προέβη εἰς διορισμὸν τοιοῦτου. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν πνεστ. ἀρχιμανδριτῶν Εὐγενίου Μακτοράκη, Πολυκάρπου Θεολογίδου, προϊσταμένου Ἰζβελίου καὶ Μιχαὴλ Τριανταφυλλίδου, προϊσταμένου Παναγίας Καρρατιανῆς, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐξελέγη ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος τῆς εἰρημῆνης ἐνορίας ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Συναδῶν ὁ ἀρχιμανδριτῆς Εὐγένιος, τῶς ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς αὐτῆς ἐνορίας.

Ὁ Θεοφιλέστατος ἐφηρισμένος Συναδῶν ταχέως ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀθηνῆσι Πανεπιστημίου. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν θεολογικῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἀπήλθεν εἰς Μαχεστρίαν ἐνθα διηύθυνε τὴν αὐτόθι σχολὴν τῆς ἐλληνικῆς παροικίας ἐπισπασάμενος τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν αὐτόθι ἐγκρίτων ὁμογενῶν. Ἐκείθεν ἐπανακάμψας ἐδίδασκεν ἐν Ἀθήναις, Κόσῳ καὶ Λέρῳ, ὅπου ἐν προσληφθεὶς διετέλεσεν ἐπὶ διετίαν παρὰ τῇ Α. Θ. Π. τῷ γερκρῷ Πατριάρχῃ Ἀλεξάνδρειας Σωφρονίῳ. Ἐντεῦθεν δ' ἀποχωρήσας μετέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐφέσου, ἐνθα διέμεινεν ὡς ἀρχιερατικῶς ἐπίτροπος ἐπὶ πενταετίαν ἐν Βρυούλλοις εὐδοκίμως ἐργασθεὶς, ἀπὸ διετίας δὲ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος.

— *Μητροπολίται Διδυμοτείχου καὶ Καστορίας.* — Τῇ Τρίτῃ ἀφίκοντο εἰς βασιλεύουσάν οἱ πανερώτατοι

μητροπολίται Διδυμοτείχου Φιλάρετος καὶ Καστορίας Ἀθανάσιος πρῶτοπανεπιστάτες ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ πανος. Δευτερευόντος. Ἀμφότεροι οἱ ἱεράρχαι ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον.

Αὐθιμὲρον τῆ Α. Π. τῷ ἁγίῳ Διδυμοτείχου, παρπατάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου συνεδριάζουσας, ἐγένετο τὸ μέγα Μῆνυμα καὶ εἶτα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ ἡ εἰθισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

— Πατριαρχικαὶ προσήσεις. — Τῆς σεπτῆς αὐτοκράτειρας πασῶν τῶν Ρωσιῶν Ἀλεξάνδρας Θεοδωρώννας, συζύγου τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας Νικολάου τοῦ Β' τεκούσης αἰτίως ἄρτι θυγατήριον, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀποστείλας τῇ Τετάρτῃ εἰς Βαθουράκκα τὸν πανος. Μ. Πρωτοσύγκελλον Χρυσόστομον ἐν συνοδίᾳ τοῦ πανος. ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, ἐξέφρασε τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ Ζηνοβίου τὰς συγχαρητηρίους προσήσεις ἅμα δὲ καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτοῦ.

Ὁ αὐτὸς ἀπεσταλμένος τῆς Α. Θ. Π. μετὰ τοῦ συνοδοῦ αὐτοῦ κατεβίων εἶτα εἰς Θεραπεία μετέβη εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν καὶ ἐξέφρασε τῇ Α. Ε. τῷ αὐτῷ διιθερίζοντι πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας Κωνσταντῷ μὲν τὴν λύπην τῆς Α. Θ. Π. ἐπὶ τῷ προσήτῳ παθήματι τῆς εὐγενεστάτης πρεσβείρας, τὸ δὲ τὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ ταχεῖ ἀναρρώσει αὐτῆς.

— Ἰωακείμιον Παρθεραγωγέιον. — Ἐν μέσῳ πυκνοῦ φιλομουσοῦ ἀκροατηρίου ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων τῆς ἀποροίτησάσης τοῦ ἐθνικοῦ Ἰωακείμιου Παιδοθεραγωγείου μαθητριάς.

Τῆς θυμῆρους ταύτης τελετῆς προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν, Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου, Βεροῖας Κωνσταντίου, Ρόδου Κωνσταντίνου, Μαριωνείας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνσταντίου, Σωζοαγαθουπόλεως Παρθενίου, Σκοπίων Ἀμβροσίου, Χαλδίας Γερβασίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου, ὡς καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἱ. Συνόδου Φωτίου.

Μετὰ τὴν εἰθισμένην ἱερὰν τελετὴν ὁ μὲν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος, πρόεδρος τῆς ἐφορείας, ἀνέγνω τὴν περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἐκπαιδευτηρίου ἔκθεσιν, ἡ δὲ ἐλλόγιμος διευθύντρια Ἀγαθονίκη Ἀντωνιάδου τὴν πνευματικὴν κατὰστασιν καὶ τὴν καθόλου κίνησιν τῆς Σχολῆς, καθ' ἣν ἐκ 270 περίπου μαθητῶν εἰς 10 τάξεις διηρημένων, ὁ μόνον ἀπετέλουσαν τὴν τάξιν τῶν ἀποροίτων τὴν τελετὴν ἐπεσφράγισεν ἡ Α. Θ. Παναγιώτης ἐπιεικῶς τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ πάντας τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἰδρύματος κοπιῶντας διὰ τῆς ἀκολούθου παιδαγωγικωτάτης προσφωνήσεως.

Ἀγαπητοί!

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐν πλήρει οὖσα ἀνέκαθεν συναίσθησει τῆς δὴληλῆς ἀποστολῆς τοῦ Σχολείου καὶ τῆς ὀφισταμένης μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνης στενῆς σχέσεως καὶ ἀλληλεπιδράσεως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, πάντοτε μετὰ μεγάλου καὶ θερμοῦ ἐνδιαφέροντος προήσπισε καὶ περιέβαλε τὴν τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλομουσοῦ ἡμῶν Γένους ἐκπαιδευτικὴν κίνησιν· μετὰ μείζονος ὁμως ἐνδιαφέροντος περιθάλαψε τὴν τὴν ἐργασίαν τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐκείνων, ἐν οἷς καταρτίζεται ἡ τῶν θηλέων ἀνάπτυξις καὶ διάπλασις, διότι, ἐὰν ἡ οἰκογένεια εἶρε τὸ θεμέλιον καὶ ἡ βῆσις τῆς ἀναπτύξεως, τῆς προόδου καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ βῆσις τῆς οἰκογενείας εἶρε ἡ μήτηρ. Ἡ ἱστορία καὶ ἡ καθ' ἡμέραν πείρα σχεδὸν κατὰ γενικὸν κανόνα μαρτυροῦσι καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐ μόνον πάντες οἱ μεγάλοι καὶ ἔξοχοι ἀναδειχθέντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ ἀναδεικνύμενοι ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοιοῦτοι παρὰ τῶν μητέρων αὐτῶν ἔλαβον τὴν δόξα τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ μεγαλείου, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ μεγαλουργήσαντα καὶ τὰ σήμερον πρόερχοντα ἐν τῇ ἀναπτύξει καὶ τῷ πολιτισμῷ ἐγένοντο τοιαῦτα, διότι προαδειξάντα χρηστὰς μητέρας, ἐμόρφωσαν δι' αὐτῶν χρηστὴν καὶ σώφρονα οἰκογένειαν, ὀγιὰ καὶ ἀρτίαν καιωρίαν καὶ ἀληθῆ καὶ ἐνάρετον πολιτείαν. Διὰ τὴν ἀποβῆ ὁμως ἡ γυνὴ ὡς μήτηρ ἄξια τῆς δὴληλῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, πάντες ὁμολογοῦμεν ὅτι πρέπει προσήκόντως νὰ μορφωθῆ καὶ διαπλασθῆ ἐν τῷ οἴκῳ, ἀλλὰ ἰδίως παρ' ἡμῶν ἐν τῇ σχολῇ, ἥτις μὴ οὖσα ἀπλῶς καθίδρυμα διδασκτικὸν ἀλλὰ καὶ παιδαγωγικόν, καὶ ἀναπληροῦσα τὴν παιδαγωγικὴν ἀνικανότητα τῆς οἰκογενείας διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν διαπλάσεως τῆς καρδίας, ἀνύσει τὴν γυναικα καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ἄξια τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς. Τοῦτο ἀκριβῶς κάλλιστα κατανοήσας καὶ ὀσιμῆτος ἐν Πατριαρχίᾳ Ἰωακείμ ὁ Β' ἵδρυσεν τὸ Παρθεραγωγέιον τοῦτο, ὅπερ ἔκτοτε χάριτι θεῆι λειτουργοῦν σκοπῆμος, καὶ διαιπαιδευτοῦν ἰσοτιμῶς κατὰ Χριστὸν τὴν θῆλιαρ ριζότητα τῶν πέριξ σοικοικῶν, ἀναδεικνύονται ὁσημέραι ἀντάξιον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἐπισπασάμενον ἤδη τὴν ἀγάπην μὲν καὶ ἐκτίμησιν τῶν ἀπνευχῶν ὁμογενῶν, τὴν ἰδιαίτουσαν δὲ μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἡμεῖς δὲ τρίτον ἤδη ἔτος παρακολουθοῦντες μετὰ τῆς Ἱ. Συνόδου τὰ κατὰ τὸ πνευματικὸν τοῦτο φυτόριον μακαρίζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἱδρυτοῦ, ἐφέτος δὲ μακαρίζομεν καθηκόντως καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάτος μεγάλου εὐεργέτου Ἀνδρέου Συγγροῦ κληροδοτήσαντος πεντακισχιλίας λίρας ὑπὲρ τοῦ Καταστήματος τούτου. Εἶτα ἀπορέμοντες τὸν

προσήκοιτα ἔπαιρον πρὸς τὴν Ἐφορίαν τῆς Σχολῆς, πρὸς πάσας τὰς ἐν αὐτῇ διδασκαλοῦσας καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς θεαρέστως ἀγωνιζομένους καταστέρομεν τὸ διδάσκον προσωπικὸν καὶ τὰς μαθητρίδας διὰ τῶν πατρικῶν ἡμῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, καὶ εὐχόμεθα ἀπροσκόποι καὶ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος βελτιομένην καὶ τελειοποιουμένην τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ὑπὸ τῆν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τῆν κραταιῶν αἰγίδα τοῦ φιλομούσου ἡμῶν Ἀνακτος Σουλτᾶν Ἀποῦλ Χαμίτ Χὰν αὐθέντου ἡμῶν, οὗ τὰ ἔτη εἶσαν πλεῖστα. Ἀμήν.

— Ἐλληνικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή. — Μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν ἐκ τῶν ἀγιῶν συνοδικῶν Ἀμασειῶν Ἀνθίμου, Βεροῖαις Κωνσταντιῦ, Μικρυνείας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνσταντιῦ, Σκοπιῶν Ἀμβροσίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου ὡς καὶ τοῦ πνευσ. ἀρχιεπισκοπ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. Φωτίου, ἐπιτόξ. ἀρχιεπίσκ. τοῦ ἰδίου μετέβη εἰς Χάλκην καὶ προέστη τῆς τελετῆς τῆς ἐπιδύσεως τῶν πτυχίων τοῖς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποροτιθήσασιν τῆς Σχολῆς μαθηταῖς. Τὴν Α. Θ. Π. σὺν πάσῃ τῇ συνοδίᾳ αὐτῆς ὑπεδέξατο αὐτόθι ἡ ἀξιοτίμος Ἐφορεία, ὁ ἐλλόγιμος διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Γ. Λιανόπουλος μετ' ἄπαντος τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν.

Μετὰ τὴν τελετὴν ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Γ. Λιανόπουλος, ὁ ἀπὸ ἑτῶν ἰκανῶν πεπνυμένως τὸ ἔδρανον διευθύνων καὶ μετ' ἀγαστῆς ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀεὶ ποτε πορείας αὐτοῦ μεριμνῶν ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ βήματος τὴν οἰκείαν ἐκθεσιν περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς, ἐν τῇ μητρῷ τῆς ὁποίας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐνεγράφησαν 136 μαθηταί, ὧν 60 νέοι. Οἱ τελειόφοιτοι 16 τὸν ἀριθμὸν ἐξεπασθέντες καὶ εὐστόχως ἀπαντήσαντες ἰδικίωσαν τὰς προσδοκίας πάντων. Τὴν θυμῆρ τῶν γραμμάτων τελετὴν ταύτην ἐπεσφράγισεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ τῆς ἐξῆς προσλαλιᾶς.

Φιλόμουσον ἀκροατήριον !

Διαπεράσατε αἰσίως τὸν δῖαν ἄνδρα τοῦ παρεληλυθότος σχολικοῦ ἐνιαυτοῦ, φίλτατα ἡμῖν τεκνία καὶ περιπόθητοι μαθηταί, κάμψατε γόνυ εἰς τὴν παράθορον περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν καὶ ἀναγράψατε εὐχαριστήρια καὶ δοξάσατε τὸν Θεὸν ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν καὶ ἐν τῷ σώματι, διότι κατήξισεν ἡμᾶς ἅπαντας ἐμπεπλησμένους τῶν θεῶν αὐτοῦ δωρεῶν καὶ κεκοσμημένους διὰ τῶν ἀγ. λαῶν καὶ παγκάστων τῆς παιδεύσεως δώρων, ἵνα ἂποστῆτε τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητικῶν ἀγώνων ἡμῶν ἐνώπιον ἀκροατηρίου ἐνδιαφερομένου δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἐκθρέψασαν ἡμᾶς σχολήν, καὶ ἐτοιμοὺν καταστῆναι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φρενοπορίαν ἡμῶν εὐχαίς καὶ ἐπαίροις καὶ εὐφημίαις.

Ἡμεῖς παριστάμενοι μετὰ τῶν ἀγιῶν Ἀρχιερέων, τῶν τιμωτάτων Ἐφόρων καὶ τῶν λοιπῶν φιλομούσων προστατῶν καὶ κηδεμόνων εἰς τὴν τελετὴν ταύτην τῆς ἐνάρξεως τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοδύακτων τῆς γερραῆς ταύτης τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ Ἐμπορίου Σχολῆς, ἐπισφραγίζομεν καὶ ἐπιβεβαιώομεν τὴν εὐλεγεινὴν καὶ εὐνοειδῆτορ ἐργασίαν, ἣτις καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπετελέσθη, ἐπιδαψιλεύομεν ἐπὶ πάντας τοὺς τὸ ἐαυτῶν καθήκον ἐπετελέσαντας Ἐφόρους, Διευθυντὴν, Καθηγητὰς καὶ μαθητὰς τὰς πατριαρχικὰς ἡμῶν εὐλογίας ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντας τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ Πατρός, ἐξ οὗ πᾶν δῶγμα τέλειον καταπέμπεται, καὶ οὐ ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφὴ σκιά καὶ χάριν τελούντες θέλετε μορφωθῆ, ἀγαπητοὶ μαθηταί, εἰς ἄνδρας τελείους κατὰ Χριστὸν καὶ θέλετε τιμῆση εὐθαρσῶς καὶ στεφφώρως τὸν καλὸν τοῦ χριστοῦ ἐμπόρον καὶ τιμίον πολίτου προορισμόν, ὃν παρ' ἡμῶν ἀγαμέει ἡ τε Μήτηρ Ἐκκλησία καὶ τὸ τσαϊτικὸν ἀγάπης καὶ προστασίας παρὰ τοῦ φιλολάου καὶ φιλομούσου ἡμῶν Ἀνακτος Σουλτᾶν Ἀποῦλ Χαμίτ Χὰν αὐθέντου ἡμῶν, ἀπολαθὸν φιλόμουσον καὶ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος !

— Μητροπολίτης Κολωνίας. — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κολωνίας Πολύκαρπος ἠγγεῖλε τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀφίκετο αἰσίως εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πατρίδα Κοτύωρα καὶ ὅτι μετὰ διακονίαν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ ὑποθέσεων ἀπέρχεται κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

— Μητροπολίτης Ἀρκάδας. — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ἀρκάδας Νικόλαος ἠγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ ἔτυχε ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ νέου ποιμανίου αὐτοῦ.

— Ἐπισκέψεις. — Τῇ Γετάρτῃ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην αἱ ΑΑ. ΕΕ. οἱ ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν βραβυούχα, ἐξοχώτατοι Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆς, ἀρχιμεταφραστῆς τῶν ἀνακτόρων, καὶ ὁ Συμειωνάκης ἐφέντης Σινιόσογλους.

— Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως. — Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Φωτίου αἰτησμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀδειαν ὅπως ἔλθῃ εἰς βσιλεύουσαν, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χριστινῇ αὐτῆς συνεδίρξ ἐχορήγησεν αὐτῷ ταύτην.

— Δωρεὰ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον. — Ὁ ρέκτης καὶ δραστήριος διευθυντὴς τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκδομένης ἐγκρίτου ἐφημερίδος « Ἀμαθείας » ἀξιοτίμος κ. Σωκράτης Σολομωνίδης παρεπιδημῶν ἐν τῇ βσιλεύουσῃ ἐπεσκέψατο ἐσχάτως τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, παρ' οὗ πατρικῆς ἀπολαύει ἀγάπης. Ἐπισκεψόμενος δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ

ταύτη καὶ τὰ γραφεῖα τοῦ τε Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ διαφόρους περὶ αὐτῶν ζητήσας πληροφορίας ἰδῆλωσε κατόπιν προφορικῶς τῆ Α. Πανοσιολογιότητι τῷ Μ. Πρωτοσυγκέλλῳ Χρυσόστομῳ ὅτι δωρεῖται τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφεῖῳ ἐκ τῶν ὀκλάδας ἑλληνικῶν στοιχείων καινοουργῶν.

Ἡ Α. Πανοσιολογιότης ἐκφράσασα τῷ ἐρίτιμῳ συναδέλφῳ Σωκράτῃ Σολομωνίδῃ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἀνεκινώσασα εὐφροσύνῳ τὴν δωρεὰν ταύτην εἰς τὴν τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον διευθύνουσιν Ἐπιτροπὴν, αὕτη δὲ εὐγνωμόνως ἀποδέξαμένη τὴν φιλογενὴν προσφορὰν καὶ γνωρίζασα ταύτην πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην περικάλεισεν, ὅπως ἐκφραστῆ τῷ φιλοτιμοτάτῳ δωρητῇ ἢ προσήκουσα εὐφράσκειται τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς φιλοστόργοις κινήμασι καὶ ἐπιδαφίλευθῶσιν αὐτῷ καὶ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τῆς Α. Θ. Π. πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ ἐν τῷ ὑψηλῷ ἀγῶνι, ὃν διὰ τῆς ἐγκρίτου καὶ ἐμβριθοῦς συναδέλφου ἠ' Ἀμκαθίτζι πρωταγωνιστούσης ἀγωνίζεται καρτερῶς καὶ χωρεὶ εὐχαρῶς ἀπὸ ἡμῶν καὶ πλείον αἰῶνος.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΛΗΣΕΩΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΘΡΥΛΟΥΜΕΝΩΝ

Προλογιζόμενοι ἐν τῇ μεταφράσει ἄρθρου τινὸς τοῦ «Νέου Χρόνου» τῆς Πετροπόλεως καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 9 φύλλῳ ἡμῶν τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου ἐνεστῶτος ἔτους εἶχον ἐπιδηλώσῃ διὰ βραχυτάτων ὅτι ἀεὶ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ δημοσιευομένου τούτου ἄρθρου πᾶσαν κρίσιν ἡμῶν ἀναβλάσκοντες εἰς καιρὸν κατάλληλον.

Βλέποντες νῦν ἐν τῷ εὐρωπαικῷ τύπῳ ἐξαικλουθῶσας τὰς περὶ συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου συζητήσεις καὶ ἐκ τούτων τὴν ἀπορρομὴν λαμβάνοντες ἐκπληροῦμεν τὴν ὑπόσχεσιν ἐπιφέροντες ἀκαδημαϊκῶς τὴν κρίσιν ἡμῶν ἐπὶ τῶν σημείων τοῦ μεταρρασθέντος ἄρθρου.

Ἡμεῖς ἐν πεποιθήσει φρονούμεν ὅτι αἱ περὶ συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου συζητήσεις ἐν Ρωσίᾳ ἐρρίθησαν εἰς τὴν δημοσιότητα εἰκὴ καὶ μάτην, καθόσον οὔτε αἱ συνθήκαι, ὑπ' ἃς προκλήθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ συγκλήσεις, ἄλλοτε τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὑρίστανται νῦν, οὔτε τοιαύτην σπουδαίαν ἀνάγκην ἐπιβάλλουσιν τοιοῦτόν τι εὐτυχῶς διαρῶμεν. Οἱ πυχχάλοι ἐκείνοι χρόνοι, καθ' οὓς Ἀρειοὶ καὶ Νεστοριοὶ ἐτάραττον τὸ σάκος τῆς Ἐκκλησίας καὶ διδασκαλίαι διάστρφοι καὶ λυμῶδεις ἀπεπειρῶντο τὴν νοθείαν τῶν θεοσῶφον δογμάτων καὶ θεσμίων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν

πίστεως προῆλθον ἀνεπιστρεπτεῖ, οἱ δὲ μύσται τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, οἵ τισι τοῦτο κελῶς. Ἀποδείξεις δὲ τῶν λόγων ἡμῶν τούτων ἐστὶν ὅτι ἀπὸ τοῦ ὀγδόου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν δὲν συνεκλήθη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, τοῦθ' ὅπερ ἐμφάνει ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διατελεῖ ἀπὸ δώδεκα ἤδη αἰῶνων σχετικῶς ἐν πνευματικῇ γαλήνῃ καὶ δογματικῇ ἡσυχίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἡ παραδείγματι, ὅπερ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν, ἄλλοι τινεῖς θὰ διέβλεπον τὴν ἀνάγκην τοιαύτης Συνόδου, σημεία τινα τοῦ τρόπου τῆς συγκλήσεως αὐτῆς εἰσιν τοσοῦτον σαφῆ καὶ καθορισμέναι, ὥστε αἱ περὶ τούτων διχογνωμίαι καὶ συζητήσεις ἀποβαίνουν περιτταί, ὡς λευμῆναι ἤδη ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι, ὁ κ. Α. Α. Κυρέιερ ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Ν. Δουνοβὸς ἀποφηνάμενον ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ συγκαλεῖν τοιαύτας Συνόδους ἀπόκειται τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὡς ἐπισκόπῳ Νέας Ρώμης, παρετήρησεν ὅτι τοῦτο θὰ ἀντέφρασκεν εἰς τὸ ἱστορικὸν γεγονός τοῦ τρόπου τῆς συγκλήσεως τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, διότι γνωστόν ἐστὶν ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους ἐνέκα αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι συνεκλούντο διὰ προσκλητηρίων γραμμάτων τῶν αυτοκρατόρων ἄρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὸ δικαίωμα περιορίζεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, λέγει ὁ Α. Κυρέιερ, μόνον εἰς τὸ προεδρεῖται τοιαύτας συνόδου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ συγκαλεῖται αὐτὴν κατ' ἀκολουθίαν, λέγει, τὸ τελευταῖον δικαίωμα, ἥτοι τὸ τῆς συγκλήσεως μεταβιβάζεται εἰς τὸν αυτοκράτορα τῆς Ρωσίας, ὡς ἄρχοντα τοῦ μόνου ἰσχυροῦ ὀρθοδόξου κράτους.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς γνώμης αὐτοῦ νομίζομεν ὅτι σφάλλεται ὁ κ. Α. Κυρέιερ, διότι λαμβάνει φάνεται αὐτῷ ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς συγκλήσεως ἐν ἐνδεχόμενῃ τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ἡγεμόνος ἢ ἄρχοντος τῆς χώρας ἐκείνης ἐν ἣ ἤθελε συνέλθῃ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, κατὰ τὰ κρατούσα ἤδη ἔθιμα τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκλείτο ἐν Σερβίᾳ ἢ Ρωμανίᾳ, θὰ ἦτο δυνατὸν ὁ ἄρχων ἄλλης ὁμοδόξου δυνάμεως ν' ἀπολύσῃ τὰ προσανήκοντα προσκλητήρια γράμματα; Ἄρα, φρονούμεν ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο μεταβιβάζεται εἰς χεῖρας παντός ὀρθοδόξου ἡγεμόνος ἐν τῷ βασιλείῳ κράτει τοῦ ὁποῦο ἤθελε συγκροτηθῆ ἡ Σύνοδος. Ἐν τούτῳ δὲ συμφωνῆσει ἡμῖν πληρέστατα καὶ αὐτὸς ὁ κ. Κυρέιερ, οὗ τὴν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα περυσισμένην κρίσιν καὶ ἀρμοδιότητα δὲν διαμρισητόμεν τὸ παρῶν. Προκειμένου δὲ περὶ προεδρίας φρονούμεν ὅτι κατὰ τὸ ἱστορικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν λόγον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κέκτηται τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ οὐδὲ ἐπιτρέπεται ἀλλοῖα τοῦ ζητήματος ἐξέτασις, τῶν θεῶν ἀπὸ ἱερῶν κανόνων τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Β' Οἰ-

κοιμενικῆς Συνόδου σαφῶς καὶ ὀριστικῶς περὶ τοῦ-
του ἀπορρινομένων.

Ἐργόμενοι δὲ εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Ν. Δουρνοβῶ «ὅτι ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀποβαίνει ἀδύνατος Οἰκουμενικὴ Σύνοδος» προστιθέμεθα ὅτι ἡ γνώμη αὐτοῦ αὐτὴ συγχάνει συμφωνοτάτη πρὸς τε τοὺς ἱεροῦς κανόνας καὶ πρὸς αὐτὴν ἔτι τὴν ἐπινομιάν «Οἰκουμενικός». Διότι οὐ μόνον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μὴ συναίνουτος, ὡς προέδρου, ἀδύνατος ἀποβαίνει καὶ αὐτὴ ἡ κανονικὴ συγκρότησις Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ προέδρου τινὸς ὁμοδόξου αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας μὴ παρισταμένου κατ' αὐτὴν εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ἡ οἰκουμενικὴ μεταβάλλεται τότε εἰς τοπικὴν σύνοδον, ἐκτός ἂν τὰ ἐν Συνόδῳ, ἧς οὐ μετέχουσι πᾶσι αἱ αὐτοκέφαλοι ἐκκλησιαστικαὶ ἀπορριζώμενα γίνονται κατόπιν ἀποδεκτὰ ὑπὸ πσῶν. Συμφωνούμεν ἄρα πληρέστατα πρὸς τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. Ν. Δουρνοβῶ.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἐτέρας γνώμης αὐτοῦ ὅτι ἀπρὸ τῆς οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀνάγκη νὰ συγκληθῆ ἐν Ρωσικῇ τοπικῇ σύνοδος, ἧτις ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν ἐν τῇ ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ, λέγομεν ὅτι τοῦτο ἐξήρηται ἐκ μόνης αὐτῆς, καὶ ἂν ἡ Ἀγιοτάτη Διοκοῦσα Σύνοδος ἤθελε θεωρήσῃ τοῦτο σύμφωνον καὶ ἀναγκάσιον δύναται νὰ προσῆ εἰς συγκρότησιν τοιαύτης, ὡς ἐπραξεν ἤδη καὶ ἄλλαι Ἐκκλησιαστικαὶ ἤμ' ὡς κτείδον τὴν ἀνάγκην. Ἐν συνόδῳ τοπικῇ δυνατὸν οὐ μόνον νὰ ἐπιλυθῶσιν ἱκανὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα συζητούμενα ἐν πνεύματι ὀρθοδόξῳ, ἀλλὰ καὶ νὰ λάθωσιν ὀρισμένον τύπον καὶ μορφήν ἐκκλησιαστικὴν εὐκρινῆ, ὥστε κατόπιν ὑποβαλλόμενά ποτε εἰς τὴν οἰκουμενικὴν νὰ περιβληθῶσι τὸ προσῆκον ἐκκλησιαστικὸν κύρος. Ἡ τοπικὴ Σύνοδος ἐν Ρωσικῇ προπαρασκευάζουσα οὕτω τὰ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς ἀπασχολοῦντα ζητήματα, ἢ ἄλλα, ὧν ἀναγκάσιον κρίνει τὴν λύσιν καὶ διακανόνισιν, θὰ ὑπέβαλε ταῦτα κατόπιν εἰς τὴν ἀνέκκλητον ἀπόρριπτον τῆς οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ ἐσχάτου τούτου κριτοῦ πάσης ἐκκλησιαστικῆς υποθέσεως καὶ ὑπάρχου ἐιρηνευτοῦ πάσης ὁμοίας φύσεως διαφορᾶς.

Ἐπιδοκιμάζομεν ἄρα κατὰ πάντα καὶ τὴν γνώμην ταύτην τοῦ δικαιοκρινέου ἀνδρὸς Δουρνοβῶ, ὃς αἰετοτε ἀγαθὸς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας βουλευόμενος, οὐδέποτε ἐπέκυστο μοχλῶν καὶ κοπιῶν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου.

B.

ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ
ΕΝ Τῷ ΚΕΝΤΡῷ
ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΥ
(ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνῃ)*

Ἄλγεινότερον ἔτι ἐντύπωσιν προεξένησεν ἡμῖν ἡ φοίτησις εἰς τὰ μαθήματα τῶν καθηγητῶν Α. Χάρνακ καὶ Κάρταν. Ἀμρότεροι οὗτοι εἶνε ἀναμφιβόλως ἐκ τῶν ὀξυνοσητάτων καὶ πολυμαθεστάτων λουθηρανῶν θεολόγων τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ὁ πρῶτος, ὡς γνωστὸν, ἐκλείσθη διὰ τὸ σύγγραμμά Lehrbuch Dogmengeschichte (Freiburg, 3. auflage 1894), προσπορίσαν αὐτῷ εὐθύς ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ δόξαν ἐξόχου ἱστορικοῦ· ὁ ἕτερος δὲ διὰ σειρὰν ὄλων ἔργων, ἐπίσης περιωνύμων κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἦττον ἐν τῇ φιλολογικῇ τῆς δύσεως, οἷα τὰ Das Wesen der christlichen Religion, Basel, 1881, Die Wahrheit der christlichen Religion, Basel, 1888, καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἀνεγίνωσκον δὲ κατὰ τὸ ἐξέμνηρον τῆς φοιτήσεως ἡμῶν ὁ μὲν πρῶτος μαθήματα ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ὁ δεῦτερος δὲ δογματικῆς καὶ συμβολικῆς. Ἀμρότεροι οἱ καθηγηταὶ οὗτοι ἐκπροσωποῦσιν ἐπιερ τις καὶ ἄλλος ἐκφαντικώτερον τὸν ριτσιλισμὸν, φθάνοντες ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ ἀρχῶν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Ὁ ριτσιλισμὸς παριστᾷ, ὡς γνωστὸν, ἄκραν περικοψιδὰ τοῦ λουθηρανισμοῦ, ἐκ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ ὁποῦ ἀφορμώμενος ἀπορρίπτει ὅλον τὸ δογματικὸν καὶ θεωρητικὸν μέρος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, περιορίζων τὴν σημασίαν αὐτῆς εἰς μόνον τὸ μυστικὸν ἠθικὸν μέρος. Ἐντεῦθεν τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τοῦ ριτσιλισμοῦ, ὡς θεολογικοῦ συστήματος, ἡ ὑπερκριτικὴ, ἐξικονομημένη μέχρι πλήρους σκεπτικισμοῦ περὶ πσῶν ἐν γένει τῶν θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ λουθηρανισμοῦ. Ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς θεωρίας τῶν εἰρημένων καθηγητῶν τοῦ Βερολίνου Χάρνακ καὶ Κάρταν. Ἐκ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ λουθηρανικοῦ συστήματος περὶ τῆς διὰ τῆς πίστεως μόνης, ἄνευ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, δικαιοσύνης ἀφορμώμενοι, ἐμφανίζονται οὗτοι προκρίσται τοῦ οὕτω καλουμένου ἄνευ δογμάτων χριστιανισμοῦ, ἐδραζόμενοι ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τοῦ ὑποκειμενικοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος. Τὸ δόγμα, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, κατὰ τε τὴν σύλληψιν αὐτοῦ καὶ τὴν προέλευσιν περιττᾷ ἀπλῶς προῖον τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ξένον τῷ ἀληθεῖ χριστιανισμῷ, διὸ καὶ θῆττον ἢ βράχιον θὰ ἐπέλθῃ ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ ἢ ἀποσύνθεσις αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἀφορμώμενοι ὁ Χάρνακ καὶ ὁ Κάρταν ἐκμηδενίζουσι τὴν δογματικὴν ἰδέαν περὶ Θεοῦ ὡς προῦπαρ-

ξεντος του κόσμου και παντελείου, φανταζόμενοι αυτόν μετά μιας μόνης ιδιότητος, της ἀγάπης· ἐπὶ τῇ βίῳ δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὡσαύτως καταλύουσι καὶ τὴν περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς προικωνίου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δογματικὴν διδασκαλίαν, προβάλλοντες ἀποκλειστικῶς μόνην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τέλους ἡ χριστιανικὴ θρησκεία διὰ τῶν θεωριῶν τῶν εἰρημέων θεολόγων λαμβάνει τὴν σηματικὴν φυσικῆς θρησκείας ἀποτελουμένην· ἀποκλειστικῶς ἐκ μόνου τοῦ ἡθικου μέρους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χάρων καὶ ὁ Κάρων συγκταλέγονται, ὡς εἶπομεν, μεταξύ τῶν ἐξοχωτέρων λουθηρανῶν θεολόγων τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου εἶνε τὰ μάλιστα ἐπιστηθῆ. Διὸ δὲν δύναται τις νὰ μὴ λυπηθῆ, ὅτι ἡ γερμανικὴ νεολαία (καὶ οὐχὶ μόνη ἡ γερμανικὴ) ἐκπαιδεύεται ἐν ταῖς ἀρχαῖς ταῖς ἀναπτυσσομένης ὑπὸ τῶν θεολόγων τούτων. Ἐπαναλαμβάνοντες λέγομεν ὅτι ἡ λουθηρανικὴ θεολογικὴ ἐπιστήμη, ἐάν τις κρίνῃ περὶ αὐτῆς ἐκ τοῦ ὄν φέρει ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου χαρακτῆρος, φέρεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ ἐπιφανοῦς ἐπιπέδου.

Λαβόντες πείραν τῆς θεολογικῆς ἀναρχίας, ἧτις κρατεῖ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, καθὼς καὶ ἐν παντὶ ἄλλῳ λουθηρανικῷ πανεπιστημίῳ, μετὰ μειζόνων, ὡς εἶδος, προσδοκιῶν κατευθύνθημεν εἰς Βόννην, ἐνθα, ὡς γνωστὸν, ὁρίσεται θεολογικὴ πανεπιστημιακὴ σχολὴ τῶν παλαιοκαθολικῶν. Καὶ εἰσέλθομεν, μετὰ τὰς ἀλλαγὰς ἐντυπώσεως, ἃς παρήγαγεν ἐν ἡμῖν ἡ γενικὴ τάσις τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, πλήρεις χρηστών ἐλπίδων εἰς τὸ πενήγον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν πανεπιστήμιον τῆς Βόννης, ἐλπίζοντες νὰ τύχωμεν ἐν αὐτῷ ὅ,τι δὲν εὐρομεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πρωτευούσης τῆς Γερμανίας. Ἡ λυπηρὰ ὅμως πραγματικότης διεσκέδασε καὶ τὰς φωτεινὰς ταύτας ἐλπίδας ἡμῶν. Ἄντι πλήρους θεολογικῆς παλαιοκαθολικῆς σχολῆς εὐρομεν ἐν Βόννη λυπηρὰς μόνον ἀναμνήσεις περὶ αὐτῆς. Ὑπῆρξε πράγματι ἐποχὴ, ὅτε ἡ θεολογικὴ παλαιοκαθολικὴ ἐπιστήμη ἤκμαζε, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ἐν Βόννη, καὶ ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶνε ἡ ἐγγύς πρὸς τοὺς χρόνους τοῦ χωρισμοῦ τῆς παλαιοκαθολικῆς κοινότητος ἀπὸ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας, ὅτε ἐν τῇ θεολογικῇ παλαιοκαθολικῇ σχολῇ τῆς Βόννης τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἐξεπροσώπων ἄνδρες περιφανεῖς, οἷοι ὁ καθηγητὴς Λάγγεν παραδίδων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ὁ καθηγητὴς Κνώδτ παραδίδων τὴν εἰσαγωγικὴν, ὁ καθηγητὴς Ρέις παραδίδων τὴν δογματικὴν καὶ ὁ καθηγητὴς Σούλτε παραδίδων τὰ νομικὰ. Ἄλλ' ἡ ἐποχὴ αὕτη φαίνεται νῦν ὅτι περῆλθεν ἀνεπιτρεπτεῖ διὰ τὸν ἐν Γερμανίᾳ παλαιοκαθολικισμόν. Ὁ καθηγητὴς Κνώδτ ἀπέθανεν, ὡς γνωστὸν, οὐδεὶς δὲ ἀντικατέστησεν αὐτόν· ὁ καθηγητὴς Ρέις μικρὸν πρὸ τῆς εἰς Βόννην ἀφίξεως ἡ-

μῶν παρητήθη τὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ παραδόσεις, τὸ μὲν διὰ τὸ τῆς ἡλικίας προβεβηκός (εἶνε ἤδη 80-ετής), τὸ δὲ καὶ συνεπέξ ἀνιάτου καὶ βραχείας ἀσθενείας· ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ παλαιοκαθολικῶν καθηγητῶν, οἵτινες διαμένουσιν ἐν Βόννη, ὁ μὲν καθηγητὴς Βέμπερ οὐδέποτε παρέδωκεν οὐδὲ δύναται νὰ παραδώσῃ μαθήματα ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης, διότι ἐπίσκοπος ὢν τῶν παλαιοκαθολικῶν οὐδὲ ὡς εὐκαιρεῖ πρὸς εἰδικὰς θεολογικὰς ἀσχολίας, ὁ δὲ καθηγητὴς Λάουχερτ, καίτοι διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ ἀξίαν ἐπαξίως θὰ ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ καθηγητικὴν ἔδραν ἐν τῷ εἰρημένῳ πανεπιστημίῳ, ἄχρι τοῦδε ὅμως δὲν κατέλαβεν αὐτήν, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα οὐδὲ θὰ καταλάβῃ ποτέ. Ἰνα δὲ κατανοηθῇ ἡ πραγματικὴ αἰτία τοῦ ἀκατανοήτου τούτου ἐκ πρώτης ὄψεως φαινομένου, ἀνάγκη νὰ ληθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ λυπηρὰ ἐν γένει θέσις τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Πρωσσίᾳ. Κατὰ τοὺς νόμους δηλ. τοῦ βασιλείου τῆς Πρωσσίας οἱ παλαιοκαθολικοὶ θεωροῦνται ἄχρι τοῦδε νομικῶς ὡς μέλη τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ παλαιοκαθολικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης ὡς σχολὴ καθολικὴ ἢ μᾶλλον ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν ρωμαιοκαθολικὴν σχολήν. Ἐνεκα λοιπὸν τούτου καὶ ἡ παλαιοκαθολικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης ὑπάγεται, παρομοίως τῇ καθολικῇ, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην δικαιοδοσίαν τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου Κολωνίας, εἰς ὃν ὑπόκειται ἐκκλησιαστικῶς ἡ πόλις Βόννη. Οἰκοθεν δὲ ἐννοεῖται ὅτι ὁ ρωμαιοκαθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος ἦιστα δύναται νὰ δικάσῃται συμπαθῶς πρὸς τὴν διάδοσιν τῆς ἀντιπαπικῆς αἰρέσεως ἐν τῷ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ πανεπιστημίῳ, ἐφ' ᾧ καὶ, εἰς τὴν ταχυτάτην ἐκρίψωσιν αὐτῆς ἀποβλέπων, ἀρνεῖται νὰ πληρῷ τὰς κενουμένας ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν παλαιοκαθολικῶν καθηγητῶν ἔδρας διὰ θεολόγων παλαιοκαθολικῶν. Αὕτη εἶνε ἡ αἰτία, δι' ἣν αἱ ἔδραι, ἃς κατεῖχον ὁ μακαρίτης καθηγητὴς Κνώδτ καὶ ὁ ἔνεκα ἀσθενείας ἀποχωρήσας ἐκ τοῦ πανεπιστημίου καθηγητὴς Ρέις, χηρεύουσιν ἄχρι τοῦδε, διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν ὁ καθηγητὴς Λάουχερτ δὲν κατέλαβεν εἰσέτι καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὐδέποτε θὰ καταλάβῃ καθηγητικὴν ἔδραν ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης¹.

Τοιουτοτρόπως ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης ἐργάζονται νῦν δύο μόνον παλαιοκαθολικοὶ καθηγηταί, ὁ Σούλτε καὶ ὁ Λάγγεν. Ἄλλ' ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης πα-

1) Ἐπισημομένου τοῦ παρόντος ἔθρου, ἐλάβομεν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ Λάουχερτ ἐπιστολήν, δι' ἣς, ἄνευ ἐπεξηγήσεως τῶν αἰτιῶν, ἀνακοινεῖ ὅτι προσῆλθεν εἰς τὴν ρωμαιοκαθολικὴν ἐκκλησίαν καὶ διέκοψε πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὸ παλαιοκαθολικὸν κίνημα. Βεβαίως τοῦτο εἶνε λίαν ἐπιστηθῆ ἀπόλαυσις διὰ τὸν παλαιοκαθολικισμόν.

ραμονήν ἡμῶν δὲν παρέδιδε μαθήματα θεολογικά, ἄπερ ἄλλως οὐδέ νά παραδώσῃ δύναται, διότι κατὰ τὰς σπουδὰς τυγχάνει οὐχί θεολόγος, ἀλλὰ νομικός, ἔχων τοιαύτην σχέσηιν πρὸς τὴν θεολογίαν, οἷαν οἱ ἄνευ εἰδικῆς θεολογικῆς προπαρασκευῆς καθηγηταὶ τῶν νομικῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις πανεπιστημίσι, ὧν τὰ ἀναγνωσμάτα δύναται νά ἄπτονται καὶ ἄπτονται τῆς θεολογίας τοσοῦτον μόνον, ὅσον ἡ νομικὴ ἐν γένει ἄπτεται αὐτῆς. Ἐξ ὧτων δὲ ἐπιπροφορήθημεν, μόνον ἐπὶ ἐξάμηνά τινα ἀναγνώσκει ὁ καθηγητὴς Σουλτε μαθήματα κανονικοῦ δικαίου διὰ τοὺς παλαιοκαθολικούς φοιτητάς, ὑποχρεομένους νά ὑποστῶσι κυβερνητικὰς ἐξετάσεις εἰς τὸ μάθημα τοῦτο. Τοιούτοτρόπως διὰ πᾶσαν τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης ὑπάρχει εἰς μόνον κυρίως καθηγητὴς, ὁ Ἀλγγεν, ὅστις οὐδόλως θαυμαστόν ἂν ἀναγκάζεται νά παραδίδῃ συγχρόνως μαθήματα διαφόρων κλάδων. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραμονῆς ἡμῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης ἀνέγραψεν οὗτος ἐν τῷ προγράμματι τῶν παραδόσεων αὐτοῦ μαθήματα ἐκ τριῶν εἰδικῶν κλάδων, συγχρόνως διδασκόμενα, ἧτοι εἰσαγωγικῆς (εὐαγγέλιον Λουκᾶ, 4 μαθήματα), ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας (πρῶτη περίοδος, 4 μαθήματα) καὶ ἠθικῆς θεολογίας (4 μαθήματα), ἐν ὧν 12 ἀναγνωσμάτα καθ' ἑβδομάδα. Ἄλλ' ἕνεκα τοῦ φυσικῶς ἀδυνάτου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, νά ἐπαρκῆ εἰς τοσαῦτα ἑβδομαδιαία ἀναγνωσμάτα, ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς ἀνεγίνωσκε κατὰ τὴν αὐτοῦ διακονήν ἡμῶν μαθήματα μόνον ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ ἠθικῆς ἀναγκῶν τὴν ἀνάγκωσι μαθημάτων εἰσαγωγικῆς εἰς τὸ ἐπόμενον ἐξάμηνον.

(ἔπειτα συνέχισα).

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Πέμπτον ἐπίσημον βυζαντινὸν ἔγγραφον ἐκδίδωμι τὴν λύσιν τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀντωνίου κατὰ τὴν καταχωρῶμενων τὴν ἐντολὴν αὐτῶν ἐξάρχων, γενομένην κατὰ μῆνα ἀπρίλιον τοῦ 1396, καὶ κυροῦσαν τὰ πατριαρχικά καὶ σταυροπηγικά δίκαια, ἃ ἡ μονὴ τοῦ παντοκράτορος ἢ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει κέκτηται, πρότερον ἐμπεδωθέντα διὰ σιγίλλου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Καλλίστου Β'. Ἡ κύρωσις πατριαρχικῶν δικαίων τὸν τε πρῶτον τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῶν καὶ τὸν ἐπίσκοπον τίθησιν ἐξω τῆς μονῆς, ἐν ἧ ἂν περιπτώσει ἤθελον παραβῆ τὰ τεχθέντα αὐτοῖς ὅρια· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξάρχους ἐξω τίθησιν, ἧτοι τοὺς ἀρχιερεῖς τοὺς ὑπὸ τῆς Ἐκκλη-

σίας Κωνσταντινουπόλεως ἀποστελλομένους κυρίως ἐπὶ συναθροίσει τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ὀριζομένων ἐκαστοτε ἢ διὰ τοῦ γνωστοῦ γράμματος τοῦ πατριάρχου Ἡσαίου ταχθεῖσων χρηματικῶν εἰσροῶν. Καίπερ δὲ πατριαρχικὸν οἱ ἐξάρχου οὗτοι πρόσωπον φέροντες οὐδεμίαν ἠδύνατον ἐπέκειν ἀνηῆσαι ἐπ' οὐδένος ἐν τῇ μονῇ, μῆτε τὴν πράξει δίχα τῆς ἀδείας τοῦ ἡγουμένου· διότι τὸ πρόσωπον ἡγουμένου μονῆς αὐτοκρατορικῆς καὶ πατριαρχικῆς ἦν τοσοῦτω σπουδαῖον, ὥστε μῆτε δύνασθαι προκθῆσαι τοῦ ἡγουμένου τὸν ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ, μῆτε τὸν πατριαρχικὸν ἐξάρχον, εἰ συνέπιπτεν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ τῇ τοῦ παντοκράτορος δῆλον ἐστὶ, συνυπάρχει τὸν ἡγούμενον καὶ τὸν πατριαρχικὸν ἐξάρχον, ὡς καὶ ἐν ἑτέροις μοναῖς· διότι τὸ καθορισθῆναι τοιοῦτον δίκαιον ὑπὲρ τῆς τοῦ παντοκράτορος καὶ τοῦ ταύτης ἡγουμένου οὐδαμῶς σημαίνει ὅτι τούτω καὶ μόνῳ ἰδιάζει· διότι οὐδὲν πρόνομιον ἀπελάμβανεν ὑπὲρ τοῦ; ἡγουμένου ἐτέρων μονῶν ὁ τῆς ἐν λόγῳ μονῆς, εἰς ἣν ἡ τῶν ἐξάρχων ἐπέμβασις ἢ τῶν ἐπισκόπων Ἱερισσοῦ δεικνυσιν ὅτι ὑπὲρ τῆς τοῦ παντοκράτορος οὐκέτι καθορισμένον ἦν δίκαιον τοιοῦτον, ὅπερ, ἀγάρχως ἐν αὐτῇ ἰσχύον, ἐνόμιζον οἱ ἐξάρχου ἀνυπαρκτον.

Διὰ τοῦ γράμματος τούτου δίδοται τῷ τοῦ παντοκράτορος ἡγουμένῳ τὸ πατριαρχικὸν δίκαιον τοῦ καθιεροῦν θεοῦς ναοῦ ἐπὶ σταυροπηγῆ πατριαρχικῇ ἐν τε τῇ μονῇ καὶ τοῖς ἀνήκουσιν αὐτῇ μετοχίσι. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο πρόνομιον ἐκέκτητο ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος καὶ ὁ τῆς ἐν Πάτρῳ μεγάλης αὐτοκρατορικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς ἡγουμένος, ἐπιδραβευθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δικσῆμου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιτηρητοῦ Μελετίου τοῦ Πηγᾶ. Περὶ δὲ τῶν χειροτονιῶν τῶν ἐν τῇ μονῇ γινομένων εἰς τὸν ἡγούμενον χορηγεῖται τὸ δίκαιον τῆς προσκλήσεως ἀρχιερέως πρὸς τέλεισιν αὐτῆς, οὔτε ἐπιβάλλεται τοῖς μοναχοῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ μὴ ὑπὸ τοῦ ἀγγιτέμμονος ἐπισκόπου χειροτονεῖσθαι.

Ἐκδοσις ὁμοίων ἔγγράφων δῆλην καθιστάσθαι τὴν ποικιλίαν καὶ διαφορὰν τῶν προνομίων, ὧν ἀπῆλαυν αἱ μεγάλαι μοναὶ τῆς Ἀνατολῆς ἢ καὶ τινες ἐκκλησίαι κατὰ μέρος, ἀφορμὴν βεβαιότητα χορηγήσει τοῖς δυναμένοις ἀπαθῶς σκέψασθαι πρὸς εἰρευναν τοῦ πνεύματος, τοῦ τὴν Ἐκκλησίαν ὁδηγοῦντος πρὸς ἀπονομὴν τοιοῦτου δικαίου τῇ μονῇ ταύτῃ, ὁμοῦ δ' ἢ διαφόρου ἐκείνῃ. Μνεῖαν μὲν τοιαύτην ποιῶμαι ἐν τοῖς «Ἐπισκοπικοῖς μου Πίναξιν», ἰαζ-δήτινας δ' ἔχω σκέψεις ἐκδώσασθαι ταύτας ἐν «Ἱστορίῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» γραφομένας, ἢ συμπληρουμένας μᾶλλον, ἐν τόπῳ προσφῶς ἔχοντι πρὸς μελέτας, καὶ δν ὀγδόῃν ἤδη φορὰν ἐπισκέπτομαι.

Ἐκ τῆς Μονῆς Κουτλουμουσίου (Ἁγ. Ὁρος) 30 μαΐου.

Ὁ Μ. καρποφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ.

* Ἰδε συνέχισα ἀπὸ σελ. 183—186 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΗΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

† Ἐπει ἐγνωρίσεν ἡ μετριότης ἡμῶν, ὡς τινες τῶν περὶ τὴν δύσιν ἀποστελλομένων πατριαρχικῶν ἐξάρχων, τὴν πατριαρχικὴν ἐνδύομενοι ἀρχήν, δι' ὄχλου γίνονται τοῖς ἐνασκουμένοις τῇ κατὰ τὸ Ἄγιον Ὅρος τὸν Ἄθω σεβασμῆ βασιλικῇ καὶ πατριαρχικῇ μονῇ τῇ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, μάλιστα δὲ αὐτοῖς ἐπιτίθενται καὶ συνθλιβόντων ὅ τε θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καὶ ὁ ὁσιώτατος πρῶτος τῶν ἐν Ἄγιῳ Ὅρει μονῶν, οἱ μὲν ὡς μὴ ὑποκειμένοις αὐτοῖς, οἱ δὲ γε πατριαρχικοὶ ἐξάρχοι ὡς παρὰ τὴν συνήθειαν, ἣν εἶχον, ἐπιχειροῦντες ποιεῖν καὶ πόρρω ταύτης ἀπαιτοῦντες ἐξ αὐτῶν, ἅπερ οὔτε ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν οὔτε ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀγιωτάτων πατριαρχῶν ἐπράχθησαν αὐτοῖς· ἥτις δὴ καὶ ἐγγράφως ἐξετέθη παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀοιδίμου πατριάρχου κύρ Καλλίστου, παρ' οὗ ὁ καὶ ἡ μονὴ καθιέρωτο καὶ τῇ μονῇ προσετέθη εἰ τις κανὼν καὶ τύπος τοῖς ἐφεξῆς· ἀπόλωτο δὲ καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων τῆς μονῆς ἐμπρησμοῦ ἐπισυμβάντος αὐτῇ, τούτεστι ἐδέθησεν ὑπογραμμὸν τινα καὶ τύπον * αὐτοῖς καὶ κανόνα νῦν παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος εἰς ἀσφάλειαν τῆς μονῆς καὶ βοήθειαν ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς παρακελεύεται γράμματος ὡς ἐπειδὴ ἡ πατριαρχικὴ περιωπὴ τῆς ἀγιωτάτης οἰκουμένης μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν ταῖς ἐκασταχοῦ τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίαις πατριαρχικὰ πέμπει σταυροπήγια, καὶ τὸ ἀδιάσειστον ἔχουσιν ἐκ πάντων τῶν ἐν αὐταῖς μητροπολιτῶν τε καὶ ἐπισκόπων καὶ πολὺ τὸ ἰσχυρὸν κέκτηνται ταῦτα ἐκ τε τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ τῆς ἀνωθεν ἐκκλησιαστικῆς συνθηλαίας καὶ τάξεως, ὀφείλουσι καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας Ἱερισσοῦ καὶ οἱ ὁσιώτατοι πρῶτοι τῶν ἐν τῷ Ἄγιῳ Ὅρει τῷ Ἄθῳ σεβασμῶν καὶ ἱερῶν μονῶν μὴδὲ κἂν εἰσάξαι πόδα ἐν τῇ τοιαύτῃ τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν μὴ βουλομένου τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν μὴ τοι γε ἀνακρῖναι αὐτοὺς ἢ ἐξετάσαι κἂν ὅπωςδὴποτε ἔχωσι τὰ κατ' αὐτὴν, ἢ ἀπαιτῆσαι ἀπ' αὐτῆς τι δι' οἷαν δῆτινα τὴν αἰτίαν, ἄχρι καὶ ἐνός ὁδολοῦ· ἴδια γάρ ἐστιν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὑποκειμένη, ἢ τῇ πατριαρχικῇ

* ἐπιβραβεύθητε πικρῶς.

περιοπῇ· τὴν αὐτὴν δὲ δύναμιν καὶ ἰσχύον ὀφείλουσιν ἔχειν καὶ τὰ ταύτης μετόγια, ὅσα περ ἄρα τῷ πατριαρχικῷ σταυροπήγι ἐνίδρυνται, οἱ τε ἐν αὐτοῖς ἱερατικῶς ἐξυπηρετοῦντες καὶ οἱ προκαθήμενοι μοναχοί· οἱ δὲ γε κατὰ καιροὺς ἐπιδημοῦντες ἐκεῖσε πατριαρχικοὶ ἐξάρχοι, ἢ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ παραγενόμενοι βοήθειας ἕνεκα τῆς μονῆς, ἢ ἀλλαγῶ ἀπεργόμενοι, κἄκεῖσε καταλύσαι ἀναγκασθέντες, ἀτμένως παρὰ τῶν μοναχῶν προσδεγθήσονται καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιχαρείας, καὶ τῆς προσηκούσης ἀπολαύσουσι παρ' αὐτῶν ἀγάπης καὶ οἰκειότητος. Οἱ δὲ πάλιν * ἐν τῇ μονῇ μοναχῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐπιτεθειμένων αὐτοῖς καὶ συνθλιβόντων καὶ εἴ τι δὲ ἄλλο ἀναγγελθῆ παρὰ τῶν μοναχῶν αὐτοῖς δεόμενοι τῆς παρ' αὐτῶν βοήθειας, ἔσον καὶ εἰς τὴν αὐτῶν ἔρχεται δύναμιν, λήψεται παρ' αὐτῶν τὴν θεραπείαν καὶ τὴν διόρθωσιν· ὅσον δὲ τῆς ἐντεῦθεν ἐπιστασίας καὶ διακρίσεως δέηται, παραπέμπωσι τοῦτο ἐγγράφως πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα· ἐπιμελήσονται δὲ καὶ πάντων τῶν ἄλλων τῶν προσηκόντων αὐτοῖς κανονικῶς καὶ νομίμως, τηρήσουσι δὲ τὸν τοῦ καθηγουμένου τύπον ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις συνάξεσι καὶ στάσεσι καὶ καθέδραις, καὶ οὐχ' ἀρπάσουσιν αὐτὸν, οὐδὲ προκαθήσονται τοῦ καθηγουμένου, τύπον γὰρ ἐκεῖσε ἀναπληρεῖ τῆς ἡμῶν μετριότητος ὁ καθηγουμένος τῆς μονῆς, τῇ σφραγίδι καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, ἀπάντων τῶν ἐκεῖσε παραβαλλόντων προστήσεται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐξάρχου, ἀλλαγῶ δὲ ἐνθα ἂν εὐρεθεῖεν ἡγούμενοί τε καὶ ἐξάρχοι, ὁ πατριαρχικὸς ἐξάρχος τούτων προστήσεται. Ἐτι ὀφείλουσιν οἱ μοναχοὶ φροντίζειν περὶ τοῦ συνήθους κανονικοῦ ὅπως ἐνταῦθα παραπέμπηται καθὼς ἦν ἔθος αὐτοῖς, ἐπὶ τε τῶν πρὸ ἡμῶν ἀγιωτάτων πατριαρχῶν καὶ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἄχρι τῆς σήμερον, εἰς μαρτύριον τῆς ὑποταγῆς, ἣν ὀφείλουσιν εἰς τὴν ἀγιωτάτην μεγάλην Ἐκκλησίαν ὡς πατριαρχικοὶ, καὶ οὕτω ἀναπαίτητοι διατηρηθήσονται καὶ παρὰ τῶν ἐξάρχων καὶ παρ' ἄλλου παντός χάριν τούτου δ. (α) τοῦτο διατηρηθήσεται καὶ εἰς τὰ μετόγια αὐτῶν ὅπου ἂν εἶεν.

(ἔπεται συνέχεια).

* * κενὸν ἐν τῷ κώδικι· χῶρος.

(α) χάσμα ἐν τῷ παρ' ἐμοῦ χειρογράφῳ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 28

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
- † Ο Μέγας Πρωτοδύκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ο Ἀρχηγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 3
*διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσῶ 28
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐπίσημα βυζαντινὰ γράμματα — Αἱ πύραι τῆς χγ' Ἰουνίου καὶ αἱ κληθῆνες — Ἀποσπίσματα τοῦ νομοκανόνος μου — Κοινοποιήσεις.

Τοῖς συνδρομηταῖς.

Γνωστὸν καθίσταται πᾶσι τοῖς ἐνταῦθα, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τοῖς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὅτι ὁ τέως ἐκ τῶν συντακτῶν αὐτῆς Ἀθανάσιος Παλαιολόγος πρὸ πενταμήνου ἤδη, ἦται ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου, ἔπαυσεν ἔχων οἰανόηποτε σχέσιν πρὸς τὸ Γραφεῖον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— Ἐψηφισμένους Ἀλήμων. — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἱεουργοῦντος τοῦ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτου Βερροίας Κωνσταντίου ἐγένετο ἐν μέσῳ ἱκανοῦ ἐκκλησιασμάτου· ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναφῷ ἢ εἰς πρεσβύτερον προχείρισιν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Ἀλήμων Διοδώρου. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Θεοφιλία ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν ἁγίων συνοδικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτῆς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν, συνεδριαζούσης τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἐγένετο εἰς τὴν Α. Θεοφιλίαν παραστᾶσαν τὸ εἰθιμικὸν Μήνυμα καὶ εἶτα ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναφῷ ἢ τελετῇ τῆς εὐχαριστίας.

Τῇ ἐπαύριον δὲ Κυριακῇ, 20 τρέχοντος, ἐν μέσῳ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιασμάτου ἱεουργούσης τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ ἐκ τῶν παρεπιδη-

μούντων μητροπολιτῶν ἁγίου Φιλαδελφείας Λεοντίου ἐγένετο μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας ἢ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ θεοφ. ἐψηφισμένου. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας ὁ χειροτονηθεὶς περιβεβλημένος τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν καὶ κρατῶν τὴν ποικαντορικὴν βέβδον διένειμε τῷ ἐκκλησιαστικῷ τὸ ἱερόν ἀντίδωρον μετ' ὧ ἡ Α. Πανιερότης ἀνελοῦσα εἰς τὴν Μ. Πρωτοσυκελλίαν ἐδέξατο καὶ αὐθις τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τῶν ἁγίων συνοδικῶν καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτῆς.

— Ἐπίσκοπος Συνόδων. — Εἰς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Συνόδων Κύγιον ἐγένετο τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ, παραστάντα ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τὸ Μήνυμα. Κατελθόντων δὲ μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναφῷ ἐτελέσθη ἡ εἰθιμικὴ εὐχαριστία.

— Τμήμα Σπαθίας. — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀνεγνώσθη ἐπὶ Συνόδου καὶ ἐνεκρίθη σχέδιον τοῦ συνοδικοῦ τόμου, καθ' ὃν τὸ ὑπὸ τὴν ἱεράν μητρόπολιν Βελεγράδων τέως ὑπαγόμενον τμήμα τῆς Σπαθίας ἀποσπασθὲν ταύτης προσητήθη εἰς τὴν ἱεράν μητρόπολιν Δυρακίου. Ἀντίγραφα τοῦ συνοδικοῦ τόμου ἀποσταλήσονται πρὸς γινώσκιν πρὸς τε τὸν μητροπολίτην Βελεγράδων Δωρόθεον καὶ πρὸς τὸν μητροπολίτην Δυρακίου Προκόπιον.

— Συγγένεις. — Χθὲς ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Βερροίας Κωνσταντῆς ἐν συνοδίῃ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιερατοῦ Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Γέφυρου καὶ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιά Ἀντωνίου ἐφένθη Οἰκιάδου μεταβὰς εἰς τὴν Ὑ. Πύλην συνδιελέξατο μετὰ τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ μεγάλου Βεζύρου περὶ τινῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

— *Δωρεὰ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Ἀρχιεπισκοπικόν.* — Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀγγείλαντες τὴν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Ἀρχιεπισκοπικόν πολῦτιμον δωρεὰν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου ἐξ ἑπτακαθίδεκα ἀρχαίων φερμανίων καὶ βερταίων ἀρχιερέων Ἡπειροῦ καὶ Μακεδονίας ἐξεφράσθησαν τὴν εὐχὴν ἵνα ἡ Α. Σεβασμιότης καὶ δι' ἄλλων παρακλησίων δωρεῶν πλουτίσῃ τὸ Πατριαρχικὸν Ἀρχιεπισκοπικόν ἐκ τῆς μεγάλης αὐτοῦ συλλογῆς ἐγγράφων. Ἡ εὐχὴ ἡμῶν ἐκεῖνη ἐκπληροῦται νῦν. Ἡ Α. Σεβασμιότης διὰ γράμματος αὐτῆς ἀνεκοίνωσεν ἐσχάτως τῇ ἀγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Σύνόδῳ ὅτι δωρεῖται εἰς τὸ Πατριαρχ. Ἀρχιεπισκοπικόν ἕτερον τόμον ὀγκωδέστατον ἐκ 1310 σελίδων, περιέχοντα σπουδαιότατα ἐγγράφα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ 1688 σωτηρίου ἔτους καὶ καταλήγοντα εἰς τὸ 1853, εἶτε ἐν πρωτοτύποις, εἶτε ἐν ἀντιγράφοις, εἶτε καὶ ἐν σπανίσι ἀντιτύποις πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων μετὰ τῶν αὐτογράφων πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ὑπογραφῶν, πλείστ' ὅσα γράμματα τῶν ἡμετέρων κωδίκων πληρουσῶν. Ἡ Ἱερὰ Σύνδος ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας τῇ Α. Σ. ἐπὶ τῇ τιματρῆι ταύτῃ δωρεᾷ. Ὁ πολῦτιμος δ' οὗτος θηταυρὸς σὺν τοῖς προτέροις ἑπτακαθίδεκα φερμανίοις διαιρεθεὶς εἰς δύο κώδικας χάριν εὐχρηστίας ἀπεκλήθη «Κώδικας Ἀμασειᾶς Ἀρβίμου», καὶ συνετάχθη τοῖς ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ ἰδιωτικοῖς κώδικεσι τοῦ Κριτίου καὶ τοῦ Φωτίου Κυπρίου, ὡς ἀποκαλοῦνται, εἰς ἀίδιον μνήμην τῆς φιλομουσίας καὶ φερειονίας τοῦ γεραροῦ Ἱεράρχου.

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐξαγγέλλουσα τὴν δωρεὰν ταύτην εὐχαίει ὅπως καὶ ἄλλοι σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λόγιοι μιμηθῶσι τὴν Α. Σ. καὶ συλλέγοντες τὰ τῆδε κακείσε τῶν ἐπαρχιῶν παρερριμμένα καὶ κίνδυνον ἀρχνείως διατρέχοντα πατριαρχικὰ γράμματα ἢ κώδικας οἰουσιδήποτε ἐναποθησαυρίζωσι ἐν τῷ πατριαρχικῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ, ὅπως πληρωθῶσιν βιβληθῶν τὰ ἐν αὐτῷ ἐκ πυρπολήσεων καὶ συλήσεων προκύψαντα κατὰ καιροῦς γράμματα καὶ καταστῆ ἄξιον τοῦ ὀφείει ὀνόματος.

— *Ἀντιπροσωπεῖα Ἁγίου Ὁρους.* — Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκλογῆς ἀντιπροσώπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐνταῦθα ἐγγνώριό τινες ἐφημερίδες μονοῦ καὶ εἰς ζήτημα ὑψίστης περιωπῆς ἀναγαῖναι αὐτὸ ἐδημοσίευσαν ἱκανὰ προβᾶσαι κατ' αὐτὰς εἰς ἐκτενεῖς περὶ τούτου συζητήσεις καὶ νομικὰς θεωρίας. Καὶ εἶνε μὲν ἐλεύθερος ὁ ὁμογενὴς τύπος ὅπως προβᾶν εἰς συζητήσεις περὶ οἰουσιδήποτε ἀντικειμένου, προκειμένου ὁμοῦ περὶ ζητημάτων ἀρρῶντων τὴν Ἐκκλησίαν ἀνάγκη καὶ ἐριστᾶ μείζονα τὴν προσοχὴν καὶ μὴ προβᾶν εἰς δημοσιεύσεις ἀνακριθεῖς, καθ' ἃ καὶ ἄλλοτε ἐφειλικύσαμεν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Οὕτω μίαν τῶν συναδέλφων τούτων ἐν ταῖς συζητήσεσιν αὐτῆς ἀνέγραψεν ἐσχάτως ὅτι δῆθεν ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνδος ἐν τῷ ζήτηματι τῆς ἐκλογῆς ἀντιπροσώπου

τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐνταῦθα διχογνωμεῖ καὶ ὅτι ἡ ἐσχάτως περὶ τοῦ ζητήματος ἀπόφασις αὐτῆς ἐλήφθη κατὰ πλειοψηφίαν καὶ οὐχὶ καθ' ὁμοφωνίαν. Ἡμεῖς διαβεβαιούμεν τὴν εἰρημένην συνάδελφον ὅτι ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνδος ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτηματι διατελεῖ, δι' οὗ αὕτη ἔχει λόγους, ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ, κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἡ πληροφορία αὐτῆς τυγχάνει ἐσφαλμένη καὶ ἀσύστατος.

— *Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.* — Ὁ ἐν τῇ βασιλευσῆ παρρησιῶν πανιερώτατος μητροπολίτης Διδυμοτείχου Φιλᾶρετος, ἀδείξ ἐκκλησιαστικῆ, ἀπέρχεται κατ' αὐτὰς εἰς Νικαμίηδαιον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Νικομηδείας Φιλοθέου.

— *Μητροπολίτης Καστορίας.* — Χθὲς ἐγένετο τὸ Μήνυμα καὶ ἡ εὐχαριστικὴ τοῦ πανιερώτατου μητροπολίτου Καστορίας Ἀθανασίου.

— *Μητροπολίτης Μελερικού.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μελερικού Λεόντιος, ᾧ τινι ἡ Ἐκκλησία ἐπέτρεψεν ἵνα ἐκ τῆς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ μεταβῆ κατ' εὐθείαν εἰς τὴν νέαν, ἠγγείλει τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ὅτι ἀφίκετο αἰσίως εἰς Μελερικό, ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, τυχῶν ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ νέου ποιμνίου αὐτοῦ.

— *Ἀρχιεγμένα Καθιδρυμάτα.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνσταντῖος ἀπέρχεται αὐριον, συνοδικῆ διαγνώμη, εἰς Ἐπιβάτας ὅπως προστῆ τῆς τελετῆς τῶν ἐξετάσεων τῶν αὐτόθι Ἀρχιεγμένων Καθιδρυμάτων, ὡς πρόεδρος τῆς Ἐφορείας αὐτῶν.

— *Ζάππειον Παρθενωγωγεῖον.* — Ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς φιλομούσου ἡμυγύρεως ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων ταῖς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποφοίτους τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαππειοῦ Παρθενωγωγείου, ὧν 12 μὲν τοῦ Γυμνασίου, 8 δὲ τοῦ Διδασκαλείου. Τῆς λαμπρᾶς ταύτης τελετῆς προεξῆρχεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδικῇ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Δέκτων, Ἀμασειᾶς, Βερροίας, Ρόδου, Μακρονείας καὶ Ἐλευθερουπόλεως καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν Βιζύης Ἱεροθέου, τοῦ καὶ προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἔθνικοῦ παιδευτηρίου, καὶ τοῦ Καστορίας Ἀθανασίου.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος γενομένην ἱεροτελεσίαν ἐψᾶλη κατὰ πρῶτον ὕμνος πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Ἀνακτα καὶ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ κατόπιν ὁ πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου μητροπολίτης Βιζύης ἀποχωρῶν τῆς προεδρίας αὐτοῦ δι' ὀλίγων, τὸ μὲν ἐξέφρασε τὴν ἐνδομυχον χαρὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ προσφορωτάτῳ διοργανισμῷ τοῦ φυτηρίου, ὃν διέγνω κατὰ τὸν χρόνον τῆς προεδρίας, τὸ δὲ ἐπήνεσε τὴν ἀγρυπνον καὶ ὄντως μητρικὴν διεύθυνσιν τῆς δεσποινίδος Εὐθαλίας Ἀδᾶμ, εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ κανονικὴ αὕτη καὶ τελεσφόρος λειτουργία τοῦ ἀνωτάτου τούτου παρ' ἡμῖν μορφωτηρίου τῆς θηλείας νεότητος. Τὸν ἅγιον Βιζύης διε-

δέξατο ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἀξιότιμος Γεώργιος Ἀποστολίδης, διδάκτωρ τὰ νομικά, ἐκθέμενος γλαφυρῶς, εὐσυνόπτως καὶ πεπαρησιασμένως τὴν οἰκονομικὴν τῆς Σχολῆς κατάστασιν καὶ γνωρίσας τὸ ἐπιπροσθεῖον αἴτιον τοῦ μὴ λῆαν εὐκρέστου ταύτης.

Μετέπειτα ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια Εὐθαλία Ἀδάμ, διὰ κλλιπεστάτου προσφωνήματος, ἀποπνέοντας ἅπαν τὸ ἄρομα φιλοστόργου μητρὸς καὶ ἑλληνίδος γυναικὸς, συνκισθημένης βελύχεται τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ἀπέτεινε λίαν συγκινητικὰς ὑποθήκας ταῖς ἀποροιώσις παροτρύνασα αὐτάς ὅπως πάση θυσίᾳ προσπαθήσωσιν ἵνα μὴ κατασχύνωσιν ὅπλα τὰ ἱερὰ, τὴν κατὰ Χριστὸν διέπλκσιν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν αὐτῶν, δι' ὧν ἐρωδιᾶσαν αὐτάς τὸ Ζήττειον καθ' ὅλον τὸν τῆς μνητείας αὐτῶν χρόνον καταλήξασα διὰ τῆς ἐπομένης προσφυστάτης κατακλείδωσιν.

« Ἀγωνίζεσθε εὐόρκως ὑπὲρ ἱερῶν καὶ δόλων, τηροῦσα ἄμιατα τὰ τίμια ὅπλα, ἅπερ διὰ μακρῶς καὶ σθεναρᾶς ἐργασίας ἐν εὐχαίς καὶ χρησταῖς ἐλπίσιν ἐλάβετε. Μεταχειρίζεσθε σωφρονῶς τοὺς θησαυροὺς τῆς προοικτικῆς σοφίας καὶ πολιτεῦσθε κατὰ τὰ διδάγματα τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Λοιάζεσθε ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, κρατύνεσθε καὶ ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ. Ἀκούσατε, ἀγαπηταί, τὴν φωνὴν τοῦ ἀληστοῦ μνήμονος πατρὸς ἡμῶν Κωνσταντίνου Ζάππα ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Θεοῦ ἐντελλομένου ἡμῖν διὰ τοῦ μεληρῆτου στόματος τοῦ ποιητοῦ «αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων, μὴδὲ γένος πατέρων αἰσχυρέμεν»!

Τῶν τελειοφοίτων πασῶν λαβουσῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Πανηγυτικῆς, τὰ οἰκεία πτυχία, ἡ Α. Θ. Πανηγυτικὴς κτετέσπε τὸν πνευματικὸν ἔμπαιον τοῦ καθιδρύματος διὰ τῶν ἐξῆς:

Φιλόμουδος ὀμύγυρις,

Τῇ πανσθενουργῷ χάριτι τοῦ παραγάθου Θεοῦ αἰσίως καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ἐκτελέσαν τὸ σεμνὸν τοῦτο τῶν Μουσῶν τέμενος τὴν ἱερὰν αὐτοῦ ἀποστολὴν ἀπολβεῖ σήμερον διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας κατεστημένης καὶ παραδίδωσι τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωρίᾳ, τὸ μὲν θυγατέρας ἀρίστως, ὀμύγως καὶ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ αἰῶνος ἀνεπτυγμένης καὶ διαπεπαιδαγωγημένης, τὸ δὲ διδασκαλίσσας ἀρκούντως τὴν παιδαγωγικὴν, τὴν κατ' ἐξοχίην ἀνθρωπιστικὴν ταύτην τέχνην, μεμνημένης καὶ ἐφωδισμένης δι' ὄλων τῶν διδακτικῶν μέσων, ἅτινα συμβάλλονται πρὸς εὐδόκιμον ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ, ὃν ἔχει λαθὼν τὸ Ζάππειον παρὰ τὸ ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ αὐτοῦ.

Ὡς γνωστόν, ὁ παρὰ τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωρίᾳ προορισμὸς τοῦ ἐθνικοῦ τοῦτου καθιδρύματος τυγχάνει μέγας καὶ ὑψηλός· διότι διὰ μὲν τῆς ἀναδειξεως ἀποφοίτων χρηστῶν καὶ εὐσεβῶς μεμορφωμένων συμ-

βάλλεται εἰς τὸν καταρισμὸν καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς οἰκογενείας, ἣτις ἐστὶν ἡ τὸ κοινωρικὸν σῶμα κινουσα σωτήριος δύναμις, διὰ δὲ τοῦ καταρισμοῦ παιδαγωγικῶς μεμορφωμένων διδασκαλιστῶν συνελεῖ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς τοῦ παρ' ἡμῖν σχολείου, οὗ ἄνευ δόσολος ἀποβαίνει τῇ οἰκογενείᾳ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῆς προορισμοῦ. Πρὸς τὸν μέγαρ δὲ καὶ ὑψηλὸν σκοπὸν, οὗτινος στοχάζεται τὸ ἀνώτατον τοῦτο ἔθροπρεπὲς Παρθεραγωγεῖον, ἀφορῶντες καὶ οἱ τὰ κατ' αὐτὸ διέποντες καὶ τὴν σκοπιμωτέραν καὶ ἀνυσιμωτέραν αὐτοῦ ἐκπλήρωσιν ἐπιθυμοῦντες, οὐ παύονται ἐπὶ τὸ τελειότερον ὁσημέραι ροθμίζοντες καὶ βελτιοῦντες τὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἐκφράζοντες τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς ἐν αὐτῷ πεπραγμένοις, ἐν πρώτοις μακαρίζομεν τὴν ἄληστον μνήμη τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ μεγαλοπροφῶτου τοῦτου καθιδρύματος, Κωνσταντίνου Ζάππα, εἶτα δὲ ἐπιδαφνιζόμενοι τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἡμῶν πρὸς τε τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ πρὸς τὰς Κοσμητριάς, πρὸς τὴν ἐλλόγιμον Διευθύντριαν καὶ πρὸς τὸ ἄλλο διδάσκον προσωπικόν, ἔξαιτούμενοι ἀρωγῆν πλουσίαν τὴν τῶν πόρων ἀντιμισθίαν· ἐπίσης καὶ πρὸς τὰς τὸν μαθηματικὸν δόλιχον φερειπῶς καὶ εὐδοκίμως διαδραμούσας καὶ διὰ χειρὸς ἡμῶν τὸ διπλόμα τῆς φερειπῶς λαβούσας τελειοδιδάκτου εὐλογίας ἀποτέροντες πατρικὰς εὐχόμεθα αὐταῖς πᾶσαν προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν ἐν τῷ μέλλοντι ἐκάστη σταδίῳ.

Εἶθε δὲ ὁ Ὑψίστος διατηροῖ ἐν ἀμεταπτώτῳ ἡγείᾳ καὶ δόξῃ τὸν φιλόμουσον καὶ φιλόλαον ἡμῶν Ἀνακτα Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμίτ Χὰν ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ ὀμοίου πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς συντηροῦνται, προάγονται καὶ τελειοποιῶνται. Ἀμήν.

— Ἐπαρχία Ἀθήνων. — Ἡ Δημογεροντία καὶ Ἐφορεία τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ὑπέβλεον τῇ Α. Θ. Πανηγυτικῇ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς Α. Πανιερότητος τοῦ νέου μητροπολίτου Διοδώρου, ᾧ τινι συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς πλὴν τούτων καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι ἐπαρχιωταί.

— Ἐλληνογαλλικὸν Ἀδελφικὸν Χατζηχρηστού. — Κατὰ τὴν αὐτὴν Κυριακὴν παρακλησία γραμματῶν τελετῇ ἐν μέσῳ παμπόλλης φιλομουσοῦ ὀμύγυρειως ἐγένετο ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἑλλην. Φιλολογ. Συλλόγου. Τὸ ἐν Πέραν Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον τοῦ ἑλλογιμοῦ Χ. Χατζηχρηστού ἀπένεμε τοῖς ἀποφοίτοις αὐτοῦ τὰ πτυχία. Κατὰ τὴν τελετὴν παρίστη ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας Εὐγένιος Ζαλοκώστας καὶ ὁ γάλλος συνταγματάρχης Δουπὼν ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας καὶ πλείστοι ἄλλοι ἔγκριτοι λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες. Τῶν τῆς θυμῆρους τελετῆς διεξαγομένων ἐν μέσῳ γενικῆς εὐπρεσείας καὶ διαφιλῶν χειροκρατήσεων, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ γάλλου πρεσβευτοῦ κ. Δουπὼν ἀναστάς

ἀνεκοινώσατο ἐν μέσῳ γενικῆς εὐφροσύνης ὅτι ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμε τῷ ὄρητῳ γυμνασίῳ καὶ ἰδρυτῇ Χατζηγηόστου τὸ χροσούον πρᾶξιμον ἀξιωματικὸν τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας ἀνθ' ὧν ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Μετὰ τὰς εἰσημένους λογοδοσίας ὑπὸ τε τοῦ γυμνασιάρχου καὶ τοῦ τῷ γαλλικὸν τμήμα διευθύνοντος εὐκλειδέτου Γάλλου Delboef, ἀφοῦ διενημέθησαν τὰ τε πτυχία καὶ βραβεῖα εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας τῶν ἀποφοίτων, ὁ τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐκπροσωπῶν παρῆπιθμῶν δὲ μητροπολιτικῆς Βελεγράδων Δωρόθεος διὰ συντόμου προσλαχίᾳ ἐπεδαψίλευσε τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ Λυκίῳ φερέπονως κοιπῶντας.

— *Ἄγιοταγματικὸν Παρθεναγωγεῖον.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν μέσῳ πυκνῆς ὀρηγύρεως φιλομούσου κόσμου ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων ταῖς ἀποφοίτοις τοῦ Ἄγιοταγματικοῦ Παρθεναγωγείου, ὅπερ ἀπὸ τοσοῦτων δεκάδων ἐτῶν αἰσίως καὶ ἀπροσκόπτως λειτουργοῦν οὐ μικρὰς παρέσχεν ὠφελείας τῇ καθ' ἡμᾶς κοινότητι. Τῆς τελετῆς προέστατο ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Ἀμασειᾶς, Βεροῖας, Ρόδου, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, περιστατέμων καὶ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου Γερμανῶν Ἀποστολάτου, ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Ἐξάρου. Μετὰ τὴν εἰσημένην ἱεροτελεσίαν ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια Ἀσπασία Αζαριδίου, ἡ μετ' ἀγκυστῆς φερεπονίαις ἀπὸ ἐτῶν ὑπὲρ τοῦ ἰδρύματος μοχθοῦσα, ἐξέθηκε διὰ βραχέων τὴν συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν ἐν τῷ παιδευτηρίῳ, οὗ τὸ Νηπιαγωγικὸν τμήμα διευθύνει δεξιῶς ἀπὸ ἐτῶν ὠσαύτως ἡ εὐπαίδευτος Καλλιόπη Κλωναρίδου.

Μετὰ τὴν λογοδοσίαν καὶ τὴν ἀπονομὴν ἡ Α. Θ. Π. ἐπισφράγισε τὴν τελετὴν διὰ τῶν ἐπομένων:

Ἡ ἱερὰ Ἀδελφότης τῶν Ἄγιοταγματῶν ἐπιθυμήσασά ποτε διατρανώσαι ἑμπράκτως τὴν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν αὐτῆς πρὸς τὰς διὰ σεβασμὸν περιβαλλοσας τὸ ἐνταῦθα Μετόχιον τοῦ Παναγίου Ἐξάρου χριστιανικῆς συνοικίας ἐπράξε τοῦτο διὰ τρόπον τὰ μάλιστα τιμῶντος αὐτὴν καὶ τὴν ἐγκάρδιον τῶν ἐν λόγῳ συνοικιῶν ἐνηνωμοσὸν προκαλοῦντος. Διότι ἰδρῶσα αὕτη τὸ ὄφω λέγόμενον Ἄγιοταγματικὸν τοῦτο Παρθεναγωγεῖον πρὸ πενήκοντα περίπου ἐτῶν καὶ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἀδιακόπως μετὰ προθυμίας πατρὸς ἐπαίρου ὑπερέτας καὶ διὰ πολλῶν θυσιῶν συντηροῦσα τοῦτο, παρέσχε, καθ' ὅς μάλιστα χρόνους οὐδὲν ἕτερον Παρθεναγωγεῖον ὑπῆρχεν ἐν ταῖς ἐνορίαις ταύταις, καὶ ἐξακολουθεῖ ἔτι παρέχουσα τὴν πρώτην μὲρφοσιν καὶ ἀνάπτυξιν εἰς τὰ κοράσια τῶν συνοικιῶν τούτων.

Ἡμεῖς παριστάμενοι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν βραβείων καὶ ἀκοῦσαντες τὰ ὑπὸ τῆς ἐλλογίμου διευθυντρίαις ἐκτεθέτα

περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπιτελεσθείσης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐργασίας καὶ πνευματικῆς καρποφορίας χαίρομεν ἐγκαρδίως ἐπὶ τούτῳ καὶ ἀπὸ ψυχῆς εὐχόμεθα, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαριζέται ἡμῶν τῷ κοσμοῦ τὸν Πατριαρχικὸν Ἐξάρου τῆς Ἀδελφότητος Σιωνιτιδος Ἐκκλησίας Μακαριωτάτῳ κυρίῳ Σαμανῶ καὶ διατηρῇ ἐν ἀγάτῃ καὶ συμποσίᾳ χριστιανοσπεῖ τὴν Ἄγιοταγματικὴν Ἀδελφότητα, ἐλλογῇ δὲ τὸν τε ἐπαξίως τὴν Α. Μακαριότητα ἀντιπροσωπεύοντα ἐνταῦθα παροσιώτατον ἀρχιμανδριτην Γερμανῶν καὶ τὰς ἀκαμάτως ἐν τῷ Παρθεναγωγεῖῳ ἐργαζομένας διδασκαλίσσας καὶ διδασκάλους.

— *Ἐπισκέψεις.*— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ὁ ἐν Ρωσίᾳ ἐγκατεστημένος ἐγκριτος ὁμογενῆς Εὐριπίδης Γιάννης, ὅς καὶ μακρὰν διατελῶν ἀκραιφνῆ ἀφοσιώσεως καὶ στοργῆς τρέφει αἰσθήματα πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

Προχθὲς δὲ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα ὁ πρῶτος διερμηνεὺς τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς πρεσβείας Μαζίμου ἐπὶ τῇ εἰς Ρωσίαν ἀναχωρήσει αὐτοῦ ἐξαιτησάμενος τὰς πατριαρχικὰς εὐλογίας καὶ εὐχὰς.

— *Πρῶν Δρυϊνουπόλεως.*— Ἐπειδὴ ὁ μητροπολιτικὸς πρῶν Δρυϊνουπόλεως Γρηγόριος ἀπειθῶν εἰς τὴν ἐντολὴν τῆν Ἐκκλησίας δὲν ἀπῆλθεν εἰς ἅγιον Ὅρος, ἀπορᾶσει τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ληφθεῖση ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, πατριαρχικὸς κλητῆρ ἐφοδικησμένος διὰ βεζυρικοῦ δικτάγματος ἀπῆλθεν εἰς Ἀργυρόκαστρον ὅπως παραλάβῃ ἐκεῖθεν τὴν Α. Πανιερότητα καὶ ὁδηγήσῃ εἰς ἅγιον Ὅρος.

Ἀντιπροδῶσοι εἰς ἐξετάσεις Σχολῶν

τῇ 27 Ἰουνίου 1899.

Ἐθιρνέ-καπού Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ Σκοπίων Ἀμβρόσιος.—Κοντοσκαλίου Παρθεναγωγεῖον, ὁ πρ. Κῶσθ. Πζύλος.—Τατζούλων Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ Ἀρχιμανδρ. Κ. Δελικάνης.—Ξυλοπόρτης Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ ἀρχιμανδρ. Ι. Φορόπουλος.—Μ. Ρεῦματος Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ ἀρχιμ. Κ. Βουτζαλίδης.—Διπλοκονίου Παρθεναγωγεῖον, ὁ ἀρχιμ. Δαμασκηνός.—Βαφροχωρίου Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ ἀρχιμ. Σμάρτσδος.—Ὀρτζακισῶ Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ ἀρχιμ. Μ. Τριανταφυλλίδης.—Εὐαγγελιστρίας Παρθεναγωγεῖον, ὁ ἱερεὺς Νέστωρ.—Ἰωμαθεῖων ἁγ. Κωνσταντίνου Παρθεναγωγεῖον ὁ ἱεροδ. Γρ. Παπαδόπουλος.—Βλαχίας Ἀρρεναγωγεῖον, ὁ ἱεροδ. Γεννάδιος, ὑπογραμματεὺς.—Βλάχας Νηπιαγωγεῖον, ὁ ἱεροδ. Ἀνθίμος Σαρίδης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 ἡ Ἰουνίου 1899:

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Ρόδου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Περὶ δὲ γε τῆς ἐντὸς τῶν μοναχῶν καταστάσεως καὶ διαγωγῆς, πατρικῶς πᾶσι παρεγγυᾶται ἢ μετριότης ἡμῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι καὶ ὡς ἂν ὁ μὲν προεστὼς τῆς μονῆς τύπος ὑπάρχῃ τοῖς ἄλλοις καὶ ἠδηγὸς καὶ παραδείγμα πρὸς ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς, «ὕμεις γὰρ ἔστε τοῖς ἅλας τῆς γῆς» ὁ Κύριος ἔφη πρὸς τοὺς ποιμένας δῆπου τοὺς ἐν πολλοῖς καὶ ὀλίγοις ποιμίνιοις· ὅς δὴ καὶ ὀφείλει οὕτως ἔχειν, καὶ τῷ ἱερατικῷ κατακοσμούμενος ἀξιόματι, εἰ δεήσει καὶ λογισμοὺς ἀναδέξασθαι τινος τῶν ἐν τῇ μονῇ μοναχῶν, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν· καὶ ἀναγνώστας σφραγίσαι ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ καὶ τούτους πρὸς ὃν ἂν βούληται τῶν ἀρχιερέων παραπέμψαι, καιροῦ καλοῦντος, μετὰ μαρτυριῶν διὰ χειροτονίαν· καὶ τοὺς ἀνεγειρομένους δὲ θεοῦ ναοὺς αὐτῶν, εἴτε ἐκτὸς τῆς μονῆς εἰσιν, εἴτε ἐν τοῖς μετοχίοις αὐτῶν, προτρέπεται καὶ τούτους ἢ μετριότης ἡμῶν καθιεροῦσθαι παρ' αὐτοῦ, καθὼς ἔστιν ἔθος ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ, καθὼς ἔμελλε τοῦτο ποιήσῃν ὁ πατριρχικός ἑξαρχος, εἰπερ ἐπεδῆμι ἐκεῖσε· Οἱ δὲ γε λοιποὶ πάντες ἱερωμένοι καὶ γέροντες καὶ λαϊκοὶ ὀφείλουσι [πρὸς:]... αὐτοὺς ἔχειν πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην, ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς κληρονομίαν ἡμῖν κατέλιπεν· ἀποδίδωσι δὲ καὶ τῷ προεστῶτι καὶ καθηγουμένῳ αὐτῶν τὴν ἀνήκουσαν εὐλάβειαν καὶ τιμὴν καὶ εὐπειθειαν ἀγρυπνοῦντες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτῶν, κατὰ τὸν μέγαν εἰπεῖν ἀπόστολον, τηροῦντες πρόγε τῶν ἄλλων ἄχρι καὶ τῆς αὐτῶν τελευτῆς τὴν κοινοβιακὴν κατάστασιν, ἣν ἔχουσι, καὶ τὸν τοῦ μοναχοῦ τύπον, καὶ τὴν τῶν πατέρων τῶν ἁγίων παράδοσιν, ἣ καὶ Θεὸς ἐπεφυράνεται ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην διαγωγὴν τε καὶ πολιτείαν τῶν μοναχῶν. Εἰδέναι γὰρ ἕκαστον αὐτῶν βουλόμεθα ὡς εἰ τις ὑπερβάς τὸν κανόνα τοῦτον σφετερίσῃται τι τῶν τῆς μονῆς, ἢ διόρρυθμον κτήσῃται κινήτων ἢ ἀκινήτων, ἰδιοποιητάμενος αὐτὸ ὅπως δῆποτε, ὁ μὲν τῷ τῶν ἱεροσύλων καταδικασθῆσεται κατακρίματι, ὡς ἅπαξ τῶν τῷ Θεῷ ἀπικερθῶντων καὶ πολλοὺς ἀδικῶν, οἱ ἔμελλον ἐκ τούτου τραφήσεσθαι· ὁ δὲ ὡς παραβῆτης τῶν θείων νόμων καὶ διατάξεων κριθῆσεται παρὰ τοῦ μεγάλου κριτοῦ, παρ' οὗ πάντες οἱ θεοφόροι πατέρες ἡμῶν ἐκεῖνοι καὶ διδάσκαλοι ἐμπνευσθέντες τὴν κοινοβιατικὴν ταύτην πολιτείαν ἐνετυπώσαντο· τὸ γὰρ καὶ ἑαυτὸν οὕτως ἀναίρε-

της ἐστὶ τῶν θείων τούτων ὑποτυπώσεων· διὸ καὶ τῶν ἁγίων ἐκεῖνων ἔνοχος ἔσται, ὡς οἱ πρῶτοι ἀνεγείραντες τὴν τοιαύτην θείαν μονὴν καὶ τὴν πολιτείαν ταύτην συνεστήσαντο ἐν αὐτῇ ἐπὶ διαμονῇ τῆς πολιτείας ταύτης καὶ φυλακῆς. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων πάντων δῆλωσιν καὶ ἐπικράτησιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ τὸ παρὸν γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀποπέμπεται.

Ἔτει ,ςπ' τετάρτῳ, μηνὶ ἀπριλίῳ Ἰνδικτιώνος δ'.

Ἀντώνιος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικός Πατριάρχης.

ΑΙ ΠΥΡΑΙ ΤΗΣ ΚΥ' ΙΟΥΝΙΟΥ

καὶ αἱ

ΚΛΗΔΟΝΕΣ

Πολλοὶ θὰ θεωροῦν ἴσως περιττὸν τὸν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἰδιαιτέρων λόγον ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» περὶ θέματος μὴ ὄντος ἴσως ἀξίου τῆς προσοχῆς, ὡς μὴ ἐφαπτομένου τοῦ θρησκευτικοῦ ἰσθμοῦ ἡμῶν. Καὶ ὅμως καθήκον ἐπαρτήτων θεωρησάμενοι ὅπως τὰ προσήκοντα μὲν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἴπωμεν, τὴν προσοχὴν δὲ τὴν δέουσιν τῶν ὀρθοδόξων καὶ εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ ἐπὶ τοῦ τούτου ἔθιμου ἐρελευσάμενοι. Ὡς αἱ γοητεῖαι καὶ αἱ μαγείαι, περὶ ὧν ἄλλοτε τὸν λόγον ἐποίησάμεθα, εἰσὶν οὐ μόνον λίαν ἀξιοκατάκριτοι καὶ καταδικαστέαι συνήθειαι, ἀλλὰ καὶ ποινὴν ἴδιαν ἢ Ἐκκλησία ἔχει ὀρισμένην διὰ τοῦς τοιαῦτα διαπράττοντας ἢ ἀσκούντας, οὕτω καὶ ἡ ἀπο πολλοῦ παρ' ἡμῖν τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνίκαυτο ἑπικρατοῦσα κακίστη συνήθεια τοῦ νὰ ἀνάπτωσι τὰς πυρὰς κατὰ τὴν 23 Ἰουνίου πρὸ τῶν οἰκίων καὶ πηδῶν ὑπερβῆν αὐτῶν, ἀμα δὲ καταρτίζωσι κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην τοὺς λεγομένους κλήδονας, ὅπως τῇ ἐπαύριον διὰ τῶν ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ κλήδορος ἐνριπτομένων ἀντικειμένων ἐμεταλλευθῶσι τὴν προγνωστικὴν τῆς κληδόνας δύναμιν ἐπὶ τοῦ ἀδήλου μέλλοντος ἐνὸς ἐκάστου μετόχου ἢ συνεταίρου, τυγχᾶν οὐ μόνον ἀξία κατακρίσεως, ἀλλὰ καὶ ρητῶς ἀπκηροῦνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἴσως τινὲς θὰ θεωρήσωσι τὸ ἔθιμον τοῦτο ὡς ἀπλὴν τινα καὶ ἀθῶαν παιδιὰν καὶ οὐδὲν πλέον, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν, ἢ ἐξέσκησης αὐτοῦ δὲν ἔχει τι τὸ ἀντιπίπτον πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων ἡμῶν. Ἐν τούτοις ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ρητῶς ἀπηγόρευσε τὴν συνήθειαν ταύτην διὰ τοῦ ΞΕ'. κανόνος τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ε'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔχοντος φῶδα «Τὰς ἐν ἐν ταῖς νομμηγίας διὰ τινῶν πρὸ τῶν οἰκίων ἐργαστηρίων»

* Συνῆχεια ἀπὸ σελ. 223 - 224.

ἡ οἰκὼν ἀναπτομένης πυρκαϊάς, ὡς καὶ ὑπεράλλεσθαί τις κατα τὴν ἐθὸς ἀρχαίων ἐπιχειροῦσιν, ἀπὸ τοῦ παρόντος καταργηθῆναι προστάσομεν. Ὅστις οὖν τοιοῦτόν τι πράξῃ, εἰ μὲν κληρικός εἴη καθαιρέσθω, εἰ δὲ λαϊκὸς ἀφορίζεσθω. Γέγραπται γὰρ ἐν τῇ τεταύτη τῶν Βασιλευῶν· Καὶ ὠκοδόμησε Μαρσῆς θεμιστήριον πάση τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, ἐν ταῖς δύο αὐλαῖς οἴκου Κυρίου, καὶ διήγαγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, καὶ ἐκλήθοριζετο, καὶ οἰωρίζετο καὶ ἐποίησε ἐγγαστριμύθους καὶ γνώστας ἐπλήθους καὶ ἐπλήθους τοῦ ποιῆσαι τὸ ποτηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, τοῦ παρορῆσαι αὐτόν».

Ἐπάρχουσι, ὡς γνωστόν, παρ' ἡμῶν πλείστα ἔθιμα, ἐν διαφόροις καιροῖς καὶ διαφόροις περιπτώσεσιν ὑπ' ἡμῶν πιστῶς καὶ ἀνελλιπῶς τηρούμενα. Χωρὶς κελῶς νὰ ἐμβιβάζωμεν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν καὶ χωρὶς ἐμβριθῶς νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἀπ' αὐτῶν ἐξακολουθοῦμεν τηροῦντες αὐτά· τοῦτο δὲ συμβαίνει ἡμῖν, διότι παρελθόντες ταῦτα ἐκ τῆς παραδόσεως· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία αἰετοῦ ἀπέδωκε τὸν πρέποντα σεβασμὸν πρὸς τὴν ἱερὰν παράδοσιν, οἱ δὲ χριστιανοὶ οὐδέποτε ἠνείχοντο ν' ἀπορριθῆ τι ἢ ἀθετηθῆ μετὰ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐκ παραδόσεως τύπου συνυπάρχοντος καὶ συνδεομένου, διὰ τὰ αὐτὰ ἐν τῶν ἐθίμων τούτων συνδιετήθησαν καὶ συνδισώθησαν ἀσυνειδήτως ὡς ἀναπόστατοι αὐτῆς τύποι.

«Ἐθὴ ἑλληνικὰ τε καὶ ἔθνικὰ κατὰ παράδοσιν ἐποιοῦν τινὲς καὶ ποιοῦσι, μηδὲ εἰδότες τί δηλοῦσι τὰ γινόμενα παρ' αὐτῶν» λέγει ὁ Ζωναρᾶς. «Ἐν τῶν ἐθίμων τούτων τυγχάνει καὶ αἰ τῇ ἐσπέρῃ τῆς κγ' Ἰουνίου ἐν ἀθροίσεσιν, ἐν ταῖς ρύμεις ἐνώπιον τῶν οἰκιῶν ἀναπτόμεται πυρὰ, ὡς καὶ προθυμοποιοῦνται πολλοὶ ἐν πηλώσιν. Ἡ δαιμονιώδης αὕτη τῶν πυρκαϊῶν τελετὴ, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὴν ὁ Βλάσταρις, ὡς καὶ αἱ κληδόνες ἐπικρατοῦσι, καθ' ἃ γινώσκόμεν, ἐν τισὶν ἐπαρχίαις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἔτι δὲ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους, γινόμεναι ἀπαρραλλάτως καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βλαστάρως. Τὰ εἰδωλοακτρείας ἀπόζοντα ταῦτα ἔθιμα ἐνοεῖται οἰκοθεῖν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐγκαίρως ἀπηγόρευεν, ἀλλὰ παραδόξως πως ἀσύνετοί τινες ἐξακολουθοῦσι ταῦτα πράττοντες, καίτοι ρητῶς μὲν ἡ Ἐκκλησία ἀπηγόρευεν, ποιῆν δὲ διὰ τοὺς παραβάτας τὸν ἀφορισμὸν ὤρσει.

Καὶ ἀναφέρει μὲν ὁ Βλάσταρις ὅτι ταῦτα τὰ θεοσυγῆ ἔργα ἐγίνοντο μέχρι τῆς ἡμερησίας τοῦ πατριάρχου κυροῦ Μιχαὴλ καὶ ὅτι καταργηθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου τότε ἠπαράτησαν, ἐν τούτοις μετὰ λύπης παρατηρεῖται ὅτι ταῦτα δὲν ἀπαρκατοῦσι καὶ σήμερον, ὅτε τὸ φῶς τῆς θείας διδασκαλίας ἐπελθὼν διέλυσε καὶ διελύει τὰς πλάνας καὶ τὰς δεισιδαιμόνας προλήψεις.

Ἰσως τινὲς συγκαταβαίνοντες δὲν θὰ ἀπήτουν

τὴν ἄρσιν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν τοῦ ἐθίμου τούτου λόγῳ ὅτι τοῦτο γίνεται μᾶλλον παιδιᾶς χάριν· ἀλλὰ μήτοι καὶ ἄλλα σκολιὰ παρ' ἡμῖν εἰσέτι σωζόμενα παραπλήσια ἔθιμα δὲν ἐξακολουθοῦσιν ὑπὸ τύπον παιδιᾶς; Οἱ κατὰ τὸ «Ἁγίον Πάτριον πυροβολισμοῦ» ὅλα τὰ συνεπαγόμενα δυστυχήματα δὲν τηροῦνται ὑπὸ τύπον παιδιᾶς; αἱ κληδόνες, αἱ μαντεῖαι ὁμοίως δὲν μεταβιβάζονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεᾶς ὡς τῆς παιδιᾶς; Καὶ ὅμως ὑπὸ τὰς παιδιᾶς ταύτας ἐγκρύπτεται πάντοτε δόσις τις ἠθικοῦ δηλητηρίου δυνάμενου νὰ κλονήτῃ τὰς πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν θρησκείαν πεποιθήσεις τοῦ χριστιανοῦ. Πολλῶν χριστιανῶν τοῦ μεταίωρος ἀδιαφιλονεικτοῦ ἦτο ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν ἀποσίτως καὶ ἡ πρὸς τὰ ἱερὰ λατρεῖα αὐτῶν καὶ στοργή· ἐν τούτοις ὑπὸ τὸ κράτος ἐνίοτε τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἐκβάσεως τῶν διαφόρων μαντειῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν γοήτων καὶ τῶν ψευδομάντεων προέβησαν εἰς πράξεις ὅλων ἀντικειμένους πρὸς τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα.

Ὅπως καλὸν ἐστὶ καὶ ἐπιβόλλων ὅπως ἐκβάλληται ἐκ τῆς καλῆς ζύμης πάντα ἐν αὐτῇ ἐνουπάχουσα ζῆνη οὐσία, δυνάμενη νὰ ἐπιδράσῃ αὐτήν, ὅπως αἱ ἀκανθαὶ καὶ τὰ παράσιτα δέον νὰ ἐκρίζωνται ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὅπως ἀμιγῆς καὶ ἀγνὸς θερίζεται ὁ σίτος, οὕτω, φρονοῦμεν. ἀνάγκη καὶ καθήκον ἡμῶν ἀποβαίνει ἀπαραίτητον ὅπως πόρρω ἀπελκύνωμεν πᾶν εἰδωλοακτρείας καὶ ἐθνισμοῦ ἀπόζον ἴχνος ἐκ τοῦ ἀμπελώνας τοῦ Κυρίου ἡμῶν, λείψανα χρόνων σκότους καὶ ἀμαθείας.

I. ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΟΣ ΜΟΥ*

Ἡ δ' ἑτέρα τῆς τοῦ Νομοκανόνος μου πατριδος ἀποδείξις ἄπωθεν ἐργασμένη καὶ αὐτὴ καὶ συμπληρούσα τὴν προηγηθεῖσαν, εἰς ἐπιρρωσιν ἐρχεται τῆς εἰκασίας μου ὅτι ὁ Νομοκανὼν, ὃν ὑπ' ἔμφιν ἔχω, ἐγράφη ἐν Θεσσαλονίκῃ. Γνωστός ἐστὶν ὁ μητροπολίτης αὐτῆς Εὐφημιανός, ὡς γράψας μὲν «Λύσεις δώδεκα κεφαλαίων», ἀποστείλας δ' αὐτάς πρὸς Γεράσιμον ἀγιορείτην, ὃν εἰκασα εἶναι τὸν τῆς Λαύρας ἡγούμενον τὸν ἀκμύσαντα τῷ 1322, οὗ ἕνεκεν ἦν ἐπόμενον νὰ τάξῃ τις αὐτὸν κατ' ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα· ἀλλ' ἐν σελίδι 186 τοῦ Νομοκανόνος μου φέρεται λύσις τοῦ πατριάρχου Λουκᾶ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 192 - 194.

Κωνσταντινουπόλεως εἰς ἐρωτήσεις δύο προβληθείσας ὑπὸ τοῦ Εὐφρημιανοῦ· ἐπιρρωννύει δὲ τὴν εἰκασίαν μου ἀνάγκουσα εἰς εἶδος τι βεβαιότητος ἢ συγκυρία ὅτι ὁ Εὐφρημιανὸς διετύπου ἀπορίας, εἰς ἃς ἐξήτει τὴν κανονικὴν λύσιν τοῦ πατριάρχου Νέας Ῥώμης, καὶ ὅτι ἤδετο εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀσχολεῖσθαι δίκαιον ¹¹ διότι ἐν τῷ μικρῷ νῷ μου ἀδύνατος ἢ συγχώρησις συγκυριῶν τοσούτων : ὀνόματος ἀρχιερέως ἑμοίου τῷ τοῦ ἡγουμένου τῆς τοῦ Φιλανθρώπου μονῆς : ἐπιθυμίας κληρικῆς πρὸς ἐπίλυσιν νομικῶν ἀπορημάτων, νῦν μὲν δι' αὐτοῦ, κατόπι δ' ὑπ' αὐτοῦ : τὸ ὄνομα Εὐφρημιανὸς καὶ τὰ προνόμια τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ σταυροφόρων κληρικῶν τῆς πρώτης πεντάδος. Οὕτως εἰκόζων, τίθημι τὴν ἀκμὴν Εὐφρημιανοῦ τοῦ Θεσσαλονίκης περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, καὶ παρατίθημι ὧδε τὴν ἀποσταλεῖσαν αὐτῷ συνοδικῶς ἐπίλυσιν τῶν δύο ἀπορημάτων αὐτοῦ, φρονῶν ὅτι καὶ τοῖς φιλόστορον ἐν γένει καὶ φιλομαθέσι προμηθεύω θέμα μελέτης, καὶ τοῖς ἀναδιφήσασί ποτε δοκίμιον ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἢ συλλογὴν τινα κανόνων ἱερῶν καὶ κανονικῶν διατάξεων. Αἱ δύο τοῦ Λουκᾶ λύσεις εἰσὶν αὗται :

Ἐρωτησὶς τοῦ τιμιωτάτου καθηγουμένου, τῆς τοῦ Φιλανθρώπου Σωτήρος Χριστοῦ ἁγίας μονῆς κύριε Εὐφρημιανοῦ, ἐπὶ τίς δυνόδοι, ἧς προκαθεζόμενος ἦν ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης κύριε Λουκάς, δὴν τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχει Θεουπόλεως κύριε Ἀθανασίῳ.

Ἐρωτ. [Εἰσὶν] λέγοντες. *Οἱ ἀψάμενοι νεκροῦ μὴ λειτουργήσωσιν.*

Ἀπόκρ. [Ὅτι] τὸν τεθνηκότα ἀδελφὸν συνήθως ἀσπάζσθαι κωλύει τὸν ἱερέα τῆς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἱερουργίας, οὐδαμοῦ τῆς θείας γραφῆς, οὐδὲ τῶν πονηθέντων τοῖς διδασκάλοις τῆς Ἐκκλησίας εὐρήκαμεν νομικὴ γὰρ καὶ σικιδῶδες ἢ παρατήρησις. Εἰ δ' ὅπως ἀπόνοιξ τις περὶ τούτου περιεστὶ ρῶν τὸν ἱεουργεῖν μέλλοντα μὴ προσεγγίζειν τῷ τελευτήσαντι καὶ τῆς τοικυτῆς ἀκαίρου ἀμφιβολίας ἀφίστασθαι.

Ἐρωτ. *Δεῖ καὶ ἐπὶ τοῖς μικροῖς καὶ ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ἐγκλήμασι, ἀπλῶς ἢ μετὰ ἀσπηρίας λέγειν τὸ ἐπιτίμιον ἔχειν, τὸ καὶ τὸ ἐντολήν;*

Ἀπόκρ. Ὡς ἂν γίνωνται, καὶ μετ' ἀσπηρίας καὶ τε ἀπλῶς ἐπιφράξας· ὥστε καταξίωσον τοὺς λειτουργούντας ταῦτα, τὴν ἰδίαν φυλάττειν γλῶτταν καὶ κατὰστασιν, μήποτε ἀδικῶς ἐπιτιμῶντες, λάθωσιν κατὰ τῆς ἐκυτῶν κεφαλῆς ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἐπιπώμενοι· τὸν δὲ ἐν ἐπιτιμῳ ὄντα, καὶ κατὰ σκοπὸν

δίκαιον καὶ εὐλογον, τοῦ δεσμήσαντος τελευτήσαντος, λύειν ἐπικινδύνον.

§

Ἐν ἐνὶ χειρογράφῳ νομικῷ μόνον εἶδον μέχρι σήμερον τὰς ἀποκρίσεις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ δεσπότης τῆς Σερβίας προβληθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις· τὸ χειρόγραφον, ὃ εἶδον, κοσμεῖ σήμερον τὴν τῆς Πάτμου βιβλιοθήκην, ἐξ αὐτοῦ δ' ἐξέδωκα τὰς κανονικὰς ἀποκρίσεις τοῦ Σχολαρίου, ὧν μίαν ἀνέβαλον, ἕως ἂν μάθω τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀποκρίσεων τούτων καὶ ἐν ἑτέροις κώδεξιν. Εὐτυχῶς ὁ νομοκανὼν μου περιέχει τινὰς τῶν ἀποκρίσεων, καθὼς καὶ τὴν περὶ ἀρχιεπισκόπου, ταύτην δὲ μεθ' ἑτέρων φερουσῶν διαφορὰς γραφῆς ἐκδίδομι ὧδε συμπληρῶν τὴν ἐμὴν προτέραν ἔκδοσιν· Ἐπὶ τῇ ἐκδόσει ταύτῃ συνιστῶ θερμῶς τοῖς ἐν τῇ Σερβίᾳ λογίμοις καὶ φιλόστοροι κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς ἵνα μελετήσωσι τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος καὶ διαφωτίσωσιν αὐτήν, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τε τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πεκίου ἐξάρτησιν, καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς ταύτης τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.

Αἱ ἀποκρίσεις ἔχουσιν ὧδε (σελ. Νομοκανόνος μου 183 μέχρι τῆς σελ. 186).

Κύριε Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, Κωνσταντινουπόλεως κοῖ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Ἐρωτ. καὶ ἀπόκρ. *Περὶ θυσιαστηρίου μουλοβέντου.*

Τὸ θυσιαστήριον, χωρὶς συμβάντων, δι' ὅποια συμπτώματα γίνεται πρῶτον ἁγιασμός, εἶτα θυσία, ἐν καὶ τεσσαρῶνται ἡμέραι καὶ πλείους παρέλθωσιν, ἀνεμποδίστως καὶ ἀδιακρίτως λειτουργεῖται.

Ἐρωτ. *Περὶ ἱερέως, ὅταν μὴ εἴθῃ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων τῶν τὴν προσκομιδὴν ποιησάντων, εἰ δύναται λειτουργῆσαι.*

Ἀπόκρ. Ὁ ὑστερήσας ἱερεὺς μετὰ τὴν προσκομιδὴν, οὐ δύναται λειτουργῆσαι εἰ καὶ τινὲς κακῶς ποιούντες καὶ ἀνιδῶς καὶ μέχρι τῆς πρώτης εἰσόδου προτίθενται καὶ αὐτοί.

Ἐρωτ. *Περὶ ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου.*

Ἀπόκρ. Δύνανται ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου, καὶ ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων ποιῆσαι ἀρχιεπίσκοπον καὶ πατριάρχην, καὶ μὴ συνισταμένου τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἦν πρότερον ἢ καθέδρα αὐτοῦ· ὁ μητροπολίτης Ναυπάκτου κάθηται ἐν ἄλλῃ πόλει, διότι τὸ Ναυπάκτον λατινικὸν ἐστὶ, καὶ οὐ δέχονται αὐτόν· καὶ ὁμοῦ ὀνομάζεται Ναυπάκτου. Ὁ Ρωσσίας ὀνομάζεται καὶ ἐστὶ Κιόβου καὶ πάσης Ρωσσίας, καὶ ὁμοῦς κάθηται ἐν τῇ Μοσχόβι, διότι τὸ Κίεβον ἐστὶ λατινικόν· οὐ χωρεῖ αὐτὸν ὄντα ὀρθόδοξον· καὶ ἐπὶ ἄλλων πολλῶν ὅτε ἐκρατεῖτο ἡ Κωνσταντινούπολις ὑπὸ

¹¹ Μ. Ι. Γεδεών. ὁ Ἀθῶς· σελ. 208, σημείωσις 45. Πατριάρχ. Πίνακες· σελ. 447.

λατίνων, ἔτη ἐξήκοντα τρία, ἐγίνοντο πατριάρχει Κωνσταντινουπόλεως κατὰ διαδοχὴν· καὶ οὕτως ὀνομαζόντο· καὶ ὅμως ἐκάθηον ἐν τῇ Νικαίᾳ· ἐκεῖ γὰρ τότε ἦν τὸ βασίλειον. Πλὴν ὅπου ἐστὶν ὁ τοιοῦτος ἀρχιεπίσκοπος ἢ πατριάρχης, οὐ δύναται εἶναι ἐκεῖ ἐπίσκοπος ἄλλος γνήσιος, ἀλλὰ ὁ εὐρισκόμενος, ἢ μετατίθεται εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν, ἢ, εἰ μὴ μέλλει γενέσθαι τριεπίσκοπος, ἰδιάζει διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον.

Ἐρώτ. *Περὶ τρίτου οὐρανοῦ.*

Ἀπόκρ. Ὁ τρίτος οὐρανός, εἰς ὃν ἠρπάγη ὁ μακάριος Παῦλος, ἐστὶν ὁ τρίτος τρόπος τῆς θεωρίας τοῦ Θεοῦ. Πρώτη γὰρ θεωρία ἐστίν, ἡ ἀπὸ τῶν εἰκόνων τοῦ Θεοῦ, ἧγουν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ, καθὼς ὁ Παῦλος αὐτὸς λέγει ὅτι ἀτὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ ἀποκτίσεως κόσμου διὰ τῶν ποιημάτων νοούμενα, καθοράται· παρ' ἡμῖν. Δευτέρα ἐστὶν νοερά φυσικὴ, ὅταν ὁ νοῦς, χωρίζῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς θεωρίας τοῦ κόσμου, καὶ τῶν προσπαθῶν τοῦ σώματος, καὶ ὅλος ἐνασχολεῖται τῇ μελέτῃ τῶν θείων καὶ ἀδίων, κατὰ τὰς ὑποτυπώσεις τῆς πίστεως καὶ τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ· καὶ τότε φωτίζεται ἐκ τοῦ θείου φωτός, καὶ τινὲς προβλέπουν τὰ μέλλοντα. Τρίτη ἐστὶ, νοερά ὑπὲρ φύσιν, ὅταν ὁ νοῦς κατὰ θέλημα Θεοῦ ὑβῶθῃ πρὸς ἀποκάλυψιν πραγμάτων θειοτέρων καὶ οὐρανίων, καὶ ἀπερ' ἡ μέλλουσα ἀποκαλύψει ἡμέρα τοῖς ἀναξίσις, καὶ ἴδη αὐτοῦς οὐκ ἐν πίστει, ἀλλ' ἐν γνώσει καὶ καταλήψει· ἀλλὰ τὸ ἀληθέστερον ἐστίν, ὅτι τρίτος οὐρανός ἐστίν, ὃν καὶ παράδεισον λέγει, ὁ ἐξωτερικός οὐρανός καὶ τελευταίος· τρεῖς γὰρ εἰσὶν οἱ οὐρανοί, ὁ ἔμπυρος, ἧγουν ὁ ἔχων τοὺς ἀστέρας, δεύτερος ὁ κρυστάλλινος, ἧγουν τὸ στερέωμα, τρίτος ἡ ἕξω σφαῖρα, ὅπου ἀνέρχονται αἱ ψυχὰι τῶν ἁγίων, καὶ ἀφ' οὗ καταλείβονται ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, εἰς τὸ ἀναλαβεῖν τὰ σώματα ἀναστήσονται τότε ἵνα τελειωθῶσι· νῦν γὰρ εἰ καὶ ἀπολαύσει τῆς οὐρανῶν μακαριότητος, ἀλλ' ἀτελεῖς εἰσι διὰ τὸ ἐλλείπειν αὐτῶν τὰ σώματα· οὐδὲ μᾶλλον ὁ Θεὸς τὴν λογικὴν ψυχὴν συνέδωσε μετὰ σώματος, ἵνα χωρισθεῖσα ἀπαξ μηκέτι ἐνωθῇ· ἀλλὰ δεῖ ἐνωθῆναι τούτῳ ποτὲ γενομένῳ ἀφάρτῳ. Ἐκεῖ τοίνυν εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν καὶ νοητὸν Παράδεισον, ἐν ᾧ εἰσὶν οἱ ἄγγελοι καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Παύλου ἢ λέγουσα αἰετιθωμῶ ἀναλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων τὰ πνεύματα, ἐκεῖ ἠρπάγη ἡ ψυχὴ τοῦ Παύλου. Ἀπορεῖ δέ, ἄρα μετὰ σώματος ἢ χωρὶς τοῦ σώματος· οὐχ' ὅτι ὑποπτεύει μήποτε καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἠρπάγη μετὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν οὐρανόν· ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι τοῦτο ἀδύνατον ἦν τότε, ἐπειδὴ σῶμα φθορᾶς εἶχεν ἔτι, ὅταν δὲ ἀφάρτον γένηται, καὶ ἐλαφρὸν, καὶ λαμπρὸν οἶον τὸ τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασιν, τότε ἀναθήσεται καὶ αὐτὸ μετὰ τῆς ψυχῆς, εἰς τὸν οὐράνιον Παράδεισον, ὃς ἐστὶν καὶ ὁ τόπος τῶν μακαρίων. Ἀλλὰ ἀπορεῖ, ἄρα γε ἡ ψυχὴ ἐχωρίσθη τοῦ σώματος πρὸς καιρὸν, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸ νεκρὸν, ἕως οὗ πάλιν

ὑπέστρεψε κατὰ θάλασσαν, ἢ ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ σώματος, ἠρπάγη δὲ καὶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἦν ὁμοῦ ἐν τῷ σώματι φυσικῶς, καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ κατ' ἐνέργειαν ἵνα ἀποκαλυφθῇ τὰ μυστήρια τῶν οὐρανῶν, εἰς ὠφέλειαν τῆς οἰκουμένης· ὅπερ ἐστὶ μείζον θαῦμα τοῦ προτέρου.

[Ἐπετα συνέχεια]

Ὁ Μ. καρτοφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Διακάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀπορᾶσιν παμφηρεῖ, δέχεται τὴν ἀγωγὴν τῆς Καλήτας Μιχαὴλ Λεβωδιώτου καὶ κηρύττει διακελευμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Κωνσταντίνου Χ' Νικολάου Κοντοῦ ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ.

Ὅριζει προθεσμίαν 31 ἡμερῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνόμιμου μέσου τῆς ἀνακοπῆς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως.

Διατάττει τὴν δημοσίευσιν τρεῖς κατὰ συνέχειαν τοῦ πάροντος διατακτικῶς διὰ τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀλήθεια».

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἐξόδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν διασκευηθῶν ἐγγράφων ἀνερχόμενα εἰς γρ. 300, προκαταβλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπερασίθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Καρπάθῳ τῇ 5 Ἰουλίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

Ὁ Καρπάθου Ἀγαθάγγελος

Ὁ γραμματεὺς

N. Μαγκλιῆς

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάτῃ 22α Μαΐου 1899 δικάσαν τὴν ὑφιστάμενην συζυγικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς Αἰκατερίνης θυγατρὸς Δημητρίου Σακελλαρίου, ὑπηκόου ὁθωμανίδος καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Ζωνδῆλης, καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Τζιοριδίου, ὑπηκόου καὶ κατοικοῦ ὠσαύτως, ἀγνώστου διαμονῆς τυγχάνοντος διὰ τοῦς ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ ἐκτεθειμένους λόγους.

Κηρύσσει διακελευμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὑφιστάμενον γάμον.

Καταδικάζει τὸν ἐναγομένον Κωνσταντίνον Τζιοριδίου εἰς τὰ τέλη τοῦ διαζυγίου καὶ εἰς τὰ δικαστικὰ ἐξόδα γρόσια ἐκατὸν (100).

Ἀπορᾶσζει ὅπου· ἡ ἐκδοθεῖσα αὕτη ἐρήμην ἀποφᾶσι περὶ διαζυγίως ὡς ἐπιδικτικῆς ἀνακοπῆς· καὶ ἐφέσεως ἐντὸς (61) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης κατὰ τὴν Σεβ. πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον δημοσιευθῆ τρεῖς διὰ τῆς ἐν Κων/πόλει ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀλήθεια».

Ἰωάννινα, τῇ 24 Μαΐου 1899.

Ὁ πρόεδρος

Ὁ ἐπιτροπεύων

† Δρ. Μελέτιος

Ὁ γραμματεὺς

Ἀλέκος Χαρισιάδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 29

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
- † Ο Μέγας Πρωτοδύκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ο Αρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

ΧΡ. ΠΑΠΑ ΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ὀλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἔξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας — Τὰ κρατούμενα περὶ μικτῶν γάμων ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως — Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ (ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνη) — Ἐγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου — Θεσπρωτικά — Σύμμετρη περιγραφή τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Παρναμβίας — Σημειώματα περὶ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σισανίου — Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον μηνὸς Ἰουλίου.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

XII

Ἡ εἰκονογραφία μετὰ τὴν εἰρηνευσίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ εἶδομεν ὅποσιν γονιμότητα ἢ τῶν πρώτων χριστιανῶν ἰδιοφυία ἀνέπτυξε περὶ τὴν γραφὴν τῶν συμβολικῶν καὶ ἀλληγορικῶν παραστάσεων καὶ ἄλλων σεπτῶν εἰκόνων. Διὰ τοιούτων γραφῶν κατεκοσμοῦντο οὐ μόνον αἱ κατακόμβαι καὶ αἱ κρύπται, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ οἱ εὐκτήριοι οἴκοι, οἱ ἐπὶ τῶν διωγμῶν, τῆδε κάκεισε, ἀνεγειρόμενοι, περὶ ὧν ὠμιλήσαμεν ἐν τῷ II κεφαλαίῳ.

Ἀλλὰ περὶ τὸ 305 ἔτος, συνέλευσις ἁγίων Πατέρων ἀπηγόρευσε τὴν διὰ σεπτῶν εἰκόνων διακόσμησιν τῶν προσευκτηρίων ἐκείνων. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἦν ἀπόρροια ἐχθρικοῦ πρὸς τὴν λατρείαν τῶν ἱερῶν εἰκόνων πνεύματος, ἀλλ' ἔδικαιολογεῖτο ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ διωγμοῦ, τοῦ ἐγερθέντος ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ὃς ἀήλωτο πανταχόσε βασιλικά γράμματα, τὰς

μὲν ἐκκλησίας εἰς ἕδαφος φέρειν, τὰς δὲ Γραφὰς ἀφαινεῖς πυρὶ γενέσθαι, προστάττοντα. (Εὐσ. β'). Οἱ ἐν τῇ συνέλευσει ἐκείνῃ παρστέντες ἅγιοι Πατέρες ἐφρόνουσιν ὅτι οἱ τοῦ χριστιανισμοῦ διώκται εὐκολώτερον ἤθελον ἐλκεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἱερῶν εἰκόνων εἰς βεβήλωσιν καὶ καταστροφὴν τῶν εὐκτηρίων οἴκων.

Ἰνα μὴ ὅμως ἡ ἐν λόγῳ ἀπηγόρευσις ἐκληθῆ ὡς ἀφορώσα εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν λατρείαν τῶν σεπτῶν εἰκόνων, οἱ Πατέρες ἐκείνοι ὤρισαν ὅτι οἱ πιστοὶ ἐδύναντο χρῆσθαι σεπταῖς εἰκόσι φορηταῖς, ἐπὶ τεμαχίων στανίδων γεγραμμέναις. Αἱ τοιαῦτα φορηταὶ εἰκόνες ἱκανοποιοῦν μὲν, ἀφ' ἑνός, τὸ θρησκευτικὸν τῶν χριστιανῶν αἶσθημα, εὐχερῶς δ' ἀπεκρύπτοντο, ἀφ' ἑτέρου, ἀπὸ τῶν βεβήλων τῶν διωκτῶν αὐτῶν βλεμμάτων.

Ἀμα δ' ὡς ὁ τοῦ τελευταίου τούτου διωγμοῦ κίνδυνος παρήλθε καὶ ἐθριζάμει, ἐπὶ τέλους, τὸ νέον θρησκεῖμα, ἐτέθη ἐν χρῆσει τὸ σύστημα τοῦ κατακοσμεῖν ἐξ ολοκλήρου τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἱερῶν ναῶν διὰ σεπτῶν εἰκόνων, συντεθειμένων διὰ ψφιδῶν, ἢ δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων γεγραμμένων. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει ἀκραδάντως ἐφρόνουσιν ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ πιστοὶ εἶχον ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῶν ἁγίας καὶ σεπτάς εἰκόνας, ἐπὶ τοσοῦτον τὰ εὐσεβῆ αὐτῶν αἰσθηματα ὑπεξεκαιοῦντο καὶ τὰ εὐλαβῆ φρονήματα αὐτῶν ἀμκαὶ διετηροῦντο.

Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ καὶ αἱ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐπὶ στανίδων, γεγραμμεναὶ σεπταὶ εἰκόνας, ἀνηρτῶντο καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς.

Ὅποια δ' ἦσαν τ' ἀντικείμενα, ἐν γένει, τῶν εἰκόνων, αἷς οἱ χριστιανοὶ ἐχρῶντο, μετὰ τὴν εἰρηνευσίαν τῆς Ἐκκλησίας;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπαντῶντες, ὁραιομεν, ἐν πρώτοις, νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐπὶ μακροῦς, καὶ μετὰ τὴν εἰρηνευσίαν τῆς Ἐκκλησίας, αἰῶνας, οἱ χριστιανοὶ ἐξηκολούθησαν λατρεύοντες πολλὰς ἐκ τῶν

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 177—183.

συμβολικῶν ἐκείνων καὶ ἀλληγορικῶν παραστάσεων, αἱ ἐγγῶντο κατὰ τὴν πρώτην τοῦ χριστιανισμοῦ περιόδον. Εἰ καὶ ἐξέλιπον παντελῶς, μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ λόγοι, ὧν ἕνεκεν οἱ χριστιανοὶ ἐγγῶντο ταῖς συμβολικαῖς καὶ ἀλληγορικαῖς παραστάσεσι, φαίνεται, ἐν τούτοις, ὅτι ἐδυσκολεύοντο ν' ἀποκλείσωσι τῆς λατρείας αὐτῶν τὰς εἰκόνας, ἃς ἐπὶ τρεῖς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας προσεκύνουν.

Οὕτως, εἰκόνας ψήφισιν τοῦ ε'. αἰῶνος ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Sainte Marie Majeure καὶ ἑτέροι, ὡσαύτως ψηφιδωταί, τοῦ στ'. αἰῶνος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀπολλινναρίου ἐν Ραβέννη, παριστώσιν ἀλληγορικὰς σκηνὰς τοῦ βίου τοῦ Μωϋσέως. Ὁ λέων εὐρηταὶ ἐξωγραφημένοι ἐν πολλοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς Παλαιᾶς Ῥώμης καὶ ἄλλων μερῶν, ἀνεγερθεῖσι μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἔλαφος φαίνεται ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ τοῦ Saint Pontien καὶ πολλὰ ἄλλα συμβολικὰ ἢ ἀλληγορικὰ παραστάσεις εὐρηταὶ ἐν διαφόροις ἄλλοις ἱεροῖς, διαφόρων, μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐποχῶν.

Οὐδὲν ἦν τὸν ἀντικείμενον τῆς λατρείας τῶν χριστιανῶν, μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ θρησκείματος αὐτῶν, δὲν ὑπῆρχαν μόναι αἱ ἀλληγορικὰ ἢ συμβολικὰ παραστάσεις. Οἱ χριστιανοὶ προσεκύνουν, ὡς ἦν ἐπόμενον, μετ' ἄκρας εὐλαβείας, τὰς σεπτὰς εἰκόνας τῆς Θεομήτορος, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν διαφόρων τῆς Ἐκκλησίας μαρτύρων. Διὰ τοῦτο δὲ ἄσπασαι αἱ σεπτὰ αὐταὶ εἰκόνας, εὐθὺς μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ νέου θρησκείματος, παρήχθησαν ἐπ' ἀπειρον καὶ πανταχοῦ διεδόθησαν, οὐδεμίαν δ' ἔχοντα ὑποστάσεως τὰ ὑπὸ τινῶν λεγόμενα ἐν σχέσει πρὸς τὴν σεπτὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα.

Ἀληθῶς διατείνονται τινες ὅτι μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ χριστιανοὶ δὲν ἔγραφον τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συγκλήσεως τῆς ἐν Ἐρέσῳ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐντεῦθεν. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐξήνεγκον τὴν γνώμην ὅτι ἐγράφετο μὲν ἡ εἰκόνα τῆς Θεομήτορος καὶ πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συγκλήσεως τῆς ἐν Ἐρέσῳ Συνόδου, παριστάνετο ὅμως ἡ Θεοτόκος ἐν ταῖς γραφομέναις, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, εἰκόσι μόνῃ καὶ ὅτι τὴν εἰκόνα, ἐν ἣ παριστᾶται κρατοῦσα τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τῶν γονάτων ἢ μεταξὺ τῶν βραχιόνων αὐτῆς, ἤρξαντο νὰ γράψωσιν οἱ χριστιανοὶ μόνον μετὰ τὸ 431 ἔτος.

Αἱ γνώμαι αὗται, λέγουσιν οἱ δεινότεροι τῶν χριστιανικῶν ἀρχαιολόγων, ἐν οἷς καὶ ὁ Martigny, ἐλέγγωνται ἀνευ βλάβης καὶ ὑποστάσεως.

Οὐδ' ἀνασκευῆς κἂν χρῆζει ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ εἰκόνα τῆς Θεομήτορος δὲν ἐγράφετο, ἤθην, ἢ μόνον μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Ἐρέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ δ' ὑποστηρίζοντες τὴν ἑτέραν γνώμην, καθ' ἣν ἡ εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, κρατοῦσης τὸν Ἰησοῦν, δὲν ἐγράφετο ἢ μόνον μετὰ τὸ 431 ἔτος, δὲν ἐννοοῦσι, βεβαίως, ὅτι τοιαύτη εἰκόνα δὲν ἐγράφη οὐδέποτε

τὴν πρώτην τοῦ χριστιανισμοῦ περίοδον, διότι μαρτυρεῖται ἐναργῆ, τὴν τοιαύτην δοῦσαν ἀνεπίστατον, πᾶντη, ἐλέγγωντα, πρόκειται ἢ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Ἁγίας Priscille ἀνευρεθεῖσα καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μνημονευθεῖσα εἰκὼν, ἢ παριστᾶ τὴν Θεομήτορα, κρατοῦσαν ἐπὶ τῶν γονάτων τὸν Ἰησοῦν, ἀνάγεται δ' εἰς τὸν β'. αἰῶνα· ἢ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Ἁγίας Domitille ἀνακαλυφθεῖσα, ἢ παριστᾶ, ὡσαύτως, τὴν Παρθένον, φέρουσαν τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, ἀνάγεται δ' εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ γ'. αἰῶνος· ἢ τὴν αὐτὴν σκηνὴν παριστᾶ καὶ ἐπὶ τινος ὑαλίνου ἀγγείου, ἀνευρεθέντος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Ἁγίου Καλλίστου, γεγραμμένη εἰκὼν καὶ ἄλλαι παρόμοιαι σεπτὰ εἰκόνας.

Ἐπίσης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προβληθῇ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ εἰκόνα τῆς Παρθένου ὡς Μητὸς οὐδὲ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ἀπὸ τοῦ ὀριστικοῦ τοῦ χριστιανικοῦ θρησκείματος θριαμβοῦ μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς ἐν Ἐρέσῳ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου διαρρέυσαν ἐγγραφή.

Κατὰ τὸ προηγηθὲν τῆς ἐν Ἐρέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου χρονικὸν διάστημα ἐγράφοντο εἰκόνας, παριστᾶσαι τὴν Θεοτόκον εἴτε μόνην, εἴτε φέρουσαν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι μετὰ τὴν ἐν Ἐρέσῳ Σύνοδον, ἡ εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, κρατοῦσης τὸν Ἰησοῦν, ἀπέβη συνηθετέρα καὶ ἐγγραφετο κατὰ προτίμησιν, ὁ λόγος δὲ τῆς τοιαύτης προτιμήσεως ἦν ὁ ἐπόμενος.

Γνωστὸν ὅτι ὁ ἐκ Γερμανικῆς τῆς Συρίας Νεστόριος, κατέστη αἰρεσιάρχης περιβύτου διὰ τῆς δοξασίας αὐτοῦ περὶ τὸ τῆς ἐνσάρκου οικονομίας μυστήριον. Τὸν ἕνα Χριστὸν μερίζων, εἰς δύο πρόσωπα ὁ Νεστόριος, τὸν ἕνα, δηλαδὴ, εἰς δύο, ὑποτιθεὶς δύο, ἐφρόνει ὅτι ἄλλος ἦν ὁ τοῦ Θεοῦ υἱὸς καὶ ἄλλος ὁ τῆς Παρθένου καὶ ὅτι, ἐπομένως, δὲν ἔπρεπε ν' ἀποδίδηται εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τὴν κατὰ σάρκα μητέρα τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἐπωνυμία Μητὴρ Θεοῦ.

Ἡ κατὰ τὸ 431 ἔτος ἐν Ἐρέσῳ συγκληθεῖσα γ'. Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀπεκήρυξε καὶ κατεδίκασε τὴν τοιαύτην δοξασίαν, θεσιπᾶσα διὰ τοῦ Ζ'. Κανόνος ὅτι α... εἰ φωραθῆσιν τινες, εἴτε Ἐπίσκοποι, εἴτε Κληρικοί, εἴτε Λαϊκοί, ἢ φρονούντες ἢ διδάσκοντες τὰ ἐν τῇ προσκομισθείσῃ ἐκθέσει παρὰ Χριστοῦ τοῦ πρεσβυτέρου περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τὰ μικρὰ καὶ διεστραμμένα τοῦ Νεστορίου δόγματα, ἃ καὶ ὑποτάσσονται, ὑποκείσθωσαν τῇ ἀποφάσει τῆς ἁγίας ταύτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὡστε, δηλοῦν, τὸν μὲν Ἐπίσκοπον ἀπαλλοτριούσθαι τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ εἶναι καθηρημένον. Τὸν δὲ κληρικὸν ὁμοίως ἐκπίπτειν τοῦ κλήρου. Εἰ δὲ Λαϊκὸς τις εἴη καὶ οὗτος ἀναθεματιζέσθω.

Εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐκείνης ἀποφαισθέντων ἐπεκράτησεν, ἔκτοτε, ἢ συνηθεῖα τοῦ γράφειν, κατὰ προτίμησιν, τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου,

κρατούσης τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ τῶν γονάτων ἢ μεταξὺ τῶν βραχιόνων αὐτῆς, καθόσον μάλιστα ἀσπταί εἰκόνες ἐθεωροῦντο πάντοτε ὡς μέσον διδασκαλίας τῶν δογματικῶν τῆς θρησκείας, καθάπερ καὶ ἀνωτέρω ἐφθημεν εἰπόντες.

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐκράτησε καὶ τὸ ἔθος τοῦ γράφειν ἐπὶ τῶν εἰκόνων τῆς Θεομήτορος τὰς συντετυμημένας λέξεις ΜΡ. ΘΥ = Μήτηρ Θεοῦ. ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κεφαλῆς τῆς Θεοτόκου, εἰς ἐμφανεστέραν κατὰ τῆς ἀσεβοῦς τοῦ Νεστορίου δοξασίας διμαρτυρίαν. Σημειωτέον, ὅμως, ὅτι ὑπάρχει ἐλαφρὰ τις διαφορὰ μεταξὺ τοῦ τύπου, καθ' ὃν ἡ Θεοτόκος εἰκονίζεται μετὰ τοῦ Ἰησοῦ πρὸ τῆς ἐν Ἐρέσφ Ἁγίας Οἰκουμένης Συνόδου, καὶ ἐκείνου, ὃς ἐγένετο ἀποδεκτός μετὰ τὴν Σύνοδον ταύτην. Κατὰ τὸν πρῶτον τύπον, ὁ Ἰησοῦς, καθήμενος ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς Παρθένου ἢ κρατούμενος μεταξὺ τῶν βραχιόνων αὐτῆς, ὠρᾶτο ἐν τῇ εἰκόνι κατὰ πρόσωπον, ἐνῶ, κατὰ τὸν μεταγενεστέρος ἀποδεκτὸν γενόμενον τύπον, ἡ Παρθένος εἰκονίζεται μὲν κρατοῦσα τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, ἦν ὅμως ἐστραμμένης πρὸς τὴν Μητέρα, πρὸς ἧς τὸ πρόσωπον προσέκλινε τὸ ἑαυτοῦ.

Ἐκτός δὲ τούτου, ἐνῶ ἐν ταῖς εἰκόσιν, αἱ ἐγράφοντο κατὰ τὸ προηγηθῆν τῆς ἐν Ἐρέσφ Συνόδου χρονικὸν διάστημα καὶ παρίσταν τὴν Μαρίαν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ συνεικονίζοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆς καὶ οἱ Μάχοι, μετὰ τὴν ἐν Ἐρέσφ Σύνοδον ἐγκατελείφθη ἡ συνήθεια τοῦ συνεικονίζεσθαι καὶ τούτους.

Κατὰ τὸν ἀνωτέρω περιγραφέντα δευτέρου τύπου εἶναι γεγραμμένη καὶ ἀρχαία τις εἰκὼν τῆς Θεομήτορος, περισθεῖσα ἐν τῇ οικογενεῖ τῆς συζύγου μου ἀπὸ τῆς ἐν Βενετίᾳ προμάχμης αὐτῆς, ἣτινι παρεδόθη, κατὰ τὴν ἐν τῇ οικογενεῖ παρῶσιν, ὑπὸ γέροντος ναυτικοῦ, μετενεγκόντος αὐτὴν ἔκ τινος νήσου τοῦ Αἰγαίου εἰς Βενετίαν.

Ὁ τύπος, ὅμως, ὁ ἀποδεκτός γενόμενος καὶ ὡς πρότυπον, κατὰ προτίμησιν, χρησιμεύσας ἦν ὁ τῆς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Ἁγίας Priscille ἀνευρεθείσης εἰκόνας, ἣν ἐκτενῶς περιεγράψαμεν ἐν τῷ Χ κεφαλαίῳ τῆςδε τῆς πρῆγματῆος. Βραδύτερον οἱ Βυζαντινοὶ διετήρησαν τὸν αὐτὸν, περίπου, τύπον, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ὁ μὲν Ἰησοῦς εἰκονίζεται ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς Μητρὸς στηριζόμενος, ἡ δὲ Μαρία παριστάνετο ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς ἐπικλινῆ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνῶ ἐν τῇ διασήμεῳ ἐκείνῃ εἰκόνι τοῦ κοιμητηρίου τῆς Priscille ἔχει τὴν κεφαλὴν ἐπικλινῆ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τύπον, καθ' ὃν ἐγράφετο ἡ τῆς Θεομήτορος ἀσπτή εἰκὼν. Περὶ δὲ τῆς εἰκόνας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν προκειμένου, μετὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας εἰρήνευσιν, οἱ χριστιανοὶ ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν στάσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἰδιαίτατόν τινα χαρακτῆρα, τὸν θριαμβικὸν τῆς νέας θρησκείας ἐμφαίνοντα.

Παρίσταν οὖν αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὤψηλου καὶ εὐλογοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατοῦντα βίβλον ἀνοικτὴν, ἣν ἐστήριζεν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος, καὶ περιστοιχίζομενον ὑπὸ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Ὁ Ἰησοῦς εἶδεν, οὕτως, ἐν θριαμβῷ τὸν νόμον εἰς τὸν κόσμον.

Ὅσκις δ' εἰκονίζον τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ἢ τὴν σκηνὴν τῆς ἰάσεως τοῦ παραλυτικοῦ ἢ ἄλλα θαύματα, ὁ Ἰησοῦς παριστάτο μεγαλύτερος τῶν συμπαριστανομένων ἄλλων προσώπων.

Ἐνῶ δ' ὁ Ἰησοῦς παριστάτο, συνήθως, κατὰ τὴν πρῶτην περίοδον τοῦ χριστιανισμοῦ, ὡς νέος καὶ ἀγένειος, εἰς ἐνδείξειν τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, τῆς μὴ ὑποκειμένης εἰς τὰς ἐπηρεῖς τοῦ καιροῦ, οὐδ' εἰς τὰς τῆς ἡλικίας, μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰκονίζεται μετὰ πάγωνος, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ ἁγίου Καλλίστου ἀνευρεθείσης εἰκόνας, περὶ ἧς ἐλαλήσαμεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν, ἦγον παριστάτο ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου ἐπίμηκτες, τὴν φυσιογνωμίαν γλυκεῖαν, τὴν ἔκφρασιν μελαγχολικὴν, τὸν πάγονα βραχῶν καὶ ἀραιὸν καὶ τὴν κόμην ταυπλόκαμον, διακεχωρισμένην δ' ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ μετώπου εἰς δύο μικροῦς πλοκάμους, κατερχομένους ἐπὶ τῶν ὠμων.

Ἡ Μεταμορφώσις τοῦ Κυρίου εἰκονίζεται, ἐπὶ τινὰ χρόνον, κατὰ τρόπον συμβολικόν. Μία ἀλληγορικὴ εἰκὼν τῆς Μεταμορφώσεως, εἰς τὸν 5^ο αἰῶνα ἀναγομένη, εὐρηται ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀπολλιναρίου ἐν Ραβέννῃ. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ δὲν εἶναι ἐξωγραφημένος ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπέχει σταυρός, γεγραμμένος ἐπὶ ἀστερόεντος οὐρανοῦ. Δεξιόθεν τοῦ σταυροῦ εἰκονίζεται ὁ Μωϋσῆς καὶ ἀριστερόθεν ὁ προφήτης Ἠλίας. Ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης παριστάνονται συμβολικῶς διὰ τριῶν προβάτων. Ἐπίσης πρόβατα εἰκονίζουσι καὶ τοὺς λοιπούς Ἀποστόλους εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρου. Ἦπὸ δὲ τὸν σταυρὸν ὀράται ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Ἀπολλιναρίου.

Ἐτέρη εἰκὼν τῆς Μεταμορφώσεως, ἀναγομένη εἰς τὸν 8^ο αἰῶνα, εὐρηται ἐν τῷ ἱερῷ τῶν ἁγίων Nerée et Achillee ἐν Ρώμῃ. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ὁ Κύριος ἡμῶν παριστάται εὐλογῶν διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ περιβεβλημένος χιτῶνα πορφυροῦν. Ἐνθεν καὶ ἔνθεν ὀρῶνται ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας, ὀλίγον δὲ κατωτέρω ἴστανται ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, κρατοῦντες τὰ ἄκρα τῶν περιβαλλόντων αὐτοὺς χιτῶνων ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῶν, ἐκθαμβωθέντας ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου.

Τῆς δὲ σταυρώσεως τοῦ Σωτῆρος εἰκόνες συνήθως δὲν ἐγράφοντο, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας. Ὁ λόγος δ' ἦτο ἔνθεν μὲν ἡ ἀποστροφή, ἣν οἱ πάντες ἠσθάνοντο, καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν, ἔτι, τοῦ διὰ τῆς σταυρώσεως θανάτου, πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἔνθεν δ' ὁ φόβος τῆς ἀναζωοψύσεως τῆς κατὰ τῶν πιστῶν καταπορᾶς τῶν ἔθνικων.

Ἐν ἀρχῇ οἱ χριστιανοὶ περίστων συμβολικῶς καὶ ἀλληγορικῶς τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου, χρώμενοι, πρὸς τοῦτο, τῇ εἰκόνι τοῦ ἀρνίου, ὅπερ ὑπεσῆμαινε τὸν Ἰησοῦν, ὡσπερ καὶ ἐν ἑλλαις εἰκόσιν, ἐν αἷς ὁ Προδρόμος ἐδείκνυε διὰ τοῦ δακτύλου τὸν Ἰησοῦν, ὡς ἀμὸν εἰκονιζόμενον. Σὺν τῷ γρόφῳ, τὸ ἀρνίον εἰκονιζέτο μετὰ σταυροῦ, ἐμπεπηγμένου εἰς τὰ νῶτα, καί, βραδύτερον, μετὰ πληγῶν εἰς τὰ πλευρὰ καὶ τοὺς πόδας, πληγῶν, ἀφ' ὧν ἔρρεεν αἷμα. Ὀλίγον ὕστερον εἰκονίζον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταυροῦ τὸ ἀρνίον. Ἐπὶ τέλος δὲ τὴν θέσιν τοῦ ἀρνίου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κατέλαθεν ὁ Ἰησοῦς, ὑπὸ μορφήν ἀνθρώπου εἰκονιζόμενος. Αἱ τοιούται δὲ βραχυμικτὶ μεταβολαὶ ἐπέπληον, κυρίως, κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα.

Ἄλλὰ, κατὰ ποίαν, ἀκριβῶς, ἐποχὴν ἀπέβη πλέον συνήθης παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἢ κατὰ τὸν ἐκπερασμένον καὶ καθαρὸν τοῦτον τύπον ἐξεικονίσαι τῆς σταυρώσεως; Καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας, φαίνεται ὅτι ὁ τύπος οὗτος τῆς σταυρώσεως ἐτέθη ἐν χρήσει περὶ τὰ τέλη τοῦ 5^{ου} αἰῶνος, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν Πενθέκτην Σύνοδον. Ἡ πρώτη δὲ κατὰ τὸν ἐκπερασμένον τοῦτον τύπον γραφεῖσα καὶ ὡς ἀρχαιοτέρα πασῶν θεωρουμένη εἰκὼν τῆς σταυρώσεως εἶναι ἢ ἐν τινὶ Ἑκκλησίᾳ τῆς Narbonne ἀνευρεθεῖσα. Ἐν τούτοις, ἡ διὰ συμβόλων παράστασις τοῦ πάθους τῆς σταυρώσεως ἐξηκολούθει πάντοτε.

Συνεκλήθη, ἐν τῷ μεταξύ, ἡ ἀγία καὶ Οἰκουμένη Πενθέκτη Σύνοδος, κατὰ τὸ ἔτος 691, ἥτις διὰ τοῦ ΠΒ'. Κανόνος ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν τῶν συμβόλων, θεσπισαμένη ἐπὶ τούτῳ, τὰ ἑξῆς:

«Ἐν τισὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς, ἀμὸν δακτύλῳ τοῦ Προδρόμου δεικνύμενος ἐγγχεράττεται, ὅς εἰς τὸν παρελήθη τῆς χρίσεως, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ νόμου προῦπορξάντων ἀμὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν. Τοὺς οὖν παλαιούς τύπους καὶ τὰς σκιας, ὡς τῆς ἀληθείας συμβολὰ τε καὶ προχαράγματα, τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένους κατασπαζόμενοι, τὴν χάριν προτιμῶμεν καὶ τὴν ἀλλήλειον, ὡς πλήρωμα νόμου, ταύτην ὑποδεξάμενοι. Ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἂν ταῖς χρωματουργίαις, ἐν ταῖς ἀπύτων ὕψεσιν ὑπογράφεται, τὸν τοῦ αἵροντος τὴν ἀμάρταν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, χρακτῆρα, καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ, ἀναστηλοῦσθαι ὀρίζομεν. Δι' αὐτοῦ τὸν τῆς ταπεινώσεως τοῦ Θεοῦ λόγον κατανοοῦντες καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως».

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις τῶν συμβόλων καὶ ὠρίσθη ἡ ὑπὸ ἀνθρωπίνην μορφήν γραφὴ τῆς εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἐξεικονίσις τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα κατέστη κοινωτέρα.

Λέγεται δ' ὅτι πρῶτος μετὰ τὴν Πενθέκτην Σύνοδον, ὁ Πάπας Ἰωάννης Ζ' ὁ Ἑλλην, ὁ ἀπὸ 705—708 ἀρχιερεπετεύσας, διέταξε νὰ συντεθῇ διὰ ψηφιδῶν ἡ σταύρωσις τοῦ Κυρίου, εἰκονιζόμενον κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἐξετελέσθη δὲ τὸ ἔργον τοῦτο ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς Παρθένου, τῷ ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς τοῦ Βατικανοῦ ἐξαρτωμένῳ

Ἡ δ' εἰς τὰς κατακόμβας, ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν ἁγίων Ἰουλίῳ καὶ Βαλεντίνῳ ἀνευρεθεῖσα εἰκὼν τῆς σταυρώσεως ἀποδίδεται εἰς τὸν Πάπαν Ἀδριανὸν Α' τὸν Ρωμαῖον (772—757).

Ἄλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα, μέχρι τέλους τοῦ 1^{ου} αἰῶνος, ἐκράτησεν ἡ συνήθεια, τοῦλάχιστον ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπέρας, τοῦ εἰκονίζεσθαι ὑπὸ τὸν σταυρὸν, ἐφ' οὗ ὠράτο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνην, τὸν ἀμὸν.

Πῶς δὲ περίστανον τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, γυμνὸν ἢ ἐνδεδυμένον;

Κατὰ τὰ ρωμαϊκὰ ἔθιμα, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη, ἀνεμφηρίστως, γυμνός. Οὐδὲν ἦν-τον, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πρέπον ἐθεώρησαν νὰ περιστάται ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐνδεδυμένος. Οὕτως περίστων αὐτόν, κατ' ἀρχάς, περιβεβλημένον ὑπὸ χιτῶνος, μέχρι τῶν ποδῶν κατερχομένου.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1^{ου} αἰῶνος, ἡ συνήθεια αὕτη μετεβλήθη καὶ ὁ Ἰησοῦς περιστάτο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μετὰ περιβολῆς, ἥτις ἐκάλυπτε τὴν ὀσφύν, κατήρχετο δ' εἰς ἱκανὸν σημεῖον πρὸς τὰ ἔμπροσ.

Ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ Ἰησοῦ εἰκονίζοντο ἡ Παρθένος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἔχοντες τὴν παρεῖαν ἐστηριγμένην ἐπὶ τῆς χειρός, εἰς ἐνδείξιν βαθείας λύπης. Συνεἰκονίζοντο δὲ δύο στρατιῶται, ὧν ὁ εἰς ἐκράτει τὸν σπόγγον, ὅξει βιεβακμμένον, ὁ δὲ τὴν λόγχην.

Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι, καθάπερ ἐξάγεται ἐκ τῶν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιστάσεως, ὑπὸ πολλῶν, γενομένων μελετῶν, οἱ δύο πόδες τοῦ Ἰησοῦ δὲν προσηρμώσθησαν εἰς τὸν σταυρὸν ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου δι' ἑνὸς καὶ μόνου ἤλου, ἀλλὰ κεχωρισμένως, διὰ δύο ἤλων, κατὰ τὰ ρωμαϊκὰ ἔθιμα. Ἐπομένως ὁ Κύριος ἡμῶν εἰκονιζέτο προσηρμωσμένος εἰς τὸν σταυρὸν διὰ τεσσάρων ἤλων.

Περίστων δὲ μέχρι τοῦ 1^{ου} αἰῶνος ὡς ζῶντα τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν εἰκονιζέτο ὡς ὑποφῆραν ἐπὶ τοῦ ξύλου. Ἡ κεφαλὴ ἦν ὀρθία καὶ οἱ ὀρθαλμοὶ ἀνοικτοὶ ὡσεὶ σύμβολον τῆς ἀθανασίας τοῦ Σωτῆρος. Ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν ὁ Ἰησοῦς εἰκονιζέτο ὡς νεκρὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἡ πρώτη δ' εἰκὼν, ἡ οὕτω αὐτὸν παριστώσα, εἶναι μικρογραφικὴ εἰκὼν, περιλαμβανομένη ἐν τινὶ εἰκονογραφημένῳ χειρογράφῳ τοῦ 1059 ἔτους περὶπου, διατηρουμένη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Laurentienne τῆς Φλωρεντίας.

Οἱ ἄγγελοι δὲν ἐγράφοντο ἐν ταῖς χριστιανικαῖς εἰκόσιν πρὸ τοῦ 8^{ου} αἰῶνος, ἐκν δὲ που εὗρεθησαν

ἔζωγραφημένοι, παριστάνοντο, συνήθως, ἀπτερύγοι.

Μετά ταῦτα εἰκονίζοντο πάντοτε μετά πτερυγίων, διότι πτερωτοὶ ἀναφέρονται ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς. Ἐκ κυριώτερας δὲ χαρκτηριστικῆς αὐτῶν, πλὴν τῶν πτερυγίων, ἦσαν ἡ νεότης, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀθηνασίας αὐτῶν καὶ ἡ ὠριότης. Εἰκονίζοντο δὲ φέροντες λευκὴν περιβολὴν εἰς ἔνδειξιν χαρᾶς καὶ ἀθωότητος καὶ ζώωντος περὶ τὴν ὁσφύν, εἰς ἔνδειξιν σωφροσύνης. Ἐκράτουν δὲ θυμικτῆριον, ὅπερ ἦν συμβολικὴ παράστασις τῆς ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὸν Ὑψιστον προσφορᾶς τῶν προσευχῶν ἡμῶν, τὴν σάλπιγγα, ἀναπολοῦσαν εἰς τὴν μνήμην τῶν πιστῶν τὴν ιδέαν τῆς θείας κρίσεως, καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, ὑποσημαίνοντα τὴν ἐν τῇ οὐρανῷ βσιλευσὶ ἀγαλλίασιν.

Ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἦν συνήθως παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς καὶ προσφιλεῖς λίαν αὐτοῖς. Παριστάνετο δὲ φέρων, συνήθως, περιβολὴν ἐκ δέρματος καμήλου, πρὸ πάντων ἐν ταῖς εἰκόσι, ταῖς ἀνακριστώσαις τὸ βᾶπτισμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄλλαι δ' εἰκόνες παριστῶσι τὸν ἅγιον Ἰωάννην δεικνύοντα διὰ τοῦ δακτύλου τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐξεικονιζόμενον ὑπὸ τὴν μορφήν ἀνθρώπου ἡ ἄμμου. Ἐν ταῖς τοιαύταις δ' εἰκόσιν ὁ ἅγιος παριστᾶται φέρων τὴν ἀποστολικὴν λεγομένην περιβολὴν αὐτοῦ, ἧτοι χιτῶνα καὶ τὸ pallium. Μετὰ τοιαύτης περιβολῆς παριστᾶται ἐν τινι ψηφιδωτῇ εἰκόνι τοῦ ζ' αἰῶνος, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ciampini.

Βραδύτερον ὁ ἅγιος Ἰωάννης εἰκονίζετο μετά πτερυγίων καὶ τοῦτο διότι ἡ εἰς αὐτὸν ἀφορῶσα προφητεία τοῦ Ἡσαΐα: «Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κησασκεύσει τὴν ὁδὸν σου ἐμπροσθέν σου» ἀναφέρει αὐτὸν ὡς ἄγγελον, οἱ δ' ἄγγελοι μνημονεύονται ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς πτερωτοί, καθάπερ προείπομεν.

Ἡ δὲ τελευτῇ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰκονίζεται ἐν τινι ψηφιδωτῇ δικασμῷ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Saint-jean de Latran. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἁγίου ὄραται ἐπὶ πινακίου, κρατούμενου ὑπ' ἐνὸς ραβδοῦχου, ὁ δὲ ἅγιος ἵσταται ἀκόμη γουναπέτης πρὸ τοῦ δημίου, ἀνυψωμένον ἔχοντος τὸ ξίφος.

Ὁ τύπος, καθ' ὃν ἐγράφετο ἡ εἰκὼν τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου καθιερώθη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, περὶ τὸν δ' αἰῶνα, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἐκείνης, κυριῶς, κατέστη συνήθως ἡ εἰκὼν τῶν δύο τούτων Ἀποστόλων. Εὐρηνται δ' αἱ εἰκόνες αὐτῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τύπον, γεγραμμέναι, εἰς πλείστα μνημεῖα, ἀναγόμενα εἰς διαφόρους ἐποχὰς μέχρι τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ θ' αἰῶνος.

Ὁ ἅγιος Λαυρεντίου εἰκονίζεται, συνήθως, κρατῶν πλὴν τοῦ σταυροῦ, καὶ τὸ εὐαγγέλιον, διότι ἦν διάκονος, ἔργον δὲ τοῦ διακόνου ἦν τὸ ἀναγιγνώσκειν τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ τύπος οὗτος εἴρηται ἐν τινι ψηφιδωτῇ εἰκόνι τῆς Ραβέννης. Ἐτέρη δὲ ψηφιδωτῇ εἰκὼν τοῦ ζ' αἰῶνος, ἐν τινι ἐκκλησίᾳ τῆς Ρώμης, τῷ ὀνό-

ματι τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ἔτιμωμένη, παριστᾷ τοῦτον κρατοῦντα βίβλον ἀνοικτὴν, ἐν ἧ ἀναγιγνώσκειται ἡ φράσις: «Dispersit, dedit pauperibus».

Ὁ ἅγιος Σεβαστιανὸς παριστᾶται ἐν τινι ψηφιδωτῇ εἰκόνι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Πέτρου in Vincoli ὡς λίαν προβεβηκῶς τὴν ἡλικίαν μετὰ πάγωνος, ἄλλα-χού δὲ παριστᾶται μετὰ κόμην ταυτοπλόκαμον καὶ ἀγένειος. Ὁ συνηθέστερος ὁμοῦ τύπος, καθ' ὃν καὶ μεταγενεστέρως ἐγράφετο ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου τούτου, εἶν' ὁ τῆς ψηφιδῶν ἐκείνης εἰκὼνος.

Οὕτω βλαμηδὸν καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καθιερώθησαν οἱ τύποι, καθ' οὓς ἐγράφοντο αἱ εἰκόνες τῶν διαφόρων μαρτύρων καὶ ἁγίων τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἔργον μακρὸν ἦθελον εἰσθαι ἡ ἐξιστόρησις καὶ περιγραφή ἐνὸς ἐκάστου τῶν τύπων τούτων. Διὰ τοῦτο, μετὰ τὴν περιγραφήν τοῦ τύπου τῶν εἰκόνων τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀγγέλων, περιωρίσθημεν εἰς τὴν περιγραφήν τοῦ τύπου ἁγίων τινῶν μόνον.

Ὅσα δ' ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἀνεφέραμεν περὶ τῶν διὰ ψηφιδῶν εἰκόνων, συνδυαζόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ παρόντι κεφαλῆφ λεχθέντα, ἱκανῆν παρέχουσι, νομίζομεν, ιδέαν περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ τύπου τῶν μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς ἐκκλησίας ἐν χρῆσει σεπτῶν εἰκόνων.

Παράλειποντες οὖν τὴν περαιτέρω τῶν τύπων περιγραφὴν, περιοριζόμεθα εἰς γενικὰς γνώσεις περὶ τῆς ἱστορίας τῆς μετὰ τὴν εἰρήνευσιν Ἐκκλησίας εἰκονογραφίας.

Καὶ δὴ ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι εἰς τὴν ἐξαρτίωσιν τῆς μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ χριστιανισμοῦ εἰκονογραφίας καὶ εἰς τὴν διαλευκάνωσιν τῆς ἐν γένει ἱστορίας αὐτῆς σπουδαίως συμβάλλουσι τὰ εἰκονογραφημένα χειρόγραφα τῶν διαφόρων αἰώνων, τὰ μικρογραφικὰ περιέχοντα εἰκόνας. Διὰ τοῦτο δὲ εἴμεθα ἡναγκασμένοι καὶ περὶ ταῦτα ν' ἀσχοληθῶμεν ἐνταῦθα.

Ἀληθῶς πληθὺς εἰκονογραφημένων χειρογράφων, περιωρίσθησαν ἐν δημοσίαις καὶ ἰδιωτικαῖς βιβλιοθήκαις καὶ ἐν διαφόροις μοναστηρίοις, διαλευκάνει, ἐν πολλοῖς, τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς εἰκονογραφίας.

Πολλὰ τῶν τοιούτων χειρογράφων περιέχουσι ἀντίτυπα εἰκόνων, αἵτινες ἢ διὰ ψηφιδῶν συνετέθησαν ἢ κατὰ τὴν μέθοδον τῆς δι' ὕγρων γραφῆς ἐγράφησαν, ἀλλ' εἴτα ἐξηρανίσθησαν. Ἄλλα δὲ πάλιν χειρόγραφα περιλαμβάνουσι εἰκόνας μικρογραφικὰς, αἵτινες ἐχρησίσμευαν ὡς πρότυπα εἰς διασήμους εἰκονογράφους, ὧν τὰ ἔργα ἐρρῶμισαν πολλοὺς τύπους τῆς χριστιανικῆς εἰκονογραφίας.

Ἡ χριστιανικὴ οὖν ἀρχαιολογία σπουδαῖα συνήγαγε συμπεράσματα ἐκ τῶν τοιούτων χειρογράφων.

Ὡς τὰ διασημότερα τῶν μικρογραφικῶν εἰκόσι κεκοσμημένων τοιούτων χειρογράφων μνημονεύονται παρὰ τῶν χριστιανῶν ἀρχαιολόγων τὰ ἐπόμενα:

α.) Ἐν τεμάχῳ βιβλίου τῆς Γενέσεως, ἀναγομένου εἰς τὸν ε'. αἰῶνα. Τὸ τεμάχῳ τοῦτο φυλάττεται ἐν τῇ Βασιλῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης, σύγκειται δὲ σήμερον ἐξ εἰκοσι καὶ τεσσάρων μόνον φύλλων καὶ περιέχει τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ μικρογραφικὰς εἰκόνας.

β.) Ἐτερον βιβλίον Γενέσεως, χειρόγραφον τοῦ ε'. αἰῶνος, ἐπίσης, ὡς περ διετηρεῖτο ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ, συνέκειτο δ' ἐξ ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε φύλλων καὶ περιελάμβανε διακοσίας πενήκοντα μικρογραφικὰς εἰκόνας, σπουδαίας ὅμως ὑπέστη φθορὰς κατὰ τινα πυρκαϊάν, ἐπισυμβῆσαν περὶ τὸ 1744 ἔτος.

γ.) Τὸ συριακὸν εὐαγγέλιον, ὡς ἐγράφη ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Rabula κατὰ τὸ 586 ἔτος ἐν τινι μοναστηρίῳ τῆς Μεσοποταμίας. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο διατηρεῖται ἀπὸ τοῦ ιε'. αἰῶνος ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας, περιέχει δ' ἐν τέλει τοῦ κειμένου δέκα καὶ τέσσαρα φύλλα μετὰ μικρογραφικῶν εἰκόνων.

δ.) Τὸ ἐν Rossano τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας διατηρούμενον χειρόγραφον τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀναγομένων εἰς τὸν στ' αἰῶνα καὶ περιλαμβάνον σειρὰν μικρογραφικῶν εἰκόνων, περιττωσῶν σκηνὰς ἐκ τῆς Νέας Διαθήκης.

ε.) Τὸ χειρόγραφον τῆς ἱστορίας τοῦ Ὁσῆ, πάπυρος ἔχων ἑνδεκά μέτρων μῆκος, ἀναγόμενος δ' εἰς τὸν ζ' αἰῶνα καὶ περιλαμβάνων σειρὰν σπουδαίων μικρογραφικῶν εἰκόνων.

ς.) Τὸ ἐν τῷ Κολλεγίῳ Corpus Cristi τῆς Cambridge διατηρούμενον λατινικὸν εὐαγγέλιον, ὡς περ περιέχει ἐν ὄσῃ φύλλοις ἀνὰ δώδεκα μικρογραφικὰς εἰκόνας τῶν θαυμάτων καὶ τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου.

ζ.) Τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ φυλάττομενον χειρόγραφον τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς περ περιέχει πενήκοντα τέσσαρας μικρογραφικὰς εἰκόνας, ἐν διαφόροις σχήμασι, περιττωσῶν σκηνὰς ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης καὶ

η.) Τὰ δύο ἀντίτυπα τῆς χριστιανικῆς τοπογραφίας Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου, διατηρούμενα τὸ μὲν ἐν τῇ τοῦ Βατικανοῦ βιβλιοθήκῃ, τὸ δὲ ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ τῆς Φλωρεντίας.

Ὁ Pératé καὶ ὁ Bayet, περιγράφουσι, συντόμως, τὰ χειρόγραφα ταῦτα καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς μικρογραφικὰς εἰκόνας.

Ἄπασι αἱ εἰκόνας αὗται πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον προουσιάζουσιν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν μᾶλλον ἄξιον λόγου ἀναφέρονται αἱ περιβαλλόμεναι ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὑπὸ τὰ στοιχεῖα γ', καὶ δ'. σημειωθεῖσι χειρογράφοις.

Ἐξ αὐτῶν τὸ ὑπὸ στοιχείῳ γ'. ἐμπεριέχει μικρογραφικὰς εἰκόνας τῆς σταυρώσεως, τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, ἔτι δὲ τῆς καταβάσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἐν τῇ εἰκόνι τῆς σταυρώσεως, ὁ Ἰησοῦς περι-

στᾶται ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, φέρων τὸν μακρὸν χιτῶνα ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ εἰκονίζονται ἱσταυρωμένοι οἱ δύο λησταί. Εἰς δὲ στρατιώτης, ἐφ' οὗ τὴν κεφαλὴν ἀναγινώσκειται τὸ ὄνομα Λογγίνος, κεντᾷ τὸν Κύριον διὰ τῆς λόγχης, ἕτερος δίδωσιν αὐτῷ τὸν ἐν ὄξει βεβηκμένον σπόγγον καὶ ἕτεροι τρεῖς κἀθνῆται πρὸς τῷ Κυρίῳ μετ' ἄλλους, ὡς καὶ τέσσαρες ἄλλαι γυναῖκες.

Τὸ δὲ ὑπὸ τὸ στοιχείῳ δ' χειρόγραφον περιλαμβάνει τὰς εἰκόνας τῆς εἰσόδου τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα, τοῦ Ἰησοῦ παρουσιαζομένου πρὸ τοῦ Πιλάτου, τῶν Ἑβραίων προσερχομένων τῷ Πιλάτῳ, τὴν ἐξῶσιν τῶν μεταπρατῶν ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλας σκηνὰς.

ὑπὸ τὴν ἐπομὴν τῆς τέχνης, πᾶσι αἱ ἐν ταῖς περὶ ὧν ὁ λόγος χειρογράφοις περιλαμβανόμεναι μικρογραφικαὶ εἰκόνας ἀπόζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, λέγει ὁ Pératé, χροικητῆρος ρωμαϊκοῦ, πρὸς δὲ χριστιανικοῦ τῆς ἐποχῆς τῶν κατακομβῶν.

Ὁ δὲ Bayet λέγει ὅτι οἱ εἰκονογράφοι τοῦ η'. ἢ καὶ τοῦ θ' αἰῶνος κατέφευγον εἰς τὰ εἰκονογραφημένα χειρόγραφα ἐν ἀντιγράφῳ καὶ ἀπομιμηθῶσι τὰς ἐν αὐτοῖς εἰκόνας. Τ' ἀντικείμενα δὲ τῶν τοιούτων μικρογραφικῶν εἰκόνων ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτέρην τῆς τῶν γραψάντων αὐτῶν, οἷτινες, ἐγγυτέρω τοῦ γ' καὶ τοῦ δ' αἰῶνος εὑρισκόμενοι, εἶχον ὑπ' ὄψει διάφορα τῆς μεμικρυσμένης ἐκείνης ἐποχῆς μνημεῖα, ἀφ' ὧν ἐνεπνεύοντο ἐν τῇ τῶν εἰκόνων γραφῇ.

Πλείστα ἄλλα χειρόγραφα μεταγενεστέρης ἐποχῆς, καὶ μάλιστα τοῦ ια', τοῦ ιβ' καὶ τοῦ ιγ' αἰῶνος, διὰ κλεικάνουσι τὴν βυζαντινὴν, κυρίως, εἰκονογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς μορφώσεως τῆς τέχνης ταύτης. Παρατηρητέον, ἐν τούτοις, ὅτι πλείστοι τῶν τύπων τῆς βυζαντινῆς εἰκονογραφίας, ἐλήφθησαν ἐκ προτύπων, ἀναγομένων εἰς τὸν ε'. καὶ ς'. αἰῶνα, ἢ ἐμορφώθησαν κατὰ τὸν θ', ι', καὶ ια'. αἰῶνα.

Περὶ τῶν διὰ μικρογραφικῶν δ' εἰκόνων ἐξωραϊσμένων ἀρχαίων χειρογράφων τοῦ λόγου γενομένου, κλὸν ἠγοούμεθα ἢ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι πληθὺς τοιούτων χειρογράφων, ἐν διαφόροις γλώτταις γεγραμμένων, φυλάσσονται ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου.

Ὁ δὲ προσφάτως ἐκ Λονδίνου ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς, ὁ ἐλλόγιμος Georges F. Warner, βοηθός—ἐπιμελητῆς τῶν χειρογράφων τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, παρεσκεύασε σειρὰς τινὰς εἰκονογραφημένων χειρογράφων, ἅτινα ὁσονοπω ἐκδίδονται πανομοιότυπῶς ἐν ταῖς μικρογραφικαῖς εἰκόσιν, ἃς ταῦτα περιέχουσιν.

Ἡ πρώτη σειρὰ περιλαμβάνει δέκα καὶ τέσσαρα χειρόγραφα, ὧν τὰ ἐξ εἰσὶ γεγραμμένα ἀγγλιστί, τὰ πέντε γαλλιστί, ἐν γερμανιστί, ἐν ἰταλिसτί καὶ τὸ ἕτερον φλωκινδιστί. Εἰσὶ δὲ τὰ χειρόγραφα ταῦτα τοῦ ιβ', τοῦ ιγ', τοῦ ιδ' καὶ τοῦ ιε' αἰῶνος.

Ἄλλ' ἐπανελήθωμεν εἰς τὰ περὶ τῆς κυρίως εἰκο-

νογραφίας. Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν εἰδήσεων συνάγεται, ἡ χριστιανικὴ εἰκονογραφία προήγεται καὶ ἐμορφοῦτο βυζαντινῶν. Νοεῖται ὅμως οἰκοθεν ὅτι τὴν σταδιοδρομίαν τῆς τέχνης ἀνεκοψαν αἱ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ γνωσταὶ εἰκονομαχικαὶ ἐριδες.

Περὶ τὸ 726 Λέων Β', ὁ Ἰσαυρος, ἐξέδωκε τὸ πρῶτον αὐτοῦ διάταγμα κατὰ τῆς λατρείας τῶν σεπτῶν εἰκόνων. Τὸ διάταγμα τοῦτο ὤριζεν ὅπως αἱ φορηταὶ σεπταὶ εἰκόνες ἀναρτῶνται ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ὑψηλὰ εἰς τρόπον ὥστε οἱ πιστοὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ προσκυνῶσιν αὐτάς.

Περὶ δὲ τὸ 728 ὁ αὐτὸς Λέων ὁ Ἰσαυρος ἐξέδωκε νέον θέσπισμα, δι' οὗ καταργεῖτο παντελῶς ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων.

Ἐντεῦθεν πρέκυψαν αἱ εἰκονομαχικαὶ ἐκείναι ἐριδες, αἵτινες σάλον δαῖνον προῦκκλεσαν ἐν τοῖς πράγμασι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἡ' αἰῶνος ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνελθούσης ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ γνωστός ὑπὲρ τῶν εἰκόνων ὄρος, ὃς ἀνεγνώρισεν αὐτῆς «τάς σεπτὰς καὶ ἁγίας εἰκόνας, τὰς τ' ἐκ χρωμάτων καὶ ψηφίδος καὶ ἐτέρας ὕλης ἐπιτηθεῖως ἔχουσας, ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις, ἐν ἱεροῖς σκεύεσι καὶ σπυρίαι, οἰκοῖς τε καὶ ὁδοῖς...»

Νέαν οὖν, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὄρου ἐκείνου, ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ εἰκονογραφία, ἥτις μάλιστα ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ θ' αἰῶνος, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν. Οὐδὲν ἦττον ἡ κυρίως βυζαντινὴ εἰκονογραφία, ὡς παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἀνωμολόγηται, οὐδὲν τὸ ὠρτίον ἢ τελειὸν ἐπέχευεν. Ἡ τῶν βυζαντινῶν ἀγιογραφία προσέλαβεν, ἐπὶ τέλους, χαρακτηριστὰ τραχύν. Οἱ καλλιτέχναι, ἐκ τῆς ἰδίας φαντασίας, τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὸν τύπον τῶν διαφόρων ἁγίων, παριστάνοντες, ἀπετύγχανον, συνήθως, τοῦ σκοποῦ αὐτῶν. Διὰ τὴν σπῆν, τὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἐν γένει τὸ παραστατικὸν ὡς πρότυπον ἐλάμβανον ἐπίσκοπόν τινα, ὑψωμένως ἔχοντα τὰς χεῖρας καὶ εὐλογούντα ἢ φέροντα τὴν δεξιάν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους ἢ κρατοῦντα βιβλίον.

Μεθ' ὅλας ὅμως τὰς ἀτελείας τῆς τέχνης, συχνότατα παρετηρεῖτο ἐν τοῖς τεχνουργήμασι τῶν εἰκονογράφων, χαρακτηριστὴ τις εὐσεβής. Ἐκ τῶν ἔργων τούτων ἐδύνατο νὰ προσέλθῃ ρυθμὸς τις καὶ τύπος καλλιτεχνικός, ἐὰν οἱ τεχνίται κατεγίνοντο μετ' ἐπιμονῆς εἰς τὴν τῆς τέχνης ἀποκατάστασιν καὶ τελειοποίησιν. Ἡ διαφόρου ὅμως εἰς τοῦτο καὶ δὲν ἐφρόντιζον ἢ νὰ παραγάγωσιν, ὕλικου συμφέροντος ἕνεκα, πολλὰ ἀντίτυπα παντός ἔργου, ὅπερ ἐπληνεῖτο ὡς καλόν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πῶς τύποι τινές, ἐπιδοκιμασθέντες ὑπὸ συγχρόνων ἑλλαδικῶν καὶ διαφημισθέντες πως ἐκ τοῦ ὀνόματος διασήμεου τινός τῆς ἐποχῆς ζωγράφου, ἐχρησίμευσαν ὡς πρότυπα εἰς συγχρόνους καὶ δὴ καὶ εἰς μεταγενεστέρους τεχνίτας.

Ἡ ἀκομφος ὅμως ἐκείνη καὶ τραχεῖα καὶ ξηρὰ γραφικὴ τέχνη τῶν βυζαντινῶν, παρήγαγε τὴν ἰταλικὴν σχολὴν καὶ τὴν τῆς Κολωνίας, ἀμυασιᾶς περὶ τὴν ἰδ'· καὶ ἰε' ἐκκλονταίτηρίδα.

Ἄλλὰ τὰ περὶ τούτων ὑπερβάνουσι τὰ ὄρια, ἐν οἷς περικλείεται ἡ πραγματεία ἡμῶν αὕτη, ἀναγκαζόμεθα δὲ νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα πέρας εἰς τὸν λόγον ἡμῶν περὶ τῆς μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰκονογραφίας.

(Ἔπεται συνέχεια)

A. E. ΚΟΡΑΣΗΣ.

ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ

ΕΝ Τῷ ΚΕΝΤΡῷ

ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΥ

(ἐν Βόννῃ καὶ Βέγγῃ)*

Λαθόντες παρὰ τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν τὴν λίαν κολακευτικὴν δι' ἡμᾶς ἄδειαν τῆς φοιτήσεως εἰς τὰ μαθήματα αὐτοῦ, δὲν ἐλείψαμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν αὐτὴν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Βόννῃ διαμονῆς ἡμῶν, παραταθείσης ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυ μῆνα θεωροῦμεν δὲ οὐχὶ περιττὸν νὰ ἀνακοινώσωμεν τὰς ἐκ τῆς ἀκροάσεως αὐτοῦ ἐντυπώσεις ἡμῶν κατὰ τὸ ἄλλως μικρὸν χρονικὸν διάστημα, ὅπερ εἴχομεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν. Γνωστὸν ὅτι ὁ καθηγητὴς Λάγγεν συγκαταριθμεῖται ἐν τοῖς περιφανεστάτοις τῶν εὐρωπαϊκῶν θεολόγων καὶ ὅτι τὸ κύριον αὐτοῦ ἔργον Geschichte der römischen Kirche κρίνεται ὡς πολυτιμὸς συμβολὴ εἰς τὴν ἐπιστήμην ὑπὸ τῶν λογίων καὶ αὐτῆς ἐτι τῆς ἀντιθέτου αὐτῷ κατὰ τὰς τάσεις μερίδος. Ἡ προσωπικὴ δὲ φοιτήσις ἡμῶν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ ἀξιοτίμου καθηγητοῦ ἐπέφρωσεν ἀπλῶς τὴν περὶ τοῦ σοφοῦ τούτου παλαιοκαθολικοῦ καθηγητοῦ ἐξοχον γνώμην ἡμῶν. Οἰκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ὁ καθηγητὴς Λάγγεν ἐν τοῖς ἀναγνώσμασι, καθὼς καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι αὐτοῦ τοῖς ἐκτυπωθεῖσιν ἤδη, παρίσταται ὡς ἀντιπαπιστής. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ πᾶσα ἡ ἱστορία τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας διαρρηθὴν λαλεῖ κατὰ τὸ παπικὸν πρωτεῖον· κατὰ τοῦ πρωτείου δὲ τούτου ἰδίᾳ μαρτυρεῖ καὶ αὐτὴ ἡ προέλευσις τοῦ χριστιανισμοῦ, φέρουσα χροιάν ἑλληνικὴν καὶ οὐχὶ λατινικὴν. Ὅτι δὲ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, δῆλον γίνεταί, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μικρὸν μετὰ ταῦτα, ὅτε ἐγράφθησαν τὰ πρῶτα χριστιανικὰ μνημεῖα, κρατοῦσα γλῶσσα ἐν Παλαιστίνῃ ἦτο ἀναμιφθόλωσ ἡ ἑλληνικὴ, διὸ καὶ ἐν ταύτῃ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 221—223.

συνεγράφησαν τὰ πλείστα τῶν βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἡ λατινικὴ δὲ γλῶσσα κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἵστατο, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ἐν δευτέρῳ μοίρῳ. Ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Ρώμῃ οἱ λόγοι ἐκ τῶν κατοίκων ἐλάλουν τὴν ἐλληνικὴν ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀνκμφιδύλω ἐγράφησαν τὰ ἀρχαία παπικὰ θεσπίσματα· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἐκρῶνσις «Κύριε ἐλέησον», δι' ἧς συνήθως ὑπῆντων καὶ προέπεμπον τοὺς πάπυς κατὰ τὰς ἐπίσημους τελετὰς, εἶνε ἐλληνικὴ. Ἐλληνικὴ δὲ οὖσα, τῆς ἀρχαίας χροιάς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τὸ ζήτημα περὶ τοῦ πρωτείου τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας καὶ ἰδικαιτέρως περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης λύεται, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, ἀρνητικῶς. Ἡ ἀρχαία ἀποστολικὴ ἐκκλησία οὐτε πρωτεῖον τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ἀποστόλου· οὐτε πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ἐπισκόπου ἐγίνωσκεν. Ἐν τῇ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ μάλιστα οὐτε διέκρισις κἄν αὐστηρὰ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, ὑπῆρχε τοῦ κλήρου ἀπὸ τῶν πιστῶν. Ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τούτου, ὅτι ἐν τοῖς γραπτοῖς μνημείοις τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, τοῖς εὐαγγελίοις καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς τῶν ἀποστόλων, ἡ συνήθης ὀνομασία τοῦ συνόλου τῶν χριστιανῶν ἐστὶν «ἐκκλησία», σημαίνουσα κοινότητα (Kohélet, Gemeinde)· ἐκκλησία δὲ ἀποτελομένη ἐκ μόνου τοῦ κλήρου, κατὰ τὴν ἔννοιαν, ἣτις ἤρξατο ἀκολουθῶς εἰσερχομένη εἰς τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν, κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους ἠγνοεῖτο. Ἄλλως τε ἐν γένει κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, οὐτε ἡ ἀνατολικὴ οὐτε ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἐνδιεφέροντο περὶ τοῦ ἱεραρχικοῦ ζητήματος, τὴν προσοχὴν δὲ πᾶσαν αὐτῶν συνεκέντρουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Ἡ ἀνάπτυξις δὲ αὕτη συνετελέσθη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ὑπάρξεως τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν περίοδον δηλ. τὴν καλουμένην τῶν ἀγίων πατέρων, ὅτε συνεκλήθησαν αἱ ἐπτὰ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, καὶ ἦτο τοσοῦτον πλήρης καὶ τελεία, ὥστε εἰς τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας οὐδὲν ἕτερον ὑπελείπετο εἰ μὴ ἡ συστηματικὴ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Πάντα ταῦτα εἶνε, ὡς βλέπει τις, γνώμην καὶ ἐξ ὀρθοδόξου ἀπόψεως ἀποδεκτὰ, ἐξ ὀλοκλήρου ἀναγνωριζόμενα καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιστήμης. Τοῦτ' αὐτὸ ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν καὶ περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ, ὃν ὁ καθηγητὴς Λάγγεν ἐποίησεν περὶ τῆς ἀκολουθοῦ περιόδου, τῆς τῶν μέσων δηλ. χρόνων, ὅτε ἤρξατο ὁ βαθμιαῖος χωρισμὸς τῶν δύο μερῶν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ αἰτία τοῦ χωρισμοῦ τούτου ἐγκρύπτεται, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, εἰς τὴν διάφορον φορὰν τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς ἐν τούτῳ καὶ ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμίσει τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας· Ἡ μὲν δηλ. ἀνατολικὴ ἐκκλησία ὡς σκοπὸν τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῆς βίου ἔθετο τὴν διαφυλακὴν

τῆς καθορισθεῖσης ἐν ταῖς ἐπτὰ οἰκουμενικαῖς συνόδοις χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἣν ὄντως καὶ ἐπέτυχεν ἐν τοῖς οὐσιώδεσι, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, νὰ διαφυλάξῃ ἀλώβητον· ἡ ἐκκλησία δὲ ἡ δυτικὴ τούναντίον παρεμύρρωσε τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος πίστιν, πρὸ πάντων ἀποῦ εἰσῆγγαγεν εἰς αὐτὴν ὡς θεμελιώδη ἀρχὴν τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα. Ἡ ἀρχὴ δ' ἀκριβῶς αὕτη ὑπῆρξε, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ἡ κυρία αἰτία τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐκκλησιῶν. Βεβαίως καὶ κατὰ τῶν τοιούτων γνώμων τοῦ ἀξιότιμου καθηγητοῦ ἦκιστα νὰ ἀντιπηγῆ τις τι καὶ ἐξ ὀρθοδόξου ἀπόψεως δύναται.

Μεταβαίνων εἴτα εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου αὐτοῦ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐκκλησιῶν, ὁ Λάγγεν ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν δευτέραν οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἧς αἱ ἀποφάσεις περὶ πλήρους ἰσότητος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης δὲν ἐπίσημον ἀποδεκτὰ ὑπὸ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας. Ἐ συνέχεια δὲ τοῦ ἀρξαιμένου οὕτως ἦδη ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος χωρισμοῦ τῶν ἐκκλησιῶν ἐγένετο εἴτα, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, ἐν τῷ Θ' αἰῶνι ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Φωτίου, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ Γ' ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου, ὅτε ὁ χωρισμὸς ἐνετάθη ἦδη μέχρις ὀριστικοῦ σχίσματος. Ἄλλ' ὅμως καὶ μετὰ ταῦτα ἔτι ὁ χωρισμὸς μεταξύ τῶν δύο μερῶν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὀριστικός· τοιοῦτος ἀπέβη μόνον μετὰ τὰς σταυροφορίας, ὅτε εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἔχθραν τὴν ὑφισταμένην τῶς μεταξύ ἀμοφρέτων τῶν μερῶν, προσετέθη καὶ ἡ ἔχθρα ἡ ἐθνικὴ ἢ τῶν καταδυναστευόντων δηλ. λατίνων καὶ ἡ τῶν καταδυναστευόμενων ἐλλήνων. Καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ὀρθότητά τῶν γνωμῶν τούτων τοῦ καθηγητοῦ εὐδῆλον ὅτι δὲν δύναται τις νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ.

Ἄλλ' ὅμως καθῆκον θεωροῦμεν οὐχ ἦττον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀναγνώσμασι τοῦ ἀξιότιμου καθηγητοῦ εὐρομέν τι δι' ἡμᾶς δυσκατάληπτον. Ὁ καθηγητὴς δηλ. Λάγγεν εὕρισκει ὅτι ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία διεφύλαξε τὴν παραδοθεῖσαν ἀπὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ πίστιν ἐν τοῖς οὐσιώδεσι· τί ὅμως ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς ὑποτίθει τὸ οὐσιώδες ἐν τῇ χριστιανικῇ διδασκαλίᾳ καὶ τί τὸ ἐπουσιώδες, νὰ ἐνοήσωμεν δὲν ἠδυνήθημεν ὀλοτελῶς. Πλὴν τούτου ὀμιλῶν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοργανώσεως κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους ὁ καθηγητὴς Λάγγεν ἔχειται τῆς γνώμης, ὅτι δῆθεν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους δὲν ὑπῆρχεν αὐστηρὰ διέκρισις μεταξύ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων, ὅπερ δῆθεν καὶ ὑπεμφανίζεται διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῶν ὀνομάτων ἐπίσκοπος καὶ πρεσβύτερος ἐν διαφόροις μέρεσι τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς λ. χ. ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Πράξεων κεφ. Κ'. Εὐδῆλον ὅτι τοῦτο εἶνε σκέψις καθαρῶς προτεσταντικὴ, μὴ εὐδοκίμη κατὰ τὴν αὐστηρὰν κριτικὴν, διότι ἐκ τῆς ἐνίστης ἐναλλα-

γής τῶν εἰρημένων ὀνομασιῶν κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους; ἔπειτα ἀπλῶς ὅτι ἀμφότεραι αἱ ὀνομασίαι αὐταὶ δὲν εἶχον αὐστηρῶς καθωρισμένην σημασίαν, οὐχὶ δὲ ὅτι ἴθην κατὰ τοὺς χρόνους τούτους δὲν ὑπῆρχε αὐστηρὰ διάκρισις μεταξύ τοῦ ἀξιωματικῶς τῶν ἐπισκόπων καὶ τοῦ τῶν πρεσβυτέρων. Καὶ περὶ τῆς περὶ μυστηρίων δὲ διδασκαλίας κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους ποιοῦμενος λόγον ὁ καθηγητὴς Λάγγεν περιέπεσε ἐπίσης, ὡς νομίζομεν, εἰς τὸν προτεσταντισμὸν, ὑποστηρίζων ὅτι ἴθην κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπῆρχε μόνον ἡ περὶ τῶν μυστηρίων τοῦ βαπτίσματος, τοῦ χρίσματος, τῆς εὐχαριστίας καὶ ἐν μέρει τοῦ εὐαγγελίου διδασκαλίαι, ὅτι τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας ὀρίστατο ἴθην μόνον ὑπὸ τύπον πειθαρχικοῦ μέτρου, καὶ ὅτι περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου οὐδεμία ὑπάρχει μετρυρία. Προήλθεν ὅτι καὶ ἐν τῇ γνώμῃ ταύτῃ ὑπάρχει σαφὴς ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀρξαιμένης ἐσχάτως ἐν τοῖς παλαιοκαθολικοῖς τροπῆς πρὸς προσέγγισιν εἰς τὴν λουθηρανικὴν θεωρίαν περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἐπταδικοῦ τῶν μυστηρίων. Ὁλίγον παρόμοιος τέλος καὶ ὑπερβολικὸς ἐφάνη ἡμῖν ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ὅτι ἴθην οἱ Ἕλληνες αυτοκράτορες ἀπέβησαν μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Μέγαν ἀπόλυτοι κύριοι οὐ μόνον τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἴθην ἡ κατάστασις τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντῖνου ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐλευθερίας ἀπέβη χεῖρων ἔτι τῆς ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν αυτοκρατόρων, διότι ἐπὶ τούτων μὲν ἐστερεῖτο τῆς ἐξωτερικῆς ἐλευθερίας, ἐπ' ἐκείνων δὲ ἦτο ὑπόδουλος ἐξωτερικῶς τε καὶ ἐσωτερικῶς.

Ἐὰν ἐξιζιρέσωμεν τὰς κρίσεις ταύτας τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ἀσυστάτους οὕτως ἐξ ὀρθοδόξου ἀπόψεως, τὰ ἀναγκασμὰ αὐτοῦ ὅς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας δύνανται, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, οὐχὶ ἄνευ ὠφελείας νὰ ἀκούσῃ καὶ ὀρθόδοξοι.

Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς ἠθικῆς ἀναγνωσμάτων τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν. Καὶ ἐν τοῖς μαθήμασι δηλαδὴ τούτοις, πλὴν ἐξιζιρέσεων τινῶν, ὁ Λάγγεν ἀπέφυγε τὰς ἄκρας γνώμας τοῦ παπισμοῦ καὶ τοῦ λουθηρανισμοῦ. Ποιοῦμενος π. χ. λόγον περὶ τῶν πηγῶν τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἀνήρτισε τὸν υποστηριζόμενον ὑπὸ τῶν λατίνων θεολόγων καθορισμὸν, καθ' ὃν πηγὴ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας θεωρεῖται ἐξ ἐνός μὲν ἡ Ἁγία Γραφή, ἐξ ἄλλου δὲ τὰ συγγράμματα τῶν πατέρων. Ὁ καθορισμὸς οὗτος ἐγένετο, ὡς γνωστόν, ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ Τριδέντου ὑπὸ τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἐπιπροσέθη καὶ ἡ διδασκαλία τῶν πατικῶν θεσπισμάτων, κατὰστασμένων καὶ τούτων ὑπὸ τῶν ρωμαϊκοκαθολικῶν θεολόγων ὡσαύτως μεταξύ τῶν συγγραμμάτων τῶν πατέρων. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ὁ τοιοῦτος καθορισμὸς τυγχάνει ἐσφαλμένος, διότι οἱ

ἄγιοι πατέρες ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν ἀναπτύσσουσιν ἀπλῶς ὅ,τι περιέχεται ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ δημιουργῶσιν ἰδιαιτέρην τιὰ ἠθικὴν. Διὸ πηγὴ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς διδασκαλίας, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, πρέπει νὰ θεωρῆται μόνη ἡ Ἁγία Γραφή, ὡς περιέχουσα τὴν θεωρητικὸν ἀπόλυτον ἀλήθειαν. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι καὶ κατὰ τῶν τοιούτων γνώμων τοῦ ἀξιοτιμοῦ καθηγητοῦ δὲν δύναται νὰ ἀντιληθῇ τι, διότι αἱ γνώμαι αὐταὶ ἐπικυροῦνται καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιστήμης. Ὁμιλῶν ἀκολούθως λεπτομερέστερον περὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς πηγῆς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς διδασκαλίας, ὁ καθηγητὴς Λάγγεν διακρίνει τὴν Παλαιὰν ἀπὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, κυρίως πηγὴ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς νῦν δύναται καὶ πρέπει νὰ θεωρῆται μόνη ἡ Καινὴ Διαθήκη, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν Παλαιάν, αὕτη ἔχει σημασίαν πηγῆς διὰ τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν κατὰ τοσοῦτον μόνον, καθ' ὅσον ἡ ἠθικὴ διδασκαλία αὐτῆς συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης. Πηγάζει δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς συμφωνίας τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πρὸς τὴν τῆς Καινῆς, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, ἐκ τούτου, ὅτι ἐν τῇ ἠθικῇ διδασκαλίᾳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀπαντῶσι καὶ τοιαῦτα ἠθικὰ διατάξεις, αἵτινες ἐκ χριστιανικῆς ἀπόψεως δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὑψίστη ἠθικὴ. Ὡς βίας λ. χ. τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τίθενται κατώτεροι ἠθικαὶ ἀφορμαί, οἵκαὶ ἡ τῆς ἀμοιβῆς καὶ τῆς τιμωρίας· περὶ τῶν ὑψηλοτέρων δὲ ἐλατηρίων, τῶν ἐξερχομένων τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος κόσμου, ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ οἱ ἐν αὐτῇ ἀνατραπέντες Ἰουδαῖοι, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, οἵδε μὲν εἶχον γνώσιν. Εἰς αὐτοὺς μάλιστα, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, ἦτο ἄγνωστος καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀθανατίας ὡς ὑπέρτατο ἰθύνσορος τῆς ἠθικῆς διαγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ἐκ τῶν σκέψεων τούτων τοῦ ἀξιοτιμοῦ καθηγητοῦ ἀποβῆλη τις τὸν ἐσφαλμένον βεβαιῶς ἰσχυρισμὸν, ὅτι ἴθην ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἀγνοεῖ τὰ ὑπάτα ἐλατήρια τῆς ἠθικῆς, αἱ λοιπὴν σκέψεις αὐτοῦ, ἐξ ὁλοκλήρου οὐσαὶ ὀρθαί, δύνανται νὰ γίνωσιν ἀποδεκταὶ καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας.

Ἐν τέλει ποιοῦμενος συγκριτικὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἠθικῶν συστημάτων τῶν ὀρθοδόξων, τῶν λατίνων καὶ τῶν προτεσταντῶν, ὁ Λάγγεν προερίκειν ἐξ αὐτῶν τὸ ὀρθόδοξον σύστημα. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε τὸ πλησιέστερον κατὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὸ ὕψος πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν. Ἡ ἀπλότης δὲ αὕτη καὶ τὸ ὕψος εἶνε τὸ διακριτικὸν σημεῖον τὸ διακρίνον τὴν ἠθικὴν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἠθικῆς τῆς λατινικῆς, ἥτις, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀξιοτιμοῦ καθηγητοῦ, ἀπὸ τῶν χρόνων ἴθην τοῦ μακαρίου Αὐγουστίνου ἔλαβεν ἐσφαλμένην, ὑπεραυστηρὴν δηλαδὴ διεύθυνσιν, μεταπεσοῦσαν ἀκολούθως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν κυ-

ρίως τοῦ ἰησοῦτισμοῦ ὄλως ἀντιθέτως εἰς τὸν προβαλισμὸν καὶ εἰς πλήρη μάλιστα ἀνηθικότητα. Ὅσον δι' ἀφορᾶ-τέλος εἰς τὴν προτεσταντικὴν ἠθικὴν, αὕτη, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, ἀποσπασθεῖσα ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἔλαθεν εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς πλημμελῆ διεύθυνσιν, ἐκραινομένην ἐν τῇ ἐπικρατήσει ἐν αὐτῇ τοῦ ὀρθολογιστικοῦ στοιχείου. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο, ὅπερ διακρίνεται ἤδη ἐν τοῖς ἠθικοῖς συγγραμμάτι τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Μελάγγθονος, ἐρικτώθη ἐξόχως ἐν τῇ προτεσταντικῇ ἠθικῇ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Καντίου, ὅστις ἐπήνεγκε πλήρη χωρισμὸν τῆς θρησκείας ἀπὸ τῆς ἠθικῆς. Ἐπὶ τέλους δὲ ἡ ἠθικὴ ἐν τῷ προτεσταντισμῷ ὡς μὴ ἐδραζομένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως διδασκαλίας ὀφείλει, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Λάγγεν, νὰ λάβῃ καὶ λαμβάνει διεύθυνσιν ἀντιχριστιανικὴν.

**ΤΑ ΚΡΑΤΟΥΝΤΑ
ΠΕΡΙ ΜΙΚΤΩΝ ΓΑΜΩΝ
ΕΝ Τῃ ΟΡΘΟΔΟΞῃ ΑΝΑΤΟΛΙΚῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ**

§ 1. *Ἐν γένει.* Ἡ μεταξὺ χριστιανῶν καὶ μὴ τοιούτων διάκρισις σαφῶς καθορίζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῷ ζητηματι τοῦ γάμου, ὅστις ἀπολύτως ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν κανόνων μεταξὺ χριστιανῶν καὶ μὴ τοιούτων. Τὴν γενικὴν ταύτην ἀπαγόρευσιν ἐπεκτείνουσα ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, πολλῶν καὶ σοβαρῶν ἕνεκα λόγων, ἀπαγορεύει τὸν γάμον τῶν ὀρθοδόξων οὐ μόνον μετὰ μὴ χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ χριστιανῶν αἰρετικῶν, καὶ ἐπιτρέπει αὐτὸν ἀλλ' ὑπὸ ἄλλοις τινάς μετὰ χριστιανῶν σχισματικῶν.

Πρὸς σαφεστέραν ἔκθεσιν τῶν περὶ τῶν μικτῶν τούτων γάμων κρατούντων παρ' ἡμῖν, ἐν τῇ παρούσῃ πραγματεῖᾳ γενήσεται ἰδιὰ λόγος: α] περὶ αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν, β] περὶ γάμων μετ' ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν, γ] περὶ γάμων μετὰ σχισματικῶν, δ] περὶ γάμων μετὰ δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων καὶ ε] περὶ ἀμυρισθητομένων τινῶν σχετικῶν ζητημάτων. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ζητημάτων τούτων καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ὑπὸ κανονικὴν ἐποψὴν γίνγεται ἐνταῦθα λίαν συνοπτικῶς, τοῦ χώρου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» μὴ ἐπιτρέποντος εὐρεῖαν αὐτῶν ἀνάπτυξιν¹.

1. Ἐκ τῶν ἡμετέρων περὶ μικτῶν γάμων ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἰδιὰ ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων πάντες οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ Ρωμαίου δικαίου, ὁ Ἰδρωμόνιος ἐν ἐφημερίδῃ Ἑλλ. καὶ Γαλ. Νομολόγιος Μπαλάνου τ. I σ. 534 καὶ 557 καὶ ὁ Στεφάνου ἐν Λεξικῷ Νομικῆς Φλογαίτου σελ. 322--332.

§ 2. *Αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοί.*

Πάντες σχεδὸν οἱ τοὺς ἄλλους τούτους τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐρμηνεύσαντες ἐπαναλαμβάνουσι τοὺς τοῦ Μ. Βασιλείου ἐν τῇ πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον Ἰκονίου ἐπιστολῇ ἄριστους, καθ' οὓς αἰρετικοὶ μὲν καλοῦνται οἱ παντελῶς ἀπερρηγμένοι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πίστιν ἀπηλλοτριωμένοι, σχισματικοὶ δ' οἱ δι' αἰτίας τινάς καὶ ζητήματα ἰάσιμα πρὸς ἀλλήλους διενεχθέντες¹. Οἱ ἄριστοι ὅμως οὗτοι, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν τοῖς πολιτικοῖς νόμοις καὶ συνοδικοῖς κανόσιν ἀπαντῶντες², δὲν καθορίζουσι σαφῶς τὰ περὶ τοῦ θέματος τούτου, ὥστε ἀνευδοιάστως νὰ δύναται τις νὰ ἀποφανθῇ τίς ἐστὶν αἰρετικὸς καὶ τίς σχισματικὸς. Κατὰ τὴν πρᾶξιν ὅμως τῆς Ἐκκλησίας, ἐδραζομένην ἐπὶ τοῦ σ' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοῦ ιε' τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Α' καὶ Β' ἔπως θεωρηθῆ ἡ δόγμα τι ὡς αἰρεσις καὶ ὁ εἰς τοῦτο πιστεύων ὡς αἰρετικὸς δέον νὰ προυπάρξῃ ἀπόφασις συνόδου, καταγινώσκουσα τὸ δόγμα τοῦτο, ἀποκηρύττουσα καὶ ἀναθεματίζουσα τοὺς εἰς τοῦτο πιστεύοντας.

Κατὰ τοὺς πρώτους ἐξ αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ τὰ σχίσματα καὶ αἱ αἰρέσεις πολυάριθμοι οὖσαι, σοβαρῶς ἀπησχόλουν τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις καταδικάζουσα αὐτάς, αὐστηρὰς συνάμα κατεγίνωσκε ποινὰς κατὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν πρὸς προφύλαξιν ἀπ' αὐτῶν τοῦ λογικοῦ αὐτῆς ποιμνίου, ἀπαγορεύουσα τοῖς μὲν ὀρθοδόξοις εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων ἢ αἰρετικῶν προσεύχεσθαι, τοῖς δ' αἰρετικοῖς εἰς ἔκκλησίαν ἢ κοιμητήρια εἰσεῖναι³, συνεύχεσθαι⁴ καὶ συνεορτάζειν μετ' ὀρθοδόξων, τελεῖν ὀρθοδόξων τέκνων ἀναδοχὰς⁵ κλπ. Τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας μιμουμένη καὶ ἡ πολιτεία, ἐπικρατήσαντος τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπεστέρησε τοὺς αἰρετικούς καὶ σχισματικούς βαθ-

1. Σύνταγμα Θ. καὶ Ι. κανόνων, IV. 89, ἐνθα καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι Ζωναρᾶ, Βαλασαμῶνος καὶ Ἀριστηνοῦ.

2 «Αἰρετικοὶ λέγομεν τοὺς τε πλάσι τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ὑπ' ἡμῶν ἀναθεματισθέντας». Β' Οἰκ. κανὼν σ', «Χριστιανὸς ἐστὶν ὁ πιστεύων μίαν εἶναι θεότητα ἐν ἰσῆ ἐξουσίᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ὁ γὰρ παρὰ τὰ εἰρημένα δοξάζων αἰρετικὸς ἐστὶ καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἰρετικῶν ὑπόκειται νόμοις ὁ ἑκ τῶν γούν ἐκκλησίων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Φωτ. Νομοκάνων τίτλ. α' κεφ. α', τίτλ. ιβ' κεφ. β' ἀναφερόμενος εἰς κώδικα Β.βλ. Α' τίτλ. α' διάταξ. α' καὶ τίτλ. ε' διάταξ. β' Σύνταγμα Ιτ. 35, 261.

3. Κανὼν ΞΕ' Ἀγ. Ἀποστόλων. Κανὼν ζ' τῆς ἐν Λαοδικαίᾳ.

4. Κανὼν ΞΔ' τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

5. Σύνταγμα θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων IV 476.

μηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον πολλῶν δικαιωμάτων, ὧν ἀπελάμβανον ἐν ἀρχῇ, ὄρισασα ὅτι «αἰρετικὸς οὐ καταμαρτυρεῖ ὀρθοδόξου»¹, ὅτι «ἀμφισβητούντων τῶν γονέων ἐπικρατέστερός ἐστίν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδόξῃ τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν»², ὅτι: «κωλύονται ἔχειν προνομία ἢ διδάσκειν ἢ ποιεῖν κληρικούς»³ ὅτι ἀναγκάζονται τοὺς παῖδας ὀρθοδόξους ὄντας τρέφειν καὶ γράφειν κληρονόμους καὶ δίδοναι αὐτοῖς προίκα καὶ πρὸ γάμου δωρεάς», ὅτι «ἐάν τῶν παίδων οἱ μὲν εἰσιν αἰρετικοί, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι μόνον κληρονομοῦσιν οἱ ὀρθόδοξοι, εἰ δὲ πάντες εἰσιν αἰρετικοὶ συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν, ἢ μὴ ὄντων, ὁ φύσικος» κλπ.

Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους αἱ αἵρέσεις σοβαρῶς ἐμειώθησαν, διότι αἱ πλεῖστοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐξέλιπον, νέαι δ' ἐλάχιστα ἀνεφάνησαν, ἀλλὰ καὶ αὗται ταχέως καὶ εὐχερῶς ἀντικρουσθεῖσαι εἰς ἀφάνειαν περιήλθον, οὕτω δὲ αἰρετικοὶ μέχρι σήμερον διασώζονται καὶ θεωροῦνται α] οἱ ὑπὸ τῆς I' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταδικασθέντες νεστοριανοί, ὧν ἡ αἵρεσις συνίσταται εἰς τὴν παραδοχὴν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ κεχωρισμένων, δύο προσώπων, καὶ ὅτινες εἶναι διεσπαρμένοι ἐν Περσίᾳ⁴, Ἀσσυρίᾳ, Χαλδαίᾳ, Ἀραβίᾳ καὶ Ἰνδίας, β] οἱ ὑπὸ τῆς E' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταδικασθέντες μονοφυσῖται καὶ τοιοῦτοι εἶναι οἱ Ἀρμένιοι, Ἰακωβίται, Κόπται καὶ Ἀβυσσίνιοι, δοξάζοντες ὅτι μία μόνον φύσις ἢ θεία ὑπάρχει ἐν Χριστῷ, γ] οἱ μονοθελίται καὶ τοιοῦτοι εἶναι οἱ Μαρωνῖται, παραδεχόμενοι δύο φύσεις ἐν Χριστῷ ἀλλὰ μίαν ἐνέργειαν ἢ θέλησιν αὐτῶν, καὶ καταδικασθέντες ὑπὸ τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Αἱ αἵρέσεις αὗται δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὑφίστανται ἐκ συνθηεῖας μᾶλλον ἢ ἐξ ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων γνώσεως, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν εἰς αὐτάς ἀνηκόντων συγκεχυμένας ἔχουσι περὶ αὐτῶν ἰδέας μικρὸν μόνον ἀφ' ἡμῶν διστάμενοι· ὅσον ἀφορᾷ μάλιστα τοὺς Ἀρμενίους λίαν ἀμφίβολον εἶναι ἂν οὗτοι ὀρθῶς θεωροῦνται αἰρετικοί, διότι οὗτοι ὄντες ἡνωμένοι μέχρι τοῦ ε' αἰῶνος μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατέκρινον μὲν ἐν ἔτεσι 491 καὶ 595 τὴν ἐν Χαλκηδόνι Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἀποκλίναντες πρὸς τὸν μονοφυσιτισμὸν, ἀλλ' εἶτα μετὰ μακρὰς περὶ ἐνώτεως διαπραγματεύσεις,

γενομένας κατὰ τὸν IB' αἰῶνα ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, συγκροτήσαντες ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου αὐτῶν Γρηγοριανοῦ τοῦ Δ' σύνοδον ἐν Ρώμῃ Κλᾶ, ἐν ἔτει 1179, ἀπέδεξαν τὰ δόγματα τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ κατεδίκασαν τὸν μονοφυσιτισμὸν¹.

Οἱ Μαρωνῖται ἀπὸ τοῦ IE' αἰῶνος εἶναι ἡνωμένοι μετὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὁ πατριάρχης δ' αὐτῶν λογοδοτεῖ τῷ Πάπῃ Ρώμης. Μετὰ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐπίσης ἡνωμένοι καὶ πολλοὶ Ἰακωβίται.

Σχισματικοὶ πλεῖστοι καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἀνεφάνησαν, ἀλλὰ πάντες ταχέως ἢ βραδέως περιήλθον εἰς ἀφάνειαν· σήμερον δὲ τοιοῦτοι θεωροῦνται βούλγαροί τινες, κηρυχθέντες σχισματικοὶ δι' ὄρου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθείσης τοπικῆς Συνόδου ἐν ἔτει 1872. Οἱ βούλγαροι οὗτοι οἰκοντες ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν τῇ ὑποτελεῖ αὐτῇ βουλγαρικῇ ἡγεμονίᾳ ὑπόκεινται εἰς ἰδίους ἐπισκόπους, ὅτινες καθηρέθησαν καὶ ἀνεθεματίστησαν ὑπὸ τῆς ρηθείσης συνόδου, ὡς ἀποπειραθέντες νὰ εἰσαγάσωσιν ἐν τῇ δικαιοκρασίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τὸν φυλετισμὸν².

Περὶ δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων ἀμυρσῆτησις κρατεῖ ἂν οὗτοι δέον νὰ θεωρῶνται αἰρετικοὶ ἢ σχισματικοί· τὰ περὶ τούτων ἐν ἰδιαιτέρᾳ παραγράφῳ θέλουσιν ἐξετασθῆ, ἀφοῦ προηγουμένως καθορισθῶσι τὰ περὶ γάμου χριστιανῶν ὀρθοδόξων μετ' ἀπίστων, αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν κρατούντα.

§ 3. Γάμοι ὀρθοδόξων μετ' ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν.

Κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἢ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἡ σύμπραξις δὲν ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαία ἐν τῇ συνάψει τῶν γάμων, ἠνείχετο³ τοὺς γάμους τῶν ἀπίστων μετὰ χριστιανῶν εἴτε ἐκ γενετῆς τοιοῦτων, εἴτε χριστιανισάν-

1. Περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀρμενίων ὄρα Εὐαγγελικὸν Κήρυκ, Ἀθήνησι ἔτος δ' 1860, σελ. 156, 174, ἔτος θ', σελ. 289—298. Ὑπόμνημα τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινοῦ Α' τοῦ ἀπὸ Σινάου, τύποις ἐκδοθέν ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ Θ. Ἀριστοκλείου, ἐν Κων]πόλει 1866 καὶ ἰδίαν πραγματείαν Γρηγορίου Μητροπολ. Χίου, Κων]πολ. 1871.

2. Ὅρος τῆς ἐν Κων]πόλει Μεγάλῃς Συνόδου, Κων]πολις 1872.

3. Παῦλου Α' πρὸς Κορινθ. ζ'. 12, «εἰ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἀπίστον καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ μὴ ἀπίστου αὐτῆν» καὶ αὐτόθι 14 «ἡ γυνὴ γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀπίστος ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἡγιασται ἢ γυνὴ ἢ ἀπίστος ἐν τῷ ἀνδρὶ» καὶ αὐτόθι 16 «εἰ γὰρ οἶδας γυναῖκα, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις, ἢ τὴν οἶδας ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις».

1. Φωτίου Νομοκάνων τίτλ. θ' κεφ. β'.

2. Αὐτόθι τίτλ. ιβ' κεφ. β'.

3. Αὐτόθι τίτλ. ι' κεφ. η'.

4. Οἱ ἐν Περσίᾳ οἰκοντες Συροχαλδαῖοι νεστοριανοὶ προσήλθον κατὰ Μάρτιον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλ. τῆς Ρωσίας (Ἐκκλ. Ἀλήθεια 28 Μαρ. 1898).

των, συμβουλευόυσα¹ συγχρόνως τὴν μὴ σύναψιν τῶν τοιούτων γάμων. Ἐνισχύουσα τὰς συμβουλὰς αὐτῆς βραδύτερον ἢ Ἐκκλησία διὰ διαφόρων τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπέτρεπε τὸν μετ' ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν γάμον ἂν οὗτοι ἐπηγγέλλοντο χριστιανοὶ γίνεσθαι², ἀκολούθως δέ, ἐπικρατήσαντος τέλεον τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπηγόρευσε ἀπολύτως τὴν τέλεσιν τῶν τοιούτων γάμων κηρύξασα αὐτοὺς ἀκύρους καὶ ἀθέτους³.

Ἡ πολιτεία, εἰ καὶ ὡς ἀνωτέρω, § 2, εἰρηταὶ πολλαχῶς ἠνένησε μᾶλλον τοὺς ὀρθοδόξους τῶν μὴ τοιούτων, ἐν τῷ ζητήματι τοῦ γάμου δὲν παρηκολούθησε πιστῶς τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἀπηγόρευσε μὲν Κωνσταντῖνος⁴ ὁ μέγας ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὸν μετὰ Ἰουδαίων γάμον καὶ μοιχείαν αὐτὸν ἐκάλεσεν ὁ Θεοδοσίος⁵ διὰ διατάξεως αὐτοῦ ἐπαναληφθεῖσης καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ⁶ ἐν τῷ Κώδικι, ὅστις καὶ τὸν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπίστων γάμον ἀπηγόρευσε ἐν ἔτει 566, ὅτε τοὺς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τελεσθέντας ἐν Μεσοποταμίᾳ γάμους ὀρθοδόξων μετ' ἀπίστων ἀνεγνώρισεν⁷, ἀλλὰ τὸν μετ' αἰρετικῶν γάμον τῶν ὀρθοδόξων ἢ πολιτεία οὐδέποτε ἐκήρυξεν ἄκυρον⁸.

1. Παῦλον Β' πρὸς Κορινθ. Γ' 14, «μη γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις».

2. «Οὐ δεῖ πρὸς πάντας αἰρετικούς ἐπιγαμίαν ποιεῖν ἢ δίδωαι υἱούς ἢ θυγατέρας, ἀλλὰ μᾶλλον λαμβάνειν εἴγε ἐπαγγέλλονται χριστιανικοὶ γίνεσθαι». Καν. 10 καὶ 31 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου (320) ἐνταῦθα ὡς ἐκ τοῦ ὅλου κειμένου ἐξάγεται πρὸς πάντα αἰρετικὸς σημαίνει πρὸς οὐδένα.

3. Ἦρσεν ὡς τεκνὰ τῶν κληρικῶν ἐθνικοὶ ἢ αἰρετικοὶ γάμοι μὴ συνάπτεσθαι Καν. 29 τῆς ἐν Κερθραγῆν (393)

4. «Τοῖς ἀνεγνώστασι καὶ ψάλταισι μὴ εἶναι ἑτεροδοξὸν γυναῖκα λαμβάνειν . . . μήτε τὰ τέκνα αὐτῶν συνάπτειν πρὸς γάμον αἰρετικῶν ἢ Ἰουδαίων ἢ ἑλλήνων εἰμὴ ἄρα ἐπαγγέλλονται μετατιθεσθαι πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὸ συναπτόμενον πρόσωπον τῶ ὀρθοδόξῳ» Καν. 14 τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου (451).

5. Μὴ ἐξέστω ὀρθόδοξον ἄνδρα αἰρετικῇ συνάπτεσθαι γυναῖκα μήτε μὴν γυναῖκα ὀρθόδοξον αἰρετικῷ ἀνδρὶ συζῶνυσθαι, ἀλλ' εἰ καὶ φραεῖη τι τοιοῦτον ὑπὸ τινος τῶν ἀπάντων γενόμενον ἄκυρον ἡγεῖσθαι τὸν γάμον καὶ τὸ ἄθετον διαλύσθαι συνοικίαιον . . . εἰ δὲ παραβῇ τις τὰ παρ' ἡμῶν δρισθέντα ἀφορίζεσθω» Καν. 68 τῆς Γ' Οἰκουμ. Συνόδου (692).

4. L 6 C. Th. (16 8).

5. L 2. C. Th. (3.7), L. 5 (9. 7).

6. L. 6 C. (1.9).

7. Zhishman σ. 510.

8. «Ο πολιτικός νόμος . . . οἶδε καὶ δέχεται μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ αἰρετικῶν γάμων» φησὶ γὰρ βιβλ. α'. τοῦ κώδ. τίτλ. ε', διάταξ. 16'. ὅτι ἀμφισβητούμενον τῶν γονέων ἐπικρατίστερόν ἐστιν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν καὶ διατάξ. 17'. τοῦ αὐτοῦ τίτλ. ὅτι ἐὰν θάτερος τῶν συνοικούντων ὀρθόδοξος εἴη καὶ ὁ ἄλλος αἰρετικός, δεῖ γίνεσθαι τοὺς παῖδας

Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος ὁ μετὰ Ἰουδαίων γάμος τῶν χριστιανῶν ἐθεωρετο ἄκυρος καὶ ὅτι ὁ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπίστων καὶ ὁ μετὰ αἰρετικῶν ἀπηγορεύετο μὲν ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀπὸ τοῦ ζ' ἑμῶς αἰῶνος, οἱ τοιοῦτοι γάμοι ἐθεωροῦντο ἄκυροι συμφώνως τῷ ἰδ' κανόνι τῆς ἐν Τρούλλῳ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὁ κανὼν οὗτος καίτοι μὴ κυρωθεὶς νομοθετικῶς ὑπὸ τῆς πολιτείας ἦτο ὑποχρεωτικός, ὡς πάντες οἱ συνοδικοὶ ἐν γένει κανόνες, διὰ τὴν τελοῦσαν τοὺς γάμους Ἐκκλησίαν, αὕτη δὲ ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ τὴν σύμπραξιν αὐτῆς ἐπὶ τελέσεως γάμου ὀρθοδόξων μετ' αἰρετικῶν καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς Ἐκκλησίας ὀλίγιστοι μόνον γάμοι ἐτελοῦντο, διότι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ δ' αἰῶνος ἐκράτει τὸ ἔθος τῆς ἱερολογίας ἐν τῷ γάμῳ, ἔπερ διὰ Νεαρᾶς τοῦ αυτοκράτορος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἐκδοθείσης ἐν ἔτει 839 κατέστη νόμος ὑποχρεωτικὸς διὰ πάντας τοὺς ἐλευθέρους καὶ διὰ διατάγματος τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1095) διὰ πάντας ἐν γένει ἐλευθέρους τε καὶ δούλους¹.

Τῶν κανονικῶν τούτων περὶ μικτῶν γάμων διατάξεων πολλαὶ ὑπῆρξαν παραβιάσεις, ὡς μαρτυροῦσι πολλοὶ γάμοι μελῶν τῶν αυτοκρατορικῶν οἰκων² μετὰ ξένων ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν καὶ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών³ εἰδώς, ὡς λέγει, τοὺς Ἰβήρας ὀρθοδόξους καὶ βρῶν αὐτοὺς τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐγγαμιζοντας τὰς οἰκείας θυγατέρας, θαυμάζων καὶ ἀπορῶν πῶς παρὰ τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν εἰδόντων καὶ ἀναγινωσκόντων τὰ τῶν θείων κανόνων θεσπίσματα τὰ τοιαῦτα οὐ κωλύονται· ἀλλ' αἰ κατ' ἀνάγκην ἐξαίρεσεις αὗται οὐδαμῶς ἐτροποποίησαν τοὺς κανόνες, ὅτινες, ὡς ἐκ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας καταφαίνεται καὶ μέχρι τῆς σήμερον διατελοῦσιν ἐν πλήρει ἐφαρμογῇ καὶ καθ' οὓς ἀπαγορεύονται οἱ μετὰ ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν γάμοι τῶν ὀρθοδόξων.

Κατὰ κανόνα ἄρα σήμερον ἵνα τελεσθῇ γάμος ὀρθοδόξου μετ' ἀπίστου ἢ μετ' αἰρετικοῦ δεόν ὁ ἐτεροδόξων νὰ προσέλθῃ πρότερον τῇ Ὄρθοδόξῃ ὅτε πλέον πρόκειται περὶ γάμου μεταξὺ ὀρθοδόξων, ἄλλως ὁ γάμος εὖτος ἄκυρος τυγχάνει.

αὐτῶν ὀρθοδόξους . . . ἢ δὲ στ' διάταξ. τοῦ θ'. τίτλ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδ. φησὶν ὅτι χριστιανὸς λαμβάνων Ἰουδαίαν, γαμετὴν ἢ χριστιανὴν Ἰουδαίος ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορεῖται. Φωτ. Νομοκάν. τίτλ. 16'. κεφ. 17'.

1. Σύνταγμα Θ. καὶ Ι. Κανόνων ΙΙ, 500.

2. Zhishman σ. 512.

3. Σύνταγμα Θ. καὶ Ι. Κανόνων Ι, 272.

Ὁ τρόπος τῆς εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν προσελύσεως τῶν μὲν ἀπίστων σαφῶς ἐν τοῖς συνοδικαῖς κανόσιν ὀρίζεται τῶν δ' αἰρετικῶν ἐκ τῶν περιμαχῆτων τυγχάνει ζητημάτων, διότι περὶ τούτου διάφοροι ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας ἀπαντῶσι λύσεις.

Καὶ τοὺς μὲν ἀπίστους ἡ Ἐκκλησία ἐδέχετο καὶ νῦν ἐτι δέχεται τὴν πρώτην ἡμέραν χριστιανούς ποιοῦσα, ἀναθεματίζοντας τὰς αἱρέσεις αὐτῶν, τὴν δὲ δευτέραν κατηχουμένους, εἶτα τὴν τρίτην ἐξορκίζουσα μετὰ τοῦ ἐμψυῶν τρίτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὰ ὦτα καὶ οὕτω κατηχούσα αὐτοὺς καὶ ποιοῦσα χρονίζει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἀκροῶσθαι τῶν Γραφῶν καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζουσα¹.

Ἐκ τῶν αἰρετικῶν δὲ τινὰς μὲν ἡ Ἐκκλησία ἐδέξατο ὡς ἀπίστους κατὰ τὰ ἀνωτέρω, τινὰς δὲ Λίβελλον δόντας καὶ ἀναθεματίσαντας πᾶσαν αἵρεσιν αὐτῶν μὴ φρονούσαν ὡς φρονεῖ, ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία χρισθέντας τῷ ἁγίῳ μύρῳ τὸ μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς ρίνας καὶ τὸ στόμα καὶ τὰ ὦτα². Παραλείποντες τὴν ιστορικὴν τοῦ θέματος τούτου ἀνάπτυξιν ὡς οὐχ ἡμέτερον ἔργον σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι σήμερον κατὰ τὴν σταθερὰν τῆς Ἐκκλησίας πρᾶξιν οἱ Ἀρμένιοι συνεπῶς δὲ καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτοῖς αἰρετικοὶ γίνονται δεκτοὶ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν Λίβελλον διδόντες, ἀναθεματίζοντας τὴν αἵρεσιν αὐτῶν καὶ μύρῳ μόνον χρισίμενοι, οὐχὶ δὲ καὶ ἀναβαπτίζόμενοι, συμφώνως τῇ ἀποφάσει τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 11 8)βρίου 1888. Περὶ Δυτικῶν καὶ Διαμартυρομένων κατωτέρω.

(Ἔπεται συνέχεια).

Μ. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ

δικηγόρος.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακείμ Φοροπούλου Δ. Φ
ἀρχιεφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α'.

Ἐγγράφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας

Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιθῶν

ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.*

Σημείωσις. Τὰ ἐν τῷ μηνιαίῳ τεύχει τοῦ Μαΐου ἐκδοθέντα ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφήν δύο πατριαρχικὰ γράμματα ὑπ' ἀριθ. 11 καὶ 12 ἀνεγράφησαν ἐκ τοῦ λεγόμενου κώδικος τοῦ Φωτίου Κυπρίου, τὸ μὲν Συγγίλιον ἐκ τῆς 258 σελίδος, ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἐκ τῆς 52. Ἀμφότερα πραγματεύονται περὶ τῆς ἐν Χίῳ σταυροπηγικῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μητῆ καὶ τῶν πρώτων αὐτῶν σαφῶς καὶ ἀθροιστικῶς διδάσκει πότε καὶ ὑπὸ τίνων τῶν πρώτων θεμελιώθη ἡ περίστος μονή, ἡ δὲ εὐτυχῶς περισθετα ἐν τῷ κώδικι χρονολογία (Ἰανουαρίου 1704) μαρτυρεῖ ὅτι ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ Γ' τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος, κατὰ τὰ ἐτη 1702—1707 ἄπαξ κοσμήσαντος τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον. Τὸ συγγίλιον ἀκουαί τὴν ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἀπριλίου ὑπ' ἀριθ. 10 ἐκδοθεῖσαν πρᾶξιν Καλλινοῦ Β' τοῦ Ἀκαρνῶνος, καθὼς καὶ ἐν τῇ ταύτῃ ἐπικυρωτικῇ τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ Γ', ἥτις οὐ σώζεται νῦν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδικεσιν ἀμφότεραι κατηγγυον πάντα τὰ ἐν Χίῳ ὀνομαζόμενα Σταυροπηγία (πλὴν τῆς Νέας Μονῆς καὶ τῆς ἐξαρχίας Βολισσοῦ), ὡς ἄγνωστα τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὑπέτασσαν αὐτὰ τῷ μητροπολίτῃ Χίου ὡς ἐνοριακὰ. — Π δὲ ὑπ' ἀριθ. 12 ἐπιστολὴ ἐστὶν ἀχρονολόγητος· ἐπειδὴ ὅμως ἐν αὐτῇ τὸ τοῦ ἁγίου Μητῆ Σταυροπηγίον χαρακτηρίζεται ὡς ἐπίσημον μοναστήριον καὶ ἐπὶ τῆς ἐπίσημοτήτος ταύτης ἐκασίσθη κυρίως ὁ Γαβριὴλ Γ' καὶ ἐξήρτησεν αὐτὸ τῶν λοιπῶν κατηργημένων Σταυροπηγιῶν εἰκόσω ὅτι ἐγγράφη μετὰ τὸ ἀνωτέρω Συγγίλιον καὶ ἴσως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ, ὁ ὑπάρχας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μητροπολίτης Χίου πρὸ 50 περίπου ἐτῶν (ὡς θὰ ἴδωμεν ἀκολουθῶς), συνεπᾶθει πρὸς τὰ σημεία τῆς πάλαι παροικίας αὐτοῦ καὶ ἐπεθύμει τέλος ἐν ἐπουλώτῃ τὸ κατὰ τοῦ σταυροπηγικοῦ γοήτρου τῆς ιστορικῆς κατωτάτης μονῆς κατενεχθῆν ὑπὸ τοῦ Ἀκαρνῶνος καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀπολυπραγμονήτως τραῦμα.

Ἀριθ. 13.

Ἀναίρεσις τῶν προκαταστάτων τριῶν ἐπιστατῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Χίον Νέᾳ Μονῇ καὶ ἐπιδικάωσις τῆς ἀρχαίας τοῦ Μοναστηρίου τάξεως εἰς τὸ κυβερᾶσθαι καὶ ποιμαίνεσθαι ὅφ' ἐνὸς Ἡγουμένου.

Τῶν ἐκκλησιαστικῶν προχημάτων καὶ ὑποθέσεων οἱ ἐμπειπιστευμένοι τὴν προστασίαν καὶ πρόνοιαν αἰετοποτε διευθετεῖν αὐτὰ καὶ κηταρτίζειν πρὸς τὸ συμφέρον καὶ εὐκατάστατον χρέος ἀπαραιτήτων κηκτημένοι, καὶ μηδέποτε παραχωρεῖν ὀφείλοντες προχω-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 186—188.

1. Ὁρα Α'. Οἰκουμ. Συνοδ. καν. θ'. Β'. καν. ζ'. 5'. καν. γε'.

2. Ὁρα Οἰκουμ. Συνοδ. Α'. καν. θ'. Β'. καν. ζ'. 5'. καν. γε'.

ρῆσαι ἀταξίαν τινά καὶ σύγχυσιν ἐν αὐτοῖς βλάβην ἐπάγουσαν καὶ ζημίαν τοῖς καλῶς ἐξ ἀρχῆς φερομένοις τε καὶ διοικουμένοις, ἀλλὰ καὶ εἴποτε κατὰ τινα παρατροπὴν ἐπισηρῆσειεν ἀνωμαλία τις πειρασθαί ἀνατρέπειν αὐτὴν καὶ ἐπιδιορθοῦν μετὰ πάσης σπουδῆς φροντίζοντες, εὐλόγως καὶ δικαίως οὐ διαλείπουνσι δευτέραις σκέψεσι καὶ ἐπικρίσεισιν ἀναλαμβάνειν τὰ ὅπως οὖν τῆς ἀρχαίας εὐταξίας κατὰ τινα παρατροπὴν ἐκπεπωκότα, καὶ θεραπεύειν τὰ πάσχοντα, καὶ ἀποκαθιστῶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν τε καὶ σύστασιν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ἵνα μὴ διὰ τῆς ἀπερισκέπτως προχωρούσης ἀταξίας ἐπιγίνηται φθορὰ παντελῆς ταῖς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασίμῃ βασιλικῇ τε καὶ σταυροπηγικῇ Νέῃ Μονῇ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς συνθεῖα ἐπεκράτησε διοικεῖσθαι καὶ διακυβερνεῖσθαι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροῦ ἡγουμένου αὐτοῦ ἐν αὐτῇ, ἐκλεγμένου μὲν καὶ διοριζομένου κοινῇ γνώμῃ καὶ συναίνεσει τῶν συνασκειμένων πατέρων, προηγουμένων τε καὶ γερόντων, ἔχοντος δὲ τὴν ἐξουσίαν ἀπασαν καὶ προστασίαν τῆς αὐτῆς Μονῆς ἐν τε ταῖς προσόδοις καὶ τοῖς δαπανήμασιν αὐτῆς καὶ διοικουμένου πᾶσαν συμπόπτουσαν χρεῖαν καὶ ὑπόθεσιν τῆς αὐτῆς Μονῆς ὡς προστάτου καθολικοῦ καὶ ἡγουμένου μετὰ συναινέσεως καὶ βουλῆς καὶ τῶν παλαιῶν καὶ γερόντων προηγουμένων καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἐνοχλουμένου ἐν ὅλῳ τῷ τῆς ἡγουμένης αὐτοῦ καιρῷ, ὡς τὸ ἀξιοπίστον ἔχοντος καὶ ἐμπειστουμένου τὴν κοινὴν ἀπάντων τῶν συμμεμαζόντων ἀρχικὴν προστασίαν κατὰ τὴν σωζομένην ἀπανταχοῦ ἐν τοῖς εὐαγέσι Μοναστηρίοις ἀρχίαν τῆσιν τε καὶ συνῆθειαν, καὶ τῷ τρόπῳ αὐτῷ διακυβερνεῖσθαι καὶ διεσώζεσθαι καλῶς ἢ Μονῇ αὐτῇ φυλάττουσα τὸν ἀρχαῖον τύπον καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπικρατήσασαν ἐν αὐτῇ συνῆθειαν· εἴτα προλαβόντως συμβῆν ἡγουμενεῦται ἐν αὐτῇ τὸν προχρηματίσαντα ἡγούμενον Ἀγαθᾶγγελον, οὐκ οἶδαμεν ὅπως διενέξεως καὶ διαφορᾶς ἀναφύσει μετὰ αὐτοῦ τε καὶ τῶν προηγουμένων καὶ πατέρων τῆς αὐτῆς Μονῆς, τῶν μὲν νοουθετούντων καὶ συμβουλευσάντων αὐτῷ εὐτάκτως πολιτεῦσθαι καὶ φροντίζειν τὰ πρὸς σύστασιν καὶ ὠφέλειαν τῆς αὐτῆς Μονῆς, τοῦ δὲ ρηθέντος Ἀγαθᾶγγελοῦ δυσχεραίνοντος ἐπὶ ταῖς νοουθεσίαις ἐκείνων, ἔβησε συντελεσθῆναι πρότερον ἐκεῖσε γράμμα συνεργείῃ τοῦ ρηθέντος Ἀγαθᾶγγελοῦ, καὶ γνώμῃ δῆθεν τῶν λοιπῶν συνασκειμένων πατέρων, καὶ τοι μὴ συνανούτων ἐκείνων εἰς τοῦτο, διορίζον καὶ ἀπορρινόμενον ἀποκατασταθῆναι ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ τρεῖς ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητάς, καὶ τοῦτους ἐπισκέπτεσθαι καὶ ἐφορᾶν καὶ κυβερνᾶν τὰς ὑποθέσεις καὶ χρεῖας τῆς Μονῆς, λαμβάνειν τε τὰς προσόδους αὐτῆς καὶ ποιεῖν τὰ χρεῖώδη δαπανήματα εἰς αὐτήν, οὕτινος γράμματος σταλθέντος εἰς τὰ ὧδε, ἐξεδόθη καὶ γράμμα ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν κατ' αἰτήσιν καὶ ἀξίωσιν τοῦ αὐτοῦ Ἀγαθᾶγγελοῦ,

ἐπιθεβαιοῦν τὸν αὐτὸν διορισμὸν τῶν εἰρημένων ἐπιστατῶν. Ἀλλὰ τανῦν, ὡς ἔγνωμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς σταλθείσης κοινῆς ἐνουπογράφου ἀναφορᾶς τοῦ τε ἡδὴ ἡγουμενεύοντος ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ὡσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κύρ Ἰωσήφ καὶ τῶν λοιπῶν συνασκειμένων ἀπάντων πατέρων, προηγουμένων τε καὶ γερόντων, ἱερομονάχων τε καὶ μοναχῶν, ὁ γεγονὼς οὗτος νεωστὶ διορισμὸς περὶ τῶν εἰρημένων τριῶν ἐπιστατῶν οὐ μόνον οὐδεμίαν σύστασιν καὶ ὠφέλειαν ἐμποιεῖ τῇ αὐτῇ Μονῇ, ἀλλὰ μάλιστα ἐξ ἐναντίου βλάβης καὶ ζημίας καὶ σκανδάλων πολλῶν παραίτιος αὐτῇ γίνεται, τοῦτο μὲν ὡς ἀπέδων τῇ ἀρχαίᾳ καὶ παλαιᾷ εὐκαταστάτῳ διαγωγῇ καὶ συνθεῖᾳ τῆς αὐτῆς Μονῆς, καθ' ἣν ὑπ' ἐνὸς προστάτου καὶ ἡγουμένου μετὰ κοινῆς βουλῆς τῶν παλαιῶν προηγουμένων διεκυβερνῶντο καλῶς καὶ ἡσύχως καὶ εἰρηνικῶς πάντα τὰ κατ' αὐτήν, τοῦτο δὲ διὰ τὴν ἀναφύσειαν ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν ἐκ τῆς πολυαρχίας ταύτης, ἢ μᾶλλον εἶπειν ἀναρχίας τῶν πολλῶν τούτων ἐπιστατῶν, οὔτε ἑαυτοῖς, οὔτε τῷ ἡγουμένῳ, οὔτε τοῖς λοιποῖς προηγουμένοις συμφωνεῖν δυναμένων, ἀλλ' ἐνὸς ἐκάστου ἰδίαν καὶ αὐθαίρετον γνώμην τε καὶ προαίρεσιν ἔχοντος καὶ διατινόμενου, μερίζομένου τε πολυειδῶς καὶ διαφωνούντων ἀλλήλοισι, καὶ συνεχῶς εἰς διενέξεις καὶ ἀλληλομαχίας καθισταμένων καὶ προλιδόντων τὴν κοινὴν τοῦ Μοναστηρίου ὠφέλειαν διὰ τῆς μετὰ αὐτῶν διαφωνίας, ἐξ ἧς οὐ μόνον πολλὰ ἄτοπα καὶ ἀπεμφανίοντα ἔγγειρήματα κατατολμῶνται, ἀλλὰ καὶ δαπανήματα ὑπέρογκα καὶ βεβήματα ἐπακολουθοῦσι τῇ πεισμονῇ καὶ φιλαρχίᾳ τῶν πολλῶν τούτων ἐπιστατῶν, ὅστε κινδυνεύειν τὴν Μονὴν ταύτην διὰ τῆς νεωστὶ συγκροτηθείσης ταύτης πολυαρχίας εἰς παντελῆ ἀφανισμόν καὶ ἐρήμωσιν περιτραπῆναι. Ὅθεν μὴ ἀνεχόμενοι τοῦ κοινοῦ καὶ προδήλου τούτου κακοῦ οἱ συνασκειμένοι πατέρες, ἤξισαν κοινῶς τὴν ἡμῶν Μετριότητα διὰ τῆς ρηθείσης αὐτῶν ἀναφορᾶς ἀνατραπῆναι μὲν τό τε γεγονός ἐκεῖσε ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ προειρημένον γράμμα καὶ τὸ πρὸς βεβαίωσιν ἐκείνου προεκδοθὲν ἡμῶν γράμμα περὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν ρηθέντων ἐπιστατῶν, ἐπιθεβαιοῦσθαι δὲ αὐθις τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν καὶ παλαιὰν κυβερνήσιν τῆς αὐτῆς Μονῆς, καθ' ἣν ὑπ' ἐνὸς προστάτου καὶ ἡγουμένου συνενοούμενοι καὶ συναπτόμενοι πάντες οἱ συμμεμαζόντες, ὡς περ πρόβιατα μᾶς μάνδρας ὑπ' ἐνὶ ποιμένι συμφερόντως καὶ λυσιτελῶς καὶ κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναστικῆς βίου καὶ ἐπαγγέλματος διεκυβερνῶντο καὶ διεξήγοντο, ὧν τὴν δέσιν εὐλογον καὶ δικαίαν οὖσαν καὶ πρὸς σύστασιν τῆς ἱερᾶς Μονῆς ταύτης ἀφορῶσαν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφινόμεθα, ἵνα τό τε γεγονός ἐκεῖσε ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ ταύτῃ, ὡς εἴρηται, καὶ τὸ κατ' ἐπιθεβαιοῦσιν ἐκείνου ἐκδοθὲν πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἡμῶν γράμμα καὶ διορίζοντα τοὺς ρηθέντας τρεῖς ἐπιστάτας, ὡς κατ' ἰ-

διὰν αἴτησιν τοῦ προσηματισμένου ἡγουμένου Ἀγαθὰγγέλου ἀπερισκέπτως καὶ διὰ τὴν ἣν εἶχε διχόνοιαν καὶ ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς προηγουμένους καὶ γέροντας τῆς αὐτῆς Μονῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένην χωρὶς εἰδήσεως καὶ βουλῆς καὶ γνώμης τῶν λοιπῶν πατέρων φθάσαντος συντελεσθῆναι, ὑπάρχουσιν ἄκυρα τοῦ λοιποῦ καὶ ἀνίσχυρα καὶ μηδὲν ἐνεργούμενα, καὶ μηδὲς τῶν διορισθέντων ἐκείνων ἐπιστατῶν ἔχῃ τοῦ λοιποῦ ἐξουσίαν τινα ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ, ἀλλ' ὁ ἡγουμενεὺς ἦδη ἐν αὐτῇ κύρ' Ἰωσήφ ὑπάρχῃ προστάτης καὶ διοικητῆς καὶ κυβερνήτης αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπικρατήσαντα ἄνωθεν ἀρχαίαν συνήθειαν ἐν αὐτῇ, ὅστις ἐν ὅλῳ τῷ τῆς ἡγουμενείας αὐτοῦ καιρῷ ὄρειλε μετὰ πάσης εὐθύτητος καὶ καθαρῶν συνειδήτος ποιμαίνει καὶ δικαιοῦσθαι αὐτὴν, λαμβάνει τε τὰς προσόδους καὶ ποιεῖ τὰ χρεώδη δαπανήματα, καὶ τῷ διατεταγμένῳ καιρῷ κατὰ τὴν τῆς Μονῆς ταύτης ἀρχαίαν τάξιν καὶ συνήθειαν διδόναι καθαρὸν λογαριασμὸν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν προηγουμένων καὶ γερόντων καὶ λοιπῶν πατέρων καὶ ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς Μονῆς, καὶ φροντίζειν τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῆς, καὶ ἐνὶ λόγῳ φυλάττεσθαι καὶ ἐνεργεῖσθαι τὴν παλαιάν τάξιν καὶ συνήθειαν τῆς ἡγουμενείας ταύτης ἀπαράβτως καὶ χωρὶς τινος προσθήκης καὶ ἀφαιρέσεως πάντων τῶν νενομισμένων ἀρχῆθεν ἐπ' αὐτῇ· ὁ δὲ ρηθεὶς Ἀγαθὰγγελος εἴτε ἐν ὅσῳ καιρῷ μόνος διετέλεσεν ἡγουμένος, εἴτε καὶ μετὰ τὸ διορισθῆναι τοὺς ρηθέντας τρεῖς ἐπιστάτας, ὄρειλων ἐξέπκωντος δοῦναι αὐτός τε καὶ οἱ ρηθέντες ἐπιστάται καθαρὸν λογαριασμὸν περὶ πάντων τῶν προσόδων καὶ δαπανημάτων τῆς αὐτῆς Μονῆς καὶ ὅσα ἔλαβον καὶ μετεχειρίσαντο ἐν ὅλῳ τῷ τῆς ἐπιστασίας αὐτῶν καιρῷ, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἡδὴ ἡγουμενεύοντος καὶ τῶν προηγουμένων καὶ ἐπιτρόπων, καὶ ἐὰν φωραθῶσι ζημιώσαντες κακοβούλως ἢ καὶ σφετερισμένοι ἐκ τῶν μοναστηριακῶν ἄσπρων, φροντίσασιν ἐξάπαντος ἀποκαταστῆσαι ἀνελλιπῶς τὸ δίκαιον τῆς αὐτῆς Μονῆς· ἐὰν δὲ παρακούσωσιν, ἢ ὅσοι καὶ ὅποιοι τομῆσιν φανῆναι ἀπειθεῖς καὶ ἐναντίοι τῇ παρουσίᾳ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἡμῶν διατάξει ταύτῃ καὶ θέλουσι προξενῆσαι ἐνόχλησιν τινα καὶ ζημίαν καὶ βλάβην τῇ ρηθείᾳ Μονῇ διὰ τοῦ νεωτερισμοῦ τῶν εἰρημένων ἐπιστατῶν, ἀπ' ἐπαντίας φερόμενοι τῇ ἀρχαίᾳ εὐκαταστάτῳ αὐτῆς διαγωγῇ, ἢ οὐ στέρεῶσι δοῦναι τὸν λογαριασμὸν περὶ τοῦ μοναστηρίου τε καὶ πραγμάτων, εἴ τι δὲ καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ ὅσα μοναστηριακὰ εἰσοδήματα ἔλαβον ὅτε ρηθεὶς Ἀγαθὰγγελος καὶ οἱ ρηθέντες τρεῖς ἐπιστάται καὶ τὰ ἀπερ' ἐποίησαντο δαπανήματα, ἐὰν μὴ μαρτυρήσωσιν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀφιλοπροσώπιζ πᾶσαν τὴν περὶ τούτων ἀλήθειαν, ὁμοῦ ἀφωρισμένοι κτλ., προφανῶς δὲ ἐλεγχόμενοι οἱ τῇ ἀπειθείᾳ καὶ δικαιοτοχῇ τοῦ μοναστηριακοῦ δικαίου ἐπιμένοντες, ἱερεῖς μὲν ἀργοί, ἰδιῶται δὲ καὶ λαϊκοὶ κτλ.

Σημείωσις. Ἀνεγρήθη ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Κριτίου σελ' 439, κείμενον ἄνευ τέλους καὶ χρονολογίας, ὃ καθίστησιν ἀδύνατον τὸν ὄρισμὸν τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ πατριάρχου. Ἐν τοῖς ἐγγράφοις καὶ τοῖς ἱστορικοῖς ἀποσημασίωμασιν τοῦ Γρηγορίου Φωτεινοῦ (τοῦ ἐν Χίῳ ἐρηγυζήσαντος θεοφιλεστάτου πρώην Μυριοφύτου) ἐν τοῖς «Νεζμονησίαις» οὐδένα ἀπυλῶς εὐρον ἡγουσάντων τῆς Νέας Μονῆς Ἰωσήφ ὀνομαζόμενον, τὸν ἡγουμενεύοντα δηλ. ὅτε ἐξεδῆθη τὸ ὑπὸ μελέτην πατριαρχικὴν γράμμα, εὐρον ὅμως ἐν σελίδι μὲν 265 «Νεζμονησίῳν τινα παπῶ Ἀγαθὰγγελοῦ Ποδῶραν» ἀγορεύοντα οἶκον ἐν τῇ πόλει Χίου τῷ 1681, ἐν δὲ σελίδι 146—147 αὐτὸν πρώην ἡροῦμενον τῆς Νέας Μονῆς Ἀγαθὰγγελοῦ συνυπογράφοντα ἐν ὄσῳ συμφωνητικοῖς ἐγγράφοις τῇ 28 Ἰουλίου 1771 τῷ ἡγουμένῳ Νεοφύτῳ. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ οὗτοῦ οὗτος ἐστὶν ὁ ἡγουμένος Ἀγαθὰγγελος, οὗ τὸ ἔργον καταργεῖ τὸ σήμερον ἐκδιδόμενον Γράμμα, τάτω αὐτὸ πρὸ τοῦ 1711 ἔτους καὶ ὑπολαμβάνω ἐκ τοῦ ἔργου ὅτι ὁ πατριάρχης Γαβριὴλ ὁ Γ' (1702—1707) «ὁ χρηματίας μητροπολίτης Χίου» τυγχάνει καὶ ὁ τούτου πατήρ. Ἐστὶ δὲ ἐγγράφον πολλῆς μελέτης ἄξιον.

Ἄριθ. 14.

Σιγίλλιον τῆς ἐν Χίῳ Ἱερῶς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς ἐπικαλουμένης Νέας.

Τῆς ἐκκλησιαστικῆς περὶ πάντα προνοίας περισπούδακτον καὶ προυργικέτακτον ἔργον τελεῖ τὸ συνιστῶν ὑπερτερόντως καὶ κρατύνων, ὡς ἐνεστι, κατὰ πάντα καιρὸν τὰ καλῶς καὶ εὐλόγως πεπραγμένα πρὸς τῶν προγενεστέρων ἀειδίμων πατριαρχῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος εἰς καταρτισμὸν τῆς πνευματικῆς ὁλομείας, ἀνθ' ὅτου καὶ κατ' ἴγνου ἐπόμεινε τοῖς φθᾶσται καὶ τῷ αὐτῷ στοιχοῦντες φρονήματι οἱ μετ' ἐκείνων τῶν πνευματικῶν ἐπιστατῶν ἀναδεχόμενοι κατὰ ταῦτα περιέπειν καὶ ἄγειν ὅλη δυνάμει τὰ ἐξ ἐκείνων ἐξεργασμένα φροντίζειν οἶδασιν καὶ μάλιστὰ τὰ κατὰ φιλοτιμίαν ἐπιδραβευθέντα τοῖς ἱεροῖς ναοῖς καὶ σεβασμίαις μοναστηρίαις γράμματα ἐπικυροῦν καὶ ἐπιβεβαιῶν ὅλας προθέσεις κατατείνοντα πρὸς διαμονὴν αὐτῶν ἀσφαλεστέραν καὶ συντήρησιν ἀμετάπτωτον, ἥτις οὐκ ἄλλως πέφυκεν εὐρύτερον γίνεσθαι, εἰ μὴ ταῖς κατὰ καιρὸν ὑποურγημάτων ἀνχηνενῆσαι καὶ ἀμοιβαίαις ἐπικυρώσεσι. Τῶν ὑπὸ χρόνον καὶ γὰρ πραγμάτων τῷ χρόνῳ ρέοντι συρρεῖν καὶ ἀπορρεῖν πεφυκότων, πάλιν ζωτικῶς καὶ διηνεκοῦς διαμονῆς καὶ συστάσεως ἐστὶ προξενος καὶ παρὰ τιος ἢ ἐν τοῖς τοιοῦτοις πράγμασι κατὰ διαδοχὴν καινουργία καὶ ἀνανεώσις, ἥς τινος ἀμελομένης, ἢ χρονικῆς περιπέτεια βυθῷ τῆς λήθης τὰ καλῶς ποτε ἐναρξάμενα προδιδοῦσα, οὐ τὴν τυχοῦσιν τοῖς ὀψιγόνοις ζημίαν δεινῶς προστρίψεται. Ἐνθεν τοι καὶ φροντίσιν ὅλας ἢ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, οἷα κοινῇ καὶ φιλόστοργος μήτηρ τῶν ἐκασταχοῦ φιλευσεβῶν χριστιανῶν, ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν διδάχαις φεῖ νεουργεῖν καὶ ἀνακαινίσαι τὰ φθᾶσαντα τὴν ἐπ' εὐλόγους αἰτίας καὶ θεωρεῖται σκοπῶ συντελεσθεῖσων

υποθέσεων υπομνήματα και πολλῶ μᾶλλον τὰ τῶν ἱερῶν ναῶν, ὡς εἰρηται, και σεβασμιῶν μοναστηρίων ἐμπεδοῦν, ὅση δύναμις, οὐ διέλιπεν ἐπὶ τῷ σώζεσθαι και ἐνεργεῖσθαι τῶν φιλοθῶν ἀδελφῶν τὸ μνημόσυνον ἀνεξέλειπτον, και τὴν σπουδὴν και προθυμίαν τῶν ὁμοτρόπων φιλευσεῶν οὐχ ἦπτον πρὸς τὸ καλὸν διεγείρεσθαι. Ἰκεῖνδὴ τοιγαροῦν και ἡμῖν ἦδη συνοδικῶς ἐνεφανίσθη γραμμὰ πατριρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριρχεύσαντος συναδέλφου κῦρ Κοσμᾶ, ἐπικυροῦν και ἐπιβεβαιοῦν ἄλλα προγενέστερα πράγματα τῶν πρόπαλαι ἀοιδίμων πατριρχῶν, τοῦ κῦρ Διονυσίου, τοῦ τε γέροντος, κῦρ Παρθενίου και τοῦ κῦρ Ἰωῶσαφ, τοῦ κῦρ Μητροφάνους, τοῦ κῦρ Ἰερεμίου, τοῦ κῦρ Θεολήπτου* και τῶν μετ' ἐκείνους, μέγιστο τοῦ κῦρ Νεοφύτου και ἐπέκεινα, ἀπερ ἐπεβραβεύθησαν καθ' ἕκαστον καιρὸν τῆ ἐν τῇ νήφῃ Χίφ κειμένη θεῆς και ἱερᾶ βασιλικῆς Νέας Μονῆς, διαλαμβάνοντα, ὡς οἱ κατὰ καιροῦ, ἀείμνηστοι βασιλεῖς ἐκείνοι ἦτοι Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, Ἰσακῆκιος ὁ Κομνηνός, Κωνσταντῖνος Δούκας, Διογένης Ρωμανοῦ, Μιχαὴλ Δούκας, Νικηφόρος Βοτανειάτης, Ἀνδρόνικος ὁ Πάλαιολόγος και οἱ λοιποὶ ἀπεφάνησαν διὰ βασιλικῶν αὐτῶν γραμμάτων και χρυσοδοῦλλον τοῦ μηδένα διατεῖσαι και παρασάλευσαι οὐδέν τι τῶν τῆς Μονῆς ταύτης ἡθῶν τε και τάξεων, ἀλλὰ ταύτην τὴν θεῆν Νέαν Μονὴν αὐτοδέσποτον εἶναι και αὐτόνομον και ἐς ζῆ ἐσεσθαι, ὡστε πάσης χειρὸς ἀρχοντικῆς τε και ἐκκλησιαστικῆς ἀνωτέρων συντηρεῖσθαι αὐτὴν και τὸ αὐτοδέσποτον πλουτεῖν και διατελεῖν ἐλευθέραν, ἀδουλόστον και ἀκαταπάτητον και ἀνενόγητον παρά παντός προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, και ἐπὶ τῇ ἀπορᾶσει ταύτῃ τῶν πάλαι βασιλέων ἐπεκυρώσαντο και ἐβεβαίωσαν οἱ ρηθέντες ἀοιδμοὶ πατριάρχαι διὰ γραμμάτων, πρὸς οἷς ἰδεήθησαν οἱ πατέρες τῆς ρηθείσης Μονῆς διὰ θερμῶν παρακλήσεων τυχεῖν και παρά τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος γραμματος ἐπιβεβαιούστος και συνιστῶντος τὰ παλαιγενῆ εἶνεκα χρυσοδολλὰ τε και γραμματα. Τοῦτου χάριν ἡ Μετριοτής ἡμῶν ὡς ἐπικλινεῖς ἔχουσα τὰς ἀκοὰς πρὸς τὰς εὐλόγους αἰτήσεις, και τῆς στερεώσεως τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων ὑπὲρ τι ἄλλο φροντίσουσα, τὴν δέσιν αὐτῶν προσωνῶς ἀποδεξαμένη, γράρει και ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφάνεται μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων Συνόδου, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν και συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ διαληφθῆν σιγιλλιῶδες γράμμα τοῦ προειρημένου Πατριάρχου συναδέλφου κῦρ Κοσμᾶ και ὅσα ἄλλα ἐκπαλαι και κηθεῖς ἐφιλοτιμήθησαν τῇ ἱερᾷ και σεβασμῆς Νέας Μονῆς χρυσοδολλὰ τε και λοιπὰ πατριρχικὰ γράμματα περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, ἔχουσι τὸ κύρος και τὴν ἰσχύν ἀμετάθετον εἰς αἰῶνα τῶν ἀπαντα και ἀμετάστρεπτον, ἡ δὲ ρηθείσα ἱερὰ βα-

σιλικὴ Νέα Μονὴ σὺν τοῖς Μετοχίοις αὐτῆς μετὰ τοῦ ἀφιερωθέντος αὐτῇ ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βλακκαδιωτίσης, τοῦ ἐν τῇ χώρῃ Καλιμασίᾳ, και πάντων τῶν πραγμάτων και κτημάτων αὐτῶν, κινήτων τε και ἀκινήτων, εἴη ἐλευθέρη, αὐτόνομος, ἀδέσποτος, ἀδουλόστος, ἀνενόγητος, ἀκαταπάτητος και ὅλως ἀνεπηρέαστος παρά παντός προσώπου ἀρχοντικοῦ τε και ἱερατικοῦ και μήτε ὁ κατὰ καιροῦ Μητροπολίτης Χίου, μήτε ἄλλος τις μικρὸς ἢ μέγας ἔχη ἀδειαν ζητεῖν τι πολὺ ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῆς Μονῆς ταύτης, μήτε παρά τινος τῶν τῆς Χίου κληρικῶν ἢ τῶν κατὰ καιροῦ πατριρχικῶν ἐξέχρων ἐνοχλεῖσθαι αὐτὴν· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ μονάζοντες ὁσιώτατοι πατέρες, ἱερομόναχοι και μοναχοὶ διάγωσιν ἀθόρυβοι, ἀτάραχοι και ἀνενόγητοι ὡς προσήκει τῷ ἐκείνων ἀγγελικῷ σχήματι, μνημονεύοντες παρησίχῃ μόνου τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος και μηδὲν ἄλλο ἀπαιτοῦντος τοῦ κατὰ καιροῦ πατριάρχου, ὡσερ ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς βασιλικῶς Μοναστηρίοις· ἐτι και κυβερνᾶσθαι τὴν αὐτὴν Μονὴν κατὰ τὴν τάξιν τῶν χρυσοδοῦλλον τῶν βασιλικῶν και τῶν πατριρχικῶν σιγιλλιῶν, ἂ και φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς καθόλου και ἐκπληροῦσθαι ἐθέλομεν ἐν τε ταῖς ἐκκλησίαις και τοῖς Μετοχίοις τοῖς οὔσι μετὰ τοῦ μετέπειτα ἀφιερωθέντος ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βλακκαδιωτίσης, τοῦ ἐν τῇ χώρῃ Καλιμασίᾳ, ἐπ' ὠρελεια και αὐθῆσει και βελτιώσει τῆς εἰρημένης θεῆς Μονῆς, κεφαλὴν δὲ και προεστῶτα τῶν ἐνασκουμένων πάντων εἶναι τὸν κατὰ καιροῦ ἡγούμενον, λαμβάνοντα και τὰς ἐκπαλαι αὐτοῦ τιμάς και ἀξίας και διάγοντα ὡς και οἱ πρὸ αὐτοῦ ἡγούμενοι, φέρειν τε και πατερίτσαν κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος τῆς Μονῆς ταύτης ὅπου ἐν προσκληθείῃ, μηδενὸς ἐναντιουμένου αὐτῷ περὶ τούτων, ἔχοντα ἐπ' ἀδειας προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλῃ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ ἐκτελεῖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ τὰς τυχοῦσας χειροτονίας τῶν προηγουμένων· ἐν αὐτῷ τὰς συνθήκας ποιησαμένων* ἀκωλύτως κατὰ τὴν κανονικὴν παρατήρησιν, μηδενὸς τε κωλύειν τολμώντος ταφῆναι ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῶν, ἔχουσι τε ἀδειαν οἱ ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ πατέρες ὅπου ἂν προσκληθεῖν κείρειν μοναχοῦς τοῦς βουλομένους ἐν τῇ αὐτῶν Μονῇ συταχῆναι, ὡσαύτως τὰς μοναζούσας τὰς βουλομένας μονάσαι ἐν τῷ Μετοχίῳ αὐτῶν τῷ ἐν τῇ χώρῃ Καλιμασίᾳ, κληρονομεῖν τε και λαμβάνειν ἀνεμποδίστως τὰ πράγματα τῶν τελευτώντων καλογήρων τῆς Μονῆς αὐτῶν ἢ ἔσω τῆς πολιτείας ἢ ἔξω ἐν τοῖς χωρίοις, μὴ τολμώντος τοῦ μητροπολίτου Χίου ἐνοχλεῖν αὐτοῖς περὶ τούτων ἢ ἐμποδίζειν τὸν βουληθέντα ταφῆναι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτῷ, και ζητεῖν λαβεῖν ἀπὸ τοῦ ψυχικοῦ ἐκείνου ἀφιερώματος. Πρὸς τούτοις ἐχέτωσαν ἐξουσίαν οἱ τῆς Μονῆς ταύτης πατέρες ἐκλέγειν κατὰ

* Ὁ κῶδὸς «Θεολήπτου» κατὰ λάθος.

* Καὶ ἐνεαῦθα διώρθωτα τὸ χωρίον, κατὰ προγενέστερα σημειώσιν μου.

καιρούς και ἀποκαθιστᾶν ἡγούμενον, ὃν ἂν βούλοιντο αὐτῆς, ἄλλω δὲ τινι μὴ ἐξέστω προβάλλειν ἐκείσε ἡγούμενον κατ' οὐδένᾳ τρόπον. Ὅς δ' ἂν βουλευθῆ ἄθετῆσαι καὶ παραβλέψαι τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα, τὰς ἀποφάσεις δηλ. τῶν χρυσοβούλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγίλλων, καὶ κατεπευθῆναι τῆς Μονῆς ταύτης καὶ βλάψαι τοὺς ἐν αὐτῇ πατέρας καὶ ζημιώσαι ἢ τῶν Μετοχιῶν αὐτῆς καταπατήσαι καὶ τὰ πρὸς αὐξῆσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῆς κωλύσαι, ὁ τοιοῦτος, τοῦ ἱεροῦ μὲν κατ' ἀλόγου ὦν, ἀργὸς ἔστω, λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος κτλ.

, αψλα' ἐν μηνί αὐγούστῃ

Παῖδιος ἑλέου Θεοῦ κτλ.

† Ὁ Καισαρείας Παρθένιος, † ὁ Κυζίκου Γεράσιμος, † ὁ Νικομηδείας Σεραφεῖμ, † ὁ Νικαίας Καλλιπικός, † ὁ Χαλκηδόνος Νικόδημος, † ὁ Προβόσης Γρηγόριος, †, † ὁ Ῥόδου Νεόφυτος, † ὁ Μιτυλήνης Καλλιπικός. † ὁ Ἀρχιέλου Καλλιπικός, † ὁ Προκοπηνῆσου

Σημείωσις. Ἀντεγράφη ἐκ τῆς 230 σελίδος τοῦ ΙΑ' πατριαρχικοῦ κώδικος καὶ ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Παΐσιου Β', τοῦ Κιομουρτζόγλου, πατριαρχεύσαντος τὸ α', κατὰ τὰ ἔτη 1726—1733. Ἐν αὐτῷ μνημονεύμενον Σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Κοσιᾶ Γ'. τοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας οὐ σώζεται ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξι.

ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΑ

Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Παραμυθίας

ὑπὸ

Νικολάου Γ. Μυθακίδου.

Παραμυθία, πόλις τῆς ἀρχαίας Ἠπείρου καὶ πρωτεύουσα τῆς ὁμώνυμου ἐπαρχίας, ὑπαγομένη εἰς τὸν νομὸν τῶν Ἰωαννίνων, κεῖται πρὸς δυσμὰς τῶν Ἰωαννίνων καὶ νότον τῆς Πωγωνιανῆς καὶ Δρυϊνουπόλεως παρὰ τὰς δυτικὰς κλιτύας τοῦ ὄρους τῆς Παραμυθίας «Κουρύλα» ὀνομαζομένου, διεσπαρμένη εἰς συνοικίας ἐν μέσῳ σειρῶν κήπων, δένδρων καὶ ἀναβρυτικῶν ὑδάτων ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῶν Πελασγικῶν ἐρειπίων ἐπὶ τερπνῆς θέσεως, εἰς ἣν ἄλλοτε ἦν πόλις, ἢ ἄλλο τι ἀρχαῖον τῆς Θεσπρωτίας ἢ Τσαμουρίας καλουμένης, ἣτις ἐξετείνετο πρὸς μὲν τὸ Β. Δ. μέχρι τῶν Ἐξαμηλίων ἑλίγων τῶν ἀνωτέρω τῶν Ἁγίων Σαράντα· πρὸς δὲ τὸ νότιον μέχρι Μαργαριτίου.

Ἡ Θεσπρωτία εἶχε πολλὰς πόλεις καὶ ἐπισκοπὰς· σήμερον δὲν ἔχει, εἰμὴ μόνον τὴν ὁμώνυμον

πρωτεύουσαν τὴν κυρίως ἐκκλησιαστικὴν ἑδρὰν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῆς Παραμυθίας διοίκησις ἀποτελεῖται ἐκ πέντε διαμερισμάτων, ἧτοι τὸ τῆς Παραμυθίας, ἐν ἧ καὶ ἡ πνευματικὴ ἑδρα, τὸ τῶν Φιλιππῶν, τὸ τοῦ Μαργαριτίου, τὸ τῆς Πάργας καὶ παραφυάδος τινὸς τοῦ Δελβίνου. Πάντα τὰ ἐν λόγῳ διαμερίσματα ἔχουσιν ἀρχιερατικούς ἐπιτρόπους κτλ., ἡ δὲ Πάργα διεπίετο ἐκκλησιαστικῶς ὑπό τινος ἱερέως, ὅστις ἐλέγετο πρωτοπαπᾶς ἢ πρωτοσύγκελλος· διεξήγεν ἀνεκκλήτως τὰ παρεμπύπτοντα ζητήματα περὶ τῶν ἀδειῶν τῆς στέψεως, προικοσυμφῶνων, διαλυτικῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων, καὶ ὁ ἐπίσκοπος Παραμυθίας οὐδὲν ἕτερον δικαίωμα ἐκέκτητο εἰμὴ τὸ χειροτονεῖν τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπισκέπτεσθαι καὶ ἱερουργεῖν εἰς Πάργαν ἅπασι τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ μόνον τὸ ὄνομά του ἐμνημονεύετο, ἐν δὲ ταῖς ἱερουργίαις ὄλοι οἱ ἱερεῖς τὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὄνομα. Πρῶτερον ἡ Παραμυθία ἦν ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη ἀνάκλιον τῇ τῶν Ἰωαννίνων μητροπόλει, ὡς καὶ ἄλλαι ἐπισκοπαὶ ὑπήγοντο εἰς τὸν τῆς Ἄρτης θρόνον κτλ. καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1895 (Νεολόγος ἀριθ. 7770—1 Ἰουνίου 3 1895) πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως ἐγένετο ἡ Παραμυθία μητρόπολις καὶ κατηριθμήθη ἐν τῷ Συνταγματικῷ ὑπ' ἀριθ. 74 καὶ μὲ τίτλον ἐκκλησιαστικὸν «Ἱερὰ μητρόπολις Παραμυθίας καὶ Φιλιππῶν» καταργουμένης καὶ τῆς αὐτοῦ ἐξαρχίας Γερομερίου καὶ τῶν 12 αὐτῆς χωρίων ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Παραμυθίας καὶ Φιλιππῶν. Πρὸς τοῦτοις ἐδηλώθη διὰ γράμματος καὶ τῷ ἡγούμενῳ τῆς Μονῆς Γερομερίου ὅτι τούντεθεν ἔσται ἀπλῶς ἡγούμενος τῆς διαληθρεῖσης Μονῆς ἐργαζόμενος μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῆς ἐξασφαλίσεως καὶ προαγωγῆς τῶν διαφόρων κτημάτων καὶ συμφερόντων (α). Κατὰ συνέπειάν λοιπὸν τῶν ἀνωτέρω ὑποχρεοῦται ὁ μητροπολίτης νὰ μείνῃ 5 μῆνας εἰς τοὺς Φιλιππᾶς καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὴν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν τὴν κυρίως μητροπολιτικὴν ἑδρὰν. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐπεκυρώθη καὶ διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος, ὡς ἦν διὰ γράμματος ὁμοίου καὶ ἡ τῆς Βελλᾶς καὶ ἄλλων. Ἡ μητρόπολις τῆς Παραμυθίας, ἣς ὁ ναὸς σεμνύνεται ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, συγκροτεῖται ἐκ τῶν πάλαι ποτὲ διαλαμφασῶν ἀρχαίων καὶ περιφανῶν ἐπισκοπῶν, οἷον τῆς Εὐροίας, ἐν ἧ ὁ ἅγιος Δονάτος

(α) Τὰ 12 χωρία τῆς ἐξαρχίας τοῦ Γερομερίου εἰσέτι δὲν ἐδέχθησαν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πατριαρχείου ἐμμένοντα εἰς τὴν ἐξαρχίαν.

ἐπίσκοπος συνετέλεσε τὸσαῦτα ἀληθῶς θαύματα, τῆς Ἐλαίας, τοῦ Βουθρωτοῦ τῆς Φωτικῆς κτλ. αἵτινες πρῶται ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν καὶ διέπρεπον ποιμαινόμεναι ἐκάστη ἰδίᾳ ὑπὸ ἐπισκόπων σπουδαίων. Μετὰ ταῦτα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ ἰδίᾳ ἐν τοῖς μεταγενετέροις χρόνοις συνεχωνεύθησαν ἅπασαι αἱ ἐπισκοπικαὶ ἔδραι εἰς ἓνα μόνον ἐπισκοπικὸν θρόνον ἔχοντα ἔδραν τὴν Παραμυθίαν, διότι ἐκλειψάντων τῶν χριστιανῶν συνεπεῖχ' ἀποφόρων μεταβολῶν ἢ ἐνεκα τῆς σμικρότητος τοῦ πληθυσμοῦ μὴ δυνάμεναι νὰ χορηγῶσι τοὺς χάριν τῶν ἐπισκοπῶν καταβαλλομένους φόρους συνεχωνεύθησαν ἢ μετετέθησαν τῆδε κακεισεὼς αἱ ἐπισκοπαὶ Ἄετου, Εὐροίας, Ἐλαίας κτλ. αἵτινες ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Ἰλυκῆως, τῆς Εὐροίας καὶ Καμμυσανῆς μετὰ τοῦ Βουθρωτοῦ, καὶ τοῦ Βουθρωτοῦ μετὰ τοῦ Γλυκῆως κτλ. Προήχθη λοιπὸν τότε ὁ θρόνος εἰς μίαν γενικὴν ἐπισκοπὴν ἀπάσης τῆς Θεσπρωτικῆς χώρας, ἣτις ἀρχεται ἐκκλησιαστικῶς ἀπὸ τὸ ποτάμι Θεολόγου. Ἡ τῆς Παραμυθίας ἐκκλησιαστικὴ τιτλολογία διασώζεται εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς ἐπισκόπους αὐτῆς πρότερον καλουμένου τοῦ ἐπισκόπου «ὁ Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκῆως», εἶτα ὁ Παραμυθίας, Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκῆως «ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Θεσπρωτίας», νῦν δὲ «ὁ Παραμυθίας καὶ Φιλιππιῶν μητροπολίτης κτλ.» Ἡ τοσούτων ἐπισκοπῶν συγχώνευσις ἀποδεικνύει τὴν ὀλιγανθρωπίαν αὐτῶν καὶ ἐπομένως τὴν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπεληθούσαν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν αὐτῶν. Ἡ Ἐλαία ἐφ' ὅσον ἦν πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς Ἐλαιατίδος ἤκμαζεν ἐπὶ Ρωμαίων καὶ Βυζαντινῶν, σώζονται ἐν αὐτῇ εἰρείπια ἀξία θαυμασμοῦ, νῦν δὲ κόμμη ταπεινὴ Καστρί καὶ Ἐρημόκαστρον, παράλιον μεταξύ Ἰφναρίου καὶ Πάργας. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ Βυζαντινῶν ὑπῆρχεν ἐπισκοπικὸς θρόνος, ὅστις ἔφερον ἐκκλησιαστικὴν τιτλολογίαν «ὁ Ἐλαίας κτλ.». Ἡ πόλις αὕτη διετήρησε τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὡς καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Ἄετου τῆς Αἰτωλοακαρνανίας ὑποκειμένη τῷ Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἐγεῖροντο αὐτοῖσι μνημεῖα ἐπιτύμβια, ἐν οἷς ἐνεταφιάζοντο μετὰ τῶν κοσμημάτων ἔθρονον δὲ ἐντὸς τοῦ τάφου καθόλησαν ἀνημμένην καὶ ἐστόλιζον οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ὀλόγυρα τοὺς τάφους μὲ ἀνήθ' ἀπόφορα κτλ. Πολλὰ δ' ὑπάρχουσι μάρμαρα κίωνων τὰ ὅποια ἀφρήθησαν ἢ συνετριβήσαν εἰς μυρία τεμάχια καὶ πολλὰ ἐχρησίμευσαν εἰς ἰδιωτικὰ οἰκοδομὰς. Ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης ὤκουν Κύκλωπες ἢ Γίγαντες ὡς μαρτυροῦσι καὶ τὰ ὑπερμεγέθη ὄστα αὐτῶν. Πολλὰ καὶ διάφορα σώζονται παραδόσεις

ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ, ὡς καὶ διάφορα εἰρείπια οἰκοδομῶν καὶ θεμέλια ναῶν ἀξιοπεριέργων, μάλιστα οἱ γερνότεροι διηγούνται ὅτι εἰς Γίγας ἐκράτει μὲ τὰς χεῖρας τοῦ λίθου τεραστίου μεγέθους, ὃν ἐκύλιε μὲ ἄλας τοῦ τὰς δυνάμεις ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον μέχρι τοῦ ἄλλου· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ὄσα διασώζονται ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς εἰδωλοατριτικῆς ἐποχῆς κτλ. Ἡ Ἐλαία, περὶ ἧς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἦν οὐ μόνον πρωτεύουσα διωκόμενου ἐπαρχίας ἀλλὰ καὶ ἐπισκοπικὴ ἔδρα μὲ πολλὰ χωρία, καὶ κατόπιν πολλῶν ἐτῶν παρέλαβε καὶ τὸ τῆς Πάργας τμήμα, περὶ ὃ οὐσεβ. ἅγιος Ἀμασειᾶς κ. Ἀνθιμος Ἀλεξούδης οὐδένα λόγον ποιεῖται ἐν τῷ χρονικῷ αὐτοῦ καταλόγῳ (Νεολόγος ἀριθ. 6, 864 Ἰουνίου 19 1892). Ἐκ τινος παραδόσεως μανθάνομεν ὅτι εἰς τινὰ ἀμνημόνευτον ἐποχὴν ἦσαν Διονύσιος, Ἀκάκιος καὶ Κύριλλος ἢ Σωφρόνιος, οἵτινες διέπρεψαν ὡς ἐπίσκοποι τῆς ἐπαρχίας ταύτης μὲ τίτλον «ὁ Ἐλαίας καὶ Πάργας». Τοῦ δευτέρου δὲ ἡ πατρὶς λέγεται ὅτι ἦν ἡ Ὀχρὸς, ὅτι ἦν ἱερομόναχος καὶ ἐταξείδευεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀντιοχείας· ἀφείς τὴν Ἀντιόχειαν ἔρχεται χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος εἰς τὴν αὐτοῖσι ἐπισκοπὴν καὶ ἀναλαμβάνει τὸ μέγα τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἐλαίας καὶ Πάργας ἦν ἰα' ἐπισκοπὴ, καὶ ἐπὶ Ἀνδρονικοῦ ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Ἰωαννίνων. — Ὁ ἐν Παραμυθίᾳ ἱατρός κ. Δ. Α. Παναγιωτίδης παραδέχεται (Νεολόγος ἀριθ. 7, 728 Ἀπριλίου 26 1895) τὴν μὲν ἐπισκοπὴν Εὐροίας περὶ τὸ ἦδη ὑφιστάμενον χωρίον Γλυκῆ, τὴν δὲ τῆς Φωτικῆς, ἐν ἣ διέλαμψεν ὁ σοφὸς Διάδοχος, ἐν αὐτῇ τῇ Παραμυθίᾳ κατὰ τινὰ ἐν εἰρείποις ἀρχαίαν πόλιν ἐν τῇ θέσει «Λιμπόνι» κτλ. Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Φωτικῆς ἢ Φωτικῆς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐγράψαμεν ἐν τῇ «Ἐβδομαδιαίᾳ τοῦ Νεολόγου Ἐπιθεωρήσει» ἀρκετὰ, ὅτι αὕτη ὑπῆρχεν εἰς Γραιστούνησαν καὶ ἐκείθεν μετὰ τὴν καταστροφὴν εἰς Μοῆν Βελλᾶς μετετέθη ὁ ἐπισκοπικὸς θρόνος· πάντα ταῦτα περὶ τῆς Φωτικῆς ἐθεωρήθησαν περιττὰ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. Δ. Α. Παναγιωτίδου, ὅστις ἐνασχολούμενος μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐρευναν τῶν ἐκεῖσε ἀρχαιοτήτων, ἀνήρρεσε τὴν ἰδέαν ἡμῶν, ἣν εἰχομεν πρότερον περὶ Φωτικῆς, καὶ ἔθεσεν αὐτήν, δυνάμει ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀποδείξεων, ὡς λέγει (Νεολόγος ἀριθ. 6, 177 Φεβρουαρίου 15, 1890. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ «Κῆρυξ» τόμ. γ'. ἀριθ. 9 Μαΐου 11, 1891) ἐν τῇ θέσει «Λιμπόνι». Κατὰ συνέπειαν δὲ τῶν ἀνωτέρω, ἡ Φωτικὴ μήτε εἰς Γραιστούνησαν ἔκειτο, μήτε εἰς Βελλᾶν μετετέθη, ἀλλ' ἦν εἰς τὸ «Λιμπόνι» ἐγγὺς τῆς πρωτεύουσας Παραμυ-

θίας, ἤτις πρότερον κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ἐκαλεῖτο «Φωτική, καὶ εἶτα καταστραφείσης τῆς Φωτικής, ἀνεδείχθη πρωτεύουσα ἡ Παραμυθία, πρῶτον πολιτικὴ πόλις καὶ εἶτα ἐκκλησιαστικὴ ἀντικαταστήσασα τὴν Φωτικὴν». Ὁ ἀρχιερατικὸς τῆς Παραμυθίας θρόνος, δὲν ἦν εἰς τὴν θέσιν εὐρίσκεται ἡδη, ἀλλ' ἦν ἐξω τῆς Παραμυθίας καὶ πολὺ πιθανὸν πλησίον τοῦ «Λιμνίου». Ἀφ' οὗ ἡ Φωτικὴ ἐξηφανίσθη καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀπολέσθη, ἡ πολιτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ αὐτῆς ἔδρα ἐγκατελείφθη διὰ τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν, τοῦλάχιστον οὐδὲ μικρόν τι χωρίον φέρον τὸ ὄνομα αὐτῆς, διασώζεται ὡς τῆς Καμμενίσσης π. γ. τῆς Φοινίκης κτλ. αἵτινες καίτοι ἀπολεσθεῖσαι διεφυλάχσαντο ὁμοῦ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν ταῖς μικραῖς κώμαις ταῖς καὶ σήμερον τῷ ἀρχαίῳ ὀνόματι ἐπικαλουμέναις. Ἡ Φωτικὴ, ἐν ἣ διέλαμψεν ὁ σοφὸς Διάδοχος, ἔστις οὐ μόνον φιλοσοφικὰς ἀλλὰ καὶ μαθηματικὰς ἐπιστήμας ἐγνώριζε, κτισθεῖσα ὑπὸ Φωτίου, ἦν πόλις αὐτόνομος καὶ μάλιστα μία τῶν λαμπροτέρων πόλεων τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀμιλλωμένη πρὸς τὴν Δρυϊνούπολιν καὶ ἄλλας τῆς Ἡπείρου πόλεις. Πότε ὁμοῦ καταστράφη ἀγνωστον, διεσώθη ὁμοῦ ἐτι τὸ ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς διετηρεῖτο μέχρι τοῦ πέμπτου αἰῶνος μ. Χ., μάλιστα ἐπὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἢ ἐπισκοπῆ τῆς Φωτικῆς ἦν κατὰ τὸ Συνταγματικὸν ἔκτε καὶ ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Ναυπάκτου. Τὸ δὲ Γλυκὺ ἐδέχθη τὴν ἐπισκοπὴν κατόπιν τῆς καταστροφῆς τοῦ Βουθρωτοῦ—Καμμουσσανῆς κτλ. μάλιστα τοῦτο παρουσιάζεται ἀπὸ τὸ 1540 ὡς καὶ τὸ ὄνομα διεσώθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τιτλολογίαν ἀδ' Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκίως· ὥστε τὸ Γλυκὺ διεδέχθη τὴν ἐπισκοπικὴν τοῦ Βουθρωτοῦ ἀξίαν, ἐποπτεύουσα πάντα τὰ περὶ χωρία ἐν οἷς συνεωνεύθη καὶ ἡ τῆς Καμμουσσανῆς κτλ. Ἐν τῷ Γλυκεῖ σώζονται τάφοι ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ διάφορα εἰρηπια, ἅτινά εἰσι πόλεις ἀρχαίας ἢ τῆς Ἐφύρας καὶ Κηγγύρου, ἐν αἷς διέτριβον οἱ Θεσπρωτοὶ βασιλεῖς Ἀιδῶνεῖς καὶ λοιποὶ. Μνημονεύεται αὐτόθι ὅτι ἄλλοτε ἦσαν ἀρχιερεῖς Γλυκίως οἱ Δανιὴλ καὶ Φιλόθεος καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἡ ἐποχὴ ἐστὶν ἀδηλος, τοῦ δὲ δευτέρου ἦν ἡ τῆς συνηνωμένης Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκίως, 1594, ὃν ἀναφέρει καὶ ὁ ἱατρὸς κ. Δ. Α. Παναγιωτίδης (Νεολόγος ἀριθ. 7728—29 Ἀπριλίου 26 1895). Πῶς ἐλέγετο πρότερον τὸ Γλυκὺ πρὶν μετατεθῆ ὃ ἐν αὐτῇ ἐπισκοπικὸς θρόνος, ἀγνωστον, διότι οὐδεμίαν πληροφορίαν ἔχομεν καὶ ἐπομένως ὁ ἀρχιερατικὸς θρόνος μετεφέρθη εἰς καιρὸν, καθ' ὃ ἦσαν ἐξηφανισμένοι αἱ πόλεις Βουθρωτοῦ, Εὐροίας κτλ. καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δὲν δυνάμεθα

νὰ βροῖωμεν, διότι τὸ Βουθρωτὸν καὶ ἡ Εὐροία καταστράφησαν πολλὰς φορὰς καὶ αὖθις συνωκίσθησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέρχεται σύγχυσις εἰς τοὺς συγγραφεῖς καὶ δὲν δύναται τις νὰ εἴπη βριστικῶς, πότε ἡ Εὐροία συνεωνεύθη τῇ ἐπισκοπῇ Βουθρωτοῦ ἢ Γλυκίως, ἢ πότε αὕτη μετετέθη ἢ μετωκίσθη πέραν τοῦ ποταμοῦ Παῦλα, ἢ ἀλλαγῶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἡ πόλις Βουθρωτοῦ ἦν ἔνδοξος καὶ πλουσία κτισθεῖσα πρὸ Χριστοῦ τῷ 1179 καθ' ἣν ἐποχὴν ἐκτίετο καὶ τὸ κατὰ τὴν Λιτσάδην διασωζόμενον ἐν ἐρειπίοις τεῖχος «Σίνα» καλούμενον ὑπὸ τῶν περὶ χωρίων. Ἐν τῷ Βουθρωτῷ σώζονται πύργοι καταστρεφόμενοι καὶ διάφορα ἄλλα ἀξία λόγου τῆς ἀρχαιότητος σημεῖα. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων κτιρίων διακρίνεται πύργος τις, περὶ οὗ ἐμύθομεν παρὰ τῶν ἐγγυρίων, ὅτι αὐτόθι, καθ' ἃ λέγουσιν, ἐπὶ τοῦ πύργου ἦν ὠρολόγιόν ποτε, ἔπερ ἤκούετο ἐκ Κερκύρας. Ἔχει δὲ μεγάλας ὀψαρύσεις (α), πολλὰς ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας, ὡς πλάκας ἐπιτυμβίους μετ' ἐπιγραφῶν, ὑδραγωγεία τινα καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγορῆς εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Δονάτου εὐλογηθεῖσαν πηγὴν τῆς Σωρωνειᾶς, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ, ἄπερ εἰσὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ θάμνων καὶ ὑδάτων. Ὁ Βουθρωτὸς ἐχρημάτισεν οὐ μόνον ἔδρα πολλῶν βασιλείων ἕως τοῦ Μεγάλου Πύργου καὶ τοῦ Ἐλενοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπισκοπικὴ ἔδρα μετὰ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν ἀπὸ τὸ 451 μ. Χ. ἀφ' ἧς ἐποχῆς συνεχροτήθη ἢ ἐν Καλκιδόνι σύνοδος μέχρι τῆς 15'. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε μετετέθη εἰς Γλυκὺ ἢ εἰς τὸ βορειότερον καὶ ἀσφαλέστερον τῆς Θεσπρωτικῆς μέρος, εἰς τὴν Καμμουσσανῆν, 1 ὥραν μακρὰν τοῦ Ζαμαντᾶ, καὶ κατ' ἄλλους εἰς Εὐροίαν, ἀλλ' ἢ Εὐροία τότε ἦν καταστραμμένη, διότι μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος ἐσώζετο ἡ Εὐροία, καθ' ἃ ἐκ τῶν ἐπισκόπων αὐτῆς δὴλον· ἢ δὲ ἐπισκοπῇ Βουθρωτοῦ ἦν καὶ κατὰ τὴν Θ'. καὶ ΙΑ'. ἑκατονταετηρίδα ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς διασώζεται εἰσέτι εἰς τοὺς ἀρχιερατικοὺς τίτλους. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἢ ἐπισκοπῇ Βουθρωτοῦ ἦν ἢ. καὶ ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν Ναυπάκτου. Τῷ δὲ 540 ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἢ ἐπισκοπῇ αὕτη ἦν Θ'. καὶ ὑπήγετο τῇ μητροπόλει Νικοπόλεως. Τῷ δὲ ἐπὶ Ἀνδρόνικου 1318 ἦν δ'. ἐπισκοπῇ καὶ ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν Ἰωαννίνων, ὡς καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ Φωτικῆς καὶ Εὐροίας, αἵτινες εἰσιν ἢ μὲν ἐβδόμη ἢ δὲ ἕκτη.

(ἔπειτα συνέχεται).

Νικόλαος Γ. Μυστακίδης.

(α) Τὸ Βιζύρι πολεῖται ἐπάνω τῶν 40 χιλ. γροσίων, ἐξίγει ὀψάρια κατὰ οἶον κεφάλους, λαυράκια, αὐγοτάρια κτλ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ*

Νικηφόρος.

Ουτος κατήγετο ἐξ Ἀχρίδος, διαδεχθεὶς τὸν ἀποθνήσκοντα Ζωσιμᾶν ἐν ἔτει 1746 ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου, τὴν ὁποῖαν διεκράτησε μέχρι τοῦ 1769, ἦτοι ἐπὶ τρία καὶ εἴκοσι περίπου ἔτη. Ὁ Νικηφόρος εἶναι γνωστὸς εἰς τὴν ἱστορίαν διότι οὗτος μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχιερέων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκθέσας εἰς τὸν τότε πατριαρχεῦντα ἐν Κων)πόλει Σχμουήλ τὸν α' τὴν ὀλικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἥτις ἐκ διαφόρων λόγων ἐδυσπράχει καὶ πολλαχῶς ἔπασχεν, προσήρτησεν αὐτὴν εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπῆλλάξεν ἐκ τῶν ἀπειλούντων αὐτὴν ἐτέρων μειζόνων δεινῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο τῆς προσαρτήσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀγ. Ἰουστινιανῆς εἰς τὸ θέμα τῆς Κων)πόλεως ἄλλοι ἄλλως ἐκτιμῆσαντες εἰς ἄλλους ἢ τοὺς ἄληθεῖς ἀπέδωκαν λόγους. Οὕτως ὁ ἐξ Ἀχρίδος κ. Μ. Δημίταξ ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ τῇ ἐπιγραφομένῃ « τὰ περὶ τῆς αὐτοκεφαλῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγ. Ἰουστινιανῆς » περὶ τῆς προσαρτήσεως τῆς ἐν λόγῳ ἀρχιεπισκοπῆς τὸν λόγον διαμακρῶν ποιούμενος περᾶται ν' ἀποδώσῃ τὸ γεγονός τοῦτο εἰς τὸν φθόνον καὶ τὴν πλεονεξίαν τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχεύοντος Σχμουήλ τοῦ α', ὅστις φθονῶν δῆθεν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀχριδῶν Ἰωάσαφ καὶ ἐπορθαλιμῶν τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐκκλησίας ἐκείνου, διέβαλλεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰψήλην Πύλῃν ὡς ἀγωνιζόμενον ν' ἀποσπασθῆκαὶ πολιτικῶς, ὄντα ἐκκλησιαστικῶς αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον (ὄρα περὶ αὐτοκεφ. ἐκκλησ. Ἀγ. Ἰουστ., σελ. 82 καὶ καὶ ἐξῆς).

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ἀρ' ἐνός μὲν, ὅτι ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀγ. Ἰουστινιανῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἦν οὐχὶ ὁ Ἰωάσαφ, ἀλλ' Ἀρσενιὸς τις καὶ Πελαγωνίας, ἐφ' ἐτέρου δ' ὅτι ἡ προσάρτησις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς οὐχὶ τῇ διαβολῇ τοῦ Σχμουήλ καὶ τῷ φθόνῳ, ἀλλὰ τῇ ὁμοθυμᾶ αἰτήσῃ τῶν ἐπὶ τούτῳ εἰς βασιλευσσαν μεταβάντων Μητροπολιτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, ὡς καὶ ὁ Σισανίου Νεόφυτος ἐν ἰδίῳ ἀναφέρει σημεῖωμάτι, συνετελέσθη, αἱ κατὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μομφαὶ τοῦ εἰρημένου συγγραφῶς, φαίνεται ὅτι εἰσὶν ἄδικοι καὶ ἱστορικῶς ἀστήρικτοι· ἀποθνήσκοντος δὲ τοῦ κύρ Ζωσιμαῦ, γράφει ὁ Νεόφυτος, ἀντ' αὐτοῦ ἔλαβε τὸν θρόνον τοῦτον Σισανίου ὁ κύρ Νικηφόρος ὁ ἐξ Ἀχρίδος, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 1767 εἰς βασιλευσσαν πορευθεὶς μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχιερέων λέγω τῆς Καστορίας κύρ Κύθμιου, Βοδενῶν Γερμανοῦ, Στρωμνίτιστος

Ἀνανίου, καὶ Γρεβενῶν Γρηγορίου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Σχμουήλ καὶ κινήσαντες ἀγωγὴν ὁμοθυμαδόν, μετέθεσαν τοῦ; ὑποκειμένους ἐξ ἀρχῆς τῷ τῆς Ἀχρίδος κλίματι ἐνώσαντες αὐτὰς τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως—καὶ ἀπεβλήθη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχρίδος, ὄντος τότε ἀρχιεπισκόπου ταύτης Ἀρσενίου τινός καὶ Πελαγωνίας» (κωδ.ξ. σ.281.).

Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ὁ εἰς τὴν προσάρτησιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν συντελέσας καὶ ἐργασθεὶς ἦν ὁ Ἀχριδινὸς τὴν πατρίδα Σισανίου Νικηφόρος οὗτος, ὅστις καὶ ὡς Ἀχριδινὸς καὶ ὡς Μητροπολίτης Σισανίου δὲν θὰ ἐξυπνέει ἀναμφιβόλως τὰ ὅσα τῷ Σχμουήλ ἀπεδόθησαν σχέδια, οὐδὲ θὰ εἰργάζετο εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ αὐτοκεφαλῆς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐὰν αὕτη δὲν ὑπυγορεύετο ὑπὸ τῆς συγχρόνου ἀνάγκης. Ὁ Νικηφόρος δύο ἔτη μετὰ τὴν προσάρτησιν, ἦτοι ἐν ἔτει 1769, παραιτησάμενος ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ἐν Κωνστ)πόλει ἔτει 1770 ἀποθνήσκει, ἔνθα ἐφησυχάζων φαίνεται ὅτι διέτριβεν ἀπαιτηθεὶς οὐν ὁ εἰρημένος κύρ Νικηφόρος, γράφει ὁ Νεόφυτος, τῆς ἐπαρχίας ταύτης οἰκειοθελῶς ἐν τῷ ἔτει 1770 Ἰανουαρίου 5, ἐτελεύτησεν ἐν βασιλευσσῃ, κἀκαίσε ἡζιῶθη κηδεῖας ἐντίμου».

Κύριλλος

Οὗτος διαδεχάμενος, κατὰ τὸν Νεόφυτον, τὸν παραιτηθέντα Νικηφόρον ἦν ἐκ Τραπεζοῦ τοῦ ἐν Ἰωαννίνις Ζαγοράξ· ἐκλεγείς δὲ Μητροπολίτης Σισανίου ἐν ἔτει 1769, ἐποίμανε τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐπὶ τρία καὶ εἴκοσι περίπου ἔτη, ἦτοι μέχρι τοῦ 1792, ὅποτε καὶ ἀπονήσκει ἐν Σιατιστῇ, ταρεῖς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κατὰ τὸν Νεόφυτον. Τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίλλου ἀναφέρονται ὡς ἐξῆς ἐν τῷ τῆς Μητροπόλεως κώδικι « μετὰ τὴν οἰκειοθελῆ παραίτησιν τοῦ κύρ Νικηφόρου ψήφῳ κοινῇ τῆς ἐν Κωνσταντ)πόλει Μεγάλῃς Ἐκκλησίας προὐβιβάσθη εἰς τοῦτον τὸν θρόνον ὁ κύρ Κύριλλος ὁ ἐκ Τραπεζοῦ τοῦ ἐν Ἰωαννίνις Ζαγοράξ καταγόμενος κατὰ τὸ 1769 ἔτος, ἔζησε δὲ μέχρι τοῦ 1792 ἔτους, τῇ 3ῃ Ἰουλίου καὶ ἐξημέτησε τὸν βίον καὶ ἐτάφη ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ἐν Σιατιστῇ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου» (κωδ.ξ. Μητροπόλ. σελ. 281.). Ὁ Κύριλλος ἄρα κατὰ ταῦτα εἶναι ὁ πρῶτος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀποσταλεὶς Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, περὶ αὐτοῦ δὲ οὐδὲν σήμερον ἕτερον γνωρίζομεν.

Νεόφυτος.

Οὗτος καταγόμενος ἐξ Ἀβδέλλας τῶν Γρεβενῶν, κατὰ τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ, κατατεθείσας ἐξ ἰδίας χειρὸς ἐν τῷ σωζομένῳ τῆς Μητροπόλεως ἀρχαίῳ κώδικι, διετέλεσε τὸ πρῶτον διάκονος τοῦ ἐκ Σιατιστῆς ὁρμωμένου Γρεβενῶν Γρηγορίου ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 195—197.

καί εἶτα ἐπὶ εἰς μῆνας ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάτης ἐπισκοπῆς Ἐρυθρῶν, προαχθεὶς κατ' Αὐγούστου τοῦ 1792 καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας Νεοφύτου τοῦ Ζ' (1789—1792), ἐν τῷ κατὰ Ἀρκαούτκιον γὰρ τῶν Παιμειρίστων Ταξιαρχῶν εἰς Μητροπολίτην τῆς ἐπαρχίας Σισανίου.

Ὁ Νεόφυτος ποιμάνας τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου ἐπὶ ἐννέα καὶ δέκα περίπου ἔτη, ἦτοι μέχρι τοῦ 1811, εἰργάσθη ἐν αὐτῇ ὡς οὐδεὶς ἴσως τῶν προκατόχων αὐτοῦ, Μητροπολιν μὲν ἰδίοις ἀναλώμασιν ἀνεγείρας, κατὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ κώδικι γράφόμενα, τὸν ἤδη δὲ σωζόμενον μεγαλοπρεπέστατον ἐν Σικτίστη Μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου «τῆ συνδρομῇ καὶ ἄλλων προκρίτων Σικτίστης», ἐπὶ τῶν θεμελίων, τοῦ ἐπὶ Δανιὴλ κτισθέντος τοιοῦτου, ἀνιδρύσας. Καὶ ὅσα μὲν περὶ τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ἐν λόγῳ ναοῦ ὁ Νεόφυτος ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ Δανιὴλ λόγῳ ἀνεγρῆσμενον. Ἐνταῦθα δὲ καταθέτομεν Ἠρωικεῖον τι Διονυσίου τινὸς δικαίου, πάντως τοῦ Νεοφύτου, περὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Μητροπόλεως Σικτίστης, ἔχον ὡς ἐξῆς:

« Πολλοὶ μὲν κατὰ θυμὸν ἔθεντο ἔγειρ' ἐνταυθὶ
Μητροπολιν γλαφυράν, οὗτις ὅμως οἷός ἦν.
Μοῦνος κλεινὸς Νεόφυτος λίπε κτήμα ἐόν ἦνδε
τοῖς μετ' αὐτὸν ἔδω, οἰκίαν ἀρίστην »
Ἰωαννίκιος.

Ὁ διαδεχόμενος τὸν Νεόφυτον Ἰωαννίκιος εἶναι ὁ Βασὶς ἀπὸ τῆς προσαρκτήσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρὶδῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολίτης Σισανίου διορισθεὶς, διακρατήσας τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐπὶ τέσσαρα καὶ εἰκοσὶ ὅλα ἔτη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1811—1835. Κατ' ἔτος ἐκ Μητυλίνης ἀπέθανε δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ Μάιον τοῦ 1835, ἔνθα καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ δεῖκνυται. Περὶ τοῦ Ἰωαννικίου τούτου οὐδὲν ἕτερον εἶναι γνωστὸν.

Λεόντιος.

Ὁ Λεόντιος διαδεχθεὶς τὸν Ἰωαννίκιον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου φαίνεται ὡς ὁ Ἀσὶς Μητροπολίτης Σισανίου ἀπὸ τῆς προσαρκτήσεως, ὅστις συνοδικὸν μέλος ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ παραλαμβάνεται, εὐρισκόμενος ὡς τοιοῦτος υπογεγραμμένος εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν ἔτει 1841 γενομένης ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Κυζίκου Ἀνθίμου τοῦ Β'. Κατ' ἔτος ἐκ Μητυλίνης, διεκράτησε δὲ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐπὶ εἰς καὶ δέκα ἔτη καὶ μῆνας ἐννέα, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1835—1852, ἀποθανὼν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ τελευταίου ἔτους. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου μετετέθη ἐκ τῆς ἐπαρχίας Γάνου καὶ Χώρας, ἡν πρῶτον κατείχεν. Περὶ αὐτοῦ ἀναφέρονται πλείστα ἀνεκδότῃ τὴν ἀρέλειον τοῦ ἀνδρὸς μαρτυροῦντα.

Μελέτιος.

Ὁ Μελέτιος διορισθεὶς Μητροπολίτης Σισανίου ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Λεοντίου, ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Πλαταμῶνος, ἦν τὸ πρῶτον ἐπίοιμανεν, ἦν Συρναίος

τὴν πατρίδα· τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου διακρατήσας ἐπὶ δώδεκα ὅλα ἔτη, προσεκλήθη ἐν ἔτει 1863 συνοδικὸν μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀποσταθεὶς μετὰ τοῦ Λαρίσσης Στεφάνου, ἀντιπρόσωπος τῆς Συνόδου εἰς Ἀμάσειαν, ὡς παραλήξῃ τὸν ἐν ἐκλεγέντῃ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχῃν Σωφρόνιον τὸν ἀπὸ Ἀμασειάς, τὸν ἤδη Πατριάρχῃν Ἀλεξανδρείας. Περὶ τοῦ Μελετίου χειρογράφον τι ἐν τῇ Μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ κατακείμενον οἷον συνεχίζον τὸ ἔργον τοῦ Νεοφύτου περὶ τῶν Μητροπολιτῶν Σισανίου, ποιεῖται τὰς ἐξῆς βραχυτάτας σημειώσεις: « πρὸς διαδοχὴν τῶν Λεοντίου προλήξῃ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Σισανίου ὁ Πλαταμῶνος Μελέτιος, Συρναίος τὴν πατρίδα, ἐγκρατῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἠθάραθεν σοφίας » ὁ Μελέτιος ἦν ὄντως ἐντρίβεστατος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐξέδοτο δὲ τύποις καὶ μουσικὸν βιβλίον, ἀντίτυπα τοῦ ὁποῦ πολλοῦ λαοῦ σώζονται. Ἀπέθανεν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, προσβληθεὶς ὑπὸ ὀξείας νόσου, ἔνθα συνοδικῶς διέτριβεν. Ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Δ' ἐν ἔτει 1852, ὁ Μελέτιος προσέλαβε τὸν τίτλον τοῦ λέγεσθαι καὶ γράφεσθαι ὑπέρτιμος ἐξαρχος Μακεδονίας, τὸν ὅποιον μετὰ ταῦτα καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἱεροῦσι Μητροπολίται Σισανίου, τὸ ἀπονέμον δὲ τὸν τίτλον τοῦτον πατριαρχικὸν γράμμα διατρεπούμενον ἐν τινὶ κώδικι τῆς Μητροπόλεως, καταθέτομεν εἰς τὴν δημοσιότητα πρὸς διατήρησιν ἔχον οὗτο.

[ἀκολουθεῖ]

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Ε. ΤΟΥΜΠΑΛΙΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Θάνατος Μ. Δουκὸς τῆς Ρωσίας Γεωργίου Ἀλεξάνδροβιτς. — Ἐπὶ τῷ ὀδυνηρῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Δουκὸς τῆς Ρωσίας Γεωργίου, ἀδελφοῦ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάου τοῦ Β' καὶ υἱοῦ τῆς σεπτῆς χήρας αὐτοκράτειρας Μαρίας Θεοδοσωῶνας, διαβιβασθέντι ἐκ Παιτροπόλεως τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ, τελεσθέντος μνημοσύνου ἐν τῷ ἐν Βαθυρρῶκι ἱερῷ ναυδρίῳ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βαντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχίων, μεταβὰς εἰς Βαθυρρῶκα τὸ μὲν παρέστη κατ' αὐτό, τὸ δὲ ἐξέφρασε τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ρωσίας Ζηνοβίου τὰ θερικὰ συλλυπητήρια τῆς Α. Θ. Π. καὶ τὰς ὑπὲρ ἀναψύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος σεπτῶ νεκροῦ εὐχάς.

Ἀθήμηρον δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπευθύνει ἐκ μέρους αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἁ-

γίας και ιερῶς Συνόδου τηλεγράφημα πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Τάρον Νικόλαον Β' ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν λύπην αὐτοῦ τε καὶ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ περιποθητοῦ ἀδελφοῦ τῆς Α. Α. Μ. καὶ ἠύξαστο ὑπὲρ αἰωνίας ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος.

—*Χειροτονία Συντάκτου.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἢ ἐν μέσῳ αὐροῦ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματοῦ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Γαλατῶν ἱερῷ κατ' οὐρανὸν Χριστοῦ, ἱεροῦργούντων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Βεροῦας Κωνσταντίου, Μακρονείας Ἰωακείμ καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, ἢ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου ἐφηρισμένου Συντάκτου Εὐγενίου. Μετὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς περιβελημένος τὴν οἰκείαν στολὴν καὶ κροτῶν τὴν ἐγχειρισθείσαν αὐτῷ ποιμαντικὴν ράβδον διένειμε τῷ πολυπληθεῖ ἐκκλησιαστικῷ τῷ ἱερῷ ἀντιδωρον καὶ μετέπειτα ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν τε ἀγίων ἀρχιερέων καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων ἐνοριτῶν καὶ φίλων αὐτῆς.

—*Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως.*—Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀρίετο εἰς βασιλεύσαν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Λουκάς, ὃς καὶ κατευθυνθεὶς εἰς τὴν Πατριαρχεῖα ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. Αὐθήμερον ἐγένετο αὐτῷ περὶ τὴν ἐνώπιον τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῷ Μήνιμα, καὶ εἶτα ἐν τῷ πανσέπτῳ κατ' ἡ νόμισμένη εὐχαριστία.

—*Συγχαρητήρια.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πληροφορηθεὶς ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ βασιλοπάτωρ Μιλῆνος ἐκ σπουδαίου κινδύνου διεσώθη ἐσχάτως, ἀπηύθυνε τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ συγχαρητήριον τηλεγράφημα ἐκ μέρους αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν βασιλέα τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρον καὶ τὴν Α. Α. Μ. τὸν βασιλοπάτωρα καὶ πρῶν βασιλέα Μιλῆνον.

Εἰς τὸ Πατριαρχικὸν τοῦτο τηλεγράφημα ἀπαντῶσι αἱ Α. Α. Μ. ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος ἐξέφρασε τὰ υἱικά αὐτοῦ σεβάσματα καὶ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ ταῖς διαβασθεῖσαι πατριαρχικαῖς εὐχαῖς, ὁ δὲ βασιλοπάτωρ τὴν βαθεῖαν ἐγνώμωνσύνην πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξαιτούμενος καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Π.

—*Μ. Ἀρχιεπισκοπία.*—Τῆς θέσεως τῆς Μ. Ἀρχιεπισκοπίας κενῆς διατελούσης ἐνεκα τῆς εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα προαγωγῆς τοῦ τέως Μ. Ἀρχιεπισκόπου, ἢ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχειροθέτησε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 27 ἡλῆσαντος, εἰς Μίγαν Ἀρχιεπίσκοπον τὸν πανοσιολογ. τέως Δευτερεύοντα Λαυρέντιον.

Δευτερεύων διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ὁ τέως Τριτεύων Παρθένιος, Τριτεύων δὲ ὁ ἱερολ. Βενιαμὴν ὑπότροπος τῆς Α. Θ. Π.

—*Ἀπονομή Ἐκκλησιαστικοῦ ὄφρου.*—Ἄσμενοι ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς τεκμηριῶν βαθεῖαν ἐκτίμησιν τῆς

θεοριλοῦς δράσεως καὶ εὐσεβοῦς φερεπονίας τῆς Α. Ε. τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐγκρίτου ὁμογενοῦς, μέλους δὲ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἀνδρέου Κοπάκη ἐφέντη, πολυτίμου ἀμα συνεργάτου ἡμῶν, ἀπένειμεν ἐσχάτως τῇ Α. Ε. τὸ ὄφρῖκιον τοῦ Μ. Ρήτορος τοῦ ἀγιοτάτου ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

—*Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.*—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλου Χρυσοστόμου τῷ ὁμογενεῖ Ἀλεξάνδρῳ Παντζίρη βέη, διερμηνεῖ τῆς Ὁθωμανικῆς Τραπεζῆς, τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσήσεις ἐπὶ τῷ ἐναγχοῦ ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἄνακτος ἀπονεμηθέντι αὐτῷ βιβλίῳ Βαλκίῳ.

Αὐθήμερον ἢ Α. Θ. Π. διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀπεσταλμένου αὐτοῦ διηρώτησε τὰ κατὰ τὴν ὑγείαν τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιότιμου Κ. Κωνσταντινίδου ἀδιαθετοῦντος.

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἢ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς σερβικῆς πρεσβείας Χριστίτης.

—*Πατριαρχικὰ προσήσεις.*—Τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου ἀδιαθετοῦντος ἀπὸ τινων ἡμερῶν, ἢ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διηρώτησε τὰ περὶ τῆς υγείας τῆς Α. Ε. τῇ παρελθούσῃ δευτέρῃ ἀποστείλας εἰς Νεοχώριον τὸν πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιεπίσκοπον Λαυρέντιον.

—*Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*—Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς ἢ Α. Θ. Π. σὺν τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ μετέβη ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης αὐτῶς.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ μνήμῃ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἢ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Λαυρέντιου καὶ Δευτερεύοντος Παρθένιου τοῖς τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἐορτὴν ἄγουσι, τῇ Α. Ε. τῷ Πυλάκῃ πασῶ Φενερλή, τῇ Α. Πανιερότητι τῷ μητροπολίτῃ πρῶν Κώου Παύλῳ, τῷ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπῳ τοῦ Πατριάρχου τῶν Σύρων Πέτρῳ, τοῖς δὲ Παύλῳ Κορωνάκῃ καὶ Πέτρῳ Σκυλίτῃ παραθερίζουσιν ἐν ταῖς Πριγκηποννήσις τηλεγραφικῶς.

—*Πρώροι ἐιδήσεις.*—Ἐν ἐπιχωρίῳ ἐφημερίδι ἐδημοσιεύθησαν χθὲς πληροφορίαι περὶ ἀποφάσεων ληφθεισῶν δῆθεν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπὶ σχεδίου διαίρεσως μιᾶς ἐπαρχίας καὶ περὶ βελτιώσεως τινος τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας ἱερῶν τινων Μητροπόλεων. Αἱ δημοσιευθεῖσαι πληροφορίαι εἰσὶ πρώροι καὶ παραμορφωμένοι ὡς συμβαίνει πάντοτε ὡσάντι καινόςπουδοι πευθῆνες πλημμελῶς ἀντιλαμβανόμενοι ἐκκλησια-

στικῶν ζητημάτων φρονούσιν ὅτι καλόν τι καὶ ἄγιον πράττουσιν ἐξαγγέλλοντες ὡς τετελεσμένα πράγματα ὑπὸ μελέτην εἰσέτι εὐρισκόμενα καὶ ἐμβριθοῦς μελέτης ἀληθῶς χρῆζοντα. Ἄξιοι μομφῆς εἰσιν οὐχί τόσφοι ἀδυσκνήστως τοιαῦτα δημοσιεύοντες, ὅσοι μεταδιδόντες τὰ τοιαῦτα τοῖς δημοσιογροφῶσι, οἵτινες οὕτω καλῆ τῇ πίστει ἴσως πλανώμενοι πλανῶσιν ἐν ἀγνοίᾳ καὶ τοῖς ἀναχνώστας αὐτῶν.

— Ζωγράφειος Γυμνάσιον. — Ἐν μέσῳ πυκνῆς φιλομούσου ἡμετέρας ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 27 λήξαντος, ἡ τοῖς ἀποφοίτοις τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου ἀπονομή τῶν πτυχίων. Τῆς σημοπρεποῦς τελετῆς προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου, Βεροσῆς Κωνσταντίου, Ρόδου Κωνσταντίου, Μαρωνείας Ἰωακείμ, Σαζοαχαθουπόλεως Παρθενίου, Σκοπίων Ἀμβροσίου, Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου ὡς καὶ τῶν περιπεδημούντων μητροπολιτῶν Διδυμοτείρου Φιλαρέτου καὶ Ἀθήνου Διοδώρου. Κατὰ τὴν τελετὴν παρέστη καὶ ὁ ἐπιτετραχμμένος τῆς ἑλληνικῆς Πρεσβείας Εὐγένιος Ζαλοκώστας.

Τῆς καθιερωθείσης ἱεροτελεστίας γινομένης, ἐψάλησαν ὕμνοι ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γνωστοῦ μουσικοδιδασκάλου Εὐστρατίου Παπαδοπούλου. Εἶτα παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ ἐλλόγιμος γυμνασιάρχης Μιχαὴλ Κεφάλας ἀπήγγειλεν εὐχολόγιον τὴν κατὰ τὸ λήξον σχολικὸν ἔτος συντελεσθεῖσαν πνευματικὴν ἐργασίαν ἐν πάσαις ταῖς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ διατελούσαις σχολαῖς τῶν συνοικιῶν τῆς μεγαλωνύμου ἐνορίας Σταυροδρομίου κατεστρέψας τὸν λόγον δι' ἐπιλόγου μεστοῦ παιδαγωγικῶν ὑποθηκῶν πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας τοῦ ἰδρύματος καὶ εἰς τὸν ἄγωνά τοῦ κοινωνικοῦ βίου εἰσπρχομένους. Τῶν πρώτων τελειοδιδάκτων 8 τὸν ἀριθμὸν λαβόντων κατόπιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Π. τὰ οἰκεία πτυχία, ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων καὶ ζηλωτῶν ὑπὲρ παντός ἐθνικοῦ καθιδρύματος μοχθῶν ἱατρὸς Α. Λιμαρχῆς καὶ ἀνέγνω ἐκθεσιν ἀπεικονίζουσαν τὴν ὀλικὴν κατάστασιν τοῦ παιδευτηρίου καὶ κατέληξεν ἀποτείνων τοῖς ἀποφοίτοις ἰκανὰς πρακτικὰς ὑποθήκας.

Ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Π. ἐκφράσατο τὴν λύπην τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αἰδίου ἱδρυτοῦ τοῦ φερωνύμου φυτωρίου ἐπεσπράχισε τὴν λαμπρὰν ταύτην τῶν γρυμμάτων διὰ τοῦ ἀκολουθοῦ προσωνύματος :

Φιλόμουσος ὁμῆγοις !

« Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παρὰ τῷ ἐργαζομένῳ τῷ ἀγαθῷ » ἀποφαίνεται. Ἐργῶν ὁ μέγας τῶν ἑθῶν διδάσκαλος, ὁ οὐρανοδῶμων Παῦλος.

Δόξα λοιπόν, τιμὴ καὶ εἰρήνη προεπι καὶ τῷ αἰμυνηστῷ μεγάλῳ τοῦ Γένους ἡμῶν ἐνεργῆτι, Χρηστάκη Ζωγράφῳ διότι ἀνήκων οὗτος εἰς τὴν δσημέραι

ἐλαττομένην ἀτυχῶς φάλαγγα τῶν φιλογοῶν καὶ θερμογυῶν τῆς εὐάνδρου Ἡλείου ἀνδρῶν, καὶ γροῦν ὅτι ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς παιδείας ἐξαρτᾶται ἡ πραγματικὴ ἀναγέννησις καὶ ἡ εἰδαιμονία πάσης κοινωνίας, οὐ μόνον εἰς τὰ δπάρχοντα παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτήρια καὶ τοὺς συλλόγους καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἐργάσατο τὸ ἀγαθὸν, βοηθήσας καὶ ὑποστηρίξας αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἴδρσε νέας Σχολὰς καὶ δὴ καὶ τὴν ὁμώνυμον ταύτην, μεγάλως ἐνεργηθεῖσας οὕτω τὴν πολυπληθεῖ ταύτην συνοικίαν τῆς Βασιλευπόλεως.

Ἐπὶ πίστιν ταῦταις ταῖς ἐνεργεταῖς καὶ πέρσει μὲν κατὰ τὴν ἐπίσημον τελετὴν τῶν ἐξετάσεων τοῦ Ζωγραφείου τοῦτου Γυμνασίου, ἀσθενούτος ἐκείνου σοβαρῶς, ἠξάμεθα πάντες ὁμοφώνως διπὲρ ὑγείας καὶ ἀναρρώσεως, ἐφέτος δὲ συγκεινημένη τῇ καρδίᾳ διπὲρ μακαρίας μνήμης ἐκείνου, μεταστάντος ἤδη τῷ τῆδε, καὶ διπὲρ αἰωνίου ἀναπαύσεως αὐτοῦ ἐν σπηναῖς δικαίως.

Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν καὶ τὸ Γένος σῆμαρ δικαίως ἐθρήνησεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αἰμυνηστοῦ ἀνδρὸς ὡς ἐπὶ ἐθνικῇ ἀπωλείᾳ, καὶ δικαίως ἐξακολουθοῦμεν πάντες ἀπὸ ἔτους ἡδὴ τὴν μὲν μνήμην αὐτοῦ ἐν εὐσημίασι ὁσάκις γεραίροντες καὶ μακαρίζοντες, τῇ δὲ εἰσεβῆ καὶ ὁμολήτῳ συζῆγο Δομνίκα καὶ πάση τῇ ἀποργανισθῆσιν οἰκογενεῖα ἐξαιτοῦμενοι θεῶν ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ ἐπίσχυρον πρὸς ἐξακολουθήσιν τῶν τοῦ αἰδίου πατρὸς βουλεμμάτων ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Ζωγραφείου τοῦτου Γυμνασίου, καὶ ἐν γένει ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Γένους ὃ τοσοδοσὸν ἠγάπησε καὶ ἐτίμησεν ὁ αἰμυνηστος Χρηστάκης.

Ἡ φιλότιμος καὶ φιλόμουσος Κοινότης Σταυροδρομίου, συντελεσμένη παρὰ τοῦ κτίτορος παραλαβούσα τὸ Κατάστημα καὶ διοργανώσασα ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ κατὰ τὰς νεωτέρας κοινωνικὰς συνθήκας, παρέσχε εἰς τὰ φοιτῶντα τέκνα αὐτῆς πλήρη τὴν ἐγκύλιον παιδευσιν, καὶ ἰδοὺ ἐφέτος διὰ πρώτην φορὰν ἀπολιούται χάριτι θεῆα καὶ πετυθετοῖς τελειοδιδάκτοι, εὐλογοῦντες τὸ ὄνομα τοῦ Κτίτορος καὶ τῆς Κοινότητος.

Τούτοις, ἀπολυομένοις νῦν εἰς τὸ πρὸ αὐτῶν διαιογόμενον ἐνθὸν καὶ δυσχερὲς στάδιον τοῦ πρακτικοῦ βίου, εὐχόμεθα ἐν εὐλογίαις ἐκκλησιαστικαῖς πᾶσαν προκοπὴν καὶ δρᾶσιν ἔντιμον καὶ ἑθροπρεπῆ εἰς μνημόσυνον τοῦ μεγαλήτορος ἱδρυτοῦ: ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἐργαζομένοις τὸ ἀγαθὸν ἐν τῷ πνευματικῷ τούτῳ ἀμπελῶνι, τοῖς τιμωτάτοις ἐφοροῖς, τῷ ἐλλογίμῳ διευθυντῇ καὶ τῇ λοιπῇ χορείᾳ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἀποπέμποντες τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς, δεόμεθα τοῦ Πατρὸς τῶν φῶτων ἵνα ἐμπνεῖ αὐτοῖς ἑλπίον ἀκάματον πρὸς τελειοτέραν τοῦ Ζωγραφείου ἀνάπτυξιν καὶ μείζονα καταρτισμὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευομένων, ἐπὶ ταῖς χρησταῖς ἐλπίται καὶ τῇ γλυκείᾳ πεποιθησῆι οὗ ἐἰ οἰκογένεια τοῦ ἱδρυτοῦ

οὐδέποτε θέλει ἀνεχθῆ βλέπουσα τὸ φερόμενον τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς ἐκπαιδευτήριον πάσχων ὀλιγῶς καὶ φθίον προώρως, ἀλλ' ὅτι τὸν φαντικὸν θέλει ἔλθῃ ταχέως ἀρωγός, ἀντιλήπτωρ καὶ σωτὴρ αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν καταστάσεων εἰς τὰς καὶ προκοπὴ γίνεται πάντοτε ἐπὶ τὴν σκέπην τῆς Α. Αὐτοκρ. Μεγαλειότητος, τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἀνακτος, εὐχηθῶμεν ὅπως ὁ Ὑψίστος χαριζήται Αὐτῷ ὑγιεινὰ ἀμετάπτωτος καὶ διατηρῆ ἀκλόνητος ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου τῶν ὁσμανιδῶν θρόνου. Ἀμήν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἰουλίου

1 Ἰουλίου 336.—Εἰσόδος εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἀποστόλου Τιμοθέου.

2 Ἰουλίου 1839.—Κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου χειρὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος.

3 Ἰουλίου 323.—Μάχη ἐν Ἀδριανουπόλει μεταξὺ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀγόντος 120,000 στρατιωτῶν πεζῶν καὶ δεκακισχιλίους ἵππεῖς, καὶ Λικινίου ἔχοντος 150,000 πεζοὺς σὺν ἵππεσὶ δεκαπεντακισχιλίους.

5 Ἰουλίου 1590.—Ὁ πρεσβύτερος καὶ πρωτοσύγκελλος Μελέτιος Πηγᾶς, ὁ ἐπιφανέστατος τῶν κατ' αὐτὸν κληρικῶν, χειροτονεῖται πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.

7 Ἰουλίου 1651.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωαννίκιος Β'. ὁ ἀπὸ Ἑρακλείας ἐπικυροῖ τὸ κοινοδιακὸν παλιτεῦμα τῆς ἐν Ἀθήναις γυναικείας μονῆς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων.

9 Ἰουλίου 518.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α'. τοῦ Θερκοῦ. Ἀναγόρευσις Ἰουστίνου Α'.

10 Ἰουλίου 1250.—Μανουὴλ Β'. ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαινεται συνοδικῶς ὅτι ὁ μητροπολίτης μετὰ τῆς συνόδου τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων δύναται ἄνευ προβαίνει κανονικῶς εἰς μεταθέσεις τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἐπισκόπων ἀπὸ παροικίας εἰς παροικίαν.

11 Ἰουλίου 1704.—Γαβριὴλ Γ'. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης καθορίζει τὴν ἐτησίαν πανήγυριν τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὄρου.

12 Ἰουλίου 1684.—Ἐγκαθίδρυσις τοῦ πατριαρχίου Κωνσταντινουπόλεως Παρθενίου Δ'. τοῦ Μογγάλου, τοῦ πέμπτου.

13 Ἰουλίου 1811.—Μεταθέσις εἰς Σέρρας τοῦ τέως μητροπολίτου Βερροίας Χρυσάνθου (τοῦ μετὰ δεκατρία ἔτη πατριαρχοῦ Κωνσταντινουπόλεως).

14 Ἰουλίου 1809.—Ἀποθνήσκει ἐξηκοντούτης ὀχθῶν, ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὁ πολυγραφώτατος μοναχὸς ὁ συγγραφεὺς τοῦ γινώστου Συναξαριστοῦ Νικόδημος Νάξιος ὁ Καλλιούρης.

15 Ἰουλίου 1099.—Ἀλώσις τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολύμων ὑπὸ τῶν σταυροφόρων.

17 Ἰουλίου 1445.—Καύσον ὑπέμετρος, παγκόσμιος, ὡς ἐπιστεῦτο τότε, ἐπαρθητὸς λίαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

18 Ἰουλίου 1877.—Γαβριὴλ ὁ Σεβῆρος, ὁ διάσημος ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ, χειροτονεῖται μητροπολίτης Φιλαδελφείας (διὰ τοὺς ἐν Βενετία ὀρθοδόξους Ἕλληνας).

19 Ἰουλίου 1715.—Νικόλαος Ἀλεξάνδρου Μανροκορδάτος, ἡγεμονεύων τῆς Μολδαβίας, ἐκδίδωσι χρυσόβουλλον ἐμπεδοῦν τὴν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας δωρεάν τῆς ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Μυρῶν Βαρνδόσκι μονῆς τοῦ Χάγκου σὺν τοῖς κτήμασιν αὐτῆς Βαλζατέσι καὶ Μινζέτι.

20 Ἰουλίου 518.—Τοπικὴ σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, προεδρευόντος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Καππάδοκος, ἀνακηρύττει τὴν εὐσεβῆ μνήμην τῶν προτοῦ πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Εὐφημίου τοῦ Μακεδονίου.

20 Ἰουλίου 1388.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰερεμίας Β'. ὁ Τρανὸς γράφει πρὸς τοὺς ἐν Βενετία ὀρθοδόξους ἀποδοκιμάζων τὸν κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἑορτασμὸν τοῦ μεγάλου Πάσχα.

21 Ἰουλίου 1423.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ἦδη μοναχοῦ Ματθαίου.

22 Ἰουλίου 1296.—Λίαν ἐπιζήμιος πυρκαϊὰ ἐν τῷ Γαλατῆ (τῆς Κωνσταντινουπόλεως), ἣν ἦναισαν οἱ ἐνετοί.

23 Ἰουλίου 1782.—Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν Βαλατῆ (Κωνσταντινουπόλεως), κατέστρεψε τὰς ἐως τοῦ Γενί-μπαγτζε συνοικίας.

25 Ἰουλίου 811.—Θάνατος, ἐν πολέμῳ, τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Α'. τοῦ ἀπὸ γενικῶν.

26 Ἰουλίου 1579.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰερεμίας Β'. ὁ Τρανὸς προσαρτῆ τῇ πρὸ τῆς Σωζουπόλεως, ἐν Εὐζείνῳ, μονῇ τοῦ Προδρόμου τὴν αὐτῶν μικρὰν μονὴν ἁγίου Νικολάου Πτωχοδοπιήτου.

27 Ἰουλίου 1757.—Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχοῦ Καλλινίκου Ε'. τοῦ ἀπὸ Προϊλάδου· ἐκλογὴ Σεραφεῖμ Β'. μητροπολίτου τέως Φιλιππουπόλεως.

28 Ἰουνίου 1822.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β'. τοῦ ἐπικαλουμένου μικροῦ.

29 Ἰουλίου 1822.—Θνήσκει ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Εὐγένιος Β'. ὁ ἀπὸ Πισιδείας.

30 Ἰουλίου 1179.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Θεοδόσιος Α'. ὁ Βορειοδιατρίτης ἐκδίδωσι σημείωμα συνοδικὸν ἀποφαινόμενος ὅτι ἡ ἐπὶ ἀνήθου μνηστία (δωδεκαετίδος Εἰρήνης) ἔστιν ἄκυρος.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 9 ΙΟΥΛΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 30

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
- † Ο Μέγας Πρωτοδύκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ο Ἀρχιγγ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φθόγγῳ χρυσῶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Πῶς δέχονται οἱ ἄνθρωποι τὰς μεγάλας πράξεις τοῦ Θεοῦ—Ἀποπέταγμα ἐκ τοῦ Νομακωνόσου μου—Θεσπρωτικά—Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων—Βιβλιολογία—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.—Περαιτωθεισῶν τῶν ἀπὸ 1ης Ἰουλίου ἀρξαμένων προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοδιδάκτων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, γινομένων, ὡς εἶθισται, ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 4 Ἰουλίου, ἐγένετο ἡ ἀπονομὴ τῶν πτυχίων τοῖς ἀποφοιτήσασιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πέντε τὸν ἀριθμὸν.

Τῇ πρώτῃ ἢ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐτέλεσεν, ὡς ἔθος, μετὰ πολλῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπειᾶς καὶ τάξεως ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς ἀγίας Τριάδος, τῷ ἐν τῷ περισόλῳ τῆς Σχολῆς, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν συνειρουγούντων αὐτῶ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων Ἀμασείας Ἀνθίμου, Βερροίας Κωνσταντίου, Ρόδου Κωνσταντίνου, Σκοπίων Ἀμβροσίου, Σεβιδίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίνου, ὡς καὶ τοῦ περσιπιδιημοῦντος μητροπολίτου Διδυμοτείχου Φιλκρέτου. Ἐν τῷ ναῷ παρῆσαν πρὸς τοῦτοις ἢ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος, οἱ λοιποὶ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνοδικῶν, οἱ περσιπιδιημοῦντες μητροπολίται Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, Ἀθήνων Διδώφρος, Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶς, ὁ καθηγητικὸς Σύλλογος, πλειστοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ πικνὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐκ τῶν ἐν τῇ νήσῳ παραθεριζόντων.

Τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας περαιτωθείσης ἢ Α. Θ. Π. ἀνήλθε περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν ἀγίων ἀρχιερέων εἰς

τὴν οἰκίαν αἵθουσαν τῆς Σχολῆς καὶ μετὰ βραχείαν ἀνάπυλιν κατήλθε καὶ αὖθις μετὰ πάσης τῆς συνουσίας ἐν τῷ ναῷ, ἐνθα γενομένης τῆς συνήθους ἱεροτελεστίας ὁ γραμματεὺς χρεὶ ἐκπληρῶν καθηγητῆς ἑλλόγγιμος Παντολέων Κομνηνὸς ἀνέγνω τὸ σχετικὸν πρὸς τὴν βηθμολόγησιν τῶν πέντε ἀποφοιτώντων Αἰμυλιανὸν Δάγγουλα ἱεροδικόνου, Δημητρίου Ἀνουλίδου, Ἰωάννου Βενέρη, Θεοδοσίου Ἰσθρίτου καὶ Σπυρίδωνος Βλάχου πρακτικὸν τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου, καθ' ὃ τέσσαρες μὲν τῶν ἀπολυομένων διδασκάλων τῆς θεολογίας ἠξιώθησαν τοῦ βηθμοῦ ἀριστα, εἰς δὲ τοῦ κατώτερου. Εἶτα ὁ πνευματικὸς ἀρχιμανδρίτης Μ. Κλεοβούλος, ὁ πρωτοπρωτὸς τῆς Σχολῆς διευθύνων, ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὴν ἡξίασιν σχολικὴν περίοδον συντελεθεισάν ἐργασίαν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ κατέστρεψε τὸν λόγον διὰ προσωρήματος καταλλήλου, ἀποτεινὸς τοῖς νεοκρίτοις Λευταῖς σοφῶς ὑποθήκας σχετικὰς πρὸς τὴν ὑψηλὴν καὶ ἱερὰν διακονίαν αὐτῶν. Μεθ' ὃ ὁ ἐκ τῶν ἀποφοιτῶν ἱεροδικόνος Αἰμυλιανὸς Δάγγουλας διὰ βραχυτάτου λογιωδίου ἐξέπραξε πάντων τῶν συναπολυομένων τὰ εὐγνώμονα αἰσθήματα πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὴν γαλουχίαν αὐτοῦ ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν.

Ἐν τῇ αὐτῇ ἢ Α. Θ. Π. ἐπισπρηγίζουσα τὴν λαμπρὰν τελετὴν προσεῖπε τὰ ἀκόλουθα:

Ἀγαπητὰ τέκνια καὶ ὑπὸ Κυρίου νύλογημένα!

Ὁ Κύριος ἡμῶν ἰδὼν ποτε τοὺς ὄχλους ὅτι ἦσαν ἐκλεισμένοι, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλιγοὶ δέηθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ (Ματθ. θ'. 36). Τῇ πρὸς τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους δοθείη ταῦτα παρὰ τοῦ Κυρίου ἐντολὴ καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον πρὸς ποικί-

λας δεινὰς καὶ ἀντιζήσους προσπαλαίονσα περιστάσεις, πιστῶς ἠκολούθησε, δεομένη ἐκάστοτε τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς «ὡπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμόν»· χαρὰν δὲ χαίρει μεγάλην καὶ εὐχαριστήρια ἀναπέμπτει τῷ Κυρίῳ ὡσαύτις ἑκατόνων τῆς δεήσεως αὐτῆς ἢ ὀρίζει ἐργάτας πρὸς ἐκρίθων τῶν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ ἀγαραιομένων ζιζανίων ἢ ἐξάγει θεριστὰς πρὸς θερισμόν.

Τὴν αὐτὴν χαίρει χαρὰν καὶ κατὰ τὴν παρηνεργικὴν τῇ Σχο.ῆ τὰτῃ ἡμέρᾳ ἢ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, βλέπουσα ὅτι ἡ Θεολογικὴ αὐτῆς Σχο.ῆ, τὸ σέμνωμα τοῦτο τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχίας, καταρτίσασα καὶ ἡμᾶς, ὡ ἀγαπητὰ θεολογία, καὶ ἀναγορευσασα διδασκαλίᾳ τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, ἐξαποστέλλει ἐκ τῶν μητρικῶν καὶ γαληναίων αὐτῆς κόλπων εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Κυρίου τὰ ἀγωνισθῆτε τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἕνεκ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης. Ὅθεν κατ' ὄφειλῃν ἱερὰν πάντες ἀπὸ πρώτης ἐκάρψαμεν μετ' ἡμῶν ζῆνον καρδίας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ δόξαν ἀνεπέμψαμεν αὐτῷ ὅτι αἰκάνωσε καὶ δρᾶς ἵνα καταταχθῆτε ἐν τοῖς διακόνους τῆς καιρῆς αὐτοῦ διαθήκης». (Β'. Κορ. Γ'. 6).

Ἀλλὰ τὴν δὲν ἡμεῖς τὰτῃ διακοσίᾳ, ἣτις ἐστὶν ὁ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου καταρτισμὸς τῶν ἀγίων, ἐπιμελήθητε ἵνα δοξάσητε ἐν τῷ σώματι καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν, ἔχοντες ἐν τῷ διαπατρός τοῦ βίου τοῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἐφ' ὅσον εἰμι ἐγὼ ἐθρῶν ἀπόστολος τῆς διακοσίας μου δοξάω» (πρὸς Ρωμ. ΙΑ'. 13). Θέλετε δὲ δοξάω καὶ ἡμεῖς τὴν διακοσίαν ἡμῶν, ἕνα καταροῦντες τὸ ὄνομα αὐτῆς πολιτεύσασθαι κατὰ Χριστόν, σπουδαίοντες «ἐαυτοὺς δοκιμῶν παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτας ἀπεισχυόντους, ὀρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας» (Β'. Τιμ. Β'. 15). Μὴ ἐπιλάβησθε ποτε ὅτι τοὺς τὴν δὲν ἡμεῖς τὰτῃ διακοσίαν ἀναλαμβάνοντες ὠνόμασεν ὁ Κύριος ὄλας καὶ ὄδω, θέλων καταδείξαι διὰ μὲν τοῦ πρώτου ὅτι οἱ τούτου διάκονοι εἰσὶν ἢ συνεκτικὴ ἐκείνη δύναμις ἢ συνεχούσα τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀρτίουσα τὴν ποιότητα αὐτῶν καὶ προλαμβάνουσα τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν σὴν καὶ διασφορὰν αὐτῶν· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου, ὅτι οὕτω φέροντες τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου φωτίζουσι τοὺς ἐν σκότει καὶ οὐκ οὐκ θανάτου καθημένους καὶ κατενθρόουσι τὰ διαβήματα αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης.

Ἐν πλήρει λοιπὸν συναισθησίᾳ τῆς ἱερότητος καὶ τοῦ ὄνομα τῆς ἀποστόλης ἡμῶν ἀποδίθητε μετ' ἀφοσιώσεως, ἀγαπητοί, εἰς τὸν ἀναμένοντα ἡμᾶς ἀγῶνα δι' ὃν καὶ προηλείθητε ἐν τῇ Σχο.ῆ ἐπὶ σιφῶν ἐθρῶν, καὶ ἄς ἐδιδάχθητε ἐν αὐτῇ δὲν ἡμεῖς ἀληθείας τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ θρησκείας, κηρύξατε συναβλυθῶντες τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου, (πρὸς Φιλιπ. Α'. 28) καὶ μὴ πνυρόμενοι ἐν μηδενὶ διὰ τῶν ἀντικειμέ-

των ἀμὲν δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ γενεράσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Β'. Κορ. Α'. 2). Προσέχετε ὁμοῦ ἐν φόβῳ Θεοῦ «μήπως ἄλλοις κηρύττοντες αὐτοὺς ἀδόκιμοι γένησθε», (Α'. Κορ. Θ'. 27.) καὶ τὴν κατάκριν ἐπισπάσθησθε· ἀλλὰ ὄνον ἀποθέμενοι πάντα, τὴν φιλοπολίαν δὲ καὶ τὸν ἔνθεον ζῆλον ἀναλαβόντες «ἐδρατοί γίνεσθε, ἀμετακίρητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε» (Α'. Κορ. Κ. 58), «περὶ πάντα ἑαυτοὺς παρεχόμενοι τύπον καλῶν ἔργων... ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ μὴδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λόγειν φάλλον» (πρὸς Τιτ. Β'. 8). Ὅντω βαίοντες εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, ἐπειθε ἔχοντες τὸν Θεὸν τῆς εἰρήνης μετ' ἡμῶν μέχρι τελευτῆς βίου, συνειζόντα, ἐπίσχυοντα καὶ ποδηγετόντα ἐν τῷ δυσχερεῖ ἀλλὰ ἱερῷ καὶ ἐνδόξῳ ἀγῶνι ὃν ἀνελάθετε ἤδη, πρὸς ἔπαινον μὲν τῆς ἐκθρεψάσης ταύτης Σχο.ῆς, πρὸς δόξαν δὲ τῆς ἀγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἀμήν.

Αὐθιμερὸν μ. μ. ἢ Α. Θ. Π. ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνοδικῶν Δέρκων Καλλινίκου, Βερροίας Κωνσταντίου, Μαρωνεῖς Ἰωακείμ, Σκοπίων Ἀμβροσίου καὶ Χαλθεῖας Γερβασίου διαπεραιωθεῖς εἰς Ἀντιγόνην ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Πατριάρχην πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον καὶ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παρθερίζοντας ἐγκρίτους ὁμογενεῖς Συμειωνάκην ἐρέτην Σινύσογλου καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Ἀναστασάκην καὶ Σπυράκην ἐρέτην Λαζαρίδας. Ἐπιτῆ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ Α. Θ. Π. ἐπισκέψατο καὶ περιεργάσθη τὸν ἐν τῇ νήσῳ νεόδητον κανὸν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Τῇ ἐσπέρᾳ ἡ Α. Θ. Π. μετὰ πάντων τῶν ἀγίων ἀρχιερέων ἐπανέκαμψεν εἰς Χάλκην.

— Α. Ε. Μ. Συμβόλιον — Τὸ Α. Ε. Μ. Συμβόλιον ἐπανέλαβεν ἀπὸ σήμερον τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, ἃς εἶχε διακόψῃ ἕνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν τεσσάρων κληρικῶν αὐτοῦ μελῶν, μεταβάντων εἰς Χάλκην χάριν τῶν ἐξετάσεων τῆς Θεολογικῆς Σχο.ῆς.

— Ἐπίσκεψις. — Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ὁ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων μητροπολίτης Βερροίας Κωνσταντῆς κατελύθη ἐκ Χάλκης μετέβη ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐσχυσεν ἐνταῦθα μετὰ τῆς Α. Υ. τοῦ ὑπουργοῦ Ἀθροῦραχμᾶν πασᾶ περὶ διαφόρων ζητημάτων ἀφορώντων τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας. Τῇ ἐσπέρᾳ ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπανέκαμψεν εἰς Χάλκην.

— Ἀρχιερεῖα Καθιδρώματα. — Προχθὲς ἐπενέκαμψεν ἐξ Ἐπιβιτῶν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνσταντῆς, Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῶν εἰρημίνων καθιδρώματων.

—Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Φώτιος, ὁς, καθ' ἃ ἐγράψαμεν, αἰτήσας ἔτυχε τῆς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας, ἀρίκετο τῇ παρελθούτῃ Δευτέρῃ εἰς βασιλεύουσιν πρὸς περιθάλψιν τῆς υγείας αὐτοῦ. Ἡ Α. Πανιερότης αὐθημερόν μεταβὰς εἰς Χάλκην ἐπεσκεύατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, αὐτοῦτι χάριν τῶν ἐξετάσεων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς διατριβόντα.

ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἐψηλῇ ἐπινεύσει τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παραγιοτήτος τοῦ τρισεβάστου ἡμῖν πατρὸς καὶ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινου τοῦ Ε'. εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου ἀναχθέντες καὶ τῶν παρομαρτοῦντων καθηκόντων ἡδὴ ἐπιληφθέντες, ἀναγκαίαν ἐκρίναμεν καὶ τὴν ἐξακριβώσιν τοῦ χρόνου καὶ τόπου τῆς χειροτορίας ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ διακόνω, εἴτε ἐν ἐνεργείᾳ, εἴτε ἐν διαθεσιμότητι διατελούντων, ὡς καὶ τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἐγγράφων τῆς χειροτορίας αὐτῶν, τῶν διαμορῶν καὶ οὐστατικῶν. Ἀξιοῦμεν ὅθεν, ὅπως ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀνυπερθέτως ἀπὸ τῆς σήμερον προθεσμίας προσέλθωσιν εἰς τὴν Μεγάλην Ἀρχιδιακονίαν ἄπαρτες οἱ διάκοιοι πασῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὡς καὶ οἱ ἐν διαθεσιμότητι δπάρχοντες, κομίζοντες μεθ' ἑαυτῶν τὰ ὡς ἄνω ἐγγράφα διὰ τὰ παραίτηρα.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 7 Ἰουλίου 1899.

Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΑΥΡΕΝΤΙΟΣ.

ΠΩΣ ΑΠΟΛΕΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; Ἐτεροὶ δὲ χλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι γλεύκουσ μεμιστωμένοι εἰσὶ.

Πραξ. Ἀποστ. Β. 12—13

Ἐν τῇ προκειμένῃ περικοπῇ ἔχει τις ὑπ' ὄψιν πρῶτον τὰς μεγάλας πράξεις τοῦ Θεοῦ καὶ δεύτερον τὴν ἐντύπωσιν, ἣν προσζενούσιν αὐταὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Αἱ μεγάλαί πράξεις τοῦ Θεοῦ ὑπάρχουσιν ἀπανταχοῦ, διότι πανταχοῦ ἐστὶ καὶ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς καὶ βλέπομεν ὅτι αὐταὶ πανταχοῦ τυγχάνουσι τῆς αὐτῆς ὑποδοχῆς. Αἱ μεγάλαί πράξεις εἰσὶν ἐν τῷ οὐρανῷ, τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. Ἐν αὐταῖς ὁ ἄνθρωπος καθορᾷ τὰ μεγάλα θαύματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐν αὐταῖς βλέπει φῶς καὶ σκότος, ἡμέραν καὶ

νύκτα ἐν αὐταῖς τῇ θεῶν ἀκολουθεῖ ἡ γαλήνη, καὶ τῷ χειμῶνι τὸ θέρος, καὶ ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ ἀναγινώσκουμεν πᾶσαν ἐκθεσιν περὶ πᾶσῶν τῶν μεγάλων ἔργων καὶ πράξεων τοῦ Κυρίου. Τί ὁ Θεὸς δύναται, τοῦτο δεικνύουσιν αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, ἐν τῷ Παρθείῳ, ἐν τῷ κατακλυσμῷ, ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν Σοδόμων, ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν χώρᾳ Χαναάν. Ὅ,τι ὁ Ἀβραάμ, Ἰακώβ, Μωϋσῆς, ὁ,τι εἰς Σαμψῶν, Δαυὶδ καὶ μὴ Δεββῶρα ὡς καὶ Ἡλίας καὶ Ἐλισσαιὶ ὡς καὶ πάντες οἱ προφῆται ἐξηγήθεισαν, ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ εἰσὶ λίαν ἐπαρκῆ ὅπως ἐκπλήξωσιν ἡμᾶς περὶ τῶν μεγάλων πράξεων τοῦ Θεοῦ. Αὐταὶ ἀποτελοῦσι τὰ μεγαλειότερα θαύματα τοῦ Θεοῦ, ὅστις παρίσταται ἡμῖν θαυμαστός ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ἐκαστον τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀξίον τοῦ θαυμασμοῦ ἀποβαίνει. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ αἱ πράξεις τοῦ Θεοῦ παρουσιάζονται ἡμῖν ἐν ὅλῳ τῷ μεγαλείῳ αὐτῶν. Οὐδεὶς λόγος ἐξαρκεῖ πρὸς ὑμνον τῶν θαυμασίων πράξεων τοῦ Θεοῦ τῶν διὰ τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ γενομένων. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅμως τῆς Πεντηκοστῆς ἄρχονται νεώτεραι καὶ μεγαλειότεραι, αἵτινες, καθ' ἃ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστῆς ἐν τῷ 14 κεφ. ἀναφέρει, ἔμελλον ἐν ἐπιτελεσθῶσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ. Αὐταὶ ἀποτελοῦσι τὰς μεγάλας τοῦ ἀναστάντος Ἰησοῦ, τὰ μεγάλα ἔργα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὰς μεγάλας πράξεις ἐκείνων, τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες πλησθέντες πνεύματος ἁγίου ἐκλήθησαν ἵνα διεξαγάγωσι τὸ μέχρι τότε ἄγνωστον ἔργον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠνεώχθησαν οἱ βραχίονες τοῦ Ὑψίστου ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐγένετο γνωστή, ἡ δύναμις δι' ἣς ἐδημιούργησεν ἐπὶ γῆς νέον τι. Τὸ νέον δὲ τοῦτο ἔργον ὁ Θεὸς προπαρεσκεύασε βραχίονδ' ὅπως νικήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὸν νόμον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὥστε νὰ ἦ δυνατόν αὐτὸς οὗτος ν' ἀποκαλυφθῇ ἐν τῇ νέᾳ ὁδῷ καὶ εἰσδύσας εἰς ταύτην ὁμιλήσῃ διὰ νέας φωνῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο θαυμασίως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς κατὰ πρῶτον. Τότε ἐνήργει καὶ ἐλάλει αὐτὸς ὁ Κύριος. Αὐτὸς ἐπλήρου στόμα καὶ καρδίαν ἐπαίνων ὥστε αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ νὰ ὑπακούωσιν αὐτῷ καὶ ἀνήκωσιν αὐτῷ καὶ μόνῳ, ὡς ὑπήκουεν ἡ γλώσση αὐτῶν καὶ σύμπας ὁ κόσμος. Ἡ γῆ ἐσειέτο ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Ὑψίστου καὶ ἄμ' ὡς πᾶσα ἡ Ἱερουσαλὴμ ἀρπυνίσθη ἐκ τούτου, ἡ κίνησις χωρεῖ ἀπὸ τοῦ κέντρου τούτου ἐφ' ὅλην τὴν γῆν. Ναί, ἀληθῶς μέγας ἐστὶν ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ μέγλη ἡ ἰσχύς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐπελάθετο οὔτε τῶν ἀνθρώπων οὔτε τῆς γῆς. Διὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ πνεύματος ἀπεκαλύφθη ἡμῖν ἐναργέστερον καὶ μᾶλλον κραταιός, ἡ διὰ τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν βροντῶν, ἡ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν κατακλυσμῶν. Τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ τὰς πράξεις, αἵτινες φαινόνται ἡμῖν μεγαλιότεραι τῶν θαυμάτων καὶ αἵτινες καταπλήττουσι τὴν γῆν καὶ διέρχονται διὰ τῶν νεκρῶν ὧτων

τῶν ἀνθρώπων. Τὸ πνεῦμα δὲν εἶνε ἕττον τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ πνευματοδύναμον καὶ δεσπόζει ἐν τε τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῇ καὶ ὑπὸ ταύτην.

Οὕτω δὲ καταλήγομεν εἰς τὸ ἐπιδικώμενον συμπέρασμα πῶς ἀποδεχόμενοι οἱ ἄνθρωποι τὰς τοιαύτας μεγάλας πράξεις τοῦ Θεοῦ. Διόφοροι ἐκφράσεις ἀναφερόμεναι εἰς τοῦτο παρέχουσι τὴν καλλιτέραν διασάφην. Ἀναγινώσκουμεν ἐπὶ παραδείγματι ὅτι αἰετίσταντο πάντες καὶ ἐθαύμαζον», αἰετίσταντο καὶ διηπόρουν ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι γλειῦκος μεμιστωμένοι εἰσίν. Ἄλλ' ἐκ πάντων τούτων κατὰ δὴλον γίνεται πῶς οἱ ἄνθρωποι ἀπεδέξαντο τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς Πεντηκοστῆς. Βεβαίως ἡ πολιτεία τῶν ἀνθρώπων κατέστη λίαν διόφορος ἐναντι τῶν πραγμάτων τούτων, ὡς τοῦτο εἰδείκνυεν ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν θέσις.

«Διηπόρουν» λέγει ὁ ἱερός εὐαγγελιστής, τουτέστι δὲν ἐγίνωσκον τί εἶδει νὰ σκερθῶσιν. Ἐβλεπον καὶ ἤκουον καὶ ἐγένοντο ἀνάστητοι. Ἔλεγον «τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι» οὐδαίς δὲ τῶν παρερχομένων λαμβάνει τὴν τόλμην νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, διότι, πᾶσι τὸ ὅλον γεγονός ἦν ἀκατάληπτον καὶ ἐπέρχεται ἀπροσδόκητον. Ἄλλοι, τὰν ἀπαλιν, ἀποπειρῶνται μὲν νὰ εὐρωσιν ἀπάντησίν τινα εἰς τὴν ἐρώτησιν, ἀλλ' αὕτη σπριζέται ἐπὶ ὅλους ψευδῶν υποθέσεων. Ζητοῦσι νὰ εὐρωσι λόγους, καὶ φιλοσοφοῦσιν, ἀντὶ ἀπλῶς νὰ πιστεύωσι, διότι λαμβάνουσιν ὡς βῆσιν τοῦ πράγματος, ποικίλας δυσχερεῖς, δι' ὧν καλύπτεται ἡ πραγματικὴ ἀρχὴ τούτων. Ἄλλοι πάλιν ἀγαπῶσι τὸ θαυμάσιον, τὸ μυστηριώδες καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλουσι νὰ γνωρίσωσι σαφῶς τὰ γεγονότα, ἄλλοι δὲ εἰς ἀνοφελεῖς συζητήσεις χωροῦντες καὶ μηδὲν εὐρίσκοντες τέλος παρατάσσουσι ποικίλας ἀορίστους ἰδέας. Αἱ μεγάλα ὅμως πράξεις τοῦ Θεοῦ δὲν υποβλάθονται πρὸ τῶν ὀρθαλμῶν ἡμῶν ἵνα ἐπισκοπῶμεν αὐτὰς ἀπλῶς θαυμάζοντες καὶ ἐκπληκτοί, οὐχ ἕττον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἡμεῖς αἰετοῦ οὕτω δικαίως, ὡσεὶ αὕτη ἦν ἡ ἀρμόζουσα πολιτεία ἡμῶν καὶ τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐσμέν δεδωσμευμένοι ὑπὸ τῆς φυσικῆς διαστροφῆς καὶ κακίας ἡμῶν καὶ τῆς πρὸς τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὸ σκότος ροπῆς ἡμῶν.

Κοινὸν ὅσῳ καὶ κακῶν καὶ ἀσεβείας κατέστη ἵνα οἱ ἄνθρωποι χλευαστικῶς λαλοῦσι περὶ τῶν μεγάλων ἐνεργειῶν, ἃς λαμβάνουσιν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Πλάστου. Ὡ! Θεὸς καὶ αἱ μεγάλα ἐνεργεῖαι αὐτοῦ χλευάζονται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, τῆς χλευῆς ταύτης χωρούσης καὶ ἐπὶ τὰ μεγάλα ἔργα αὐτοῦ, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ περικοπῇ, ἐπὶ τὴν ἐκγυσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Αἱ διόφοροι ὁδοί, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος ἀποπειρᾶται ν' ἀπαντήσῃ τὰς τοῦ Θεοῦ πράξεις ὅπως διὰ τοῦτου δικαιολογῆσῃ τὴν ἰδίαν ἀπιστίαν αὐτοῦ, εἰσὶ

πάντη διάφοροι. Καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μετὰ δυνάμεως ἐνεργεῖ πρὸ τῶν ὀρθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη ἀποποιεῖται νὰ πιστεύσῃ τὸν Θεόν· καταφεύγει εἰς τὰς μάλλον ἄλλοίως ὑπεκφυγὰς καὶ ἐρμηνείας, ποῦ μὲν ἀποδίδου; τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς ἐξερθεισμόν, ποῦ δὲ εἰς φανατισμόν, ἀμάθειαν, μωρίαν παραφροσύνην καὶ ποῦ ὡς ἐν τῇ παρούσῃ περικοπῇ, εἰς μέθην οὕτω ἐκφράζεται καρδία ἀνθρωπίνῃ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀπιστίας ἀίχμηλως διατελοῦσα.

Εἶθε ποτὲ νὰ μὴ διατελῶμεν ὑπὸ τὰς δέσμας τῆς ἀπιστίας καὶ εἶθε αἱ μεγάλα πράξεις τοῦ Θεοῦ ν' ἀσκόων εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπλὴν καὶ εὐνόητον ἐπενέργειαν. Μὴ ἀντιστοιῶμεν ποτε, εὐσεβεῖς ἀναγνώσταί, εἰς τὴν ἐπενέργειαν ταύτην, ἀλλ' ὑπείκουμεν ταύτη, διότι τοῦτο τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου ἵνα αὐταὶ κηρύττωσιν ἐν ἡμῖν τὴν ἐπενέργειαν, γενόμεναι οὐχ ἀπλῶς πρὸς τὸ θεαθῆναι. Οὐδὲν ποτε τελεῖται ὑπὸ τοῦ Παναγῆθου θαύμα πρὸς τὸ θεαθῆναι. Ὁ διὰ μεγάλων πράξεων καὶ θαυμάτων σκοπὸς τοῦ Ὑψίστου ἐστὶν ἡ διέγερσις ἐν ἡμῖν πυρὸς πίστεως καὶ λατρείας καὶ ὁ φόβος πρὸς τὸν Κύριον, κοῦδὲν ἴσον τοῦ φοβουμένου τὸν Κύριον, λέγει ὁ θεὸς Χρισόστομος, ὁ φόβος γὰρ Κυρίου πάντα ὑπερέβαλε· τοῦτον κησώμεν ὑπὲρ τούτου πάντα πράττωμεν· ἂν τὴν ψυχὴν ἀποδίδωσθαι δὲρ, μὴ φεισώμεθα· κεν τὸ στόμα κατακόψῃ, πάντα πράττωμεν, ἵνα τοῦ φόβου τούτου ἐπιτύχωμεν καὶ ἀλλαγῇ ὁ αὐτὸς προσθήσιν· αὐδενὶ γὰρ ἐστὶ κακόν, ὁ μὴ σβέννυσι τοῦ Θεοῦ φόβος. Διὰ τοῦτου τοῦ ἀρα φόβου πρὸς τὸν Κύριον ἀποσβέννυται ἐν ἡμῖν πᾶν σπέρμα κακίας καὶ δυσπιστίας καὶ πάσης πλανήσεως καὶ δυσσεβοῦς διδασκαλίας. Χριστιανὸς μὴ κεκτημένος, ἢ μὴ ἐφοδιασμένος διὰ τοῦ φόβου πρὸς τὸν Ὑψίστον, εὐχερῶς διολισθαίνει εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία τυγχάνει ἀψευδέστατος μάρτυς ὅτι ἐκείνοι ἀπεπλανήθησαν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, οἵτινες δὲν ἔχον φόβον ἐν ἐαυτοῖς πρὸς τὸν Κύριον· ἐκείνοι βραρυκαρδιοὶ ἐγένοντο καὶ εἰς ψευδεῖς διδασκαλίας περὶ τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προέβησαν, οἵτινες ἦσαν πάντῃ ἐστερημένοι τοῦ προσθήκοντος φόβου πρὸς τὸν Κύριον. Πᾶσα ἡ ἀπὸ δεκαετηρίδων ἠῆθ' ἡ τὰς νεωτέρας κοινωνίας φθειρούσα λεγὼν τῶν ὑλιστῶν βῆσιν ἔχει τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἀπαιτουμένου φόβου πρὸς τὸν Κύριον. Πάντα ὅσα οἱ ὑλόφρονες διδάσκαλοι ἐκτοτε κηρύττουσι καὶ δογματίζουσι, πᾶν ὅσα ἐξεργάζονται κατὰ τῆς θείας βίβλου καὶ τῶν ἁγίων Γραφῶν, πᾶσαι αἱ ἐπιστημονικαὶ δὴθεν ἐρεσχηλαὶ αὐτῶν καὶ ὀρύλοι ἀπόζουσι ἰταμὴν θρασυτητα, ἰδιοτελῆ προπέτειαν ἀλαζόνα γλώσσαν κομπορημοσύνης καὶ ἀνευλάθειαν πρὸς τὸ παρελθὸν γενεῶν μετ' εὐλαθείας ἀποδεξάμενων πάντοτε τὰς μεγάλας πράξεις καὶ τὰ θαύματα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Πάντα ὅσα συνέγραψαν καὶ ἀνεμάχησαν καὶ συγγράφουσιν εἰς μεμιστωμένα τοῦ-

γλεύκουσ τῆς ὕλης, πρὸς ἣν εἰσι προσηλωμένοι καὶ τῆς κενόφρονος καὶ φθαρτῆς δοξῆς τοῦ κόσμου τούτου.

Ἄλλὰ μὴ τοι καὶ τὰ ἐσχάτως ἔτι γαινόμενα ἐν Ἑλλάδι θαύματα ἐπὶ χριστιανῶν πασχόντων, τῇ θερμῇ πίστει πρὸς Κύριον μόνον ἰαθέντων, δὲν ἔφερον εἰς ἔκστασιν καὶ ἀπορίας πολλάκις χλευαστὰς φημιθέντας; Δὲν πρέπει λοιπὸν ἀφρόνως καὶ μετὰ χλεύης ν' ἀποδεχόμεθα τὰς μεγάλας πράξεις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ γόνυ κλίνοντες πρὸ αὐτῶν νὰ ἀναζωωπωρῶμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὸ θεῖον τῆς πίστεως πῦρ καὶ τηρῶμεν τὸν φόβον πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ μεγάλα ἔργα τοῦ Θεοῦ ὡς ἄγωνισιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἔμπεδον καὶ ἀκλόνητον πίστιν πρὸς τὸν ἀθάνατον Δημιουργὸν τὸν ἰώμενον, πάσας τὰς νόσους τὰς κατακλαμβανούσας ἡμᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ ταύτῃ, καὶ θεραπεύοντα καὶ αὐτοῦ; τοὺς τὴν διανοίαν καὶ τὸ πνεῦμα νοσοῦντας καὶ νοσερὰ ψελλίσματα περὶ τῆς παντοδυναμίας καὶ δημιουργίας αὐτοῦ ἐκστομίζοντας καὶ ῥήματα βλάσφημα κατ' αὐτοῦ ἐπὶ χάριτος διατυποῦντας.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΙΔΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΟΣ ΜΟΥ*

Ἀξίαν προσοχῆς οὐχ ἤττον ἔκρινα τὴν ἔκδοσιν δύο ἔτι λύσεων εἰς ἀπορίας, ὡς ἀποδεικνυούσας τὸ κατὰ τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ γραφέντος ὠφέλιμον τῆς ὕλης. Οὐδεὶς ἀρνηθήσεται, μετὰ μελέτην τῶν χειρογράφων τοῦ Νομοκανόνος ὅτι, πλὴν τοῦ ὑπὸ Μαλαζοῦ γραφέντος, ἐγράφησαν καὶ ἕτεροι, περιέγοντες καὶ πράγματα, ἥκιστα ἐξ ἑρμηνείας κανόνων ἀπορρέοντα, μὴ ἢ ἑρμηνεύοντα τούτους.

Αἱ δύο λύσεις, κείμεναι ἐν σελίδι τοῦ Νομοκανόνος μου 170 καὶ 172 εἰσὶν αὗται :

Ἐρώτ. *Τίνος χάριν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ, ἀντιτύπουσ σταυροῦσ τοῦ δεσποτικοῦ Σταυροῦ ποιούμεν, τῆσ δὲ ἁγίας Λόγγησ ἢ τοῦ σπόγγου, ἢ τοῦ καλῆμου ἀντίτυπα οὐ ποιούμεν;*

Ἀπόκρ. Τοῦ μὲν Σταυροῦ τὸν τύπον ἐκ δύο ζύλων συνάπτοντες ἤνικα τις ἡμῖν τῶν ἀποστόλων ἐγκαλεῖ, ὡς ζύλον προσκυνούντες, δυνάμεθα τὰ δύο ζύλα χωρίσαντες, καὶ τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ διακλύσαντες, ὡς ἄργὰ τὰ ζύλα ταῦτα ἠγεῖσθαι, καὶ τῷ ἀπίστῳ ὑποδείξαι, ὡς οὐ τοιοῦτον ζύλον σέβομεν, ἀλλὰ τὸν τοῦ Σταυροῦ τύπον· ἐπὶ δὲ τῆσ λόγγησ ἢ τοῦ σπόγγου, ἢ καλῆμου, ἀντίτυπα ποιῆσαι οὐ δυνάμεθα.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 130—132.

S

Ἐρώτ. *Τίνος χάριν προσκυνούμεν οἱ χριστιανοὶ κατὰ ἀνατολάσ, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατὰ νότον;*

Ἀπόκρ. Εἰ μὲν Ἰουδαῖοι τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἡμῖν προσφέρουσι, τούτο αὐτοῖσ ἀπολογούμεθα· ὅτι περ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου διὰ Δαυὶδ τοῦ προφήτου ἡμῖν νομοθετήσαντος, ὅτι προσκυνήσομεν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἔστηκαν οἱ πόδες τοῦ Κυρίου, τούτου χάριν κατὰ ἀνατολάσ προσκυνούμεν· καὶ αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Ἱερουσαλὴμ προσευχόμενοι, κατὰ ἀνατολάσ προσκυνούσι, καὶ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἡλιαιῶν βλέπουσιν· εἰ δὲ Ἕλληνας οἰονεῖ τούτο ἐπερωτῶντες, τούτο αὐτοῖσ ραμέν, ὅτι οὐχ ὡς ἐν ἀνατολαῖσ περιγραφόμενου τοῦ θεοῦ αὐτόθεν προσκυνούμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς φῶσ ἀπρόσιτόν ἐστι καὶ λέγεται, τούτου χάριν πρὸς τὸ κτιστὸν ἀφορώντες, οὐκ αὐτῷ, ἀλλὰ τῷ πάντων ποιητῇ, τὴν προσκύνησιν ἀπονέομεν. Καὶ αὕτη μὲν ἡ πρὸς Ἕλληνας περὶ τούτου ἀπολογία· εἰ δὲ καὶ οἱ χριστιανοὶ πολλάκις ἀγνοοῦντες ἐπερωτῶσι, μανθάνεωσιν ὅτι περ οἱ ἅγιοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολοι τὰς τῶν χριστιανῶν Ἐκκλησίας τούτου χάριν κατὰ ἀνατολάσ προσέχειν ἐκέλευσαν· ἴνα πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἡμῶν περὶ δα, λέγω δὲ, τὸν Παρθέισον, ἀφορώντες, κἀκείθεν, τὰς χεῖρας ἐκτείναντες, καὶ τὸ γόνυ κλίναντες αἰτούμεθα τὸν πάντων Θεὸν καὶ Δεσπότην ἀποκαταστήσαι ἡμᾶς· πάλιν ἐξ ὅθεν ἐξέπεσκαμεν, Ἰουδαίους δὲ κατὰ νότον προσεύχεσθαι, οἱ προφῆται ἐνομοθέτησαν, διὰ τὸν ἐκ νότου τῆσ Ἱερουσαλὴμ, ἦγον ἐκ Βηθλεὲμ, μέλλοντα τίκεσθαι τὸν Κύριον· διὰ καὶ ἔλεγεν ὁ προφήτης « ὁ Θεὸς ἀπὸ Οὐριμᾶν ἤξει » τούτεστιν ἐκ νότου, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρουσ κατασκίου διατέο; ».

(Ἔπειτα συνέχεια)

Ὁ Μ. χαροφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΩΝ

ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΑ

**Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή
τῆσ ἱεραῦσ μητροπόλεωσ Πατριαρχείασ
ὑπὸ**

Νικολάου Γ. Μυστακίδου.*

Ἡ Εὐροια καὶ ὁ Βουθρωτὸς ἔλαβον πολλὰς καταστροφὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἰδίως αὗται ἐπῆρχοντο ἀλλεπαλλήλως, ὥστε καταστραφείσης τῆσ Εὐροίας ὁ ἐπισκοπικὸς θρόνος ἐφέρετο εἰς Βουθρωτὸν, καταστραφέντος ἐπίσης τοῦ Βουθρωτοῦ εἰς τὴν Εὐροίαν καὶ ἐκ τῆσ Εὐροίας αὐτὴ εἰς τὸν Βουθρωτὸν. Ἡ Εὐροια ἔκειτο οὐχὶ ἐν τῷ Γλυκεῖ, ὡς ἔννοεῖ ὁ Ἰα-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 249—251.

πρὸς κ. Δ. Α. Παναγιωτίδης (Νεολόγος ἀριθ. 7728 Ἀπριλίου 26 1895) καὶ ἄλλοι ὡς ὁ Α. Πάλλης ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ ἀπέναντι «Μπινίτσης» καὶ «Κολουρίου» καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνωθεν τοῦ Βουθρωτοῦ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν, παρὰ τῆς λίμνης Ἀγγίση, ἧς λείψανον τρανῆς μαρτυρίας εἶναι καὶ τὸ ἤδη διασωζόμενον χωριδίον «Βροΐνα» καλούμενον (Κριτ. ἐπιστάσια Ἰθάν. Πετρίδου σελ. 21—28). Ἡ Εὐροία ἦν πόλις ἀρχαία τῆς Θεσπρωτικῆς χώρας κειμένη εἰς λόφον τινὰ μὲ ἐπισκοπικὸν θρόνον καὶ μὲ πεδιάδα εὐφρονον καὶ ἐκτεταμένην, ποτιζομένη ἐκ τοῦ ποταμοῦ «Παῦλα» ὅστις ἐνοῦται μὲ ποτάμι Θεολόγου εἰς Καισαράτες ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῶν χωρίων «Κομμάτων» καὶ «Μαγαλᾶ». Τὴν πόλιν Εὐροίαν περιτείχισεν ὁ Ἰουστινιανὸς μὲ ὑψηλὰ τεῖχη καὶ μὲ πύργους ἐνεδυνάμωσεν ἔνθα καὶ σήμερον σώζονται εἰρήπια πολλά, μάλιστα πολλὰ ἠφρανίσθησαν ἐντελῶς, διότι καὶ ρίζαι τῶν δένδρων ἐρπουσαι μέσον τῶν λίθων ἐκλόνισαν τὸ Ἰουστινιανέιον τεῖχος καὶ ἔπεσον οἱ λίθοι καὶ διεσκορπίσθησαν. Τὸ ἐν εἰρηπίοις τοῦτο τεῖχος ἀνωθεν τοῦ λόφου συνέχεται μετὰ τεύχους ἐτέρου τοῦ αὐτοῦ ὕψους καὶ εὗρους ὁμοίου καθ' ἕλον, τοῦ ἄλλου ἐκτεινόμενον ἀπὸ βορρᾶν πρὸς νότον καὶ συνεχομένου μετ' ἐτέρου τεύχους, ὅπου φαίνονται εἰς τὴν ἀνατολικὴν κλίσιν ἔχνη τινὰ ἀρχαίας πύλης βλεπούσης πρὸς βορρᾶν ἀντικρὺ τῶν στενῶν καὶ σχολιῶν δρομίσκων. Διηγούνται τινες εἰσέτι ἐγγώριοι, οἵτινες διαχειμάζουσι τὰ ποιμνία τῶν ἐκεῖ, ὅτι δι' αὐτῆς τῆς πύλης εἰσῆρχοντο καὶ ἐξῆρχοντο οἱ τῆς Εὐροίας ἀρχιερεῖς. Εἶτα δὲ φαίνονται καὶ ἕτερα ἔχνη τεύχους τινὸς τοῦ αὐτοῦ ὕψους μετὰ τῶν εἰρημένων τῶν καὶ ὑπὸ θάμνων καὶ κεκαλυμμένων ἀγρίων δένδρων, ὡς καὶ ἔχνη Βυζαντινῶν οἰκοδομῶν ἐπὶ ἀνωφεροῦς καὶ κατωφεροῦς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ἐτέρας πρὸς τὴν πηγὴν τῆς Σωρωνειᾶς, ὡς καὶ εἰς τινὰ πλευρὰν τοῦ ἐν εἰρηπίοις τούτου τεύχους λέγουσιν πως ἦν ἄλλοτε δύο τεμάχια κίωνων, τὰ ὅποια μετεκομίσθησαν διὰ πλοίων εἰς Κέρκυραν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Νεάπολιν. Σῶζονται καὶ ἄλλα τῆς ἀρχαιότητος σημεῖα, ἐγγὺς τῶν ὁποίων καὶ τὸ χωριδίον «Βροΐνα», παρ' ᾧ ἡ ἀρχαία Εὐροία¹ ἦς τοὺς οἰκῆτορας μετώκισεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν περιτειχισθεῖσαν νεωτέραν Εὐροίαν, τὴν ὁποίαν διαιρεῖ ὁ ποταμὸς «Παῦλας», ὅστις τίς οἶδεν εἰς ποῖαν ἐποχὴν ἤλλαξε κοίτην καὶ ἐκβάλλει μετὰ τινος περιστροφῆς εἰς τὸν πηλώδη λιμένα, καὶ τὸ χωριδίον «Βροΐνα» μετετέθη ἢ μετωπίσθη πέραν τοῦ ποτα-

μοῦ, εἰς ὃ μέρος σήμερον ὑπάρχει. Ἐνεκα δὲ τούτου, εἰ καὶ ἅπανα ἢ πέραν τοῦ ποταμοῦ πεδιάς διατελεῖ ὑπὸ τὴν τοῦ Δελβίνου διοίκησιν, ἢ Βροΐνα ὅμως, πέραν τοῦ φυσικοῦ ὁρίου τούτου τῶν δύο ἐπαρχιῶν οὐσα, τελεῖ ὑπὸ τὴν τῶν Φιλιατῶν διοίκησιν. Ὁ ποταμὸς Παῦλα πηγάζει παρὰ τῷ χωρίῳ Ζαμαντᾶ τῆς ἐπαρχίας τῶν Φιλιατῶν, διερχόμενος ἐν τέταρτον μακρὰν τῆς Κοινοπόλεως διὰ Μουσειῶν ἀφίνει δεξιὰ τὰ χωρία Σωπίκ, Μουροί, Σωρωνειὰ κτλ. ἀριστερὰ δὲ τὸ Καρόκι, Λινάτες κτλ. σχηματίζει δὲ καθ' ἕλον αὐτοῦ τὴν σειρὰν τῆς κοίτης τὰ μεθῆρια τῶν δύο ἐπαρχιῶν Δελβίνου καὶ Φιλιατῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν ἀρχαιοτέρων χωρῶν τῆς Ἡπείρου Χαονίας καὶ Θεσπρωτίας. Διὰ τὴν δὲ πηγὴν θῶμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς θέσεως τῆς πόλεως Εὐροίας, δέον ν' ἀναζητήσωμεν ἀρχαίον ναὸν ἢ πηγὴν εὐλογηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Δονάτου. Καὶ ἀρχαίον ναὸν δὲν ἀνευρίσκομεν ἄλλοι, εἰμὴ εἰς Σωρωνειᾶν, ἐγγὺς τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Δονάτου εὐλογηθὲν ὕδωρ, ὅπερ ἀναβλύζει ἐκ κρήνης, ἔνθα ἐν τῇ κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου ἐπετείῳ τῆς μνήμης αὐτοῦ πανηγύρει συνέρχονται αὐτόθι πολλοὶ κτλ. Παραδεχόμενοι δὲ ὅτι τὸ παρὰ τῆς Σωρωνειᾶς ὕδωρ εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Δονάτου εὐλογηθὲν, ποῦ ἔκειτο ἀρὰ γὲ ἡ πόλις Εὐροία; Οὐδαμοῦ ἀλλοῦ, εἰμὴ εἰς τὸ χωριδίον «Βροΐνα», ὅπερ εἶναι ἰκανὸν λείψανον τῆς πόλεως Εὐροίας, ἧτις διαπρέψασα τὸν παλαιὸν καιρὸν καὶ περιδότητος καταστάσα, διὰ τὸν ἐν αὐτῇ τὸ πάλαι διαπρέψαντα ἱεράρχην Ἁγίου Δονάτου, ὅστις ἦν βλάστημα Ἀσίας καὶ κλέος Θεσπρωτίας. Τὸ ἤδη χωριδίον «Βροΐνα», ἦν ἄλλοτε πόλις ἀρχαία καὶ παράλιος, ἧτις ἐκαλεῖτο Εὐροία, καὶ ἅπανα ἢ ἐπαρχία Εὐροία καὶ Εὐροϊανή, καὶ εἰδὸς τι σταφυλίων καὶ ἀπιδίων Εὐροϊανὰ καὶ Εὐροϊακὰ ἡδύτατα ὅμως τῇ γεύσει (Χρονικὸν Δρυωπίδος Ἰθάν. Πετρίδου σελ. 35—49) ὡς καὶ ἡ πεδιάς αὐτῆς ἧτις καλλιεργεῖται ὑπὸ τῶν Κομισπολιτῶν 3 1)2 ὥραν μακρὰν, Εὐροϊανή καὶ Βροϊανή μέχρι σήμερον ἐπικαλεῖται, κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ἀρκτικοῦ γράμματος. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἦν ἐκτετυπωμένον καὶ ἐπὶ διαφόρων νεραμίδων καὶ πηλῆνων ἀγγείων, τῶν ὁποίων ἔχνη ἀνακαλύπτονται εἰσέτι, καὶ ὁ ἐπισκοπικὸς θρόνος ἦν τότε ὁ πλουσιώτατος τῶν ἄλλων, διότι εἶχε πολλὰ ἀναθήματα καὶ θησαυροὺς καὶ κατεστράφη ὁμοῦ μὲ τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἡγεμόνος Σκλεῖδα καὶ πολλὰ βιβλία χειρόγραφα καὶ ἱερὰ κειμήλια ἢ ἄμφια κατὰ τινὰ τοῦ «Σκούρου» χειρόγραφα μετεκομίσθησαν εἰς τὰ Μετέωρα, ὁ δὲ ἐπισκοπικὸς θρόνος μετηνέχθη ὡς λέγεται, ὑπὸ τινος Λεοντίου, εἰς Σωρειᾶν 3 ὡ-

1. Ἐκ τοῦ εὗρους (εὐκόλος ροὴ τῶν ὕδατων).

ρας σχεδόν μακράν πρὸς βορρᾶν, ἐγγὺς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Δονάτου εὐλογηθέντος ὕδατος. Τὴν καταστροφὴν τῆς Εὐροίας ἂν ἄλλοι τις ἔγραψεν, ἡμεῖς ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν εἰμὴ ἐκ παραδόσεων, ἃς ὀφείλομεν, ὡς μέλισσαι ν' ἀβροῖζομεν καὶ διὰ τῆς ὁμοσιότητος νὰ καθιστώμεν γινωστάς.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόμενα

ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου
Ἀρχιμ. **ΙΩΑΚΕΙΜ ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΥ.**

*Πρὸς τὴν Κοινότητα τοῦ ἁγίου Ὁρους
περὶ κατασκευῆς ἱερῶν εἰκόνων
διὰ τὸν Πατριαρχικὸν ναόν.*

Κύριλλος (ὁ Ζ΄) Ἐλέφ Θεοῦ
Ἀρχιεπίσκοπος Κωνπόλεως Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Εἰς τὸν ἐνταῦθα εἰς βραβιεύσαν ἡμέτερον πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοπόρου ἠλλείπουσιν ἱερὰ τινες εἰκόνες ἐκ τῶν ἐν τῷ τέμπλῳ, ἃς ἀναπληρῶσαι προθέμενοι, οὐδένα εὐρομεν ἐνταῦθα ἐπιτήδειον ζωγράφον πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν, καθόσον οὔτε πρὸς τὸ δυνατόν ἀφομοίωμα τοῦ εἰκονιζομένου ἁγίου πλησιάζουσιν, οὔτε δύνανται διατηρησθαι τὴν ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπαιτουμένην σεβασμιότητα. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ διαφορῶν πληροφοριῶν ἔγνωμεν, ὅτι αὐτόθι ἐν τῷ ἁγίῳ Ὁρει ὑπάρχουσι τεχνίται ἱκανοὶ καὶ ἐπιτήδειοι, διὰ τοιούτου ἐγκριθὲν ἐκκλησιαστικῆ διαγνώσει προμηθεύσασθαι αὐθὲν τὸν ἡμέτερον ἱερὸν ναὸν διὰ τῶν ἠλλειπουσῶν ἱερῶν εἰκόνων, γράφοντες προτρεπόμεθα τῇ ὑμῶν οὐσίτητι, ὅπως ἀναλαβόντες μετὰ προθυμίας τὴν φροντίδα, σπεύσῃτε εἰς εὐρεσιν αὐτόθι τῶν μάλλον ἐπιτηδείων ζωγράφων, καὶ ἐνεργήσῃτε τὴν κατασκευὴν τῶν ἐν τῷ ἑσωκλείστῳ καταλόγῳ σημειωμένων εἰκόνων, προθυμοποιούμενοι, ἵνα ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἀποπερπαθῆντος τοῦ ἔργου, ἀποστείλητε ταύτας ἀσφαλῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, σημειούντες συγχρόνως καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα, ὅπως διὰ τῶν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπων ὑμῶν διεπιβίβωμεν ὑμῖν τὸ ποσὸν συναποστέλλομεν δὲ ἐτώκλειστον ἐνταῦθα καὶ τὸ μέτρον καθ' ὃ ἀκριβῶς θέλει ληρῆθαι τότε μῆνος καὶ τὸ πλάτος τῶν εἰκόνων, ὧν τὴν καλὴν καὶ ἐν τάξει κατασκευὴν ἀπὸ τῆς ἐπιμελοῦς φροντίδος τῆς ὑμῶν οὐσιότητος ἀναμένομεν, ἵνα κατατέψωμεν ὑμᾶς ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἡμῶν εὐλογίαις καὶ εὐχαῖς πρὸς Κύριον.

ἡμῶν, Νοεμβρίου κ΄.

*Τῷ εὐγενεστάτῳ κ. Πέτρῳ Δ. Παλλιάδῃ
περὶ τοῦ ἁγίου αἵτου ἀφιερωθέντος Ἀρτοπορίου.*

Ἰωακείμ (ὁ Β΄) Ἐλέφ Θεοῦ
Ἀρχιεπίσκοπος Κωνπόλεως Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης

Λαβόντες μετὰ πόθου τὸ ἀπὸ κ'. τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου μηνὸς εὐγενὲς αὐτῆς γράμμα καὶ ἡσθέντες ἐπὶ τῇ δηλώσει τῆς ἐρετῆς ἡμῖν ἀγαθῆς αὐτῆς εὐχαῖας, εἶδομεν μετὰ πολλῆς εὐχρηστῆτος τὴν φιλόκλον χριστιανικὴν διλθεσιν, μεθ' ἧς προήχθη ἀφιερῶσαι πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν κομψὸν ἀρτοπόριον ἀργυροῦ, προστιθεμένη ταῖς λοιπαῖς πρὸς διακρίτους ἐκκλησιαστικὰς ἀγαθοεργίας αὐτῆς καὶ τούτου τοῦ δώρου τὴν προσφορὰν πρὸς τὴν μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν χάριν ψυχικῆς ὠφελείας καὶ σωτηρίας αὐτῆς καὶ εἰς μνημόσινον αἰώνιον τῶν ζοιδῶν γονέων τῆς. Τὸ τιμητὸν τοῦτο ἱερὸν κειμήλιον ἐκομίσθη ἡμῖν ἐγκρίτως καὶ ἀσφαλῶς παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιμηνδρίτου κυρ Ἀγαπίου Βατοπεδινού, καὶ κατὰ τὴν εὐλαβῆ ἐρεσιν αὐτῆς ἐτέθη ἐπὶ τῆς ἀγίας Τραπεζῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, διακομῆσαν αὐτὴν διηνεκῶς πρὸς εὐκλειαν τοῦ φιλοχρίστου καὶ φιλοκλῶν ἀφιερῶτου, τῆς περιτοθῆτου φημέν εὐγενείας τῆς, ἣτινι ἀπεδοθήσαν συνοδικῶς οἱ δίκαιοι ἔπικιοι, ἀναγκασθέντος τοῦ πλήρους χριστιανικῶν αἰσθημάτων οἰκίου αὐτῆς γράμματος· οὐ μὴν δ' ἄλλὰ καὶ διὰ τῆς παρουσίας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιτολῆς γράφοντες ἐπιδαφιλεύομεν αὐτῇ τὰς ἐκ βέθους ψυχῆς πατρικᾶς ἡμῶν εὐλογίας καὶ εὐχαῖς, ἐξαπομένον αὐτῇ παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Θεοῦ ὕγειαν διηνεκῆ, εὐμερίαν ἀδιάπτωτον καὶ τῶν σωτηριῶδων αἰτημάτων τὴν ἀπόλαυσιν, καὶ ὅπως ἀποδεξάμενος ὡς θημιῶμα εὐώδης τὴν εὐλαβῆ ταύτην προσφορὰν αὐτῆς ἀντιδῶν αὐτῇ πλοῦσι τὰ ἔλεη αὐτοῦ ἐν τε τῷ νῦν κίῳν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Πέμπομεν αὐτῇ συγχρόνως περικλειστον ἐν τῇ παρούσῃ καὶ τὸ αἰτηθὲν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἡμῶν συγχωρητικὸν γράμμα κατὰ τὸ ἀποσταλὲν τῶν ὀνομάτων σημειώμα.

Τὰ δὲ εὐγενῆ αὐτῆς ἔτη εἴσῃσαν κτλ.

αὐτῶν Ὁκτωβρίου κ΄.
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης, † ὁ Καισαρείας Παισίου, † ὁ Ἐφέσου Παισίου, † ὁ Λαρίσης Στέφανος, † ὁ Κρήτης Σωφρόνιος, † ὁ Σμύρνης Χρθασθος, † ὁ Μιτυλήνης Μελέτιος, † ὁ Δημητριάδος Δωρόθεος, † ὁ Μελετικῶν Σιουρίσιος, † ὁ Ρασκοπριόρνης Μελέτιος, † ὁ Βελεγράδων Ἀνθίμος † ὁ Γριβειῶν Ἀγάσιος.

Σημ. Ἀντεγράφησαν ἐκ τοῦ ΑΒ΄ κώδικος σελ. 128 ἢ, πρώτη, καὶ ἐκ τοῦ ΔΔ΄ σελ. 452 ἢ δευτέρα. Καὶ περὶ μὲν τῶν εἰκόνων οὐκ ἔχω εἰπεῖν εἰ γέγοντο, τῶν σήμερον ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ σωζομένων ἔχουσιν χροιάν ἀρχαιότεραν περὶ δὲ τοῦ Ἀρτοπορίου, τοῦτο κοσμεῖ μέχρι σήμερον τὸ πάνσοπον θυσιαστήριον, φέρον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀφιερῶτου ἐπιγεγραμμένον μετὰ τῆς χρονολογίας.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

—Οικογενειακή Βιβλιοθήκη. — Ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου Νκπ. Χατζοπούλου ἤρξατο ἀπὸ τινος ἐκδομένη σειρά τευχῶν λαμπροῦ ἔργου καὶ ὠφελιμοῦ πάτου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἰκογενειακὴ Βιβλιοθήκη», ἀξίου νὰ φέρηται εἰς χεῖρας παντός μέλους πάσης οἰκογενείας. Τὸ ἔργον περιέχει καὶ σχετικὰς εἰκόνας τῶν ἐπὶ διαφοροῖς ἐφευρέσει διαπρεψάντων ἀνδρῶν, ὧν περιγράφεται ἡ βιογραφία. Συνιστῶμεν τὸ πόνημα θερμῶς πάση οἰκογενείᾳ.

Μεταξὺ τῶν ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ «Βυζαντινοῦ Δελτίου» τοῦ Κρουμβόλχερ δημοσιευομένων χρονικῶν ὑπάρχει καὶ λεπτομερὲς σημείωμα περὶ τῆς παρὰ τὴν Θεσσαλονικὴν ἱερᾶς Μονῆς τῶν Βλατέων, ὀρεφιόμορον εἰς τὸν ὁμογενῆ ἔγκριτον φιλόλογον καὶ ὀτρπρὸν μεσαιωνίδην Πέτρον Παπαγεωργίου γυμνασιάρχην· ὁ λόγιος ἀνὴρ ἐπισταμένως μελετήσας πάντα τὰ τὴν εἰρημένην μονὴν ἀφορῶντα ἐκτίθησι τὰ περὶ τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς, τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος καὶ πλείεστα ἄλλα πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἄξια. Ἡ λαμπρὰ αὕτη μονογραφία περὶ τῆς μονῆς ἐξεδόθη καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ· ἄξιος πολλῶν ἐπαινῶν ὁ φιλότιμος γυμνασιάρχης.

—Λογοδοσία Γραικικοῦ Νοσοκομείου Σμύρνης. — Ἐν Σμύρῃ δημοσιευθεῖσα ἀπεστάλη ἡμῖν ἐν φυλλαδίῳ ἡ λογοδοσία τῆς Ἐφορείας τοῦ αὐτοῦ Γραικικοῦ Νοσοκομείου περιέχουσα τὴν τριετὴ διαχείρισιν ἧται ἀπὸ τῆς 1ης Μαρτίου τοῦ 1896 μέχρι τῆς 28 Φεβρουαρίου 1899 ἀπαγγελθεῖσα ἐν Γενικῇ Συνελεύσει ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐφόρων Κωνσταντίνου Ψαλτώφ, δικηγόρου. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐξάγονται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ σπουδαιότης τῆς λειτουργίας τοῦ φιλανθρωπικοῦ καθιδρύματος, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ μετὰ τῆς προσηκούσης φειδοῦς, ἐπιμελείας καὶ ἐνδιαφέροντος διαχείρισιν τῶν τεταχμένων, οἷς δημοσίᾳ ὀφείλονται ἐπαινοὶ ἐπὶ τοῖς φιλανθρωποῖς αἰσθήμασι καὶ ταῖς δραστηρίαις ἐνεργείαις, μετ' ὧν εἰργάσαντο καὶ ἐργάζονται πρὸς εὐδωσίαν τῆς ἀποστολῆς τοῦ ιδρύματος. Ὁ βουλόμενος πλείω παραπέμπεται εἰς τὴν μνησθεῖσαν λογοδοσίαν.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεῖ, δίδεται τὴν ἀγωγὴν τῆς Κλητύσης Μιχαήλ Λειβαδιώτου καὶ κηρύττει διακελευμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Κωνσταντίνου Χ' Νικολάου Κονοῦ ὀφιστάμενον γάμον εἰς ὑπατιότητα αὐτοῦ.

Ὅριζαι προλείπειν 31 ἡμερῶν πρὸς χορῆν τοῦ ἐνδίκου

μέτου τῆς ἀνακοπῆς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως.

Διατάττει τὴν δημοσίευσιν τρίς κατὰ συνέχειαν τοῦ παρόντος διατακτικοῦ διὰ τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀλήθεια».

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν διαζευκτικῶν ἐγγράφων ἀνερχόμενα εἰς γρ. 300, προκαταβλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπιστεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπερασίση καὶ ἐδημοσίευθη.

Ἐν Καρπίθῳ τῆ 5 Ἰουνίου 1899.

2

Ὁ πρόεδρος

Ὁ Καρπάθου Ἀγαθόγγελος

Ὁ γραμματεὺς
N. Μαρκῆς

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ἸΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ τῆς 22ας μαζίου 1899 δικάσαν τὴν ὑφισταμένην συζυγικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς Αἰκατερίνης θυγατρὸς Δημητρίου Σακελλαρίδου, ὑπικούου ὀθωμανίδος καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Ζυνδῆλης, καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Τζιορίδου, ὑπικούου καὶ κατοικοῦ ὠταύτης, ἀγνώστου δικιμονῆς τυγχάνοντος διὰ τοῦ ἐν τῇ ἀπορίσει αὐτοῦ ἐκτεθειμένου λόγου.

Κηρύττει διακελευμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὀφιστάμενον γάμον.

Καταδικάζει τὸν ἐναγομένον Κωνσταντίνον Τζιορίδην εἰς τὰ τέλη τοῦ διαζυγίου καὶ εἰς τὰ δικαστικὰ ἔξοδα γρῶσια ἑκατὸν (100).

Ἀποφασίζει ὅπως ἡ ἐκδοθεῖσα αὕτη ἐρήμην ἀπόφασις περὶ διαζεύσεως ὡς ἐπιδικτικῆ ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως ἐντὸς (61) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης· κατὰ τὴν Σεβ. πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον δημοσιευθῆ τρίς διὰ τῆς ἐν Κων/πόλει ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀλήθεια».

Ἰωάννινα, τῆ 24 Μαζίου 1899.

2

Ὁ πρόεδρος

Ὁ ἐπιτροπέυον

† Ἀρχ. Μελέτιος

Ὁ γραμματεὺς
Ἀλέκος Λαρισσιώτης

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διώρισε ἐπὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων νέων μαρτυρικῶν βαπτίσεως γενικὸν πωλητὴν καθ' ἅσασιν τὴν πρωτεύουσαν τὸν κύριον Παραγιώτην Καρδομάτην, εἰς τὰ ἐν Γαλατῇ αὐτοῦ καταστήματα.

Ὅρισε δ' ὅπως τὰ μαρτυρικὰ ταῦτα πωλῶνται ὡς ἑξῆς :

μὲ μετζιετὶ ἀργυροῦν πρὸς γρῶσια 20.
1or μέγεθος, ἡ δωδεκάς Γρ. 10.
2or » » » 6.
3or » » » 4.
4or » » » 3.

Ἐπὶ τῶν τιμῶν τούτων θὰ γίνηται 5 τοῖς ἑκατὸν ἑκπετωσις διὰ τοῦ μεταγράτας.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τῇ προσεχῇ δευτέρῃ, ἐξακολουθήσει ἡ ἐκποίησις τῶν πραγμάτων καὶ βιβλίων τῆς περιουσίας τοῦ αἰοδήμου μητροπολίτου Διδυμοτείχου Κωνσταντίνου.

Ὁ ὑπεύθυνος I. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 16 ΙΟΥΛΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 31

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ὁ Σκοπιῶν ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
.....
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φθράγκα χρυσᾷ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Εἰσαγωγή τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς Τραπεζοῦντα καὶ Χαλδίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἐκλογή ἐπισκόπου Περιστερᾶς.*—Τῆς Ἐκκλησίας στοιχούσης τῷ ἀνέκαθεν ὑπ' αὐτῆς τηρηθέντι ἔθει τοῦ προάγειν τοὺς βίον ἄμεμπτον καὶ πολιτεῖν κοσμίαν ἐπιδικουμένους ἐκ τῶν στρατιωτῶν αὐτῆς, λαβούσης δ' ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος Γεωργιάδης ἀπὸ τοῦ 1878 ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων ἱερατικῆς Σχολῆς ἀτρυτούς ἀπὸ εἰκοσθετίας καὶ ἐπέκεινα καταβάλλει μόχθους ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῆς εἰρημένης Ἱ. Σχολῆς, ἧτις ἱκανοὺς παρήγαγεν ἀγλαοὺς καρπούς, τὰς πλησιοχώρους ἐπαρχίας Βελλᾶς, Παρχιμισίας Δρυϊνουπόλεως Βελεγράδων καὶ τὴν ἐξαρχίαν Μεσσόβου δι' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ μεμορφωμένων ἱερῶν προκίσασι, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίῳ ἔγνω νὰ προαγάγῃ τὸν εἰρημένον ἀρχιμανδρίτην Μελέτιον εἰς τὸ ὑπάτον τῆς Ἐκκλησίας ἀξιωμα ἀμείβουσα οὕτω τὰς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πολυετεῖς καὶ εὐδοκίμους υπηρεσίας αὐτοῦ. Ὅθεν προταθέντων συνοψηφῶν αὐτῷ τῶν πανοσ. ἀρχιμανδριτῶν Μιχαὴλ Τριανταφυλλίδου καὶ Σμαρτάδου Χατζηνευσταθίου καὶ ψήρων καινικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναφ, προήχθη εἰς ἀρχιερεῖα ὑπὸ τὴν ψῆλὴν προσηγορίαν τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Περιστερᾶς ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος Γεωργιάδης.

—*Ἐγκρίνια Ναοῦ.*—Τῇ παρελθούτῃ Κυριακῇ, 11 μεσοῦντος μηνός, ἐτελέσθησαν ἐν μέσῳ συρροῆς πολυπληθεστάτου φιλευσεβοῦς ἐκκλησιασματοῦ τὰ ἐγκρίνια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἀντιγόνη ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 καταστραπέντος καὶ ἤδη ἐκ βέθρων ἀνεγερθέντος ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Τῆς τελετῆς τῶν ἐγκρινίων προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ αὐτόθι ἐρησιούχων Πατριάρχης πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η'. παραστατούμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μικραναίας Ἰωακείμ καὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου πρῶην Κορυτσᾶς Χρυσάνθου.

—*Κηδεῖα μεγάλου δουκὸς Γεωργίου Ἀλεξάνδροβιτς.*—Τῆς κηδεῖας τοῦ αὐδιδίμου Μεγάλου Δουκὸς Γεωργίου Ἀλεξάνδροβιτς τελομένης τῇ παρελθούσῃ ἑτεάρτῃ ἐν Πετροπόλει, αὐθημερόν ἐγένετο μνημόσυνος ἱερᾷ τελετῇ ἐν τῷ ἱερῷ ναίδρω τῆς ρωσικῆς πρεσβείας ἐν Βαθυρρύακι. Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολογιώτατος Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίῳ τοῦ πανοσ. ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, μεταβάς εἰς Βαθυρρύακα τὸ μὲν παρέστη κατ' αὐτὴν, τὸ δὲ ἐξέφρασε τὰς ὑπὲρ αἰωνίας ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος Μεγάλου Δουκὸς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π.

—*Παράιτησις μητροπολίτου Βελᾶς.*—Ὁ γρηκιῶς μητροπολίτης Βελᾶς Βασίλειος, ὄψιν ὑποβαλόντι τῇ Ἐκκλησίᾳ πρότινος τὴν ἀπὸ τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου παραιτήσιν διὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίῳ, εἶχε γνωστοποιηθῆ ὅτι δέον ἵνα υποβᾶλῃ ταύτην κωνοικῶς διεβίβασεν ἤδη τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον τῆς παραιτήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ προβαλόμενος ἀνεπάρκειαν σωματικῶν δυνάμεων καὶ γῆρας βαθύ. Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίῳ ἀπεδέξατο ταύτην.

—*Πατριαρχικαὶ προσήσεις.*—Ἡ Α. Πανοσιολογιώ-

της ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβὰς τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς Πέριον ἐπεσκέψατο τὸν ἄρτι εἰς τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσαν ἐπανακλιψάντα πρεσβυτήν τῆς Ἑλλάδος Ν. Μυροκορδέτον καὶ διεβίβασεν αὐτῷ τὰς πατριαρχικὰς προσηρτήσεις καὶ εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

—Κεντρικὴ Ἑκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ.— Ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύουσα Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἑκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ συμφώνως πρὸς τὸν ἐαυτῆς Κανονισμὸν (ἄρθρ. ἐνδέκατον § 3) ἐγγὺς πατριαρχικῆ ἀδείξει ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὴν συνεργασίαν καὶ ἄλλων περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἐμπεριῶν κεκτημένων λογίων συγκλοῦντα αὐτοὺς εἰς εἰδικὴν συνεδρίαν συγκροτηθεῖσάν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ Πέμπτῃ 22 Ἰουλίου περὶ τὴν 3 μ. μ.

—Ἐπισκέψεις.— Ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχου βέη, ἀναρρώσας τελείως ἐκ τῆς ἀδικησίας αὐτοῦ κατέβη τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς Φανάριον καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

—Προβολογισμὸς Σχολῶν.— Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τινι τῶν συνεδρίων τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος λαβὼν ὑπ' ὄψει τὴν ὥς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τακτικοῦ ἐτήσιου προβολογισμοῦ τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως δημιουργουμένην συνήθως ἀνώμαλον οἰκονομικὴν κατάστασιν, ἀρ' ἣς προκύπτουσι καθυστερήσεις εἰς τὰς μισθοδοσίας τῶν διδασκάλων, καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀτόπου τοῦτου θέλον ἵνα συντελέσῃ, ἀπεράσισεν, ἵνα πᾶσαι αἱ ἐφορεῖαι τῶν Σχολῶν ἐνώπιον γενικῆς ἐνοριακῆς συνελεύσεως καταρτίσασιν ἐκάστη ἰδίᾳ τὸν ἐτήσιον προβολογισμὸν ἐσθλῶν καὶ διακινῶν τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτῶν καὶ οὕτως ὑπὸ τῆς ἐνοριακῆς συνελεύσεως ἐγκριμένον ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τὰ παριτερέω.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΚΑΙ ΧΑΛΔΙΑΝ

Τῇ 13 Ἰουλίου, τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς πόλεως Τραπεζοῦντος τελούντων τὴν ἐτήσιαν αὐτῶν παρηγορικὴν ἑορτὴν παροῦσα τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Τραπεζοῦντος Κωνσταντίου καὶ πολλοῦ φιλομούσου ἀρκατοῦ, ὁ διευθυντὴς τοῦ αὐτοῦ Φροντιστηρίου ὄτηρρος τῶν ἑλλήν. γραμμάτων σκαπανεὺς γυμνασιάρχης Ματθαῖος Παρατρίκας ἀπήγγειλεν ἐν τῷ παρὰ τὸ Ἑλλήν. Φροντιστήριον παρεκκλησίῳ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τὸν παρηγορικὸν τῆς ἡμέρας ταύτης θέμα λαβὼν αὐτὴν εἰσαγωγὴν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς Τραπεζοῦντα

καὶ Χαλδίαν». Τὸν ἐμβριθῆ τοῦτον λόγον τοῦ διαπρεποῦς γυμνασιάρχου ἐπιδοθέντα δημοσιεύομεν μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ.

Ὅτε πρὸ δύο περίπου ἐτῶν, Σεβασμιώτατε πάτερ καὶ Δέσποτα καὶ λοιπὴ φιλόχριστος ὁμήγυρις, θεῖα εὐδοκίᾳ ἤλθον εἰς τὴν περιφανῆ ταύτην πόλιν τῶν Τραπεζοῦντιῶν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπεσεψάμεν τοὺς εὐχαίης καὶ ἱεροῦ αὐτῆς ναοῦς, μετὰ χαρᾶς παρετήρησα τὴν εὐπρέπειαν τῶν οἴκων τοῦ Κυρίου, τὴν εὐκοσμίαν καὶ ἀνεπίληπτον ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ἣν ἀπέδωκα εὐλόγως εἰς τὴν πατροπαράδοτον εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀκλόνητον ὀρθοδοξίαν τῶν ἐνοικούντων. Τὰς μεγάλαις ταύταις ἀρεταῖς καὶ παντός ἐπαίνου ἀνωτέρας ἐκληρονόμησεν ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Τραπεζοῦντος παρὰ τῶν προγόνων, ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν πίστεως, καὶ διατηρεῖ ἀπαρεγκλίτως μέχρι τῆς σήμερον, ἀπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν θεοκηρικών ἀποστόλων, καὶ δὴ τοῦ Πρωτοκλήτου τούτων Ἀνδρέου, κατὰ διαδοχὴν δὲ κατόπιν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ'. αἰῶνος μ. Χ. ἀκμαστάτος Εὐγενίου Μεγαλομάκρυτος, γόνου εὐγενοῦς τῆς περικλειοῦς ταύτης πόλεως. Τῆς εὐσεβείας ταύτης μακρύτερον περιφανῆς ἔχομεν τὸ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α', τοῦ δικόρου καλουμένου (491—518) ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γεγονός τόδε. Ὅσπερ οἱ τινες τοῦ αἰρεσιώτου Ἰκχώδου τοῦ Σύρου μετὰ τὴν Δ'. ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον (450) καὶ αὐτοῦ ἐτι τοῦ προγενεστέρου Ἀρείου ὑπεσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ταύτην προσπαλοῦντες νά ἐνσπείρωσι τὰ τῆς δυσσεβείας αὐτῶν πονηρὰ σπέρματα οὐ μικρὸν βλάπτοντες τὴν καθάραν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν τῶν κατοίκων. Τοῦτο μαθόντες οἱ πολλοὶ τῶν Τραπεζοῦντιῶν κακῶς αὐτοὺς μακρὰν ἀπήλασαν. Οὗτοι ὅμως προσελθόντες τῷ ἄρχοντι τῆς Κελτικίνης (Ἐρζικίνης) καὶ δεινῶς προσκλαιόμενοι παρώτρυναν αὐτὸν αἰρετικὸν ὄντα, ἵνα μετὰ δυνάμειος προσβάλῃ τὴν Τραπεζοῦντα. Συνέβη δὲ καὶ ἀποθάνειν τινὰς τῶν μετ' αὐτοῦ ἐλθόντων καὶ ταρῆναι περὶ τὴν καὶ τότε λίαν σεβασμίαν Μοῆν τῶν ἁγίου Εὐγενίου, πολλὴν δὲ δυσωδίαν ἀποφέρειν τὰ πτώματα αὐτῶν. Κατὰ τὴν ὁμόφωνον μακρυταῖν τῶν συγγραφένων τοῦ 14'. αἰῶνος, ἀνδρῶν ἐπιφανῶν ἐν Τραπεζοῦντι τῷ τότε χρόνῳ, ὁ ἅγιος Εὐγένιος μετὰ τῶν τριῶν συνάθλων αὐτοῦ νύκτωρ κατ' ὄναρ ἐπιφανῆς τῷ ἄρχοντι τῶν αἰρετικῶν τούτων προσβαλλόντων τὴν Τραπεζοῦντα κίχζει αὐτὸν καὶ ἀναγκάζει προσελθεῖν τῷ ἁγίῳ Εὐγενίῳ καὶ τῇ σοφῷ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ λιψάνων καὶ ἐπικαλεῖσθαι αὐτὸν ἀρωγὸν καὶ προστατήν. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Τραπεζοῦντιοὶ καὶ οἱ περίοικοι γεγωνόν ἐφώνησαν αὐτῷ ἄν ἄλλοι δόξαν δεδέχθαι ποτὲ περὶ πίστεως ἴσον τὸ φύλον ἡμῶν, Τραπεζοῦντος φρα-

μὲν καὶ πάσης Χαλθίας τῆς περιουκίδος ἀπάσης, παρὰ τὰ δεδομένα ἔκ τε τοῦ Πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου τοῦ πᾶνου καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Εὐγενίου καὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ταῦτα γὰρ ἡμεῖς φρονούμεν καὶ δοξάζομεν ὀρθῶς καὶ παρὰ ταῦτα ἔτερον οὐ δεχόμεθα τι κἄν εἴτι καὶ εἴη τὸ κηρυττόμενον, ἀλλ' ὡς ἔκφυλον καὶ ἄθεον οὔτε τις τῶν πάλαι καὶ πρὸ ἡμῶν ἐδέξατο, οὔτε ἡμεῖς δεξοίμεθα πώποτε¹» Ταῦτα ἐφώνησαν γεγωνυῖα τῇ φωνῇ οἱ κάτοικοι Τραπεζούντος καὶ πάσης Χαλθίας πρὸς τοὺς αἰρετικούς Ἰακωβίτας καὶ Ἀρειανούς ἐκείνους καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ οἰνεὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου αὐτῶν πίστεως, ἣν ἀνέκαθεν παρέλαβον μὲν παρὰ τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ τοῦ συμπολίτου αὐτῶν ἁγίου Εὐγενίου, διετήρησαν δὲ ἀλώβητον μέχρι τῆς σήμερον καὶ τοιαύτην τηρήσουσι, Θεοῦ συναιρομένου, εἰς αἰῶνας. Περὶ ταύτης τοῖνυν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῆς Τραπεζούντος θέλω φέρει καὶ ἐγὼ τὸν λόγον σήμερον ἐν τῇ εὐσήμεφ ταύτῃ ἡμέρᾳ πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν εὐσεβῶν προγόνων ἐκείνων, τῶν προμάχων τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς πίστεως ἐν γενεῖ, ἐκτιθεὶς κατὰ τὸ δυνατόν τὰ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ χώραν ταύτην, ἐξαίτουμένος ἄνωθεν μὲν τὴν παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φάτων ἀντίληψιν, παρ' ἡμῶν δὲ τὴν ἐπιόλιγα λεπτὰ εὐμενῆ ἀκρόασιν.

Ἀνέκαθεν ἡ Τραπεζοῦς ἦν πόλις εὐσεβῆς λατρεύουσα τοὺς θεοὺς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὡς ἀποικία ἐλληνική². Κατὰ τὸν Γ'. αἰῶνα ἀπὸ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλοις θεοῖς ἐτίμωνε μεγάλως τὸν Μίθραν ἢ Ἀπόλλωνα, οὗ τὸ ἄγαλμα ὑψοῦτο ὑπερᾶνω τοῦ ὑπερκειμένου τῇ Τραπεζούντῃ βουνοῦ, ὅπερ τὸ πάλαι καὶ μέχρι τοῦ ΙΔ'. αἰῶνος ἐκαλεῖτο Μιθρίον καὶ σήμερον ἐτι Μιθρήϊ ἐπὶ τοῦ νῦν καλουμένου Μπόζ-τεπέ³. Κωνσταντῖνος ὁ Λουκίτης, πρωτονοτάριος καὶ πρωτοβεστιάριος ἐν Τραπεζούντῃ κατὰ τὸν ΙΔ'. αἰῶνα, ἐν τῷ ἐγκωμίῳ

αὐτοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Εὐγενίου λέγει: «ἦν ὅτε καὶ ἡ περίβλεπτος ἐν πόλεσιν αὕτη Τραπεζοῦς εἰδῶλων οἰκητῆριον ἐγνωρίζετο, τὸ νῦν εἰκόνων κατοικητῆριον, καὶ περιβόητος πρὶν ἐτύγγανε τὴν δυσσεβίαν, ὅσον νῦν περίφημος τὴν εὐσεβίαν. . . καὶ ἀντὶ Θεοῦ Πατρὸς, Υἱοῦ Λόγου καὶ Πνεύματος, τῆς προσκυνητῆς Τριάδος καὶ παντεργάτου, τὴν ἐκηθόλον Ἀρτεμιν, Ἄρεα τὸν βροτολογίον καὶ πρόγε τοῦτωρ καὶ πλείωτων ἄλλων Λοξίαν προσεκύνουν, τὸν Μίθραν, ὃς Ἀπόλλων ἐστὶ, πολλοὺς ὀνόμασι φημιζόμενος καὶ πολλοὺς δι' αὐτῶν πολλακίς εἰς ἀπωλείας Βάραθρον ἐκαλούμενος» μαρτυρεῖ δὲ μοι τῷ Μίθρου λόγῳ καὶ βουνοῦ οὗτος ὁ παρακείμενός τε καὶ ὑπερκειμένος, ἔκτοτε μέχρι καὶ νῦν ἐκείθεν φερωνύμως Μιθρίον ὀνομαζόμενος¹.

Ὅτε ὁμως ἐπερᾶνη τὸ φῶς τὸ σωτήριο, ἡ διδασκαλία τοῦ Θεοανθρώπου Λόγου καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Ἀπόστολοι, κατὰ τὴν παραγγελίαν αὐτοῦ «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη²» διεσπάρησαν εἰς τὴν ὑψηλὴν ὀρίσαντες τὰς χώρας, ἐν αἷς ἐμελλον νὰ κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον τῆς νέας χάριτος, τῆς Καινῆς Διαθήκης. Εἰς τὸν Πρωτόκλητον τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέαν ἐκλήρωθησαν αἱ χώραι αὗται τῆς βορείου Μ. Ἀσίας πλὴν ἄλλων. Ἄλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν μαθητῶν ἄλλαι μοῖραι τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἔθνων ἀπεκληροῦντο καὶ ἀφωρίζοντο. Ἀνδρῆξ δὲ τίς; ὡς μεγάλη τις καὶ φιλοτίμως ἐγχειρισθεῖσα³ ἦτε γὰρ Βιθυνῶν ἅπασα χώρα καὶ Πόντος ὁ Εὐξείνιος, τῆς Προποντιδος τὰ μέρη ἐκάτερα ἄχρι καὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου τείνοντα καὶ παράπλου τοῦ ἐκείθεν διήκοντος. Ἀρίθμει οὖν τούτοις καὶ Χαλκηδόνα τὴν περιώνυμον καὶ τὸ Βυζάντιον αὐτὸ καὶ τὰ τὴν Θράκην δὲ καὶ Μακεδονίαν νεμόμενα γένη καὶ τὰ ἕως Ἰστρου φθάνοντα καὶ Θεσσαλία καὶ Ἑλλάς καὶ τὰ μέχρις Ἀχαΐας αὐτῆς ἐκτείνοντα τῆς ἐκείνου γλώσσης καρποὶ καὶ φρεσὶς πρὸς εὐσεβίαν³.

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρῆξ ἦλθε πρῶτον εἰς Ἀμισόν, ἐν ᾗ πολλοὺς ἐδίδαξε καὶ εἰλκυσεν εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Τραπεζοῦντα καὶ εἰς τὴν οὐ μακρὰν αὐτῆς ἀπέχουσαν Λαζικήν. Ἐνταῦθα πολλὰ πλήθη προσαγαγὼν τῷ Χριστῷ ἀνεχώρησεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἄλλ' ὁ χριστιανισμὸς τῶν χρόνων ἐκείνων ἦν ἀσθενὴς καὶ διὰ τὴν ἐπιμόνην τῶν πολλῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν καὶ διὰ τὸ ὀλιγόριθμον τῶν ἐν ταῖς ἐκασταχοῦ κοινότησι τὴν νέαν θρησκείαν πρεσβεύοντων, κυμαινομένων τῆδε κάκεισε κατὰ τὰς

1. Ἰωσήφ Μητροπολίτου Τραπεζούντος ἐν Κεραμείω Fontibus historiae imperii Trapezuntini ἐν Πετροπόλει 1897, σελ. 69—70. Οὕτως ἀναφέρει τὸ πρᾶγμα ὁ Ἰωσήφ. Ἰακωβὸς ὁ Σύρος, ὁ λεγόμενος Βραδαῖος καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ζήνζλος, ἐπίσκοπος Ἐδέσης, ἤμικεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου τῷ 541. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Μονοφυσιτῶν ἢ Ἰακωβιτῶν καταδιωχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἤμικεν καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ Ἰακωβίου τούτου ἐν Συρίᾳ, Μεσοποταμίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ. Περὶ τοῦ Ἰακωβίου τούτου καὶ τοῦ Μονοφυσισμοῦ ἐν γενεῖ ὄρα καὶ Φιλαρέτου Βασιλείου Ἐκκλ. Ἰστ. Α', 222, 248.

2. Ὅρα ἐπιστολὴν τοῦ Ἀρριανοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης Τραϊανὸν περὶ Τραπεζούντος παρὰ Julius Duerr «die Reisen des Kaisers Hadrian, Wien 1881, σελ. 52, 69.

3. Ἡ θέσις τοῦ ἀγάλματος πιθανώτατα ἦν ὅπου σήμερον εὐρηγται τὰ ἔρεπια τοῦ νεοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐπὶ τοῦ Μπόζ-τεπέ. Ἡ θέσις εἶναι λίαν κατάλληλος ἀπέναντι τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ὃν ἐτίμων οἱ Τραπεζούντιοι καλοῦντες αὐτὸν Ἀπόλλωνα ἢ Μίθραν.

1. Κεραμείω Fontes etc. σελ. 8. Ἐπιμᾶτο ἐν Τραπεζούντῃ ἐτι καὶ ὁ Ἐρμηξ καὶ ὁ Φιλήσιος. Ἐπιστολὴ Ἀρριανοῦ πρὸς Τραϊανὸν ἔκ. ἄ. σημ. 1.

2. Ματθ. ΚΗ', 19—20.

3. Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν τὸν Πρωτόκλητον ἐν Μηνίᾳ Νοεμβρίου 30. Κεραμείω Fontes σελ. 55.

περιστάσεις και τὰς διαθέσεις. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀνδρέας ἤλθε καὶ δεῦτερον εἰς Ἀμισόν καὶ Τραπεζοῦντα, ὅπου ὀλίγως εὔρε τῷ φωτὶ τῆς πίστεως καὶ θεογονίας πεφωτισμένους, ἐνῶ τὸ πλῆθος ἐπακάνετο ἐν τῇ νυκτὶ τῆς ἀπιστίας. Ὁ Ἀπόστολος ἐπέμεινε, ἐδίδαξε καὶ πάλιν καὶ ἐντεύθεν μετέβη εἰς Νεοκαισάρεια¹.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐπῆλθον οἱ φοβεροὶ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν ὑπὸ τῶν αυτοκρατόρων τῆς Ρώμης τρεῖς αἰῶνας διαρκέσαντες, δέκα τὸν ἀριθμὸν καὶ φοβεροὶ γινόμενοι, μὴ ἀφήσαντες τὸ δένδρον τῆς πίστεως νὰ ἀνήσχη ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως νὰ βλαστήσῃ. Ἐὰν δὲ ποτε οἱ διωκόμενοι Χριστιανοὶ ἀρίστοι ἐλευθέροι καὶ ἐπὶ τινα καιρὸν ἤσχοι, δὲν ἠδύνατο ὁμως καὶ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἀκούοντας, διότι αἴρνης ἐπήρχετο ὁ διωγμὸς, ὅστις ἀπῆλθὼς ἐθέριζεν αὐτοὺς, ἀναγκάζων ἄλλους μὲν νὰ ἐξομῶσιν, ἄλλους νὰ ἀνσχωρῶσιν εἰς τὰς ἐρήμους, ἄλλους νὰ προχέωσιν ἀρόβως τὸ αἷμα αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως, ἦτις οὕτως ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας καταδιωκόμενη καὶ παλαιούσα διῆγε βίον ἀρανῆ καὶ πλήρη κινδύνων.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ἐν Τραπεζοῦντι καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους μέχρι τοῦ τελευταίου διωγμοῦ ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Ρώμης Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ (303—312), ὅτε ἐμφανίζονται οἱ διδάσκαλοι καὶ μάρτυρες τῆς νέας πίστεως Εὐγένιος ὁ Τραπεζοῦντιος, Βαλεριανὸς δὲ καὶ Κανιδίος ἐκ Χαλδίας.

Οἱ αυτοκράτορες οὗτοι εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ διωγμοῦ διατάγματος αὐτῶν διώρισαν ἡγεμόνας ἢ διοικητὰς εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὸν Ἀργιόλαν καὶ Λυσίαν, ἄνδρας δυσσεβεῖς καὶ θηριώδεις. Τοῦτων ὁ Λυσίας διωρίσθη δοῦξ, ἡγεμὼν, στρατηγός, ἢ διοικητὴς τῆς Φρυγίας, Βιθυνίας, Παφλαγονίας, Πόντου καὶ πέτραν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ταύρου. Παριτήσας δὲ τὰ στρατιωτικὰ καὶ ἄλλα δημόσια πράγματα χωρεῖ μεθ' ὁρμῆς κατὰ τῶν χριστιανῶν, νομίζων ὅτι οὕτως ἤθελεν ἐκπληξῆε τὸ ὑπῆκοον καὶ εὐχερῆστῃσι τοὺς αυτοκράτορας. Πορεύεται εἰς Σεβαστείαν, ἐνθα καλῶς τὸ κατ' αὐτὸν διαθεῖς τὰ ἐκεῖ, ἐπιστρέφει εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖθεν εἰς τὴν κώμην Σάταλα², ὀλίγον μὲν ἀπέχουσαν

τῆς Χαλδίας, ἄλλοτε δὲ ὑποκειμένην τῇ Ἐκκλησίᾳ Τραπεζοῦντος. Ἐν Σατάλοις ὁ Λυσίας προσήγαγεν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος αὐτοῦ τοὺς ὁμολογούντας τὸν Χριστὸν ἐκ Σεβαστείας, Νικοπόλεως καὶ ὅσους ἄλλους καθ' ὄδον συνέλαβε. Διὰ τῆς πειθούς πρώτων, εἶτα δι' ἀπειλῶν καὶ παντοίων ἄλλων μέσων ἐπειρᾶτο ἐξανγκάσαι αὐτοὺς, ἵνα ἀρνηθῶσι τὸν Χριστὸν. Ἐπειδὴ ὁμως ἀπετύγχανεν, ἐξωλόθρευεν αὐτούς³. Ποσοὶ ἄρ' γε τότε προθύμως ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ; Οἱ τοιοῦτοι μάρτυρες τῆς πίστεως ἡμῶν ἐμειναν ἀγνωστοί⁴, ἀλλὰ τὸ μαρτύριον καὶ ἡ εὐσέβεια, μεθ' ἧς ὑπέμεινον ἐκουσίως τὸν θάνατον, συνετέλεσαν εἰς τὴν κραταίωσιν τοῦ φρονήματος τῶν εὐκρίθμων τότε καὶ δειλημόνων χριστιανῶν. Ἐκ Σατάλων ὁ ἡγεμὼν περιήρχετο καὶ ἑτέρας πόλεις τῶν μερῶν τούτων, ἐνθα ἐμάνθανεν, ὅτι οἰκοῦσι χριστιανοί, ἵνα συλλάβῃ καὶ αὐτούς.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐγένοντο ἐν Σατάλοις. Ἐν Τραπεζοῦντι ἐπεκράτει, ὡς εἵπομεν, ἡ ἀρχαία τῶν εἰδώλων λατρεία. Ὀλίγοι ἦσαν ἐν τῷ κρυπτῷ χριστιανῷ ἐμμένοντες εἰς τὴν νέαν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, ἔλκοντες τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ὁ μείγας Ἀπόστολος, λέγει ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἰ Πρωτόκλητος Ἀνδρέας παραγενόμενος τὸ τῆς εὐσεβείας ἐδίδασκε κήρυγμα· ἀλλὰ τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν καὶ παρῆλθεν ὁ συχνὸς χρόνος ἠμαυρώσεν ἀμαζούσης· ἐπὶ τῆς πλάνης καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας λυμαινομένη; σπέρματα»⁵.

Τῶν ὀλίγων τούτων κρυπτομένων χριστιανῶν ἐπ-

ἐπὶ τῶν αυτοκρατόρων, ὡς μαρτυροῦσι τὰ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενα εἰρεπία αὐτῆς. Σήμερον καλεῖται Σατάχ κατὰ παραφθορὰν τῶν Σατάλων. Sadac δὲ γράφει αὐτὴν καὶ ὁ Γερμανὸς Fallmerayer πρώτος γράφας ἀξιόλογον ἱστορίαν τῆς αυτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος (Geschichte des Kaiserthum von Trapezunt σελ. 295—7) ἐξ ἀρχαιότερων περιηγητῶν παραλαβών. Ἡ Σατάχ (Σάταλα) κεῖται 8 ὥρας πρὸς νότον τῆς νῦν Ἀργυρουπόλεως (Γκιουμουλι-χανέ) ἐπὶ κοιλιάς, περιέχουσα περὶ τὰς 120 οἰκογενεῖας τουρκικὰς. Ἄγαλμα παριστῶν τὸν Ἐρμῆν πρό τινον ἐτῶν μετηνήθη εἰς τὸ αὐτοκρ. Μουτεῖον Κωνσταντινουπόλεως. Τὰς πληροφορίας ταύτας ἔδωκέ μοι προφρόνως ὁ ἐλλόγιμος καὶ αἰδασιμώτατος Πρεσβύτερος καὶ Οἰκονόμος τῆς ἀνωτάτης Μητροπόλεως Χαλδίας κ. Ἀθανάσιος Σουμειλίδης. Περὶ Σατάλων ὅρα καὶ Προκόπιον περὶ κτισμάτων Γ' 4. 1 Κερκαμῶ; Font. σελ. 7—8.

2. Τότε ἐμαρτύρησαν ἐν Σεβαστείᾳ οἱ τεσσαράκοντα μάρτυρες καὶ ἐν Νικόπολει ὁ ἅγιος Εὐστράτιος μετὰ τῶν συνήλων αὐτοῦ ὅρα Μηνήιον Μαρτίου καὶ Δεκεμβρίου 13. Σιββζ' Ἰωαννίδου ἑ. ἀ. σελ. 31. Ὁ Λουκίτης λέγει· «Μερὶ γὰρ τῶν καθ' ἐκεῖνου καιροῦ σφαγιαζομένων οἴτε τοῦ Χριστοῦ καλλίηνικοι τεσσαράκοντα μάρτυρες, τὸ πεντήκοντον Εὐστράτιος τοῦ μαρτυρικωτάτου τάχα καὶ σύστημα καὶ πολλὸς ἄλλος ἱερὸς ἐπίσης κατὰλογος, ὅσοι μετὰ τὰς φονίους χεῖρας τῶν δικαίων ἀλύζειν ἰσχύσαντες, ἔργον Λυσίου καὶ τῆς ἐκεῖνου μνίας καὶ ρήσῃς γέγοναι παραλόγια τῶς». Κερκαμῶ; Font. σελ. 7.

3. Κερκαμῶ; Font. σελ. 55

1. Ὑπόμνημα κτλ. αὐτοῦ. Κίτθων τοῦ ἱεροῦ νουοῦ τῆς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος ὄρωμεν σπῆλαιον μικρὸν μεταβληθὲν δι' ἐξωτερικοῦ τειχίσματος εἰς νασκὸν μετ' εἰκόναν ἁγίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου τιμώμενον, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ὁποῦο τελεῖται λειτουργία. Παρὰ τὸ σπῆλαιον τοῦτο, εὐρισκόμενοι ἐγγύτατα τοῦ παλαιοῦ αὐτοῦ λιμένος τῆς πόλεως, ἀπεβίβισθη πηγαῖα τὰ ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ πρῶτον ἐβίβασε, διὰ καὶ καθιερώθη εἰς τοῦτο εἰς ναδρὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρώτου διδασκάλου τῆς πίστεως ἐνταῦθα καὶ τῶν μετῆρων τοῦ Κυρίου πρωτοκλήτου. Πρβλ. Σ. Ἰωαννίδου ἱστορίαν καὶ στατιστικὴν Τραπεζοῦντος σελ. 30 καὶ Τρύφωνος Εὐαγγελίου ἱστορίαν τῆς Τραπεζοῦντος σελ. 22.

2. Τὰ Σάταλα ὁ Λουκίτης καλεῖ πόλιν καὶ κώμην (Κερκαμῶ; Font. σελ. 7, 11) φάνεται ὁμως, ὅτι ἦν πόλις μεγάλη

Λυσίου ἡγεμόνος ποιμὴν καὶ διδάσκαλος ἦν ὁ ἐκ Τραπεζούντος ἔλκων τὸ γένος καὶ ἐξ εὐγενῶν καταγόμενος Εὐγένιος, πλούτων καὶ δοῦξαν κεκτημένος, εὐμήκης τῷ σώματι, μέσος τὴν ἡλικίαν, τὸν πώγονα καὶ τὰς κόμας μέσων φέρων λευκοῦ καὶ μέλανος¹. Ὁ Εὐγένιος καταλιπὼν τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ καὶ αὐτὴν τὴν πατρῶν οἰκίαν κατέφυκε ἐν σπηλαίῳ, δοξολογῶν τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα Κύριον Ἰησοῦν, αὐτόθεν δ' ἐξερχόμενος τοὺς μὲν ἀσεβεῖς ἤλεγχε, τοὺς δὲ πιστοὺς ἐδίδασκε καὶ τὴν πίστιν ἐκράτουνε «Χρόνους δὲ ὕστερον (μετὰ τὸν ἀπόστολον Ἀνδρέαν), λέγει ὁ αὐτὸς Ἰωσήφ, ὁ μέγας οὗτος τῆς ἀληθείας καὶ μάρτυς καὶ κήρυξ τοῖς πιστεύουσιν χρηματίας διδάσκαλος ἐξῆν ποτε τοῦ σπηλαίου τοῖς τῆς ἀληθείας λόγους τε καὶ διδάγμασι τοὺς τῶν εἰδώλων θεραπευτὰς καὶ τῶν βωμῶν νεωκόρους ἐλέγχων κατήσχυεν καὶ τὰς κεχερσωμένας ψυχὰς ἐκάθαιρε καὶ τὸν εὐαγγελικὸν σπῆρον καταβαλὼν ἐν τριᾷκοντα καὶ ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατὸν ἐγεώργησε»². Τοιοῦτος ὁ Εὐγένιος.

Ὁμότροποι καὶ ὁμόηλοι τοῦ Εὐγενίου ἦσαν οἱ ἐκ Χαλδίας περὶ τὴν νῦν Ἀργυροπολιν Βαλεριανὸς ἐκ τῆς κόμης Ἐδίσκης, καὶ νῦν ἐτι σωζομένης καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι καλουμένης³ καὶ Κανίδιος ἐκ Σολοχαίνης, ἐπίσης σωζομένης καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι γνωρίζομένης⁴. Οἱ τρεῖς οὗτοι διδάσκαλοι, οἱ μὲν δύο μετὰ φόβου ἐκ τῶν ὀρέων καταβαίνοντες, ὁ δὲ Εὐγένιος ἀπὸ Τραπεζούντος ἀναβαίνων κούβδην συνηγνῶντο εἰς τὸν τῆς Λιτανεῖας λεγόμενον τόπον, ἀγνωστον τὰ νῦν διαμενόμενα, καὶ συνδιεσκεπτόντο περὶ τοῦ τί ποιητέον εἰς τὴν ροδερὰν ταῦτην περιστάσιν τοῦ διωγμοῦ. Τότε ὁμοῦ, τοῦ Λυσίου ὄντος ἐν Σατάλοις, συνέλαβον τολμηρότατον ἀληθῶς σχέδιον τὸδε.

Ἀφοῦ οἱ λάτρες τοῦ Μιθροῦ ἐτέλεσαν τὰς συνήθεις εὐχὰς τῷ ζοῶντι αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Μιθρίου

καὶ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν διεσκορπίθησαν, τὴν αὐτὴν νύκτα οἱ τρεῖς διδάσκαλοι ἀνέβησαν εἰς τὸν βουνὸν καὶ διὰ τῶν προσευχῶν αὐτῶν καὶ ἐκτάσει τῶν χειρῶν καταβάλλουσι τὸν βωμὸν καὶ τὸ ξόανον εἰς ἔδαφος, οὕτω δὲ καταρρίπτουσι καὶ αὐτὴν τὴν εἰδωλολατρείαν ἐν Τραπεζούντι, καὶ μάλιστα εἰς τὸ περιφανέστατον αὐτῆς μέρος καὶ τὸν σεμνότατον θεὸν αὐτῆς.

Πρῶτα γενομένης οἱ γείτονες καὶ οἱ ἐκείθεν διαβαίνοντες ἰδόντες συντετριμμένον τὸ ὁμοίωμα τοῦ μεγάλως τιμωμένου δαίμονος ἔσπευσαν, ἵνα ἀναγγείλωσι τὸ γεγονός τοῖς προὔχουσιν τῆς πόλεως, οἵτινες ἀπέδωκαν αὐτὸ εἰς τοὺς γνωστοὺς πολέμιους τῆς τῶν εἰδώλων λατρείας Εὐγένιον, Βαλεριανὸν καὶ Κανίδιον. Μάτην ἐξήτησαν αὐτοὺς πρὸς τιμωρίαν, οὐδὰμου δὲ ἠδυνήθησαν νὰ ἀνεύρωσι, διότι μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ εἰδώλου ἐγένοντο ἀρκεῖς κρουθέντες εἰς τὰ συνήθη αὐτῶν κρησφύγετα. Εὐθέως λοιπὸν οἱ προθυμότεροι καὶ εὐσεβέστεροι αὐτῶν μαθόντες, ὅτι ὁ ἡγεμὼν Λυσίας εὐρίσκειτο ἐν Σατάλοις, τρέχουσι πρὸς αὐτὸν καὶ ἀλοφυρόμενοι διὰ τὴν πράξιν τοῦ Εὐγενίου ἔλεγον «Ἐἵσις παρ' ἡμῖν, ἡγεμόνων ἀριστερῶν, ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τῶν χριστιανῶν διδάσκαλοι παράσφων αὐτῶν φημιζόμενοι, οἱ γε τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν δικαζέων μηδένα ποιούμενοι λόγον τοὺς σωτήρας μὲν θεοὺς διαβάλλουσιν, ὕλην αὐτοῦ ἀψυγον ὀνομαζόντες καὶ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἐφευρήματα καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς δημῶδη καὶ ἀγοραῖον ὄχλον οὕτω καὶ αὐτὸν φρονεῖν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναπειθῶσι, μόνον δὲ τὸν παρ' αὐτοῖς Ἐστωκωμένον ἀληθῆ Θεὸν ἠγείσθαι διδάσκουσι καὶ σωτῆρα καὶ προνοητὴν τοῦ πικνῶτος τοῦτον ἀνακηρύττουσιν, ὧν τὰ ὀνοματὰ εἰσιν Εὐγένιος, Οὐαλεριανὸς καὶ Κανίδιος, ἐκ Τραπεζούντος μὲν ὁμῶδες ὁ Εὐγένιος, ἧς ὑπὸ τὰς πέριξ φέρκγγας καὶ δασείας ὕλας ἔστι κρηπτόμενος, ἐξ Ἐδίσκης δὲ καὶ Σολοχαίνης Οὐαλεριανὸς καὶ Κανίδιος, ὧν περὶ τὰς ἀμφιλυχεῖς καὶ βελείας λόγους ἑαυτοῦς εἰσιν ἐκότεροι συγκαλύπτοντες ἀμυχον κακὸν ἐς δεῦρο Φοῖβῳ καὶ Ἄρει καὶ τῇ σεμνῇ Ἀρτέμιδι φυλακτόμενοι οὐς εἰ μὴ θάττον, κἂν εἰ μήπω πρότερον, νῦν γοῦν ἢ τῆς θρησκείας τῶν Γαλιλαίων ἢ τοῦ ζῆν ἀποστήσειας, χριστιανῶν, εὐ ἴσθι, καταγῶγιον τὴν Τραπεζούντα καὶ αὐτὴν Χαλδίαν καταλιπὼν ἀπελεύσειας· ἐπεὶ γὰρ τὸ παρ' ἡμῖν τιμωμένον ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτῷ βωμῶν προσηκώσασιν. Εἰ μὴ δίκαιος οὖν οὗτοι τῶν πεπλημμελημένων ἐνδίκους καὶ τελευταῖον ἐπονεῖδιστον ὑποστήτῃνται θάνατον τάχ' ἂν ἐν Μίθρῳ νούς, οὐς αὐτοὶ φασὶ τῷ Ἐσταυρωμένῳ καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνον ὄσους ἄλλους ἀναστηλώσουσι»¹.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Λυσίας ὠργίσθη μεγάλως, ἀμείσως δὲ διέταξε σπειραν δημίων μετὰ τῶν περὶ ἑαυ-

1. Αὐτόθι σελ. 66, 70.

2. Αὐτόθι σελ. 55.

3. Σήμερον καλεῖται Ἐδίστα ὑπὸ μωαμεθανῶν οἰκουμένη. Εἶχε νῦν μεγαλοπρεπῆ, πικνωδὸς τοῦ ἁγίου Βαλεριανοῦ, τανῦν ἡρειπυμένον.

4. Σήμερον καλεῖται Σολοτσαίνα διὰ τὴν ἐπιχωρίζουσαν προφορὰν τοῦ χ· ὡς τὰ, ὑπὸ χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν οἰκουμένη. Ἐν Σολοτσαίνῃ ἐφυλάττοντο τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Κανιδίου. Πρὸ τινος ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐκ Σολοτσαίνης, πατρῶος τοῦ ἁγίου Κανιδίου, παραλαβὼν τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου τούτου μετέβη εἰς Βουλγὰρ-δᾶκ παρὰ τὸ Ἰκόνιον εἰς ἁγιασμὸν τῶν ἐκεῖ οἰκούντων ἀποίκων πατριωτῶν αὐτοῦ μεταλλουργῶν, ὡς συμβαίνει τοῦτο συχνότατα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλδίας. Ὁ φέρων αὐτὸ ἱερεὺς ἀπέβησε, τὰ δὲ λείψανα τοῦ ἁγίου Κανιδίου παρέλαβεν ὁ τότε Μητροπολίτης Ἰκονίου Ἀγαθίγγελος. Ἀγνωστον κατόπιν τί ἀπέγειναν ταῦτα. Ἐν τοῖς νῦν χωρίοις Σολοτσαίνῃ καὶ Πελαγίᾳ τῇ παρακειμένη ἐπιχωρίζουσι τὰ ὀνόματα Κανιδίος καὶ Ἀκύλας, ὧν ὁ μὲν Κανίδιος καλεῖται καθ' ὑποκορισμὸν Κανιδίος, ὁ δὲ Ἀκύλας Ἀγκύλας. Εἰδήσεις τοῦ ἔλλογ. καὶ Αἰδισ. Πρεσβ. καὶ Οἰκονόμου Κ. Ἀθανασίου Σουμμελίδου ἕ. ἄ.

τὸν Τραπεζούντιον, ἵνα ἀναζητήσῃ καὶ εὐρωσι τοὺς τρεῖς καταγγελλέντας Χριστιανοὺς, Εὐγένιον, Βαλεριανὸν καὶ Κανίδιον, οὓς ἀνευρόντες νὰ μεταφέρωσι εἰς Τραπεζούντα, ὅπου καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ ἔλθῃ.

Οἱ δῆμοι περιτρέχοντες τὰ περίξ ἀνεύρον τὸν ἐξ Ἐδίσκης¹ Βαλεριανόν, τὸν δὲ ἐκ Σαλογκίνης Κανίδιον παραδίδωσιν αὐτοῖς νεανίας τις ἀροτριῶν περίξ Ἀκύλας λεγόμενος, ἐκ Γοδαίνης ὀρωόμενος, ἔτι καὶ νῦν σωζομένης καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι γνωριζομένης, ὑπὸ Μωαμεθανῶν δὲ οἰκουμένης, μηδ' ὅλων ὑποπτεύσας τὸ αἶτιον τῆς τοιαύτης ἐρεύνης. Ὅτε ὁμως εἶδεν ὁ νέος τοὺς δύο δεσμίους ἀπαγομένους καὶ ὡς ἀνδράποδα συρομένους, μετενόησε καὶ πρὸς ἐαυτὸν γενόμενος ἀρήσῃ καὶ ζυγὸν καὶ ἄροτρον καὶ τοὺς ἀροτήρας βουῖς καὶ χριστιανὸν ἐαυτὸν ἀποκαλῶν ἐνοῦται μετ' αὐτῶν. Οὕτω δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας φθάνουσιν εἰς Τραπεζούντα οἱ τρεῖς μάρτυρες Βαλεριανός, Κανίδιος καὶ ὁ νέος Ἀκύλας καὶ ὑπὸ τῶν δημίων ρίπτονται εἰς τὴν φυλακὴν¹.

Ἐρχεται εἰς Τραπεζούντα καὶ αὐτὸς ὁ Λυσίας κατόπιον. Τὴν ἐπιούσαν ἀπὸ πρώτης ἐπὶ τοῦ βήματος αὐτοῦ καθεζόμενος καὶ περὶ ἐαυτῶν ἔχων τοὺς ἰδίους ὑπηρέτας τῶν διαταγῶν προσεχέσων ἐμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς τρεῖς ἐκ Χαλδίας Χριστιανοὺς Βαλεριανόν, Κανίδιον καὶ Ἀκύλαν. Καὶ πρῶτον μὲν θωπεύει, ὕστερον δὲ πολλὰ ὑπισχυόμενος προσεπάθει νὰ καταπίσῃ αὐτούς, ἵνα ἀποπτύσωσι τὸν Χριστόν. Συγχρόνως δὲ παρεκίθει αὐτούς, ἵνα φέρωσιν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τὸν φίλον ἐαυτῶν Εὐγένιον. Ἄλλ' οἱ τρεῖς μάρτυρες στεροὶ εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ ἐτοιμοὶ νὰ ἀποθάνωσι δι' αὐτήν, θαρραλέως ἀπεκρίθησαν μεταξύ ἄλλων. «Ἰσθι γὰρ, ἴσθι, ὦ δοῦξ, ὡς οὔτε θωπεύων καὶ τὰ μέγιστα ὑπισχυόμενος μαλακίσεις, οὔτ' ἀπειλῶν καὶ κολάσεις ἐκδιηγούμενος ἐκφοβήσεις, ἀλλ' οὔτε τιμωρῶν καὶ τῶν σαρκῶν αὐτῶν ἐμφορούμενος αἰρήσεις ὅλων ἡμᾶς, μένοιτογε καὶ στομώσεις πλέον πρὸς τοὺς γέγωνας καὶ ἀκλινεῖς ἡμᾶς παραστῆσεις πρὸς τὴν ὑπὲρ εὐσεβείας ἐνοσταίν' ἡμῖν γὰρ τὸ μὲν θανεῖν διὰ Χριστόν, εἴτε καὶ δυσθανεῖν, καὶ οὐχ ἄραξ, ἀλλὰ καὶ πλεονάκεις, εἴπερ ἐνῆν, ζωῆς παντοίας ἐξαιρετώτερον, τὸ δὲ ζῆν ἄτερ ἐκείνου καὶ ἄρχειν εἴπειν τὸ ἀκρότατον παντοίων θανάτων ἀληθῶς φάνει βαρύτερον»². Περὶ δὲ τοῦ Εὐγενίου, ὃν ἐζήτησε παρ' αὐτῶν, εἶπον αἱ δὲ καὶ ὁ πολὺς τὴν σύνεσιν καὶ τὴν πίστιν ἧ δοκεῖ μείζων Εὐγένιος παρα-

σταῖ σοι (παρασταίη γὰρ ὅσον οὕτω τοῦθ' ἡμεῖς σοι παρεγγυώμεθα), γνοίης ἂν πρὸς χάλκειον τεῖχος ἀπομαχόμενος καὶ σιδηροῦν ἀνδριάντα βάλλων τοξεύμασιν¹.

Ὁ Λυσίας ἐμμανῆς γενόμενος διὰ τὴν τοιαύτην ἀπάντησιν τῶν τριῶν μαρτύρων εὐθὺς διατάσσει τοὺς περὶ ἐαυτὸν δημίους νὰ βασανίσωσιν αὐτούς. Οἱ δῆμοιοι καὶ πρότερον εἰθισμένοι εἰς τὴν διὰ βασάνων καὶ κολάσεων χύσιν τοσοῦτων μαρτυρικῶν αἱμάτων ἀράζουσι τοὺς μάρτυρας, ρίπτουσι κατὰ γῆς, δέρουσι καὶ ἡμιθανεῖς καταλείπουσιν ἐκ τῶν ραβδισμῶν· ἀλλ' οἱ γενναῖοι καίτοι τοιαῦτα πάσχοντες, ἐμμένουσι σταθεροὶ εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὑμνοῦντες καὶ δοξολογοῦντες τὸν Θεόν.

Ὁ Λυσίας νύχρηστειτο μὲν, διότι κατέβαλε τοὺς τρεῖς, ἐλυπεῖτο ὁμως, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ καὶ τὸν Εὐγένιον. Οὗτος μετὰ τὴν καταστροφήν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Μίθρου ἐκρύβη κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ φοβούμενος βιαίως τὴν ὄργην τῶν συμπολιτῶν ἐθνικῶν ὄντων. Τότε δὲ μετὰ τὴν ἄρνησιν τῶν τριῶν προειρημένων μαρτύρων διέταξε σφοδρότερον, ἵνα ἀνεύρωσιν αὐτὸν οἰφδῆποτε τρόπον. Διεφημίσθη εἰς τὴν πόλιν, ὅτι πρέπει νὰ εὑρεθῇ ὁ Εὐγένιος. Μίαν ἡμέραν γυνὴ τις γρατὰ πτωχῆ, ταλακιπωρομένη ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους, ἦν γὰρ χειμῶν, ἀνοιγείσας ἀπὸ πρώτης τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῦ τεῖχους ἐπορεύθη, ἵνα συλλέξῃ ξηρὰς ἀκάνθας παρὰ τὸ σπήλαιον τὸ ἐν Ἀκάνθαις λεγόμενον, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ζυλευθῇ μικρότερον. Ἐκεῖ δὲ τὰς ἀκάνθας συλλέγουσα ἤκουσε τὰς προσευχὰς τοῦ ἁγίου Εὐγενίου καὶ ἐνόησε πῶθεν προέρχονται αὐταί, δηλαδὴ ἐκ τοῦ ἀναζητούμενου Εὐγενίου. Εὐθέως λοιπὸν καταλιπούσα τὰς ἀκάνθας ἐπιστρέφει δρομαίως εἰς τὴν πόλιν καὶ φωνάζει· «Εὐρήκαμεν τὸν ζητούμενον· αὐτὸς εἶναι ὁ Εὐγένιος ὁ θρυλούμενος, κρυπτόμενος ἐν τῷ ἐν Ἀκάνθαις σπηλαίῳ»².

Ὁ Λυσίας ἀκούσας ταῦτα διατάσσει, ἵνα φέρωσι πρὸς αὐτὸν τὸν Εὐγένιον, ὃν οἱ δῆμοιοι τύπτοντες καὶ βασάνους παντοίας αἰκίζοντες φέρουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ. Διατάσσει νὰ ριψώσιν αὐτὸν εἰς ἰδιαίτερον φυλακὴν χωρὶς τῶν ἄλλων τριῶν, ὅπως μὴ οἱ τέσσαρες φανώσιν ἀνώτεροι τῶν διαβουλιῶν αὐτοῦ. Ὁ Εὐγένιος ἐν φυλακῇ καθερχεῖς ἐδοξολόγει τὸν Θεόν. Τὴν ἐπιούσαν ὁ Λυσίας διατάσσει νὰ φέρωσιν αὐτὸν ἐμπροσθεν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· «Σὺ εἶ, Εὐγένιε, ὁ καλὸς τὴν κλησιν Εὐγένιος, περὶ οὗ πολὺς ἐστὶν ἐνταῦθα λόγος

1 Αὐτοῖσι σελ. 14. Ἀπὸ Σατάλων, τῆς νῦν Σατάχ, μέχρι Γοδαίνης εἶναι ἡμέρα μία, ἀπὸ Γοδαίνης μέχρι Χότζα-μεζαρι ἄλλη μία, ἀπὸ Χότζα-μεζαρι ἕως Τραπεζούντος ἄλλη μία, ὥστε γίνονται ἡμέραι τρεῖς, εἴαν τις ὁδεύῃ κατ' εὐθεῖαν ὁδὸν ἀπὸ Σατάχ πρὸς τὴν Τραπεζούντα διὰ τοῦ Κουλλὰ-δάγ. Εἰδήσεις Οἰκ. Ἀθ. Σουμειλίδου, ἔ. ἀ.

2 Κεραμ. Font. 17—8.

1. Αὐτοῖσι.

2. Περὶ τοῦ σπηλαίου τοῦ ἁγίου Εὐγενίου, ὅπερ ἀνεκάλυψα τῇ 22 Νοεμβρίου 1898, ἐν τινι κατοχυρωμένῳ τουρκικῷ, κίτωθεν τοῦ Γενί-τζουμά (ἀρχ. Μονῆς τοῦ ἁγίου Εὐγενίου) παρὰ τὴν γέφυραν τὴν συνδέουσαν τὰ ἀνάκτορα μετὰ τῆς πρὸς ἀνατολὰς πόλεως, θέλω δημηγήσει βραδύτερον. Κεραμ. Font. σελ. 20.

φερόμενος, ὡς διαστρέφεις μὲν τὸν λαόν τῶν αυτοκρατόρων, ἀφιστᾶς δὲ τούτων τῆς τῶν θεῶν εὐμενείας καὶ συνιστᾶς τῷ σῶ δόγματι καὶ Θεῷ ἐσταυρωμένῳ σου, καὶ τὸν μέγαν Μίθραν, οὐ πᾶς ὁ κόσμος ἐστὶν ἀπολαύων τῆς χάριτος, ἐκφυλίζων καὶ τούτου κατασπῶν ἄχρι γῆς τὸν περικαλλῆ βωμὸν καὶ χαρίεντα;» «Ἐγὼ εἰμι, ἀπεκρίθη ὁ Εὐγένιος, πολὺς μὲν οὐ τὴν κλῆσιν, ἀλλὰ τὴν σύντροπον ἐκ βρέφους εὐσέβειαν. . . καὶ οὐ διαστρέφω τὸν λαόν, ὡς εἶρηκας, ἀλλὰ τῆς τῶν σῶν θεῶν ἀλιτηριότητος, συνιστῶ δὲ τῇ τοῦ μεγάλου Θεοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Σωτῆρος μεγαλειότητι. . . εἰ δὲ καὶ αὐτῷ ζοῦντῳ τοῦ αὐτοῦ (Μίθρου) βωμὸν προσηγάσσα (ἐμὸν γὰρ ἦν ἀληθῶς· ἐκεῖνο τὸ ἐπιχειρήμα καὶ οὐκ ἀπρηνόμει τοῦτο ἐρωτώμενος), τὸ σαθρὸν εἰλόμην τοῦ ὑμετέρου παραστῆσαι θρησκείμας¹.

Ὁργίζεται ἔτι μᾶλλον ὁ ἡγεμὼν, ἀπειλεῖ τὸν Εὐγένιον, καὶ ἐν τέλει προβάλλει αὐτῷ τὸ ζῆν ἢ τὸ θανεῖν, μᾶλλον δὲ δυσθάνειν διὰ παντῶν καὶ μακρῶν κολάσεων. Ὁ στερεὸς καὶ ἀδαμάντινος Εὐγένιος ἐπιμένει εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τελευταῖον λέγει. «Διὰ μοι καὶ Ἄρτεμιν ἐπιδείξατε καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ εἴπερ εἰκὸς φανείται καὶ κατὰ θεὸν αὐτοὺς ἴδω γνωρίζομένους, προσήκουσαν προσνεμῶ τούτοις καὶ τὴν τιμὴν καὶ προσκύνησιν· εἰ δὲ καὶ συνδοκεῖ, καὶ πρὸς αὐτὸν νυνὶ τὸν βωμὸν ὑμῖν παρευσόμεθα². Ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ μάρτυρος, ἵνα μεταβῆ μετ' αὐτῶν εἰς τὸν ναὸν τῶν εἰδώλων, ἤρπεν εἰς τὸν Λυσίαν καὶ εὐθὺς πορεύονται εἰς τὸν πλησίον κείμενον βωμὸν τῶν θεῶν. Ὁ Εὐγένιος περιβλέψας εἰς τὰ ἀγάλματα καὶ εὐχόμενος μεγαλοφώνως τῷ Θεῷ ἐδεήθη αὐτοῦ, ἵνα τὰ μὲν ζῶα συντρέψῃ καὶ καταρρίψῃ, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς πονηρὰ πνεύματα ἀποπέμψῃ εἰς ὅρος ἄβυστον ἢ εἰς κύμα θάλασσης, ἢ εἰς ἀγέλην χοίρων κἀντεύθεν εἰς λίμνης βυθόν. Καὶ τῆς προσευχῆς τοῦ Εὐγένιου τελεσθεῖσης εὐθὺς τὰ εἰδῶλα πεπτωκότα συντρέθησαν καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ χνοὺς ἀπὸ λαίλαπος, τὰ δὲ πονηρὰ πνεύματα ἐξηλάθησαν. Ὁ Εὐγένιος καὶ δευτέρῃ εὐχῇ κατασπᾶ τὸν βωμὸν χάριν ἡδονῆς καὶ θέρους μὲν τῶν εὐσεβούντων, πρὸς ἐκπλήξιν δὲ καὶ φόβον τῶν ἀπίστων. Εἶτα ἐλέγξας καὶ αὐτὸν τὸν Λυσίαν λέγει τελευταῖον «ποῖε πᾶν, ὅπερ ἔστι σοι δι' ἐφέσεως». Καὶ τὸ πλῆθος ὁρῶν μακροθεν τὰ γινόμενα καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ Εὐγενίου ἀναγνωρίζον ἐφώνησε. «Εἰς Θεὸς μέγας ὁ τῶν χριστιανῶν, ὃν ὁ μέγας αὐτὸν κηρύττει Εὐγένιος καὶ οὐδεὶς ἕτερος πλὴν αὐτοῦ»³.

Ὁ Λυσίας δὲν ὠμοίασεν εἰς τοῦτο ἄλλον τυρᾶνους ὁμολογησάντας μετὰ τοιαύτην πειραν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀσπακαμένους τὸν Χριστόν. Ἐπιμένων εἰς τὴν θρηωιδίαν αὐτοῦ καὶ τὸ μῖσος κατὰ τῶν χριστιανῶν ὀργῇ βραεῖα κατεχόμενος διατάσσει νὰ ἄρσιν ἀμέσως τὸν Εὐγένιον καὶ ἐκτελέσωσιν ἐπ' αὐτοῦ

1. Αὐτόθι σελ. 22. 2. Αὐτόθι σελ. 26. 3. Αὐτόθι σελ. 27.

πάντα τὰ προδιατεταγμένα. Ἐντεύθεν αἴρουν τὸν Εὐγένιον ἀπηνῶς καὶ ἀπανθρώπως, τίλλουσι τὰς τρίχας, ραπίζουσιν ἀνηλεῶς μᾶστιξι, καίουσιν αὐτὸν λαμπάσι πυρὸς καὶ ἄλλῃ περιουρούσι. Εἰς ταῦτα ὁ κλεινὸς Εὐγένιος μεγαλῶσι τανυσθεὶς ἐβόα· «Κύριε ἐλέησον, Θεὲ τῆς δόξης, εὐχαριστῶ σοι, δέσποτα βασιλεῦ, ὅτι διὰ σέ ταῦτα πάτχειν ἠξίωμαι σήμερον» διὰ τοῦτο καὶ βοήθει μοι, καθὰ δῆτα καὶ βοηθεῖς. n¹.

Τελευταῖον τῆς ὥρας προχωρούσης ὁ ροθερὸς τυρᾶννος βλέπων, ὅτι οὐδὲν ἐκτελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον σύγχυσιν ἐπάγει καὶ θόρυβον, ἐκδίδωσι κατὰ τῶν μαρτύρων τὴν δὲ τὴν ἀποκρίσιν· «Βαλεριανὸν μὲν, Κανιδιον καὶ Ἀκύλαν τοὺς κοκαοδιμόνας πρὸς τὸν τῶν κακούργων τύπον ἀπαχαγόντες, ὅσοι τοῦτο πράττειν ἐλάχετε, αὐτοὺς ἐκείσε καρατομήσατε καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς τὰ τούτων σώματα παραρρίψατε. Εὐγένιον δὲ, τὸν γόντα καὶ τερατουργόν, τὸ γε νῦν ἔχον προσπεπταλευμένον ὀρθῶ ζύλω τῇ φυλακῇ κραπέμψατε καὶ μετ' ὀλίγον ὑστερον καὶ αὐτὸν μετὰ πολλὰς αἰκίσεις καὶ μᾶστιγας ἡμίθνητον ἐκείσε κομίσαντες καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἐπίσης ἐκκόψατε μηδὲν ὄλωσ ἔτι τὸ ἐμὸν ἐπίταγμα περιμέναντες»².

Ὅπερ δὴ καὶ ἐγένετο. Τοὺς μὲν τρεῖς μάρτυρας μετὰ πολλὰς καὶ ἱκετηρίας εὐχὰς ἀποκεφαλίζουσι καὶ τὰ σώματα αὐτῶν μετὰ τῶν κεφαλῶν ρίπτουσιν εἰς βρύσιν τῶν θηρίων· ἀλλ' ἄνδρες θεωρίεις, ὁμοπάτριδες καὶ συγγενεῖς ἐκ Χαλδίας τῶν γενομένων θεωροὶ μακροθεν γινόμενοι βαθείας νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν πρῶτον τὰ σώματα, εἶτα δὲ καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ ἀπέδωκαν ταῖς πατρίσιν αὐτῶν³.

Μετὰ παρέλευσιν δ' ἡμερῶν τιῶν ἐξήγουσι τῆς φυλακῆς τὸν Εὐγένιον καὶ μετὰ πολλὰς αἰκίσεις καὶ μᾶστιγας ἔλκουσιν εἰς τὸν θάνατον. Τότε δὲ θεωρίως τῷ Θεῷ προσευξάμενος ὁ Εὐγένιος ἀποπέμνεται τὴν κεφαλὴν τῇ 21 Ἰανουαρίου, ὅτε καὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ καὶ τῶν συνθέντων τελεῖ ἡ Ἐκκλησία⁴. Ἡ κέρα αὐτοῦ καὶ τὸ λείψνον ἐκτοτε εὐλαβῶς ἐσώζετο ἐν τῇ Μονῇ αὐτοῦ μέχρι τῶν αυτοκρατόρων Τραπεζούντος τῶν αἰδιδίων Κομνηνῶν. Ὅτε ἀπεκεφαλίσθη ὁ ἱερός Εὐγένιος, τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἔλαβον οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ ἐνεταφίσαν ἐν τῷ πατριῶ ὄικῳ, ὅπου ἤγειραν κατόπι καὶ ναόν, ὃν τῷ χρόνῳ κεκημηκότα οἱ αυτοκράτορες Ἰουστινιανὸς προτερον καὶ οἱ μεγάλοι Κομνηνοὶ Ἰωάννης Β' (1280—1298) καὶ Ἀλέξιος Γ' (1349—1390), βραδύτερον ἀναφοδόμησαν λαμ-

1. Αὐτόθι σελ. 28. 2. Αὐτόθι σελ. 29. 3. Αὐτόθι.

4. Αὐτόθι. Μηνίον Ἰανουαρίου 21. Τὸ ἔτος τοῦ μαρτυρίου δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν, βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον διωγμὸν ἐπὶ τῶν αυτοκρατόρων τούτων 303—312, ὡστε οὐκ ὀρθῶς ὁ Κ. Τ. Εὐαγγελίδης τίσθησι τὸν ἡμέτερον Εὐγένιον ἐπίσκοπον Τραπεζούντος τῷ 216. Ἱστορ. Τραπεζούντος σελ. 203.

πρότερον¹, οὗτος δὲ ἐγένετο ἡ φερώνυμος μετὰ ταῦτα Μονὴ Εὐγενίου, μεταβληθεῖσα τῷ 1461 ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Τραπεζούντος εἰς τὸ νῦν ὀρώμενον τέμενος Γενι-τζουμζ.

Τοιοῦτον ἐγένετο τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐγενίου, Βαλεριανῶν, Κανιδίου καὶ Ἀκύλα, τῶν πρώτων διδασκάλων τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Τραπεζούντῃ καὶ Χαλδίχ². Μετὰ τὸ μαρτύριον τούτων ἐξῆλθον τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου καὶ οἱ διατρίξαντες τὸν ἀπὸ τῆς διωγμῶν τῶν χριστιανῶν, Διοκλητιανός, Μαξιμιανός καὶ Γαλέριος, αὐτοκράτορες Ρωμαίων. Ὀλίγον μετὰ τοῦτο ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς κοσμοκράτορος πόλεως ὁ πρῶτος Μέγας καὶ Ἅγιος Κωνσταντίνος καταπαύσας διὰ τοῦ διατρίξαντος τοῦ Μεδιολάνου τῷ 312 μ. Χ. διὰ παντός τὸν διωγμὸν. Ὁ Κωνσταντίνος ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦ Μαξιμιανίου νίκης ἐπροστάτευσε ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπισημότερον τοὺς χριστιανούς, ἐδέχθη αὐτοὺς εἰς τὰ δημόσια ἀζώματα καὶ κατεσκεύασε πολυτελεῖς ἐκκλησίας. Ἐκτοτε ὁ χριστιανισμὸς προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου αυτοκράτορος προώθησε καὶ διεδόθη εἰς ὅλον τὸ κράτος, καταβαλὼν δὲ τῷ χρόνῳ προὔντι τὴν εἰδωλοκρατίαν ἐγένετο ἡ ὀριστικὴ θρησκεία τοῦ ἀπεράντου ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τοῦ κόσμου παντός. Κατὰ συνέπειαν ἐπροστατεύθη ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἐν Τραπεζούντῃ καὶ Χαλδίχ, ἔκτοτε δὲ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ μάλιστα τοῦ Εὐγενίου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ τοῖς πέριξ, τοῦ Βαλεριανῶν δὲ καὶ Κανιδίου ἐν Χαλδίχ προέκοπον, προὔδον, ἐποπλακλασίσθησαν, ἀπέτελεσαν τὰς πολυληθεῖς καὶ εὐκνήδρους χριστιανικὰς κοινότητας ἀνὰ πάντα τὸν καθ' ἡμᾶς Πόντον.

Ὁρατῖον ἐπίλογον ἐπιτάσσει ὁ Κ. Λουκίτης εἰς τὰ ἐγκώμιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Εὐγένιον «ἀλλ' ὡς τετράς μαρτύρων ἀκήρατε, σὺ δὲ μοι μᾶλλον τῶν ἄλλων θεῖε μάρτυρ Εὐγένιε, τοῖς βασιλευσὶν ἡμῶν συμβασιλευε, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμποίμηναι, τοῖς ἱερεῦσι συνιεράτευε, τοῖς ἡγουμένοις καὶ μονασταῖς συνάττει τε καὶ συνηγομῆνευε, τοῖς ἐξουσιασταῖς τε καὶ ἀρχουσι σύναρχε τε καὶ συνεξουσίαζε τῶν πτωχῶν ἀντιποιοῦ καὶ τῶν πλουτούντων ἡμῶν μὴ ἀφίστασο τὴν πόλιν σου ταυτηνὴ περιφύλαττε καὶ ὡς εὐεργέτης, εἰδὲ τολμηρῶν εἰπεῖν, καὶ ὡς ὀφειλέτης μόνη γὰρ αὐτῇ πρὸ παντός ἄλλου μάρτυρος τὰ ὑμέτερα καὶ ἀνακηρύττει καὶ μεγαλύνει καὶ ταῖς δεῖ ἔτους τιμᾷ πομπαῖς δὴ ταῦταις καὶ πανηγύρεσι τῇ ποιμνῇ σου περιφύλαττε ταυτηνὴ τὴν τιμῶσάν σε,

1. Σέββα Ἰωαννίδου ἱστορία καὶ στατιστικὴ Τραπεζούντος σελ. 34, 236.

2. Πλὴν τῶν ἄλλων ἐγκωμιαστικῶν τοῦ Εὐγενίου παρὰ Κεραμ Font. σφύεται καὶ Ἰωάννου Σερβίνου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Τραπεζουניתίου, καὶ ἑτερον ἐγκωμίων καὶ ἀκοφούθια ψαλλομένη εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου Εὐγενίου ἀνεκδοτὰ ἀμύλοτερα παρὰ τῆς σιβαστὴ χήρῃ τοῦ αἰδιδίου διδασκάλου Περικλείου Τριανταφυλλίδου.

τὸν περιούσιον τουτονὶ Θεοῦ τε καὶ σοῦ λαὸν σῶζε τε καὶ διάσωζε ἐν αὐτῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων!».

Παρήλθον ἔκτοτε, Σεβασμιώτατε Πάτερ φρουρέ, ἀκοίμητε τῆς πίστεως καὶ τελευταίε διαδόχε τοῦ Εὐγενίου, καὶ φιλόχριστος ὁμήγυρις, παρήλθον ἔκτοτε δεκαεὶ αἰῶνες! Πλείστα περιπέτεια διεδέξαντο ἀλλήλας ἐν τῇ περικλειῇ ταύτῃ πόλει καὶ ἀνὰ τὴν χώραν σύμπασαν. Κύματα ἀλλεπάλληλα φοβερὰ ἐκλυδάνισαν τὸ σκάφος τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας τῶν Τραπεζουντιῶν καὶ τῆς Χαλδίχ. Ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ὅμως θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν ἁγίων τούτων ἀνδρῶν μένει βράχος ἀτάλκτος· τὰ ἀφρόντα κύματα προσέβηλλον ὀριμῶς αὐτὴν ἐπὶ μακρῶν, ἀλλ' αὕτη διαμένει ἀκλόνητος καὶ διαμενεῖ τοιαύτη εἰς αἰῶνας αἰώνων, τῇ προστασίῃ τῶν ἱδρυτῶν αὐτῆς· Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου καὶ Εὐγενίου, τοῦ πρώτου ἐνδόξου Ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος καὶ πολιούχου αὐτῆς. Ἄνδρες Τραπεζουντιῶν, ὅ τε ἱερός κλῆρος καὶ λαός, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως· κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας μετὰ θένους καὶ ἀφοσιώσεως, ἡνωμένοι δὲ τῷ πνεύματι καὶ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς οἱ πατέρες ἡμῶν εἶπον πρὸς τοὺς αἰρετικούς Ἰακωβίτας· «Μὴ ἂν ἄλλην δόξαν δεδέχθαι ποτὲ περὶ πίστεως ὅλον τὸ φύλον ἡμῶν, Τραπεζούντος ραμὲν καὶ πάσης Χαλδίχ τῆς περιουκίδος ἀπάσης, παρὰ τὰ δεδομένα ἐκ τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέου τοῦ πᾶνυ καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Εὐγενίου καὶ τῶν ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν ἐπὶ τὰ συνόδων». Εὐτυχῆς δὲ καὶ ἐγὼ λογιζομαι ἐπαναλαμβάνων καὶ ἐπικρατέρων σημερον μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων καὶ ἐπέκεινα αἰώνων τὴν μνήμην τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου, μετὰ τῶν συνάθλων τῶν ὁποῖον ἄλλοτε Πατριάρχαι, Βασιλεῖς καὶ Ἀυτοκράτορες καὶ λαός περιούσιος ἐτίμων καὶ ζέγγεραρον ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι. Ταῦτα ἄς λέγωμεν πάντοτε, εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι Τραπεζουντιῶν, πάντοτε ἡνωμένοι ἐν πίστει καὶ εὐσεβείῃ καὶ τῇ χριστιανικῇ ἀγάπῃ, ὅπως ὅτιως καὶ θεωρίῳς βιούτης ἀζιωθῶμεν τῶν ἀγαθῶν τῶν τε ἐπιγείων καὶ ἐπουρανίων. *Γένοιτο!*

Μ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

1. Κεραμ. Font. σελ. 32. Τὸ μνημόσυνον τοῦ ἁγίου Εὐγενίου δυστυχῶς ἀπὸ τῆς ἀλώσεως (1461) ἤρπασθη ἐν Τραπεζούντῃ, οὐδὲ τὸ ὄνομα Εὐγενίου ἐπιχωριάζει πλέον. Ὁς ἔμαθον, μόνον ἐν τῇ κώμῃ Ἰμερὶχ παρὰ τὸν Κεῶνμαν ἐαρτάζεται ὁ ἅγιος Εὐγένιος, ἰδιαίτερος δὲ καὶς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἱδρυται ἐν αὐτῇ, ψάλλεται δὲ καὶ ἀκολούθια σοφομένη χειρόγραφος ἐν τῇ κοινότητι ταύτῃ. Εἴθε εἰς τὸ μέλλον ἐπανέλθῃ ἡ ὀφειλομένη τιμὴ εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Εὐγένιον καὶ τοὺς συνάθλους αὐτοῦ, τοὺς πρώτους διδασκάλους καὶ ποιμένας ἀφανῶν ποιμνῶν ἐν χρόνῳ διωγμῶν καὶ παντοίων κινδύνων καὶ μαρτυρίων. Πρὸλ. Τρούφωνος Εὐαγγελίδου ἱστορ. Τραπεζ. σελ. 54—5.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 23 ΙΟΥΛΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 32

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ο Αρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

ΧΡ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὄλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5

διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φθάργκα χρυσῶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμῖσιν

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ἐκκλησιαστικά ἔγγραφα —
Πῶς τιμῶμεν σήμερον τὰς ἐορτὰς ἡμῶν — Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ
κέντρῳ τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ (ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνῃ) — Κοι-
νοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων. — Σήμερον τὰ δύο Σώ-
ματα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον,
συγκληθέντα εἰς συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.
Θ. Παναγιώτητος συνεσκέψαντο περὶ διαφόρων σπου-
δαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων συνεγίσταντα τὴν
συνεδρίαν καὶ μ. μ.

— **Ἱερὰ Σύνοδος.** — Τῇ πρωίᾳ τῆς παρελθούσης
Δευτέρας συγκληθεῖσα εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν ἡ Ἱερὰ
Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς τῆς Α. Θ. Π. διε-
σκέψατο ἐπὶ διαφόρων ὑποθέσεων. Τῆς συνεδρίας ταύ-
της ἀπῆσαν οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολίται Δέρκων,
Βερροίας καὶ Μαρωνείας.

— **Πατριαρχικά συγχαρητήρια.** — Ἐντολῇ τῆς Α.
Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡ Α. Πανοσιολο-
γιότης ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συ-
νοδίᾳ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδριτοῦ Κωνσταντίνου
Βοντζαλίδου νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων με-
ταβῆς τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς Πέραν συνεχάρη τῇ Α.
Μακαριότητι τῷ νέῳ Πατριάρχῃ τῶν Ἀρμενοκαθολι-
κῶν Ἐμμανουηλῶν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς προσηρσεις
αὐτοῦ καὶ εὐχὰς διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλ-
λου τῇ Α. Ε. τῷ ἐν Λονδίῳ πρεσβευτῇ τῆς Τουρκίας
Ἀνθοπούλῳ πασᾶ ἐπὶ τῇ ἐπ' ἀδείᾳ ἀρξίζει αὐτοῦ.

Προχθὲς τῆς Α. Β. Ὑ. τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλλη-
κοῦ θρόνου Κωνσταντίνου ἄγοντος τὴν ἐπέτειον τῶν
γενεθλίων αὐτοῦ ἐορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς

Πατριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητήριους αὐτοῦ εὐ-
χὰς καὶ εὐλογίας τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς
Ἑλλάδος Ν. Μυροκορδέτῳ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ.
Πρωτοσυγκέλλου Χρυσόστομου.

— **Ἐκλογὴ μητροπολίτου Βελλῶν.** — Τοῦ μητροπο-
λιτικοῦ θρόνου τῆς ἐπαρχίας Βελλῶν καὶ Κονίτσης χη-
ρεύσαντος πρὸ τινος ἐνεκα τῆς λόγῳ γήρατος οἰκιο-
θελοῦς παραιτήσεως τοῦ τέως μητροπολίτου Βελλῶν
καὶ Κονίτσης Βασιλείου, ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ
χθεσινῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδίᾳ ἐσκέψατο περὶ ἐκλο-
γῆς διαδόχου. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τοῦ
θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ροδοστόλου Κωνσταντίνου
καὶ τῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν Σμαρτζόδου καὶ Μι-
χαήλ, καὶ ψήφῳ κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέ-
πτῳ πατριαρχικῷ καθ' ἐξελίγη μητροπολίτης Βελλῶν
καὶ Κονίτσης ὁ τέως βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ μητρο-
πολίτου Ἀδριανουπόλεως ἅγιος Ροδοστόλος Κων-
σταντίνος.

— **Ἀγιοτάτη Διοκοῦσα Σύνοδος τῆς Ρωσίας.** — Ἡ
Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Κιέβου Ἰωαννίκιος,
δικτάγματι αὐτοκρατορικῷ κληθεὶς Πρωτεύων τῆς
Ἀγιοτάτης Διοικήσεως Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ρωσίας, ἀνεκοινώσατο τοῦτο ἰσχύτως διὰ γράμματος
αὐτοῦ τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ. Τῇ
Α. Σεβασμιότητι ἐνεκρίθη ἵνα γένηται ἡ προσήκουσα
συγχαρητήριος ἀπαντητικὴ ἐπιστολή.

— **Ἐπέτειος ὀνόματος.** — Τῷ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ
Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμῳ Ἠλίῳ Κηρουπετζόγλου,
ἄγοντι τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόμα-
τος αὐτοῦ ἐορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πα-
τριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητήριους εὐχὰς καὶ εὐ-
λογίας διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυ-
σοστόμου.

— **Ἐγγραφή ἐκλεξίμου εἰς ἀρχιεπίσκοπον.** — Προτά-
σει τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Κυ-

ρίλλου ἐνεγράφη κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν εἰς ἀρχιερατεῖαν ἐκλεξιῶν ὁ πνευματικὸς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως Στέφανος Δακτυλίδης.

— *Διάψεις.* — Ἐγγυρῶν τινὰ φύλλα ἐδημοσίευσαν εἰδήσιν καθ' ἣν δέθεν ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς Δικαιοσύνης συνέστη γραφεῖον περὶ ἐπικυρώσεως γυμικῶν πράξεων καὶ συντάξεως Δικηκῶν. Τὴν εἰδήσιν ταύτην διχψέυθμεν ἐπισήμως, καθότι οὐ μόνον οὐδέ μία τοιαύτη ἐπίσημος κοινοποίησις ἐγένετο τοῖς Πατριαρχείοις, ἀλλὰ καὶ διότι κατὰ διαθεσβιαῖους αὐθεντικὰς οὐδὲν τοιοῦτο σκοπεῖ ἡ Σεβ. Α. Κυβέρνησις.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος.

Ὁμοίως κῆθημερόν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐν τῇ βασιλευούσῃ πρεσβυτημῆτας Ἰωάννης Τρικούπης, ἀνεψιὸς τοῦ ἀειμνήστου πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος Χρηλίου Τρικούπη καὶ ὁ ἐνταῦθα πρεσβυτημῶν ῥώσος δημοσιογράφος καὶ ἔκτακτος ἀνταποκριτὴς τοῦ «Νέου Χρόνου» τῆς Πετρούπολεως Ἀρχάδιος Δουροβέτσικω.

Τῇ τετάρτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ ἄρτι εἰς βασιλευούσαν ἐπ' ἀδείξ ἀρκεύμενος πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἐν Λονδίῳ Κωστάκης πσῶς Ἀνθόπουλος.

Μητροπολίτης Δυρραχίου. — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Δυρραχίου Προκόπιος ἡγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰτίως ἀρίκετο εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ τυχὼν θεμιῆς ὑποδοχῆς παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ.

— *Εὐχαρισταί.* — Ὁ θεοφιλέστατος ἐψηφισμένος ἄγιος Περιστερᾶς Μελίτιος τηλεγραφικῶς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ προαγωγῇ αὐτοῦ εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Περὶ Βαπτιστικῶν νομιματοσῆμων

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀριθ. πρωτ. 4012.

«Ἡμεῖς τοιαύτην συνῆθην οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ ἔγραψεν ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ πρὸς Κορινθίους (11, 17) ἐπιστολῇ, ἐλέγγων τοὺς ἐκ φιλονεικίας ἐπιμένοντας εἰς ἀδοκίμους καὶ λάθρα ὑπεισεληθῶτας ἐξ ἄλλοτριῶν συνήθειας. Τὴν ῥῆσιν ταύτην τοῦ οὐρανοβόμου τῶν ἑθῶν ἀποστόλου κατὰ νοῦν καὶ ἡμεῖς ἔχοντες, καθήκοντες ὀφείλομε πᾶσαν καταβάλλειν φροντίδα, ὅπως τὰ ὑπὸ τῆς ἁγίας

ἡμῶν Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὀρισμένα ἐπακρίβως ἐν πᾶσι τηρῶνται, μὴ δὲ συνῆθαι καταδοδικασμένα ὑπ' αὐτῆς ἐμπολιτεύονται τοῦ λοιποῦ ἀναμείνου τῶν χριστιανῶν τῆς παροικίας, ἐν ἧ ἕκαστος ὑμῶν ἱερατεύει. Οὕτω τοῖνον, ἐκδοθείσης ὑπ' ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 2790 καὶ διεκπεραιώσεως 1678 σεπτῆς Πατριαρχικῆς Ἀποδείξεως, ἐντελλομένης ἵνα τούνευθεν, ὅποταν κατὰ τὴν ἔκπαλαι κρατήσασαν συνῆθειαν βούλωνται οἱ τὰ ἐκῆτων τέκνα βαπτίζοντες γονεῖς καὶ ἀνάδοχοι οἰοῦν μαρτυρία ἡγῶν ἀναμνηστικῆς τινος τῆς τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τελέσεως, διδόναι τοῖς παρεστώσι, γίννηται χρῆσις μόνων τῶν κατ' ἔγκρισιν τῶν Πατριαρχεῶν ἐκτετυπωμένων νομιματοσῆμων, ἅτινα φέρουσιν ἐνθὲν μὲν τὴν εἰκόνα τῆς Βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐνθὲν δὲ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, τῆς ἐπιλεγομένης Παμμακαρίστου, κύκλῳ δὲ τὰς λέξεις «Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον», ἐπιβάλλεται ὑμῖν ἅπασι προσέχειν, ὅπως τοῦ λοιποῦ ἐπὶ μηδενὶ λόγῳ διανεμῶνται ἄλλα βαπτιστικῆ μαρτυρικῆ ἢ τὰ διατεταγμένα νομιματοσῆμα. Ἐπὶ δὲ τούτῳ ὑμῖν συνιστῶμεν καὶ παραγγέλλομεν ἵνα, προκειμένης τελέσεως τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τῆς Βαπτίσεως, ἐξετάζητε πρότερον τίνες οἱ ἐνδιαφερόμενοι προῦμνηθεύθησαν καὶ προτίθενται διανεμῆναι νομιματοσῆμα βαπτιστικῆ καὶ, εἰν ταῦτα μὴ ᾧσι, τὰ ὑπὸ τῆς ἁγίας ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐγκριμένα, μὴ προδίνητε εἰς τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, ἀλλὰ νοθεύετε καὶ παρηνῆτε τοὺς χριστιανούς, ὅπως συμμορφῶνται περὶ τούτων πατρικαῖς ὑποθήκας καὶ παραγγελίας τῆς Αὐτοῦ Θεοτότης Παναγιότητος, τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ Δεσπότη. Ἐπειδὴ δὲ πολλοί, ὡς εἰκόσ, ἐστὶν ἔτι ἄγνωστοι ἢ προνοῖα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας γενομένη ἐκτύπωσις νομιματοσῆμων συμφῶνος πρὸς τὰς ἱεράς τῆς Ἐκκλησίας παραδόσεις, ἡμεῖς καὶ τὸ κηθῶν καὶ τὴν δύναμιν ἔχετε ὅπως, πάσης ὀρακτόμενοι καταλλήλου εὐκαιρίας, μὴ μόνον γνωστὰ ποιήσθε τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν νομιματοσῆμων τούτων καὶ τὰ μέρος, ἐν οἷς ταῦτα εὐρήναι πολυόμενα, οἷα εἰσι τὰ ἐν Γαλατῇ γνωστὰ καταστήματα τοῦ κ. Π. Καρβόματου, ἀλλὰ καὶ προσηκόντως ἐκάστοτε αὐτοῦ παρηνῆτε καὶ προτρέψητε, ἵνα μόνον τὰ ὑπὸ τῶν Πατριαρχεῶν ἐγκριμένα ἀγορεύωσι καὶ μόνον τούτων χρῆσιν ποιῶνται καὶ οὕτω διὰ τῆς ἐν πᾶτι εὐπειθείας αὐτῶν καὶ ὑποταγῆς εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπισπῶνται τὴν εὐερέσκειαν καὶ τὰς εὐλογίας αὐτῆς. Οὕτω δὲ ποιούντες καὶ ἡμεῖς εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 10 Ἰουλίου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Περὶ προϋπολογισμοῦ τῶν Σχολῶν

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ναῶν, καὶ τιμωτάτοι Ἐθροοὶ τῶν ἐνοριακῶν Σχολῶν.

Ἀριθμ. πρωτ. 4034.

Ἐπειδὴ παρετηρήθη ὅτι Ἐθροοὶ τινες οὕτω τὴν προϋπολογισμὸν τῶν οἰκείων σχολῶν ἐξοκοῦσιν, ὥστε πάντῃ ἀδύνατος ἀποδίνει ἢ πλήρη καὶ τελεία τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναγκασμένων ὑπογρωῶτων ἐκπλήρωσις, τούτου ἕνεκα, σάφως γε-

νομένης ἐν τῷ ἐντίμῳ Διαρκεῖ Ἐθνικῷ Μικτῷ Συμβουλίῳ, ἐνεκρίθη ἵνα τούτουθεν, ὅσον ἔνεστιν, ἐνωρίτερον συντάσσεται μὲν ὑπὸ τῶν κατὰ μέρος Ἐφοριῶν προϋπολογισμὸς τοῦ ἐπιόντος σχολικοῦ ἔτους, ἐπὶ τῇ βίσει τῶν ἀπολογισμῶν τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ἀναγραφῶν οὐ μόνον τὰς δαπάνας ἀπάσας, ἀλλὰ καὶ τὰς βεβαίως ἐκείνας καὶ οὐδεποσῶς ἀμφιβόλους προσόδους, ὑπ' ὧν αὐταὶ εἰς ὅλοκλήρου καλυφθῆσονται, ὁ δὲ προϋπολογισμὸς οὗτος ὑποβάλλεται τῇ κρίσει καὶ ἐπιψηφίσει ἐξεπίτηδες ὑπὸ τῶν προϊσταμένων ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης γενικῆς ἐνοριτικῆς συνελεύσεως· οὗτω δὲ ἐπιδοκιμαζόμενος ἢ μεταρρυθμιζόμενος, συνωδᾷ ταῖς πραγματικαῖς τοῖς κοινότητος δυνάμεσιν, ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν ὁ προϋπολογισμὸς ἐκείνῃ τῃ σχολῆς, μέλλει ὑποβάλλεσθαι ὑπὸ τῆς Ἐφορίας εἰς τὴν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, ὡς ἔνεστιν, ἐγκατερότερον πρὸς ἐπικυρώσιν. Ἐπειδὴ δὲ σύμφωρος ἐλογίσθη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ ὁσονοῦπω ἀρξομένου σχολικοῦ ἔτους 1899—1900, διὰ ταῦτα, σεπτῇ Πατριαρχικῇ κελεύσει, τὴν ἐγκύκλιον ἡμῶν τῆδε ἀπολύοντες, παρκαλεούμεθα καὶ προτρεπόμεθα ἅπαντας ἡμᾶς, ἵνα οἱ μὲν Ἐφοροὶ προβῶσιν ὡς τάχιστα εἰς τὴν κατὰ τὰς ἔνω διδομένης δόξης συντάξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπερχομένου σχολικοῦ ἔτους, οἱ δὲ ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊστάμενοι συγκαλέσωσιν ἐν τῷ τοῦ μηνὸς τούτου γενικαῖς τῶν ἐνοριτῶν συνελεύσει πρὸς σύσκεψιν ὠρισμένης ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν σχολῶν, καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως πέμψωσιν ἐγκάθως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εἶητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 16 Ἰουλίου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

Τῆς κατωτέρω Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ 1806 εὐρεθείσης ἐν χειρογράφῳ ἐφθαρμένῳ ἐκρίναμεν πρόσφορον τὴν ἀναδημοσιεύσιν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ».

Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς κατοίκους
Σουφλίου καὶ Κωρωνοφωλιᾶς περὶ ἐξο-
φλήσεως χρέους αὐτῶν πρὸς τὴν
Μ. Ἐκκλησίαν.

Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης.

† Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Διδυμοτείχου, καὶ λοιποὶ εὐλαθέστατοι ἱερεῖς καὶ οὐιώτατοι ἱερομόναχοι, τίμιοι προεστώτες καὶ χρήσιμοι γέροντες τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. Ἐκπληρορρήθημεν ἀπὸ

γράφματος τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ὑμῶν ἱερωτάτου μητροπολίτου Διδυμοτείχου ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ροδόπης, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κύριε Μελετίου, πρὸς τὸν ἔσορον τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτην Νικομηδείας ὑπερίτιμου καὶ ἐξάρχου πάσης Βιθυνίας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιπόθητον ἡμῶν ἀδελφόν καὶ συλλειτουργόν κύριε Ἀθανάσιον, συμφώνως καὶ ἀπὸ γράμματος τοῦ αὐτοῦ προεσταλέντος πατριαρχικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἐξάρχου Σεραφείμ, ὅτι συγκαλεσάμενος εἰς τὴν μητρόπολιν ταύτην πάντας ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἐκ τῶν χωρίων τοῦ λεγομένου Σοφλὶ καὶ Κωρωνοφωλιᾶς ἱερεῖς καὶ προεστώτας, καὶ ἀναγνούς ἐν ὑπῆκοῦ πάντων τὰς πατριαρχικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἐπιστολάς ἐντελλομένης πρὸς τοὺς ἐγχωρίους ἐκείνους, ἵνα ἀποδώσι καὶ ἐξοφλήσωσιν εἰς χεῖρας τοῦ εἰρημένου ἐξάρχου τὰ δι' ὁμολογιῶν ὀφειλόμενα παρ' αὐτῶν ἄσπρα, ὡς περιελθόντα πρὸς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, διὰ χρεῖ τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀρχιερέως των, ὅτι οἱ μὲν Σωφλιῶται ἀμέσως πειθόμενοι ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς δικαίαις ἐντολαῖς καὶ παρκαλεούσεσιν ὑπέσχεοντο ὅτι ἀποπληρώσουσιν ἄχρι τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰς παρ' αὐτῶν ὀφειλομένας πέντε χιλιάδας ἀργυρῶν γροσίων, παρκαλοῦντες ὅμως καὶ θερμῶς ἐξαιτούμενοι τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀφθῶσιν αὐτοῖς τὰ δεδουλευμένα τούτων δίασπρα, ἔθεν εὐμενῶς προσηκόμενοι τὴν δέψιν αὐτῶν ταύτην ἐπενεύσαμεν ὡς χαρισθῶσιν αὐτοῖς, οἱ δὲ Κωρωνοφωλιῶται ὡς ἀπεκρίναντο μὲν καὶ οὗτοι συνωδᾷ τοῖς πρώτοις, ὅτι οὐκ ἀπαναίνονται ὑποσχόμενοι ἐκ μέρους ἑαυτῶν τὴν ἐξόφλησιν καὶ ἀποπληρώσιν τῶν τεσσάρων χιλιάδων καὶ διακοσίων πενήκοντα γροσίων· πλὴν ὅτι οἱ Διδυμοτείχαιοι ἀπαιτοῦσι καὶ ἐνίστανται λαβεῖν ἐκ χειρὸς αὐτῶν δύο χιλιάδας γρόσια, ἄσπρα τῆς ἐκκλησίας των, ὡς δὴθεν περιελθόντα εἰς χρεὸς ἐκείνου τοῦ μακαρίου καὶ ὀφειλόμενα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου, προσέτι καὶ ἄλλα τετρακόσια γρόσια δι' ἀποδείξεως ἐκείνου, καὶ ἐν μανθύνῳ τῆς μητροπόλεως, καὶ δικηροτρικῆρα· καὶ ὅτι περὶ τούτων ἔμελλον νὰ ἀποστείλωσιν ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς ἱερὰν σύνοδον.

Ἐπειδὴ δὲ ἐξ αὐτῶν μόνα τὰ τετρακόσια γρόσια εἰσὶν ἀποδεδειγμένα πρὸς τὴν ἱερὰν σύνοδον ὡς χρεῖ ἐκείνου ἀπὸ μαρτυρίας τοῦ διαληφθέντος ἱερωτάτου μητροπολίτου Νικομηδείας ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Βιθυνίας κύριε Ἀθανασίου, καὶ διὰ νὰ ἐρευνηθῶσι καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἀκριβῶς, ὀρθῶς τε καὶ δικαίως δικαιοδοῦσι καὶ ἀποπερατωθῶσι, διορίζομεν ἡδὴ κοινῇ συνοδικῇ ἀποφάσει ἐξάρχον ἐπὶ τούτοις τὸν ἱερωτάτον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως ὑπερίτιμον καὶ ἐξάρχον παντὸς αἰμιμόντου, ἅμα τε συντελεσθῆναι καὶ συνεργᾶσθαι αὐτῷ καὶ τὸν ὑμέτερον ἀρχιερεῖα ἱερω-

τατον μητροπολίτην Διδυμοτείχου υπέρτιμον και εξάρχον πάσης Ροδόπης, εν αγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦς ἡμῶν ἀδελφούς και συλλειτουργούς, ὅπως διὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν συντόνου και συμφώνου ἐπιμελείας τε και ἐνεργείας διερευνησάντες και ἀκριβολογήσαντες εν ἑγχρόνῳ, ἐμπεριστάτως και ἐναποδείκτως, διακρίνωσι τὰ παρὰ τῶν Διδυμοτείχιων προβαλλόμενα και ἀπειτούμενα ἐκεῖνα δίκαια, και ἀνακοινώσωσι πρὸς ἡμᾶς και τὴν περί ἡμᾶς ἱερὰν σύνοδον ἐν συνειδήσει και εὐθύτητι ἀληθείας, ὅπως ἔχει τὰ περί τούτων, ὥστε ἄ: μὴ ἀμειβόμενοι οἱ διακληθέντες Διδυμοτείχιανοί, ἀν ἔχωσιν ἀποδεικτικὰ ἐκεῖνων, ὅτι θέλωμεν προσπισθῆ ἐκκλησιαστικῶς τὰ δίκαια αὐτῶν ὡς δίκαια τῆς ἐκκλησίας, ὅπως ἀποδοθῶσι: διωρισμένοι δὲ τοὺς αὐτοὺς συνεζήχρους τὸν τε ἱερωτάτον μητροπολίτην Ἀδριανούπολεως κύρ Γαβριήλ, και τὸν ἱερωτάτον μητροπολίτην Διδυμοτείχου κύρ Μελέτιον ἀρχιερέα ὑμῶν ὅπως ἐκκλησιαστικῶς τε και ἐντόνως: ἀπειτήσωσι και παραλάβωσι παρὰ τε τῶν Σωφλιωτῶν τὰς πέντε χιλιᾶδας τῶν γροσίων, και παρὰ τῶν Κωρωνορωλιωτῶν τὰς τέσσαρας χιλιᾶδας και δικόσιαι πενήκοντα τῶν γροσίων, ἀρελόντες ἐξ αὐτῶν τὰ ἀποδειγμένα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετρακόσια γροσία, ὡς διήλειπται, χρῆ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου Παΐσιου. Ὅθεν γράροντες διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρης Πατριαρχικῆς και Συνοδικῆς κοινῆς ἐπιτολῆς εὐχόμεθα και εὐλογοῦμεν ἐν Κυρίῳ πάντας ὑμᾶς πατρικῶς, και πατριούμεν και ἐπιτάττομεν ἐκκλησιαστικῶς και ἀμεταθέτως, ὅπως, συγκλησθέντες εἰς τὴν ἀγ. μητρόπολιν παρὰ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου ἀρχιερέως ὑμῶν, και συμφώνου συνεζήχρου, συνέλθητε ἀμα ὡς γνωῖτε κοινῶς πάντες, ὅτι προήλθεν ἡ διορῆσις τῆς ἀποπληρώσεως και ἐξορλήσεως τῶν πέντε χιλιᾶδων γροσίων ἐκ μέρους τῶν Σωφλιωτῶν, καθὰ ὑπέσχεοντο καθὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἀγίου Δημητρίου, και ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐπιεικῆς και μετριότητι πρὸς αὐτοὺς χρησαμένη ἐχρῆστο αὐτοὺς: τὰ δεδουλευμένα ἐκεῖνων διάφορα, και ἀπαιτεῖ ἐπιμόνος ἐκ τοῦ παρευτίκτου τὰ εἰρημένα ἄσπρα ὡσαύτως ἀπαιτεῖ και παρὰ τῶν Κωρωνορωλιωτῶν τὰ ἄλλα γροσία τέσσαρας χιλιᾶδας και δικόσιαι πενήκοντα, ἀφαιρουμένων τῶν εἰρημένων τετρακοσίων γροσίων, ἵνα καταμετρηθῶσι πρὸς τὸν διακληθέντα ἐξάρχον πρὸς: τελεία ἀπόδοσιν και ἐξόρλησιν. Και ὅτι ἡ ἱερὰ σύνοδος ἐπαγγέλλεται πρὸς τοὺς Διδυμοτείχινοὺς καθὰ τὴν συνήθη ἐκκλησιαστικὴν εὐθυδικίαν, ἐναποδείκτως διακριθέντα τὰ δίκαια αὐτῶν καθὰ χωρὸν νὰ ἀποδώσῃ, διὸ και ἀποτρέπεται αὐτοὺς σροδῶς και αὐστηρῶς τοῦ νὰ ἐπιμυθῶσιν εἰς παραποδισμόν, και ἀμειβήσῃσιν, ἢ ἀναβολὴν τῆς ἀμέσου ἐξορλήσεως και ἀποδόσεως τῶν εἰρημένων ἄσπρων πρὸς τοὺς διακληθέντας ἐπι τούτοις ἐζήχρους, και ἄ: προσέξωσι καλῶς διὰ νὰ μὴ πταίσωσιν εἰς κῆνὴν και πῆλῶσι: τι ἀπεικταῖον και λυπηρόν. Συμ-προθυμηθῆτε λοιπὸν κοινῶς πάντες και ἀγωνισθῆτε

ὄλαις δυνάμεσι μεζήλον και προσπαθειαν διὰ νὰ ἀποπερτωθῆ ραδίως, ἐν τάχει, και αἰσίως, ἡ συναγωγὴ και ἐξόρλησις τούτων τῶν δικαιοματῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ: Ἐκκλησίας, ἵνα και ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις, και αἱ παρ' ἡμῶν εὐχαί και εὐλογίαι εἴσταν μετὰ πάντων ὑμῶν.

ἰωας' Νοεμβρίου κε'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εὐχέτης.

† Ὁ Καισαρείας Φιλόθεος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

—† Ὁ Ἐφέσου Διορόσιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Κυζίκου Μακάριος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Νικομηδείας Ἀθαράσιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Νικαίας Δαριήλ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Ἀέρκων Γρηγόριος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Πρόβης Ἀρθιμος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Νέων Πατρῶν Πολύκαρπος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.—

† Ὁ Σαζουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

ΠΩΣ ΤΙΜΩΜΕΝ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΗΜΩΝ

Ὅτι κατὰ πολὺ διάφορον τρόπον τιμῶμεν σήμερον πάντες τὰς ὑπὸ τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καθωρισμένας εορτάς, ἢ ὀρθότερον ὅτι τιμῶμεν αὐτάς: κατὰ τρόπον ὅλως ἀντίθετον τοῦ ἐπιβεβλημένου ἡμῖν, περί τούτου νομίζομεν οὐδεὶς ἀντιλέξει ἡμῖν. Ἐνῶ ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἀπαιτεῖ και παραγγέλλει ἵνα τιμῶμεν τὰς εορτάς πιστῶταίμενοι μετὰ φόβου Θεοῦ και εὐλαθείας και πίστεως και ἀγάπης εἰς τὴν θείαν και ἱερὰν λειτουργίαν και ἀκροάμενοι πάντα τὰ σχετικά πρὸς τὸν εορταζόμενον ἅγιον ἱερά ἀναγνώσματα, ἡμεῖς ὑποφωσκούσης ἤδη τῆς ἡμέρας τῆς εορτῆς, ἐγειρόμεθα τῆς κλίνης οὐχὶ ἵνα μεταβῶμεν εἰς τὸν εὐκτήριον τοῦ Κυρίου οἶκον, ἀλλ' ἵνα θράμωμεν πρὸς ὅ,τι τερπνόν και εὐχέστον. Ἀπολειπόμενοι τῆς Ἐκκλησίας, σπεύδομεν εἰς μέρη ἐνθα φρονοῦμεν ὅτι θὰ εορτάσωμεν τὴν ἁγίαν ἐορτὴν κυλιόμενοι ἀνέτως καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν και εὐχαροῦμενοι και εὐθυμούντες. Ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία παραγγέλλει ἡμᾶς λέγουσα ὅτι τότε μόνον ἐπαξίως θὰ εορτάσωμεν τὴν ἐορτὴν ὅταν, ἔστω και κατ' οἶκον, διέλθωμεν τὴν ἡμέραν μελετώντες τὰς θείας Γραφάς και τρεφόμενοι πνευματικῶς: ἡμεῖς ὅμως ἔωλα ταῦτα θεωροῦντες νομίζομεν ὅτι τὰς προσηκούσας τιμὰς ἀπονέμομεν εἰς τὸν εορταζόμενον ἅγιον, ἐν κοινῇ μετ' ἄλλων μεταβῶμεν εἰς ἐξοχὰς και διέλθωμεν ἐκεῖ τέρποντες και τερπόμενοι διὰ μουσικῶν ὀργάνων: ἀρκεῖ ὅτι τὸ ἱερατικὸν ἡμῶν κατὰ τὴν ἡμέραν

ταύτην κλειστόν καὶ διεκόπη ἡ κίνησις τῶν ὑπηρετῶν καὶ ὑπαλλήλων ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἐὶν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, κατὰ καθήκον ἐπιβαλλόμενον, δὲν ἐπράξμεν ἀγαθοεργίαν τινὰ ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος ἀδελφοῦ ἡμῶν, δὲν ἐσκέφθημεν περὶ ἀδελφοῦ ἐν φυλακαῖς εὐρισκομένου, ἢ ἐν νοσοκομείοις κληήρου; δικατελοῦντος, ἢ περὶ ὄφρανοῦ καὶ χήρας ἐν θλίψει καὶ στερήσειν εὐρισκομένων, καὶ ἐὰν δὲν ἐμερινήσαμεν γενικῶς περὶ ἀγαθοῦ τινος ἔργου, περὶ τούτων πάντων οὐδεὶς λόγος, οὐδεμία σκέψις; ἀρκεῖ ὅτι ἡμεῖς κατὰ τὴν μνήμην τοῦ ἐορταζομένου ἀγίου εἴχομεν κλειστάς τὰς θύρας τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος ἡμῶν.

Καὶ ὁμως διὰ τοῦ τοιοῦτου τρόπου τοῦ ἐορτασμοῦ μᾶλλον δεόν νὰ πεισθῶμεν ὅτι βεβηλοῦμεν τὴν ἱερότητα τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἢ ὅτι πρᾶττομέν τι ἄξιον αὐτῆς. Καὶ βεβήλωσις δὲν ἐνὶ βεβήλωσις τῆς ἀγίας ἡμέρας ὅταν ἀπὸ τῶν ἀπαραιτήτων καθηκόντων, ἀτινα ὀρείλομεν ἵνα ἐκπληρώσωμεν κατὰ ταύτην, ἐπιδιδώμεθα εἰς κόμους καὶ παίγνια, μέθας καὶ λογομαχίας καὶ κραιπλάς; Δὲν ἐνὶ βεβήλωσις τῆς ἐορτῆς ὅταν, ἀντὶ ν' ἀφιερῶσωμεν τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς ἔργα καὶ πράξεις ἀγαθὰς, κατατρέψωμεν πάντα τὸν πολυτίμον ἡμῶν χρόνον ἀπρεπῶς καὶ ἀσέμνως εἰς κυβείκας καὶ χοροὺς; καὶ ἄλλας βιωτικὰς μερίμνας ἀνάγκας τῆς ἱερότητας τῆς ἡμέρας; Ποῖον ἔργον ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, τὸ ὄφρανον, τὸν πένητα ἐπεδείξαμεν ἢ ἐπράξαμεν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἵνα τομῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι πράγματι ἐορτάσαμεν τὴν ἐορτήν; Ποῖαν ἐντολὴν θεῖν, τινὰ ἐλεημοσύνην, τινὰ παρηγορίαν, τινὰ ἀνακούφισιν ἐπέδειξαμεν πρὸς τὸν ἀδελφόν καὶ τὸν πλησίον ἡμῶν ἵνα δυνάμεθα μετὰ παρηγορίας νὰ εἴπωμεν ὅτι πράγματι ἐτιμήσαμεν τὴν ἐορτὴν τοῦ ἀγίου τῆς ἡμέρας ἐκείνης; «Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμείαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτῆ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄφρανοὺς καὶ χήρας ἐν τῷ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἐαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου» λέγει ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος. Ἄλλ' ὅταν ἡμεῖς οὐδὲν τούτων ἐπράξαμεν, πῶς θὰ τομῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην ἐορτάσαμεν καὶ ἐτιμήσαμεν; Ὁ ἐορτασμός γίνεται μόνον διὰ τῶν θεαρέστων πράξεων, μόνον δι' ἔργων χριστιανικῶν πρὸς ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ οὐχὶ διὰ κόμων καὶ εὐαγίων. Πόρρω ἄρα ἀπέχει τοῦ νὰ ἐορτάξῃ καὶ τιμᾷ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἀγίου ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις δὲν πρᾶττει τι ἄξιον ταύτης, πλὴν τῆς κλείσεως τῶν θυρῶν τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ. Πόρρω ἀπέχομεν πάντοτε τοῦ νὰ ἐορτάσωμεν ἄξίως τὴν μνήμην τῶν ἀγίων, ὅταν κατὰ ταύτην δὲν ἀφιερῶσωμεν διάνοιαν καὶ σῶμα ὑπὲρ ἀγαθοῦ τινος σκοποῦ, χριστιανικῆς τινος καὶ φιλανθρωποῦ πράξεως καὶ ὑψηλῆς καὶ εὐγενοῦς τινος ιδέας.

Ἄρα, ἐὰν θέλωμεν νὰ λέγωμεν ὅτι ἐορτάζομεν καὶ τιμῶμεν τὰς ἀγίας ἡμῶν ἐορτάς, ἄς καθώρισεν

ἡμῖν ἡ ἀγία Μήτηρ Ἐκκλησίαν δεόν νὰ ἀφιερῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς ἔργα ἀγία, ἔργα ἱερὰ ἀριστάμενοι ὁλως τοῦ τρόπου τοῦ ἐορτασμοῦ ὃν σήμερον τηροῦμεν.

I. B.

ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ

ΕΝ Τῷ ΚΕΝΤΡῷ

ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΥ

(ἐν Βόννῃ καὶ Βέγγῃ *)

Ἐν γένει, κατὰ τὴν πεποίθησιν, ἣν ἠδυνήθημεν νὰ σχηματίσωμεν ἐκ τῆς ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυν μῆνα φοιτήσεως εἰς τὰ μαθήματα τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ὁ παλαιοκαθολικισμός ἐν Βόννῃ ὡς ἐπιστημονικὸν σύστημα διακρίνεται ἀναμφιβόλως ἀπὸ τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ λουθηρανισμοῦ, καὶ ἐν δὲν δύναται τις νὰ συνταυτίσῃ αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου μετὰ τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιστήμης, ὀρεῖται ὁμως ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ θεωρῇ αὐτὸν ὡς τὸν μᾶλλον προσεγγίζοντα πρὸς τὸ ὀρθόδοξον σύστημα. Ἐκ τῆς οὐσιώδους δὲ ταύτης διακρίσεως τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ ὡς ἐπιστημονικοῦ συστήματος, ἀπὸ τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐξηγεῖται ἐξ ὁλοκλήρου καὶ διακρίνεται εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν φοιτῶσι μόνον παλαιοκαθολικοὶ φοιτηταί, οὐχὶ δὲ καὶ προτεστανταὶ καὶ ρωμαιοκαθολικοί. Εἰς τοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς ἄλλως τε ἢ τοιαύτη φοιτήσις ευχάριστη καὶ ἐξ ἄλλης αἰτίας ἀδύνατος, διότι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ μεταχειρίζεται πρὸς πρόληψιν τῶν τοιοῦτων καὶ ἐξωτερικὰ ἐπι καταναγκαστικὰ μέτρα, ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς καθολικοὺς φοιτητάς ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ τὴν φοιτήσιν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν.

Διὸ, κρίνοντες ὡς ὀρθόδοξοι, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐκφράσωμεν τὴν λύπην ἡμῶν, ὅτι ἡ παλαιοκαθολικὴ θεολογικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης, ἔχουσα νῦν ἐνὰ μόνον καθηγητὴν, εὐρηταὶ ἐν λυπηρᾷ καταστάσει, ἐν συγκρίσει ἰδίᾳ πρὸς τὰς λοιπὰς τοῦ πανεπιστημίου τούτου θεολογικὰς σχολὰς, ἧτοι τὴν ρωμαιοκαθολικὴν, ἔχουσαν ὁκτὼ καθηγητάς, καὶ τὴν λουθηρανικὴν, ἔχουσαν δεκατρεῖς καθηγητάς. Ὅσον σφοδρὰ καὶ ἐν εἰνὸς ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς Λάγγεν, δὲν δύναται βεβήλωσις μετ' ἐπιτυχίας νὰ συγκεντρωῖ ἐν ἐαυτῷ πάντας τοὺς θεολογικοὺς κλάδους. Ἐπιδρῶσιν ἐκτὸς τούτου καὶ τὰ ἔτη, ὁ καθηγητὴς δὲ Λάγγεν, ὡς ἠκούσαμεν, εἶνε ἤδη ὑπερβόδομηκον τούτης, εὐρη-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 239—243.

ται δηλαδή ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐνέργεια ἐξασθενεῖ. Ἀποχωροῦντος δὲ καὶ τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν, ἡ παλαιοκαθολικὴ θεολογικὴ ἐπιστήμη τέλειον πλέον θὰ παύσῃ ὑπάρχουσα ἐν Βόννῃ. Οὐδ' ὅμως λοιπὸν εἶνε θαυμαστὸν ὅτι οὕτω λυπηρᾶς οὕσης τῆς καταστάσεως τῆς παλαιοκαθολικῆς θεολογικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων εἰς αὐτὴν εἶνε λίαν ἀσήμενος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης παραμονῆς ἡμῶν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ καθηγητοῦ Λάγγεν ἐφοίτων τέσσαρες μόνον παλαιοκαθολικοὶ φοιτηταί.

Τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς πανεπιστημιακῆς σχολῆς διὰ τοῦς παλαιοκαθολικοῦς φοιτητὰς ἐν Βόννῃ ἀναπληροῖ ἐν μέρει τὸ οὕτω καλούμενον Altkatholisches Seminarium. Εἶνε τοῦτο εἰδὸς τι οἰκοτροφείου κατὰ τὸν τύπον τῶν ἡμετέρων σεμιναρίων, ἐν ᾧ οἱ παλαιοκαθολικοὶ φοιτηταὶ διακτινῶνται ὄρωρον ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπίβλεψιν ἐνὸς ἐκ τῶν παλαιοκαθολικῶν ἱερέων τῆς πόλεως Βόννης. Κατὰ τὰς ἐσπερινὰς δὲ ὥρας γίνονται ἐν αὐτῷ ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ καθηγητοῦ Λάουχερτ καὶ μελέται, ἐὰν δὲν ἀπατώμεθα, ἐκ τῆς λειτουργικῆς καὶ ὁμιλητικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν αὐτοῦ τοῦ ἐπισκόπου Βέμπερ ἐκ τῆς φιλοσοφίας. Τὸ κτίριον τοῦ Altkatholisches Seminarium περιῆλθεν εἰς τοῦς παλαιοκαθολικοῦς ἀπὸ Ἀγγλοῦ τινός, κεῖται δὲ ἐν μιᾷ τῶν καλλιτέρων ὁδῶν τῆς Βόννης καὶ εἶνε ἐξωθὲν τε καὶ ἔσωθεν ἰκανῶς ὄρωρον. Ἐν αὐτῷ, ἐκτός τοῦ οἴκηματος τοῦ παλαιοκαθολικοῦ ἱερέως, ὑπάρχουσι τέσσαρα δωμάτια διὰ τοῦς φοιτητὰς, μίαν κοινὴν αἴθουσα διὰ τὰς ἐσπερινὰς φοιτητικὰς ἐνασχολήσεις, ἰκανῶς εὐρὴ ἐστιτικόν, ἀρκετὰ καλὴ βιβλιοθήκη, συνισταμένη ἐκ περιοδικῶν καὶ διαφόρων εἰδικῶν συγγραμμάτων, καὶ τέλος λίαν καλὴ ἐκκλησία, ἄκρι μύλις ἀποπερατωθεῖσα, ἀλλ' εἰσέτι μὴ ἐγκαινισθεῖσα. Ἐν τῷ κτιρίῳ κατὰ τοὺς τοίχους ὑπάρχουσι ἀνιδρυμένα αἱ προτομαὶ τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ, ὅσοι ἤδη ἀπέθανον, οἷον τοῦ Δέλλιγγερ, Ρέινκεν, Κνώδτ καὶ λοιπῶν.

Ἐκτός τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου καὶ τοῦ παλαιοκαθολικοῦ σεμιναρίου ὑπάρχει προσέτι ἐν Βόννῃ καὶ κατωτέρα τις σχολὴ διὰ τὴν παλαιοκαθολικὴν νεολαίαν, περὶ τῶν προόδων τῆς ὑποίας ὡς μύλις ἰδρυθείσης τῷ 1899 οὐδὲν εἰσέτι δύναται τις νὰ εἴπῃ.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὐρισκομένης τῆς παλαιοκαθολικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης, οἰκοθεν ἐνοεῖται ὅτι ἡ γενικὴ ἐντύπωσις, ἣν ἀπεκομίσασμεν ἐπισκερθέντες τὴν πόλιν ταύτην ὡς ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν κέντρον τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε εὐνοϊκὴ. Ἀποβαίνει δὲ ἡ ἐντύπωσις αὕτη ἔτι μᾶλλον λυπηρὰ, ἐὰν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Βόννη τυγχάνει κέντρον θεολογικῆς μορφώσεως διὰ πάντας τοὺς ἐν Γερμανίᾳ παλαιοκαθολικοῦς, καὶ ὅτι σὺν τῇ τελικῇ

ἐξερχνίσει τῆς παλαιοκαθολικῆς θεολογικῆς σχολῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ αὐτῆς, θὰ καταπέσῃ τέλειον κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ παλαιοκαθολικὴ θεολογικὴ ἐπιστήμη ἐν Γερμανίᾳ.

Ἄλλ' ὁ παλαιοκαθολικισμὸς ἐν Βόννῃ, ἀποτελῶν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν ὅλως ἰδιαιτέρον κόσμον, ὑπάρχει ταυτόχρονως καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἐκκλησιαστικὴν ἰδιᾶζον ὅλως κίνημα, διακρινόμενον σαφῶς ἀπὸ τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ τοῦ λουθηρισμοῦ. Ἐν μιᾷ τῶν πολυανθρωποτέρων ὁδῶν τῆς Βόννης (Bonn-gasse) ἔχουσι οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἴδιον, ἰκανῶς εὐρύχωρον καὶ καλῶς ἐκτισμένον οἶκον. Κατὰ τὴν ὄψιν ὁ παλαιοκαθολικὸς οὔτος ναὸς οὐδ' ὅπως διαφέρει τῶν ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν προτεσταντικῶν ἱναῶν ὑπάρχουσι καὶ ἐν αὐτῷ τὰ συνήθη καθίσματα διὰ τοὺς ἐκκλησιαζόμενους, οἱ συνήθεις χοροὶ ὑψηλὰ ἐν τῷ ναῷ, τὸ συνήθες ὄργανον καὶ τὰ λοιπὰ. Κατὰ τὴν ἐπί ἕνα καὶ ἤμισον μῆνα παραταθείσαν διαμονὴν ἡμῶν ἐν Βόννῃ ἀνελλιπῶς ἐσυχάζομεν εἰς τὰς παλαιοκαθολικὰς ἀκολουθίας, μετὰ βεβαιότητος δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι αὐταὶ πλησιάζουσι πλειότερον πρὸς τὰς τῆς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας. Πᾶσα ἡ διαφορὰ αὐτῶν συνίσταται μόνον πρῶτον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ, ἣτις πρὸς τοὺς παλαιοκαθολικοὺς εἶνε ἡ γερμανικὴ, καὶ δεύτερον ἐν τῇ παραλείψει εὐχῶν τινῶν, δευτερευουσῶν ἄλλως. Τὸ αὐτὸ ἰδιαιτέρως λεκτέον καὶ περὶ τῆς παλαιοκαθολικῆς λειτουργίας. Καὶ ἐν αὐτῇ δηλαδὴ διετηρήθησαν πάντα τὰ οὐσιώδη μέρη τῆς ρωμαιοκαθολικῆς λειτουργίας. Τὰ συστατικὰ αὐτῆς μέρη εἶνε τρία. Τὸ πρῶτον εἶνε ἡ ἐξάρουσις (Beichte), συνισταμένη ἐξ εὐχῶν τινῶν μετανοίας καὶ ἀναλογουσα πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν προσκομιδὴν. Τοῦτο εἶνε τὸ προπαρασκευαστικόν οὕτως εἶπειν μέρος τῆς λειτουργίας. Ὡς δεύτερον μέρος ἔπεται εἴτα ἡ εἴσοδος (Eingang), ἀναλογουσα πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν λειτουργίαν τῶν κατηχομένων. Σὺγκειται τὸ μέρος τοῦτο ἐξ εὐχῶν τινῶν εὐχαριστηρίων, μεθ' ἧς ἀκολουθεῖ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ κήρυγμα καὶ τὸ σῆμαλον τῆς πίστεως ἀνευ τοῦ filioque ἐν τῷ ἡ' ἄρθρῳ. Τὸ τρίτον τέλος μέρος ἀποτελεῖ ἡ προσφορά, ἀναλογουσα πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν λειτουργίαν τῶν πιστῶν. Τὸ μέρος τοὔτο εἶνε, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, τὸ οὐσιωδέστατον τῆς λειτουργίας, διότι κατ' αὐτὸ τελεῖται ὁ ἀγιασμὸς τῶν τιμίων θάρων καὶ ἡ μετέληψις τῶν πιστῶν. Ἐνεκα τῶν δικτυουμένων κατὰ τῶν παλαιοκαθολικῶν, ἐσχάτως ἰδίᾳ, αἰτιάσεων, ὅτι οὗτοι ἀρνοῦνται τὴν περὶ τῆς εὐχαριστίας ὡς θυσίας διδασκαλίαν, νομιζόμεν οὐχὶ περιττὸν νὰ ἐπιστήσωμεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς παλαιοκαθολικῆς λειτουργίας. Ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς αὐτὸ εὐχῶν ἰδιαιτέρων σημασίαν ἔχουσι αἱ ἀκολουθίαι. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς προσφορᾶς ὁ ἱερεὺς ἀνακινῶσκει τὴν εὐχὴν τῆς ἐπικλήσεως, ἔχουσαν οὕτω ἀταπεινῶς θεομειθὰ σου, πέμφον ἡμῖν τὸ πανάγιον Πνεῦμα, τὸν

πάσης ζωής και παντός άγιασμού χορηγόν, και άγιασθήτωσαν τά ήθλια ταύτα δώρα εις ούράνια και δεδοξαμένα πνευματικά δώρα θυσιαστήρια, όπως ο άρτος, ο κλώμενος ύψ' ήμών γένηται κοινωνία του σώματος του Κυρίου, και τό ποτήριον, ο εύλογο ύμνος, γένηται κοινωνία του αίματος του 'Ιησού Χριστού». Ποιών είτα τό σημείον του σταυρου επί του ποτηρίου ο ιερεύς άπαγγέλλει: «τη προτεραία των παθών λαβών εις τάς άγίας . . . χείρας αυτού τον άρτον ο Χριστός, ύψωσε τό ύμνα προς σέ, ω Θεέ, τον παντοδύναμον Πατέρα αυτού, ηύχριστήσε σοι, έκλασε και έδωκε τοις μαθηταίς αυτού, είπών: τούτο γάρ έστι τό σώμα μου. . . . Όμοίως λαβών και τό ποτήριον εις τάς άγίας χείρας αυτού και πάλιν εύχαριστήσας σοι, έδωκε τοις μαθηταίς αυτού είπών: λάβετε και πίετε εξ αυτού πάντες, τούτο γάρ έστι τό αίμα μου τό τής κληνης και αιωνίου διαθήκης, τό υπέρ ύμών και πολλών εκχυνόμενον εις άφεςιν άμαρτιών. . . . Γευσάμενος ακολουθώς του ήγιασμένου άρτου και του οίνου ο ιερεύς άπαγγέλλει: «τό σώμα του Κυρίου ήμών 'Ιησού Χριστού διαφυλάττει την ψυχήν μου εις ζων αιώνιον». . . «τό αίμα του Κυρίου ήμών 'Ιησού Χριστού διαφυλάττει τάς ψυχάς ήμών εις ζων αιώνιον» κτλ. Λίαν άκριβώς έν τή παλαιοκαθολική λειτουργία εξεφράσθη και ή ώς θυσίας υπέρ ζώντων και νεκρών σημασία τής εύχαριστίας. Κατά τό τέλος τής λειτουργίας ο ιερεύς, δεόμενος όπως ο Κύριος καταζιώτη αυτόν νά δεχθή παρά των πιστών τά ήγια δώρα «ώς καθάρων, ήθλιων και άμωμων θυσίαν, ως ήγιον άρτον τής αιωνίου ζωής και ως ποτήριον τής διαρκούς εξακολουθούσης σωτηρίας ήμών» . . . μνημονεύει πρό παντός ατών έν πίστει μεταστάντων άφ' ήμών και έν ύπνω ειρήνης άναπαυομένων χριστιανών, όπως «ο Κύριος αυτούς χαριστήτα άναψυχήν (Erquickung), φώς και ανάπαυσιν», είτα δε και των ζώντων όπως «ο Κύριος και αυτοίς χαριστήτα την μετά των ήγιων άποστόλων, των μαρτύρων, και του χορου των μακαρίων κοινωνίαν, ου διά τά έργα ατών, αλλά διά την χάριν τής άφίσεως». . . . Έν γένει, επαναλαμβάνομεν, ή παλαιοκαθολική (γερμανική) λειτουργία διατηρεί τον ως θυσίας και μυστηρίου χαρακτήρα τής εύχαριστίας. Μεταβιβεται όμως ή εύχαριστία, εξ όσων είδωμεν έν Βόννη, εις τους πιστους υπό μόνον τό έν είδος. Πρόδηλον ότι οι γερμανοι παλαιοκαθολικοι δέν ήδυνήθησαν εισέτι νά αποβάλλωσιν έν τω σημείω τούτω την λατινικήν συνήθειαν. Τό αυτό ρητέον και περί άλλων τινών σημείων του παλαιοκαθολικού τυπικού, περιληφμένων έν τής ρωμαϊκής εκκλησίας. Ούτω λ. χ. τό χρίσμα παρά τοις παλαιοκαθολικοίς τής Βόννης τελείται κατά τό λατινικόν τυπικόν, ήτοι υπό του επισκόπου, δι' εκφωνήσεως των λέξεων του λατινικού τυπικού, παρκαλουθουμένων υπό των γνωστών κινήσεων (του κτύπου τής παρειάς κτλ.). Όσον άφορξ εις τον έν γέ-

νει χαρακτήρα των εκκλησιαστικών ακολουθιών παρά τοις γερμανοις παλαιοκαθολικοίς, των εκκλησιαστικών ψαμάτων κτλ., αι ακολουθίαι αυται, κατά την ήμετέραν γνώμην, παρχουσι καλλιτέραν έντύπωσιν ή αι ακολουθίαι των καθολικών και των λουθηρανών. Αι ακολουθίαι δηλαδή των παλαιοκαθολικών δέν εινε ουτε τόσον θεατρικαί, όπως αι των καθολικών, ουτε τόσον ζηρκαί, όπως αι των λουθηρανών.

(έπειτα συνέχεια).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Είδησις λίαν άλγεινή διαβιβάσθησα εξ 'Αλεξανδρείας εις την ήμετέραν πρωτεύουσαν τή παρελθούση Δευτέρα πολλήν και μεγάλην προύξενησε θλίψιν. Ό έν των μεγαπλούτων όμογενών Γεώργιος 'Αβέρωφ, ό άνήρ εκείνος όστις προκαταρξάμενος του πολυτίμου τής εύποιίας σταθίου έν τής πύλεως 'Αλεξανδρείας επεξέτεινε συν τω χρόνω προϊόντι, ό άνήρ όστις πρόφρων είδειχθη χορηγός εις διαφόρους εκπαιδευτικάς και πλείστα άλλας έθνικάς άνάγκας, τή νυκτί τής Πέμπτης προς την Παρκαυειήν μετέστη των τήδε έν γήρας πόνων, έν τή παρά την 'Αλεξανδρείαν έξορκακή αυτού επαύλει.

Ό ζείμνητος Γεώργιος 'Αβέρωφ έγεννήθη έν Μετσόβω κωμοπόλει τής 'Ηπειρου. Έρπιδος γερόμενος έγκατέλιπε την γενέτειραν και απήλθε παρά τω έν Καίρω έγκατεστημένω πρεσβυτέρω αδελφω αυτού. Μετά τινα δ' έτη μετέβη έντευθεν εις Ρωσίαν και διαμείνας επί έτη επανήλθεν εις 'Αλεξανδρείαν, ένθα διά τής θερμουργου και άκαταπονήτου δραστηριότητος αυτού πλούτον ικανόν κτησάμενος ου διέλιπε σχολάς ιδρών, όρφανούς προστατεύων και εκπαιδύων, εις θεραπειαν έθνικών άναγκών προσφώνων προσερχόμενος και πλείστα έθνικα εύαγή καθιδρύματα γενναϊκάς δωρεάς υποστηρίζων και υποβοηθών. Τής πολυτίμου ευεργετικής δράσεως αυτού απέλευσε πρό παντός ή πόλις τής 'Αλεξανδρείας, τά παιδευτήρια τής γενεθλίου αυτού πατρίδος και ή πόλις των 'Αθηνών. 'Η έμφρων και ληλογισμένη χρήσις του πλούτου αυτού προσεπόρισε τω ζείμνητω μέγα κλέος και δόξαν άφθιτον παρά τω ήμετέρω Γένει, όπερ τάς γενναϊόφρονας προς αυτό ήγεμονικάς δωρεάς έχον ύπ' όψει κατέταξε μεταξύ των μεγάλων έθνικών ευεργετών αυτού.

Αιωνία ή μνήμη του έθνικου ευεργέτου Γεωργίου 'Αβέρωφ.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

Βιβλίον τῶν γονέων.

Ὁ ἐν Ἀθῆναις φιλόπονος καθηγητῆς καὶ συγγραφεὺς ἱκανῶν διδασκτικῶν πονημάτων Χαρίσης Πούλιος μεταφράσας ἐκ τῆς Γερμανικῆς ἐξέδωκεν ἐσχάτως λίαν χρήσιμον διὰ πάντα γονεὰ πόνημα (αὐτὸ βιβλίον τῶν γονέων) ἐπιγραφόμενον. Ἐν τῷ πονημάτι τούτῳ, ἐν ᾧ εἰσιν ἀποτεταμιευμένοι σοφὰ ὁδηγία τοῦ γερμανοῦ καθηγητοῦ Καρόλου Ὁππελ, εὐρίσκουσιν οἱ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν αὐτῶν κηδόμενοι γονεῖς ἀσφαλῆ καὶ ἐμπειρον ὁδηγὸν πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ ἔργου τῆς ἀνατροφῆς, ἐρ' ᾧ καὶ συνιστᾶται ὑφ' ἡμῶν πᾶσι τοῖς τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων ἐπιμελουμένοις γονεῦσι.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διώρισεν ἐπὶ τῶν δι' αὐτοῦ ἐκδοθέντων γένων μαρτυρικῶν βαπτίσεως γενικὸν πωλητήν καθ' ἅπασαν τὴν πρωτεύουσαν τὸν κύριον Παραγιώτην Καρομμάνην, εἰς τὰ ἐν Γαλατῶν αὐτοῦ καταστήματα.

Ὡρῆς δ' ὅπως τὰ μαρτυρικά ταῦτα πωλῶνται ὡς ἑξῆς :

μὲ μετρίτιδι ἀργυροῦν πρὸς γρόσια 20.
1or μέγεθος, ἡ δωδεκάς Γρ. 10.
2or » » » 6.
3or » » » 4.
4or » » » 3.

Ἐπὶ τῶν τιμῶν τούτων θὰ γίνηται 5 τοῖς ἑκατὸν ἑκπτασὶς διὰ τοὺς μεταπράτας.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τοῦ κλήρου τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν γένει πάντες οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅπως ἐν περιπτώσει ἀλλαγῆς τῶν τόπων τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰδοποιῶσι τὸ Γραφεῖον τοῦ εἰρημένου φύλλου. Ἄλλως πᾶσα ἀπόλεια τοῦ φύλλου θέλει ἐπιβαρῦνει αὐτοὺς καὶ μόνοις. Ἐπίσης παρακαλοῦνται καὶ οἱ μὴ λαμβάνοντες τὸ φύλλον τακτικῶς, ὅπως εἰδοποιῶσι τὴν Διευθύνουσαν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ἡ Ἐλένη Βυαγγεῖλου ἐκ Μεσαχώρου τοῦ Βοσπόρου, ὑπὸ κῆρος ὁθωμανῆ, ἀγνώστου νῦν δικαστῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 7 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παύσειν εἰκοσι καὶ μιᾶς ἡμῶν ἀπὸ τῆς πρώ-

της διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως ἐμφανισθῆ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Γρηγόρου Ἰγγελίδου, ὑποδηματοποιῦ, ὑπὸ κῆρος ὁθωμανοῦ καὶ κατοικοῦ Μεσαχώρου τοῦ Βοσπόρου, ἐναγομένη ἐπὶ δικασθεῖ. Προσπιθλοῦται δ' αὕτη ὅτι, ἐάν μὴ ἐμφανισθῆ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὀριζομένην δικασίμον, ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγή δικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς. Ἡ παρούσα κλήσις τρεῖς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδομένων ἐφημερίδων, α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ β' Ταχυδρόμου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 22 Ἰουνίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδεῖας Γερόβάσιος

Ὁ γραμματεὺς

Διὰ. Ἀσθὺμος Π. Ὁργανίδης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεῖ, δίδεται τὴν ἀγωγὴν τῆς Καλήτας Μιχαὴλ Λειβαδίτου καὶ κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Κωνσταντίνου Χ' Νικολάου Κοντοῦ ὀριζόμενον γάμον ἕξ ὑπακιτότητος αὐτοῦ.

Ὅριζει προθεσμίαν 31 ἡμερῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἀποφάσεως.

Διατάττει τὴν δημοσιεύσιν τρεῖς κατὰ συνέχειαν τοῦ παρόντος διατακτικοῦ διὰ τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀληθεία».

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικά ἐξόδα καὶ τέλη τῆς παρουσίας ἀποφάσεως καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνερχόμενα εἰς γρ. 300, προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπερασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Καρπάθῳ τῆ 5 Ἰουνίου 1899.

3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Καρπάθου Ἀγαθάγγελος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ τῆς 22ας Μαΐου 1899 δικάσαν τὴν ὀριζομένην συζυγικὴν διαφοράν μεταξὺ τῆς Αἰκατερίνης θυγατρῆς Δημητρίου Σακελλαρίδου, ὑπὸ κῆρος ὁθωμανοῦ καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Ζωνήλης, καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Τζιορίδου, ὑπὸ κῆρος καὶ κατοικοῦ ὠσακώτης, ἀγνώστου δικαστῆς τυχζίνοντος διὰ τοῦ ἐν τῇ ἀπόφασί αὐτοῦ ἐκτεθειμένου λόγου.

Κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὀριζόμενον γάμον.

Καταδικάζει τὸν ἐναγομένον Κωνσταντίνον Τζιορίδην εἰς τὰ τέλη τοῦ διαζυγίου καὶ εἰς τὰ δικαστικά ἐξόδα γρόσια ἑκατὸν (100).

Ἀποφασίζει ὅπως ἡ ἐκδοθεῖσα αὕτη ἐρήμην ἀπόφασις περὶ διαζεύξεως ὡς ἐπιδεικτικὴ ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως ἐντὸς (61) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρουσίας κατὰ τὴν Σεβ. πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον δημοσιευθῆ τρεῖς διὰ τῆς ἐν Κωνιπόλει ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀληθεία».

Ἰωάννινα, τῆ 24 Μαΐου 1899.

3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ ἐπιτροπεύων

† Ἀρχ. Μελέτιος

Ὁ γραμματεὺς

Ἀλέκος Λαρισιάδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 33

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ο Μέγας Πρωτοδύκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ο Αρχηγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
.....
ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὄλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσά 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας — Λόγος συντακτῆρος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ Καστορίας ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείτου Φιλαρέτου — Τὰ κρατοῦντα περὶ μικτῶν γάμων ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως. — Ἐγγράφη τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ — Σημειώματα περὶ τῆς μητροπόλεως Σισακίου — Θεσπρωτικὰ — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

XIII

Ἡ πλαστικὴ, ἡ γλυπτικὴ καὶ αἱ θαυροφάγοι.

Πλαστικὴν ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν, κυρίως, τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν ἀγάλματα ἢ προτομάς ἐκ λίθου ἢ μεταλλοῦ.

Τὴν τέχνην ταύτην, ἤγουν τὴν ἀγαλματοποιίαν, δὲν ἐπροστάτευσεν ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ θρησκευματοῦ τούτου ἐπεδείξαντο ἀδιαφορίαν καὶ περιφροῦνσιν πρὸς τὴν τέχνην ἐκείνην. Οἱ δὲ λόγοι, οἵτινες ἐνέπνευσαν τοῖς χριστιανοῖς τοιαῦτα περὶ τῆς ἀγαλματοποιίας αἰσθημάτα εἰσιν εὐνόητοι.

Ἀποδεκτὴ γινομένη ἡ τέχνη αὕτη ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ μόνον θ' ἀνεμίμησεν ἀπαύστως τὰ εἰδωλα, ἀτινα προσεκύουν οἱ ἔθνικοι, ἀλλ' ἴσως, σὺν τῷ χρόνῳ, θ' ἀπέβαινε καὶ ἐπικίνδυνος τῷ νέῳ θρησκευματι, συμβάλλουσα εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ ἐπικράτησιν, παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, δογματῶν εἰδωλολατρικῶν.

Τούτου ἕνεκεν οἱ χριστιανοὶ ἀπέφευγον, ὅσον τὸ δυνατόν, τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν προσκύνησιν ἀγαλμάτων, χριστιάντων τ' ἀντικείμενα τῆς λατρείας αὐτῶν. Χριστιανικὴ οὖν πλαστικὴ, κυρίως εἰπεῖν δὲν ὑπάρχει, τὰ δ' εἰς χριστιανούς ἀποδιδόμενα προϊόντα τῆς τέχνης ταύτης, ἀτινα ἐξετάζει ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία, εἰσὶν ὀλιγάριθμα, κατασκευασθέντα, ὡς φαίνεται, εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν, τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν εἶχεν ἔτι ἀποκρῦζει ὀριστικῶς τὴν πλαστικὴν.

Τὸ κυριώτερον τῶν ἔργων ἐκείνων ἦν μέγα ἄγαλμα τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ ὑπῆρχε, λέγουσι, τοποθετημένον ἐν τῷ τῆς νέας Ῥώμης παλατίῳ. Ἡ τοποθετησις ὁμως αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ καὶ οὐχὶ ἐν τινι ἱερῷ ναῷ ἀρκούντως μαρτυρεῖ τὰς ἐπικρατούσας, ἐκτοτε, παρὰ χριστιανοῖς περὶ πλαστικῆς ἰδέας.

Ἐπλάττετο δ' ἐπὶ τινα χρόνον καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Καλοῦ Ποιμένου, ἀλλὰ καὶ τὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ, ἀλληγορικῶς ἀναπαριστώντα τοιαῦτα ἀγάλματα κατεκόσμου κρήνας καὶ πλατείας δημοσίας, οὐδέποτε δὲ προσευκτήρια χριστιανικὰ.

Ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων προϊόντων τῆς πλαστικῆς, ἅπερ ἐξερευνᾷ ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία, εἰσὶ καὶ τὸ μαρμαρίνον ἄγαλμα τοῦ ἁγίου Ἰππολύτου, τὸ ἀνευρεθὲν ἐν ἔτει 1551 παρὰ τῇ Βασιλικῇ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, πρὸς δὲ ὁ εἰς ὄρειχάλκου ἀνδρῆας τοῦ ἁγίου Πέτρου, καθήμενου ἐπὶ θρόνου μαρμαρίνου καὶ κρατοῦντος τὴν κλεῖδα τοῦ παραδείσου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον ἀνάγεται ὑπὸ τινῶν εἰς τὸν ε' αἰῶνα.

Ἄλλὰ τὸ κυριώτερον τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἔργων ἦν ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπῆρχεν ἐν τῇ πόλει Πενεάδι καὶ παρίστα τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν Αἰμορροῦσαν.

Ἰδοὺ πῶς ὁ Εὐσέβιος ἀφηγείται τὰ περὶ τοῦ ἔργου τούτου, ὅπερ, ὡς λέγει, εἶδεν ἰδίῳις ὄμμασιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τῆς δε τῆς πόλεως (Πενεάδος) εἰς

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 235—239.

μνήμη ἐλήλυθα, οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι παρελθεῖν διήγησιν καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς μνημονεύεσθαι ἄξιον. Τὴν γὰρ αἰμορροῦσαν, ἣν ἐκ τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων πρὸς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τοῦ πάθους ἀπαλλαγὴν εὐρέσθαι μακροθύμησαν, ἐνθένδε ἔλεγον ὁμαζῆσαι, τὸν τε οἶκον αὐτῆς ἐπὶ τῆς πόλεως δεικνύσθαι, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰς αὐτὴν εὐεργεσίας θαυμαστάς τράπαια περμαίνειν· ἐστάναι γὰρ ἐφ' ὕψους λίθου πρὸς μὲν ταῖς πόλεις τοῦ αὐτῆς οἴκου γυναικίως ἐκτύπωμα γάλακτος ἐπὶ γόνυ κεκλιμένον καὶ τεταμέναις ἐπὶ τὸ πρόσθεν ταῖς χερσίν, ἱκετευούσῃ εἰσικός, τούτου δ' ἄντικρυς ἄλλο τῆς αὐτῆς ὕλης ἀνδρὸς ὄρθιον σχῆμα, διπλοῦδα κοσμίως περιβεβλημένον καὶ τὴν χεῖρα τῆς γυναικὶ προτεινόν, οὐ παρὰ τοῖς ποσίν ἐπὶ τῆς στήλης αὐτῆς ξένον τι βοτάνης εἶδος φύειν, ὃ μέχρι τοῦ κρασπέδου τῆς τοῦ γάλακτος διπλοῦδος ἀνίου, ἀλεξιφάρμακόν τι παντοίων νοσημάτων τυγχάνειν· τούτων τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἰησοῦ εἰκόνα φέρειν ἔλεγον· ἔμεινε δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ ὕψει παραλαθεῖν ἐπιδημήσαντας αὐτοῦ τῆς πόλεως . . . ».

(Εὐσεβ., ἐκκλ. ἱστορία VII, 18).

Τὸ ἔργον ὁμῶς τοῦτο, δι' οὗ ἡ αἰμορροῦσα ἡβουλήθη ἐκδηλωσάτω τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ εὐσεβείας αὐτῆς αἰσθημα, κατὰ συγκατάθεσιν, ἐδέχθη ὁ Κύριος, εἰς τὴν πρόθεσιν, μᾶλλον, τῆς γυναικίως ἀποβλέπων.

Ἰδοὺ δὲ τί περὶ τούτου ἔγραψε πρὸς Θωμᾶν τὸν Κλαυδιουπόλεως ὁ ἅγιος Γερμανός: «Προδήλωσεν τοῦ Σωτῆρος τὰ τῆς οἰκειᾶς χάριτος ἐν συγκατάθεσει ποιουμένου πρὸς τὴν πίστιν τοῦ γυναικίου, καὶ δεικνύοντος ὅτι . . . οὐχ ἄπλως τὰ τελοῦμενα σκοπεῖται, ἀλλ' ὁ σκοπὸς τοῦ πράττοντος δοκιμάζεται . . . Οὐ τοῦτο δὲ λέγομεν ἡμεῖς ὡστε τὰς ἐκ γαλακτοῦ στήλας ἐπιτηθεῖν ἡμᾶς, ἀλλ' ἡ μόνον δηλωσάτω, ὅτι καὶ τὸ κατ' ἐθνικὴν συνήθειαν μὴ ἀποποιουμένου τοῦ Κυρίου, ἀλλ' εὐδοκῆσαντος ἐν αὐτῷ ἐπιδεικνύσθαι ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος τὴν θαυματουργίαν, τὸ παρ' ἡμῖν εὐαγέστερον πῶς κρατήσαν ἔθος κακίζων οὐχ ὅτιον».

Κηρύσσει, τούτέστιν, ὁ ἅγιος Γερμανός ὅτι ἡ κατασκευὴ ἀνδριάντων εἶναι συνήθειαι ἐθνικῆ, ἣν δὲν πρέπει ν' ἀκολουθῶνται οἱ χριστιανοί, προτεπιλέγων ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, τὸν σκοπὸν τοῦ πράττοντος δοκιμάζων, τὴν πίστιν, δηλονότι, τῆς αἰμορροῦσας, νύδοκῆσεν ἀποδέξασθαι τὸ ἔργον, πρὸς καὶ φρόν, ἀλλ' ὅτι τὸ παρ' ἡμῖν κρατήσαν ἔθος τῆς ἐν γραφαῖς παραστάσεως τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἔστιν εὐαγέστερον.

Τοσαῦτα περίπου τὰ εἰς χριστιανούς ἀποδιδομένα ἔργα τῆς πλαστικῆς, ἣν, ἐπαναλαμβάνομεν, εἰ χριστιανοὶ δὲν παρεδέξαντο, μὴ θέλοντες ἀκολουθῆσαι ἐθνικῆς συνήθειας. Ἐν ταῖς Ἐφίσις, μάλιστα, χωραῖς οὐδὲν πλαστικῆς προϊόν ἀνευρέθη, οὐδ' ἡγαγόν τι τοιοῦτον εἰς φῶς αἱ ἐπισταμέναι ἐρευνᾶσαι καὶ ἀναζητήσεις τοῦ de Vogüé.

Μόνον δ', ὡς ἐν ταῖς ἐμπροσθεν ἔσομεν ἀφορμῇ

νὰ εἴπωμεν, κατὰ τὴν τριτογενῆ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ περίοδον ἐξωραζόντων οἱ ἱεροὶ ναοὶ ἐξωτερικῶς δι' ἀγαλμάτων φυσικοῦ μεγέθους, τοποθετούμενων καταλλήλως εἰς τοὺς μετωπικούς τοίχους καὶ περὶ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' ἡ συνήθεια αὕτη δὲν ἐκράτησεν ἢ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, τὰ δ' ἀγάλματα ἐκεῖνα πλείστον βασιλεῖς ἢ ἐπισκόπους, προφήτας ἢ πατριάρχας καὶ κτήτορας ἢ εὐεργέτας τῆς Ἐκκλησίας. Μὴ λησμονώμεν δὲ κατὰ τινὰ ἐποχὴν καὶ ποῦ καὶ παρὰ τίσι ταῦτα συνέβαινον.

Ἄλλ' ἂν ἡ πλαστικὴ περιεφρονήθη καὶ παρεμλήθη ὡς ἀνεπιτύχαμεν λόγων ἕνεκεν, ἢ γλυπτικῆ ὁμῶς προήχθη βαθμηδὸν ὡς κλάδος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, εἰς ἣς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν διακοσμητικὴν ἐντύπωσιν τὰ μάλιστα συνέβαλε. Γλυπτικὴν δ' ἐνταῦθα λέγοντες, ἐννοοῦμεν τὴν τέχνην τοῦ ἐγγραφῆσαι ἢ γλύφειν ἀπρόσωπα σχήματα ἐπὶ λίθων, μετᾶλλων ἢ ξύλων.

Μαρτύρια τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καλλιέργειας τῆς τέχνης ταύτης πρόκεινται τὰ καλλιτεχνικὰ φυλλῶτα, τὰ ἔντεχνα ἐπίγραμμα, τὰ κομψὰ ὑπόβαθρα καὶ οἱ τόσοι ἄλλοι γεγλυμμένοι διάκοσμοι τῶν χριστιανικῶν μνημείων.

Οὐ μὴν δ' ἄλλα καὶ ἀνάγλυφα ἔκτυπα, ἡμίτυπα καὶ πρόστυπα, σεπτὰς εἰκόνας ἢ ἄλλας σκηνὰς ἀναπαριστῶντα, ἀπαντῶσιν ἐν διαφόροις μνημείοις, καὶ τοῦτο διότι ἐὰν ἡ ὀλοκλήρου τοῦ σώματος ἐκ λίθου ἢ μετᾶλλου πλάσις ἐθεωρεῖτο ἐθνικὴ συνήθεια καὶ ὡς τοιαύτη ἀπεκλείσθη τῶν ἐθνῶν τῆς Ἐκκλησίας, τ' ἀνάγλυφα δὲν ἐθεωρήθησαν ὡς ὑπακτέα εἰς τὸν τοιοῦτον ἀποκλεισμόν.

Ἡ εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, κρατούσης τὸν Ἰησοῦν, ἦν πολλὰ καὶ τὸ ἀντικειμένον τῶν τοιοῦτων ἀναγλύφων, καθάπερ μαρτυρεῖ, σὺν ἄλλοις ἔργοις, καὶ εἰς ἄμβων ἐκ μαρμαῦ, ἀνευρέθη ἐν τῇ τῶν Θεσσαλονικέων. Ἀνάγλυφα δὲ παρόμοια ἀνευρέθησαν καὶ ἐν Ραβέννῃ, πρὸς δὲ ἐν Frioul καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι περιωρισμένος λίαν.

Τὰ μᾶλλον ἄξιον λόγου καὶ τὰ πολυπληθέστερα ἀνάγλυφα εὐρήνται ἐπὶ σαρκοφάγων.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ περὶ σαρκοφάγων ὀμιλήσωμεν, ἀνάγκη νὰ ζιγαλθῶμεν ἐνταῦθα συντόμως περὶ τῶν παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς κρατούστων, διὰ τὴν ταρῆν τῶν νεκρῶν, ἰθίμων, δι' ὧν ἐξηγεῖται πῶς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς συνήθειας τῆς τῶν σαρκοφάγων χρήσεως.

Οἱ πρώτοι χριστιανοὶ παρέλαβον ἀπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ ἔθιμον τοῦ ἐνταφιάζειν τοὺς νεκροὺς ἐκτός τῆς περιοχῆς τῶν πόλεων, ἐφρόντιζον δὲ πάντοτε ὅπως μὴ τὰ λείψανα τῶν νεκρῶν αὐτῶν συναναμίγνυνται μετὰ τῶν ἐθνικῶν.

Ἡ παρασκευὴ δὲ τάφων καταλλήλων διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐναπόθεσιν τῶν νεκρῶν αὐτῶν ἦν ἀντικείμενον σπουδαίας μερίμνης τῶν χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων καὶ μάλιστα τῶν ἀγίων.

Οὕτως ιστόρηται ὅτι καθ' ἣν στιγμήν ὁ ἅγιος Τορπές ἤγετο εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ, ἤτήσατο τὴν ἀδειαν ὅπως ἴδῃ φίλόν του τινά, ἐπιτραπέντος δ' αὐτῷ τούτου, μετέβη πρὸς στιγμήν παρὰ τῷ φίλῳ αὐτοῦ Ἀνδρονίκῳ, ὃν θερμῶς παρεκάλει νὰ καταθέσῃ, μετὰ τὸν θάνατόν του, τὰ λείψανα αὐτοῦ ἐν τάφῳ, ὑποσχεθεὶς αὐτῷ, ὡς ἀμοιβήν, τὴν οὐράνιον βασιλείαν.

Ὁ ἅγιος Βίκτωρ παρεκάλει νὰ ἐπιτραπῇ ἡ κατάθεσις τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ, ὃν αὐτὸς οὕτως ζῶν ἔτι εἶχε παρσκευάζει.

Ὁ ἅγιος Εὐτράτιος διετύπωσε ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ θερμῶς παρῆλθιν περὶ μετακομιδῆς τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα, ἐν συνοδείᾳ ἐπισκόπου τινός.

Ἡ ἁγία Εὐτυχία, προκειμένου ν' ἀποτραπῇ τὴν καλλίνικον αὐτῆς κεφαλήν, ἔδωκεν εἴκοσι χρυσὰ νομίσματα τῷ δημίῳ αὐτῆς ὅπως μὴ παραδώσῃ τὸ σῶμα αὐτῆς εἰς τὰς φλόγας, ἀλλ' ἐπιτρέψῃ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἐν τῇ γῆ.

Ὁ ἅγιος Σαβίνος, καθ' ἣν στιγμήν ὠδηγεῖτο εἰς τὸν ποταμόν, εἰς ὃν εἶχε καταδικασθῆ, νὰ καταβυθισθῇ παρεκάλει τοὺς πρεσβύτες νὰ ἐπανεέλθωσι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐν ἀποσύρσει τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐνταφιάσωσιν αὐτὸ μετὰ τοῦ λίθου, ὃς προσεδέθη τοῖς ποσίν αὐτοῦ ὅπως κατέλθῃ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ποταμοῦ.

Ταῦτα πάντα καὶ πλεῖστα ἄλλα παρόμοια παρεκλήματα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ καὶ μέγιστα οἱ ἅγιοι περὶ πολλοῦ ἐποιούον τὴν ἐν τῇ γῆ ταφὴν τῶν νεκρῶν αὐτῶν, οὐδεμίαν δ' ἀμφιβολία ὅτι συνετέλει εἰς τοῦτο ἡ περὶ μελλούσης ζωῆς δοξασία τοῦ νέου θρησκευματος.

Ἔῃον δ' οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ δύο εἶδη τάφων, α] τάφους εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς, ἐν ταῖς κατακόμβαις, τούτῃσι, καὶ β] τάφους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὅπως καὶ οἱ ἐθνικοί.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἐνταφιάζειν τοὺς νεκροὺς ἐν ταῖς κατακόμβαις ἐγκατελείφθη, φαίνεται, περὶ τὸν ἐ' αἰῶνα, ἡ δὲ κατορυχὴ τῶν νεκρῶν ἐντὸς τάφων ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς, ἐγένετο καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν ὡς καὶ μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν γένει δὲ τὸ ἔθιμον τοῦ κατορύττειν τοὺς νεκροὺς ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τῶν πόλεων ἐκράτησεν οὐ μόνον κατὰ τοὺς πρῶτους τρεῖς αἰῶνας, ἀλλὰ καὶ μετὴν ἐποχὴν ταύτην.

Πρῶτην φοράν ὁ πρῶτος χριστιανὸς ἡγεμὼν ἐξελέξατο δια τὴν ταφὴν αὐτοῦ τόπον ἐντὸς τῆς πόλεως, τὴν αὐλὴν τῆς ἐν τῇ Νέᾳ Ρώμῃ Βασιλικῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἀλλ' ἐπαρξέε τοῦτο ἀδείξ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ παρεκλήμα τοῦ ἀπεμίσθασαντο καὶ ὁ Θεόδωτος καὶ ὁ Ὀνώριος, καὶ μετ' αὐτούς, πολλοὶ δ' ἄλλοι, ἐνεταφιάζοντο ἐν ταῖς περιοχαῖς τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ ἐπίσκοποι, τῆς ἱερουσῶνης ὁμοτίμου τῷ ἐκείνων ἀξιώματι θεωρουμένης. Βραδύτερον καὶ ἄλλα

προεξέχοντα πρόσωπα ἤξιον ὅπως, μετὰ τὸν ἀθνατον αὐτῶν, ἐνταφιάζωνται ἐν αὐτοῖς τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ τοιαύτη συνήθεια ἀπηγορεύθη διὰ νόμου τῆς Πολιτείας. Περί δὲ τὸν ζ' αἰῶνα, ἡ Ἐκκλησία ἐπέτρεψε τὴν ταφὴν νεκρῶν, οὐχὶ ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, μέγαν ἀπέδιδον σεβασμὸν οἱ χριστιανοὶ πρὸς τὰ λείψανα τῶν ἀποβιούτων ἀδελφῶν αὐτῶν καὶ περὶ πολλοῦ ἐποιούον τὴν ἐν τῇ γῆ ταφὴν τῶν νεκρῶν.

Ἦσαν δ' οἱ τάφοι τῶν πρώτων χριστιανῶν ἀπλούστατοι λίαν καὶ πενυχροί. Ἄμα δ' ὡς τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα εἰσῆλθον εἰς ὁμαλὴν ὁδὸν καὶ ἡ ἐπελθούσα εἰρήνευσις ἐπέτρεπε τὴν ἀνεγερσιν μεγαλοπρεπῶν ναῶν, τότε καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ πρὸς τοὺς νεκροὺς σεβασμοῦ ἤρξατο ἐκδηλούμενον ἐν τῇ ἐπικρατήσει τοῦ ἐθίμου τῆς μεγαλοπρεπούς τῶν τάφων αὐτῶν κατασκευῆς. Σαρκοφάγοι ἐκ μαρμαροῦ ἢ καὶ πορφυρίτου λίθου ἐνέκλειον τὰ λείψανα προσώπων διασῆμαιν τὸ γένος ἢ τῷ πλούτῳ ἐξεχόντων. Λάρναξ χρυστῆ περιέκλειε τὰ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κατατεθέντα λείψανα τοῦ πρώτου χριστιανοῦ ἡγεμόνος.

Ἄλλὰ τί ἦν σαρκοφάγος; Γινώσκωμεν ὅτι ἡ λέξις, κυριολεκτικῶς, σημαίνει τὸν τρώγοντα σάρκα ἢ τὸν ὑπὸ τούτων τρεφόμενον. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ὑπὸ σαρκῶν τρεφόμενα ὄνεια λέγονται *σαρκοφάγα ὄνεια*.

Κατὰ συνεκδοχὴν δὲ σαρκοφάγος ἀπεκλήθη, κατ' ἀρχάς, εἶδος τιτανώδους λίθου, ὃς ἐλέγετο *ἄσσιος*, διότι ἐξωρύσσεται πλησίον τῆς Ἀσσοῦ παρὰ τὴν Τρωάδα, εἶχε δ', ὡς φασί, τὴν ἀξιοπαράτηρητον ιδιότητα τοῦ διαλύειν, ἐν διαστήματι τεσσοράζοντα ἡμερῶν, οὐ μόνον τὰς σάρκας, ἀλλὰ, πλὴν τῶν ὀδόντων, καὶ τὰ ὅσα παντὸς πτώματος, ἐν αὐτῷ ἐναποτιθεμένων. Ἐνεκεν τῆς παραδόξου ἀλληλως ιδιότητος ταύτης τοῦ ἄσσιου λίθου, μετεχειρίζοντο τοῦτον οἱ ἄρχαιοι εἰς κατασκευὴν σορῶν ἢ λαρνάκων, ἐν αἷς ἐνέκλειον τοὺς νεκροὺς ὅταν δὲν παρέδιδον αὐτοὺς τῷ πυρὶ.

Ἐκ τούτου δ' αἱ ἐκ τοῦ ἄσσιου λίθου σοροὶ ἢ λάρνακες ἀπεκλήθησαν *σαρκοφάγοι*, σὺν τῷ χρόνῳ δ' ἡ προσωνομία αὕτη ἀπεδόθη καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην λάρνακα εἴτε ἐκ λίθου, εἴτ' ἐκ μεταλλοῦ ἢ ἐξ ἄλλης οἰκειδῆποτε ὕλης κατασκευασμένην.

Τὴν συνήθειαν δὲ τῆς κατασκευῆς σαρκοφάγων παρέλαβον ἀπὸ τῶν ἀρχαίων οἱ χριστιανοί. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ χρῆσις τῶν σαρκοφάγων δὲν ἀπέβη λίαν κοινὴ. Σαρκοφάγους ἐκ λίθου μικρῶν διαστάσεων, ἀπλούστατα κατασκευασμένας, μετεχειρίζοντο κυρίως οἱ τὸν χριστιανισμὸν ἀσπαράζοντες Ρωμαῖοι, οἵτινες ἀπεκάλουε αὐτάς *arculae*¹, καὶ κατέθετον αὐτάς ἐν

1. Ὑποκοριστικὸν τῆς λέξεως *arca*, ἧτις σημαίνει νεκρικὸν κιβώτιον ἢ λάρνακα.

ταίς κατακόμβαις. Άνευρέθησαν δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς σαρκοφάγοι, ἀναγόμεναι εἰς διαφόρους ἐποχάς πρὸ τοῦ δ' αἰῶνος.

Ἡ κατασκευὴ τῶν σαρκοφάγων δὲν ἦτο ἔργον εὐχερές, οὐδ' ἡ πρὸς παρασκευὴν αὐτῶν δαπάνη ἦν μικρὰ. Διὰ τοῦτο ἄπορον ἀληθῶς ὅτι κατασκευάζοντο σαρκοφάγοι καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ χριστιανισμὸς ἀδίκαιεπτῶς ἠγωνίζετο κατὰ τῶν ἀπηνῶν αὐτοῦ διωκτῶν καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔβριχε τὰς κακώσεις αὐτῶν. κριπτόμενος ὑπὸ τὴν γῆν.

Φκίνεται ὁμῶς, ὅτι οἱ χριστιανοί, ὡς ἐπωφελοῦντο τῶν διαλειμμάτων τῶν διωγμῶν ὅπως ἀνεγείρωσιν εὐκτηρίους οἴκους, οὕτως ἐπωφελοῦντο τῶν τοιούτων εὐκαιριῶν ὅπως κατασκευάζωσι καὶ σαρκοφάγους.

Παρατηρητέον ἐν τούτοις, ὅτι πᾶσαι αἱ προγενεστέρως τοῦ δ' αἰῶνος κατασκευασθεῖσαι σαρκοφάγοι, ὧν αἱ πλείους ἐν ταῖς κατακόμβαις ἀνευρέθησαν, δὲν κατακομμοῦντο ὑπ' ἀναγλύρων, ὡς αἱ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ἀλλ' ἦσαν ἀπλοῦσταται. Ὁ λόγος δὲ τοῦ πενιχοῦ τῶν νεκρικῶν τούτων θηκῶν εἶν' εὐεξήγητος. Ἐὰν αἱ σαρκοφάγοι κατασκευάζοντο ἐντὸς τῶν κατακομβῶν, ἡ σμίλη τοῦ τεχνίτου δὲν ἐδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ λεπτόν αὐτῆς ἔργον ἐν τῷ σκότει τῶν κριπτηρίων ἐκεῖνων. Ἐὰν δέ, τούναντιον κατασκευάζοντο ἐν ὑπαίθρῳ, πάλιν ὁ τεχνίτης ὤφειλε ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἐπ' αὐτῶν γλυφὴν χριστιανικῶν παραστάσεων, ἵνα μὴ προσελεύσῃται τὴν μὴν τῶν πολεμίων τοῦ νέου θρησκευματος. Ἰδοὺ ὁ λόγος, οὗ ἔνεκεν αἱ προγενεστέραι τοῦ δ' αἰῶνος σαρκοφάγοι ἦσαν ἀπλοῦσταται καὶ πενιχοὶ ὅλως.

Ἡ συνήθεια τῆς κατασκευῆς πολυτελῶν σαρκοφάγων, ὑπὸ καλλιτεχνικῶν ἀναγλύρων διακοσμομένων, ἤρξατο κρατοῦσα κυρίως ἀπὸ τοῦ δ' καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ π' αἰῶνος, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ διασήμεου καθηγητοῦ Vermiglioli. Τὰς σαρκοφάγους δὲ τῆς εποχῆς ταύτης, κυρίως, ἐξετάζει ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία διὰ τὸ ποικίλον ἐνδιαφέρον, ὅπερ παρέχουσιν, ἐνῶ αἱ ἀρχαιότεραι, ἀπλοῦσταται οὐσαι καὶ ὁμοιότυποι τὴν κατασκευὴν, στεροῦνται τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου.

Καὶ λοιπόν, αἱ σαρκοφάγοι τῆς προλεχθείσης εποχῆς ἦσαν, ἐνίοτε, διηρημέναι ἰσωτερικῶς εἰς τὸσα διαμερίσματα ὅσα ἦσαν τὰ σώματα, ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ κατατεθῶσιν ἐν αὐταῖς. Οὕτω δ' ἀπεκαλοῦντο bisomus, δίσωμοι, trisomus, τρισώμοι ἢ quadrisomus τετράσωμοι. Πλείονα τῶν τεσσάρων διαμερισμάτων δὲν ὑπῆρχον.

Αἱ σαρκοφάγοι καὶ μάλιστα αἱ ἐκ μακρῶν, κατακομμοῦντο δι' ἀναγλύρων διαφόρων. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν δὲ τῶν τοιούτων ἐγγλύρων διακόσμων, οἱ χριστιανοὶ ἀρχαιολογοὶ διακρίνουν τὰς σαρκοφάγους καθόλου εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς τὴν πρῶτην κατηγορίαν κατατάσσουσιν ἐκεῖνας, ὧν αἱ τέσσαρες πλευραὶ ἦ, τοῦλάχιστον, αἱ τρεῖς, ἡ κυρία ἢ μετωπικαὶ καὶ

αἱ δύο παράλληλοι, ὡς καὶ τὰ περιβάλλοντα αὐτὰς διαζώματα, κατακομμοῦντο δι' ἀναγλύρων ἐκτύπων, ἡμιτύπων καὶ προστύπων. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν καταλέγουσι τὰς σαρκοφάγους ἐκεῖνας, αἵτινες δὲν φέρουσιν ἀνάγλυρα ἢ ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον πλευρᾶς, κατακομμοῦνται δὲ κατὰ τὸ λοιπόν, ἐν μέρει ἢ ἐν γένει, δι' εἶδος; τινὸς ἐλικαιοειδῶν ραβδωμάτων, ἅπερ ἐκαλοῦντο λατινιστῶν strigilis ὡς ἐκ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν πρὸς τὴν strigilis, ἣτοι τὴν στριγγίδα, τὸ ὄργανον τοῦτο, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τοῖς λουτρῶσιν ἢ ἐν τοῖς γυμνασίοις ὅπως ἀποκαθαίρωσι τὸ δῆμα τοῦ λουομένου ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, ἢ ἢ τοῦ λουτρῶνος θερμότητος ἀνέδιδεν καὶ τὸ τοῦ ἀθλητοῦ ἀπὸ τῶν ζένων σωμάτων, ἅτινα προσεκολλῶντο εἰς αὐτὸ κατὰ τὴν ὥραν τῶν γυμνασίων.

Ἡ ἀνάγλυρα, εἴτε ἐκτυπα, εἴτε ἡμίτυπα ἢ πρὸς-τυπα τῶν σαρκοφάγων τῆς πρώτης κατηγορίας, παρίστανον συνήθως τὸν Καλὸν Ποιμένα, τὴν ἀλληγορικὴν δηλονότι εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ, τὰ λεγόμενα οὐράνια συμπόσια, ἃ ὑπεδήλουν, συμβολικῶς, τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ τὰς ἡδύτητας αὐτῆς, διαφόρους σκηνᾶς ἐκ τε τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης, καὶ διαφόρους ἄλλας συμβολικὰς ἢ ἀλληγορικὰς παραστάσεις.

Σημειωτέον δ' ὅτι αἱ συμβολικαὶ καὶ ἀλληγορικαὶ παραστάσεις, αἱ ἀναγλύφοντο ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων, ἦσαν μυστηριωδέστεραι τῶν ἐν ταῖς κατακόμβαις, αἱ τοιούται δὲ λίαν μυστηριώδεις παραστάσεις εὐρύνται, πρὸ πάντων, ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων τοῦ δ' αἰῶνος, ἐποχῆς δηλονότι, καθ' ἣν μάλιστα παγιωθεῖσθαι τῆς τάξεως, ἐν τοῖς πράγμασι τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἔδει ν' ἀποφεύγωσιν οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ὑπεκκλύσῃ τὴν τῶν ἐθνικῶν μὴνιν.

Τὴν κυρίαν ἢ μετωπικάν τῶν σαρκοφάγων πλευρὰν ἐκόσμηι, ἐνίοτε, μία καὶ μόνη σειρὰ ἀναγλύφων, ἢ καταλληλοτέρη δ' ἐν τοιούτῃ περιπτώσει παράστασις πρὸς ἐγγλυφὴν ἔθεωρετο ἡ διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης δίοδος τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ. Τὰ τὴν σκηνὴν ταύτην ἀναπαριστῶντα ἀνάγλυφα φαίνονται, πρὸ πάντων, ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων, αἵτινες ἀνευρέθησαν ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεισι τῆς Ἰταλίας, ἰδίως δ' ἐν τῇ τῶν Γαλατῶν γῶρᾳ.

Ὅταν ἡ σαρκοφάγος εἶχε μεγαλειτέρας διαστάσεις, τότε ἢ μετωπικὰ πλευρὰ κατακομμοῦντο ὑπὸ δύο σειρῶν ἀναγλύφων, ἅτινα διεχωρίζον ἀπ' ἀλλήλων εὐτερον διάζωμα.

Ἡ διασημότερα ἐν τῷ εἶδει τούτῳ μνημονεύεται ἡ σαρκοφάγος, ἣτις ἀνευρέθη παρὰ τὰ θεμέλια τοῦ θυσιαστηρίου τῆς Βασιλικῆς τοῦ ἀγίου Παύλου hors les Murs, ἐν Ρώμῃ. Ἡ σαρκοφάγος αὕτη ἀναπαριστᾷ ἐν καλλιτεχνικοῖς ἀναγλύφοις τῆς προσόψεως ἑνδεκα σκηνᾶς, εἰκονίζουσας τὴν πλῆσιν τῆς Εὐκας, τὸ προπατορικὸν ἀκέρτημα, τὸ κατὰ τὸν γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας; Θάψμα, τὴν λατρείαν τῶν Μάγων, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, τὸ θάψμα τῆς ἰά-

σεως του τυρλου, τον Δανιήλ εν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων, τὴν πρόρρησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἀρνήσεως τοῦ Κυρίου, τὸν πολλαπλασιασμόν τῶν ἄρτων καὶ τῶν ἰχθύων ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὴν σύλληψιν τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸν αὐτὸν Μωϋσῆν, τύποντα τὴν πέτραν.

* Ἄλλοτε δὲ πάλιν αἱ δι' ἀναγλύφων περιστασόμεναι διάφοροι σκηναὶ διεχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων διὰ καλλιτεχνικῶν κινήσεων μεθ' ὑποβάθρων καὶ ἐπιπράζων οὕτως ὥστε ἐκάστη εἰκὼν ἐφαινότο ὡσεὶ ἐν πλυσίῳ περιοριζομένη.

Συνήθως δ' αἱ δίσωμοι σαρκοράγοι, αἵτινες ἤσαν προσωρισμένοι νὰ περιλάβωσι δύο συζύγους, ἔφερον ἐπὶ τῆς μετωπιαίας πλευρᾶς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀναγλύφων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑψηλὰ, κυκλωτέρως ἀνάγλυφον, ὅπερ παρίστα ἐν τῷ μέσῳ δύο πρόσωπα, ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἐν προτομῇ.

Αἱ δὲ τῆς δευτέρας κατηγορίας σαρκοράγοι ἦσαν ἀπλούστεραι. Τὸν δίκωμον αὐτῶν ἀποτελοῦσιν αἱ σπλεγγίδες, strigiles, μετὰ τοῦ μονογράμμου τοῦ Χριστοῦ ἐνίοτε. Αἱ σπλεγγίδες ἐγλύφοντο πολλὰκις ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς προσόψεως ἐν μεγάλῳ σχήματι. Ἄλλ' ὅταν ἡ σαρκοράγος εἶχε μεγάλας διαστάσεις, τότε πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἡκιστα διακοσμητικῆς ἐντυπώσεως, ἢ ὅτι παρήχθητο ἐκ τῶν μεγάλων σπλεγγίδων, οἱ τεχνίται διήρουν τὴν μετωπιαίαν πλευρὰν εἰς τέσσαρα παραλληλογραμμά, ἅτινα διεχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων διὰ καλλιτεχνικῶν πως διαζωμάτων, καὶ ἐγλύφον σπλεγγίδας μικροτέρου σχήματος ἐν ἐκάστῳ παραλληλογραμμῷ.

Σαρκοράγοι δὲ τῆς δευτέρας κατηγορίας φέρουσιν, ἔστιν ὅτε, τρεῖς πρόσωπα ἐγγλύφου ἐπὶ τῆς προσόψεως, ἐν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἀνὰ ἓν εἰς τὰ δύο ἄκρα.

Ἐπάρχουσιν ὁμοῦ καὶ σαρκοράγοι τινές, οὗτε εἰς τὴν πρώτην, ἀλλ' οὗτε εἰς τὴν δευτέραν τῶν ἀνωτέρω δύο κατηγοριῶν καταλεγόμεναι, δυνάμεναι δὲ ν' ἀποκληθῶσι μικταί, διότι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πλευρῶν αὐτῶν κοσμεῖται ὑπὸ ἐγγλύφων προσώπων, τ' ὀλιγώτερον δ' ὑπὸ σπλεγγίδων, ὡσεὶ προσωρισμένον νὰ συμπληρώσωσι τὴν ἐκ τῶν ἐγγλύφων προσώπων διακοσμητικὴν ἐντύπωσιν.

Τὰ δ' ἐπικαλύματα ἐν γένει τῶν σαρκοράγων δὲν ἦσαν λίαν ἀνάκοιλα, εἶχον δὲ συνήθως εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας ἐγγλύφους πρότομας πτερωτῶν ἀγγέλων ἢ ἄλλας παραστάσεις.

Τοιαῦται, περίπου, ἦσαν, ὡς λέγει ὁ Martigny, παρ' οὗ, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀρνούμεθα τὰς εἰδήσεις ταύτας, αἱ σαρκοράγοι τῆς Ρώμης καὶ τῶν ἄλλων αερῶν τῆς Ἑσπερίας, εἰς ἃ ἡ ρωμαϊκὴ τέχνη μετεδόθη. Μόνον δ' εἰς τὰς σαρκοράγους τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας παρετηρήθησαν οὐσιώδεις τινές διαφοραί. Οὕτω π. χ. ἐπὶ τινῶν ἐξ αὐτῶν εὐρηναὶ ἀνάγλυφα παριστῶντα τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ, εἰς ἄλλας δὲ φαίνονται οἱ Ἀπόστολοι καθήμενοι περὶ τὸν Ἰησοῦν, οὕτως ἀκροῶνται, ἐνφ

ἐν πάσῃ ἄλλῃ παρομοίᾳ εἰκόνι, οἱ Ἀπόστολοι ὄρονται ὄρθιοι. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινές σημαντικαὶ διαφοραὶ ἐν ταῖς τῶν Γαλατῶν σαρκοράγοις.

Ἐπίσης διάφοροι τὸν τύπον καὶ δὴ καὶ τὴν διακοσμησιν τυγχάνουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ αἱ χριστιανικαὶ σαρκοράγοι, αἵτινες ἀνευρέθησαν ἐν ταῖς ἐφίξις χώρῃς καὶ μάλιστα ἐν Ἀφρική. Οἱ ἐγγλύφου αὐτῶν δίκωμοι εἰσιν ἀπλούστεροι κατὰ τε τὸ τεχνικὸν καὶ τὸ παρκατατικὸν μέρος, τὰ δ' ἐπικαλύματα εἰσιν ἱκανῶς ἀνυψωμένα καὶ ἀνάκοιλα λίαν, κατ' ἴδιον ὅπως σχῆμα.

Σημειωτέον δ' ἐν τέλει καὶ τοῦτο ὅτι ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος ἤρξατο ἡ παρακμὴ τῆς τέχνης τῶν σαρκοράγων. Αἱ τῶν μετέπειτα χρόνων σαρκοράγοι διαφέρουσιν ἐπαισθητῶς ἀπὸ τῶν τοῦ δ' αἰῶνος, ὅς ἀποτελεῖ τὴν ἐποχὴν, οὕτως εἶπεν, τῆς ἀκμῆς.

Ἄλλὰ παύομεν, πλέον, τὸν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου λόγον, ἀρκοῦντα θεωροῦντες τὰ μέχρι τοῦδε περὶ σαρκοράγων ὑπὸ γενικὴν, ὅπως ἔσποιν, λεχθέντα.

XIV.

Τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ

καὶ τὸ μονόγραμμον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ σταυρικός θάνατος ἐξετέλειτο ἐπὶ ὀργάνων, ἅτινα εἶχον διάφορα σχήματα. Ὁ σταυρὸς, ὃν οἱ Ρωμαῖοι ἀπεκάλουν γενικῶς crux, δὲν εἶχε, κατ' ἀρχάς, τὸ κυρίως σταυροειδὲς σχῆμα, ἀλλ' ἦν μονόζυλος, ἤτοι πάλος ἀπλοῦς, σκόλοψ, ἐφ' οὗ ὁ κατάδικος προσήλυτο. Ἡ δὲ τοιοῦτου ὀργάνου ἐκτέλεσις τῆς ἐσχάτης ποινῆς ἐκαλεῖτο παρὰ ρωμαίους in cruce suffigere ἢ in cruce sedere.

* Ἄλλοτε δὲ πάλιν ὁ σταυρὸς εἶχε τὸ σχῆμα τοῦ Υ περιέπου καὶ τότε ἐκαλεῖτο furca. Διὰ τοῦ δικράνου τούτου ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν οἱ αἰχμηῶτες καὶ οἱ κλέπται.

Προσεδίδετο δ' εἰς τὸν σταυρὸν, ἔστιν ὅτε, καὶ τὸ σχῆμα τοῦ T ὡς καὶ τὸ τοῦ X. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐκαλεῖτο decussata.

Ἐπὶ τέλους δ' εἰς τὸ μονόζυλον σκόλοπα προσετέθη ἕτερον ζύλον ἐγκαρσίως καὶ οὕτως ὁ σταυρὸς προσέλαβε τὸ γνωστὸν ἡμῖν σχῆμα †. Ἐπὶ τοῦ τοιοσχήμου ὀργάνου ὁ κατάδικος προσήλυτο δι' ἤλων ἢ προσεδένετο διὰ σχοινίων. Ἐκαλεῖτο δ' ἡ δὲ τοῦ ὀργάνου τούτου ἐκτέλεσις τῆς ἐσχάτης ποινῆς crucifigere ἢ affigere, ὃ δὲ σταυροπαγῆς κατάδικος crucifixus; ἢ, ἐν δυαί λέξεσι, cruci fixus — ἵσταυρωμένος.

Ἐπὶ τοιοσχήμου ὀργάνου ἑσταυρώθη καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐφ' ᾧ καὶ εἰς τὸν κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτε σταυρὸν προτύνθησαν, ἀνέκαθεν, ἀπονέμεται οἱ χριστιανοί.

«Τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ δεῖξαντος ἡμῖν τὸ Σω-

τήριον, πᾶσαν σπουδὴν ἡμᾶς τιθέναι χρῆ, τοῦ τιμῆν τὴν ἀξίαν ἀποδιδόναι τῷ δι' οὐ σετώσμεθα τοῦ παλαιοῦ παραπτώματος· ὅθεν καὶ νῦν καὶ λόγῳ καὶ αἰσθήσει τὴν προσκύνειν αὐτῷ ἀπονέμοντες . . .» ὀρίζει καὶ ὁ ΟΓ'. Κανὼν τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ς' συνόδου.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου, παντοιοί τύποι τοῦ σταυροῦ, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καθιερώθησαν. Ὁ μᾶλλον περιέργος τύπος εἶν' ὁ ἐκ πεσσῶρων Γ ἐσχηματισμένος, ὃς εἰσῆχθη ἐν ταῖς κατακόμβαις περὶ τὰ τέλη τοῦ δ' αἰῶνος, ἐκκαλεῖτο δὲ *gamma*.

Ἄλλὰ τὸ ἀκριβέστερον τοῦ σταυροῦ σχῆμα ἦν τὸ ἐσχηματισμένον ἐκ δύο ξύλων, ὧν τὸ ἓν κᾶθετον, τὸ δὲ ἐγκάρσιον. Δὲν εἶναι δ' ἀρκοῦντως ἀποδειχθένον τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ ὅτι ἐν μὲν ταῖς Ἐφῶνις χώραις ἐγένετο, τὸ πάλαι, ἀποδεκτὸς ὁ τύπος σταυροῦ ἰσοσκελοῦς, σταυροῦ, δηλονότι, οὗ τὰ δύο ξύλα τὰς αὐτὰς εἶχον διαστάσεις, ἐν ᾧ ὁ κατὰ τὸν ἀνά τὴν Ἐσπέραν ἀποδεκτὸν γενόμενον τύπον σταυρὸς εἶχε τὸ κᾶθετον ξύλον μακρότερον τοῦ ἐγκαρσίου. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἐπὶ διαφόρων χριστιανικῶν μνημείων, ἀνά τὴν Ἐω, ἀνευρεθέντων τύπων τοῦ σταυροῦ συμφωνεῖ πρὸς ἐκεῖνον, καθ' ὃν τὸ ἐγκάρσιον ξύλον ἦν βραχύτερον τοῦ κᾶθετου, τοῦθ' ὅπερ ἦν καὶ τὸ ἀκριβέστερον σχῆμα τοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτήρος.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οἱ τύποι τοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν μονογράμμων τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν παντοιοί. Ὁ *Perate*, ὃν συνεβουλευθήμεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, παρατίθει ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ πλείστους τοιοῦτους τύπους.

Διὰ τῆς προσθήκης ἐνὸς I εἰς τὸ μέσον τοῦ σχήματος τοῦ Σταυροῦ X, ἐσχηματίσθη μονόγραμμα, ὃπερ ἐσήμαινεν Ἰησοῦς Χριστός, ἄτε τὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα τῶν δύο τούτων λέξεων περιέχον. Τὸ μονόγραμμα τοῦτο, ἦν ἐν χρῆσει ὀλίγον πρὸ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ τὸ μετὰ τὴν εἰρηνευσιν τῆς Ἐκκλησίας γνωστότερον μονόγραμμα ἐστὶν καὶ ἐκ τῶν δύο ἀρχαῖων γραμμάτων τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ παραχθέν, ἧτοι τὸ σχηματισθὲν ἐκ τοῦ στοιχείου P, τεθειμένον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ X. Τὸ μονόγραμμα τοῦτο, οὐ μόνον παριστᾷ τὸν σταυρὸν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ παραδῆλοι, καθάπερ, ἄλλως, καὶ τὸ προηγούμενον.

Τούτου δὲ τοῦ μονογράμμου μνημονεύει καὶ ὁ Εὐσέβιος λέγων ἐν Βίῳ Κωνστ. κεφ. 1: « . . . τῆς » σωτηρίου ἐπιγραφῆς τὸ σύμβολον, δύο στοιχεῖα τὸ » Χριστοῦ παραδελουῖντα ὄνομα, διὰ τῶν πρώτων » ὑπεσῆμαινον γρακτῆρων, χιαζομένου τοῦ P κατὰ » τὸ μεσαιτάτον . . . »

Πολλοὶ τιθέναι ὑπὸ ἀμφιβολίαν τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐσέβιου καὶ ἄλλων ἐξιστορούμενα ἐν σχέσει πρὸς τὸ

κατ' οὐρανὸν φανέν σημεῖον, οὗ ἡ κατασκευασθεῖσα εἰκὼν περιείχε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μονόγραμμα. Παραδέχονται, οὐδὲν ἦττον, οἱ τὰ τοιαῦτα ὑποστηρίζοντες, ὅτι τὸ μονόγραμμα τοῦτο τοῦ Χριστοῦ ἔλαβε τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐφ, τὴν γνώμην δ' αὐτῶν ταύτην στηρίζουσιν ἐπὶ τοῦ ὅτι τὸ ἐν λόγῳ μονόγραμμα εἶν' ἐσχηματισμένον ἐκ γρακτῆρων ἑλληνικῶν.

Βραδύτερον οἱ χριστιανοὶ ἐπήνεγκον εἰς τὸ μονόγραμμα τοῦτο μεταβολὴν τινά, ἧτοι ἐπέθηκαν ἀπλῶς ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ P μίαν ἐγκάρσιον γραμμὴν. Τὸ κατὰ τὸν τελευταῖον δὲ τοῦτον τύπον μονόγραμμα ἦν ἐν συνηθεστάτῃ χρῆσει ἐν ταῖς Ἐφῶνις χώραις, καθάπερ χριστιανικοὶ τινες συγγραφεῖς βεβαιοῦσιν.

Ἐπίστετε δὲ τὸ τοῦ Χριστοῦ μονόγραμμα εὐρηταὶ καὶ κατὰ τὸδε τὸ σχῆμα: X.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ ἀνευρίσκεται ἐν πολλοῖς χριστιανικοῖς μνημείοις. Τὸ σημεῖον τοῦτο ἐτίθετο εἰς τὰς πρώτας βασιλικὰς καὶ εἰς τοὺς ἀρχικοὺς εὐκτηρίους οἴκους ἐξωτερικῶς τε καὶ ἐσωτερικῶς, πρὸ πάντων δ' εἰς τὰ ψηφροθετήματα, ἄτινα διεκόμουν τὴν ἀψίδα. Ἐνεγλύφετο δ' ἡ ἐγγράφετο τὸ σημεῖον τοῦτο καὶ εἰς τὰ βαπτιστήρια.

Συνηθέστερον ὅμως ἀπαντᾷ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ ἐπιτομῶν λίθων καὶ, μάλιστα, ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων.

Κατεσκευάζετο δὲ τὸ ἱερὸν τοῦτο σημεῖον, πρὸς δεξιά, ἐπὶ τῶν ἐξ ὀπίτης γῆς ἢ ἐκ μετάλλου λυγιῶν, ἐπὶ διαφόρων σκευῶν, ἐπὶ τῶν νομισματοσῆμων, ἄτινα ἀνῆρτων εἰς τὸν τράχηλον αὐτῶν οἱ πρώτοι χριστιανοί, καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ χρυσοῦ ἢ ἄλλου μετάλλου κιβωτίων, ἃ ἐνέκλειον τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον ἢ λείψανα ἱερὰ μαρτύρων. Ἐνεχάρσασον, πρὸς τοῖς, τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ τῆς κυρίας θύρας τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, ἢ τοιαύτη δὲ συνήθεια ἐκράτει, πρὸ πάντων, ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἐω.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐνταῦθα περικοῦται τὸ ἔργον ἡμῶν περὶ χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας. Αἱ ἐκ τῆς ἐπιστήμης ταύτης ὠφέλειαι εἰσὶν ἀναμφέρστοι. Ἡ χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία ἐπιφέρει φῶς ἀπλετον ἐπὶ πλείστων θεμάτων τῆς ἱστορίας τοῦ χριστιανισμοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλὰ ψηλαρητὰ καὶ ὕλικά, οὕτως εἶπεν, μαρτυρήματα ἐπάγειται εἰς τὴν ἐπεξήγησιν πλείστων δογματικῶν ἀληθειῶν. Ἐνεκα τῆς διττῆς ταύτης σπουδαιότητος τῆς χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας, ἡ ἐπιστήμη αὕτη καλλιεργεῖται ἀπὸ τινος μετὰ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ζήλου ὑπὸ τῶν σοφῶν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ἐθνῶν, ἐθεωρήθη δ' ἀπὸ πολλοῦ καὶ ὡς ἀναπόσπαστον μέρος τῆς θεολογίας, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῆς εἰσῆχθη ἐν πολλαῖς θεολογικαῖς σχολαῖς.

Τὸ ἔργον ὅπερ ἠγάγομεν εἰς πέρας, οὐδ' εὐχερές ἦν, ἀλλ' οὐδ' ὀλιγοδάπανον. Ὀφειλομεν, οὐγὶ νὰ διεξέλθωμεν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπισταμένους νὰ μελετήσωμεν τὰ ἐν διαφόροις γλώσσαις διαστημότερα σχετικὰ συγγραμμάτα καὶ ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν ἐκ τῆς τοιαύτης μελέτης πορισμάτων νὰ γράψωμεν ἑλληνιστὶ ἔργον πρωτότυπον, δι' ὅπερ οὐδὲν ἄλλο βοήθημα εἶχομεν ἐν τῇ ἡμετέρῃ γλώσσῃ ἢ τὰς τῆδε κῆκεῖσε τῶν συγγραμμάτων τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατεσπαρμένας εἰδήσεις, ὧν ἡ συναγωγή ἀπῆτει σύντονον, ἐπίσης, μελέτην τῶν συγγραμμάτων τούτων. Ἐργασία τοιαύτη οὐκ ἦν, βεβαίως, εὐχερές. Ὀφειλομεν, πλὴν τῶν ἔργων, ἃ ἡμεῖς κατέχομεν, ἢ ἐπὶ τόπου εὐρομεν, νὰ παρακολουθήσωμεν καὶ τὰς νεωτέρας τῶν χριστιανικῶν ἀρχαιολόγων δημοσιεύσεις, ταύτας δὲ πάσας, καθάπερ καὶ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν ἄλλων σχετικῶν διασῆμων συγγραμμάτων, ἰδίαις δαπάναις ἐπρομηθεύθημεν. Οὐκ ἦν τοῦτο ὀλιγοδάπανον.

Ἄλλὰ τὰ τῆς δαπάνης παρατρέχοντες ἐπικαλούμεθα τὴν εὐμένειαν τῶν ἀναγκαστῶν ἡμῶν, οἱ εὐμενεῖς, ἐλπίζομεν, φανήσονται, ἐὰν ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς προεκτεθείσας ἄλλας δυσχερείας.

Δὲν ἀξιοῦμεν ὅτι τὸ ἔργον ἡμῶν εἶναι τέλειόν τι καὶ ἀλάθηστον. Ὡς ἐκ τῆς πρωτοτυπίας αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμετέρῃ γλώσσῃ, ἐπόμενον εἶναι πολλὰ τὰ διορθώσιμα νὰ ἐγκλείη.

Παρήγορον, οὐδὲν ἦτο, καὶ ἄγαν ἰκανοποιητικὸν ἠθελεν εἶσθαι δι' ἡμᾶς, ἐὰν τὸ ταπεινὸν τοῦτο ἔργον ἡμῶν περὶ τῆς λίαν προσφιλοῦς ἡμῖν ἐπιστήμης τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας, εἶδεν ἀφορμὴν ἄλλοις ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν σοφῶν νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν συγγραφὴν τελειοτέρου ἔργου τοῦ εἶδους τούτου.

Σημειώσωμεν δ' ἐν τέλει καὶ τοῦτο ὅτι, καθάπερ τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία πρέπει νὰ περιλαμβάνη καὶ τὰ θρησκευτικὰ θέματα καὶ ἐν γένει τὰ τῆς λειτουργικῆς, οὐδὲν ἦτο, ἡμεῖς, τὴν γνώμην ταύτην μὴ συμμεριζόμενοι, περιορίσθημεν εἰς τὸ κύριον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας ἀντικείμενον, εἰς τὴν ἐξέτασιν, δηλονότι, τῶν χριστιανικῶν μνημείων, περιλαμβανούσων τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν γραφικὴν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν πλαστικὴν. Ἄλλοις δ' εἰδήμοσιν ἀπόκειται ἡ συγγραφὴ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ γένεσιν τῶν θρησκευτικῶν θεμάτων καὶ, ἐν γένει, τῶν θρησκευτικῶν ἡθῶν καὶ ἠθίμων τῶν πρώτων χριστιανῶν ὡς καὶ τοῦ τελετουργικοῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ἐν Κων)πόλει, κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1899.

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ.

Μέγας Ρήτωρ

τοῦ Ἀγιοτάτου, Ἀποστολικοῦ
καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου
τῶν Ἱεροσολύμων.

ΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΑΚΤΗΡΙΟΣ
ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ
ΕΝ Τῷ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚῷ ΝΑῶ ΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
τῇ 30 Μαΐου 1899.

ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου Φιλάρετου.

Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Διδυμοτείχου Φιλάρετος ἐπὶ τῇ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Διδυμοτείχου καὶ προαγωγῇ ἀποχωρήσει ἐκ τῆς τέως ἐπαρχίας αὐτοῦ Καστορίας ἀποχαιρετιζὼν τὸ ποιμνιον, ὅπερ ἐπὶ δεκαετίαν καὶ ἐπέκεινα θεοφιλῶς καὶ μετὰ στοργῆς ἐποίμαγεν, ἐξεφώνησε τὸν κατωτέρω δημοσιευόμενον λόγον ἀποτείνας αὐτῷ διαφόρους πατρικὰς ρουθεσίας καὶ ὑποθήκας ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπικαίρου ταύτης ἐπαρχίας.

Ψῆψ καὶ δοκιμασίῃ τῆς κοινῆς τῶν Ὁρθόδοξων μητρῶς, τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας προαχθεὶς ἀπὸ τῆς ἀγιωτάτης ταύτης μητροπόλεως τῆς τῶν Καστοριέων Ἐκκλησίας ἐπὶ τὸν ἀγιώτατον θρόνον τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Διδυμοτείχου, τὸ ὕστατον ἤδη παρέρχομαι ἐν μέσφ ὑμῶν, ὅπως ἐπιτελέσας τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν, ἐπικαλεσθῶ ἐπὶ πάντας τὴν ἀνωθεν ἀντιληψὶν καὶ ἀποχωρισθῶ ἀφ' ὑμῶν ἐν εἰρήνῃ.

Καθῆκον βεβαίως, ἀγαπητοὶ μου Χριστιανοί, τυγχάνει ὅπως πᾶς ὁ διαχειριζόμενος ἀρχὴν τινα, ἅμα τῇ ἀποθέσει αὐτῆς, παράτχη λόγον τῶν αὐτῷ πεπραγμένων· ἀλλ' ἐὰν ἐπεχέουσι νὰ ἀναδιφῶσιν τὸ πολυσέλιδον βιβλίον τοῦ ἐνταῦθα ποιμαντορικοῦ μου βίου, εἰς δεκαετηρίδα ὀλόκληρον ἀνερχομένου καὶ ἐπιθεωρήσῃ τὰ κατ' αὐτόν, εἶδει ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολλὰς ὥρας νὰ ὁμιλῶ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου βήματος, ὑμεῖς δὲ νὰ ἀκροᾶσθε ἐμοῦ· διὰ τοῦτο παραπέμπω τὸν βουλόμενον εἰς τὰ πολυσέλιδα ἀρχεῖα καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς μητροπόλεως ἐπὶ τῆς ποιμαντορίας μου καὶ ἀνατιθεὶς τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν τῇ συνειδήσει ἐκάστου καὶ τῇ ἀδεκάστῃ κρίσει τῆς ἱστορίας, περιορίζομαι κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν ἐπὶ τὰ καιριώτερα καὶ κεφαλαιδέστερα.

Πρῶτόν μου καθῆκον ποιμαντορικόν, ἀγαπητοὶ μου χριστιανοί, ἅμα τῇ εἰς τὴν θεόσωστον ταύτην ἐπαρχίαν ἐλκογῇ μου ἐθεώρησα τὴν ὑποστήριξιν τῆς ὀρθοδοξίας, λυμαινομένης ὑπὸ τῆς καταράτου σπειράς τῶν σχισματικῶν. Ἀντιλήψεις σφαλεραὶ παρέστησάν μοι ἐξ ἀρχῆς τὸ καιρὸν τοῦτο ζήτημα ὡς καθαρῶς γλωσσικόν, ἀλλ' ἀπλῆ ἐπίσκεψις διαφόρων βουλγαροφώνων χωρίων καὶ λόγοι ἑταροὶ ἐπεισάν με ὅτι προὔκειτο περὶ τοῦ τιμαλφοῦς τῆς Ὁρθοδοξίας· θησαυροῦ· εἶδει λοιπὸν νὰ ἐπιτελέσω τὸ καθῆκόν μου, ὡς χριστιανοῦ καὶ ἱεράρχου τῆς Ὁρθοδοξίας· ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ τοῦ μεγάλου τῶν ἐθνῶν ἀποστόλου πρὸς τὸν Τιμόθεον ὅτι «ἔσται καιρός, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδα-

σκέλις οὐκ' ἀνεξοίονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἑαυτοῖς ἐπισημεῖσαι διδασκαλίας κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσι, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται (Β'. Τιμ. 4, 3, 4), ἐπέστην εὐκαίρως, ἀκαίρως ἔλεγχον, ἐπιτιμῶν, παροικαλῶν ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδασχῇ. Ἡ συνειδήσις πάντων τῶν ὁπωσδήποτε γνωρισάντων με καὶ ἡ ἱστορία κρινάτω μετὰ πόσου ζήλου θεοῦ, θελήσῃς σταθερᾶς καὶ αἰσθημάτων ἀγῶν δὲν ἀνέλθον τὸν κατὰ τὸ ἄντορθοδόξου σχίσματος ἀγῶνα. Πόσας νύκτας ὀληκλήρους δὲν διήλθον πανύχλιος, εἰς πόσας θυσίας καὶ μόχθους δὲν ὑπεβλήθην, πόσκις δὲν προσεκλέσα τὰ ἀπολωλότα ἐπιζητῶν αὐτὰ, ὡς ἡ ὄρις τὰ νοσσία αὐτῆς, πόσκις δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀφηρῶν δὲν ἐξετέθην εἰς κινδύνους προφανεῖς· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις, δύναμαι καὶ γὰρ μετὰ τοῦ ἀποστόλου τῶν ἔθνῶν νὰ ἀνθρωπίζω ἐν Κλειτούργ τερτρῆς ἐκινδύνευσας, ἐν Ζελενιτζῶ δι' ὄπλων καὶ ζύλων δις ἠπειλήθην, ἐν Δίμπενη ἀπαξ, ἐν Ζουπανίτη δις, ἐν Ἀποσκέφω καὶ Μποστιθήστη ἀπαξ, ἐν Σμαρδεσίφ ἀπαξ, ἐν Κωστανετζῶ δις, ἐν Ζελῆνι ἀπαξ· ὁδοιπορίας πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἔθνῶν, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφους· (Β'. Κορ. 11, 23)· καὶ δυστυχῶς! τοῖς ἐξ ἔθνῶν κινδύνους συμπαρωμάχου καὶ κινδύνους ἐκ γένους καὶ κινδύνους ἐκ ψευδαδέλφους· ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν ὅτι οὐ ψεύδομαι, ἐνῶ ἔδει τὸν ἀγῶνα τοῦτον νὰ ἀγωνίζομαι συμπαρστατούμενος ὑπὸ τῶν ἐκ γένους, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, πολλάκις δυστυχῶς ἐγκατελείφθην μόνος ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ ὁμοῦς ἐνεκαρτέρησα μαρτυρικῶς εἰς τὸν ἀγῶνα· καὶ ὁμοῦς καὶ μέχρις ἐσχάτων, ὡς πάντες γινώσκετε ἀντεπεξῆλθον θηροῦντως κατὰ τῶν λυμενῶν τῆς Ὀρθοδοξίας· εἰ δὲ καὶ φαινομενικῶς τὰ ἀποτελέσματα δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς ἐνεργείας καὶ τοὺς πόθους, μετὰ πεπειθῆσθαι ὁμοῦς λέγω ὅτι συνεκρατήθη ἡ ἰσορροπία καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς Ὀρθοδοξίας ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατεῖ· οὐδεὶς δ' ἔτερος ἀπώλετο, κατὰ τὸ πρὸ ὀλίγου ἀναγνωσθὲν ἱερὸν Εὐαγγέλιον, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας.

Δεύτερον καθῆκον ἱερὸν ἅμα καὶ σοβαρὸν ἐθεώρησα τὸν ἀγῶνα τῶν ἐκπαιδευτικῶν, τὸν ἀγῶνα τῶν γραμμάτων. Γινώσκετε πάντες ὅτι ἐν τῇ ἡμετέρῃ Ὀρθοδόξῃ ἐλληνικῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρρήκτως συνδέονται τὰ γράμματα μετὰ τῆς θρησκείας, τὸ σχολεῖον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας· ἐνταῦθα δὲ ἰδίως ὡς καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Μακεδονίᾳ τὰ γράμματα καὶ τὰ σχολεῖα ἐχρησίμευσαν καὶ χραιομέουσι ὡς ὁ θριγγὸς τῆς Ὀρθοδοξίας· διὰ τοῦτο εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς μετὰ σπουδαιότητα, ζήλου καὶ αὐτακπαρνησίας ἀνέλαβον καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον. Καταρτίσας τὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς πόλεως αὐτῆς κατὰ τὸ ἐνὸν ἐπὶ τὸ παιδαγωγικώτερον καὶ ἐδραϊώσας αὐτὰ ἐπὶ βάσεων στερεωτέρων, ἡθικῶν τε

καὶ ὑλικῶν, ἔστρεψα τὴν προσοχήν μου εἰς τὴν ἐπαρχίαν· πολλοῦ συντέλεσα εἰς τὴν ἰδρύσιν σχολείων μὴ ὑπαρχόντων τῶς τοιοῦτων, ἀλλαχοῦ προσεπάθησα νὰ μεταρρυθμίσω αὐτὰ, πανταχοῦ δὲ ἐπεχείρησα νὰ ρυθμίσω αὐτὰ συμφῶνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας· καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν τῶν δεόντων γενέσθαι ἄνευ χρημάτων, κατάρθωσα νὰ ἐκπυζήσω σπουδαίως τὰς προσόδους αὐτῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς μετὰ τριετίαν δαίμων βλάσκανος καὶ φθονερὸς, ἐλλείμματα σοβαρὰ, ἐπεμβάσεις ἄκαίροι καὶ μικροπρεπεῖς, ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς περιέστησαν τὸν ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν ἀγῶνα, ἀρρήκτως συνδέομενον μετὰ τοῦ θρησκευτικοῦ. Ἠλθισα καὶ ἀλλῶ ἐτι τὴν καρδίαν ἐπὶ τοῖς γινομένοις, διεμαρτυρήθην καὶ διαμαρτύρομαι ἐπὶ τοῖς κακῶς πραττομένοις, ἐν μυριοσελίδῳ δὲ ἀλληλογραφίᾳ μετὰ τῆς Μητροπόλεώς μου ἀπ' ἐνὸς καὶ τῶν Πατριαρχείων ἀπ' ἑτέρου, διετύπωσα τὰς σκέψεις μου γὰρ τὴν ἀληθείαν.

Ὅμοῦς ὑπὸ σπουδαιότητῃ ἐποψιν ἔλαβον καὶ τὰς σχέσεις τῆς Μητροπόλεώς μου πρὸς τὰς σεβαστάς κυβερνητικὰς ἀρχάς. Γινώσκων τὸ λεπτομερὲς τῶν σχέσεων τούτων καὶ τὴν ἐντέθειν ἀπορρέουσαν ὠφέλειαν πάσῃ δυνάμει προσεπάθουν νὰ ἐπαρῶμαι αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἔθνικῶν ἡμῶν ζητημάτων· ἀποτεινόμενος εἰς τὴν συνείδησιν ἡμῶν, ἐὰν ἀπονηθεὶ δὲν ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκον τοῦτο ἀποχρῶντως, ἐὰν δὲν ὑπερημονόμην τοῦ δικαίου, ἐὰν δὲν ὑπέτασσαν τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἀτομικότητα εἰς τὸ δίκαιον καὶ ἐὰν δὲν προσεπάθησα νὰ ἐδραϊώσω τὸ μητροπολιτικὸν γόητρον καὶ τὸ κύρος.

Ἀλλὰ μήπως, τέκνα μου ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, δὲν προσεπάθησα νὰ ἐπιτελέσω εὐσυνειδήτως καὶ τὰ λοιπὰ καθήκοντα, τὰ παρομαρτοῦντα τῷ μητροπολιτικῷ ἀξιώματι; Ἡ συνείδησις πάντων ὑμῶν μαρτυρησάτω ἐὰν δὲν ἐπετέλουν πάντοτε καὶ πανταχοῦ καὶ τὸ κυριωδέστατον τοῦ ποιμένου καθήκον, ἐκτάκτως καὶ τακτικῶς διδάσκων καὶ προτρεπόμενος τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἡθικῶν ὑμῶν καθηκόντων· ἡ συνείδησις ὑμῶν ἀποφανθήτω ἐὰν αἱ θυραὶ τῆς Μητροπόλεώς μου δὲν ἦσαν τοῖς πᾶσι καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ ἀνεωγμέναι, ἐὰν δὲν ἐδεχόμεν τούτους πάντας ἀδικήτως, ἐὰν δὲν ἠκρωμένη τῶν πάντων προσεκτικῶς καὶ ἀκούραστως, ἐὰν δὲν συνανεμίγουν τὸ προσήνε μετὰ τοῦ αὐστηροῦ κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἡ συνείδησις ὑμῶν μαρτυρεῖτω ἐὰν δὲν ἐκήρυττον πανταχοῦ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν, ἐὰν δὲν ἐσεβασθῆν τούς κειμένους πανταχοῦ νόμους, ἐὰν δὲν προέβην εἰς τὴν σύνταξιν κανονισμῶν τῆς πόλεως καὶ προσεπάθησα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἠτένισα καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου καὶ τῶν διδασκάλων, ὅδηγῶν τοὺς ἐκτριπομένους εἰς τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμὸν. Ἡ συνείδησις ὑμῶν μαρτυρεῖτω ἐὰν μετὰ δικαιοσύνης, εὐθύτητος, εὐλικρινείας καὶ ἀνιδιοτελείας, δὲν διεξῆγον τὰς τυχόν παρεμπιπτούσας

υποθέσεις, προσπαθών να αποδώω έκαστω τὸ ἀνήκον. Τέλος ἡ συνειδησις ἀπάτης τῆς ἐπαρχίας, ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἀδέκαστος κρίσις τοῦ Θεοῦ κοινάτω περὶ τοῦ καθόλου ποιμαντορικοῦ μου βίου ἐναυθία.

Ἦδη ὁμως, ἀγαπητοί, ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην ζήσαντι μεθ' ὑμῶν καὶ συνθεθέντι ἀρρήτως διὰ δεσμῶν πνευματικῆς πατρότητος, ἐπιτραπέιω μοι ὅπως τὸ ὕψατον προβέλωμαι ὑμῖν καὶ πάση τῇ ἐπαρχίᾳ τὰς πατρικᾶς μου υποθήκας.

Τεκνία, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἰδοὺ τὸ γνώρισμ, τὸ ὅποιο ἀπαιτεῖ παρὰ πάντων ὁ ἀρχηγὸς καὶ τελειωτῆς τῆς ἡμετέρας πίστεως· δυνατόν τις νὰ περικοσμηται ὑπὸ πολλῶν καὶ ἐκτάκτων προσόντων· δυνατόν νὰ κατέχη ἀξιώματα ὕψηλά καὶ ἐπιζήλια· δυνατόν νὰ διαδραματίζῃ πρόσωπον ἑξοχον· ταῦτα πάντα εἶναι μηδὲν ἓν τὴν καρδίαν αὐτοῦ· δὲν διαπνέη τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης· ὁ τοιοῦτος ὁμοιᾶται τότε πρὸς σῶμα λαμπρὸν καὶ ὄρκιον, στερούμενον ὁμως δυνάμεως ζωτικῆς· ὁμοιᾶται πρὸς κεφαλὴν ἀγγέλου, στερούμενην ὁμως περὶ ὄρων· ἐνῶ ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀγάπη ἢ χριστιανικὴ, ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ πλῆρωμα τοῦ νόμου, ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ πνεῦμα τῆς συγκεντρώσεως καὶ τοῦ συνεταϊρισμοῦ, τὸ πνεῦμα τῆς αὐταπαρνησίας, τὸ πνεῦμα τῆς ἠθικῆς συναίσθησεως.

Γινώσκετε πάντες, ἀγαπητοί, πόσα τὸ σύστημα τῆς συγκεντρώσεως καὶ τοῦ συνεταϊρισμοῦ παρήγαγε καὶ παρᾶγει ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι μεγάλα καὶ θαυμαστά· πάντες εἴμεθα πεπεισμένοι περὶ τῆς γονιμότητος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἐνῶ τοῦναντίον ὅπου κρατεῖ ἡ ἀποκέντρωσις καὶ ὁ καταμελισμὸς, ὅπου ἡ δύνამις εἴτε ὕλική, εἴτε πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ μερίζεται, ἐκεῖ οὐδὲν μέγα καὶ κοινωφελές καὶ σωτήριο καταρθούται, ἀλλ' ἀπεναντίας θάττον ἢ βράδιον ἐπέρχεται ὁ μαρasmus καὶ ἡ παντελής καταστροφή καὶ ἐρήμωσις· ἀντέχεσθε λοιπὸν τοῦ πνεύματος τῆς συγκεντρώσεως.

Ἄλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς συγκεντρώσεως τῶν δυνάμεων, τότε μόνον μεγαλοουργεῖ, ὅταν διαπνέηται ὑπὸ τῆς αὐταπαρνησίας. Θυσία ἐκὶ αὐταπαρνησίας εἶναι τὸ ζώον καὶ ἡ ψυχὴ, ἐκεῖ ἡ συνεκτικὴ τῆς συγκεντρώσεως δύνამις· ἀφαιρέσατε τὴν αὐταπαρνησίαν καὶ τότε θά' ἴδῃτε ὅτι καὶ αἱ μεγαλειότεραι δυνάμεις συνονοῦμεναι οὐδὲν κατορθοῦσι. Τί ὠφελεῖ ὄγος μέγας ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ζωὴ; ποῖαν χρησιμότητα ἔχουσι καὶ αἱ φροβιότεραι τῶν δυνάμεων, ὅταν ὁ κακὸς τῆς φιλαυτίας καὶ ἰδιοτελείας δαίμων, κυριεύῃ αὐτῶν; Ἀποκτήσατε ὅσας δὴποτε θέλετε δυνάμεις, διοργανώσατε μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἰσχύος τὰ ὑμέτερα, ἀλλὰ μὴ θυσιάζητε τὰ πάθη ὑμῶν καὶ τὰς μικροφιλοτιμίας, νομίζετε ὅτι κατορθόνετε μέγα τι καὶ θαυμαστόν, οὕτω συμβαίνει καὶ ἐν τοῖς ἰδιοῖς καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς πράγμασιν. Ἀντέχεσθε λοιπὸν τοῦ πνεύματος τῆς θυσίας καὶ αὐταπαρνησίας.

Καὶ ὁμως οὕτε ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συγκεντρώσις,

οὕτε ἡ θυσία καὶ αὐταπαρνησία μεγαλοουργοῦσιν, ὅταν ἐλλείπῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου συναίσθησεως, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθοῦς ταπεινοφροσύνης· αἱ ἰδιότητες αὐταὶ τότε μόνον εἶναι ἀρεταὶ καὶ μεγαλοουργοῦσιν, ὅταν ἐμπνέωνται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ταπεινοφροσύνης, ὅταν οἱ κεκτημένοι αὐτὰς συναίσθωνται τὴν ἰδίαν ἄξιαν, ὅταν οἱ κεκτημένοι αὐτὰς γινώσκωσι τὸ γνῶθι σαυτόν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, γράφων τὴν Α' αὐτοῦ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν ἐν ἡ ἐποχῇ παρὰ τὰς χριστιανικὰς ἐκείνας ἐπεκράτου ἀσυνειδησίας τῆς ἠθικῆς αὐτῶν καταστάσεως, ἐριδες καὶ διακρίσεις, σπαρχμοὶ καὶ διαπληκτισμοί, προβέλλει αὐτοῖς τὴν ἐνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἐκ τῆς ποιικιλίας τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀπαρτιζομένην. «Εἰ ὄλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, λέγει, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὄλον ἀκοή, ποῦ ἡ αἰσθησις; εἰ δὲ τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; οὐ δυνατὸν ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, χρεῖαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω». Ἐξακολουθῶν δὲ τὴν περὶ τῆς ἠθικῆς συναίσθησεως τοῦ ἀνθρώπου διδασκαλίαν, ἀναφωεῖ τὰ ἐκραντορικὰ ταῦτα: «μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;» Ἀλλοίμονον εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, εἴτε μεγάλην εἴτε μικράν, εἴτε πλούσιαν εἴτε πτωχὴν, ἐὰν δὲν ἐπικρατῶσιν αἱ σωτήριαι αὐταὶ ἀρχαὶ τοῦ μεγάλου τῶν ἐθνῶν Ἀποστόλου· ἀλλοίμονον εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ὅταν τὰ μέλη αὐτῆς, μὴ ἔχοντα ἠθικὴν συναίσθησιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἀντιποιοῦνται τῶν ἰδιοτήτων καὶ ἐνεργειῶν τῶν ἄλλων μελῶν, ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς διεκδικῇ ἰδιότητα κινήσεως, ὅταν αἱ χεῖρες θέλωσι νὰ διεξάγωσι τὴν ἰδιότητα τοῦ στομαχοῦ, ὅταν οἱ πόδες θέλωσι νὰ διενεργῶσι τὴν ἐνέργειαν τῆς κεφαλῆς· τὰ ἀποτελέσματα τοιαύτης ἀντιποιήσεως εἶναι τότε ὀδυνηρά· ὅτι συμβαίνει εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκείνῃ· θὰ ἐπέλθῃ σῆψις, φθίσις, θάνατος.

Τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά· ἰδοὺ τὰ μέσα δι' ἧν προάγονται αἱ κοινωναὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ μεγαλοουργοῦνται ἐν αὐταῖς ἐνδοξα καὶ θαυμαστά· ἀντέχεσθε λοιπὸν τῶν μέσων τούτων πρὸς τὴν ἰδίαν καὶ κοινὴν ὠφέλειαν, διαφωτισόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑμῶν ὑπὸ τοῦ φαινοτάτου φάρου τῆς ἀγάπης. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς· γνωστοὶ οἱ ἐπαπειλοῦντες ἡμᾶς πανταχῶθεν φοβεροὶ κίνδυνοι· συνανωθῶμεν λοιπὸν καὶ συγκεντρώσωμεν τὰς δυνάμεις πρὸς κοινὴν αὐτοῦ ἀπόκρουσιν. Μὴ ἐπιζητῶμεν τὸ ἴδιον· τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος ἀγαθὸν ἔστω ὑπὲρ πάντων ἀτομικοῦ καὶ μερικοῦ· ἐπιζητῶμεν πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκρίθειαν· μὴ μεμφώμεθα καὶ κακίζωμεν τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, ὅταν ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἢ δὲν θέλωμεν

νά πράξωμεν κρείσσονα· καθώς δὲ ἀγενοῦς καὶ ποταποῦ χαρακτῆρος ἴδιον τυγχάνει τὸ διαστρέφειν τὴν ἀληθεῖαν, οὕτω γεννάει, μεγάλωρονος καὶ φιλοθέου ψυχῆς ἔργον εἶναι ἢ εἰλικρινεῖα καὶ τὸ ἀληθεῖν ἐν πᾶσι καὶ πάντοτε. Τοιούτων ἐμφοροῦμενοι ἀρχῶν, ἔχοντες δὲ καὶ συνείδησιν τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν καὶ τῶν καθηκόντων, καὶ ἐδραζόμενοι ἐπὶ τῆς βίας πᾶσης ἐπιγείου καὶ ἐπουρανίου εὐμερείας, τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας, ἀναμφιβόλως καὶ τὴν ἐλαχίστην καχεξίαν θὰ διασκηδῶμεν καὶ τὰ πάντα θὰ προαγάγωμεν. Τοῦτο, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἦν καὶ ἔσται ὁ πάθος τῆς ἐμῆς καρδίας, προκειμένου περὶ τῆς θεοσώστου ταύτης ἐπαρχίας. Πέποιθα δὲ ἐν πᾶσι τοῦτοις δοθήσεται ὑμῖν ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διδάσκαλος καὶ ἱθύντωρ ἱεράρχης ἰκανὸς καὶ πεπειραμένος, πολλῶ ἐμοῦ κάρρων.

Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί, χεῖρετε καὶ ἀνδρίζεσθε κραταιοῦσθε ἐν πνεύματι ἀγάπῃ καὶ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς· Κύριος ὁ Θεὸς διέπει καὶ φωτίζει σύμπαντα τὸν περὶ οὐρανὸν λαὸν τῆς θεοσώστου ταύτης ἐπαρχίας τῶν Καστοριῶν, εὐλογοὶ δὲ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ χαρίζομενος πᾶν ἀγαθόν. Ἐπὶ δεκαετηρίδα ὀλόκληρον συζήσας μεθ' ὑμῶν, ἀγίασας καὶ εὐλογήσας ὑμᾶς καὶ σύμπασαν τὴν ἐπαρχίαν, οὐδέποτε ἐπιλησθήσομαι ὑμῶν καὶ ἀπάσης τῆς ἐπαρχίας, παρακαλῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ὅπως καὶ ὑμεῖς μνησκόμενοι ἐμοῦ δέησθε τοῦ Ὑψίστου, ἵνα γεννηταὶ καὶ μοὶ τῷ ἐλαχίστῳ αὐτοῦ λειτουργῶ ἔλωσ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος. Ἐπειδὴ δὲ ἀναμφιβόλως, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν γενόμενος, ὡς ἀνθρώπου σάρκα φορῶν καὶ τὸν κόσμον οἰκῶν, ἤμαρτον, εἰς πολλοὺς καὶ περὶ πικρὰν καὶ ἐλύπησα, ἐξαίτουμαι τὴν παρ' ὑμῶν καὶ ἀπάσης τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας συγχώρησιν, συγχωρῶ δὲ καὶ ἀπὸ καρδίας πάντας ὑμᾶς καὶ πᾶσαν τὴν ἐπαρχίαν. ἀλλὰ τοὺς λυμῶνας καὶ ἐχθροὺς τῆς πίστεως, τοὺς σχισματικούς, ὡς ἱεράρχης Ὁρθόδοξος μὴ δυνάμενος συγχωρῆσαι, ἐὰν μὴ μετανοήσωσι, παραπέμπω εἰς τὴν ἀδέκατον κρίσιν τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

ΤΑ ΚΡΑΤΟΥΝΤΑ

ΠΕΡΙ ΜΙΚΤΩΝ ΓΑΜΩΝ
ΕΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΞῃ ΑΝΑΤΟΛΙΚῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ*

§ 4. Γάμοι ὀρθοδόξων μετὰ σχισματικῶν.

Τὰ σχίσματα εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ συννήστατα ἦσαν ἐν τῇ Ἐκ-

κλησία καὶ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τακτικοῦ ὀργανισμοῦ περὶ διοικήσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ ἕνεκα διαφωνιῶν τῶν ἐπισκόπων ἐν πολλοῖς δευτερεύουσιν ὅμως ἐκκλησιαστικοῖς ζητήμασι, μὴ θίγουσι τῆς δογματικῆς τῆς ἐκκλησίας διδασκαλίας· πλειστάκις δὲ συνέβη ἢ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκκλησιαστικῆς μερὶς νὰ κηρύττη τὴν πεπτωκυῖαν ὡς σχισματικὴν καὶ τὸνάπαλιν, ἢ ἐκκλησία τις ἀνεξάρτητος νὰ κηρύττη σχισματικὴν ἑτέραν τὰ ἴσα ἀνταποδίδουσαν αὐτῇ.

Σήμερον, καθ' ἃ ἀνωτέρω εἰρηται, σχισματικοὶ παρ' ἡμῖν θεωροῦνται μόνον βούλγαροί τινες.

Εἰ καὶ περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν γάμων ὀρθοδόξων μετὰ σχισματικῶν οὐδεμίαν σαφῆς διάταξιν ἀπαντᾶται ἐν τοῖς συνοδικοῖς κανόνι, ἐξ ἀναλογίας ὅμως συνοδικῶν τιμῶν περὶ σχισματικῶν διατάξεων¹ ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν εὐνοεῖ τοὺς γάμους τούτους², ἐπαρῶσα τὴν τέλεσιν αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς πράξεως αὐτῆς καταφαίνεται, εἰς τὴν κρίσιν τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων³, οἵτινες, σταθμίζοντες τὰς περιστάσεις καὶ τὰ ἐπακολουθήματα, ὧν πρόξενον δύνανται νὰ γίνωσιν οἱ γάμοι οὗτοι εἰς τοὺς συνάπτοντας αὐτούς, ὅτε μὲν ἀπαγορεύουσιν αὐτούς, ἀπαιτοῦντες τὴν προσέλευσιν τῶν σχισματικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, τηρουμένων πατῶν ἢ τιμῶν ἐκ τῶν διὰ τὴν παραδοχὴν τῶν αἰρετικῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, ὅτε καὶ πάλιν πρόκειται περὶ γάμου μετὰ τῶν ὀρθοδόξων, ὅτε δ' ἐπιτρέπουσι τὴν τέλεσιν αὐτῶν ἄλλ' ὑπὸ ὅρους τινάς.

Οἱ ὅροι οὗτοι εἶναι⁴: α') τέλεισι τοῦ γάμου ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως, β') βάπτισις καὶ ἀνατροφή τῶν τέκνων ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ καὶ γ') ὑπαγωγή τῶν συζευγνυμένων ἐν περιπτώσει συζυγικῆς διαφορᾶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων. Περὶ πληρώσεως τῶν ὅρων τούτων δίδονται πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου ἔγγραφος ὑπόσχεσις πρὸς τὴν ἀρμοδίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, ἥτις τότε ἐκδίδωσι τὴν κυριαρχικὴν αὐτῆς ἀδειαν πρὸς ἱερολογίαν τοῦ γάμου.

1. «Οὐ δεῖ αἰρετικοῖς ἢ σχισματικοῖς συνεύεσθαι» Καν. Λγ'. τῆς ἐν Λαοδικεῖς Συνόδου.

2. Πρακτικὰ Ἱ. Συνόδου 21 Ἰανουαρίου 1880.

3. Πρακτικὰ Ἱ. Συνόδου 31 Ἰουλίου 1881, 12 Ἰανουαρίου 1883, 10 Ἰουλίου 1886, 24 Φεβρουαρίου, 13 Ἀπριλίου, 23 Μαΐου 1887, 8 Φεβρουαρίου 1888, 31 Ἰανουαρίου 1889.

3. Πρακτ. Ἱ. Συνόδου 29 Ἰανουαρίου 1883, 15 Σεπτεμβρίου, 8 Νοεμβρίου 1888, 21 Ἰανουαρίου 1889 καὶ ἡ σταθερὰ⁵ ἐν Πατριαρχεῖον πράξις.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 242—245.

Ἡ τέλεσις τῶν μικτῶν τούτων γάμων παρὰ σχισματικῶν ἱερέων συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα αὐτῶν ὡς κατωτέρω, ἐν § 6, ρηθῆσεται.

§ 5. Γάμοι ὀρθοδόξων μετὰ δυτικῶν
καὶ διαμαρτυρομένων.

Ἰδιάζουσιν παρέχει δυτjέριαν ἢ ἐξέτασις τοῦ θέματος τούτου, ὅπερ προαπαιτεῖ τὴν λύσιν ἄλλου, τοῦ τοῦ δόγματος τῶν δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων, ἂν τ. ἔ. οὗτοι εἶναι θεωρητέοι ὡς αἰρετικοὶ ἢ ὡς σχισματικοί. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου πλείστα ἐγράφησαν παρὰ τῶν ἡμετέρων, ἀφ' ἧς ἢ μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς ἐκκλησίας ἕρις ἀνεφύη μέχρι σήμερον, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, καθ' οὓς πάντες σχεδὸν οἱ λόγοι ἑλληνες καθῆκον αὐτῶν εὐεώρουν τὴν μελέτην καὶ συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Μεθ' ἅλα ὁμως τὰ γραφέντα ἀμφίβολον τυγχάνει ἂν ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία θεωρῆ ἐπισημῶς τοὺς δυτικούς καὶ διαμαρτυρομένους ὡς αἰρετικούς ἢ ὡς σχισματικούς. Παραλείποντες τὴν ὑπὸ κανονικὴν ἐσφιν ἐξέτασιν τοῦ θέματος περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἑριδος ταύτης οὐδεὶς λόγος περὶ μικτῶν γάμων ἐγένετο ὡς ἐξάγεται δ' ἐκ πολυαριθμῶν γάμων ὀρθοδόξων μετὰ λατίνων¹ καὶ ἐκ τῆς παραγγελίας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (911—915) πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ρωμανόν², γάμοι τοιοῦτοι συνήθως συνήπτοντο καὶ ἐτελοῦντο ὑπὸ ὀρθοδόξων ἱερέων, οἵτινες καὶ μετὰ δυτικῶν ἱερέων τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐπετέλουν ἐν μέσῃ Κωνσταντινουπόλει ἐν ὀρθοδόξοις ναοῖς. Καὶ ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ σχίσματος ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου (1054), ὅτε ἢ διάστασις εἶχεν ἤδη ριζωθῆ καὶ παρὰ τῷ κλήρῳ καὶ παρὰ τῷ λαῷ, αἱ μετὰ δυτικῶν γαμικαὶ ἐπιμιξῆσαι σπανιότερον μὲν ἐλάμβανον χώραν ἀλλ' οὐδέποτε ἀπηγορεύθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἧτις ἐν διηνεκεὶ πάλῃ ἐξηκολούθει νὰ διατελῆ πρὸς τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν, παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας κατέβαλον πλείστοι τῶν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀκμασάντων αυτοκρατόρων περὶ ἄρσεως

τῶν προκαλούντων τὴν διάστασιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν λόγων. Προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἕνεκα τῶν καινῶν δοξασίῶν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ ἕνεκα πολλῶν ἱστορικῶν λόγων, δξυνάντων τὴν ὕψιστᾳ μὲνην διάστασιν ἢ θέσις τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας κατέστη χείρων καὶ ἐδεινώθη ἀπέναντι τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς, ἧτις, διὰ διαφόρων πράξεων τῶν πατριαρχείων Ἀνατολῆς καὶ διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1484 συγκροτηθείσης συνόδου, κατεδίκασε τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἐν ἔτει 1439 γενομένην σύνοδον δυτικῶν καὶ ἀνατολικῶν περὶ ἐνώσεως καὶ ἐκήρυξεν αἰρετικούς τοὺς δυτικούς καὶ τοὺς παραδεξαμένους τὴν ἑνωσιν. Ὑπὸ τῆς συνόδου δὲ ταύτης ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Συμεῶν τοῦ Τραπεζουντιοῦ ἐτυπώθη καὶ ἀκολουθία³ ὀρίζουσα τὸν τρόπον τῆς προσελύσεως τῶν ἐκ τῶν λατινικῶν αἰρέσεων ἐπιστρέφόντων τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ καὶ διακελεύουσα ὅτι οὗτοι γίνονται δεκτοὶ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἀρχιερέων ἢ ἱερέων ἀποτασσόμενοι πάντων τῶν αἰσχίστων καὶ ἀλλοτρίων δογμάτων τῶν λατίνων, ἀποβαλλόμενοι τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον, ὁμολογοῦντες τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, μῦρῳ χρισίμοι καὶ λίβελλον διδόντες. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἐπόμενον ἦτο ν' ἀπαγορευθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ αἱ μετὰ δυτικῶν ἐπιγαμίαι τῶν ὀρθοδόξων, ἀφοῦ πολλῶ πρότερον ἀπηγορεύετο καὶ τέκνων ἀνάδοχάς τελεῖν διὰ λατίνων⁴, ἀγνωστον ὁμως τυγχάνει ἂν τοιοῦτοι μικτοὶ γάμοι γενόμενοι ἠκυρώθησαν.

Εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ἐπέμεινεν ἢ ἐκκλησία διότι ἢ πρὸς τοὺς δυτικούς καὶ βραδύτερον ἢ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἀποσπασθέντας διαμαρτυρομένους διάστασις τῶν ὀρθοδόξων ἀντὶ νὰ κατευνασθῆ ὅλως τὸν ἀντίον ἔβαινεν αἰεποτε αὐξοῦσα ἕνεκα τῶν στρεβλῶν περὶ προσηλυτισμοῦ τῶν ὀρθοδόξων ἰδεῶν καὶ ἀποπειρῶν τῶν δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων, οὗ ἕνεκα ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία θέλουσα νὰ προφυλάξῃ ἀπ' αὐτῶν τὸ ποίμνιον αὐτῆς, συνεκρότησε τέσσαρας συνόδους ἐν ἔτεσι 1636 καὶ 1672 ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Ἰατίῳ τῷ 1643 καὶ ἐν Ἱερουσαλῆμ τῷ 1672, ἐν αἷς ὤρισεν ἀκριδῶς τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν καὶ κατέκρινε τὴν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν διαμαρ-

1. Zhishman 6,534.

2. Περὶ ταύτης τῆς υἰοθεσίας παραγγελία καὶ διάταξις φοβερὰ καὶ ἀπαρτημένη τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐναπογράφεται ἐν τῇ Ἱ. Τραπεζῇ τῆς καθολικῆς τῶν χριστιανῶν Ἐκκλησίας τῆς ἀγίας Σοφίας, τοῦ μηδέποτε βασιλεῖα Ρωμαίων συμπεθερίασαι μετ' ἔθνους παρηλλαγμένους καὶ ξένοις ἔθεσι χρωμένους τῆς Ρωμαϊκῆς καταστάσεως μέλιστα δὲ ἀλλοπίστου καὶ ἀβηπίστου εἰμῆ μόνον μετὰ Φράγκων.

1. Συμεῶν τοῦ Τραπεζουντιοῦ ἀκολουθία τυπωθεῖσα ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀγίας καὶ μεγάλῃς Συνόδου εἰς τοὺς ἐκ τῶν Λατινικῶν αἰρέσεων ἐπιστρέφοντας τῇ ὀρθοδόξῳ τε καὶ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀλλὰ δὴ καὶ τοῖς τρισὶν ἁγιωτάτοις Πατριαρχαῖς τῆς Ανατολῆς Ἀλεξανδρείας δηλ. Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων.

2. Σύνταγμα IV, 476, Ἀπόκρισις Θεοδ. Βαλαμῶνος.

τυρομένων, βραδύτερον δὲ ἀπήτησε τὸν ἀναβαπτισμὸν τῶν εἰς τὴν ὀρθοδόξιαν προσερχομένων δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων, δι' ἑξῆς ἐκδόθεντος ὑπὸ συνόδου συγκροτηθείσης ἐν ἔτει 1756 ἐν Κωνσταντινουπόλει¹.

Κατὰ συγκατάβασιν δ' ἡ ἐκκλησία ἐπέτρεψεν ἐν ἔτει 1782, πατριαρχεύοντος Γαβριὴλ τοῦ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν τοῖς, ἐν Ἰνδίασι ὀρθοδόξοις ἵνα ποιῶσι γαμικὰ συναλλάγματα μετὰ ἀρμενισσῶν καὶ παπισσῶν γυναικῶν καὶ παρθένων ἕνεκα τῆς ἐλοτελοῦς ἁλλείψεως ὁμογενῶν ἐν Ἰνδίασι ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς τελέσεως τοῦ γάμου καὶ τῆς βαπτίσεως τῶν τέκνων ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως².

Ἡ ἀπγόρευσις αὕτη ἐπαναληφθεῖσα καὶ διὰ κανονικῶν διατάξεων τῶν Πατριαρχῶν Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σερρών³ (1806) καὶ Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης⁴ (1835) ἐξηκολούθει νὰ ἰσχύῃ μέχρι τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων, ἡ Ἐκκλησία τ. ἔ. ἀπγόρευε τὴν τελεσιν γάμων ὀρθοδόξων μετὰ δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων, ἐπιτρέπουσα αὐτοὺς μόνον μετὰ τὴν προσέλευσιν τῶν ἑτεροδοξούντων εἰς τὴν ὀρθοδόξιαν, ὅτε προῦκειτο περὶ γάμου μετὰ ὀρθοδόξων. Κατὰ τὰς τελευταίας δὲ δεκαετηρίδας πνεῦμα ἐπιεικείας κρατήσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπήνεγκε μετὰ πολλὰς ἀμφιταλαντεύσεις τὴν ἀρσιν τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν μικτῶν τούτων γάμων, οὗτω δὲ σήμερον ἡ ἐκκλησία⁵ κατὰ κανόνα γενικὸν ἐπιτρέπει τὴν τελεσιν τῶν μετὰ δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων γάμων τῶν ὀρθοδόξων, τηρουμένων πασῶν τῶν διατυπώσεων τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν τελεσιν τῶν γάμων ὀρθοδόξων μετὰ σχισματικῶν ὡς ἀνωτέρω § 4.

§ 6 Λύσις ἀμφισβητούμενων τινῶν ζητημάτων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναμφισβητήτως ἐξάγεται ὅτι ἀπαγορεύεται μὲν ἀπλύτως ὁ μετ' ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν γάμος τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἄκυρος καὶ ἄθεσμος θεωρεῖται, εἰ ἐγένετο, ἐπιτρέπεται δὲ ἄλλ'

ὑπὸ ἑρως ὁ μετὰ δυτικῶν, διαμαρτυρομένων καὶ σχισματικῶν.

Ἐκτὸς τῶν σαφῶν τούτων δοξασιῶν τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν μικτῶν γάμων, τῶν σταθερῶς ἐφαρμοζομένων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὑπάρχουσι διάφορα σχετικὰ ζητήματα, ἐφ' ὧν οὐκετι ἡ ἐκκλησία ἀπεφάνθη σαφῶς καὶ ὠρισμένως καὶ περὶ τῶν ὁποίων συνοπτικῶς ἐπίσης γίνεταί ἐνταῦθα λόγος.

Α'] Ἄν γάμος μικτὸς τελεσθῆ ὑπὸ ἱερέως ἑτεροδόξου, αἰρετικοῦ ἢ σχισματικοῦ, ὁ γάμος οὗτος εἶναι ἔγκυρος ἢ ἄκυρος;

Ἰνα ἡ ὑπὸ ἱερέως τινὸς τελουμένη ἱεροπραξία, καὶ δὴ καὶ ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου, ἔχη κύρος ἀπαιτεῖται ἵνα ὁ ἱερεὺς οὗτος κέκτηται κανονικῶς τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερουργεῖν, ἕπερ χορηγεῖται αὐτῷ διὰ τῆς ὑπὸ ἐπισκόπου χειροτονίας.

Προκειμένου περὶ αἰρετικῶν ἱερέων χειροτονθέντων ὑπὸ ἐπισκόπων αἰρετικῶν οἱ κανόνες¹ σαφῶς ἀποφαίνονται ὅτι αἱ χειροτονία αὐτῶν θεωροῦνται ἄκυροι, ἐξ οὗ ἐπεταί ὅτι οὗτοι οὐδ' ἱερεῖς θεωροῦνται καὶ ἐπομένως ἡ παρ' αὐτῶν ἱερολογία τοῦ γάμου εἶναι ἄκυρος.

Προκειμένου περὶ διαμαρτυρομένων, οἵτινες, ὡς γνωστόν, ἀρνοῦνται τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης, ἡ αὕτη ἀρμυζεῖ λύσει, τ. ἔ. ὁ ὑπὸ διαμαρτυρομένου ἱερέως τελεσθεὶς γάμος ἀναμφισβητήτως, ἄκυρος τυγχάνει.

Τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας τῶν δυτικῶν πλειστάκις κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἀπηργόλησε τὴν ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἧτις ἐν ἔτεσι 1846, 1860, 1868, 1869, 1872 καὶ 1889 δεχομένη εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς δυτικούς ἱερεῖς καὶ διακόνους ὑπὸ δυτικῶν ἐπισκόπων κεχειροτονημένους, ἐθεώρησεν αὐτοὺς ὡς ἀπλοῦς λαϊκοὺς καὶ ἀνεχειροτόνησεν αὐτούς². Μὴ ἀναγνωρίζομένης οὕτω

1. Ὅρος Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως: Κυριλλου, Ἀλεξανδρείας Ματθαίου, Ἱεροσολύμων Παρθενίου (1756) ἐν Κανον. Διατ. Γεδιῶν τόμ. α', σ. 6, 252.

2. Γεδιῶν Κανονικῆ Διατάξεως Α'. 265 καὶ Βιογραφία Κωνσταντίου Α', τοῦ ἀπὸ Σινάϊου ὑπὸ Ἀριστοκλέους σ. 166.

3. Κανονικῆ Διατάξεως τόμ. Α', σελ. 369.

4. Αὐτόθι: τόμ. Β', σελ. 111.

5. Ὅρα ἀπορίαι. Ἰ Συνόδου 12 Ἀπριλίου 1876, 15 Σεπτεμβρίου, 5 Νοεμβρίου 1888 καὶ 21 Ἰανουαρίου 1889 ἐν Νομολογίᾳ Οἴκ. Πατριαρχείου σ. 359.

1. Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος δευτέρου χειροτονίαν δεῖξηται παρὰ τινος, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτὸς: καὶ ὁ χειροτονήσας. Εἰ μὴ γε ἄρα συσταίη ὅτι παρὰ αἰρετικῶν ἔχει τὴν χειροτονίαν. Τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας ἢ χειροτονηθέντας αὐτε πιστοὺς οὔτε κληρικούς εἶναι δυνατόν. Καν. ΕΗ' καὶ ΜΕ' ἄγ. Ἀποστόλων. Οὐ δεῖ αἰρετικῶν εὐλογίας λαμβάνειν, αἰτίαι εἰσιν ἄλογαί μᾶλλον ἢ εὐλογίαι. Καν. ΛΒ' τῆς ἐν Λαοδ. Συνόδου. Οὐκ οἶδα ἐπίσκοπον οὐδ' ἀριθμησάμ' ἐν ἱερασίᾳ Χριστοῦ τὸν παρὰ τῶν βεβήλων χειρῶν ἐπι καταλύσει τῆς πίστεως: εἰς προστασίαν προβεβλημένων Μ. Βασιλείου ἐπιστ. 240.

2. Νομολογία Οἴκ. Πατριαρχείου σελ. 371—373, ἔνθα ἐν μόνον παρὰδειγμα περὶ τοῦ ἐκνεύτου ἀπεντάται, ἐν ἔτει 1885-λαβὼν χώραν.

τῆς χειροτονίας τῶν καθολικῶν ἱερέων ἐπόμενον εἶναι ὅτι αἱ ὑπ' αὐτῶν τελοῦμεναι ἱερολογίαι τῶν γάμων θεωροῦνται παντελῶς ἄκυροι¹.

Τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας τῶν σχισματικῶν καὶ ἰδίᾳ τὸ περὶ τοῦ πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς ὑπὸ σχισματικοῦ καὶ καθηρημένου ἐπισκόπου χειροτονημένους κληρικούς οὐκέτι ἐλύθη. Τὸ ζήτημα τοῦτο σοβαρῶς ἀπησχόλησεν ἐπίσης κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας δεκαετίας τὴν ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἣτις, μετὰ μακρὰς ἐπ' αὐτοῦ συζητήσεις, ἐζήτησε τὴν γνώμην πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, αὗται δὲ διὰ τῶν ἀποκριτικῶν αὐτῶν ἐπιστολῶν, ἀναγνωσθεισῶν ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 19 Νοεμβρίου 1880, ἀποφαίνονται ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς τῶν τοιούτων ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ μετὰ τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν δι' ἀπλῆς χειροθεσίας καὶ εὐχῆς, μὴ μόνον χρωμένων, πλὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπορρινομένης κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τῆς ἀναχειροτονίας αὐτῶν, καταλειπούσης ὅμως τὴν ἑαυτῆς γνώμην τῇ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως, ἣτις οὕτω ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀπεράνη².

Ἐνεκα δὲ τούτου δὲν δυνάμεθα σαφῶς νὰ ἀποφανθῶμεν ἂν αἱ ὑπὸ σχισματικῶν κληρικῶν, χειροτονηθέντων παρ' ἐπισκόπων σχισματικῶν καὶ καθηρημένων τελοῦμεναι ἱεροπραξίαι εἶναι ἄκυροι ἢ ἔγκυροι. Προκειμένου ὅμως ἰδίᾳ περὶ τῆς ἱερολογίας τοῦ γάμου ὑπὸ σχισματικοῦ ἱερέως οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αὕτη εἶναι ἄκυρος, συμφῶνως ταῖς ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1835 καὶ 21 Ἰουλίου 1894 πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἐγκυκλίαις, ἀπαιτούσαις διὰ τὸ ἔγκυρον τῆς ἱερολογίας τοῦ γάμου προὔπαρξιν ἀδείας τοῦ ἀρμοδίου ὀρθοδόξου ἐπισκόπου, ἄνευ τῆς ὁποίας ἄκυρος τυγχάνει ὁ γάμος· εἶναι δὲ προφανές ὅτι ὀρθόδοξος ἐπίσκοπος οὐδεμίαν ἔχων σχέσιν πνευματικὴν πρὸς σχισματικὸν ἱερέα οὐδὲ ἄδειαν ἢ ἐντολὴν δύνανται νὰ δώσῃ αὐτῷ πρὸς τέλεσιν γάμου.

Ἀκύρου ὄντος κατὰ τὰ ἀνωτέρω παντὸς γάμου ὀρθοδόξου μετὰ ἑτεροδόξου, τελομένου ὑπὸ ἑτεροδόξου ἱερέως, σχισματικοῦ ἢ αἰρετικοῦ, ἔννοεῖται ὅτι ὁ ὀρθόδοξος σύζυγος, οὐδαμῶς συνδεόμενος πρὸς τὸν ἑτεροδόξον, νομικῶς καὶ κανονικῶς εἶναι ἐλεύθερος ἵνα συνάξῃ ἄλλου γάμου κοινωνίαν, μὴ ὑποχρεούμενος νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ μικτοῦ τούτου γάμου, ὄντος αὐτοδικαίως ἄκυρου, ὡς ἀνευλογητῶς εὐλογηθέντος³.

1. Πρακτ. Ἱ. Συνόδου 7 Ἀπριλίου 1877.

2. Ἀποφ. Ἱ. Συνόδου 7 Ἀπριλίου 1877, 5 Φεβρουαρίου 1874, 17 Μαρτίου, 24 Ἰουλίου 1869.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἑτέρου ζητήματος.

Β] Ἄν τις τῶν ἑτεροδόξων συζύγων, ὧν ὁ γάμος ἐτετέλεθη κατὰ τὸ δόγμα αὐτῶν, προσέληθῃ τῇ ὀρθοδόξῃ ἀναγνωρίζεται ὁ γάμος αὐτῶν;

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ προκειμένου περὶ μὴ χριστιανῶν συζύγων, ὧν ὁ ἕτερος ἐχριστιάνισεν, ἢ Ἐκκλησία ἐφαρμόζει τὴν πρᾶξιν τῶν ἀποστόλων κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ χριστιανισμοῦ, καθ' ἣν πᾶς προερχόμενος τῷ χριστιανισμῷ εὐπρόσδεκτος εἶναι καὶ καθ' ἣν, ἀναγνωριζομένου τοῦ προγενομένου γάμου, ἐπιτρέπεται τῷ χριστιανῷ νὰ διατελῇ ἐν τῷ γάμῳ τούτῳ μετὰ τῆς ἀπίστου γυναικὸς αὐτοῦ, ἂν καὶ αὕτη συνευδοκῇ συνοικεῖν αὐτῷ. Ἄν ὅμως ἢ ὁ ἄπιστος τῶν ἐν τῷ μικτῷ τούτῳ γάμῳ διατελούντων συζύγων ἀρνήται νὰ συμβῶσιν μετὰ τοῦ χριστιανοῦ ἢ ὁ χριστιανὸς ἀρνήται νὰ διατελῇ ἐν γάμῳ μετὰ τοῦ ἀπίστου, μὴ πειθόμενος νὰ προσέληθῃ τῇ ὀρθοδόξῃ, ὁ γάμος οὗτος διασπάται τῇ αἰτήσει τοῦ χριστιανοῦ ἐν ταῖς δυσὶ περιπτώσεσι ταύταις, κατὰ τὸν ὅσον κανόνα τῆς 5' οἰκουμηνικῆς συνόδου⁴.

Ἄλλ' αἱ περὶ ἀπίστου ἀποστολικαὶ καὶ συνοδικαὶ αὗται διατάξεις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐφαρμόζονται καὶ προκειμένου περὶ συζύγων χριστιανῶν μὴ ὀρθοδόξων;

Ὅντος δεδομένου ὅτι παρ' ἡμῖν ἐπιτρέπονται οἱ γάμοι τῶν ὀρθοδόξων μετὰ τινῶν ἑτεροδόξων, πρὸς ὀρθὴν τοῦ ζητήματος τούτου λύσιν δεῖον νὰ διακρίνωμεν ἂν ὁ μετὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὴν ὀρθοδόξιν τοῦ ἑτέρου τῶν ἑτεροδοξούντων συζύγων ὕριστάμενος γάμος εἶναι ἐκ τῶν ἀπαγορευομένων ἢ μὴ· καὶ ἂν μὲν ὁ γάμος οὗτος ἀπαγορεύεται, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ γάμου ὀρθοδόξου μετὰ αἰρετικοῦ μὴ προερχομένου πρότερον

1. Παῦλ. Α' πρὸς Κορινθ. ζ', 12, ὅρα ἀνωτέρω § 2.

2. Εἰ δὲ τινες εἶναι ἐν τῇ ἀπιστίᾳ τυγχάνοντες καὶ οὕτω τῶν ὀρθοδόξων ἐγκαταλεπόντες ποίμνην, ἀλλήλοις γάμῳ νομίμῳ ἠρώσθησαν, εἰς τὸ μὲν τὸ καλὸν ἐκλεξόμενοι, τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας προεβδραμεν, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ τῆς πλήνης κατεσχέθη δεσμοῦ μὴ πρὸς τὰς θείας ἀκτίνας ἀνεῖσαι ἐλόμενος (εὐδοκεῖ δὲ τῷ πιστῷ ἢ ἀπίστῳ συνοικεῖν ἢ τὸ ἔμπαλιν ὁ ἀπίστος τῇ πιστῇ) μὴ χωρίζεσθαι κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον ἠγίασται γὰρ ὁ ἀπίστος ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἠγίασται ἢ ἀπίστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρὶ. Κατ. ὅσον τῆς 5' οἰκ. Συνόδου. Σύνοταγμα. Θ. καὶ Ἱ. Καν. Π. σ. 471 ἔνθα καὶ σχόλ. Βαλαλαμῶνος ἀναφέροντος ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιοτάτου Πατριάρχ. κυρ. Θεοδοῦτο (1151—1153) διεζύγη βασιλικὸς βενιάντωρ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι ἀπὸ τῆς ἀπίστου γυναικὸς αὐτοῦ μετὰ πατριαρχικοῦ ὀρισμοῦ ὡς μὴ πειθωμένης βαπτισθῆναι κατὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς παράκλησιν.

τῆ ὀρθοδοξίᾳ, π. χ. ὁ ἕτερος τῶν ἀρμενίων συζύγων, τῶν στεφθέντων κατὰ τὸ ἀρμενικὸν δόγμα προσέρχεται τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ὅτε ὕφίσταται γάμος ἀπηγορευμένος μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ ἀρμενίου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐφαρμοστέαι τυγχάνουσιν αἱ ἄνω μνηστειοὶ διατάξεις· ἂν δὲ ὁ γάμος οὗτος εἶναι ἐκ τῶν ἐπιτετραμμένων, ἂν τ. ἔ. ὕφιστατο μεταξὺ δυτικῶν, διαμαρτυρομένων ἢ σχισματικῶν συζύγων, ὧν ὁ ἕτερος προσήλθε τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ὅτε πρόκειται περὶ γάμου μικτοῦ ἀναγνωρίζομενον ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, τότε οὐδὲς ὑπάρχει λόγος ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ἄνωτέρω ἀποστολικαὶ καὶ συνοδικαὶ διατάξεις, σκοπὸς τῶν ἐπιῶν εἶναι νὰ παράσχωσι τῷ ὀρθοδόξῳ ἀντιπρόσωπον τὸ δικαίωμα νὰ διαλύσῃ γάμον κατακρινόμενον ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιτρεπόμενον, οἷος τυγχάνει ὁ μετὰ δυτικῶν, διαμαρτυρομένων καὶ σχισματικῶν.

Μ. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ

δικηγόρος.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδοτός

Ἄρχιμ. Ἰωακείμ Φοροπούλου Δ. Φ.

ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α.

Ἐγγραφοῦ περὶ Μονῶν καὶ ἑξαρχίας

Βολιδόου—Πυργίου—Ψιφῶν

ἐν τῇ ἑπαρχίᾳ Χίου.*

Ἀριθ. 15.

Σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν Χίῳ Νέας Μονῆς.

Τὰ καλῶς ποτε ἐνεργήματα καὶ ἐπ' ἀγαθῶ καὶ συμφέροντι τέλει τὴν ἀρχὴν ἐποικοδομηθέντα τε καὶ συντελεσθέντα, εἶτα καὶ τῇ μακροῦ χρόνου παρατάσει διὰ τῆς κατὰ διαδοχὴν ἀνανεώσεως ἐπιβεβαιωθέντα, καὶ τὸ ἀσφαλές καὶ μόνιμον καὶ ἀπρητισμένον ὀλοτελῶς ἐκυτοῖς προσκτισθέντα, ταῦτα κατὰ πάντα καιρὸν τῆς καθηκούσης συστάσεως, ἀντιλήψεως τε καὶ διερευνήσεως παρὰ τοῖς προεστάναι λαχοῦσιν ἐπάξια κρίνεται. Ὁ δὲ τοιοῦτος κανὼν κἂν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσα κηδεμονίας χρῆζει ἐπὶ τῇ σφῶν διακονῇ χρῆσιμος ὦν, ἀναγκαῖος τε καὶ ὀφείλιμος, καθ' ὑπερτέρον τινα λόγον ἐπὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, εὐαγῶν τε οἰκῶν καὶ σεβασμιῶν Μονῶν τὴν ὀφείλειαν καὶ τὸ χρῆσιμον ἐπιδει-

κνυται. Ταύτη τοι καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ οἱ κατὰ καιροὺς τοὺς πνευματικούς αὐτῆς οἴκας ἐπιτετραμμένοι θεοθεν κυβερνηταὶ τὰ πανταχόθεν προσαγόμενα παλαιγενῆ καὶ ἀρχαῖα πατριαρχικὰ σιγίλλια, ὅσα κατὰ καιροὺς εὐλόγως καὶ θεοφιλῶς συνετάχθησαν καὶ διευτυπώθησαν, σταυροπηγιακὴν φιλοτιμίαν ἐπιβραβεύοντα ἐπισήμοις καὶ βασιλικαῖς σεπταῖς Μοναῖς, τὸ ἐλεύθερον αὐταῖς καὶ ἀδούλωτον διὰ πολλῶν προνομίων ἐπιχορηγοῦντα, οὐ μόνον ἐπαινεῖν καὶ ἀποδέχεσθαι μεμαθήκασιν, ἀλλὰ καὶ συνιστᾶν καὶ κρατύνειν ὅση δύναμις σπουδαζοῦσι καὶ ἐπιβεβαιοῦσι διὰ μεταγενεστέρων καὶ νεωτέρων πατριαρχικῶν σιγίλλίων οὐκ ἀπαναίνονται, ὅπως τῇ τοιαύτῃ κατὰ διαδοχὴν ἀνανεώσῃ πάσης ἐνδεχομένης βλάβης καὶ ἐπηρεῖας αὐτῆς ἀπκλιζῶσι καὶ τῶν καιρικῶν ἐρόδων ἀνωτέρως καταστήσῃσι. Στερηθῆσαι γὰρ ἐπὶ πολλῷ τῆς ἀνακκινώσεως καὶ λήθης συγγωθεῖσαι βυθοῖς ἀμυροῦσθαι περὶ καὶ τοῖς ἐπηρεχέειν βουλομένοις εἰσπεριήρητοι γίνονται. Ὅθεν καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν θεῖα ἐλέει κληρωσαμένη τὴν τῶν ἀπανταχοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν καὶ σεβασμιῶν Μονῶν κηδεμονίαν καὶ μέριμναν, οὐ διαλείπειται τῇ τοιαύτῃ προνοίᾳ χρωμένη καὶ ἐπὶ συστάσει περὶ τὰ ἱερὰ τοῦ Θεοῦ καταγώγια, ἀλλὰ σπουδῆν κατατίθεται ἀντιμαχθῆναι αὐτῶν κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τῆς Ἐκκλησίας ἔθος καὶ τὴν ἐνοῦσαν εἰσφέρειν αὐτοῖς βούθειαν ἐπὶ τῇ ἀνεκλείπτῳ διακονῇ, ὡς περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν σύστασιν αὐτῶν καὶ βελτίωσιν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν προσεκομισθῆ καὶ ἐνεφανίσθη ἤδη ἡμῖν γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλιωδες ἐν μεμβράναις, γεγονός ἐπὶ τοῦ προσηματισμένου Πατριαρχοῦ συναδέλφου ἡμῶν κύρ Παΐσιου, καὶ βεβαιοῦν ἑτέρᾳ τε γράμματα προεκδοθέντα μεταγενεστέρων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ ἄλλα προγενέστερα γράμματα τῶν πάλαι καὶ πρόπαλαι ἀοιδίμων Πατριαρχῶν, τοῦ τε μακαρίτου γέροντος κύρ Διονυσίου καὶ τῶν πρό αὐτοῦ, τοῦ γέροντος δηλονότι κύρ Παρθενίου, τοῦ κύρ Ἰωάσαφ, τοῦ κύρ Μητροφάνους, τοῦ κύρ Ἰερεμίου, τοῦ κύρ Θεολήπτου* καὶ τῶν μετ' ἐκείνους μέχρι τοῦ κύρ Νεοφύτου καὶ ἐπέκεινα, ἅπερ ἐπιβραβεύθησαν καθ' ἑκάστον καιρὸν τῇ ἐν τῇ περιφήμῳ νήσῳ Χίῳ κειμένη θεῖα καὶ ἱερὰ βασιλικῇ Νέᾳ Μονῇ, διαλαμβάνονται ὡς οἱ κατὰ καιροὺς ἀείμνηστοι βασιλεῖς ἐκεῖνοι, ἧτοι Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός, Κωνσταντῖνος Δούκας, Διογένης Ρωμανοῦ, Μιχαὴλ Δούκας, Νικηφόρος Βοτανειάτης, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεφάναντο διὰ βασιλικῶν αὐτῶν γραμμάτων τοῦ μηδένα διασεῖσαι καὶ παρασαλεύσαι οὐδέν τι τῶν τῆς Μονῆς ταύτης ἡθῶν τε καὶ τάξεων, ἀλλὰ ταύτην τὴν θεῖαν Νέαν Μονὴν αὐτοδέσποτον εἶναι καὶ αὐτόνομον καὶ ἐς αἰεὶ εἶσεσθαι,

* Συνεχίζεται ἀπὸ σελ. 186 - 188.

* ὁ κῶδις «Θεοκλήτου» κατὰ λῆθος.

ὥστε πάσης χειρὸς τε ἀρχοντικῆς καὶ ἐξουσιαστικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀνωτέραν συντηρεῖσθαι αὐτήν, καὶ τὸ αὐτοδέσποτον πλουτεῖν καὶ διατελεῖν ἐλευθεράν, ἀδούλωτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ἀνεόχλητον παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ καὶ ἐπὶ τῇ ἀποράτῃ ταύτῃ τῶν πάλαι βασιλείων ἐπεκυρώσαντο καὶ ἐπεβεβαίωσαν οἱ ρηθέντες ἀοιδιμοὶ Πατριάρχαι αὐτῇ ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν διὰ τῶν ἀπηριθμημένων ἀνωτέρω τοσούτων Πατριαρχικῶν συνοδικῶν αὐτῶν γραμμῶν, ἐπιβεβαιούτων κοινῶς ἀπάντων τὰ παλαιγενῆ ἐκεῖνα χρυσόβουλλα. Γὰρ νῦν δὲ δεηθέντων αὐθις τῶν πατέρων τῆς ρηθείας Μονῆς ἐπιβεβαιωθῆναι αὐτὰ ταῦτα καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετρούπολιτος δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλίου μετὰ τινος ἐφαρμοζούσης ἐπεξεργασίας καὶ σαφηνίσεως τοῦ ἐμπεριεχομένου ἐν τοῖς προλαβοῦσι γράμμασι, τύπον τε καὶ διορισμὸν συμβαλλομένης τῇ παρουσίᾳ τῆς Μονῆς καταστάσει καὶ τῇ εἰς τὸ ἐξῆς αὐτῆς ἐπὶ συστάσει καὶ ἀνεόχλησίᾳ, δεῖν ἔγνωμεν ἀποδείξασθαι τὴν αἴτησιν αὐτῶν ταύτην ὡς ὕλογον καὶ δικαίαν καὶ πρὸς σύστασιν καὶ βελτιώσιν αὐτῆς ἀφορώσαν. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποραινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἀπαξάπαντα τὰ προρηθέντα γράμματα, ὅσα ἐκπαλαι καὶ καθ' ἐξῆς μέχρις ἡμῶν ἐπιλοτιμήθησαν καὶ ἐπεβεβαίωθησαν τῇ ρηθείᾳ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ ἱερᾷ βασιλικῇ καὶ σεβασμιάκῃ Νέᾳ Μονῇ, χρυσόβουλλα τε καὶ λοιπὰ πατριαρχικὰ γράμματα περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, ἔχουσι τὸ κράτος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀμετάθετον καὶ ἀμετάσπρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Αὕτη δὲ ἡ Νέα Μονὴ σὺν τοῖς μετοχίοις αὐτῆς καὶ τοῦ ἀφιερωθέντος αὐτῇ ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βλακκαδιωτίσσης, τοῦ ἐν τῇ χώρῃ Καλλιμασίᾳ· ἔτι δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ Μετοχίου καὶ Μοναστηρίου αὐτῶν τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἡλίου ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῆς μεγάλῃς λάκκας καὶ πάντων τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτῶν, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, εἴη ἐλευθέρα, αὐτόνομος καὶ ἀδέσποτος, ἀδούλωτος, ἀνεόχλητος, ἀκαταπάτητος καὶ ὅλως ἀνεπιδέσμετος παρὰ παντὸς προσώπου ἀρχιερατικοῦ τε καὶ ἱερατικοῦ, καὶ μήτε ὁ κατὰ καιροῦς Μητροπολίτης Χίου, μήτε ἄλλος τις μικρὸς ἢ μέγας ἔχη ἄδειαν ζητεῖν τι πολὺ ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῆς Μονῆς ταύτης, μήτε παρὰ τινος τῶν τῆς Χίου κληρικῶν ἢ τῶν κατὰ καιροῦς πατριαρχικῶν ἐξάρχων ἐνοχλεῖσθαι αὐτήν. Οἱ δ' ἐν αὐτῇ μονάζοντες ὁσιώτατοι πατέρες διάκωσι ἀθόρυβοι καὶ ἀνεόχλητοι ὡς προσήκει τῷ ἀγγελικῷ σχήματι, μνημονεύοντες παρησιᾶς μόνου τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ μηδὲν ἄλλο ἀπαιτοῦντος τοῦ κατὰ καιροῦς Πατριάρχου, ὡς περ ἴστιν ἐν πάσι τοῖς βασιλικῶν Μοναστηρίοις. Ἐτι δὲ κυβερνεῖσθαι

τὴν αὐτὴν ταύτην Μονὴν κατὰ τὴν τάξιν τῶν βασιλικῶν χρυσόβουλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγιλλίων, καὶ καὶ φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς καθόλου καὶ ἐκπληροῦσθαι ἐθέλομεν ἐν τε ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς Μετοχίοις τοῖς οὖσι μετὰ τοῦ μετέπειτα ἀφιερωθέντος αὐτῇ ναοῦ, ὡς εἴρηται, τῆς Βλακκαδιωτίσσης, καὶ τοῦ ἐν τῇ Σάμῳ Μετοχίου τοῦ προφήτου Ἡλίου, ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ αὐξήσει τῆς εἰρημένης θείας Μονῆς, κεφαλὴν δὲ καὶ προστώτα τῶν ἐνασκουμένων πάντων εἶναι τὸν κατὰ καιροῦς ἡγούμενον, ἔχοντα καὶ τὰς ἐκπάλαι αὐτοῦ ἀξίας καὶ τιμὰς καὶ διαίχοντα ὡς καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἡγούμενους, φέροντες καὶ πατερίζοντες κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθιμον τῆς Μονῆς ταύτης ὅπου ἂν προσκληθῆι, καὶ ἔχειν ἄδειαν προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλῃ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ ἐκτελεῖν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτῶν τὰς τυχοῦσας χειροτονίας ἀκωλύτως κατὰ τὴν κανονικὴν παρατήρησιν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ταρῆνας μέλλοντας ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτῷ μηδένα τολμᾶν κωλύειν· ἔτι δὲ τοὺς ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ πατέρας ἔχειν ἄδειαν ὅπου ἂν προσκληθῆεν κείρην μοναχῶν· τοὺς βουλομένους ἐν τῇ αὐτῶν Μονῇ συνταχθῆναι, ὡσαύτως καὶ μονάζουσας τὰς βουλομένας μονάσαι ἐν τῷ Μετοχίῳ αὐτῶν, τῷ ἐν τῇ Καλλιμασίᾳ, κληρονομεῖν τε καὶ λαμβάνειν ἀνεμποδίτως τὰ πράγματα τῶν τελευταίωντων καλογήρων τῆς Μονῆς ταύτης ἢ ἔσω τῆς πολιτείας ἢ ἔξω ἐν τοῖς χωρίοις, μὴ τολμώντος τοῦ μητροπολίτου Χίου ἐνεχλεῖν αὐτοῦ· περὶ τούτων ἡ ἐμποδίζειν τὸν μέλλοντα ταρῆνα ἐν τῇ Μονῇ αὐτῶν, ἢ ζητεῖν λαβεῖν ἀπὸ τοῦ ψυχικοῦ ἐκείνου ἀφιερώματος. Πρὸς τοῦτοις ἐχέτωσαν ἐξουσίαν οἱ τῆς Μονῆς ταύτης πατέρες ἐκλέγειν κατὰ καιροῦς καὶ ἀποκαθιστᾶν ἡγούμενον ὃν ἂν βούλονται, ἄλλω δὲ τινι μὴ ἐξῆστῳ προβάλλειν ἐκείσει ἡγούμενον κατ' οὐδένα τρόπον. Ὁ δὲ κατασταθεὶς ἡγούμενος μετὰ τῶν ἐνασκουμένων πατέρων ὀφείλουσι προνοεῖν καὶ φροντίζειν πάντων τῶν πρὸς σύστασιν, αὐξήσειν τε καὶ βελτιώσιν συντεινόντων τῆς σεβασμίας ταύτης Μονῆς, καὶ αὐτοὶ μόνον καθ' ἑαυτοῦς ἔχουσι διεξάγειν καὶ διακρίνειν πάντα τὰ χρεώδη αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπικρατήσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀρχαίαν συνθήκην, ἀποκαθιστᾶν τε χρεῖας οὐσης ἐπιτρόπους καὶ διοικητὰς κατ' ἴδιαν ἐκλογῆν καὶ κρίσιν ἐκ τῶν λαϊκῶν καὶ ἀρχόντων χριστιανῶν, οὓς ἂν ἐπιγνώσιν ἀξίους, προσφορωτέρους τε καὶ λυσιτελῶς ταῖς συμπιπτούσαις κατὰ καιροῦς πολιτικαῖς καὶ ἐξωτικαῖς αὐτῶν χρεῖαις καὶ μηδένα ἐξωθεν ἐπιμύνησθαι καὶ ἐπιπηδᾶν βίβη εἰς τὸ ἐπιλαβῆσθαι τῆς τοιαύτης ἐπιτροπῆς· ἀλλὰ καὶ ὅσαι μοναστηρικαὶ χρεῖαι ἀκριβεστέρως ἐπισκέψαις ἐνεκα χρῆζουσιν ἀναφέρεσθαι πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐπὶ δευροδύσει τῆς Μονῆς ταύτης, ἢ πρὸς οὐδένα ἄλλου ἔχουσι ἀναφέρεσθαι εἰμὴ ὑπὸ τοῦ ἡγούμενου (καὶ τῶν πατέρων) καὶ τῆν τοιαύτην ἀναφορὰν μόνην ὡς γνησίαν εἰσακούεσθαι καὶ τὸ πιστὸν

ἔχειν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἔ-εραν τινὰ παρ' οἰοῦντι τινος προσώπου γινομένην καὶ συνελόντι πάντα [τὰ ἀρχαῖα] ἔθη κρατεῖν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ καὶ τὴν παλαιὰν αὐτῆς τάξιν καὶ συνήθειαν καὶ διατύπωσιν σώζεσθαι ἀμεταποίητον κατὰ πάντα καὶ εἰς τὸ παντελὲς ἀπαρχάρακτον. Ὁς δ' ἂν βουλευθῆναι ἀθετῆσαι καὶ παρασχεῦσαι τὰ ἀνωτέρωειρημένα, τὰς ἀποράσεις ἀπλοῦντι τῶν χρυσοβούλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγίλλων ὡς καὶ τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐπεξεργαστικώτερον δηλωθέντα καὶ προσδιορισθέντα καὶ καταπεμβῆναι τῆς Μονῆς ταύτης καὶ βλεῖναι τοῦ ἐν αὐτῇ πατέρος ἢ τῶν Μετοχιῶν αὐτῆς καταπετῆσαι καὶ τὰ πρός αὐξήσιν καὶ βελτιώσιν αὐτῆς κωλύσαι, ἢ τὰ περὶ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀρχαίας τάξεως καὶ συνθέσεως αὐτῶν πειραθῆναι συγγέμι καὶ συνταράξαι, ὁ τοιοῦτος τοῦ μὲν ἱερτικῶν ὡν καταλόγου ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας, καταφρονῶν δὲ τῆς ἀρχαίας καὶ ἀφωρισμένους ἀπὸ Θεοῦ, ὡς ὑπόδικος τελείῃ καθιέρσειν λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ καταραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄ-ἀλυτος καὶ πάσαις τῆς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ραῖς ὑπόδικος καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀνθέμιατι ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τοῦ ἀσθέστου πυρός. Ὅθεν εἰς διηνεκὴ ἀσπλάχνειν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλωδες ἐπιβεβιωτῆριον καὶ ἐπεδόθη τῇ Νέῃ Μονῇ ταύτῃ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χ'ἴηλ' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον Ἰνδικτιῶνος α'.

† Νεόφυτος ἑλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης.

† ὁ Καισαρείας Παρθένιος. — † ὁ Κυζικίου Ἀνανίας. — † ὁ Νικομηδείας Θεόκλητος. — † ὁ Νικαίας Καλλιπικος. — † ὁ Χαλκιδόνος Καλλιπικος. — † ὁ Τυρνόβου Ἀνθίμιος. — † ὁ Βιζύνης Ἰωαννίκιος. — † ὁ Σογρίας Ἀναστάσιος. — † ὁ Δέρκων Σαμωνήλ.

Σημείωσις. Ἀνεγγραφή ἐκ τοῦ Β' πατριαρχικοῦ κώδικος, σελ. 4. Ὁ ἐκεῖνος αὐτὸς πατριάρχης ἐστὶν ὁ ἀπὸ Καισαρείας Καππαδοκίας Νεόφυτος ὁ 5' πατριαρχεύσας τὸ πρῶτον κατὰ τὰ ἔτη 1734 — 1740.

Ἄρθ. 16.

Σιγίλλιον περὶ τῆς ἐξαρχίας Πυργίου-Βολισσοῦ - Ψιρῶν.

Παῖδιος ἑλέφ Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης

Προὔργιαίτατος καὶ ἀναγκαιότατος πρὸ πάντων παντὶ δικαιοσύνης λόγῳ καὶ κατὰ χρέος ἀπαραιτήτων ὀφειλόμενον τῇ κοινῇ Μητρὶ καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃ τοῦ

Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καθέστηκε τὸ πνευματικῆς ἐπισκέψεως καὶ ἀρχιερατικῆς προστασίας εὐμοιρεῖν πάντας τοὺς τῇ χριστιανικῇ ἐπωνυμίᾳ σεμνονομήτους τόπους καὶ εὐσεβεῖς διαλάμποντας καὶ μηδεμιᾶς τῶν παραιοῦν τῶν ὑποκειμένων τῷ ἀγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ τε καὶ Οἰκουμηνικῷ τούτῳ θρόνῳ τῆς τοιαύτης θεοβραβεύτου χάριτος στέρσκειν, ἅτε πηγῆς τε καὶ χορηγοῦ πάντων τῶν ἄλλων τῆς ἐκκλησίας μυστηρίων καὶ οὕτως ἀναγκαίως οὔσης παντὶ τῷ χριστωνόμῳ πληρωμάτων ὅσῳ περ ψυχῇ τε τῷ σώματι καὶ τοῖς ὑπὸ σελίνῃ ὁ ἥλιος ὁ μὲν γὰρ πάντα τὰ γήινα ζωογονεῖ καὶ φωτίζει, τρέφει τε καὶ αὖξει ἢ δὲ ταῖς δι' αὐτῆς χορηγουμέναις χάρισι τε καὶ μαρμαρυγαῖς τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος πάσα· τὰς τῶν ὀρθοδόξων ψυχὰς ἀναζωοποιεῖ καὶ κατακαύζει, τροφῇ τε τῇ ἐπουρανίῳ μυστικῶς ἐκτρέφει καὶ εἰς πνευματικὴν ἐπίδοσιν αὖξει καὶ πρὸς οὐρανούς· ἄρθον ἀναβιβάζει καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν τοῦ Σωτῆρος παραστάσεως ἄξιον ἀποκαθίστηναι. Ταῦτ' ἄρα εἴτε μέλη, εἴτε μέρη παραιοῦς τινός· ἔφθασαν ὡς δὴ πῶς πατριαρχικῆς δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ τῆς ὀλομελείας τοῦ ὀπερ ἀνέκαθεν καλῶς συνετέλεσσαν σώματος ἐκκοπήναι καὶ τῆς ἡ' ἔλαχον ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ πνευματικῆς ἐπισκέψεως ἐκπεσεῖν καὶ ἀποστερηθῆναι καὶ ἐξαρχικῆ ἐπωνυμίᾳ τιμηθῆναι καὶ ὑπὸ λαϊκῶν προσώπων μετὰ πατριαρχικῆς φιλοτιμίας διαφόρως διοικεῖσθαι καὶ ἐπισκέπτεσθαι, οἱ κατὰ καιρὸς μεταγενεσθέντες τῶν πνευματικῶν οἰάκων τοῦ παγκοίνου τουτοῦ σκάφους τῆς ἐκκλησίας ἐπιλημμένοι καὶ τὴν καθόλου ποιμαντορίαν ἄνωθεν ἐμπειπιστευμένοι, κηδεμονικῶς τε καὶ ἐμπρόσως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων προνοούμενοι καὶ φροντίζοντες, τῇ αὐτῇ πνευματικῇ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ ἀνωσώζειν τε καὶ ἀνακτάσθαι καὶ ἀνακαλεῖν τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν προτέραν σφῶν αὐτῶν κρείττονα κατὰστασιν, μεταρρυθμίζειν τε καὶ συναρμόττειν καὶ συνάπτειν τὰ μέρη τῶ ὅλῳ εὐλόγως καὶ σὺν τῷ δικαίῳ οὐκ ἀπαναίνονται.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἰκανὰ τινὰ μέρη τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Χίου, ἡ τε Βολισσός, τὸ Πυργίον καὶ τὰ Ψιρὰ μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἱερῶν μονυδρίων, τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου δηλαδὴ εἰς τὰ Ψιρὰ, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς τὰ Διευχά, ἐτι δὲ καὶ μετὰ τῶν περίξ αὐτῶν χωρίων, δηλονότι Σιδηροῦντα, Διευχά, Φυτὰ, Σπυροῦντα, Πισπιλοῦντα, τὰ Μάρκου, Πυραμᾶ καὶ τῶν λοιπῶν πρὸ πολλῶν ἡδὴ χρόνων ἔφθασαν ὅπως δὴ πῶς πατριαρχικῆ ἰσχύι καὶ ἐξουσίᾳ,

* Οὕτω ὁ κώδιξ κατ' ὀνομαστικῆν. Παντα τὰ χωρία ταῦτα ὑπάρρουσι ὡν ἐστὶ Χίῳ, πλην τῶν Μάρκου, ὡς προσημειώθη, ἀγνοῶ δὲ εἰ ὑφίσταται ἐν Διευχῶσι μονυδρίον τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

ἀφαιρεθῆναι τε καὶ ἀποσπασθῆναι τέλεον τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως καὶ ἐξαρχικά ὀνομασθῆναι τε καὶ ἀποκατασταθῆναι καὶ διαφόροις λαϊκοῖς προσώποις κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν ἔκτοτε ἄχρι τοῦδε εὐεργετῆσθαι καὶ φιλοτιμῆσθαι καὶ ὑπ' αὐτῶν δι' ἐπιτρόπων, λαϊκῶν καὶ κληρικῶν ὄντων, διοικεῖσθαι καὶ διεξάγεσθαι ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐπιτετραμμένον, ἀλλ' ἀπᾶρον καὶ πάντη ἀνυκνεῖον τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὄροις τε καὶ κανόνι· καὶ γὰρ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ τοῖς κοσμικοῖς τὰ κοσμικά ἐπιτέτραπται· κέντεῦθεν τῆς ἀναγκῆς τε καὶ ἀεννάως ὀφειλομένης διενεργεῖσθαι καὶ ἐκτελεῖσθαι, καθὼς καὶ ἐν παντὶ χριστιανικῷ τοπῷ ἀρχιερατικῆς προστασίας· ἐν στερεῇσι ἐτύγγανον· ταῦτη τοι συνοδικῶς ἤδη συνδιασκεψόμενοι, δέον ἐκρίναμεν καὶ ἀπεφηνάμεθα, ὅπως τὰ ἐξαρχικὰ ἐπωνυμῆα κατὰ καιροῦς ὁποσοῦν τιμηθέντα πάντα ταῦτα μέρη τῆς αὐτῆς ἐπαρχίης Χίου ἀνακληθῶσι καὶ ἀποκατασταθῶσιν αὐθις κατὰ χώραν, συνενωθῶσι τε καὶ συναρμοσθῶσι καὶ συναφθῶσι κατὰ πάντα δίκαιον λόγον τῷ ὅλῳ σώματι τῆς Μητροπόλεως ταύτης καὶ μένωσιν ἀναπόσπαστα καὶ ἀναρχίρετα εἰς κίονα τὸν ἅπαντα, ὡς ἀνεκάθεν, ἴδια αὐτῆς ἐνοριακὰ δίκαια τε καὶ κτήματα, καὶ ὑπὸ τὴν καθ' αὐτὸ ἐξουσίαν καὶ δεσποτικὴν καὶ πνευματικὴν διοίκησιν καὶ ἐπίσκεψιν τοῦ τε ἡγῆ ἱερωτάτου μητροπολίτου Χίου καὶ ὑπερτίμου, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κυρ Διονυσίου καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ ἀρχιερατευόντων καὶ ὑπ' αὐτῶν νέμονται ἐξ ἅπαντος, ἀξιοῦμενα τῆς προτέρας ὡς εἰκὸς ἀναγκῆς τε καὶ ἀδιαλείπτου πνευματικῆς ἐπισκέψεως τε καὶ διοίσεως καὶ ἀρχιερατικῆς περιθάλψεως. Τοῦτου χάριν γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ ὀνομαστί πάντα τὰ εἰρημμένα μέρη τῆς μητροπόλεως Χίου, ἧ τε Βολισσός, τὸ Πυργίον καὶ τὰ Ψιρρὰ σὺν τοῖς ἐν αὐτοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις καὶ προαφηρηθημένοις χωρίοις μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἀπερωμαζῶν αὐτῶν κινήτων τε καὶ ἀκινήτων ὑπάρχουσιν ἐλευθερὰ πάντη καὶ ἀπῆλλαγμένης τῆς ἑξ ἑλαχον ὁπωσδήποτε κατὰ καιροῦς ἐξαρχικῆς ἐπωνυμίας καὶ ἐξουσίας καὶ μένωσιν ὁλοσχερῶς τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον εὐλόγως καὶ σὺν τῷ δικαίῳ συνηνωμένα τε καὶ συνημμένα καὶ προσηλωμένα καὶ προσκεκληρωμένα καὶ ὑποκείμενα τῇ ἀγιωτάτῃ μητροπόλει ταύτῃ Χίου ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπαστως καὶ εἴησαν καὶ λέγωνται καὶ παρὰ πάντων γινώσκονται καθὼς καὶ ἀνεκάθεν ἐνοριακὰ τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως καὶ ὡς μέρη αὐτῆς γνήσια πρὸς τὸ ὅλον ἀναφερόμενα, καὶ μόνος ὅ τε ἡδὴ προρρηθεὶς ἱερωτάτος μητροπολίτης Χίου καὶ συναδελφός ἡμῶν κυρ Διονύσιος καὶ οἱ μετὰ τοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ ἀρχιερατευόντες ἔχωσι ταῦ-

τα πάντα ὑπὸ τὴν τελείαν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν αὐτῶν καὶ ἀρχιερατικὴν προστασίαν καὶ πνευματικὴν ἐπίσκεψιν καὶ διοίκησιν, καὶ νέμονται καὶ λαμβάνουσι πάντα τὰ ἐξ ἐκείνων συνῆθη ἐκκλησιαστικά εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα ἐξ ἀποφάσεως. Ἔχει οὖν ὁ κατὰ καιροῦς ἀρχιερεὺς, ἱερωτάτος μητροπολίτης Χίου αὐτοτελὴ ἀδειαν καὶ ἐξουσίαν εὐλογεῖν τε καὶ ἀγιάζειν ἀρχιερατικῶς πάντα τοὺς ἐκείσε χριστιανούς καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικά ἐκτελεῖν ἀκωλύτως μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, καθὼς ἐν πάσῃ τῇ λοιπῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν καὶ θεωρεῖν νομίμως καὶ κανονικῶς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τόπον ἀποκαθιστᾶν, κληρικούς τε καὶ ἀναγνώστας σφραγίζειν, ὑποδικόνους τε καὶ διακόνους χειροτονεῖν καὶ εἰς τὸ τὸν προεβυτέρων προβιβάζειν ἀξίωμα, μοναχοῦς τε καὶ μοναζούσας κείρειν, θεοῦς νκούς, καθιερούν ἐπὶ σταυροπηγίοις ἰδιοῖς, πνευματικούς πατέρας ἐγκαθιστᾶν δι' ἰδίων ἐνταλτηρίων, δεσπόζειν τε καὶ ἐξουσιάζειν πᾶσων τῶν ἐκείσε ἐκκλησιῶν τε καὶ μοναστηρίων καὶ ὡς οἷόν τε φροντίζειν καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, καταρτίζειν τε καὶ νοουθετεῖν πνευματικῶς τὸν ἐν αὐτοῖς χριστιάνωμον λαόν, πάντα τὰ ψυχοπελῆ καὶ σωτήρια δόγματα τε καὶ ἐντάλλματα, τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γινόμενος κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ἵνα πάντας ἢ τοὺς πλείονας κερδήσῃ· καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἐκτελεῖν ὡς ἀρχιερεῦσιν ἀνήκει τε καὶ καρποῦσθαι καὶ λαμβάνειν πάντα τὰ ἐμπίπτοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικά εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα σώα τε καὶ ἀνελλιπῆ, ὀφειλόντων καὶ πάντων τῶν ἐκείσε χριστιανῶν ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν τὸν κατὰ καιροῦς Μητροπολίτην Χίου μόνον γινώσκειν νόμιμον καὶ κανονικῶς καὶ γνήσιον αὐτῶν ποιμένα καὶ ἀρχιερέα καὶ καθολικὸν κυριάρχη καὶ πνευματικὸν προστάτην καὶ πατέρα καὶ δεσπότην καὶ φροντιστὴν τῆς σωτηρίας αὐτῶν καὶ ἀπονέμειν τῇ αὐτοῦ ἱερότητι πᾶσαν τιμὴν καὶ ἀγάπην, εὐλάβειάν τε καὶ εὐπεθεῖαν καὶ δεξιῶσιν κατὰ τὸ πρέπον καὶ δίκαιον, καὶ παρέχειν εἰρηνικῶς τε καὶ εὐπειθῶς πάντα τὰ ἀνήκοντα καὶ ἐμπίπτοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικά εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα σώα καὶ ἀνελλιπῆ καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνομαστικῶς ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις ὡς νενομίσται καὶ κατ' οὐδὲν αὐτῷ ἀντιφέρεισθαι ἢ ἐναντιοῦσθαι ἀτάκτως, συντρέχειν τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐν πάσαις ταῖς ἀναγκαῖς αὐτοῦ ἐκκλησιαστικαῖς χρεῖαις καὶ ὑποθέσεσιν, ὅστις δ' ἂν τῶν ἀπάντων φανῇ ἐναντίος καὶ ἀπειθής καὶ ἀνυπότακτος τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν δικαίᾳ ταῦτ' ἀπορᾶσαι καὶ τολμήσῃ οἰφθῆναι τρόπῳ λόγῳ ἢ ἔργῳ ἀνατρέψαι καὶ ἀθετήσαι καὶ διασεισαι τὸ παράπαν τι τῶν ἐν τῷ παρόντι εὐλόγως καὶ σὺν τῷ δικαίῳ διοριζομένων καὶ ἐπιχειρήσῃ ἀντιποινηθῆναι ὅλως τοῦ πολλοσθημορίου ἐκ τοῦ ἐνορια-

κου τούτου δικαίου τῆς ἐπαρχίας ταύτης Χίου, ὁ τοιοῦτος ὅποιος ἂν εἴη τῆς αἰῶς τε καὶ βελουτοῦ ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ζωοποιου καὶ ἀδιαίρετου ἁγίας Τριάδος τοῦ ἐνὸς τῆ φύσει ἁγίου Θεοῦ ἡμῶν καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαίος· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθείσαν, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς κληρονομήσει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγγόνην τοῦ Ἰούδα, στένων εἴη καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἡ ὄρη τοῦ Θεοῦ εἴη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδύτου Ἰούδα καὶ τῶν θεομάχων Ἰουδαίων τῶν σταυρωσάντων τὸν Κύριον τῆς δόξης, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ εἶδῃ πώποτε ἐφ' οἷς ἐργάζεται καθ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ· τὰ πράγματα καὶ οἱ κόποι καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ εἴσαν εἰς παντελῆ ἀρανισμόν καὶ ἐξολοθρευτὴν καὶ ἐν μιᾷ γενεᾷ ἐξελθειν τὸ μνημόσυον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ ἀπὸ βίβλου ζώντων καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος· ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν ἐν μεμβράναις σιγιλλιωδὲς γράμμῃ καταπτρωθὲν ἐν τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐπέδωθη τῷ διακληθέντι μητροπολίτῃ Χίου, Βολισσοῦ, Πυργίου καὶ Ψιρῶν καὶ ὑπερτίμῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρ Διονυσίῳ, ἀψίμῳ κατὰ μῆνα Ἰουλίον ἐπινεμήσεως θ'.

Ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ, ὁ Ἁρακλείας Γεράσιμος, ὁ Νικαίας Καλλίνικος, ὁ Ἰαλικηθόνος Γαβριήλ, ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος, ὁ Νεοκαισαρείας Διονύσιος, ὁ Βερροίας Σαμουήλ, ὁ Πισιδείας Κοσμῆς, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γεράσιμος, ὁ Ἀρίστου Ἰάκωβος, ὁ Φιλιππουπόλεως Θεόκλητος, ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος, ὁ Διδυμοτείχων Ἀλέξανδρος, ὁ Χριστιανουπόλεως Δαυιδῆλ, ὁ Προϊλάβου Καλλίνικος, ὁ Εὐνθης Μητροπόλεως, ὁ Λήμνου Παρθένιος, ὁ Δέρκων Σαμουήλ, ὁ Σαυτορίας Διονύσιος.

Σημ. Μετεγγραφή ἐκ τοῦ Ε' πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 48.
Ὁ ἐκδότης αὐτὸς πατριαρχῆς· ἐστὶν ὁ ἀπὸ . . . Παΐσιος ὁ . . . πατριαρχεύτας τὸ . . . ἐν ἔτει . . . ἡ δὲ ἱστορικὴ καὶ τοπογραφικὴ αὐτοῦ σημάτια οὐ χρῆζει ἐξήρασεως.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ*

* Ἄνθιμος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικός Πατριαρχῆς.

Ἡ Μετρίότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐκκλησιαστικοῦ εὐεργετηρίου γράμματος δηλοποιεῖ, ὅτι προηγήμενη ὑπὸ φιλοτιμίας Αὐτῆς ἐκκλησιαστικῶς τι-

μῆσαι τὴν ἀγιωτάτην Μητρόπολιν Σισανίου, ἄτε δὴ εὐσεβεῖ κομῶσαν λαῶν καὶ εὐμοιρήσασαν λόγου ἀξίου φρονίμου τε καὶ ἐναρέτου ἀρχιερέως καὶ πνευματικοῦ προστάτου, φαινὸν δὴ τοῦ ἡδὴ κανονικῶς ἀποκαταπαθέντος ἐν αὐτῇ ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἡμῶν ἀδελφοῦ ἐν Χριστῷ καὶ συλλειτουργοῦ κυρίου Μελετίου, διὰ ταῦτα κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, καὶ τὰ ἀρχαῖα τε καὶ νεώτερα παραδείγματα, ἔγνωμεν ἀπονεῖμαι τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ τὸν τίτλον τοῦ λέγεσθαι καὶ ρημιζέσθαι διὰ παντός τοῦς κατὰ καιρὸν ἀρχιερεῖς καὶ κυριάρχους αὐτῆς ὑπερτίμους καὶ ἐξάρχους Μακεδονίας, ἀρχομένης τῆς τιμῆς τῆς ἐπωνυμίας ταύτης ἀπὸ τοῦ ἡδὴ κανονικοῦ Αὐτῆς προστάτου. Ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐκκλησιαστικῶς ἵνα ὁ εἰρημένος ἱερωτάτος Σισανίου, ἀγαπητὸς ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς κύριος Μελέτιος ὑπάρχῃ τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ λέγῃται καὶ παρὰ πάντων γινώσκῃται ὑπερτίμος καὶ ἐξάρχος Μακεδονίας ὡς περὶ δὴ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα τὴν ἐπαρχίαν ταύτην διαδεξόμενοι ἔχουσιν ἀξιοῦσθαι τῆς αὐτῆς ἐπωνυμίας καταχωρημένης ἡδὴ ἐν τοῖς συναγματάσι, ὡς τε διὰ παντός γράφεσθαι τε αὐτὴν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς γράμμασι καὶ ρημιζέσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χροστοσασίαις, καθὰ νενομίσταί.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐπέδωθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον τῆς ἐπαξίου ἐκκλησιαστικῆς φιλοτιμίας εὐεργετηρίου γράμμα τῷ διακληθέντι ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Σισανίου ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Μακεδονίας, ἀγαπητῷ ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρίῳ Μελετίῳ.

α ω ν θ, κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον.

Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος
ἀποφαιρέται.

Ἀλέξανδρος Λάσκαρις.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαδεχθεὶς κατὰ Μάϊον τοῦ 1864 τὸν ἀποθανόντα Μελέτιον, ἦν εἰς τῶν διαπρεπεστέρων κληρικῶν λαβῶν ἐνεργὸν μέρος εἰς πλείστα σπουδαῖα ζητήματα τῆς ἐποχῆς ταύτης, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου, ὕστερον δὲ καὶ ὡς καθηγητῆς τῆς θεολογίας καὶ σχολάρχης τῆς Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐτέλεσεν ἐν Ρωσίᾳ, ἔνθα διὰ τοῦ μεγάλου φήμης τότε ἀπολαύοντος Γρηγορίου τοῦ Βεγλερῆ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Ρωσίας συνεστήθη, τῆς ρωσομαθεῖας δὲ αὐτοῦ πρόκειται ἀσφαλίστατον τεκμήριον ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτοῦ ἱστορία, ἣν ἐκ τοῦ ρωσικοῦ μετέφρασεν. Ἦν ἐπαρχίαν Σισανίου διακατατήσας ὁ Ἀλέξανδρος ἐπὶ πάντε περιπότου ἔτη, ἧτοι μὲχρι τέλους Ἀπριλίου τοῦ 1869, ἀποθνήσκει κατ' ἄλλους μὲν δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῶν ὑψηρῶν αὐτοῦ τῆ ὑποκινήσει ἐθρῶν, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ ὀξείας νόσου. Τὸ προμνημονευθὲν χειρόγραφον

ἀναφέρει περί τοῦ Ἀλεξάνδρου τὰ ἐξῆς. « Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀνέλαβε τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῆς θεοσώτου ταύτης ἐπαρχίας ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ Σχολάρχης τῆς Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς Ἀλέξανδρος ὁ Δάσκαρις, ἀνὴρ θεμιουργός καὶ συγγραφεὺς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. »

Θεόφιλος.

Ὁ Θεόφιλος ἀπὸ ἐπίσκοπος Σταγῶν ἐκλεγείς Μητροπολίτης Σισανίου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ μακρῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ Μάϊον τοῦ 1869, διεκράτησε τὴν ἐπαρχίαν ταύτην μέχρι τῶν ἀρχῶν 7θρίου τοῦ 1872, ἧτοι ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας τρεῖς, ἔκπτωτος γενόμενος ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ στ'. Ὁ Θεόφιλος ἀρχιδιάκονος ὑπάρχων τοῦ Χαλκηδόνος Γερσίου, ἐξελέγη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1859 ἐπίσκοπος Σταγῶν, ἐπὶ ἔτη ἕξ καὶ δέκα διατελέσας τοιοῦτος, ἐκλεγείς δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν τῆς Σωζοχαρτοπόλεως ἀποθνήσκει κατ' Αὐγουστον τοῦ 1882 ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα παρικτηθεὶς διέτριβεν. Ὁ Θεόφιλος ὤρμητο ἐν Μεγαρόβου τῆς Μακεδονίας, ὡς Σωζοχαρτοπόλεως δὲ εὐρίσκειται ὑπογεγραμμένος καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Κωνστ) πόλεϊ περὶ τοῦ βουλγαρικῶ ὁρίσματος συγκροτηθείσης μεγάλῃς κληθείσης Συνόδου.

Περὶ τῆς ἀρχιερατικῆς δράσεως τοῦ Θεοφίλου ἔγραψεν ἄλλοτε ἡ Ἐκκλ. Ἀλήθεια ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην (« Ἐκκλ. Ἀλήθεια, ἔτος 1882 τευχ. β', σελ. 43) ὡς λίαν χαρακτηριστικῶς γράψασαν τὰ κατ' αὐτόν.

Ἀμβρόσιος.

Ὁ τὸν Θεόφιλον διαδεχόμενος Ἀμβρόσιος, ὁρμώμενος ἐκ Βαρεχωρίου Κωνστ)πόλεως, ἐποίμανεν ἐπὶ 5 περίπου ἔτη τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου, ἧτοι μέχρι τοῦ ἔτους 1877, ὅποτε εἰς Χίον μετατίθεται. Ὁ Ἀμβρόσιος οὗτος ἐπίσκοπος τὸ πρῶτον διατελῶν, ὑπὸ τὸ ψιλὸν ὄνομα τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμπύρας ἐπισκοπῆς Λαμψάκου, ἐν ἔτει 1872 ἐκλέγεται Σισανίου, συνοδικὸν δὲ μέλος διατελῶν ἐν ἔτει 1877 ἐκλέγεται Χίου καὶ ἀπὸ ταύτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, ἔνθα καὶ ἀποθνήσκει.

Ἀγαθάγγελος.

Ἀγαθάγγελος ὁ Στεφανῆκης διαδεχθεὶς τὸν Ἀμβρόσιον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου, διετέλεσε τὸ πρῶτον ἱεροκῆρυξ ἐν Σμύρῃν καὶ εἶτα Μυρῶν ἐπίσκοπος. Ὁ Ἀγαθάγγελος ποιμάνας τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐπὶ τέσσαρα ἔτη καὶ μῆνας ἑνδεκα ἀποθνήσκει ἀπὸ στομαχικῆς νόσου κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1882, ἣν οὐδ' οἱ ἱατροὶ τῆς Ἐσπερίας, ἔνθα μετέβη, ἠδυνήθησαν νὰ θεραπεύσωσιν. Φημιζέται ὡς δεινὸς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, ἐδημοσίευσεν δὲ καὶ ἀρκετὰς πραγματείας καὶ

ἐν τῷ «Μέντορι» καὶ ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀλήθεια», ἔνθα καὶ περὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ χρηματησάντων Μητροπολιτῶν Σισανίου ἀπὸ τοῦ Ζωσιμά, λαμπρὰν μελέτην ἐδημοσίευσεν ἐπὶ τῇ βίᾳ τῶν ἐν τῷ κώδικι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σημειωμάτων τοῦ Νεοφύτου, καθὼς καὶ βιβλίον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μετ' εἰκόνων, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μεταφράσας τύποις ἐξέδοτο, ἀντίτυπα τοῦ ὁποίου κατὰ πολλὰς ἑκατοντάδας ἀπαντᾷ τις ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Γυμνασίου Σιατίστης. Ὁ Ἀγαθάγγελος ἦν εἰς τῶν διαπρεπῶν ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀρχιερατεία δ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου διατελεῖ ἀληθῶς εἰς πάντα, ἔνεκα τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ πολλὰ ὑπὲρ αὐτῆς μογήσαντος.

Ἀθανάσιος.

Ἀθανάσιος ὁ Μεγαλῆς διαδεχθεὶς τὸν ἀποθανόντα Ἀγαθάγγελον κατ' Αὐγουστον τοῦ 1882, διετέλεσε τὸ πρῶτον ἀρχιερατικῶς τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ εἶτα μέγας πρωτοσύγκελλος. Ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ θεολογικῇ Σχολῇ, ὡς καὶ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ Ἀμβρόσιος καὶ Ἀγαθάγγελος. Ἡ δρᾶσις τοῦ Ἀθανασίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου θεωρεῖται λίαν συντελεστικὴ εἰς τὴν διὰδοσιν τῶν γραμμάτων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Σιατίστῃ, ἔνθα συστηθέντος τοῦ Τραμπαντζεῖου Γυμνασίου, διαρρυθμισθείσης δὲ καὶ τῆς ἔκτοτε κανονικῶς λειτουργούσης ἐξατάκτου Ἀστικῆς Σχολῆς, ἐδόθη μεγάλη ὠθησις εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν παιδείαν.

Ἀθανάσιος ὁ Μεγαλῆς κατάγεται ἐξ Ἀδριανουπόλεως, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν δὲ Μαΐου τοῦ 1893 ἐξελέγη Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παρικτηθέντος Σωφρονίου, καὶ ἔκτοτε διατελεῖ τοιοῦτος.

Ἀθανάσιος.

Ἀθανάσιος ὁ ἀπὸ Κώου διαδεχθεὶς τὸν εἰς τὴν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης προχθέντα Μητροπολίτην Σισανίου Ἀθανάσιον κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1893, διετέλεσε τὸ πρῶτον ἐπίσκοπος Ἀργυρουπόλεως ἐν Γαλατῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἶτα Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, ἐκλεγείς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Διονυσίου Εὐσ, ἐν ἔτει 1888, Μητροπολίτης Κώου. Ὁ Ἀθανάσιος εἶναι ὁ 22 Μητροπολίτης Σισανίου, πρῶτον θεωρουμένου τοῦ πρῶτου γνωστοῦ Μητροπολίτου αὐτῆς, τοῦ Λαυρεντίου κατὰ τὸν ἐξῆς πίνακα.

1	—ος Λαυρέντιος	1510—
2	Νεόφυτος	
3	Παχώμιος	—1639
4	Γερμανός	
5	Παρθένιος	1639—
6	Δανιὴλ	1652—

7	Νικηφόρος	1662—
8	Λεόντιος	1679—
9	Ζωσιμάς	1686—1746
10	Νικηφόρος	1746—1769
11	Ζαχαρίας
12	Κύριλλος	1769—1792
13	Νεόφυτος	1792—1811
14	Ίωαννίκιος	1811—1835
15	Λεόντιος	1835—1852
16	Μελέτιος	1852—1864
17	Ἀλέξανδρος	1864—1869
18	Θεόφιλος	1869—1872
19	Ἀμβρόσιος	1872—1877
20	Ἀγαθάγγελος	1877—1888
21	Ἀθανάσιος	1888—1893
22	Ἀθανάσιος	1893—

Παράκνυτες τὴν περί τῶν Μητροπολιτῶν Σισανίου καὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐπαρχίας ταύτης καθόλου παρούσαν μελέτην προστίθεμεν ἀναφορικῶς περί τῆς φήμης καὶ τοῦ τίτλου τοῦ Μητροπολίτου Σισανίου, ὅτι οὗτος τιτλοφορεῖται καὶ φημιζέται: «Σισανίου καὶ Σικατίας» τοῦ τελευταίου ὀνόματος προστεθέντος αὐτῷ μετὰ τὸ δεύτερον πάντως ἡμῖν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὡς ἐστὶν εἰκόσι ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Δ' ἐν ἔτει 1852 ἐκδοθέντος πατριαρχικοῦ «εὐεργετηρίου», ὡς λέγεται, γράμματος ἔνθα ὁ Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης Μελέτιος, ἀπλῶς «Σισανίου» τιτλοφορεῖται. Προστέθη δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῇ φήμῃ τοῦ Μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας ταύτης, πάντως ἕνεκα τῆς σημασίας καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως ταύτης, οὗσης οὐ μόνον ἕδρας τῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυπληθεστάρας ἐν αὐτῇ, οὐδὲ δυνάμεθα βεβαιοῦν ἂν ἀποδώσωμεν τὴν προσθήκην ταύτην ἐν τῷ πολυχρονισμῷ (ὡς κοινῶς λέγεται) τοῦ Σισανίου εἰς οὓς λόγους ἀποδίδει ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς κ. Μ. Γεδεών, λέγων προκειμένου περὶ τῆς φήμης ἑτέρων μητροπόλεων ὅτι «ὅπου δεύτερον καὶ τρίτον ὄνομα, παρὰ τῷ κυρίως ὀνόματι τῷ γνωρίζοντι ἡμῶν τὸν Μητροπολίτην, ἀπαντῶμεν, ὅπου ἐν τῇ φήμῃ ἀριθμεῖται σωρὸς ὀνομάτων, τοῦτο σημαίνει ὅτι παλαιαὶ Μητροπόλεις ἢ ἐπισκοπαὶ ἢ ἐξαρχία συνεχωνεύθησαν ἐν αὐτῇ» (Κήρυξ σ. 82) ὅχι μόνον διότι ὁ βίος τῆς ἐπαρχίας Σισανίου γνωστός ὑπάρχων ἐπὶ τρεῖς περίπου ἑκατονταετηρίδας ἀπακλείει τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλὰ καὶ διότι οὐδὲ περὶ τῆς Σικατίας—ἣτις δὲν ἀριθμεῖ βίον πλέον τῆς ἐποχῆς ταύτης—ἀναφέρεται ποῦ ὅτι εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἐπισκοπὴ ἢ ἐξαρχία διετέλει. Ἐπίσης ὁποῖαν θέσιν ὁ Σισανίου κατέχει μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ θρόνου Μητροπολιτῶν εἴτε πρό, εἴτε καὶ μετὰ τὴν προσάρτησιν αὐτοῦ θεωρεῖται ἄγνωστον, οὐ μόνον διότι οὐδὲ κανονικῶν συνταγματικῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδων, εἰς ἣν, ὡς γνωστὸν προηγουμένως διετέλει, σώζεται ποῦ, ἀλλὰ καὶ διότι μετὰ τὴν

εἰς τὸ κλίμα τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως προσάρτησιν αὐτῆς ἀπὸ πολλῶν χρόνων μέχρι τοῦ 1862 δὲν ὑπῆρχεν ἐπίσημον συνταγματικὸν διὰ συνοδικῆς πράξεως διατετυπωμένον, ἐκτός τοῦ ἐν τύποις ἐκδομένου τοῦ αἰδιόμου Χρυσάνθου Πατριαρχικοῦ ἱεροσολύμων. Τοῦθ' ὅπερ γνωρίζομεν ἐκ τινος πατριαρχικοῦ κώδικος περὶ τοῦ Σισανίου εἶναι ὅτι «Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1835 ὁ Σισανίου Λεόντιος προὐβιβάσθη ἐν τῷ συνταγματῷ, ὥστε ἐπεσθαι αὐτός τε καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τῷ Δρύσταξ—Προϋλάθου» (Πατρ. Κώδ. τῆ' σ. 59), καὶ ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἐν ἔτει 1862 συνταγματικόν, 44ος πρὸ τοῦ Σοφίας, καὶ μετὰ τὸν Βάρνης, κατὰ δὲ τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰωακίμ τοῦ Γ' μετασχηματισθὲν 55ος, κατὰ δὲ τὸ ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ε' ὑπεβιβάσθη κατὰ μίαν βηθμίδα διατελεῖ 56ος τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἕτερον τίτλον αὐτοῦ τοῦ λέγεσθαι καὶ φημιζέσθαι αὐπέρτιμον καὶ ἐξάρχων Μακεδονίας, ὅτι οὗτος κατὰ τὸ μνημονευθὲν Πατριαρχικὸν εὐεργετήριον γράμμα Ἀνθίμου τοῦ Δ' ἀπεδόθη τῷ Μελετίῳ πρῶτον ἐν ἔτει 1852, διατελεῖ δὲ ἡμῖν ἄγνωστον ὅποιον πρότερον τίτλον κατέχειν ὁ Μητροπολίτης Σισανίου.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Ε. ΤΟΥΜΠΑΛΙΑΔΗΣ

ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΑ

Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Παραμυθίας

ὑπὸ

Νικολάου Γ. Μυστακίδου.

Οἱ Εὐρόιεις ἦσαν ἄνθρωποι εὐγενεῖς καὶ ἐταν ἢ πόλις των κατεστράφη, μετέβησαν ὅσοι ἐσώθησαν εἰς τὴν Κέρκυραν διὰ μονοξύλων (λεμβῶν) καὶ ἐκεῖθεν ἔβλεπον τὴν πατρίδα των κατεστραμμένην. Ἐγγὺς τῆς Βροίνης (Εὐροίας) μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Σωρωνειᾶς κεῖται θέσις τις ἐν μέσῳ πρίνων καὶ ἄλλων δένδρων ἀγρίων «Ἀλμυρὸν» ὀνομαζομένη, καὶ ὑπάρχουσι ὑδρόμυλοι, ἐν οἷς ἀλέθουν τὰ περίεχωρῖα Μουρσιά, Ζάρα κτλ. Αὐτῆσι σώζονται ἐρείπια οἰκοδομῶν καὶ ναὸς ἐν ἐρείπειῳ τοῦ ἁγίου Δονάτου, εἰς οὗ τὴν μνήμην (30 Ἀπριλ.) συνήρχοντο ἄλλοτε κατὰ χιλιάδας, διετηρήθη ἡ πανήγυρις αὕτη ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τοῦ «Ἀλμυροῦ» μέχρι τοῦ ἔτους 1695, ὅτε ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Δονάτου, κατόπιν τῆς καταστροφῆς τοῦ ναοῦ, μετεφέρθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Σωρωνειᾶς (Σωρείας), εἰς ἣν κατ' ἔτος τὴν 30 Ἀπριλίου τελεῖται ἐν Σωρωνειᾷ πανήγυρις ὑπὸ τῶν περίεχειμένων χωρίων, καὶ ἅπαντα τῆς Θεσπρωτίας τὰ χωρῖα μέχρι Κουλουρίτσας καὶ

Καιουργίου τὴν ἡμέραν ταύτην δὲν ἐργάζονται. Μεταξὺ Βροίνης (Βυρούας) καὶ Ἄλμυροῦ ὁ ἐκεῖσε ἄλλοτε δασοφύλαξ μακαρίτης Β. Βερίτσας ἀνεκάλυψεν ἐπιγραφὴν τινὰ τὴν ὅποιαν ἐκ περιεργείας κινούμενος ἀντέγραψε καὶ εἶνε ἡ ἐξῆς :

• • ΓΜ• Ρ• ΡΑΔΓ • •

• • Η• Ν• ΧΑΝ • •

• Α Φ Ν • • •

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὐρέθη εἰς μέρος τὸ ὅποιον ἔχει ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ, ἐστὶ ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ τετραγώνου σχεδὸν πλακὸς ἐπιτυμβίου ἐχούσης μῆκος 1,080 καὶ πλάτος 1,010. Τὸ ἄνω μέρος τῆς πλακὸς φαίνεται ὅτι εἶχε καὶ ἐτέρας λέξεις, καὶ τὸ μὲν πρῶτον γράμμα τῆς πρώτης λέξεώς· ἐστὶ ἡμίθραυστον κτλ. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τοῦ «Ἄλμυροῦ» ἐκτὸς τῆς εὐρεθείσης ταύτης ἐπιγραφῆς σώζονται καὶ ἕτερα ἴχνη τῆς ἀρχαιότητος, ἅτινά εἰσι λείψανα τῆς Εὐρείας, ἣν δέον νὰ ζητήσωμεν οὐχὶ ἄλλου εἰμὴ ἀπέναντι τῆς Κερκύρας καὶ ἐγγὺς τοῦ ἐκτεταμένου καὶ συνηρεποῦς τῆς Σαρωνεῖας δρυμοῦ, ὅπου ὁ ἅγιος Δονάτος ἐθαματούργησε τῷ 381 μ. Χ. εἰς τὴν πηγὴν τοῦ νεροῦ ἡ ὁποία ὑπάρχει καὶ σήμερον καὶ ὅσοι ἔπινον τότε ἀπ' αὐτὴν ἀπέθνησκον μὲ πικρὸν θάνατον, διότι ἐν αὐτῷ ἐφώλευε δράκων τις μέγας, ὅστις ἐπροξένει μεγάλας ζημίας εἰς κτήνη καὶ ἀνθρώπους καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ φρονεῖται αὐτόν, διότι τὰ βέλη δὲν ἠδύνατο νὰ διαπεράσῃ τὸ δέρμα του. Μερῶν δὲ τούτου ὁ ἀγιώτατος οὗτος Δονάτος, ὑπῆγεν εἰς τὴν πηγὴν καὶ εὐθὺς ἄμα ἔφρασεν ἐκεῖ ἐγγενη βροντῆ, καὶ μετὰ τὴν βροντὴν ἐβγήκεν ἀπὸ τῆν πηγῆν θανατηφόρος τις δράκων, ὅστις συνήνησε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἐπειράτο τῇ οὐρᾷ αὐτοῦ συμπαραλαβεῖν τοὺς πόδας τοῦ ὄνου, ὃ ἐπογοῖτο ὁ ἐπίσκοπος, ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τὸ θηρίον καὶ φραγγέλιον, δι' οὗ τὸ ὑποζύγιον ἔτυπτε κατὰ νῶτον τοῦ θηρὸς θέμενος καιρίαν μάστιγα δι' αὐτοῦ τούτῳ ὑπήνεγκεν ὁ καὶ παρ' εὐθὺς ἀπέψυξε, τότε οἱ αὐτόπται τοῦ θαύματος συλλέξαντες ξύλα κατέκυσαν αὐτὸ ἄφροῦ τὸ ἔσυρον πρὸς τὰ κάτω τῆς πηγῆς κτλ. καὶ καιεὶς δὲν ἐτόλμα ἀπὸ τοῦ φόβου νὰ πῆ νερὸν ἀπὸ τὴν πηγὴν ἐκεῖνην. Διὸ ὁ ἅγιος ποιήσας εὐχὴν εὐλόγησε τὴν πηγὴν καὶ πρῶτος αὐτὸς πῖων ἀπὸ τὸ νερὸν εἶπε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ἔπινον ἀφόβως καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Κατόπιν τοῦ θαύματος τούτου ὁ ἅγιος προσεκλήθη εἰς τὴν Κοῦν(ι)πολιν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, οὗτινος τὸ μονογενὲς θυγάτριον ἔπασχε δεινῶς καὶ ὁ ἅγιος διὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ ἐθεράπευσεν αὐτό. Εὐγνω-

μονῶν ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος διὰ τὴν θεραπείαν ταύτην, τοῦ ἐχάρισεν οὐ μόνον πολλὰς χάριτας ἀλλὰ καὶ χρυσίον ἀρκετόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἠκοδόμησε τὸν ἥδη τῆς Παναγίας διασωζόμενον ναόν, ὡς καὶ ἄλλα ἱερὰ κειμήλια πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ ναοῦ καὶ τόπον ἐπιτήδειον διὰ νὰ ἡσυχάσῃ ὁ ἅγιος οὗτος, τὰ ὅποια δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὸν Συναξαριστὴν τοῦ Μηναίου 30 Ἀπριλίου (α) ὡς καὶ εἰς διάφορα ἱστορικὰ συγγράμματα. Ἄνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ διασφύεται εἰσέτι παρ' ἄλλοις τις ἐξ ἧς μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σαρωνεῖας εἶναι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτιμῆται ἀπὸ θεμελιοῦ πλητίον τῆς πηγῆς, ὅπου ἦτο ἓνα στοιχειὸν (φειδί) μεγάλο τὸ ὅποιον ἔτρωγεν ἀνθρώπους καὶ κτήνη, ὅποιοι ἐπήγαive νὰ πάρῃ νερὸν τὸν ἔτρωγεν καὶ τελευταίως ἔπραγε μίαν τσοῦπραν ἐνὸς πλουτίου καὶ ἐκουνήθη ὁ τόπος ὅλος, καὶ τάχαθεν ὁ ἐπίσκοπος ἅγιος Δονάτος, ὅστις ἐκλήθη το εἰς τὴν Βροίαν, ὅπου εἶχε τὴν ἐπισκοπὴν του πλητίον εἰς τὸ Γιθῆρι καὶ μετὰ εἰς τὴν θαλασσοπούλαν ἦτο ἐν μονακτήρι περιτρογυρισμένον ἀπὸ δένδρα καὶ κελλία, καὶ εἰς τὸ καλλίτερον κελλίον ἐκάθετο ὁ ἅγιος Δονάτος, ὅστις ἐκατέβαινε ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴν του, διότι ὁ τόπος τῆς θαλασσοπούλας ἦτο ὅλος ξηρὸς (α) καὶ ἦτο δύο κερυδαὶς μεγάλαις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκρεμοῦταν 9 χιλιάδας ὀνυκία ἀλετρίων, καὶ μόλις ὁ ἅγιος Δονάτος μαθὼν τὸ συμβῆν ὑπῆγεν εἰς τὴν πηγὴν τῆς Σαρωνεῖας καὶ ἔκχεεν ἁγιασμόν, καὶ διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ ἐξολώθησε τὸ στοιχειὸν, τὸ ὅποιον ἔσυρε πολλὰ βόδια κάτω ἀπὸ τὴν βαλανιδοπλήκην πλητίον «Καιουργίου» ἐν τῇ θέσει «Δεσκάνα» ὀνομαζομένη. Ἄλλα καὶ κατόπιν οἱ ἀνθρώποι ἐφοβούτο νὰ διέλθωσι τὸ μέρος· ἐκείνο καὶ ἔβλαψαν ἀνθρώπους εἰς τοὺς ὁποίους ἔδιδον ἀπὸ ἐν σοινίκι ἀραβότιον τὸν μῆνα καὶ ἐκτυποῦσαν τὰ ὄργανα καὶ ἐδιάβαινον οἱ ἀνθρώποι ἀφόβως. Τὸ στοιχειὸν τούτου ἐβγάνειν ἐκείνον τὸν τόπον 14 ἔτη καὶ κατ' ἄλλους 14 ἡμέρας, ἀρχόμενον ἀπὸ

(α) Βλέπε τὸν Συναξαριστὴν τῶν Ἐκκλ. Μηναίων 30 Ἀπριλίου. Ἐκδοσις Κων(ι)πόλεως 1844 σελ. 139.—Ἐκδοσις Βενετίας 1808 καὶ 1768 σελ. 128 καὶ 119.—Τύπος Βενετίας 1877 ἔκδοσις Ζ' σελ. 144.—Συναξαριστὴν τῶν 12 Μηναίων τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου τόμος β' σελ. 117—118 ἐν Ἀθήναις 1868.

(α) Ἡ θαλασσοπούλα φθίνει μέχρι «Καιουργίου», εἰς ἣν κυνηγοῦσιν οἱ περίε κάτοικοι διὰ τῶν μονοζύλων (λέμβων), ἐγγὺς τῆς θαλασσοπούλας εἶνε θέσις τις «Λειβάδι» καλουμένη, ἣτις ἔχει διάφορα ὀνόματα, οἷον: Κόκκαλη, Κριώτικο, Κλημα κτλ. καὶ ἴ ὡς, μακρὰν ὑπάρχουσιν ἐρείπια «Ἀιλίως» καλούμενα.

τήν πρώτην Αύγουστου μέχρι τῆς 14 αὐτοῦ, ὁπότε διὰ τὸν ἀγιασμόν ἐξολώθησαν αὐτὸ καὶ ἔκτισε τὸν ἥδη ναὸν τῆς Θεοτόκου δαπάνῃ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, ὅστις εἶνε μὲ τρουλλὸν ἀνήκων εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ τανῦν ἐτοιμώροπος καὶ προσεχῶς θ' ἀνοικοδομήσῃ αὐτὸν ὁ νῦν ἡγούμενος τῆς Μονῆς Θεολόγου κ. Φιλόθεος Γεωργιάδης, ὅστις κατέβαλε κόπους πολλοὺς πρὸς συλλαγὴν ἐράνων, μάλιστα ἀπὸ τὰς 16 Ἀπριλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1898 ὕψηεν εἰς τὰ περίε τῆς Μονῆς αὐτοῦ χωρία, τὰ ὅποια προσέφερον εὐχρίστως ποῖός πολλα καὶ ποῖός ὀλίγα· αὐτὸς δὲ ἐκ τῆς πανηγύρεως καὶ τῶν εἰσοδημάτων προσφέρει 3,200 γρόσια· Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τῆς Σωρωνειᾶς τελεῖται κατ' ἔτος κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου μεγάλη πανηγυρίς, ἣτις κοινῶς λέγεται «Σωρωνειᾶ». Ἀρ' ἔλην τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Δελβίνου καὶ τῆς Τσιαμουριᾶς συγκεντρώνονται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ ἀγορασταὶ καὶ πωληταὶ ὀθωμανοὶ τε καὶ χριστιανοὶ, καθ' ἔλην τὴν νύκτα ἔρχονται ἐκεῖ ἀπὸ μεμακρυσμένα χωρία ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἀπὸ εὐλαβειαν ἀσκεπεῖς καὶ ἀνυπόδητοι, ποῖός μὲ κριόν, καὶ ποῖός μὲ ἄμυόν, τοὺς ὁποίους θυσιάζουσι διὰ τὴν πανηγυριν, καὶ τὰ πρὸς ὄφελος αὐτῆς. Τινὲς δὲ φέρουσι κηρία μεγάλα, μὲ τὰ ὅποια περιτρογυρίζουσι τὸν ναὸν καὶ διανυκτερεύουσιν ἔσθωεν καὶ ἐξῶθεν αὐτοῦ. Ἡ ἀγορὰ γίνεται ἐντὸς τοῦ δίσκου, ὅπου σχηματίζεται ὁ πρῶτος περίβολος ἡ αὐλή, ἔνθα ἐκ τοῦ προχείρου σχηματίζουσι ἐργαστήρια ἐκθέτοντες τὰ ἐμπορεύματα τῶν καὶ διαρκεῖ αὐτὴ μίαν σχεδὸν ἡμέραν. Ἄλλοτε ἡ πανηγυρίς αὕτη διήρκει τρεῖς ἡμέρας καὶ ἦν θρησκευτικὴ, ἤρχοντο ἀπὸ μακρυνὰ μέρη χάριν τοῦ θαύματος τοῦ ἁγίου Δονάτου καὶ κατὰ τινα παράδοσιν ἐθυσιάζετο αὐτόθι τὸν παλαιὸν καιρὸν, μετὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν βόως, ὅστις διενέμετο εἰς πολλὰ τεμάχια, ὡς καὶ σήμερον κάμνουσι θυσίας (κορπάνια) τραγωδοῦσι καὶ χορεύουσιν ἀρκετὰ (α)· ὁ ναὸς οὗτος κεῖται ἐν-

(α) Ἀπαράλλακτος πανηγυρίς τελεῖται τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὡς καὶ τὴν 8 Ἰβρίου εἰς τὴν Ρίπαιον κάτω ἀπὸ τὴν Λιτίσαν καὶ πλησίον τοῦ ποταμοῦ Παῦλα ἔνθα ὑπάρχει ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐντὸς ἄλλου πυκνωτάτου 4 ὠρ. μακρὰν τῆς Μονῆς Θεολόγου καὶ 4 περίπου ὠρ. τῆς Σωρωνειᾶς. Κάτω ἀπὸ τὸν ναὸν πρὸς τὴν ὄβησιν τοῦ ποταμοῦ «Παῦλα», εὐρομεν εἰς τινα πλάκα τὰ ἐξ ἧς: «1717 Ἀθανάσιος», ὡς καὶ εἰς τινα τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ «1816 μαζὸν 20 Χρύσανθος ἡγούμενος Θεολόγου» ὁμοίως καὶ εἰς τινα κελλίον τὸ «1851». Αὐτόθι τελεῖται πανηγυρίς καὶ τὴν 8 Ἰβρίου, ἣν ὀνομάζουσι «ταῖ-λαμπόδου». Ἀμφότεραι αἱ πανηγυρεῖς αὗται τῆς τῆς Σωρωνειᾶς καὶ Ρίπαιος ὑπάρχοντι εἰς τὴν Μονὴν Θεολόγου.

τὸς πυκνωτάτου καὶ μεγάλου δίσκου καὶ ἐξ ἀρχῆς δὲν ἦν εἰς τὴν θέσιν εὐρίσκεται ἤδη, ἀλλ' ἐκεῖτο πρὸς τὰ κάτω ἐγγὺς τῆς βαλανεοδρομίας· ἐν τῇ θέσει «γρόπα» ὀνομαζομένη ἐν ἣ φαίνονται ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τάφων πλήρων μεγάλων ὀστέων, προσκυνητηρίου κτλ. καὶ χάριν τοῦ θαύματος ἐκτίσθη ὁ ναὸς εἰς τὴν θέσιν εὐρίσκεται ἤδη. Πρὸς τὸ ΒΔ. τοῦ ναοῦ τούτου ὑπάρχουσιν ἔχνη δακρυχόων, τάφων, τεμάχια κίωνων, δι' ὧν ἐλοσμεῖτο ἄλλοτε ἡ πηγὴ, ἣτις πρὸ χρόνων ἦν θολωτὴ, καὶ τῆς ὁποίας τὸ εὐλογηθὲν ὕδωρ εἰσέρχεται εἰς τὸν ρηθῆρα ναόν, καὶ κατὰ τὴν ἐπέτειον πανηγυριν οἱ ἀσθενεῖς καὶ πάσχοντες ἐλούοντο καὶ ἐθεραπεύοντο κατὰ τὸ λέγειν τῶν κατοίκων, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ λουόμενοι ὤρειλον ν' ἀναρῶσιν ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν περιβαλλόντων αὐτὴν γηραλαίων δρυῶν καὶ ἄλλων δένδρων ράκη ἐνδυμάτων καὶ μαυρόηλια. Εἰς τὴν πηγὴν ταύτην, ὡς καὶ περίε αὐτῆς, καθ' ἃ λέγουσιν οἱ ἐγγύριοι, ὡς καὶ ὁ κ. Ἀθ. Πετριδῆς (Κριτ. ἐπιστοχασίαι σελ. 21.) ἦσαν ἄλλοτε πολλοὶ λίθοι ἐκ μαρμάρου λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ, καὶ πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἀρρηθῆσαν ὑπὸ τινῶν ξένων περιηγητῶν μεταξὺ ἐκείνων ἦν ἐντετεχισμένη καὶ ἐξαισία τις καρπὴ κτλ. ἐξ ὧν δὲ τούτων σήμερον σώζονται δύο μικροὶ κίονες ἐντὸς τοῦ ναοῦ, οἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς μανουάλια διὰ τὰ κηρία· ὁμοίως καὶ μία πλάξ εἰς τὴν εἰσοδὸν φέρουσα διάφορα τῆς ἀρχαιότητος κοσμημάτα, ὡς καὶ τινες ὁμοίαι συνετρίβησαν ὑπὸ τινῶν ἀθλίων· Πλην τούτων σώζονται καὶ ἔχνη ὑδραγωγείων τινῶν, δι' ὧν ἤρχετο τὸ νερὸν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος πηγῆς εἰς «γρόπα», εἰς τὴν φαίνεται νὰ ἦ δεξαμενὴ τις.

Ἐρείπια φαίνονται εἰς ὄλον τὸ μέρος αὐτὸ μὲχρι «Καιουργίου» καὶ «Μεμούς-Βέη» ἔνθα ἐν τῷ μεταξὺ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἐγγὺς τῆς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Δονάτου εὐλογηθείσης πηγῆς σώζονται ἐρείπια κελλίων, κλιθάνου κτλ. τὰ ὅποια δεικνύουσιν, ὅτε τὸ μέρος τοῦτο ἦν πρότερον κατωκνημένον, καὶ ὅτι μέχρι τοῦ 1838 ἐσώζοντο ἐν Σωρωνειᾷ 130 σχεδὸν κυφῆλαι μελισσῶν, ποίμνια καὶ ἄλλα ζῶα. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἐκτίσθη καὶ τὸ ἥδη προσκυνητῆριον, εἰς ὃ οἱ ιερεῖς ποιοῦσιν ἀγιασμὸν μετὰ τὴν μυσταγωγίαν. Ἐπίσης καὶ τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην πρὸς ἐπισκευὴν τῆς ρηθείσης πηγῆς, κατέβαλε τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, μαραχούμης Σαῖτ-βέης, ὅστις ἦν ἄνθρωπος καλὸς καὶ ψυχικός, καὶ ἦν τότε ἡγούμενος τῆς Σωρωνειᾶς εἰς πατῆρ Νικόλαος, ὀνομαζόμενος, οὗτινος ὁ τάφος εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ναοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ μέχρι τοῦ 1822 ἐσώζοντο καὶ τινα κελλία καὶ εἰς ἱερεῖς ἐκ Κερκύρας, ὅστις

ἦν τὸ 1820 — 1824 ἐφημέριος καὶ διδάσκαλος τῆς Σωρωνειᾶς. Πρὸς Ν. τοῦ Σωπικίου καὶ ὁπίσθεν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγίου εὐλογηθείσης πηγῆς ἀνεκαλύφαιεν πρῶτοι ἡμεῖς αὐτοί, ἐρείπισα παλαιὰ εἰς θέσιν «Παλιχαμπάρα» καλουμένην, ἅπερ οὐδὲν ἄλλο δεικνύουσιν, εἰμὴ τὴν ἀρχαίαν «Σωρειάν», ἣτις ἐξετείνετο μέχρι Καιουργίου, καὶ ἦν πόλις πρὸ Χριστοῦ, ἦν κατέστρεψεν ὁ Παῦλος Αἰμίλιος ἡ ἐξ ἐπιδρομῆς τινος ἄλλης ὀρμησάσης ἐκ Κερκύρας, ὡς καὶ παραδεδίχθη τις διεσώθη ὅτι οἱ κάτοικοι Σωρωνειᾶς, ἕνεκα βαρυτάτου χειμῶνος καὶ ἀνυποπόρου ψύχους ἐκατέβηκαν ἀπὸ τὸ Μέτσοβον καὶ κατώκησαν πρῶτον τὰ παράλια, ἐνθα οἱ μὲν περὶ τὰς ὄχθας ἦσαν ἀλιεῖς, οἱ δὲ πρὸς τὴν πεδιάδα γεωργοὶ καὶ ποιμένες. Εἰς τὰ παράλια ταῦτα ἀπὸ Μουρσί ἕως Βουθρωτοῦ, ἦσαν ἄνθρωποι εἰδωλολάτραι καὶ ναοὶ ἑλληνικοὶ πολλοὶ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν ἦσαν κίονες καὶ πλάκες στικτοῦ μαρμάρου ἀνήκοντες εἰς γῆπεδον βωμοῦ ἢ ἐκκλησίας κτλ. Ἡ Σωρειά πρότερον ἦν πόλις καὶ ἐπὶ ρωμαϊοκρατίας καὶ μάλιστα κατὰ τὸν γ'. αἰῶνα μ. χ. καθ' ὃν ἐθιζματούργησεν ὁ ἅγιος Δονάτος ἦν χωρίον, ὅπερ ὑπήγετο εἰς Βυρούριαν, ὡς καὶ τὸ τετράστιχον δημῶδες μαρτυρεῖ, οὗ ἡ ἀρχή:

*Ἡ Σωρωνειὰ χωρὶ
καὶ ἡ Βρούρια πiscoπὴ
καὶ ὁ Ἅγιος Δόνάτος
εὐλογαεὶ τὸν λαόν.*

(Ἔπεται συνέχεια).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνέντευξις.—Χθὲς ἐπιτροπὴ διορισθεῖσα ἐν προηγουμένη συνεδρίῳ τῶν δύο Σωματίων, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων Σκοπίων Ἀμβροσίου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἁγιοτίμου Ἰωάννου Μακμοπούλου, μεταβᾶσα εἰς τὴν Ὑ. Πύλῃν ἔσχε συνέντευξιν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ εἶτα μετὰ τῆς Α. Ὑ. τοῦ Μεγάλου Βεζύρου· καίτοι δὲ ἡ Α. Ὑ. εἶχεν ἰδιαιτέρον συμβούλιον, οὗχ ἦσαν ἄγαν ἀβρῶς· καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξαμένη τὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἠκροῦσατο αὐτῆς, ἀναπτυσσούσης ἐν ἑκαστῶν τῶν ζητημάτων καὶ πληροφορίας διδούσης. Ἐν τέλει δὲ ἡ Α. Ὑ. διεβεβηώσατο τὴν ἐπιτροπὴν περὶ τῶν εὐμενῶν τῆς αυτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως διαθέσεων καὶ ὑπεσχέθη ὅτι τῶν ζητημάτων ἄλλα μὲν ἀμέσως, ἄλλα δὲ ἕνεκα τῶν παρεπιπτόντων κωλυμάτων ἐν σμικρῷ χρονικῷ διαστήματι λυθῆσονται ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας.

— *Ἐπαρχία Βόσνης.*— Πρὸ ἰκανοῦ χρόνου ὁ πνευρωτάτος μητροπολίτης Βόσνης Νικόλαος εἶχεν ὑπο-

βάλλει τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμένικῳ Πατριάρχῳ αἵτησιν, δι' ἧς ἐξηγεῖτο ὅπως μέρος μὲν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐκ 12 χιλ. πληθυσμοῦ συγκεῖμενον καὶ ὑπὸ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τῆς μητροπόλεως Σβορνικίου διατελοῦν προσκορηθῆ τῇ πνευματικῇ διακυβερνήσει τοῦ μητροπολίτου Σβορνικίου, ἕτερον δὲ μέρος ἐκ 280 χιλ. κατοίκων συγκεῖμενον ἀποτελέσῃ ἰδίαν μητρόπολιν, ἔδραν ἔχουσαν τὴν Βαγιαλοῦκαν, καθόσον ἀποδοθῆναι δυσχερὲς ἡ ποίμναις καὶ ἡ πνευματικὴ διακυβερνήσις τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἕνεκα τῆς εὐρυτάτης ἐκτάσεως τῶν ὄριων αὐτῆς, τῶν ἄλλων ἀπ' ἄλλῶν ἀπεχουσῶν κωμοπόλεων καὶ κωμῶν, καὶ τοῦ μεγάλου πληθυσμοῦ αὐτῆς εἰς ἐπέκεινα τῶν τετρακισίων ὀγδοήκοντα χιλ. ἀνερχομένου.

Τῆς αἰτήσεως ταύτης ληρθείσης ὑπ' ὄψιν, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς προνοίᾳ ὑπὲρ τοῦ ὀρθολόξου πληθυσμοῦ ἐνέκρινε τὰ προτεινόμενα δι' ὧν τὸ μὲν τμημα Μεγάλης προσαρτάται τῇ ἐπαρχίᾳ Σβορνικίου, τὸ δὲ τῆς Βαγιαλοῦκας ἀνακηρύσσεται μητρόπολις 78η τὴν τάξιν κατὰ τὸ συνταγματικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Βαγιαλοῦκας καὶ Βιχάτσης».

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῦτοις ὁ τε μητροπολίτης Βόσνης καὶ οἱ μητροπολίται Ἑρσεκίου καὶ Σβορνικίου δι' ἰδιαιτέρων ἑκάστος γραμμῶν ἐξητήσαντο τὴν ἀδειαν τοῦ νὰ ἰδρυθῆ ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνη πνευματικῶν ἀνώτατων δικαστηρίων, ἵνα δικάζῃ ὡς ἐφετέριον τὰς πρωτοδικούς τῶν εἰρημένων μητροπόλεων ἀποφάσεις, ἡ Ἱερά Σύνοδος λαβούσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐκ τῶν εἰρημένων τριῶν ἐπαρχιῶν μία μόνη ὑπόθεσις δικαστικῆ ἐφεσίμως ἐξειδικάσθη ἐνώπιον Αὐτῆς, μελετήσασα δὲ καὶ τὴν ἐπερχομένην δικαστικὴν ἔκλευσιν ὡς καὶ τὴν ἕνεκα τῆς ἑλλείψεως τοιοῦτου ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου σωρεῖαν συζυγικῶν ὑποθέσεων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κέντρου, πρὸς δὲ τὸ πολιτικῶς ἰδιόρρυθμον τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν, ἐπέτρεψε τὴν σύστασιν τοιοῦτου δικαστηρίου, τηρουμένου τοῦ νομίμου δικαιοῦματος τῆς ἀναιρέσεως ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου. Τοῦ δικαστηρίου τούτου μέλη μὲν θέλουσιν εἶναι πλὴν τῶν τεσσάρων μητροπολιτῶν, καὶ εἰς πρεσβύτερος, ἐξ ἑκάστης ἐπαρχίας, πρὸς δὲ εἰς πρεσβύτερος νομομαθῆς καὶ εἰς δικηγόρος εἰσαγγελέως χρέη ἐκπληρῶν, πρόεδρος δὲ εἰς ἑκάστος τῶν τεσσάρων μητροπολιτῶν ἐξ ὑπαμιθῆς κατὰ τετραετιᾶν προεδρικῶς ἐξασκῶν καθήκοντα.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Προχθὲς ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον πρῶτος τῆ τάξεως τῶν σεβασμιῶν συνοδικῶν μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπισκέψαντο καὶ συνεχάρησαν τινὲς μὲν τῶν ἁγίων συνοδικῶν αὐτοπροσώπως ἄλλοι δὲ τηλεγραφικῶς ὡς καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολίται. Ἀσχύτως πλεῖστοι ἄλλοι λογάδες τοῦ

Γένους ἡμῶν ὡς καὶ τινες ἐκ τῶν τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἐξέφρασαν τῇ Α. Σ. τὰ ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτοῦ ἑορτῇ θερμὰ αὐτῶν συγχαρητήρια. Ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τῇ Α. Σ. τὰς συγχαρητήριους Αὐτῆς εὐχὰς διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγγέλλου Χρυσοστόμου ἐπὶ τούτῳ εἰς Θεραπεία χθὲς μεταβάντος.

Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κῶου Καλλινίκου ἀγοντος ὡσαύτως τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτῆν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς.

Ἐταύτως ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτῶν ἑορτῇ τῇ Α. Π. τῷ ἐν Χαλκηδόνι ἐφρυσχίζοντι μητροπολίτῃ πρώην Μογλενῶν Καλλινίκῳ τῷ πανοσιολ. ἀρχιμ. Καλλινίκῳ Δελικζήν, πατριαρ. ἐπόπτη τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῷ πανοσιολ. Μ. Ἐκκλησιαρχῇ διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

Ἐφορεία Ἰωακείμιου Παρθενωγαγείου.—Τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐφορέας τοῦ ἐθν. Ἰωακείμιου Παρθενωγαγείου ἀξιοτίμου κ. Γ. Φραγκιζῆ ὑποβαλόντος τῇ Α. Θ. Π. Πανηγύριον παρὰ τῆσιν, τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ σημερινῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ προέβη εἰς ἀντικατάστασιν ἐκλέξαι μέλος τῆς Ἐφορέας τὸν ἀξιότιμον κ. Γεώργιον Θεοχαρίδην, ἀρχιεπίσκοπον.

Πατριαρχικαὶ προσήσεις.—Τῷ ἐρίτιμῳ ὁμογενεὶ τραπεζίτῃ Πύλῳ Στεφάνου Σκυλίτῃ αἰσίως ἀρτι ἐξ Εὐρώπης εἰς βασιλεύουσιν ἐπανακκῆψαντι, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγγέλλου Χρυσοστόμου ἐπὶ τούτῳ εἰς Χαλκηδόνα τῇ Τρίτῃ μεταβάντος.

Γάμοι.—Τῇ Παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐτελέσθησαν ἐν Μουχλίῳ οἱ γάμοι τοῦ ἐκ τῶν ἀνεψιῶν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νικολάου Βαλιζάδου μετὰ τῆς δεσποινίδος Βικτωρίας Ε. Βασιλείου. Καὶ τὰ μὲν μνήστρα ἠύλογησεν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος, τὸ δὲ μυστήριον τοῦ γάμου ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Πανηγύτης.

Μετὰ τὴν στέψιν οἱ νεόνυμφοι ἐδέξαντο τὰς συγχαρητήριους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν καὶ πάντων τῶν περιπεδημένων πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, πρὸς παρεπιδημούντων πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, πρὸς οὓς ἡ Α. Θ. Π. παρέθηκεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τράπεζαν ἐπὶ τῷ εὐρροσύνῳ οἰκογενειακῷ αὐτοῦ γεγονότι.

Ἐπισκεψίς.—Χθὲς ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος, Ν. Μυροκορδᾶτος καὶ ὁ ἐρίτιμος ὁμογενεὶς τραπεζίτης Εὐστάθιος Εὐγενίδης.

Ἐπαρχία Βελλᾶς.—Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Βελλᾶς τηλεγραφικῶς ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτῶν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν.

Μητροπολίτης Βελλᾶς.—Ὁ πανιερωτάτος μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτης Κωνσταντῖνος τη-

λεγραφικῶς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ προαγωγῇ αὐτοῦ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν τοῦτον θρόνον.

Χθὲς δὲ ἡ Α. Π. ἤγγειλε διὰ γράμματος αὐτοῦ τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου ἀφεται τῆς εἰς βασιλεύουσιν ἀγούσης.

Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.—Χθὲς ἐπανεκάμψεν εἰς βασιλεύουσιν ἐκ Νικομηδείας, ἔνθα μετέβη πρὸ τινῶν ἡμερῶν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Σ. τοῦ γεραροῦ μητροπολίτου Νικομηδείας Φιλοθέου, ὁ πανιερωτάτος μητροπολίτης Διδυμοτείχου Φιλάρετος, ὃς καὶ συνιερούρησεν αὐτῷ μετὰ τῆς Α. Σ. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

Μητροπολίτης Αἴνου.—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὑπὸ πολλῶν προπεμφθεῖς φίλων ὁ πανιερωτάτος μητροπολίτης Αἴνου Γερμανός.

Ἡ Α. Π. ἤγγειλε χθὲς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι, αἰσίως ἀρικόμενος εἰς Δεσφαγίας, ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ποιμανίου αὐτοῦ.

Πρῶν Βελλᾶς.—Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βελλᾶς Βασιλείου ἐξαίτησάμενον τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ὕλικὴν συντήρησιν αὐτοῦ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐνέκρινεν ὅπως ἐπίδομα πεντακοσίων γροσίων χορηγῆται τῇ Α. Πανιερωτῆτι ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ.

Μνημόσυνον.—Ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ τελεῖ τῇ μεθαύριον Κυριακῇ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀοιδίμων ἀρχιερέων Ἀγκύρας Γερασίμου καὶ Χριστουπόλεως Κυρίλλου, ἱερογυρόντων τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἀμυσειᾶς Ἀνθίμου, Βερροίας Κωνσταντίου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου.

Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβεστάτοι προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐγχαριθέντος ὅπως καὶ οἱ ρεωκόροι τῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἐφοδιάζονται διὰ τῶν καταλλήλων συστατικῶν καὶ διαμορῶν, προτροπόμεθα ὅπως ἀπὸ τῆς σήμερον ἀνακοινώσῃτε αὐτοῖς ὅτι δεόν ἵνα μέχρι τῆς 18 προσεχοῦς Αὐγούστου προσέλθωσιν ἀφέντως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ παρουσιάσωσι τὰ ἑαυτῶν συστατικὰ καὶ τὰς διαμορὰς ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδενὶ αὐτῶν δύναται τὰ ἐπιτραπῆ τοῦ λοιποῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ρεωκόρου ἐνταῦθα. Εἴητε δ' ἐν Κυρίῳ ὕψιαινοντες.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγγελλίας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 34

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ο Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
.....
ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὄλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσῷ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐνεκα τῆς ἐορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ» ἐκδίδεται σήμερον Σάββατον.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά. — Ἐκκλησιαστικὰ Ἐγγραφα — Βοηθῶμεν ἀλλήλους — Περὶ ἀνατροφῆς τέκνων — Κοινοποιήσεις — Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον Αὐγούστου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ τὰ δύο Σώματα, ἡ ἀγία καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον συνελθόντα εἰς κοινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐξηκολούθησαν τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ἐκλογικοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως συζητήσαντα ἄρθρα τινὰ αὐτοῦ, καὶ συνεσκέψαντο περὶ διαφορῶν ἄλλων ὑποθέσεων ἀφορῶν τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἢ ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων διορισθεῖσα τριμελὴς ἐπιτροπή, περὶ τῆς ἐγγραφῆς προηγουμένης, καὶ εἰς ἣν εἶχεν ἀνατεθῆ ἵνα μεταβῆ εἰς τὴν Ὑ. Πύλιν καὶ λάβῃ συνέντευξιν μετὰ τῶν οἰκείων ὑπουργῶν, ἀνεκοινώσατο τῇ ὀλομελείᾳ τῶν δύο Σωμάτων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τε τῆς Α. Ὑ. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Α. Ὑ. τοῦ πρωθυπουργοῦ συνεντεύξεως αὐτῆς. Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐγένετο πρὸς τοῦτοίς καὶ αἱ ἐξῆς ἐκλογαί. Πρόεδρος μὲν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπτείου Παθ.θναγωγείου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἔνεκα τῆς λήξεως τῆς συνοδικῆς αὐτοῦ περιόδου ἀποχωρήσαντος μητροπολίτου Βιζύης Ἱεροθέου ἐξελέγη ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μακρονείας Ἰωακείμ, μέλος δὲ ἐκπροσωπήσων τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῷ Δ. Συμβουλίῳ τοῦ Ζαπτείου Παθ.θναγωγείου ὁ ἀξιότιμος Γ. Γεωργιάδης ἐφέντης ἀντικαταστήσας τὴν

Α. Ε. τὸν Παυλάκην πασῶν Φενερλήν. Ὡσαύτως ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐκπροσωποῦν ἐν αὐτῇ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ὁ ἀξιότιμος Ἰωάννης Μαμμόπουλος, δικηγόρος, ἀντικαταστήσας τὸν τέως τοιοῦτον Βασιλάκην Σακρακιώτην βένη, μέλος δὲ τῆς αὐτῆς ἐφορείας ὁ ἀξιότιμος Γεώργιος Ἀποστολίδης, δικηγόρος ἀντικαταστήσας τὸν τέως τοιοῦτον Ι. Μαμμόπουλον. Τέλος μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Πτωχοκομείῳ ἐξελέγη ἡ Α. Ε. ὁ Παυλάκης πασῶς Φενερλῆς ἀντικαταστήσας τὸν τέως τοιοῦτον Ἀγασίλ. Ι. Παπακωστῆν ἱατρόν.

Τῇ Πέμπτῃ, ὡς καὶ σήμερον σαββάτῳ, συνῆλθον καὶ αὖθις εἰς κοινὴν συνεδρίαν τὰ δύο Σώματα συσκεψάμενα περὶ διαφορῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. Τῆς συνεδρίας ταύτης ἀπῆν, λόγῳ ἀσθενείας, ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος, κατὰ δὲ τὴν σημερινὴν ἡ Α. Σεβ. ὁ ἅγιος Ρόδου.

—Ἐπετηρὶς γενεθλίων βασιλέων.—Τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτοῦ ἐορτῆν, τελέσθη ἐπὶ τούτῳ δοξολογία ἐν τῷ ἐν Γκλατῆ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου, περισταμένου τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Σερβικῆς πρεσβείας καὶ πολλῶν ἐκ τῶν τῆς ἐναυθα παροικίας· ἐντολὴ δὲ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολογώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος παραστάς εἰς τὴν δοξολογίαν, διεθίβασε τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Πενταχιότητος ἐπὶ τῇ ἐορτῇ ταύτῃ τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Ὡσαύτως χθὲς τῆς Α. Κ. Β. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας Φραγκίσκου Ἰωσήφ ἄγοντος τὴν ἐπετηρίδα τῶν γενεθλίων αὐτοῦ, ἐντολὴ τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ Ἰωάννου Τανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α'. Πατριαρχικοῦ Γραφείου, μεταβὰς εἰς τὴν

αυστριακήν πρεσβείαν εξέφρασε τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὰς εὐχὰς καὶ προσήσεις τῆς Α. Θ. Π.

—*Χοροστασίαι.* — Τοῦ ἐν Γαλατῶν Ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πανηγυρίζοντος χθές, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμένη. Πατριάρχης ἐχοροστάτησε πολλοῦ παρισταμένου εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος, κατὰ τὸν ἐσπερινὸν ἐν αὐτῷ, κατὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ ἐν Ποτηρᾷ Ἱερῷ ναῷ διανείμασα τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον τῷ πολυπληθεῖ ἐκκλησιασμάτι.

—*Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.* — Προχθὲς ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. τοὺς σεβασμιωτάτους συνοδικούς καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐγκρίτους κληρικούς καὶ λαϊκοὺς φίλους ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἡ Α. Πανιερότης ὁ μητροπολίτης Διδυμοτείχου Φιλάρετος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν φίλων αὐτοῦ.

Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προὔπεμψε τὴν Α. Πανιερότητα ὁ Ἱερολογ. Τριτεύων Βενιαμίν.

—*Μητροπολίται Καστορίας καὶ Βελεγράδων.* — Ἡ Α. Θ. Π. πληροφορηθεῖσα ὅτι ἀσθενοῦσιν οἱ περιπιδυμούντες μητροπολίται Καστορίας Ἀθανάσιος καὶ Βελεγράδων Δωρόθεος, διηρώτησε προχθὲς τὰ τῆς υἰεῖας διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

—*Μητροπολίτης Βιζύης.* — Σήμερον ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν φίλων ὁ μητροπολίτης Βιζύης Ἱερόθεος.

Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀποχαιρέτισε τὴν Α. Π. ὁ Δευτερεύων Παρθένιος.

—*Πατριαρχικαὶ προσήσεις.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσήσεις καὶ εὐχὰς διὰ τοῦ πανοσιολογιστάτου Μ. Πρωτοσυγγέλλου Χρυσοστόμου ἐν συνοδίᾳ τοῦ πανοσιολογ. ἄρχιμ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου τῆς Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβεύτῃ τοῦ Μαυροβουνίου Βάκιτς καὶ τῷ ἐρίτιμῳ ὁμογενεῖ τραπεζίτῃ Λεωνίδῃ Ζαρίφῃ ἐναγχος εἰς βασιλεύουσιν ἐκ ταξείδιου ἐπανακάμψας.

—*Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.* — Τῆ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐξεδόθη τὸ σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον, τὸ ἐπιτρέπον τὴν ἐκ βάθρων ἀνέγερσιν νέου κτιρίου τοῦ ἐν Ἐπαυρωγίῳς ἡμετέρου ἔθνικου Ὀρφανοτροφείου.

—*Ἐπισκέψεις.* — Τῆ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης.

Τῆ Τρίτῃ ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Πενταπόλεως Νεκτάριος, διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Ριζαρίου Σχολῆς. Τῆ δὲ ἐπιούσῃ ὁ Δευτερεύων τῶν Πατριαρχείων Παρθένιος ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Πανιερότητα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Τιμιώτατοι Ἐφόροι, καὶ ἑλλόγιμοι Διευθυνταὶ καὶ Διευθύντριαι τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἄριθμὸς πρωτοκ. 4490.

Ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους 1889—1900 ἀνακοινοῦνται ὑμῖν τοῖς τιμιωτάτοις Ἐφόροις καὶ τοῖς ἑλλόγιμοις Διευθυνταῖς καὶ Διευθύντριαις τῶν ἀνὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως σχολῶν αἱ ἐπόμεναι ἀποφάσεις τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Α'. Αἱ ἐγγράφαί τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἄρξονται ἀπανταχοῦ τὴν 20 Αὐγούστου, ὃ δὲ ἐπὶ ταῖς ἐνάρξεις νενομισμένους ἀγίχμοις τελεσθήσεται τὴν 1 Σεπτεμβρίου, ὃν παρακολουθήσει αὐθημερὸν καὶ ἀνυπερθέτως, ἡ τακτικὴ διδασκαλία τῶν μαθημάτων, ὅσοι δὴποτε κἂν ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφέντων παιδῶν. Συνιστᾶται δὲ ὅπως διὰ τῶν καταλλήλων τοιχοκολλήσεων καθὼς καὶ δι' ἐπ' ἐκκλησίας προτροπῶν τῶν ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένων εἰδοποιηθῶσιν οἱ γονεῖς νουθετούμενοι ὅπως, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐαυτῶν τέκνων, σπεύσωσι νὰ ἐγγράψωσιν ἐγκαίρως ταῦτα. Συνεπῶς δὲ καὶ τὰ συμβόλαια τῶν διδασκόντων καθὼς καὶ τὰ προγράμματα καὶ ὠρολόγια τῶν μαθημάτων δεόν νὰ ὦσιν ἐπικεκυρωμένα μέχρι τῆς 1 Σεπτεμβρίου.

Β'. Ἐνεκα τῆς μελετωμένης ἀναθεωρήσεως τῶν ἐν ἰσχύϊ ὁμοιομόρφων προγραμμάτων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, θέλουσι παραμείνει ἐν ἐνεργείᾳ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ αὐτὰ διδασκτικὰ βιβλία τὰ ἐν χρήσει ἐν ἐκάστῃ σχολῇ κατὰ τὴν ἡδὴ λήξαν τριετίαν. Ἄν ὅμως ἐκ τῶν ἐν χρήσει διὰ τὰ συμπληρωματικὰ μαθήματα διδασκτικῶν βιβλίων, κρίνονται τινα ὡς μὴ συνάχοντα καθ' ὅλην πρὸς τὰ ἐν ἰσχύϊ προγράμματα, ἐπιτρέπεται ταῖς διευθύνσεσιν, ὅπως, διὰ γραπτῆς καὶ ἡτιολογημένης ἐκθέσεως πρὸς τὴν Π. Κ. Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν, ὑποβαλλομένης ἐντὸς τοῦ δευτέρου δεκαπενθημέρου τοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἐξαιτήσωσι τὴν ἀντικατάστασιν τῶν τοιούτων βιβλίων δι' ἑτέρων, ὑποδεικνυομένων. Ἀπαγορεύεται δὲ αὐστηρῶς πᾶσα ἄλλως γινομένη ἀντικατάστασις.

Γ'. Αἱ Διευθύνσεις τῶν σχολῶν ὀφείλουσι νὰ ἀπαιτῶσι παρὰ τῶν ἐξ ἄλλων σχολῶν προσερχομένων πρὸς ἐγγραφὴν παιδῶν τὰ ἐνδεικτικὰ τῆς προόδου καὶ χρηστῆς διαγωγῆς αὐτῶν ἐνεργοῦσι δὲ ὅ,τι πρέπει διὰ τοῦς στερουμένους τοιοῦτων.

Δ'. Τὰ ἐν ἐκάστῃ τάξει ἀναγραφόμενα μαθήματα, εἰσὶν ὑποχρεωτικὰ δι' ἀπαντας τοὺς εἰς αὐτὴν ἐγγεγραμμένους παῖδας· ἀπαγορεύεται δὲ ἡ παραδοχὴ ἀκροατῶν ἐν οἰκιδῆτινι τάξει τῶν δημοτικῶν καὶ ἄστικῶν σχολῶν.

Ε'. 'Εν ἀπάσαις ταῖς σχολαῖς θά τηρῆται τού-
τευθεν ἰδιαίτερον βιβλίον ἐπιγραφόμενον «Διδαχθεῖσα
Ὑλη», ἐν τῷ ὅποιῳ οἱ διδάσκοντες ἀνά πᾶσαν δεκα-
πενθημέριαν θέλουσιν ἀναγράψαι, ἰδιοχείρως καὶ ἐ-
νυπογράφως, τὴν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο διδαχθεῖ-
σαν ὑπ' αὐτῶν ἐξ ἐκάστου μαθήματος ὕλην, ὡς καὶ
τὰς σελίδας τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου αἱ διήλθον. Τὸ
βιβλίον τοῦτο, προσυπογραφόμενον ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν
διευθύνσεων, θά παρκαμένη ἐν τῷ διευθυντηρίῳ πρὸς
ἐπιθεώρησιν καὶ ὑπογραφήν ὑπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ ἐ-
πόπτου τῶν σχολῶν κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτοῦ. Κατὰ
τὸ βιβλίον δὲ τοῦτο θά γίνωνται, συνωδῶ τῇ διὰ
τῆς ὑπ' ἀριθ. πρωτοκ. 3104 καὶ ἡμερομηνίαν 2 'Ιου-
νίου ἐνεστῶτος ἔτους ἐγκυκλίου προανακοινωθείση
ἀποφάσει, καὶ ἐνιαυσίως γραπταὶ καὶ προφορικαὶ ἐξε-
τάσεις.

ΣΤ'. Αἱ διευθύνσεις ὀρεῖλουσι νὰ τηρῶσιν ἀκρι-
βῶς τὸ ὑπὸ τοῦ 40 ἀρθροῦ τοῦ Κανονισμοῦ θεσπιζό-
μενον βιβλίον παρουσίας τῶν διδασκόντων. Ἐνεκα δὲ
τῶν πολλαχῶ παρατηρηθεισῶν ἀδικαιολογητῶν ἀ-
πουσιῶν ἐνίων τῶν διδασκόντων τῶν παρακωλυουσῶν
τὰ μέγιστα τὴν τακτικὴν λειτουργίαν τῶν σχολῶν
καὶ πρὸς περιστολὴν τούτων, ἐντέλλονται αἱ ἐφο-
ρίαι ὅπως διὰ πᾶσαν ὥραν ἀπουσίας οἰουδήποτε
διδάσκοντος, μὴ προερχομένην ἐκ δεδικοιολογημένης
ἀσθενείας ἢ ἀναποδράστου ἀνάγκης, κρατῶσιν ἐκ τοῦ
κατὰ μῆνα μισθοῦ αὐτῶν ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ πηλίκιον
τῆς διαίρεσεως τοῦ ποσοῦ τῆς ἔτησιος μισθοδοσίας
ἐκάστου διὰ τοῦ ὀλίκου ἀριθμοῦ τῶν ἔτησιων ἐργα-
σίμων ὥρων αὐτοῦ. Ἄν δὲ αἱ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ
μαθήματι ἀπουσῶσι ὑπερβῶσι τὰς τρεῖς κατὰ μῆνα, ἢ
ὥριαία ἀπουσία θεωρητέα ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὑπολογι-
σμὸν τοῦ προστίμου ὡς ἡμερησία.

Ζ'. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἔνεκα ἐπιδημικῆς
νόσου δεήσει νὰ διακοπῶσιν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὰ μα-
θήματα σχολῆς τινος δεόν ἵνα ἀγγέλληται ὑπὸ
τῆς ἐφορείας ἐγκαίρως τὸ πρᾶγμα τῇ Π. Κ. Ἐκπαι-
δευτικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἐῖπτε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

'Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5 Αὐγούστου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΒΟΗΘΗΜΕΝ ΑΛΘΗΑΟΙΣ

Ἄσα οἰκογένεια, ὅσα κοινωνία καὶ ὅσα ἔθνη
κατενόησαν τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν βρῦτητα
τῆς πρὸς ἀλλήλους βοηθείας, ἐκείναι καὶ εὐμήρησαν
καὶ εἰς τὰς ποικίλας ἐκάστοτε καὶ ἀντιζῶους τοῦ
κόσμου τούτου μεταβολὰς καὶ περιπετείας γενναίαν
ἀντέταξαν ἀντίστασιν. Πόσων σπουδαίων κινδύνων
δὲν ἐλυτρώθησαν, πόσων δεινῶν ἐκ καιρικῶν περι-

στάσεων καὶ ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιπρωῶν δὲν ἀπλήλ-
γησαν οἱ δι' ἰσχυροῦ δεσμοῦ ἀλληλοβοηθείας συνδε-
δεμένοι διατελέσαντες, καὶ δι' ἀγάπης ἀδελφικῆς
πρὸς ἀλλήλους συνηνωμένοι ἐμμέναντες· ἀδελφὸς
ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρά ἐστὶν λέγει
ὁ σοφὸς Σολομῶν ἐν ταῖς Παροιμοῖαις αὐτοῦ. Ὑπ'
οἰωνδήποτε στερήσεων καὶ θλίψεων καὶ ἐν περιστοι-
χισθῇ ὁ ἀδελφός σου, εἰς οἰωνδήποτε σημεῖον ἀγνω-
σεως καὶ ἀθυμίας καὶ ἐν φθῆσῃ, εὐχερῶς πάντα τὰ
πολεμοῦντα αὐτὸν κακὰ καὶ θαρρῶδες θά ἀποστο-
βήσῃ, ὅταν θά ἔξῃ ἀρωγὸν τὴν πολυτίμον χεῖρα τοῦ ἀ-
δελφοῦ, ἥτις καταφθάνουσα θά ἐκμηδενίσῃ πάντα τὰ
στοιχεῖα ταῦτα τὰ ἀγγχοντα αὐτόν. Οἱ λιμοὶ καὶ οἱ
λοιμοὶ καὶ οἱ κατακλυσμοὶ θά ποθήσωσιν ἴσως αὐτόν,
ἀλλὰ δὲν θά ἰσχύσωσι ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐ-
δραϊν ἐλπίδα ὅτι ἐκ πάντων τούτων τῶν δεινῶν ρύσε-
ται αὐτὸν ἢ πολυτίμος βοήθεια τοῦ ἀδελφοῦ. Ἐδραϊν
ἔχει τὴν πεποιθησιν ὅτι πάντα τὰ αἰσθητά αὐτοῦ
ταῦτα θά βραστάσῃ φιλαδέλφως ὁ ἀγαπῶν αὐτὸν ἀ-
δελφός· ὅτι πάσας τὰς προσκαίρους ταύτας ζημίας
ἀναπληρώσει ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ψωμίτων αὐτὸν πει-
νῶντα, ποτίων διψῶντα καὶ περιβάλλον γυμνη-
τεύοντα. Ὡ! πόσον πολυτίμος ἢ βοήθεια τοῦ ἀδελ-
φοῦ.

Ἄλλὰ μήπως καὶ ἅπανα ἡ διδασκαλία τοῦ Σω-
τῆρος ἡμῶν δὲν ἔχει κέντρον τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγά-
πην καὶ βοήθειαν; μῆτοι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ τῆς
ἐντολῆς «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» δὲν
συνεκερκάλωσε τὸ πρόγραμμα, οὕτως εἶπειν, τοῦ ἐν
τῷ παρόντι κόσμῳ βίου τοῦ χριστιανοῦ; Ἀγαπῶντες
τὸν πλησίον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς
καὶ βοηθοῦντες αὐτὸν ἐκπληροῦμεν πᾶσαν ἄλλην ἐν-
τολὴν αὐτοῦ καθ' ἃ ὁ μέγας πατὴρ Βασίλειος λέγει
«δημιουργὸς ἀρετῆς ἀπάσης ἡ ἀγάπη».

Τὰ νεώτερα χριστιανικὰ ἔθνη τὰ ἐν τῇ θρησκείᾳ
προκόψαντα καὶ προαχθέντα τὴν σπουδαιότητα τῆς
πρὸς τὸν πλησίον καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλα ἀγάπης καὶ
βοηθείας κατανοήσαντα ἔσπευσαν καὶ καθ' ἐκάστην
σπεύδουσιν ἵνα καλλιεργήσωσι ταύτην. Καὶ τῇ ἀλη-
θείᾳ τί ἄλλο σημαίνουσιν αἱ λεγόμεναι συμμαχίαι καὶ
ἐπιμαχίαι τῶν κρατῶν; τί ἄλλο ὑποδηλοῦσιν αἱ συνα-
πτόμεναι συμβάσεις μεταξύ αὐτῶν, εἰ μὴ ὅτι ἕκαστον
ὑπισχνεῖται τῷ ἄλλῳ νὰ τείνῃ χεῖρα ἀρωγὸν καὶ
βοηθείας ἐν ἐνδεχομένοις κινδύνοις; τί ἄλλο ὑπερφαί-
νουσι τὰ μεταξύ αὐτῶν ἀνταλλάσσόμενα φιλικὰ καὶ
φιλάδελφα τεκμήρια, εἰ μὴ ὅτι τὸ ἐν προαπίσει τὰ
συμφέροντα τοῦ ἄλλου ἐν κινδύνῳ περιπίπτοντος;

Τὴν μεγίστην ταύτην καὶ ἀναμφήριστον ἀλή-
θειαν ὅτι διὰ τῆς ἀμοιβαίας προστασίας καὶ βοη-
θείας προχόνονται καὶ ἐνισχύονται τὰ κράτη ἡκιστα
δυστυχῶς κατανοοῦμεν ἡμεῖς τὰ ἄτομα, τὰ ἀπλά
στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται ἐκείνα. Ἡμεῖς, ὡς μέ-
λη τῆς κοινωνίας, δὲν ἐνεβαθύνομεν εἰσέτι εἰς τὸ μέ-
γεθος τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀλληλοβοηθείας καὶ

τῆς κοινοπραξίας. Δὲν βοηθοῦμεν ἀλλήλους, ὡς δεῖ καὶ ὡς ἐντελλόμεθα, ὅπως οὕτω πάντες ὁμοῦ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν στερητέων καὶ τῶν κκουχιῶν, αἰτινες καταλαμβάνουσι καὶ περιστοιχίζουσι ἡμᾶς. Βλέποντες ἀδελφούς ἡμῶν ταλαιπωρούμενους καὶ πᾶσχοντας δὲν σπεύδομεν ὅπως προσέλθωμεν αὐτοῖς ἀρωγοὶ καὶ βοηθοί, ἀλλὰ ψυχρὰν ἀδιαφορίαν πρὸς τὰς ἀτυχίας τοῦ βίου αὐτῶν ἐπιδεικνύοντες καὶ ἀνάλγητοι πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς καρδίας αὐτῶν φερόμενοι ἐγκαταλιμπάνομεν αὐτοὺς ἐν τοῖς κλαυμοῖς καὶ ταῖς στερήσεσιν αὐτῶν. Ἐπιζητοῦμεν, καλλιεργοῦμεν καὶ θεραπεύομεν τὸ ἴδιον ἡμῶν συμφέρον, κωφεύοντες εἰς τὰς στοναχὰς καὶ τὰς ἐκλιπκρήσεις αὐτῶν, ἐνῶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ρητῶς παρηγγέλλει λέγων ἀμηδεῖς τὸ ἑαυτοῦ μόνον ζητεῖτω, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἐτέρου ἕκαστου». Δὲν ἔχομεν ἀποστολὴν ἵνα μεριμνήσωμεν μόνον περὶ ἡμῶν αὐτῶν, οὐδὲ δεῖον νὰ φρονῇ ἕκαστος ἡμῶν ὅτι ἐκπληροῖ τὰ τοῦ χριστιανοῦ καθήκοντα, ἐὰν ἐπιζητῇ μόνον τὸ ἴδιον συμφέρον, ἀδιαφορῇ δὲ ὁλοσχερῶς περὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν αὐτοῦ. Ὅχι, τοιοῦτος ἐγωϊστικὸς καὶ φίλαυτος βίος, τοικυῆτι ἰδιοτελής πολιτεία καὶ φαρισαϊκὴ φιλοζωία ἀντίκειται οὐ μόνον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς θρησκείας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ καταδεδικασμένη ἤδη ἐστὶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. «Τὸν γὰρ ἀνθρώπων ἡ φύσις ἔπλασεν οὐχ ὡς τὰ μονωτικὰ θηρία, ἀλλ' ὡς ἀγγελοὶ καὶ σύννομα καὶ κοινωνικά, ἵνα μὴ ἑαυτῷ ζῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ἀδελφοῖς καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ ἄλλοις συγγενεῖς καὶ φίλοις καὶ δημόταις καὶ φυλέταις καὶ πατρίδι καὶ ὁμοφύλοις καὶ πᾶσιν ἀθρώποις» λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

Βοηθῶμεν ἄρα πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀλλήλους πεποιθότες ὅτι ἐν τῇ βοηθείᾳ καὶ τῇ προστασίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ ἀνευρίσκομεν καὶ καλλιεργοῦμεν τὸ ἴδιον ἡμῶν συμφέρον. Ἐγεννήθημεν οὐχὶ χάριν ἡμῶν αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς πατρίδος, τῶν ἀδελφῶν, τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων καὶ τῶν συμπολιτῶν· βοηθῶμεν ἀλλήλους, διότι οὕτω διὰ τῶν ἀμοιβαίων βοηθειῶν κρατοῦμεν συνδεδεμένην τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν καὶ οὕτω συνευημεροῦμεν, συμπροαγοῦμεθα καὶ συναπάρχομεν ὡς μέλη ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος.

1. Βασιῶδης.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Μέχρι τοῦδε, ἐλάλησαμεν περὶ τῆς διανοητικῆς ὑπεροχῆς. Ἀλλὰ ἡ ἠθικὴ ὑπεροχὴ εἶνε λοιπόν, κατ' ἀνάγκην, προνόμιον τῆς ἡλικίας; Ὁ Θεὸς νὰ δώτῃ νὰ εἶνε οὕτω, καὶ οἱ γονεῖς, ἀξιοῦντες τὸν σεβασμὸν, νὰ δύνανται νὰ εἶνε ἀσφαλεῖς ὅτι τὸ πᾶν, ἐν ἑαυτοῖς,

εἶνε σεβαστόν! Φεῦ! πόσαι ἀδυναμίαι εἰς τὰ δύο ἱερὰ ταῦτα ὄντα! Ἐὰν τὰ ὑποθέσωμεν ἀγαθὰ καὶ ἀγνά, ἐστολισμένα διὰ τῶν ἀρετῶν ὅσαι ὠραλλῶσι τὴν οἰκογένειαν, πῶς νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ διαφύγωσι, κατὰ πάντα, τὰς παρεκτροπὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας; Οἱ σύζυγοι ἐκεῖνοι εἶνε ἠνωμένοι, ἀγαπῶνται· ἀλλ' ἔχουσι τὰς διαστάσεις, τοὺς παροξυσμούς, τὰς ὁρμὰς τῶν· τὸ τέκνον δὲν εἶνε τόσῳ μακρὰν αὐτῶν ὥστε νὰ μὴ συλλάβῃ τὸ μυστικὸν τῶν ἀδυναμιῶν τῶν. Ἐνίοτε, αὐτὸ τοῦτο δοκιμάζει τὴν ἀτέλειαν τῶν γονέων του: ἐπιτιμήσις τις ἄνισος, ἐμπικρῆς, ἐν ἣ ἡ ὀργὴ ἐκδηλοῦται καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐξαφανίζεται, θὰ ἐπιβῆλῃ, ἄρᾳ γε, τὸν σεβασμὸν; Ὅχι: θὰ προκαλέσῃ ἀντίδρασιν ὀργῆς καὶ ἀδικίας. Θὰ ἴδωμεν δύο ἐγωϊσμοὺς συγκρουομένους, καὶ τὸ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας μεγαλεῖον θὰ ἀφανισθῇ ἐν τῇ συγκρούσει ταύτῃ.

Τί μέλλει πάντως γενέσθαι ἐὰν ἡ ἀρετὴ ἔδραπέτευεν ἀπὸ τοῦ οἴκου; Ἐὰν τοῦ πατρὸς τὸ ὄζυδερκὲς βλέμμα ἀρχίζῃ νὰ διορᾷ τὸ μυστικὸν τῆς κακῆς τοῦ πατρὸς διαγωγῆς; Θὰ συνομολογήσωμεν, τότε, ὅτι ὁ σεβασμὸς εἶνε ἀδύνατος, ὅτι εἰς τὸν υἱὸν ἐπιτρέπεται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ καταδικάσῃ τὸν πατέρα του; Ὁ πατὴρ ἐπιτιμᾷ, εἰς τὸν υἱὸν του, τὰς ἀρτιγεννήτους κακίας του; ὁ υἱὸς ἀπαντᾷ ῥίπτων, κατὰ πρόσωπον, εἰς τὸν πατέρα του, τὴν ἀποκάλυψιν τῶν πατρικῶν ἀτακτημάτων. Τοῦτου γενομένου, ὁ σεβασμὸς ἀπέθανε, καὶ αἴσθημα ἀπεχθές, βίβηλον, τῆς οἰκογενείας διαλυτικόν, αἰσθημα, εἰς τὸ ὅποιον μὴ οἷον τολμῶ νὰ δώσω τὸ ἀληθινὸν του ὄνομα, ἡ υἱικὴ καταφρόνησις, ἀντικατέστησεν αὐτόν.

Ὅχι, δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τὸ τέκνον τὴν τερατώδη ταύτην ἄδειαν· ἀλλ' ἀπαγορεύοντες τοῦτο εἰς αὐτό, θὰ ἐπικλεσθῶμεν τὸ μόνον συναίσθημα τὸ δυνάμενον νὰ ἐπιβῆλῃ τὴν σιγὴν εἰς τὴν τολμηρὰν καὶ ἀσεβῆ αὐτοῦ κρίσιν. Ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ μετώπου ἐκεῖνου, ὅπερ τὸ ἀμάρτημα κατήσχυε, θὰ δεῖξωμεν τὰ σεβασθέντα, ἀλλὰ μὴ καταστρεφέντα ἔχνη, τῆς θείας μεγαλειότητος. Θὰ εἴπωμεν εἰς τὸν υἱὸν ὅτι ὁ Θεὸς μόνος εἶνε τῶν ἀνθρωπίνων ἐγκλημάτων ὁ κριτής, καὶ ὅτι ἡ πατρότης ἱερὰ εἶνε, καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς καταισχύνουσιν αὐτήν. Ὑπὸ τοῦ, ὀφθαλμοῦ τοῦ θ' ἀνοιχθῶμεν τὰς Ἁγίας Γραφάς, τὰς περιεχούσας μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχῆς ἡμῶν καὶ τὸν κώδικα, τὸν ἀνεξίτηλον, τῶν ἡμετέρων καθηκόντων, καὶ θὰ τὸ κῆρυγμα νὰ ἀναγνώσῃ τὴν θαυμαστὴν σελίδα ἐκεί-

νη, ἐν ἣ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παρουσιάζει, ἀρ' ἐνὸς μὲν τὴν πατρικὴν ἀξίαν ἐνοχοποιουμένην ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, ἀρ' ἐτέρου δέ, τῶν τέκνων τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ Νῶε δὲν ἔσφαλεν, ἴσως, ἠθικῶς ἐν τῷ ἐξευτελισμῷ ὃν ἐδοκίμασεν ὅτε ὁ οἶνος διετάραξε τὸν νοῦν αὐτοῦ: ἔχασεν ὅμως, τοῦλάχιστον, τὴν διαύγειαν τῆς διανοίας του καὶ τὸν πρὸς ἑαυτὸν σεβασμὸν, νικηθεὶς ὑπὸ τῆς μέθης. Εἶδεν ὁ Χάμ τὸ θέαμα τοῦτο, καὶ νομίσας ὅτι καὶ αὐτὸς δικαιούται νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ καθήκοντος τοῦ υἱικοῦ σεβασμοῦ, ἔδειξε καρχήζων, εἰς τοὺς ἀδελφούς του, ὅ,τι οὐδ' αὐτὸς ἔπρεπε νὰ ἴδῃ. Ὁ Σὴμ καὶ ὁ Ἰάφεθ ἐβρικίλασαν ἐνώπιον τῆς ἀσεβείας ταύτης, καὶ τὴν τοῦ πατρὸς πτώσιν διὰ τοῦ πέπλου τοῦ σεβασμοῦ ἐκάλυψαν. Ὁ Θεὸς ἐλάλησε, διὰ στόματος τοῦ Νῶε, δικάζων τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὴν μὲν τοῦ Χάμ φυλὴν καταρῶμενος καὶ εἰς δουλείαν καταδικάζων, εἰς δὲ τὴν τοῦ Σὴμ τὴν θεϊαν αὐτοῦ εὐνοϊαν παρέχων, καὶ εἰς τὴν τοῦ Ἰάφεθ τὸ τοῦ πολιτισμοῦ πνεῦμα καὶ τῆς μελλούσης ἡγεμονίας τὴν κληρονομίαν.

Πᾶσαι τῆς Ἱερᾶς βίβλου αἱ σελίδες πλήρεις εἶνε τῆς διδασκαλίας ταύτης. Τῶν τέκνων τὰ καθήκοντα δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς ἀξίας τῶν γονέων: εἶνε ἀπόλυτα, διότι τὰς ρίζας των ἐμβυθίζουσιν ἐν τῇ θεῷ πατρότητι, τῇ πάντοτε ἀγίᾳ, λατρευτῇ καὶ μηδέποτε ἀλλοιουμένῃ. Ἀκούσατε τὰ διδάγματα τῆς Σοφίας τοῦ Σειράχ, καὶ ἴδετε ἐπὶ τίνων ἐπαγγελιῶν καὶ ἀπειλῶν θεμελιούται τὸ μέγα δίδαγμα, περὶ οὗ ὁ λόγος. Εἶδος τι ἀναποδύσεως τῆς θείας Προνοίας καθιεροῖ τὴν ἐντολήν. «Ὁ τιμῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ θὰ ἔχῃ τέκνα χαροποιούντα τὴν καρδίαν του: ὁ Θεὸς οὐδέποτε θὰ ἀπορρίψῃ τὴν προσευχὴν του. Ὁ βίος τοῦ εὐσεβοῦς υἱοῦ θὰ εἶνε μακρότερος: ὡς ἀμοιβὴν τῆς ὑπακοῆς πρὸς τὸν πατέρα του, θὰ ἔχῃ τὴν χάραν τὴν εὐφραίνουσαν τὴν καρδίαν τῆς μητρός του. Ὁ φοβούμενος τὸν Θεόν, οὗτος σέβεται τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, καὶ ὑπέρτης ἐκουσίως γίνεται τῶν δόντων εἰς αὐτὸν τὴν ζωὴν. Διὰ τῶν λόγων σου, τῶν ἔργων σου, τῆς ἐν πάσῃ δοκιμασίᾳ ὑπομονῆς σου, ἀπότισον εἰς τὸν πατέρα σου τὸ χρέος τοῦ σεβασμοῦ, ἵνα ἡ εὐλογία αὐτοῦ κατέλθῃ ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὴν γενεάν σου ἕως τέλους. Ἡ εὐλογία τοῦ πατρὸς θεμελιῖ τοῦ υἱοῦ τὸν οἶκον, ἡ δὲ κατὰ τῆς μητρός ἐκρίζοι τὰ θεμέλια τούτου. Μὴ ζῆτει νὰ φαίνῃσαι μέγας εἰς ὅ,τι ἐξευτελίζει τὸν πατέρα σου: διότι ὁ ἐξευτελισμὸς τοῦ πατρὸς σου δὲν ἀποτελεῖ τὴν δόξαν σου.

δὸξα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ τιμὴ τοῦ πατρὸς: ὁ κατασχύων τὸν πατέρα, ἑαυτὸν κατασχύνει. Ἐάν ὁ πατήρ σου σφάλῃ εἰς τὰς κρίσεις του, κάλυπτε τὴν ἀδυναμίαν του διὰ τῆς εὐσεβοῦς ἐπεικειίας σου: ἡ δύναμίς σου ἀς μὴ καταρροῇ τὴν ἀδυναμίαν ἐκεῖνου. Ὁ Θεὸς δὲν θὰ λησμονήσῃ τὴν προσφορὰν ταύτην τοῦ σεβασμοῦ, τὴν ὅποιαν πρὸς τὸν γεννίτορα θὰ προσφέρῃς. Συγχωρῶν τῆς μητρός σου τὰ σφάλματα, θ' ἀνταμειβῆς. Ὁ Θεὸς θὰ ἰδρῶσῃ τὴν εὐμερίαν ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης: ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς δοκιμασίας θὰ μνησθῇ σου: τὰ ἀμαρτήματά σου αὐτὰ ταῦτα θὰ διαλυθῶσιν ἐν τῷ πυρὶ τῆς εὐσπλαγγνίας του, ὡς ὁ πάγος ὑπὸ τὸ χλικρὸν τοῦ ζεφύρου πνεύματος. Ὅνειδος καὶ ἀτιμία εἰς τὸν ἐγκαταλείποντα τὸν πατέρα του: καταρκαμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ προσβῆλλων καὶ παροργίζων τὴν μητέρα του!»

Ὡς βλέπετε, δεσμὸς θεῖος συνάπτει τὸν υἱικὸν σεβασμὸν μετὰ τῆς αὐθεντίας τοῦ Θεοῦ. Διασπομένου ἢ χαλαρουμένου τοῦ δεσμοῦ τούτου, ἐκλείπει πάραυτα συναίσθημα τόσον εἰς τὴν οἰκογενειακὴν κοινωνίαν ἀναγκαῖον, ὅσον ἐναντίον εἰς τὰς ὑπερηφάνους τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας τάσεις. Πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν: ἢ ἠθροσκευτικὸς θὰ εἶνε ὁ υἱικὸς σεβασμὸς, ἢ, ἀνευ τῆς θρησκείας, ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ. Εἰς μᾶτην ἠθέλομεν ἀναζητήσῃ ἄλλην αὐτοῦ ἐγγύτην. Ὁ φόβος διαρκεῖ ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ ἐν ᾧ δὲ εἶτι κυριαρχεῖ, διέπει μόνον τὴν ἐξωτερικὴν διαγωγὴν. Τὸ συμφέρον εἶναι πρόσκαιρος καὶ ἀνεπαρκὴς τοῦ σεβασμοῦ ἐγγύτης, διότι ἡ τῆς ἡλικίας πρόσδος φέρει εἰς ὦραν καθ' ἣν ὁ υἱὸς δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκη τῶν γονέων του, προσδοκῶν τὴν ὦραν, καθ' ἣν οἱ γονεῖς του θὰ ἔχωσιν ἀνάγκη αὐτοῦ. Ἡ ἀγάπη αὐτῆ, ἡ φυσικὴ ἐκείνη τρυφερότης, ἡ ἐν τῇ τῶν ζώων οἰκογενεῖᾳ κατερχομένη εἰς τὰ τέκνα, ἐν δὲ τῇ ἀνθρωπίνῃ καὶ ἀναβαίνουσα ἀπὸ τῶν τέκνων εἰς τοὺς γεννήτορας, δὲν ἀσφαλίξει πάντοτε τὸν σεβασμὸν, οὐδ' ἀποκλείει πάντοτε τὰς αὐθάδεις κρίσεις, λαμβάνουσα συχνότατα σὺν τῷ χρόνῳ, τὴν μορφήν φιλίας μεταξὺ ἴσων, καὶ μὴ ἀντισταμένη εἰς πάσας τὰς δοκιμασίας, τὰς ὁποίας δύναται εἰς αὐτὴν νὰ προσενησῇ ἡ σκληρότης καὶ ὁ ἐγωϊσμός τῶν γονέων.

Καὶ ἔχομεν τὴν πείραν βεβηλοῦσαν τὸ δίδαγμα τοῦτο. Σχέαις ἀναγκαῖα ταπεινοὶ ἢ ἀνυפוὶ ταυτοχρόνως, ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας τὸ μέτρον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος. Αἱ εἰδωλολάτριάδες κοινωνίαι ἐγνώρισαν τὸν νόμον τοῦ-

τον: Συγκρίνατε τὰ οικογενειακὰ τῆς ἀρχαίας Ρώμης ἤθη πρὸς τὰ τῆς Ρώμης τῶν Καισάρων: θρησκευτικὰ μωθώδης, εὐλικρινῆς ὁμως καὶ βλαβεῖα, εἶχε καμὴ τὴν ρωμαϊκὴν οικογένειαν θυσιαστικὸν σεβασμῶν: ὁ σκεπτικισμὸς γεγραμμένος κοινωνίας ἤρπαινε, βραδυτέρων, καὶ αὐτὴν τὴν ἀνέμνησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ σεβασμῶν. Ἄλλ' εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἀπέκειτο νὰ καταστήσῃ στενωτέραν τε καὶ σφραγιστέραν τὴν σταθερὰν ἐνόητα καὶ ἀλληλεπίδρασιν ἀμοιτέρων τῶν καθηκόντων. Προκειμένου δὲ νὰ καθορίσῃ πολιτισμὸν διεφθαρμένον ἢ φυλάξῃ βραδυτέρων, νὰ πολιτίσῃ, ἢ τελεία θρησκευτικὰ ἀνακκινῆσῃ ἢ ἰδρύσῃ, μετὰ τῆς λατρείας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν τοῦ πατρικοῦ μεγαλείου. Τὸ κράτος τῆς πίστεως ἀρχεται ἐκπίπτει: Ὁ σεβασμῶν εἶνε ἡ πρώτη τῶν ἀρετῶν, ἡτις θὰ συναίσθανῆ τῆς πτώσεως ταύτης τὰς συνεπειάς.

Σήμερον παριστάμεθα εἰς τὸν θρίαμβον, τὸν παράλληλον, τῆς ἀσεθείας ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ τῆς ἀσεθείας πρὸς τοὺς γονεῖς. Ἡ νέα σχολὴ ἐκήρυξε διαρρηθὴν τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ σεβασμῶν. Ὅχι ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, διότι οὐδὲν ἦν ἐλευθερώτερον τῆς τιμῆς τῆς ἀποδομιῆς εἰς ἀθηνάϊον ὅπως ἠθικὴν ἄλλ' ἐν ὀνόματι ἀπιστίων διδαγμάτων, ἀντικαθιστῶντων εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ τὴν λατρείαν τῆς ὕλης. Αἰτούσι νὰ δημιουργήσῃσι δικαίωματα ἀνούμενοι τὰ καθήκοντα: ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς προόδου ὀπισθοδρομοῦσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς δυνάμεως Ἡ ἀποστασία χρησιμεύει ὡς ἀπάντησις εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς ἀφωπλισμένης δυνάμεως: ὁ υἱὸς λέγει πρὸς τὸν πατέρα καὶ ὁ υἱόκοος πρὸς τὸν ἀρχοντα: ἡ ἀπόδειξις ὅτι εἶναι ἴσος μὲ ὑμᾶς, εἶνε ὅτι σὰς μεταχειρίζομαι ὡς ἴσους πρὸς ἐμέ.

Ὁ κίνδυνος, διὰ τὸ μέλλον τῶν πολιτικῶν κοινωνιῶν, εἶναι βεβαίως μέγας: ἀλλὰ ματαιῶς θὰ τὸν πολεμήσωμεν διὰ τῆς ἀυστηρότητος τῶν νόμων, ἐάν μὴ, πρῶτον, θεραπεύσωμεν τὴν ρίζαν τοῦ κακοῦ, ἧτοι τὰς οικογενειακὰς σχέσεις. Τὸ κράτος ἔχει ἀνάγκην τῆς οικογενείας: ἡ πολιτικὴ ἠθικὴ στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τῆς οικογενείας. Ἡ ἠθικὴ δὲ αὐτῆ ἀγωγή μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγωσι, τότε καὶ μόνον θὰ εἶναι ἐνεργός, ὅταν θὰ πραγματοποιηθῆ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ.

Εὐρέθησαν ἄνθρωποι ἀξιοῦντες ὅτι ὁ σεβασμῶν βλέπει τὴν ἀγάπην. Πιστοὶ εἰς τὴν μεγάλην ἀνθρωπίνην παράδοσιν, θὰ ὑποστηρίζωμεν τὸναντίον. Ναι, καὶ μετὰ τῶν ἴσων, ἡ ἀγάπη δὲν δύναται ἀπὸ τοῦ σεβασμῶν νὰ χωρισθῆ, διότι ἐν τῇ λατρειᾷ εὐρίσκει τὴν

ὑπερτάτην αὐτῆς ἔκφρασιν. Ὅπου ὁ σεβασμῶν ἐλλείπει, ἐκεῖ ἡ ἀγάπη εἶνε εὐθραυστος: εἶνε καταναγκαστικὴ ἀπαίτησις τοῦ πάθους: χρησιμοποιοῦται καὶ καταναλίσκεται εἰς τὴν ἰκανοποίησιν ἢ ἐπιδιώκει, καταβροχθίσασκα δὲ τὴν ἡδονήν, σβέννεται ἐξ ἀτροφίας, ἢ μετατρέπεται εἰς κόρον, ἀναμένουσα τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν ἀπέχθειαν, τὰ ἀπότοκα ταῦτα τῆς καταφρονήσεως. Τοιοῦτος εἶνε ὁ ὅρος τῆς φιλίας καὶ τῆς συζυγικῆς τρυφερότητος. Τί μέλλει γενέσθαι τὸ λεπτὸν ἐκεῖνο συναίσθημα τὸ ἀνατρέχον, μετὰ τῆς εὐγνωμοσύνης εἰς τὰς πηγὰς τῆς ζωῆς; Ἐάν μὴ διδαχθῆ νὰ σέβηται ἐν τῷ γεννήτορι τὰ ἔχνη τῆς θείας πατρότητος, θὰ ὑποδουλωθῆ πάραυτα εἰς τὰς ἐριδας τῆς φιλαυτίας. Ἄλλ' ὑπὸ τοῦ σεβασμῶν τὴν προστασίαν, ἢ στοργὴν περιβάλλεται χαρακτηρὰ κχιθεροῦντα ταύτην, καὶ ἰκανὴν καθιστῶντα νὰ ὑπερικήσῃ τὰς ἐλαφράς δεικμασίας καὶ κατὰ τῶν μεγάλων ἔτι νὰ ἀνθίσταται. Ὅταν ἡ ἀνθρωπίνη μορφή λαμβάνῃ ἐν τῷ μετώπῳ τῶν γονέων, ὅσιν σκληρότητος καὶ βίας, τὸ βλέμμα τοῦ χριστιανοῦ τέκνου δύναται καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνακαλύπτῃ τὸ ἰδεώδες τοῦ μεγαλείου δειγμα, ὅπερ ὁ Δημιουργὸς αὐτὸς ἐνεχάρησεν ἅμα δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον. Καθ' ἣν ὥραν τὸ συμφέρον τὸ προσωπικὸν πνίσταται καὶ ἀντιδρᾷ κατὰ πάσης ἐναντιότητος, μόνον τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα παρέχει εἰς τὸν υἱὸν σεβασμῶν, θησαυρὸν ἀκένωτον ἐπιεικειᾶς καὶ ἠρωϊκῶν ἀρσιώσεως ἐμπνεύσεων. Κατὰ τὴν τραγικὴν πάλην ταύτην μετὰ τῆς ἀτιμαζούσης ἑαυτὴν πατρότητος καὶ τοῦ ἀνευδύτου διαμένοντος σεβασμῶν τὸ πάθος συχνάκις νικᾶται. Ἡ τοῦ υἱοῦ ἀρετὴ θὰ θριαμβεύσῃ τῆς τοῦ πατρὸς σκληρότητος, καὶ ἡ ἀγάπη θὰ ἐπανακμήσῃ νικήτρια εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ τὴν ἐξεδίωξε τὸ μῖσος. Ἐάν δυστυχῶς ἡ ἔκφρασις ἀρνηθῆ νὰ κύψῃ, ἡ ἀπωθουμένη ἀγάπη δὲν θὰ παύσῃ κρούουσα τὴν θύραν, καὶ ἐν τῇ ὑπομονῇ τῆς διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς βεβηλώσεως ταύτης τῶν φυσικῶν νόμων τῆς φύσεως. Μεγαλοπρεπὲς θέαμα, δικαιοῦν τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν καὶ κωλύον τὸν ἐγωισμὸν τοῦ ὑπονομεύειν τὴν θεοῦ ἐταγμένην οἰκονομίαν τῆς οικογενειακῆς κοινωνίας.

Ἐάν ὁ σεβασμῶν προσυλλάτῃ τὴν ἀγάπην, ἀλλ' εἶνε καὶ ἡ καλλίστη τῆς ὑπακοῆς ἐγγύσις, συντελῶν οὕτω τὴν στερέωσιν τῆς οικογενείας. Ἀφαιρέσατε ἀπὸ τῆς ἀθηνάϊας τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς δυνάμεως τῆς, καὶ οὐδὲν τὴν διακρίνει ἔκτοτε ἀπὸ τῆς βίας: κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ὑ-

ποταγή καθίσταται αδυναμία, έλαττωμένη, ενώ συγχρόνως αύξάνει παρά τῷ μορφομένῳ ἀνθρώπῳ, ἡ συνείδησις τῆς ἀμῆς του.

Τὸ ἀσεβὲς τέκνον ὑπακούει ἐπὶ τοσούτον, ὅσῳ αἰσθάνεται ἑαυτὸ ἀδυνατώτερον ἀλλὰ, διὰ τῆς ὅλης ἐξωτερικῆς εὐπειθείας του, ἡ ἀποστασία διεμφαίνεται ἤτις ἤδη ἤρχισεν ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ἄλλως δὲ ὁ δόλος ἔρχεται βοηθὸς εἰς τὴν ὑποκριτικὴν ὑπακοὴν του, γινα διασπᾶσθαι τοὺς δεσμοὺς τῆς ἐνώσεως. Εἰς τί χρῆσιμεύει τότε, εἰς τὸν πατέρα, τὸ περιβάλλεσθαι θεῖαν ἐξουσίαν; Ἐάν, τὴν κἀμὴ σεβαστὴν, δὲν ἔχει ἐπὶ τοῦ τέκνου ἐπιδρασιν εἰμὴ τὴν κτηνώδη καθιέρωσιν, ἡ ἐναντιότης αὐτῆ τοῦ περιορίζειν μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ ἀνίσχυρον, καί, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὐδὲν θὰ ἀναπληρώσῃ ταύτην.

Ὅπως διάφορος εἶνε ἡ χριστιανικὴ ἔννοια τῆς οὐκ ὑπακοῆς: εἶνε τιμὴ ἐλευθέρου καὶ αὐθόρμητος ἀποδομένη, ἐξ εὐλαθείας καὶ τρυφερότητος, εἰς τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ πηγάζουσαν, καὶ ὅρον αὐτῆς ἄρα ἔχουσα ὄχι τὴν ὕλικήν, ἀλλὰ μόνον τὴν γενναίαν καὶ ὑπερήφανον τῆς συνειδήσεως ἀντίστασιν. Ὁ πατὴρ ἄρα δὐτό πᾶν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδὲν ἄρα κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχουσι καθήκοντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθιερούμενα: ὁ υἱὸς δὲν δύναται νὰ παρὰ τῆ ταῦτα, ἵνα ὑπακούσῃ εἰς τὸν πατέρα, ὑπάρχουσι καὶ δικαιώματα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθοριζόμενα: δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα ὁ υἱὸς, χωρὶς νὰ γίνῃ, ἀποστάτης.

Εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν ἀπραγράπτων καθηκόντων τούτων ἄς ἀναγράψωμεν τὴν πίστιν εἰς τοὺς θρησκευτικούς νόμους. Ἐάν ἡ οἰκογένεια ἀπαγορεύῃ ἐκ συμφέροντος εἰς τὸν υἱὸν τὴν πραγματοποιήσιν τῆς θείας αὐτοῦ κλίσεως εἰς τὴν ἱερωσύνην, οὗτος θὰ δύναται ν' ἀκολουθήσῃ ταύτην ὑπακούων μόνον εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν βουλήν. Οἱ πρῶτοι τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνες μᾶς δεικνύουσι πραγματοποιουμένην τὴν ἡρωϊκὴν ταύτην ἠθικὴν, ἣτις ἀπαλλάττει τὴν χριστιανικὴν ὑποταγὴν ἀπὸ τῆς μομφῆς ἐπὶ ἀνανδρίᾳ. Ὁ πατὴρ εἰδωλόατρης εἶνε, ἀλλὰ τὸ τέκνον λατρεύει τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· ἐάν ὁ πατὴρ μετὰ τῶν δικαίων συγκαταλέγηται, ὁ υἱὸς, ἀδιστακτικῶς, ἐν τῇ θριαμβευτικῇ τῶν μαρτύρων χορείᾳ τάσσεται. Τοιαύτη εἶνε ἡ δύναμις τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν ἐν τῇ ὑπακοῇ πρὸς τὸν Θεόν.

Ἐγγυώμενος ὁ θεῖος νόμος τὴν πίστιν ἐν τῷ καθήκοντι, προφυλάττει ἐπίσης τὴν αὐτονομίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ἀπὸ τῆς ἀβιαιρεσίας. Ἐχει

ὄρια ἡ πατρικὴ αὐθεντία, τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ὑπερασπίζει ὅταν αὐτὴ θέλει νὰ τὰ ὑπερβῇ. Ἡ σύναψις τῆς συζυγίας εἶνε τὸ γεγονός· ἐνθα συχρότατα ἐκδηλοῦται ἡ σύγκρουσις τῶν ἀδίκων ἐξιώσεων καὶ τῆς ἐνόμου ἐλευθερίας. Ὁ θέλων νὰ συτήρησῃ οἰκογένειαν, ὀφείλει ὑποταγῆν εἰς τοὺς γεννήτορας· ἀλλ' ἡ τελευταία λέξις ἀπόκειται εἰς τὴν θέλησιν του καὶ τὴν καρδίαν του. Εἰσδύσατε εἰς τὰ εἶδη τῶν πεισμώνων ἀντιστάσεων τῆς πατρικῆς δυνάμεως κατὰ τινῶν συζυγιῶν, καὶ θὰ εὕρητε ἐκεῖ, ἐνίοτε, τὴν ἔκτασιν, τὴν πλεονεξίαν, τὸ πάθος ὑπὸ πάσας τὰς μορφὰς αὐτοῦ ὑποκαθιστῶντα τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν. Λοιπὸν ἔστω καὶ ἂν φρονίμως πράττωσι ἀντιστάμενοι, ὀφείλω καὶ πάλιν νὰ τοῖς ὑπομνήσω ὅτι ὁ γάμος ὁ χριστιανικὸς δὲν εἶνε, ὡς ὁ τῆς εἰδωλόατρίδος Ρώμης, τὸ ἀποκλειστικὸν τῆς οἰκογενείας ἔργον· ἀλλὰ εἶνε ὑπόθεσις δύο προσώπων ἐλευθέρων τε καὶ ὑπευθύνων, διευθετούντων τὰ συναισθημάτα καὶ τὸν βίον των. Καὶ ἐν τούτῳ ὁ χριστιανισμὸς εἶνε προστατῆς τῆς συνειδήσεως, τῆς ἀξίας τῶν ἀτόμων καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ψυχῶν.

Κατὰ μετάφρασιν

Η. ΓΚΟΡΟΓΙΑΝΗ.

Θεοφιλέτατοι ἐπίσκοποι καὶ εὐλαδέτατοι προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐγκριθέντος ὅπως καὶ οἱ ρεωκόροι τῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἐφοδιάζονται διὰ τῶν καταλλήλων συστατικῶν καὶ διαμορῶν, προτροπόμεθα ὅπως ἀπὸ τῆς σήμερον ἀνακινώσητε αὐτοῖς ὅτι δεόν ἵνα μέχρι τῆς 18 προσεχοῦς Αὐγούστου προσέλθωσιν ἀφεντικῶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ παρουσάσωσι τὰ ἐαυτῶν συστατικὰ καὶ τὰς διαμορὰς ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδενὶ αὐτῶν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ τοῦ λοιποῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ρεωκόρου ἐν ταῦθα. *Ἐίτηε δ' ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.*

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοδουκελλίας.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστάματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἶδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ ἡ τιμὰς λίαν συγκαταβατικὰς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασίων γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Αύγουστος

1. Αύγουστου 1443.—Θάνατος ἐν Κων)πόλει τοῦ πατριάρχου Μητροφάνου Β', καθρημένου τυγχάνοντος ὑπὸ τοπικῆς τιμῆς ἐν Ἱεροσολύμοις συνόδου, ὑπὸ τοὺς πατριάρχας Φιλόθεον Ἀλεξανδρείας, Δωρόθεον Ἀντιοχείας καὶ Ἰωακείμ Ἱεροσολύμων.
2. Αύγουστου. 1701.—Ὁ πατριάρχης Καλλίνικος Β' ὁ Ἀκαρῶν λύει συνοδικῶς ἀπορίας τινὰς τοῦ μητροπολίτου Χριστιανοπούλεως ἐμποδίζων ἅμα καὶ τοὺς δι' ἀρπαγῆς παρθένων γάμους καὶ τὰ παρ' ἑνορίαν τότε γινόμενα συνοικέδια.
3. Αύγουστου 1757.—Καθαίρεσις τοῦ πρώην Κων)πούλεως Καλλινίκου Δ'.
5. Αύγουστου 917.—Θάνατος τοῦ πατριάρχου Εὐθυμίου Α'.
6. Αύγουστου 1672.—Ἀποτέφρωσις τῆς ἐν Χάλκῳ μονῆς τῆς Θεοτόκου.
6. Αύγουστου 1766.—Χειροτονία τοῦ μεγάλου πρωτοσυγκέλλου Δανιὴλ τοῦ Χίου ὡς πατριάρχου Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Σαμουὴλ Χαντζερῆ ἐν τῷ κατὰ τὸν Γαλατῶν ναφ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀντὶ τοῦ θανάτου ἐν Δαμασκῷ Φιλίμμονος Ἀντιοχείας.
7. Αύγουστου 1715.—Πυρκαϊὰ ἐν Κων)πόλει, κατακαύσασα πάσας τὰς ἀπὸ τοῦ τεμένου Σουλτᾶν Βαγιαζήτ ἕως Κοντοσκάλιου συνοικίας.
8. Αύγουστου 449.—Συνάθροισις τῆς ἐν Ἐφέσῳ ληστρικῆς συνόδου.
9. Αύγουστου 303.—Θάνατος ἐν Λέσβῳ τῆς αὐτοκρατορίας Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.
- 10—13. Αύγουστου 743.—Σκότος ὀμίχλωδες ἐν Κων)πόλει.
11. Αύγουστου 1633.—Κανονικὴ διάταξις τοῦ πατριάρχου Παρθενίου Δ' τοῦ Μογιλᾶλου ὅτι οἱ ποινῆ ὑποβαλλόμενοι ἀρχιερεῖς οὐχ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κων)πούλεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς συνόδου πρέπει ἵνα συγχωρῶνται.
11. Αύγουστου 1716.—Γέννησις ἐν Κερκύρᾳ τοῦ περικλεοῦς Ἐλευθερίου (κατόπιν Εὐγενίου) τοῦ Βουλγάρου.
17. Αύγουστου 1276.—Ἡμέρᾳ τετράδι. Ὁ πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Βέκκος ἐξέδικε λύσιν συνοδικὴν ἐπὶ ταῖς ἐρωτήσεσι τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Σαρᾶν.
12. Αύγουστου 1763.—Διορισμὸς ὡς ἡγεμόνος Βλαχίας τοῦ Σκαρλάτου Γρηγορίου Γκίκα, ἀντὶ τοῦ Στεφάνου Ρακοβιτζᾶ.
13. Αύγουστου 1032.—Σεισμὸς ἐν Κων)πόλει.
14. Αύγουστου 382.—Θάνατος αὐτοκράτορος Τιβερίου.
15. Αύγουστου 354.—Σεισμὸς φοβερὸς ἐπιζήμιος ἐν Κωνσταντινουπόλει, καταστρέψας καὶ Νικομηδείας τὸ πλεῖστον μέρος καὶ πολλὰς πόλεις ἐν Ἀραβίᾳ Παλαιστίνῃ, Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ.
15. Αύγουστου 1261.—Μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσος εἰς Κων)πολιν.
16. Αύγουστου 963.—Στέψις τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Β' τοῦ Φωκά.
- 18 Αύγουστου 1334.—Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ Α'.
18. Αύγουστου 1834.—Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου Β' πρώην Τορνόβου μητροπολίτου.
- 19—20. Αύγουστου 1203.—Πυρκαϊὰ, ἣν ὑφῆψαν οἱ σταυροφόροι καταστρέφει μέγα μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν πατριαρχικὸν οἶκον μετὰ καὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πατριαρχείου.
20. Αύγουστου 1806.—Ἀφιέρωσις τοῦ ἐν Μολδανίᾳ μεγάλου μετοχίου Φλωρέστι εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὅρει μονὴν Ἐσφιγμένου.
23. Αύγουστου 1303.—Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου Β'.
24. Αύγουστου 1183.—Ἄλωσις Θεσσαλονίκης ὑπὸ σκελῶν.
25. Αύγουστου 383.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Γρατιανοῦ.
26. Αύγουστου 1212.—Θάνατος τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ Δ' τοῦ Αὐτρωεῖανου.
- 27 Αύγουστου 1730.—Γέννησις ἐν Τσαριτζάνῃ τοῦ πολυμαθεστάτου διδασκάλου καὶ ἱεροκήρυκος Οἰκονόμου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.
28. Αύγουστου 1399.—Χρυσόβουλλον τοῦ τῆς Βλαχίας ἡγεμόνος Μιχαὴλ ἀφιεροῦν εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὅρει μονὴν τοῦ Σίμωνος Πέτρας τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν μονὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου μετὰ τὴν ἀνηκόντων αὐτῇ κτημάτων.
28. Αύγουστου 1804.—Θάνατος ἐν Πέστη τοῦ Γεωργίου Ζαβίρα, συγγραφέως τῆς «Νέας Ἑλλάδος».
29. Αύγουστου 886.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Α' τοῦ Μακεδόνα.
30. Αύγουστου 340.—Θάνατος Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κων)πούλεως.
31. Αύγουστου 942.—Κατάθεσις ἐν τῷ ναφ τὸν Χαλκοπρατειῶν τῆς ἐκ Ζήλας σταλεισῆς Τιμίας Ζώνης.
31. Αύγουστου 1390.—Κατάργησις τῶν προνομίων, ἃ εἶχεν ὁ μητροπολίτης Χαλκιδόνας ἐν αὐτῇ τῇ Κων)πόλει.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 35

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίης)
.....
ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

- ὅλον τὸ ὄθωμον. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25
ἔξαμηνιαία τὰ ἡμίση
Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά— Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ— Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παλατιοκαθολισμοῦ (ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνῃ) — Περὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τοῖς Ἀνακτόροις.* Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Βερροίας Κωνσταντίου καὶ Σκοπίων Ἀμβροσίου μετέβη παρὰ τῷ ἀρχιεγγραμματοῦ τῶν ἀνακτόρων Ἐξ. Ταχσίον βέη ὅπως ἐπιδῶ αὐτῷ ἐγγραφόν τι ἀφορῶν ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, παρακαλέσῃ δὲ καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ζητημάτων ἀφορώντων τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἀρχιεγγραμματοῦς ἄγαν εὐμένως καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξαμένη τὴν Α. Θ. Π. μετὰ προσοχῆς ἠκρόατο τῶν λόγων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, αὐθαρῆ δὲ ἔσπευσε νὰ ὑποβῆ ταῦτα τῇ Α. Α. Μ. Μετὰ μικρὸν ἡ Α. Ε. ἐπανελθοῦσα ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ σεπτὸς ἡμῶν ἀναξὶς περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὸ γερᾶν πρόσωπον τῆς Α. Θ. Π. διερευνᾷ τὰ τῆς υἰείας αὐτοῦ καὶ διαβιβάζει τὰς αυτοκρατορικὰς Αὐτοῦ προσηρσεις τῶν πρὸς τὸ πιστὸν δὲ τῶν ρωμαίων Γένος εὐμένων διαθέσεων νέον δειγμα παρέχων ἐξέδοτο ἐπὶ τοῦ υποβληθέντος αὐτῷ ἐγγράφου σεπτὸν Αὐτοκρατορικὸν ἰραδὲν ὡς καὶ ἕτερον τοιοῦτον περὶ ἑτέρου ἐγγράφου πρὸ δὴμνον ὑποβληθέντος αὐτῷ. Ἐν τέλει δὲ συνέστησε τῇ Α. Θ. Π. ὅπως ἐλευθέρως ἐν πάσῃ περιστάσει προσέρχεται τῇ πηγῇ τῶν δωρεῶν καὶ χαρίτων τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ θρόνου βεβαίᾳ ὅτι ἡ Α. Α. Μ. πατρικῶς μεριμῶν περὶ πάντων τῶν ὑψηλῶν οὐδέποτε θέλει στερηθεῖ νὰ ἀμφιλεῖ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ εἰς τοὺς νομοταγεῖς καὶ πιστοὺς Αὐτοῦ ὑπηκόους.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐκφράσασα τὴν εὐγνωμοσύνην Αὐτοῦ

κα. τοῦ Γένους ἐπὶ τοῖς εὐμένεσι τούτοις αἰσθημάσῃ τῆς Α. Α. Μ. ἀνέπεμψε εὐχὰς καὶ δεήσεις ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἡμερῶν τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἀνακτος, ἡγχαρίστησε δὲ θερμῶς καὶ τὴν Α. Ἐξ. ἐπὶ τῷ ἐνδιαφέροντι ὅπερ ἐκάστοτε ἐπίδεικνύει ὑπὲρ τῆς ταχείας διεκπεραιώσεως τῶν ἐπιπεπτότων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

—*Μητροπολίτης Ἀθήνων.*— Σήμερον ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ἀθηνῶν Διόδωρος προπεμψθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ.

—*Συνεδρία δύο Σωμάτων.*— Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τὰ δύο Σώματα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καὶ καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, συνεκλήθησαν καὶ αὖθις εἰς κοινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην, περτωθείσης τῆς συζητήσεως πάντων τῶν ἀρθρῶν τοῦ ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, περιεβλήθη ἡδὲ οὗτος τὸ προσήκον κύρος. Μετὰ τοῦτο τὰ δύο Σώματα ἐξηκολούθησαν τὴν συνδιάσκεψιν αὐτῶν ἐπὶ τινῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*— Ἡ ἁγία καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν, ἣν ἔμελλε νὰ συγκροτήσῃ τῇ Τρίτῃ, ὡς τακτὴ ἡμέρᾳ, συνεκρότησε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ, ἅτε τῆς Τρίτης προορισθείσης διὰ συνεδρίαν κοινὴν τῶν δύο Σωμάτων.

Κατὰ τὴν συνοδικὴν ταύτην συνεδρίαν, συγκροτήθεισαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀναγνωσθὲν ἐνεκρίθη σχέδιον συνοδικοῦ τόμου, δι' οὗ τὸ τμήμα Μαγλάης, τέως ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Βόσνης ὑπαγόμενον, ἀποσπασθὲν προσηρτήθη τῇ ἐπαρχίᾳ Σβορδικῆ.

—*Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*— Τοῦ καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολογικῇ Σχολῇ ἑλλογίμου Ν. Φρυδᾶ ἕνεκα λόγων ὑ-

γαίας ὑποβαλόντος παραίτησιν ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ, καθ' ὑπόδειξιν μὲν τῆς Ἐπορείας τῆς Σχολῆς, ἔγερσιν δὲ τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, διωρίσθη ἐν τῇ συνεδίῳ τῆς παρελθούσης Δευτέρας εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ὁ ἐκ τῶν ἀποροίτων μὲν τῆς Σχολῆς, τὰς νομικὰς δ' εἰτα σπουδὰς ἐν Γενεῇ τῆς Ἑλβετίας ποιησάμενος ἱερολογιώτατος Δημήτριος Γεωργιάδης, ὅστις πρὸς τῇ διδασκαλίᾳ τῆς γαλλικῆς ἀνετέθη καὶ ἡ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ὀμιλητικῆς.

Τῷ παραιτηθέντι καθηγητῇ τῆς γαλλικῆς Ν. Φρουδᾶ ἐξεροτήθησαν εὐχριστίαι τῆς Ἐπορείας ἐπὶ τῇ καρπορῶφ διδασκαλίᾳ καὶ τοῖς μόχθοις, οὓς ἐπὶ ἰακὰν ἐπι κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς.

—*Ἡγεμονία Σάμου.*—Ἡ Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κωνσταντῖνος Βαγιάννης καὶ τὰ μέλη τῆς Σμιακῆς βουλῆς διὰ γράμματος αὐτῶν ἀνεκοίνωσαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σάμου Γαβριὴλ μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου καὶ τῆς στοργῆς εἰργάσθη ἐσχάτως μετ' αὐτῶν εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν αὐτοῖσι πραγμάτων καὶ μεγάλην παρέσχε συμβολὴν εἰς τὴν ἐξομάλισιν τῆς αὐτοῖσι καταστάσεως. Θέλοντες δὲ ἓνα καὶ διὰ τεκμηρίων ἰδίων ἐκδηλώσωσι τὴν πρὸς τὸν ποιμενάρχην εὐγνωμοσύνην αὐτῶν παρεκάλεισαν τὴν Ἐκκλησίαν ὅπως αὐτὴ ἐκρράτῃ τῇ Α. Πανιερότητι τὴν ἐπὶ τῇ πατρικῇ ταύτῃ πολιτείᾳ αὐτῆς ἰδίαν εὐερέσκειαν καὶ τὰς εὐχαριστίας. Τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀναγνωσθεῖσάν ἐν τῇ χθесиῇ συνοδικῇ συνεδίῳ, ἐνεκρίθη ὅπως γένηται τῇ Α. Πανιερότητι ἡ προσήκουσα ἐπιστολή.

—*Ἐπαρχία Ἀδριανουπόλεως. Τμήμα Σαράντα Ἐκκλησιῶν.*—Τῆς θέσεως τοῦ βοηθοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀδριανουπόλεως τμήματος τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν χρευστάτης ἕνεκα τοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν Βελλᾶς καὶ Κονίτσης προαχθέντος τῆς τοιοῦτου, οἱ κάτοικοι αὐτῶν διὰ γράμματος ἐξήτησαν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐκλογὴν διαδόχου. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος παρέπεμψε τὴν αἴτησιν ταύτην τῷ κυριάρχῃ μητροπολίτῃ ἀγίῳ Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλῳ διὰ τὰ περαιτέρω.

—*Ἐκκλησιαστικὴ ποιή.*—Τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἐρέσου Ἰωακείμ ἀγγελιαυτοῦ διὰ γράμματος αὐτοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἱερεὺς τις Δακκὴλ, Σάμιος τῆν πατρίδα, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Μοσχονησίῳ ἐφημερεύων, προσληθείς ἐτόλμησε νὰ τελήσῃ γάμον παράνομον, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐπέβαλε τῷ εἰρημένῳ ἱερεὶ τὴν προσήκουσαν ἐκκλησιαστικὴν ποινήν ἐξορίσασα αὐτὸν εἰς τὴν Μονὴν Λειμῶνας.

—*Χειροτονία Περστερᾶς.*—Τοῦ πανιερώτατου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου διὰ γράμματος αὐτοῦ αἰτησαμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ὄρισῃ καὶ τοὺς δύο ἄλλους μητροπολίτας, ἓνα μετ' αὐτῶν τελήσῃ τὴν εἰς ἀρχιερεῖα χειροτονίαν τοῦ θεωρησθέντος ἐψηφισμένου ἀγίου Περστερᾶς Μελετίου, ἐν τῇ χθесиῇ συνοδικῇ συνεδίῳ ὡρίσθησαν οἱ πανιερώτα-

τοι μητροπολίται Γρεβενῶν Δωρόθεος καὶ Παρκαμυθίας καὶ Φιλιππῶν Βασίλειος, οἱς καὶ διειδικάσθη ἡ ἐντολὴ ὅπως ἐπὶ τούτῳ μεταδῶσιν εἰς Ἰωάννινα.

—*Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως.*—Ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος ἀδείχῃ ἐκκλησιαστικῇ ἀπέργεται σήμερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὅπως διακανονίσῃ ἐπαρχιακὰ τινὰ ζητήματα ἐσχάτως αὐτοῖσι ἀνακυρόντα. Μετὰ δὲ τὴν διακανόνισιν αὐτῶν ἡ Α. Σ. ἐπανακάμψει εἰς βασιλεύουσιν.

—*Μητροπολίτης Βελλᾶς.*—Τῷ παρελθόντι Σεβαστῷ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσιν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντῖνος, ὃς καὶ κατευθυνθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη.

Τῇ Δευτέρᾳ, συνεδριάζουσας τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἐγένετο αὐτῷ τό Μήνιμα καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας ἡ ὑπ' αὐτοῦ εἰθισμένη εὐχριστία ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναφῷ.

—*Μητροπολίτης Διδυμοστειχοῦ.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Διδυμοστειχοῦ Φιλᾶρετος ἤγγειλε τηλεγραφικῶς τε καὶ διὰ γράμματος αὐτοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ γενομένου δεκτὸς ὑπὸ τοῦ νέου ποιμανίου αὐτοῦ.

—*Ἐπισκέψις.*—Τῇ Δευτέρᾳ ὁ κ' διερχμενὺς τῆς ἐνταῦθα αὐστριακῆς πρεσβείας ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Θ. Π. ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου διαβιβασθεῖσι συγγραμμῆσι κατὰ τὴν ἐπετηρίδα τῶν γενεθλίων τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Ἰωσήφ.

Χθὲς κατελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπισκέψατο τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Παῦλος Στεφάνοβιτς Σκυλίτσης.

—*Μητροπολίτης πρώην Δρυϊνουπόλεως.*—Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἀνεγνωσθησαν τηλεγραφήματα τοῦ τε πανιερωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου καὶ τῆς δημογεροντίας Ἀργυροκάστρου ἀγγέλλοντα ὅτι ὁ μητροπολίτης πῆς Δρυϊνουπόλεως Γρηγόριος, ὃς ἀπειθῆ ἐτήρησε στάσιν πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐξώσθη βίβ ὑπὸ τῶν ἐπιτοπιῶν ἀρχῶν, ὠδηγήθη διὰ Λεσκοβικίου καὶ Κορυτσᾶς εἰς Πελαγονίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην.

—*Παρόραμα.*—Ἐκ παρεδρομῆς παρελήφθη νὰ ἀναγραφῆ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι τῆς δοξολογίας τῆς ἐν τῷ ναφῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου ἐν Γαλατᾶ ἐπὶ τῇ εορτῇ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου τελεσθείσης προέστη ἡ Α. Π. ὁ μητροπολίτης πρώην Ἐρεσκιῶν Ἰγνάτιος, ἅμα δὲ ὅτι παρῆστη καὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας γενομένην ὑποδοχὴν ἐπὶ τῇ ἐπετηρίδι τῶν γενεθλίων τῆς Α.Κ.Β.Μ. τοῦ αυτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, τούτ' ὅπερ ἐπανορθοῦμένῳ τῷ παρόντι.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΡΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ ΗΜΩΝ

Πάντες σχεδόν οι άνθρωποι ζώντας διατελούμεν υπό τὸ κράτος καὶ τὴν δουλείαν πάθους τινός· ἄλλος μὲν δουλεύει ὀλίγοις πάθειν, ἄλλος δὲ πολλοῖς· οὐδεὶς ὅμως διετέλεσεν ἢ διατελεῖ ἀπληγαγμένος παντός. Εὐτυχὴς ἄρα σχετικῶς καὶ μακραιώτερός ἐστιν ὁ ὑπὸ ὅσῳ τὸ δυνκτὸν ὀλιγωτέρων παθῶν κυριεύομενος καὶ σχετικῶς ἤττον ὑπ' αὐτῶν βλαπτιζόμενος καὶ τιμωρούμενος. Καὶ πάντα μὲν τὰ πάθη ἐν γένει δύναται νὰ κατανικήσῃ ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἔμφρων περίνοια τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πάθους ὅμως τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ οὐδεὶς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ δύναται νὰ καυχήθῃ ὅτι διετέλεσεν ἀνεπηρέαστος. Ἐνίοτε, καὶ πολλὰκις ἔτι, ὁ συνετὸς κατίσχυσεν τοῦ πάθους τούτου καὶ διέφυγε πολλὰ λυπηρὰ ἐπακολουθήματα· ὑπῆρξαν ὅμως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ καὶ στιγμαί, καθ' ἃς κατενικήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατέστη κατὰ πάντα ὑποχείριος τούτου. Πάντες κατὰ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐσμὲν ὑποκειμενοὶ εἰς τὸ πάθος τοῦτο καὶ πικροτάτην ἐλάβομεν πείραν ὡσάκις ἀφῆθημεν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτοῦ. Πολλὰκις καιρίαν ἠσθάνθημεν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν λύπην γινόντες ὅτι τὴν λύπην ταύτην εἰσηγάγομεν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν μόνον καὶ μόνον ἕνεκα τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁμοίων διατελοῦντες ἐλαλήσαμεν ἢ ἐσκέφθημεν ἢ ἐπράξαμεν τι ὅλως ἀντικείμενον εἰς τὰ συμφέροντα ἡμῶν. Πολλὰκις ἐλυπήσαμεν ἢ ἐπεκράναμεν φίλους ἢ συγγενεῖς διὰ λόγων καὶ πράξεων ἡμῶν γενομένων ἐν καιρῷ θυμοῦ καὶ ὀργῆς ἡμῶν καὶ εἶτα μεταμεληθέντες ἐζήτησαμεν παρ' αὐτῶν συγγνώμην· ἐν τῇ ἀγαθῇ δὲ ταύτῃ καταστάσει τῆς μεταμελείας ἐλθόντες πολλὰκις ἠλέγξαμεν μὲν ἑαυτοὺς διὰ τὴν πολιτείαν ἡμῶν, ὑπεσχέθημεν δὲ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, συνειδότες τὰ λυπηρὰ ἐπακολουθήματα τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ, νὰ μὴ εἴπωμέν τι τοῦ λοιποῦ ἢ πράξωμέν τι θυμωμένοι ὄντες· καὶ ὅμως δὲν ἔσχομεν τὸ σθένος νὰ φυλάξωμεν τὴν ὑπόσχεσιν ἡμῶν ταύτην· ἐπῆλθον στιγμαὶ καθ' ἃς ἠλώθημεν καὶ αὔθις ὑπὸ τῶν παθῶν τούτων, ἐκυριεύθημεν ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐπράξαμεν ἔργα λυπήσαντα καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους, διότι «ὀξύθυμος πρᾶσσει μετ' ἀβουλίας» λέγει ὁ σοφὸς Σολομών.

Εἰκόνα τοῦ ὀργίλου καὶ θυμώδους ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ πρᾶθίσωμεν ἐνταῦθα, καθόσον κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τοῦ βίου ἡμῶν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τοιαύτην. Βλέπομεν πολλὰκις τὸν ὀργιζόμενον ὡς μαινόμενον ἐπιπίπτοντα, πᾶσαν λαιδορίαν κατὰ τοῦ ἄλλου διὰ τῆς γλώσσης αὐτοῦ ἐσφραδίζοντα, μὴ κύριον ἑαυτοῦ ὄντα, ἀλλ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς παρόντας ἀγνοοῦντα, ἀπτόμενον τῶν πάντων ὡσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ, πᾶσι προσπταίνοντα, ἀταμίευτα φθειγόμενον, δυσκᾶθεκτον, λαιδοροῦντα, τύπτοντα, βοῶντα καὶ διαρρηγνύμενον. Βλέπομεν δὲ καὶ τὰ οἰκτρὰ καὶ λυ-

πηρὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὀξύθυμιας αὐτοῦ· ἐβλάψεν ἄλλους ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐζημίωσε σπουδαίως καὶ ἑαυτὸν· ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ἐσπραγίασεν τὰ πολύτιμα συμφέροντα τῆς οἰκογενείας, ἐκηλίδωσεν τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀδελφῶν καὶ ὠδηγήθη ἐπὶ τέλους εἰς τὰς φυλακὰς ἀποστερήσας τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἄρτου, βυθίτας εἰς λύπην αὐτὰ ὀδυρόμεναν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν. Ποῖον τὸ αἴτιον πάντων τούτων τῶν ἀμαρτημάτων καὶ τῶν θλίψεων; Ἡ ἀκρατεία τοῦ θυμοῦ. Ἐπικατάρκτος ἄρα ὁ θυμὸς, διότι οὐδὲν ὑγιές καὶ καλὸν δύναται νὰ προέλθῃ ἐκείθεν, ὅσοθεν θὰ ἐκραγῇ. Κακόν, κἀκίστον πάθος ὁ θυμὸς, διότι ἐκρηγνύμενος δίνει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θυμωμένου, βίβει τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ ἄγει καὶ φέρει τὸν θυμωμένον ὅπου καὶ ἔν θέλῃ. Αἰὲν ὀρθῶς ἔλεγον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ὅτι ὁ ὀργιζόμενος διαφέρει τοῦ μαινομένου μόνον κατὰ χρόνον, δηλ. ὁ μὲν πρῶτος καθίσταται τρελλὸς κατὰ πάντα ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκρήξεως τοῦ θυμοῦ μέχρι τῆς παρελεύσεως αὐτοῦ, ὁ δὲ δευτέρος ἐξακολουθεῖ ὡν τοιοῦτος, ἐπὶ πλείονα χρόνον. Ὡς φοβερὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ. Οὐδὲν πάθος ἀριθμεῖ τοσαῦτα θύματα, ὅσον ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργή· καὶ οὐδὲν εἶνε τόσον δυσάτιον, ὅσον τοῦτο. Οὐδὲν πάθος κολαρίζει τοσοῦτον συχνὰ τὸν ἄνθρωπον ὅσον τοῦτο. Παῖδες καὶ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, παρθέναι καὶ νεανίαι, πεπαιδευμένοι καὶ ἀπαιδευτοὶ, πλοῦστοι καὶ πένντες, ἐπιστήμονες καὶ χειρῶνακτες, σοφοὶ καὶ μωροὶ κυριεύονται πολλὰκις καὶ συχνὰκις ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου· ὅποια ἀκαταγώνιστον ἰσχὺν ἀσκέει ἐπὶ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας! Ἄτι ἂν γένοιτο χεῖρον ὀργῆς; ἐκθηριοὶ γὰρ τὸν ἄνθρωπον, ἀσχήμονα καὶ ἀμειλικτον, ἀτυναλλαγῇ καὶ ἀνόσιον ἀποφαίνουσα, καὶ τὰ μάλιστα τῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ἠγεισθαὶ παρασκευάζουσα· ποῖων γὰρ ἐγχειρημάτων οὐχ ἄφεται πονηριῶν, ἢ ποῖων ἀφίεσται λόγων; ἀκατεύναστον ἔχων εἰς νοῦν ἔσω τὴν φλόγα καὶ ἀναζέων τὸν θυμόν; Ἰδοὺ πῶς παριστᾷ τὸν ὀργιζόμενον θεοῦ τις τῆς Ἐκκλησίας πατήρ.

Τοιαύτην τὴν εἰκόνα τῶν θυμώδους καὶ ὀργίλου ἀνθρώπου ὑπ' ὄψιν ἔχοντες καὶ τοιαῦτα τὰ ἐκ τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ ἀποτελέσματα καρπούμενοι, ὀφείλομεν ἐπ' ἀγαθῶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς, ὅπως πᾶσι δυνάμει προσπαθίσωμεν νὰ καταστῶμεν ἡμεῖς κύριοι αὐτοῦ, παντοῦ καὶ πάντοτε κρατοῦντες καὶ δεσποζόντες τοῦ φοβεροῦ τούτου πάθους, χαλινοῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ οὐχὶ ἀχαλίνωτοι ὑπ' αὐτοῦ ἀγόμενοι, ὅπως ἀποφύγωμεν πᾶν βέβαρθρον, ὅπῃ παρασκευάζει ἡμῖν τὸ τυραννικὸν τοῦτο πάθος.

Θὰ φανώμεν δὲ δεσποταὶ τοῦ πάθους τούτου, ὅταν κατορθώσωμεν νὰ κρατήσωμεν πρῶτον τῆς γλώσσης ἡμῶν, διότι αὕτη ἐστὶν ἡ πυρτις, οὕτως εἰπῆν, τοῦ θυμοῦ· αὕτη ἐκτινάζσει τὰ πεπωρακτωμένα βέλῃ πρῶτη, αὕτη διεγειρεῖ, καθ' ἃ λέγει ὁ θεολόγος Γρη-

ξιοι πλείονος προσοχής. Αίτια του περιωρισμένου αριθμού των φοιτητών εν τῇ θεολογικῇ παλαιοκαθολικῇ σχολῇ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βέρνης εἶνε, ὡς καὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης, ὁ ἰδιόζων χαρακτήρ τοῦ παλαιοκαθολικοῦ συστήματος, οὗ ἐνεκα ἡ παλαιοκαθολικὴ θεολογικὴ ἐπιστήμη μόνον τῶν παλαιοκαθολικῶν φοιτητῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν εἰς ἄλλα δόγματα ἀνηκόντων φοιτητῶν, δύναται νὰ κινή καὶ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον.

Τυχόντες καὶ ἐν Βέρνη τῆς ἐγόμενου; ἀδείας τῶν παλαιοκαθολικῶν καθηγητῶν, ὅπως φοιτῶμεν εἰς τὰ ἀναγνώσματα αὐτῶν, δὲν ἐλείφμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν αὐτήν, ἀλλ' ἀτυχῶς ἐλλείπει χρόνου (τὸ θερινὸν σχολικὸν ἐξέμνηον ἐτελείωσεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βέρνης τῇ 25 'Ιουλίου) μόνον εἰς ἀναγνώσματά τινα τοῦ καθηγητοῦ Βόκερ ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν μέσων χρόνων καὶ εἰς τινα τοῦ καθηγητοῦ Τούρλιτζ ἐκ τοῦ περὶ ἐκκλησίας εἰδικοῦ τμήματος τῆς δογματικῆς ἠδυνήθημεν νὰ παρευρεθῶμεν. Ὁ Βόκερ ἀνεγίνωσκε περὶ ἐνός ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων σημείων τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τοῦ παπισμοῦ, ἧτοι περὶ τῆς μεταξὺ τοῦ πάπα Γρηγορίου Ζ' καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου Γ' πλάης. Ὁρῶντα κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὑφὴν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν τὰ ἀναγνώσματα αὐτοῦ ἔφερον, ὡς ἦν ἐπόμενον, χαρακτήρα ἀντιουλτραμοντανικόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔφερον τύπον ἐπισοδικῶν ἱστορικῶν, ἠδυνάτο νὰ χαρακτηρίσωσι τὸν παλαιοκαθολικισμόν ὑπὸ μίαν μόνον ἐκ τῶν ὀψίων αὐτοῦ, ἧτοι τὴν ἀντιπαπικὴν. Τοιοῦτον εἰδικῶς μονομερῆ, οὕτως εἶπειν, χαρακτήρα ἔφερον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ καθηγητοῦ Τούρλιτζ περὶ ἐκκλησίας. Ἀνεπτύσσετο δηλ. καὶ ἐν αὐτοῖς μερικόν τι μόνον ζήτημα ἐκ τοῦ δογματικοῦ συστήματος τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ. Ἐκ τινων ἐπὶ μέρους ὅμως ἐκράσασεν τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ ἠδυνάτο τις νὰ συμπερῆν ὅτι ἐν τῇ περὶ ἐκκλησίας ἐνόησεν ὁ παλαιοκαθολικισμὸς διακρίνεται τοῦ τε ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ τοῦ λουθηρανισμοῦ. Ὡς χαρακτηριστικὸν σημείον καὶ ἐλλείψιν ἄμα τῆς περὶ ἐκκλησίας ρωμαιοκαθολικῆς διδασκαλίας ὁ καθηγητὴς Τούρλιτζ ἀνεγνώρισε τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἐν ἐνὶ προσώπῳ, τῷ ἀρχιερεὶ δηλ. τῆς Ρώμης. Ἐντεῦθεν ἡ προέλευσις καὶ διχορροφίαι τῆς περὶ τοῦ ἀνακάρτητου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἀντιχριστιανικῆς διδασκαλίας. Τῆς ἐνόησεν δὲ τῆς ἐκκλησίας κατὰ τοὺς λουθηρανούς διακριτικὸν σημείον καὶ ἐλλείψιν ἄμα ὁ καθηγητὴς Τούρλιτζ ἀνεγνώρισε τούναντιον τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ στοιχείου πρὸς τὸ λαϊκόν, ἧς συγγύσεως ἀποτέλεσμα ἐν τῷ λουθηρανισμῷ εἶνε, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἡ πλήρης ἀνεπάρκεια τῶν λουθηρανῶν πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς σχέσεως τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὴν πολιτείαν. Ἡ ὀρθὴ λύσις ἐπομένως τοῦ περὶ ἐκκλησίας

ζητήματος, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ εἰρημένου παλαιοκαθολικοῦ καθηγητοῦ, πρέπει νὰ εἶνε μίση τις μεταξὺ τοῦ ὄριστοῦ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν ἐξ ἐνός καὶ τοῦ τῶν εὐαγγελικῶν ἐξ ἄλλου. Ἀλλὰς λείπει ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Τούρλιτζ, πρέπει νὰ λαμβάνωσιν ἐνεργὸν μέρος ἀμφοτέρω τὰ στοιχεῖα, ἧτε δηλ. ἱεραρχία, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ μορφήν ἀπεριόριστου ἀπολυταρχίας, καὶ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὅμως χειραγωγίαν τοῦ ἱεραρχικοῦ στοιχείου. Ὁ καθηγητὴς Τούρλιτζ παρασταται τοιοῦτοτρόπως ἐν ταῖς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου σκέψεσιν αὐτοῦ ζῆνος τῶν μονομερῶν ἀντιλήψεων τοῦ ρωμαιοῦ καθολικισμοῦ καὶ τοῦ λουθηρανισμοῦ, καὶ πρὸ παντός, ὡς φαίνεται, πλησιάζει πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν τοῦ πράγματος.

Ἐν γένει, ἐξ ὅσων συνέθη ἡμῖν νὰ ἴδωμεν κατὰ τὴν ἐπὶ ἕνα καὶ ἡμισὺν μῆνα διαμονὴν ἡμῶν ἐν Βέρνη, ἡ θεολογικὴ παλαιοκαθολικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου τῆς πόλεως ταύτης ἔχει στοιχεῖα μᾶλλον ἀσφαλοῦς ἱστορικῆς ὑπάρξεως ἢ ἡ σχολὴ τῆς Βόννης. Ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς λαμβάνομεν τὴν τὸλμην νὰ ἐκφράσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι, ὡς ἔχει νῦν τὸ πρόγραμμα, καθ' ὃ παραδίδονται ὑπὸ τῶν παλαιοκαθολικῶν καθηγητῶν τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βέρνης τὰ θεολογικὰ μαθήματα, ἡ φοίτησις εἰς τὴν σχολὴν ταύτην ἀμφίβολον ἂν δύναται νὰ εἶνε ὠφέλιμος ὑπὸ ἐπιστημονικὴν καὶ μορφωτικὴν ἔποψιν, τούλάχιστον διὰ τοὺς ἡμετέρας ρώσους θεολόγους, διό καὶ τὸ σχέδιον περὶ συστάσεως διεθνῶς θεολογικῆς σχολῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βέρνης ἀμφίβολον ἂν εἶνε ἀνάγκη νὰ πραγματοποιηθῇ, οὕτως ἐχούσης τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ εἰρημένῳ πανεπιστημίῳ. Λέγομεν τοῦτο οὐχὶ πρὸς μορφήν τῶν παλαιοκαθολικῶν καθηγητῶν, διότι ἡ αὐτὴ κρίσις ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν προτεσταντικῶν θεολογικῶν σχολῶν. Τὸ πρόγραμμα δηλ. τῶν θεολογικῶν μαθημάτων ἐν ταῖς ἡμετέρας πνευματικαῖς ἀκαδημαῖς οὐδὸς οὐ πολεῖται, μᾶλλον δὲ τυγχάνει εὐρύτερον τῶν ἐν ταῖς πανεπιστημίοις τῆς δύσεως προγραμμάτων. Καὶ τοῦτο εἶνε βεβίως πολὺ φυσικόν διότι εἰς τὰς ἡμετέρας ἀκαδημαῖς εἰσέρχονται φοιτηταὶ λαμβάνοντες εἰδικὴν θεολογικὴν μόρφωσιν ἐν ταῖς μέσαις καὶ κατωτέραις ἐκκλησιαστικαῖς σχολαῖς, ἧτις, ὅσον καὶ ἂν, ἔχωσιν ἐλλείψεις ὑπὸ ἐπιστημονικὴν θεολογικὴν ἔποψιν αἱ σχολαὶ αὗται, εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀνωτέρα τῆς μορφώσεως τῆς ἐν ταῖς γυμνασίαις, ἐξ ὧν συνήθως οἱ νέοι μεταβαίνοσιν εἰς τὰς θεολογικὰς σχολὰς τῶν πανεπιστημίων τῆς δύσεως.

Ἐν μείζονι μέτρῳ ἢ ἐν Βόννη ἡ παλαιοκαθολικὴ κοινότης τῆς Βέρνης ἐκδηλεῖ τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς καὶ ὑπὸ ἔποψιν θρησκευτικῆς δράσεως. Οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἔχουσιν ἐνταῦθα ὄρατον νεόν, μᾶλλον εὐρύχωρον τοῦ ἐν Βόννη. Ἐξωτερικῶς ὁ νεὸς οὗτος ἔχει ὄψιν

όλοτελως καθολικὴν, κοσμεῖται δὲ πρὸς ἄλλους καὶ διὰ πολυπληθῶν εἰκόνων, ὅπερ εὐθὺς ἡμῖς διακρίνει αὐτὸν τῆς ἐν Βόννῃ παλαιοκαθολικῆς ἐπισκοπικῆς ἐκκλησίας.

Εἰ καὶ αἱ ἱερὰ ἀκολουθίαι τελοῦνται ἐν τῇ παλαιοκαθολικῇ κοινότητι τῆς Βέρνης, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ ἐν πάσαις ταῖς παλαιοκαθολικαῖς κοινότησι τῆς Ἑλβετίας, κατὰ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία ἢ τὰ παρὰ τοῖς ἐν Γερμανίᾳ παλαιοκαθολικοῖς, οὐχ ἦττον προσεγγίζουσι πολὺ πρὸς τὰς ἀκολουθίας τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς Γερμανίας, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ πρὸς τὰς τῆς ρωματικῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Εἰς ἡμᾶς μάλιστα φαίνεται ὅτι αἱ ἀκολουθίαι τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς Ἑλβετίας πλησιάζουσι μᾶλλον ἢ αἱ τῶν γερμανῶν παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὰς τῆς ρωματικῆς ἐκκλησίας. Τὸ αὐτὸ ρητέον ἐπὶ μέρους καὶ περὶ τοῦ κυριωτέρου μέρους τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἧτοι τῆς θείας λειτουργίας. Τὰ συστατικὰ μέρη αὐτῆς εἰνε τὰ αὐτὰ, οἷα καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν γερμανῶν παλαιοκαθολικῶν, ἧτοι 1) προπαρασκευῆ, ἀποτελουμένη ἐξ εὐχῶν τινων μετανοίας, 2) λειτουργία τῶν κατηχομενῶν (Messe der Katechumenen), ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ εἰσοδικοῦ (Introitus), τῆς δοξολογίας (Gloria) καὶ ἀναγνωσμάτων ἐκ τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ 3) λειτουργία τῶν πιστῶν, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ πιστεύω (credo) ἀνευ τῆς προσθήκης *filioque* ἐν τῷ ὁγδοῷ ἄρθρῳ, τῆς ἀναφορᾶς τῶν τιμῶν δώρων (offertorium) καὶ τοῦ σπουδαιότερου σημείου τῆς λειτουργίας, ἧτοι τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν τιμῶν δώρων. Τὸ οὐσιώδες μέρος τοῦ σημείου τούτου, ἧτοι ἡ ὁμολογία τῆς μυστηριώδους σημασίας τῆς εὐχαριστίας, ἐξεφράσθη, κατὰ τὴν ἡμετέραν γλώσσην, ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς Ἑλβετίας ἐκραντικώτερον μάλιστα ἢ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν γερμανῶν παλαιοκαθολικῶν. Εὐρήται καὶ ἐνταῦθα εὐχή, ὅπως ὁ Θεὸς καταπέμψῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν πάσης ζωῆς καὶ παντός ἁγιασμοῦ χορηγόν, καὶ ἁγιάσῃ (δι' αὐτοῦ) τὰ προκείμενα δῶρα εἰς οὐράνια, δεδοξασμένα, πνευματικὰ, θυσιαστήρια, δῶρα». Ἐκφωνῶν ἀκολουθῶς τὰς λέξεις τῆς συστάσεως τῆς εὐχαριστίας ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει ἐν τῷ ἑλβετικῷ παλαιοκαθολικῷ λειτουργικῷ πρὸς τούτοις ἰδίαν εὐχὴν θυσίας (Opfergebet), ἣν δὲν εὐρίσκομεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν γερμανῶν παλαιοκαθολικῶν, καὶ δι' ἧς δέεται, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δέξῃται τὰ προκείμενα δῶρα «ὡς καθαρὰν, ἁγίαν καὶ ἄμωμον θυσίαν ἡμῶν», ἵνα ἅπαντες οἱ περιεστώτες ἐν τῷ ναῷ καὶ μεταλαβόντες τὸ δεδοξασμένον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πληρωθῶσι τῆς οὐρανοῦ εὐλογίας καὶ χάριτος». Ἀκολουθεῖ εἴτα κατὰ τὸ λειτουργικὸν τῶν ἑλβετικῶν παλαιοκαθολικῶν ἐκτενέστερον ἢ ἐν τῷ λειτουργικῷ τῶν γερμανῶν παλαιοκαθολικῶν μνημόσυνον τῆς Παρθένου Μαρίας, τῶν πατριάρχων, προφητῶν, ἀποστόλων καὶ εὐαγγελιστῶν,

ὅπως ὁ Κύριος καταπέμψῃ αὐτοὺς διὰ τοῦ στεφάνου τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ εἰσακούσῃ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐπιγείου ἐκκλησίας προσευχῶν αὐτῶν». Ἐν τέλει ἄλλην διαφορὰν ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῶν γερμανῶν παλαιοκαθολικῶν ἐπὶ σκοπῷ προσεγγίσεως πρὸς τὴν ρωμαιοκαθολικὴν καὶ ὀρθόδοξον λειτουργίαν εὐρίσκομεν ἐκτενέστερος εὐχᾶς ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν μετὰ πίστεως ἀπελθόντων ἀφ' ἡμῶν, ὅπως ὁ Κύριος μὴ μνησθῇ τῶν ἠλείφωσιν καὶ τῶν ἀδυναμιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ δικαιοσῇ αὐτοὺς... καὶ ἀναπαύσῃ ἐν τόπῳ ἀναπαύσεως καὶ φωτός, καθὼς καὶ εὐχὴν ὑπὲρ τῶν ζώντων, ὅπως ὁ Θεὸς ποιήσῃ αὐτοὺς μετόχους τῶν οὐρανίων δωριῶν μετὰ τῶν ἀποστόλων, μαρτύρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων, χειραγωγῇ αὐτοὺς εἰς τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν τῆς δόξης αὐτοῦ, ἁγιάζῃ αὐτοὺς διὰ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ καὶ ἢ ἐν μετ' αὐτῶν, ὡς ἔστιν ἐν μετὰ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ.

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

Μετὰ τὸν σεβασμὸν, ἢ βοήθειαν. Τὸ πρῶτον καθῆκον ἐμπεριλαμβάνει πάσας τὰς ἡλικίας, καὶ ἀκολουθεῖ τὸ τέκνον μέχρι τοῦ ἰσχύτου ὅριου τῆς ζωῆς τῶν γονέων του. Τροποποιεῖται μὲν διὰ τοῦ χρόνου, ἀλλ' ἵνα προσθήσῃ εἰς τὴν εὐλάβειαν ὅ,τι ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως. Τὸ δεύτερον καθῆκον γεννᾶται ἐν τῇ ἀρχομένῃ δύσει τοῦ βίου τῶν γονέων, καθ' ἣν οὗτοι, μεστοὶ ἀρροσιώσεως, ἔχουσι ἤδη καταναλῶσιν τὰς δυνάμεις των ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν τέκνων φροντίδι. *Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου* σημαίνει, κατὰ τὴν ἁγίαν Γραφήν, τὸ ἀσφαλίζειν εἰς τὸ γῆρας των τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν εἰρήνην: «Υἱέ μου, λέγει ὁ σοφός, προστάτευε τὸ γῆρας τοῦ πατρός σου» τὴν εὐσεβῆ ταύτην ἀγαθοεργίαν σου δὲν θά λησμονήσῃ ὁ Κύριος» (Ἐκκλ. Γ', 14—15).

Τὸ τοιοῦτον καθῆκον συμπληροῖ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας, καὶ δὲν βλέπομεν τὰ ἔχνη του ἐν τῇ οἰκογενεῇ τῶν ζώων. Ὅταν τὸ ζῶον, ἀφοῦ ἐνστιγματικῶς ἐπρονόησε περὶ τοῦ μίλλοντος τοῦ εἴδους του, ἀποβῇ ἀνίκανον νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ζωὴν του, δὲν ἔχει παρὰ ν' ἀποθάνῃ· ἡ φύσις ἀδιάφορος παρέρχεται ἐνώπιον τοῦ σβεννυμένου ὄντος τούτου, καὶ ἡ νέα δύναμις, ἡ ἀπὸ τῆς ἀδυναμίας ταύτης ἐξεληοῦσα, δὲν θά ἐπανακάμψῃ πρὸς αὐτήν, ἀποδίδουσα τὴν ὅποιαν παρ' αὐτῆς ἔλαβε προστασίαν. Ἡ ἡλικία ἐξήλειψε παρὰ τῷ ἐρήθῳ ζῶῳ, καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάμνησιν τῶν ὄντων εἰς ἃ ὀφείλει τὴν ζωὴν του. Οἱ τολμηρότατοι τῶν ὀπαδῶν τῆς διδασκαλίας τῆς ταυτίσεως τὴν ἡμετέραν ἀρχὴν πρὸς

τὴν τῶν ζώων, πολὺ δυσκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ δειξοῖεν ἐν τῷ ζῳῳ, καὶ μόνον τὴν σκιάν τοῦ συναισθημάτων τοῦ καθιστώμενος τὸ τέκνον ἀνδρα γενόμενον ὑπερέταν τῶν γονέων του ἐκούσιον.

Εὐγενής, πολῦτιμος καὶ δεδοξασμένη ὑπηρεσία ἡ ὑπηρεσία αὐτῆ. Καὶ μόνη θὰ ἤρκει ἵνα διεκδικήσῃ τὴν ἀληθῆ ἠθικὴν διότι σαφῶς διατρανοῖ τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τὴν τοσάκις ὑπὸ τοῦ πάθους σκιαζομένην, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον μεγαλεῖον συνιστᾷ μᾶλλον ἢ ἀφοσίωσις ἢ ἡ τοῦ συμφέροντος ἐπιδίωξις.

Ἡ οὐκὴ εὐγνωμοσύνη ἔχει τὰς ρίζας τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ μας, ἀλλὰ πηγάζει ἅμα πρὸ πάντων ἐκ τῆς συνειδήσεως. Ἡ ἀπόδειξις εἶνε εὐκολοῦς: παρατηρήσατε ἱκεῖ ὅπου ἡ ἀνάγκη τοῦ θιγόμενου ἀφίκεται ἐπὶ τὸν ἠθικόν. Τὸ καθῆκον τῆς οὐκὴ βοήθειας οὐκ ἔστι μόνον ἀμελεῖται, ἀλλὰ καὶ λησμονεῖται καὶ οὐδὲ νοεῖται. Κατέλθετε ἕνα βιβλίον πλειότερον εἰς τὴν ἠθικὴν πῶσιν, καὶ ἡ εὐσεβὴς εὐγνωμοσύνη ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἀπεχθὴ ἐκμετάλλεισιν, ἵνα τε καὶ εἰς τερατώδη σκληρότητα. Ἀκούομεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διηγουμένα πράγματα ἐμποιοῦντα φρίκην. Μήτηρ φιλόστοργος, ἀλλ' ἀδύνατος ἐπέδειξεν εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἀνεξάντητον, ἀλλὰ τυρῆν τρυφερότητα, στερηθεῖσα τὸ πᾶν χάριν αὐτοῦ. Ἡ νεότης καὶ ἡ ὠρμητικὴ ἡλικία τοῦ δὲν ἐγνώρισαν παρὰ τοὺς μύχλους καὶ τὰς θυσίας τῆς μητρός του, ἵνα τὸ πᾶν ὑπέταξε εἰς τὴν εὐμερίαν τοῦ τέκνου τῆς· μόνον τοῦτο δὲν ἠδύνηθη νὰ τὸ διδάξῃ, νὰ κυβερνᾷ ἐκυστό. Καὶ ἦδη ὁ ἀγνώμων υἱὸς οὗτος, ὁ ζήτων ἐν τῇ ἀκολασίᾳ τὴν εὐδαιμονίαν, δὲν θέλει ἀπὸ τῆς ἐργασίας νὰ πορίζεται ὅ,τι ἡ πλεονεξία του ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ καθὼς ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ του, καταφεύγει εἰς τὴν μητέρα του ἀπαιτῶν ἀκόμη ὅ,τι ἀδυνατεῖ πλέον νὰ τῷ δώσῃ ἀξίῳ νὰ ἐκβιάσῃ δι' ἀπειλῶν αὐτήν, καὶ καταντῶν νὰ ὑψώσῃ καὶ χεῖρα ἱερόσυλον κατ' αὐτῆς. Ἡ ἀπληστος ὀρεξίς του οὐδ' ἀπέναντι τοῦ ἐγκλήματος θὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Τί νὰ εἰπώμεν, τότε; Ὁ ἀνθρώπος οὗτος, τὸν ὅποιον ἡ φύσις ἐλευθερὸν ἐπέλασε, δούλος ἀπέβη τοῦ πάθους του, κατέπεσε μέχρι τοῦ κτήνους καὶ ὡς μόνον ἀνθρώπινον γνώρισμα διετήρησε τὴν ἀνάμνησιν τῆς μητρός του, τὴν ὅποιαν ἀναγνωρίζει, ἀλλὰ μόνον ἵνα κατ' αὐτῆς ἐπιδείξῃ ἀγριότητα τὴν ὅποιαν τὸ κτῆνος ἀγνοεῖ. Τόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἀξία δὲν εἶνε πλοῦτος ἀναπαλλοτριωτος, ἀλλὰ κληρονομία κινητῆ, ἥτις τὰς ἐνόδους ὑψώσῃς ἢ τὰς ἐπονειδίστους πτώσεις τῆς ἐλευθερίας ἀκολουθοῦσα αὐξάνει ἢ καταστρέφεται διηλεκτῶς.

Εἰς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν ἀπέρχεται νὰ ἀσφαλίσῃ διὰ τῆς βοήθειας τὴν ἀπότινιν τοῦ χρέους τοῦ βαρύνοντος τὰ τέκνα, ἕνεκα τῆς ἀγωγῆς ἣν παρὰ τῶν γονέων τῶν ἡθῶν ἔλαβον. Ὡς πρὸς τοῦτο χάρις τῷ Θεῷ τὰ δημόσια ἦθη ἀντὶ νὰ εἶνε ὡς ἀλλαγῶν οἱ πολέμοι τοῦ καθήκοντος βοηθοῦσι τὴν ἀτομικὴν συνείδησιν. Εἶνε τοῦτο ἀρὰ γε ἐν τῶν ἀποτελεσμάτων

τῶν ἐκείνων τῶν αὐθρομήτων, τὰ ὅποια οἱ νεώτεροι ἠθικολόγοι μας θεωροῦσιν ὡς τιμὴν τοῦ τελειοποιήσιμου τοῦ ἀνθρώπου; Ὁχι βίβλια, διότι ἡ ἱστορία τῆς ἀγριότητος καὶ αὐτὴ ἡ τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν τῶν ζῶων εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, μαρτυροῦσι παράδοξον ὀπισθοδρομίαν τοῦ οὐκὴ σεβασμοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ σύνολον τοῦ πολιτισμοῦ. Αἱ ἀγριαὶ φυλαὶ φρίκονται ἀγνοοῦσαι τὸν ἠθικὸν τῆς βοήθειας νόμον, συγχάκις δὲ τὸν ἀντικαθιστῶσι διὰ τινος βραβείου οἴκτου ἀναγράφοντος ἢ συμβουλευόντος τὴν πατρικονίαν, ἵνα ἀπαλλάξῃ τοὺς γέροντας γονεὶς ἀπὸ τῶν παθημάτων ἀλλοῦ καὶ εὐτελοῦς βίου. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀνθρωπίνη παιδεία ἵνα ἀνδρώσῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ οὐκὴ καθήκοντος; ἔνοικον. Ἡ εἰδωλολάτρης Ρώμη εἶχε περὶ τούτου προνοήσῃ ὀπλιζοῦσα τὴν πατρότητα ὑπερτάτη καὶ φοβερᾷ δυνάμει· σὺν τῇ προῶφ τοῦ πολιτισμοῦ, εἶδομεν καταπίπτον τοῦ φόβου τὸ κράτος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ μεγαλυνοῦμενον τὸ κράτος τῆς ἀγάπης. Ἡ Κίνα εὐρίσκει ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ Κομφουκίου τὴν ἐντολὴν τῆς βοήθειας· ἀλλὰ πράγματι τὰς ἐπικηδείας πρὸς τὰς εἰκόνας τῶν προγόνων τελετὰς τιμᾷ περισσώτερον ἢ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐπιζώντων γονέων φροντίδας. Ἄ! εἶνε εὐκολώτερον εἰς τὸν ἀνθρώπον νὰ ἐπιδεικνύῃ τὴν ἐπιφανίαν ἀρετῆς τυπικῆς παρὰ νὰ διακρίτῃ ἰδίαις διαπλάσεως ἀρετῆς πραγματικῆς. Οἱ Φαρισσαῖοι ὑπάρχουσι πανταχοῦ καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ. Ἄλλ' ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ αἰώνιος αὐτὸν πολέμιος· πανταχοῦ ὅπου ὁ σταυρὸς του ἐφυτεύθη, ὅπου ἐκηρύχθη ἡ διδασκαλία του, ὁ ἀρχαῖος νόμος, ὁ ἐν Σινᾷ δοθεὶς ἐπιναρξέει τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν. Τὸ Εὐαγγέλιον διέρχεται διὰ μέσου τῶν λαῶν καὶ τῶν αἰώνων, ὡς ἀγάπης ποταμὸς, τὰ ὕδατα τοῦ ὁποῖου ὑπὸ τοῦ σωτηρίου αἵματος ἐρυθροῦμενα ἀναγνωρίζονται ἐν μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ ἐγωισμοῦ. Καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα χριστιανικὰ ἡμῶν ἔθνη τόσον τὰ ἔθνη τῆς θείας ἐντολῆς βαθεῖα εἶνε, ὥστε ἡ τῶν διανοιῶν ἀποστασία ἀδυνατεῖ νὰ τὰ ἐξαλείψῃ.

Εἶνε ἀνωφελεὶς ἀρὰ νὰ κερύττωμεν εἰς τοὺς συγχρόνους ἡμῶν καθῆκον ὑπερ διαγνωρίζουσι, καθῆκον ὑπὸ τῶν νόμων ἡμῶν καθιερούμενον, ὑπὸ τῶν θεσμῶν ἐνισχυόμενον, ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ἐγκομιζόμενον, ὑπὸ τῆς φιλολογίας ἀναμυούμενον, ἥτις τῶσας κοινωνικὰς ἄλλας ἀρετὰς σκώπτει ἢ βλαστῆρει! Ἄλλὰ δὲν εἶνε περιττὸν νὰ δείξωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν πηγήν, ἐξ ἧς τρέφεται ὁ ἠθικὸς οὗτος πλοῦτος, ὁ καταστάς κοινὸς τῶν πεπολιτισμένων λαῶν θησαυρὸς. Πατέρες καὶ μητέρες, τοὺς ὁποῖους εὐλόγως ἀνησυχούσιν αἱ ἐγωιστικαὶ τάξεις τῆς νέας γενεᾶς, παρατηρήσατε ἐν ὑμῖν αὐτοὺς καὶ θὰ εὐρητὴ ἴσως τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ. Ἀπετίσατε ὑμεῖς πρῶτον τὸ τῆς ἀγάπης χρέος πρὸς τοὺς γονεῖς σας; Ἀνεβρέψατε τὰ τέκνα σας ἐν τῇ σχολῇ τοῦ μόνου διδασκαλοῦ τοῦ διδάσκοντος τὸ τῆς αὐταπαρνήσεως μυστικόν; Σὰς

ἀφ' ἑνὸς ἐνώπιον τῆς διπλῆς ταύτης ἐρωτήσεως, ἥτις σὰς ἐπιφυλάσσει ἴσως ὁμολογίας ταπεινωτικὰς καὶ πικρὰς μεταμελείας, ἐπανέρχομαι δὲ πρὸς ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἀνέλαβον σήμερον νὰ ὑπομνήσω τὰ καθήκοντα.

Νεανίαι, ἡ ἡλικία τὴν ὁποίαν διέρχισθε εἶνε ἡ ἡλικία, καθ' ἣν ἡ προσωπικότης ἀναπτύσσεται. Φυσικὸς εἶνε ὁ νόμος οὗτος, ἀλλ' ὄχι ὑπερτακτός. Ἄρ σὴ ἀνωτέρα διασπορίζει αὐτοῦ· ἢ πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπη ὀφείλει νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸν νόμον τῆς αὐτοθυσίας. Τίς ἐκ τῶν δύο τούτων τάσεων θὰ κυριαρχήσῃ ἐφ' ὑμῶν; Εἰς τὴν ἐλευθερίαν σὰς ἀπόκειται ἡ ἐκλογή· αἱ ἢ ἀπόρριψις. Ἐάν χριστιανοὶ εἴθετε ὄχι ὀνόματι, ἀλλὰ καρδίᾳ καὶ θελήσει, δὲν φοβοῦμαι δ' ὑμᾶς. Ἡ θεία τοῦ σταυροῦ ἀρετὴ θὰ σὰς καταστήσῃ ἀνωτέρους τοῦ ἰγώτισμοῦ. Ἄλλ' ἐάν κλείητε τὰ ὄψα εἰς τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Εὐαγγελίου, οὐτε τὰ ἀγαθὰ ἐνστίγματα, τὰ ἐν ὑμῖν ἐνδομύχως κοιμώμενα, οὐτε τῶν ἀνθρωπίνων νόμων ἢ αὐθεντία, οὐτε τῆς κοινῆς γνώμης ἢ ἰσχύος, θὰ δυνήσασιν νὰ σὰς σώσωσιν ἀπὸ τῆς αἰσχύνης, ἥτις ἀκολουθεῖ τὴν υἱικὴν ἀγνωμοσύνην.

Τὸ τέκνον τοῦ ἐργάτου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ γῆρας τῶν γονέων του, καὶ θὰ εἶνε ἀνάγκη ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ κοινωνία νὰ ἐκπληρώσῃ ὑποχρεώσεις. Θὰ ἐπιτεθώμεν καὶ ἀπαξ ἔτι κατὰ τῶν θεσμῶν κατηγοροῦντες κατ' αὐτὸν ἐκείνου τὸ ὅποσον εἶνε ἔγκλημα τῶν ἡθῶν. Θὰ ἐκδηλώσωμεν ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως, ἀγανάκτησιν τὴν ὁποίαν δικαιότερον θὰ ἦτο νὰ στρέψωμεν κατὰ τῆς λήθης τῶν ἰδιωτικῶν καθηκόντων. Καὶ οἱ μᾶλλον ἀδυσώπιτοι εἰς τὴν καταδίκην τῆς γενικῆς οἰκονομίας θὰ εἶνε καὶ νῦν καθὼς καὶ πάντοτε οἱ διὰ τῶν κακιῶν των συντελοῦντες εἰς τὸ ὑπερκαζάνειν τὰ ἐλαττώματα καὶ τὴν ἀδυναμίαν τας. Καὶ τὸ τέκνον τοῦ πλουσίου οὐδ' αὐτὸ θὰ εἶνε ἀπηλλαγμένον μομφῆς. Ἐάν ὁ ἄρτος δὲν λείπῃ εἰς τοὺς γονεῖς του ἐν τῷ γῆρατι, τοῦτο δὲν εἶνε τιμὴ του, διότι δὲν ἐδημιούργησεν αὐτὸς τὴν εὐπορίαν των. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῆ δι' ἄρτου μόνον, καὶ ἡ ἀρροσίσσις γνωρίζει νὰ λαμβάνῃ μορφὰς ἄλλας παρὰ τὴν υἱικὴν βοήθειαν. Ἄλλοιμον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ὁποίου ἡ ἀπεσκληρυμμένη καρδίᾳ ἔλαττωσεν φέρει τῆς πατρικῆς θλίψεως τὸ ἄχθος καὶ ἡ χεὶρ τοῦ ὁποίου, δούλη τοῦ ἰγώτισμοῦ, ἐλησμοῦνεν πλεόν ν' ἀπομάσῃ τῆς μητρὸς του τὰ δάκρυα! Ἄνακριβόλωσ ὁ ἀνὴρ, ὅστις καὶ αὐτὸς πατὴρ ἔγινεν ὀφείλει ν' ἀνήκῃ πρὸ πάντων εἰς τὸν οἶκον τὸν ὅποιον ἔδρυσεν. Ἄλλὰ τὸ υἱικὸν χρέος δὲν παραγράφεται μετὰ τοῦ χρόνου· ἀνήκει εἰσέτι εἰς τὸν ἄλλον οἶκον ἐκείνον, ἐξ οὗ ἐξῆλθε. Πρέπει ἡ καρδίᾳ του νὰ τὸν ἐπανακρῆρῃ ἀδιαλείπτως ἐκεῖ, ἵνα ἐπὶ θυρῆν μάλιστα τῆς ἀνακτύσεώς του, τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν προτιμήσεών του, φέρῃ ἐκεῖ τὴν χαρὰν, τὴν παρηγορίαν, τὴν εἰρήνην.

Πρέπει αὐρὸν μέγα τι, πολὺ μέγα νὰ εἶνε ὁ υἱ-

κὸς σεβασμός, ὥστε νὰ θελήσῃ νὰ προσφέρῃ τοῦτον εἰς τὴν γῆν ὁ Χριστός. Ἡ μητρότης τῆς Μαρίας ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα ἐκείνου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ᾧ φαίνεται συμφωνοῦμενος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ. Ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς ἵνα ἔργον ἐπιτελέσῃ θεῖον, τρία μόνον ἔτη ἀφιέρωσεν εἰς τὸ κήρυγμα αὐτοῦ ὡς λυτρωτοῦ, τριάκοντα δὲ εἰς τὰ ἀφανῆ ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ καθήκοντα. Ἄλλὰ τί λέγω; Μήπως καὶ ἐνταῦθα καθὼς καὶ ἀλλὰ γοῦ, δὲν ἐποίησεν ἀπολυτρώσεως ἔργον; Εἶχε βεβηλωθῆ ἡ οἰκογένεια τὴν ἡγάσεν. Εἶχεν ἐξκληίρωθῆ ἀπ' αὐτῆς ἡ ἀγάπη τὴν ἐπανέφερεν. Εἶχε παραγωνισθῆ ἐν αὐτῇ ἡ ὑπακοὴ τὴν ἐδόξασεν ἐν τῷ προσώπῳ του, καὶ δύο τοῦ Εὐαγγελίου λέξεις μᾶς διηγοῦνται τὸν ἐν Ναζαρέτ βίον του: «Ἀνεχώρησε μετὰ τῶν γονέων του καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς» (Λουκ. Β', 51). Καὶ ἐν τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ πράξει, ἐν ᾗ τὴν θυσίαν του συνετέλεισεν, ἐμνήσθη τῆς μητρὸς του· ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ του παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν μαθητὴν, ὃν ἡγάπα. «Ἰωάννη, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου!» Λόγος θεῖος ἄμα καὶ ἀνθρώπινος, καθὼς καὶ τὸ στόμα ἀφ' οὗ ἐξῆλθε, λόγος δευτέρων διὰ παντός τὸν υἱικὸν σεβασμόν, κατέστησε τοῦτον μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀρετὴν τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν κοινωνιῶν, αἵτινες ὁμολογοῦσι τὸ Εὐαγγέλιον!

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Προσκαλοῦνται οἱ νεωκόροι τῶν Ἱερῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως ὅπως κατὰ τὴν 18 τρέχοντος καὶ ὡραν 1 τουρκιστὶ προσέλθωσιν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ἀγιάσματος Βλαχεριῶν πρὸς ἐκλογὴν Ἐπιτροπῆς. Θεωρηθήσεται δὲ ἀπαρτία ὅσοι καὶ ἐὰν παρεμβῶσιν.

Ἐν τοῖς Π)χείοις, τῆ 13 Αὐγούστου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἀγγέλλεται τοῖς εὐσεβέσι χριστιανοῖς, ὅτι μαρτυρικῶς βαπτίσεων παρεδόθησαν ἐν ἐκαστῇ Ἐκκλησίᾳ παρὰ τοῖς προϊσταμένοις πρὸς ἐγκόλλαν τῶν βουλομένων νὰ προμηθευθῶσιν ἐξ αὐτῶν χριστιανῶν. Αἱ δὲ τιμαὶ αὐτῶν εἶνε ὠρισμένα κατὰ ἔντυπον διατίμησιν, κρατουμένην ἐπίσης παρὰ τοῖς προϊσταμένοις διὰ πᾶσαν ἀσφάλειαν.

Ἐν τοῖς Π)χείοις, τῆ 13 Αὐγούστου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

Ἐπιτελεῖται ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἐπισκόπου Ἰ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 27 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1899

ΑΡΙΘ. 36

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ο Ἀρχηγ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
* * * * *
ΧΡ. ΠΑΠΑΓ'ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

- ὅλον τὸ ὄθωμ. κράτος μετρίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φθόγγῳ χρυσῶ 28
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση
Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ

Ἄγγελμα λίαν θλιβερόν κατέβληψε τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν διαβιβάσθην τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τηλεγραφικῶς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ γερκρὸς Πατριάρχης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ

ὁ τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ εἶπερ τις καὶ ἄλλος λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως διαγαγὼν, ὁ διαπρύσιος ὑπέραχος τῶν ὑψίστων καὶ τιμαλφῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἡ ζωσά ἱστορία τῶν γεγονότων τῶν κατὰ τὸν λήγοντα αἰῶνα λαθόντων χώρην ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡμῶν, ἐν γῆρ πῶσι ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ, μέχρι τελευταίας πνοῆς δεξιῶς καὶ ἐμφορῶς τοὺς οἴκας τοῦ πατριαρχεικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας διακκτέγων καὶ τὸ σκῆρος τῆς Ἐκκλησίας ταύτης μετὰ σπανίας περινοίας καὶ ζήλου ἱεροῦ πηδαλιουγῶν καὶ κυβερνῶν.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμηνικὸς ἡμῶν Πατριάρχης Κωνσταντίνος Ὁ' Β', ὁ ἀγλαὸν ἀνάστημα τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Σωφρονίου ἐγένετο, μέτρη ἀλγῆσας τὴν καρδίαν ἐπὶ τῷ ὀδυνηρῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ κηδεμένου· αὐτοῦ διεβίβασε συνοδικῇ ἀποφάσει εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας τὸ ἐξῆς συλλυπητήριον τηλεγράφημα·

*Μέγαν Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινῶν Πατριάρχην
Ἀλεξανδρείας*

Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως συμπενθοῦσα Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας δέεται ὑπὲρ μακαρίας ἀναπαύσεως αἰμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου καὶ ἀναδείξεως ἀξίου διαδόχου.

(ὕπ.) Πατριάρχης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

τῇ 24 Αὐγούστου 1899.

Πρὸς τοῦτοις ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. ἐγνω, φρόρον ἀποτίνοισα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν μνήμην τοῦ μεταστάτης σεπτοῦ Πατριάρχου, κλείσαντος ἄλλοτε τὸν οἰκουμηνικὸν θρόνον, ἐκ ἐπιτελέσῃ τῇ μεθ' αὐτοῦ Κυριακῇ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ καὶ ἰδίῳ πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῇ λειτουργίᾳ καὶ μνημονεῦσθαι τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐν τοῖς κόλποις Ἀβραάμ μεταστάτης δεομένη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐν Κυρίῳ κοιμηθέντος σεβασμίῳ ἀνδρός.

Ὁ αἰμνήστος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ ἐνορίᾳ Τζιβαλίῳ τῷ 1798. Καίτοι δὲ πάντες οἱ χρονολογικοὶ τοῦ αἰμνήστου πατριάρχου ὡς ἔτος γεννήσεως αὐτοῦ ὀρίζουσι τὸ 1798, ὅμως κατὰ τὰς προφορικὰς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πατριάρχου βιβλιώσεις ἐγεννήθη τὸ 1802, ὥστε ἀπέβιωσεν ἐν ἡλικίᾳ 97 ἐτῶν. Ἀποπερτωσας τὴν σειράν τῶν ἐγκυκλίων αὐτοῦ μαθημάτων περι-

βλήθη τὸ ἱερατικὸν σχῆμα καὶ χειροτονηθεὶς διάκονος ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου Μητροπολίτου κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1820 μετωνομάσθη Σωφρόνιος ἐνῶ τὸ κατὰ κόσμον ὄνομα αὐτοῦ ἦν Σταυρός. Ἀπὸ τῆ χειροτονίας αὐτοῦ ταύτη προσελήφθη ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Προκοπονίου Κορμαῖ τοῦ θρακικοῦ καὶ ὑπηρετήσας παρ' αὐτῷ ἐπὶ δεκαετίας ἐπὶ τοῦ ἔτους 1839. Μετέπειτα ἡ Ἐκκλησία ἀμειψόσασα τὰς πολυετείς ὑπηρεσίας αὐτοῦ προήγαγεν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἐκλεξαμένη αὐτὸν μητροπολίτην Χίου πατριαρχεύοντος Γρηγορίου τοῦ ς'. Τὴν ἐπαρχίαν δὲ ταύτην ἐπὶ δεκαετίαι ἔτη θεωροῦσας καὶ θεαρέστως ποιμένας καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ ποιμανίου αὐτοῦ ἐπισπασάμενος προήχθη τῷ 1855 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀμκασίας. Καὶ ἐν τῇ εὐρείᾳ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Σωφρόνιος φερετόνος καὶ μετὰ πατρικῆς στοργῆς ἐπιλαβόμενος τῆς πνευματικῆς διακυβερνήσεως κατέλιπεν ἀπὸ τῆς ἐπιτομῆς τῆς θερμοφυγῆς αὐτοῦ ἀληθῆς ποιμὴν γενόμενος καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν λογικῶν προβάτων τιθεὶς, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ ποιμανίου αὐτοῦ ἐρελκυσσας.

Τῷ 1858 προσκληθεὶς εἰς βασιλεύουσταν εἰργάσθη ὡς μέλος τῆς Μεγάλης Ἐθνοσυνελεύσεως εἰς ἐκπόνεισιν τῶν καὶ ἦδη ἐν ἰσχυρῇ Ἐθνικῶν ἡμῶν Κανονισμῶν καὶ πολυτίμους ἄλλας συνεισενεγκὼν, ὡς ἐκ τῆς διοικητικῆς αὐτοῦ πείρας καὶ ἐμπειρίας, εἰς τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον διαρρυθμίσαι καὶ ἐξομαλίσαι τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἔθνικῶν πραγμάτων. Τῷ 1860, ἀνεληθὼν τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον Ἰωακείμ τοῦ Β', ὁ τότε μητροπολίτης Ἀμκασίας Σωφρόνιος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ ἐξηκολούθησε καὶ αὐθις τὰ ποιμαντορικὰ αὐτοῦ καθήκοντα μετὰ τοῦ ἐμφύτου αὐτῷ σθένους. Τῷ 1863 δὲ τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Β' παραιτηθέντος, ἡ τότε ἐκλογικὴ συνέλευσις ἐξελέξατο τὸν αἰδίδιμον Σωφρόνιον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Ὅποια τις ἐγένετο ἡ πατριαρχεὶα Σωφρονίου τοῦ Γ', περὶ ταύτης δεόντως θέλει ὁμιλήσῃ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ἱστορία, τοῦτο μόνον προστιθέμεθα ἐν τῇ παρούσῃ βιογραφικῇ σκιαγραφίᾳ τοῦ ἀνδρός, ὅτι ἡ πατριαρχεὶα αὐτοῦ ἐγένετο πατριαρχεὶα δράσεως σθεναρῆς καὶ διακυβερνήσεως πεπνευμένης καὶ διορατικῆς.

Τέλος μετὰ τετραετῆ δόκιμον καὶ ἀγαστὴν πατριαρχεὶαν ἀποκαμῶν ἐκ τῶν κόπων ὑπέβηλε τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου παραίτησιν αὐτοῦ καὶ μετέβη εἰς τὴν νῆσον Πρίγκηπον ἵνα ἐφισυγάζη. Τῷ 1870 δὲ, ἀποθανόντος τοῦ πατριάρχου Ἀλεξάνδρου Νικάνορος καὶ σάλου πολλοῦ ὀρισταμένου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τότε κληρὸς καὶ λαὸς ἔστρεψαν τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὸν ἐν Πρίγκηπῳ ἐφισυγάζοντα Σωφρόνιον καὶ παρ' αὐτοῦ ἀπεκδεχόμενοι τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐνεπιστεύσαντο εἰς τὸν ἦδη ἐμπειρὸν οἰκονομικὸν τὴν διακυβέρνησιν τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ὁ ἀείμνηστος Σωφρόνιος ἀναλα-

βῶν τὰς ἡνίας τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου ἐπήνεργεν ἐν τάχει τὴν εἰρήνην διοικήσας καὶ ταύτην μετὰ συνέσεως καὶ ζήλου θερμοῦ ἐπὶ τριακονταετίαν περίπτου, ἐφ' ᾧ καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς ἀμειψίως ἀπήλαυσε ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ παρ' ἀπαντος τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ αἰδίδιμου πατριάρχου Ἀλεξάνδρου Σωφρονίου.

Η ΚΔ' ΕΠΙΕΤΗΡΙΣ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΑΝΑΡΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ Α. Α. Μ. ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Μετ' ἐπιβαλλούσης λαμπρότητος καὶ εὐκοσμίας ἐτελέσθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ ἐπὶ τῇ ΚΔ' ἐπετηρίδι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρῆσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἁνακτος ἡμῶν Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β' δοξολογία ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ.

Συνφθὰ τῇ ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας γενομένη ἐπιστήμῃ δηλώσει καὶ προσκληθεὶς προσῆλθον τῇ ὀρισμένη ὥρᾳ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πάντες οἱ σεβασμιώτατοι ἄγιοι συνοδικοὶ Δέκτον, Ἀμκασίας, Βεροῖκος, Ρόδου, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Σωζοαγαθουπόλεως, Σκοπίων, Χαλδείας καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης ὡς καὶ οἱ περιπεδημούντες ἐν τῇ βασιλευσσίᾳ μητροπολίται Καστορίας, Δρυϊνουπόλεως, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, ἐν οἷς καὶ ὁ Μητροπολίτης Διοκισαρείας, προσωρινὸς τέως ἀντιπρόσωπος τοῦ Π. Τάφου, φέροντες πάντες τὰ παράσημα αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἐγκρίτων δ' ὁμογενῶν βαθμοῦχων καὶ λογαδῶν προσῆλθον ἐν στολῇ καὶ τὰ παράσημα αὐτῶν φέροντες αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, ὁ ἀρχιμεταφορτὴς τῶν ἀνακτόρων Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασᾶς, ὁ ἐν Λουδίῳ πρεσβυτὴς τῆς Ἰψ. Πύλης Κωστανῆς Ἀνθύπουλος πασᾶς, ὁ Πυλάκης πασᾶς Φενερλῆς, ὁ Ἐλευθεράκης πασᾶς, οἱ ἐρένται Ἰωσήφ Οἰκιάδης, Σταυράκης Κυριακίδης, Ἰωάννης Βιθυνός, Ἀβραάμ Βαπορίδης, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου φέροντα ὡσαύτως τὰ παράσημα αὐτῶν, ἦτοι ἡ Α.Ε. ὁ Ἀνδρέας Κοπάσης ἐρέντης ἐν στολῇ, Εὐάγγελος Ἀμαξόπουλος, Βασίλειος Δεσίρης, Ἰωάννης Μιχόπουλος, προσέτι ὁ Ἰορδάνης Καρολίδης, Χριστοφορίδης ἰατρός, Τζώρτζης, ὁ Μέγας Χαριστοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας Μανουὴλ Γεδεών, Ρωμύλος Σπαθάρης, ἀνθυπίαρχος τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ὁ πρωτονοτάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Νικολαΐδης, ὁ ἰατρός Κοκκοῦλας καὶ ἄλλοι.

Τῆς ὥρας ἐπιστάσης, ἐν μέσῳ τῶν ἡγούτων κωδῶνων τῆς Ἐκκλησίας ἀπασα ἡ συνοδία κατέβη

ἐκ τῆς αἰθούσης τῶν Πατριαρχείων διὰ τῆς κλίμακος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας εἰς τὸν πάνσεπτον ναόν, ὅς ἦν ἡδὴ μεστός ἐκκλησιασματος. Ἐξ οἰκίας δὲ θείας πάντων καταλαβόντων, τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ Ἀρχοντος Μ. Λογοθέτου χροστατούτου ἐν τῷ περὶ κερθρονίῳ, τῶν δὲ πανοσιολογιωτάτων Μ. Πρωτοσυγκελλίου Χρυσοστόμου καὶ ἀρχιγγραμμάτεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου σπάντων ὡς καὶ τοῦ Μ. Χαρτοφύλακος τῆς Μ. Ἐκκλησίας παρὰ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον, ἤρξατο ἡ δοξολογία κατὰ τὴν εἰθισμένην τάξιν.

Εἶτα ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐποιήσατο τὴν ἐπομένην ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου δέησις.

Ἐτι δεομέθ᾽ Σου, ὕψιστε καὶ πολυέλεε Θεέ, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων ὑπὲρ τοῦ κραταιοτάτου καὶ γαλιννοτάτου ἡμῶν Ἀνακτος Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν Αὐθέντου ἡμῶν, ὅπως διαφυλάτῃς καὶ ἐνισχύῃς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ὑπὲρ τῶν πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων Αὐτοῦ ὑπικόνων, βίον τρισόδιον, εἰρηνικὸν καὶ μακροχρόνιον Αὐτῷ χαρίζομενος.

Τῆς δοξολογίας περσπομένης ἡ Α. Θ. Π. ἀπήγγειλε τὴν ἐπομένην προσφώνησιν.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐξοχώτατοι τοῦ Γένους λογάδες, καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι ὑπὸ Κυρίου χριστιανοί.

Οὐδένα ἡμῖν, τῶν συνηγμένων σήμερον ἐν τῷ πανδέπτῳ τούτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, λανθάνει ἀναμφιδόλως ὁ στενὸς καὶ ἀδιάρρηκτος σύνδεσμος, ὁ συνδέων τὸ πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον ἡμῶν Γένος πρὸς τὴν ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένην κραταίαν καὶ ἐνδοξον βασιλείαν τοῦ μεγαθύμου ἡμῶν Ἀνακτος Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν αὐθέντου ἡμῶν, ἀπὸ ὧν ἐπιδοσιλεῖται ἡμῖν ἐκάστοτε παντοίων ἀγαθῶν καὶ χαρίτων ἐκ τοῦ ἀνεξαντλήτου θησαυροῦ τῆς πρὸς ἡμᾶς πατρικῆς Αὐτοῦ εὐμενείας. Τῶν λόγων ἡμῶν τούτων τρανοτάτη ἀπόδειξις εἶσι τὰ σήμερον ἐνταῦθα τελούμενα. Σεβασμια χορεία ἱεραρχῶν, ἔξοχοι τοῦ Γένους ἡμῶν λογάδες καὶ λαὸς εὐσεβῆς καὶ εὐπειθῆς, ἅπαντες πλήρη καὶ τελείαν συναίσθησιν ἔχοντες τῶν καθηκόντων τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀφωσιώσεως, συνήλθομεν αὐθόρμητοι καὶ γηθόσυνοι ἵνα ἐκχέωμεν τὸν πλοῦτον τῶν αἰσθημάτων καὶ εὐχῶν πρὸ τοῦ Θρόνου τοῦ Ὑψίστου ἐν μέσῳ τοῦ ἁγίου τούτου, ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ἀκλονήτου καὶ γαλινναίας ἐπι τοῦ θρόνου διατηρήσεως τοῦ ἡμετέρου λαοφιλοῦς καὶ φιλολάου Ἀνακτος.

Ἡ δὲ πανάγαθος τοῦ Θεοῦ πρόνοια εἶθε ἐπακούουσα τῶν δεήσεων ἡμῶν, ἄς κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην καὶ πανηγυρικὴν ἡμέραν ποιούμεθα, καταπέμποι Αὐτῷ ἀφθόνους τὰς δωρεὰς καὶ ἐμπνεοὶ δειπτοτε αἰσθήματα πατρικὰ ὑπὲρ τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου Γένους ἡμῶν, ὅπως ἔχον αἰετοτε ἐστραμμένον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πρὸς τὸν χαριτόδωρον θρόνον τῆς

Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος τοῦ εὐκλεοῦς ἡμῶν Μονάρχου Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν αὐθέντου ἡμῶν εὐχεται ἀδολειπτός ὑπὲρ Αὐτοῦ καὶ μάλιστα σήμερον, βίον τρισόδιον ἐξαίτουμένον ἀνωθεν Αὐτῷ καὶ μακροχρόνιον.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ προσφωνήματος οἱ μουσικὸι χοροὶ τοῦ ναοῦ ἐψάλαν ἐμμελέστατα τὸν πολυχρονισμόν τοῦ Ἀνακτος καὶ εἶτα πάντα ἡ συνοδία ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα μετὰ μικρὰν ἀνάπαυαν ἀπεχώρησε.

Τῇ ἐσπέρᾳ πᾶσι ἡ πρόσφσις τῶν Πατριαρχείων ἦν λαμπρότατα περωταγωγημένη, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου διαμερίσματος, ἔνθα τὰ ἴδια δώματα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἐναντι τῆς ἐμπροσθίας καὶ κυρίας πύλης τῶν Πατριαρχείων ἦν ἐστημένη μεγαλοπρεπῆς ἀξίς φέρουσα ἐν τῷ μέσῳ τὴν ἐπιγραφὴν «Ζήτω ὁ Σουλτάνος».

Ἐπὶ τῇ εὐσήμε ταύτῃ ἡμέρᾳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέθηκε τῇ ἐσπέρᾳ δεῖπνον εἰς ὃ παρεκάθισαν πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοί, πλὴν τοῦ ἁγίου Δέρκιων, οἱ περὶ τὴν μητροπολίτιν Καστορίας καὶ Δρυϊνουπόλεως, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, ὁ ἅγιος Διοκίταρις, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ ἀρχιγγραμμάτης τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Κατὰ τὸ δεῖπνον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐποιήσατο πρόποσιν ὑπὲρ μακροβιότητος καὶ ὑγείας τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἀνακτος, ἡ δὲ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Ἀμκασείας Ἀνθίμος ὑπὲρ ὑγείας τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Περὶ τὴν μίαν ὥραν μ. μ. ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἔχροντος Μ. Λογοθέτου μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίξ ὅπως ὑποβόλη τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν. Μετὰ μικρὰν δ' ἀνάπαυαν ἡ Α. Θ. Π. ὠδηγήθη ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος ὑπὸ τοῦ β' θαλαμηπόλου ἐξοχωτάτου Νουρὴ πασχ. Περηκολλουεῖτο δὲ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Μακκαριώτατου Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων, ὑπὸ τοῦ ἐξάρχου τῶν Βουλγάρων, ὑπὸ τοῦ Καϊμακχμη τῆς Ἀρχιερατικῆς, ὑπὸ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν Πακλιῶν Σύρων καὶ τῶν Διακρυτομένων, ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενοκαθολικῶν ὡς καὶ τῶν τριῶν Κοινοτήτων, δηλαδὴ τῆς τῶν Νεοσύρων, τῆς τῶν Χαλδαιῶν καὶ τῆς τῶν Οὐνιτῶν.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν συμπαραστειμένων πνευματικῶν ἀρχηγῶν προσεφώνησεν ἑλληνιστὶ τὰδε μεθερμηνεύοντος τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου.

Μεγαλειότατε,

Ἐπὶ τῇ αἰσῇ ἀμφιστηρίδι τῆς Αὐτοκρατορικῆς ἀναρρήσεως τῆς Ὑμετέρας Γαλιννοτάτης Μεγαλειότητος, ἀποτελούσῃ διὰ τοὺς πεπληρωμένους τὸν ὑψηλῶν Αὐτῆς χαρίτων καὶ εὐεργειῶν πιστοὺς Αὐτῆς ὑπὸ

κούς μεγίστην και πάνδημον εορτήν, οι ταπεινοί Αὐτῆς εὐχέται ὑποβάλλουσι εἰς τὸ ὑποπόδιον τοῦ κλεινοῦ Αὐτῆς θρόνου ἐξ ὀνόματος τῶν πιστῶν Αὐτῆς ὑπηκόων, τῶν ὁποίων ὑπὸ τὴν εὐμενῆ Αὐτῆς αἰγίδα διατελοῦσι πνευματικοὶ ἀρχηγοί, θερμὰ συγχαρητήρια καὶ βαθυτάτην ἀφοσίωσιν, δεόμενοι ὀλοφύχως τοῦ Κυρίου τῆς δόξης Ἰνα διατηρῆ ἐπὶ μάλιστα τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, τὸν λαοφιλή ἡμῶν Ἄνακτα, ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Αὐτῆς θρόνου ἐν πλήρει ὑγείᾳ καὶ δόξῃ καὶ κατευθύνῃ τὰς ἀγαθὰς Αὐτοῦ βουλὰς.

Ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ἀπαντῶσα ἐξέφραξεν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα δι' ἃς συγχαρητηρίου εὐχὰς ἀπερῴθουν ἐκ μέρους ἐκείτης καὶ ἐκ μέρους τῶν λοιπῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν· ἐξεδήλωσε τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς εὐφρέσκειαν διὰ τὴν πρὸς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἀφοσίωσιν τῶν πιστῶν Αὐτῆς ὀθωμανῶν ὑπηκόων, ὑπὲρ τῆς ἀνεσεως, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐμερείας τῶν ὁποίων διηνεκῶς μεριμνᾷ καὶ κηδεῖται ἡ Α. Α. Μ. καὶ ἐπεσφράγισε τὸν λόγον ἐπαναλαμβάνουσα εὐχαριστίας διὰ τὴν νομοταγῆ καὶ συνετὴν πολιτείαν τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν, ἐντειλαμένη δὲ τῷ Οἰκουμεικῷ Πατριάρχῃ, ὅπως διεμνηνύ; γένηται τῶν εὐμενῶν τούτων ἐκφράσεων παρ' ἑκείτοις συμπερισταμένοις ἐνώπιον τοῦ βασιλικοῦ Αὐτῆς θρόνου.

Καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς ταύτης ἀπαντήσεως μεθερμηνευθεῖσα; ἑλληνιστί ὑπὸ τοῦ Μ. Λαγοθέτου, ἐξῆλθον οἱ πάντες ἐκ προσώπου τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος ἀποκομίζοντες τὰς θυμαδιεστέρως τε καὶ αἰσιωτέρως τῶν ἐντυπώσεων.

ΑΦΙΣΙΣ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΥ ΖΕΥΓΟΥΣ

ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Τῆ ἐσπέρῃ τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἐνεστώτος μηνός, ἀρίετο εἰς βασιλεύουσαν ἡ Α. Γ. ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Γ. τῆς ἡγεμονίδος συζύγου Μιλένης καὶ τοῦ δευτεροτόκου αὐτοῦ υἱοῦ πρίγκηπος Μίρκου.

Ἡ Α. Ὑψηλότης ἀποβάσῃ μετὰ πάσης τῆς ὑψηλῆς συνοδίης αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμα-Βαζέ ἐπέβη αὐτοκρατορικῆς ἀμάξης καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς μετέβη εἰς τὰ ἐν Γιλδίξ ἀνάκτορα καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον. Μετὰ μικρὸν τὸ ἡγεμονικὸν ζεῦγος ἀπελήθον τῶν ἀνακτόρων κατηυθύνθη καὶ αὖθις εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμα-Βαζέ, ὅπου ἐν ἐπιβάν ἰδιαίτερας ἀτμακάτου διευθύνθη εἰς τὸ ἐν Ἐμιργιανῷ ἰδιαίτερον μέγαρον.

Ἐπὶ τῇ αἰσίῃ εἰς βασιλεύουσαν ἀφίξει τοῦ ἡγεμονικοῦ ζεύγους τοῦ Μαυροβουνίου ἰδιαίτερα προσέβη τοῦ Οἰκουμεικοῦ Πατριαρχείου συγκαίμενη ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν μητροπολιτῶν Δέρκων Καλλινίκου καὶ Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου, τῆ συνοδίᾳ τοῦ Ἰωάννου Τανταλίδου, διευθυντοῦ τοῦ Α'. Πατριαρχικοῦ Γραφείου, μετέβη τῆ ἐπαύριον Παρασκευῇ εἰς Ἐμιργιανίον καὶ προσέειπε τοῖς ὑψηλοῖς ἐξένοις τὸ ὡς «εὐ παρίστη» ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεικοῦ Πατριάρχου. Τῆ ἐσπέρῃ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς, 22 ἡλθόντος, ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου ἠγγείλει τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὅτι τῆ ἐπαύριον δευτέρῃ, τῇ 11 ἡ ὥρῃ τῆς πρωίας εὐρωπαϊστί, πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἀσπασθῆ τὴν δεξιάν τοῦ πρωθυεράρχου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις εἶχον γίνῃ ἤδη αἱ δέουσαι προπαρασκευαὶ πρὸς ὅσον οἷον τε λαμπροτέραν καὶ τιμητικωτέραν ὑποδοχὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ ζεύγους τοῦ Μαυροβουνίου, καθ' ἃ τὸ προσεχῶς δημοσιευόμενον ἴδιον πρόγραμμα δηλοῖ, ὅπερ καὶ πιστῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἐτηρήθη.

Τῆς ὁρισθείσης ὥρας ἐπιστάσης, τὸ ἡγεμονικὸν ζεῦγος ἀποβάν τῆς ἀτμακάτου ἐν τῇ ἀποβάσῃ τοῦ Φαναρίου ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῶν πανοσιολογιωτάτων Μ. Πρωτοσυγγέλλου Χρυσόστομου, τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς ἀγίας καὶ ἐερᾶς Συνόδου Φωτίου φερόντων ἐπανωκαλύμμαυχα καὶ τὰ παράσημα αὐτῶν, καὶ τῶν κ. κ. Ἀντωνίου Οἰκιάδου ἐρέτη, Καπουκεχαγιᾶ καὶ τοῦ Ἰωάννου Τανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α'. Πατριαρχικοῦ Γραφείου φερόντων ὡπύτως τὰ παράσημα αὐτῶν. Ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ ἡγεμὼν συνοδευέτο ὑπὸ τῆς Α. Γ. τῆς ἡγεμονίδος, συμβίας Μιλένης, τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ αὐτοῦ Μίρκου καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Μαυροβουνίου Βούκοβιτς, τῶν ξεναγῶν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἀνακτοῦ Ἀχμέτ Ἀλῆ πασᾶ, Ταλατ πασᾶ, Τεβρῆκ βέη, Σαὶτ βέη, Ραῖφ βέη καὶ Φρούκ βέη, ἡ δὲ ἡγεμονίς ὑπὸ τῆς κυρίας Βάκιτς καὶ δύο κυριῶν τῆς τιμῆς. Αἱ Α. Α. Γ. Γ. ἀποβάσαι ἐπέβησαν δύο αὐτοκρατορικῶν ἀμαζῶν, ὧν τῆς μὲν πρώτης ἐπέβαινον ἡ Α. Γ. ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος καὶ ἡ ἡγεμονίς Μιλένα ἔχοντες ἀπέναντι τὸν ξεναγὸν Ἀχμέτ Ἀλῆ πασᾶ καὶ τὸν πανοσιολογιώτατον Μ. Πρωτοσυγγέλλου Χρυσόστομον, τῆς δὲ δευτέρας αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς σὺν τῷ ξεναγῷ Ταλατ πασᾶ. Οὕτω προπορευομένων πατριαρχικῶν κλητήρων, αἱ Α. Α. Γ. Γ. ἐβῆσαν μέχρι τῆς εἰσόδου τῶν Πατριαρχείων ἐνθα ὑπεδέξαντο τὰς Α. Α. Γ. Γ. ὁ Α'. Γραμματεὺς τοῦ Δ. Β. Μ. Συμβουλίου Δημήτριος Ξανθοπούλος, ὁ Ταμίης τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμίου Συμεὼν Παπαδάκης, ὁ Διευθυντῆς τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὀθωμανικοῦ Γραφείου Ἰωάννης Χλωρὸς καὶ ὁ Β'. γραμματεὺς τοῦ Δ. Β. Μ. Συμβουλίου Ἀλκιβιάδης Μαυράκης· ἐντὸς δὲ τοῦ περιβάλλου τῶν Πατριαρχείων οἱ πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμανδρίται Γρηγόριος Κων-

σταντινίδης, Καλλίνικος Δελικάνης, πατριαρχικός ἐπίσκοπος τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, νομικός σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων καὶ ὁ Μέγας Σύγκλητος Νικόδημος.

Τῶν Α. Α. Υ. Υ. μετὰ πάσης τῆς συνοδίας ἀρικομένων πρὸ τῆς κυρίας πύλης τοῦ ναοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης φέρων μακρὺν καὶ ἀμορφιον καὶ κρατῶν τὴν πατριαρχικὴν ράβδον ὑπεθέξατο τὰς Α. Α. Υ. Υ. περιστοιχοῦμενος ἐκτός μὲν τοῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Ακρυμαντίου, τοῦ Δευτερεύοντος καὶ τοῦ Τριτεύοντος, τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολίμων καὶ σύμπαντος τοῦ λοιποῦ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ πρεσβυτερίου, φέροντος τὰς χρυσοῦς ἀσπίδας αὐτοῦ, ἐντός δὲ δεξιόθεν πάντας τοῦ σεβασμιωτάτου ἀγίου συνοδικούς· καὶ ἀριστερῶς τὴν Α. Ε. τὸν ἄρχοντα Μ. Λογοθέτην καὶ τοὺς ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου τὴν Α. Β. τὸν Ἀνδρέαν Κοπάτην ἐφέντην, τὸν Εὐάγγελον Ἀμαξόπουλον, τὸν Β. Δεσπῆν, τὸν Ἰωάννην Μαρμόπουλον· ἀρῶν δὲ ἡ Α. Θ. Π. ἐβράντισε τὰς Α. Α. Υ. Υ. δι' ἀγισμοῦ καὶ ἔδωκε πρὸς ἀσπασμὸν τὸν Ἰμίον Σταυρόν, ἄπασα ἡ μεγαλοπρεπὴς συνοδία ἐχώρησεν ἐν τάξει πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ναοῦ, τῶν χορῶν ψαλλόντων τὸ ἀξίον ἔστιν ὡς ἀληθῶς. Πάντων τὰς οἰκείας θέσεις καταλαμβάνων, τοῦ δὲ ἡγεμονικοῦ ζεύγους ἐν τοῖς ἐπί τούτῳ ἀνεγερθεῖσιν ἰδίους θρόνους ἔναντι τοῦ Πατριαρχικοῦ, ἤρξατο ἡ δοξολογία κατὰ εἰθισμένην τάξιν. Ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Π. ἐποίησατο τὴν ἐπομένην δέησιν :

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου, Ὑψηλοτάτου καὶ Γαλινοστάτου ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου τοῦ Α', τῆς εὐσεβεστάτης ἡγεμονίδος Μιλένης, τοῦ εὐσεβεστάτου διαδόχου Δανιὴλ, τῆς εὐσεβεστάτης προγκηπιόδης Μιλιτάδας καὶ παντὸς τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου καὶ σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ τοῦ Μαυροβουνίου.

Καὶ εἶτα ἀπήγγειλε τὸ ἐξῆς προσῶνημα :

Ὑψηλότατε,

Πλήρης χαρῆς καὶ ἀγαλλιάσεως χαιρετίζω τὴν αἰσίαν τῆς Σῆς Ὑψηλότατης ἀφίξιν τὸ δεύτερον ἦδη ἐν τῇ βασιλίᾳ ταύτῃ τῶν πόλεων, ἐνθα φιλοξενεῖ Σε αὐτοκράτωρ μεγάλῃμος, ὁ σεπτὸς μου κυρίαρχος. Τῆς χαρῆς ταύτης συμμετέχει καὶ σύμπασα ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἡ γαλουχιάσα ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ τὸ εὐσεβὲς ἔθνος τοῦ Μαυροβουνίου καὶ διατηροῦσα ἐπὶ αἰῶνας ἀπαραιεῖται τὴν πίστιν καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθιμα τῶν πατέρων αὐτοῦ. Ἡ ἡγεμονία Μιλένα ὀνομαζομένη τὴν Σὴν Ὑψηλότητα μέχρι καὶ ἐν τῷ πανδέπτῳ τούτῳ πατριαρχικῶ νὰφ τεκμηριῶ δημοσίᾳ ὅτι ἐν τῇ ὁδοῦ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἡ γυνὴ ἐν Μαυροβουνίῳ ἀκολουθεῖ καὶ ἀνακουφίζει τὸν ἄνδρα, ἐπισπωμένη ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ δὲ τῶν τέκνων αὐτῆς τὰ θεσδοτα ἐπίγεια καὶ οὐράνια ἀγαθὰ. Ζῆσι, Ὑψηλότατε, εὐδαιμονῶν

οἰκογενειακῶς ἐν τῇ ἡγεμονικῇ ἐστία, εὐμερῶν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ καὶ ὀρέγων τοὺς ἀγαθοὺς καρπούς τοῦ δένδρου τῆς εἰρήνης, ὅπερ ἐβύτευσε καὶ ἀρθεύει ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου.

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τούτου ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βένης Ἀριστάρχης κατεβῶν ἀπὸ τοῦ παραθρόνου αὐτοῦ μετῃρῆνευσεν αὐτὸ γαλλιστί· καὶ ἅμα τῷ πέρατι ἡ Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν κατεβῶν ἀπὸ τοῦ θρόνου προσῆλθε καὶ ἠσπάσατο τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Εἶτα τῶν δύο χορῶν ψαλλόντων ἐμμελῶς τὸν πολυχρονισμὸν τοῦ ἡγεμόνος, ἐγένετο ἀπόλυσις. Αἱ Α. Α. Υ. Υ. κατεβούσαι τῶν θρόνων ἔστησαν ἐπὶ μικρὸν ἐνώπιον τῆς ὀρθίας πύλης τοῦ Ἱεροῦ, ὅπου γονυπετεῖς ἐδεήθησαν καὶ εἶτα ἠσπάσθησαν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον κρατούμενον ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκελλοῦ καὶ τοῦ Μ. Ἐκκλησιαρχοῦ· ἀρῶν δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης κύλιγγσεν αὐτὰς διὰ τοῦ Σταυροῦ, ἤρξατο ἡ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐξοδος, προπορευομένου τοῦ πρεσβυτερίου, ἀκολουθοῦσης πάσης τῆς ἐπισήμου συνοδίας, τοῦ ἀπειροπληθεστάτου ἐκκλησιασματος ζητωκραυγῆσαντος ὑπὲρ τοῦ ἡγεμονικοῦ ζεύγους καὶ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἀρῶν πᾶσα ἡ συνοδία ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ διηυθύνθη διὰ τῆς κλιμακῆς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας εἰς τὸ Μέγα Συνοδικὸν ἐνθα δεξιῶ μὲν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐκαθίσθη ἡ Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, καὶ εἶτα ἡ Α. Ε. ὁ Μ. Λογοθέτης, οἱ ἄγιοι συνοδικοί καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, ἀριστερῶ δὲ ἡ Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν Μιλένα καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκηψ Μίρκος, εἰπεῖτα δὲ τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς, ἔναντι δὲ ἡ ἀκολουθία τοῦ ἡγεμόνος. Ὅπισθεν δὲ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἴσταντο οἱ πανοσιολογώτατοι Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Συνόδου Φώτιος, ἐμπροσθεν δὲ παρὰ τὴν πύλην τοῦ Μ. Συνοδικοῦ πάντες οἱ κληρικοί καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων. Εἶτα ἡ Α. Ὑψηλότης ἐξέφρασε πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, μεθερμηνεύοντος τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου τὴν ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τε τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν ἧς ἔτυχε παρὰ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἀνακτοῦ ἡμῶν καὶ ἐκ μέρους τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἶτα ἐρωτησάσης περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἡγεμονικοῦ Οἴκου τῆς Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν ἀπήντησεν εὐχαριστῶν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἅμα δὲ παρακαλέσας αὐτὴν ὅπως ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει αὐτῶν ἐκ τῆς βασιλευσῆς εὐχηθῆ ταῖς Α. Α. Υ. Υ. αἰσίσιον τὸν πλοῦν. Ἡ Α. Θ. Π. ἀπαντῶν εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην τῆς Α. Υ. προτέθηκεν ὅτι οὐ μόνον θέλει δεθῆ ὑπὲρ αἰσίου πλοῦ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀντεπισκέψεως θέλει τελέτη λειτουργίαν καὶ προσκομίσῃ τῇ Α. Υ. ἱερὸν ἀντίδωρον. Μετ-

ἀνταλλαγὴν καὶ ἄλλων φιλοφρόνων λόγων ἡ Α. Θ. Π. συνέστησε κατὰ πρῶτον τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιερέως τῷ ἡγεμόνι, πρωτοαρχιερωμὲν καὶ ταίνοντι ἐνὶ ἐκαστῷ τὴν δεξιάν, τὴν Α. Ε. τὸν Μ. Λογοθέτην, εἶτα τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ τοῦ λοιποῦ ἀνωτέρου πατριαρχικοῦ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ὑπαλλήλων, ἡ δὲ Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν συνέστησε τῇ Α. Θ. Π. πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ. Τέλος τοῦ ἡγεμονικοῦ ζεύγους ἐγερθέντος πρὸς ἀνεχώρησιν, ἡ Α. Θ. Π. συνάδουσε τὰς ΑΑ. ΥΥ. μέχρι τῆς κλίμακος τῆς αἰθούσης τῶν Πατριαρχῶν καὶ ἐντεῦθεν ὠδήγησαν τὸ ζεῦγος πορευόμενοι δεξιόθεν μὲν ἡ Α. Ε. ὁ Μ. Λογοθέτης, ἀριστερόθεν δὲ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος καὶ εἶτα πάντες οἱ ἀνωτεροὶ κληρικοί καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι προπορευόμενοι τῶν πατριαρχικῶν κλητήρων συνώδευταν μέχρι τῆς παρεκκλίας ὅσθεν αἱ ΑΑ. ΥΥ. ἐπέβησαν τῆς ἀνεμούσης ἀτρακτοῦ.

ΑΝΤΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΝ ΖΕΥΓΟΣ

Τῇ Τρίτῃ, 24 ἑνεστώτος, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνοδικῶν Βερροίας Κωνσταντίου Ρόδου Κωνσταντίνου, Μαρωνείας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνσταντίου, τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου βέη, τοῦ ἄρχοντος Κεραυραχῆ Ἀντωνίου ἐρένθη Οικιαδου, τοῦ Ἰωάννου Ἰανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α΄ Πατριαρχικοῦ Γραφείου, τοῦ πνευστολογοῦ Παρθενίου ἐπιβὰς ἀτρακτοῦ μετέβη εἰς Ἡμιγριάνου καὶ ἀντεπισκέψατο τὴν Α. Υ. τὸν ἡγεμόνα Νικόλαον. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ καὶ λίαν φιλοφρόνων γενομένη δεκάτῃ μετὰ μικρὰν συνδιάλεξιν καθ' ἣν ἡμέρην εὐχαριστήσας ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σ. Ἀριστάρχης βέης ἐνεχείρισε τῇ Α. Υ. τῷ ἡγεμόνι τὸ ἱερὸν ἀντίφωνον, ἡ δὲ Α. Υ. εὐλαβῶς λαμβάνουσα τοῦτο ἠσπασατο τὴν δεξιάν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Μετ' ὀλίγον ἡ Α. Θ. Παναγιότης προπεμπομένη λίαν τιμητικῶς καὶ ἀφορρόνως ἐπέβη αὐθις τῆς ἀτρακτοῦ καὶ κατηνύθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἀθίς δὲ ἡ Α. Πνευστολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ Β΄ Γραμματέως τοῦ Α΄ Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Χρήστου Παπαϊωάννου, τελούντος χάριθ διερμηνέως, μετέβη κατ' ἐντολήν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς Δολμᾶ-Βαζῆ, ἕνα προτενεχῆ τὰς ἐπὶ τῇ εὐλοσίᾳ τῶν ΑΑ. Ἐψηλοτήτων πατριαρχικῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Μὴ συντελεσθείσης εἰσῆτι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων τυπογραφικῶν μηχανῶν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφεῖῳ, Ἀθήνας δ' ἤδη καὶ τοῦ παρόντος μηνός, ἡ ἔκδοσις τοῦ μηνιαίου εὐχουσε τῆς Ἀ' Εκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἀπέδη ἀδύνατος. Ἐκδοθήσεται δὲ ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ ἐπιότιος μηνός Σεπτεμβρίου.

— *Ἐκλογή Μητροπολίτου Τριπόλεως.* — Ἀποθανόντος πρὸ μηνῶν τοῦ μητροπολίτου Λιθύης Ἰγνατίου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἀειμνηστος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀνέβηκε τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον καὶ ἄνευ ρήμης Τριπόλεως ὑποδείξας ἅμα ὡς ὑποψηφίους τοὺς ἐκ τοῦ κλίματος τοῦ αὐτοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πνευστολογιωτάτους ἀρχιμανδρίτας Θεοφάνη Μοσχονᾶν, Μητροφάνη Πασπαρην, καὶ Μελέτιον Ἀποστατολόπουλον.

Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ σύνοδος λαβούσα ὑπ' ὄψει τὸ γράμμα τοῦτο ἐν τῇ συνεδίᾳ αὐτῆς τοῦ παρελθόντος Σαββάτου προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν. Ὅθεν κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ παντέπτῳ πατριαρχικῷ καὶ ἐξελέγη μητροπολίτης Τριπόλεως ψιλῶ ὀνόματι καὶ ἄνευ ρήμης ὁ ἀρχιμανδρίτης Θεοφάνης Μοσχονᾶς.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης αὐθιμαρὸν ἀνεκοινώσατο τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸ πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

— *Πατήγυρις ναοῦ.* — Τοῦ ἐν Γαλατῆ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς ἐπιλεγομένης Καρρακτινῆς καὶ τοῦ ἐν Μουχλίῳ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου πανηγυρίζοντων τῇ προπαραλήθουση Κυριακῇ, 15 μεσοῦντος, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ κατὰ τὸν ἑσπερινόν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ κατὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν μέσῳ συρροῆς πολλοῦ ἐκκλησιάζματος.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ πρῶτος ναὸς διατελεῖ ἅμα ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς ἐφορείας τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, κατὰ τὴν ἀγομένην πανηγύριν ἐτέλεσεν ἐν αὐτῷ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασειᾶς Ἀνθιμος, πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς Σχολῆς συνιερουργούντος καὶ τοῦ πνευστολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Μιχαὴλ Κλεοβούλου, σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

— *Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολῆ.* — Τῆς ἑδρας τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς χηρευούσης ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ αἰδίου καθηγητοῦ Ἰωάννου Ἀριστοκλέους, ὁ καθηγητικὸς Σύλλογος συνεθλῶν εἰς ἐπανειλημμένας συνεδριάξεις αὐτοῦ ὑπέδειξε τῇ Ἐφορῆᾳ συνωδᾷ τῷ Κανονισμῷ τὰ κατάλληλα διὰ τὴν θέσιν ταύτην πρόσωπα. Αὕτη δ' ἐν τινι τῶν συνεδριῶν αὐτῆς ἐξελέξατο ἐκ τῶν

υποδειχθέντων τοὺς ἔλλογιμωτάτους Βασιλείου Μυστακίδου καὶ Μηνῶν Αὐθεντόπουλου, τὸν μὲν πρῶτον ὡς καθηγητὴν τῶν ἱστορικῶν, τὸν δὲ δεύτερον ὡς καθηγητὴν τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων. Τῆς τοιαύτης δ' ἐκλογῆς τῶν δύο καθηγητῶν ὑποβληθείσης εἰς τὴν ἔγκρισιν καὶ κύρωσιν τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, συμφώνως τῷ Κανονισμῷ τῆς Σχολῆς, τοῦτο ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν ταύτην.

— *Ἀπογομῆ βαθμῶν.*— Πάνυ εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι αἰετοπε ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ διατρανῶν τὰ πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπιδαψιλευόμενα αἰσθήματα εὐμενείας νυδόκησεν ἀποδεχόμενος τὴν αἴτησιν τῆς Α. Θ. Π. ὡς ἀπονεμῆ ἑναγχος τῇ Α. Ε. τῷ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τοῦ συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ μέλει τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἄνδρᾳ Κοπάσῃ ἐρέντη τὸν ἀνώτερον πολιτικὸν βαθμὸν *Balid* ἀμοιβῆν αὐτῷ περιφανῆ παρεχόμενος διὰ τὰς πρὸς τὸ κράτος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πολυτίμους καὶ δοκίμους ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

Ἐπιτύως αἰτήσῃ τῆς Α. Θ. Π. ἡ Α. Α. Μ. νυδόκησεν ὡς ἀπονεμῆ τὸν β' βαθμὸν β' τάξεως τῷ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἰωάννῃ Μκαοπούλῳ ἐρέντη, ἀμείβων αὐτῷ καὶ τοῦ διακεκριμένου τούτου ὁμογενοῦς τὸν πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας ζῆλον καὶ τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ. Ἐπίσης προτάσῃ τῆς Α. Θ. Π. ἀπενεμῆ τῷ μὲν ἐντιμωτάτῳ κ. Α. Σούρλᾳ τὸ παράσημον Ὁσμάνι γ' τάξεως, τῷ δὲ ἔλλογιμωτάτῳ Μ. Κεράλᾳ τὸ παράσημον *Μεδζιτιέ γ'* καὶ τῷ Πρωτοσυγγελλῷ τῆς Μητροπόλεως Ἐρέσου πανοσιολογ. Παρθενίῳ τῷ *Μεδζιτιέ δ'*.

Συγχαίροντες ἀπασί τούτους ἐπὶ τοῖς τρανοῖς τούτοις τεκμηρίοις τῆς αὐτοκρατορικῆς καὶ πατριαρχικῆς εὐμενείας καὶ εὐνοίας εὐχόμεθα ὅπως καὶ μειζόνων ἀξιώθωσι τιμητικῶν διακρίσεων.

— *Συνέντευξις.*— Τῇ προπαραλθοῦσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σατυράκῃ Ἀριστάρχου βῆν μετέβη παρὰ τῇ Α. Υ. τῷ πρωθυπουργῷ Χαλῆλ Ριφατὶ πασᾶ καὶ συνδιελέξατο ἐπὶ μακρὸν περὶ τινῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων διερμηνεύοντος τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου.

— *Ἐφορεία Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.*— Ἡ Ἐφορεία τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, βλέπουσα ὅτι πολλοὶ τῶν πνιερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐξακολουθοῦσι καθυστεροῦντες πρὸς τὸ ταμίειον τῆς σχολῆς δόσεις αὐτῶν, μετ' ὅλας τὰς ἐγκρίτως γενομένας αὐτοῖς ὑπομνήσεις περὶ ἀποτίσεως, ἀνέφερον ἐσχάτως τὸ πρᾶγμα τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ.

Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα τοῦτο ὑπ' ὄψει ἐνέκρινε τὸν διορισμὸν ἐξάρχου πρὸς εἰσπραξίν τῶν καθυστερήσεων τούτων, διορίσασα τοιοῦτον τὸν

πανοσιολογιωτάτον ἀρχιμανδρίτην Ἰωακείμ, ὃς προσεχῶς ἀπέρχεται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν πλησιοχώρων ἐπαρχιῶν.

— *Συλλοπητήρια.*— Ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀνατολικῶν Ἀρμενικῶν Μαλαχίας διεβίβασε χθὲς διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγελλοῦ αὐτοῦ κ. Δζέβαχερτζιάν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τὰ συλλοπητήρια αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξάνδρειας Σωφρονίου.

— *Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως.*— Τῷ προπαραλθόντι Σαββάτῳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὑπὸ πολλῶν ἰερωτῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων προπεμφθεὶς ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Λουκάς. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. προὔπεμψε τὴν Α. Πανιερότητα ὁ ἱερολογιώτατος Τριτεύων Βενιαμίν.

— *Ἐπισκέψις.*— Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολογιωτάτος Μέγας Πρωτοσυγγελλὸς Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ Ἰωάννου Τανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α. Πατριαρχικοῦ Γραφείου, μεταβὰς τῇ προπαραλθοῦσῃ ἑβδομαδίᾳ εἰς Πέραν συνεχάρη τῷ ἐνταῦθα νέῳ πρέκτορι τῆς Βουλγαρίας Ἰβάν Γέτσω ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτοῦ.

Χθὲς δὲ ἡ Α. Ε. ἀποδιδοῦς τὴν ἐπίσκεψιν ἦλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ὑπέβαλε τὰ εἶδη καὶ τὰ εὐχαριστήρια αὐτοῦ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι γενομένου δεκτοῦ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Χθὲς ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Αὐστριακῆς Πρεσβείας βαρόνος Βράνος ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ παρέμεινεν ἐρ' ἱκανὸν παρ' αὐτῆ, ἐρχομένῳ δὲ καὶ ἀπερχομένῳ ἐγένοντο αὐτῷ αἱ πρέπουσαι τιμαί.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εὐχρησθήθη νὰ διαβιβάσῃ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ προσήσεις τῇ παρελθοῦσῃ ἑβδομαδίᾳ διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγγελλοῦ Χρυσόστομου τῷ ἑναγχος εἰς τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσαν ἀρικομένῳ ἐριτίμῳ ὁμογενεὶ ἐν Λονδίῳ ἐγκαταστημένῳ, κ. Ἰωάννῃ Σεφάνοβιχ Σκυλίτῃ.

— *Μητροπολίτης Λήμνου.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Λήμνου Διόδωρος διὰ γράμματος αὐτοῦ ἠγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀρίκετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῶν καὶ θερμῆς ἔτυχον ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

— *Μητροπολίτης Φιλαδέλφειας.*— Χθὲς ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Φιλαδέλφειας Λεόντιος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν φίλων, ἐκ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ ἱερολ. Τριτεύοντος Βενιαμίν.

— *Αὐτοκρατορικὸν Πτωχοκομεῖον.*— Τῇ παρελθοῦσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Π. ὁ Μ. Πρωτοσυγγελλὸς Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελιῶν τῶν Πατριαρχεῶν Μιχαὴλ Δανιὴν ἐρέντη μετέβη εἰς τὸ ἐν Σισλῇ αὐτοκρατορικὸν Πτωχοκομεῖον καὶ περιεργάσθη τὰ

διάφορα διχαιρήματα του άστυλου ώς και τόν έν αύτω όρθοδοξόν κένον.

— *Μητροπολίτης Δεδρών.* — Προσκληθείς ύπό τής Εκκλησίας άρίκετο σήμεραν είς βυβαλεύουσαν ό πανερώτατος Μητροπολίτης Δεδρών Άνθιμος.

† ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Χρηστός και έξόχως φιλελεημόνων και φιλογενών αισθημάτων άνής, εύσεβής και φιλοικτίρμον τέκνον τής Έκκλησίας, έμπορος γνωριμώτατος και δραστήριος, τύπος έμπορικής άκριθείας και τιμιότητος, ύπογαμμίος πρακτικής και εύδούλου εύποιίας ό Χρυσόβέργης Γεωργίου μετέστη αίφνης τών τήδε προχθίς έν Πριγκήψω θλίψιν μεγάλην είς τήν καθ' ήμεις κοινωνίαν καταλείπων και τά Έθνικά Φιλανθρωπικά Καταστήματα τής πολυτίμου αύτου άρωγής στερωών. Ό άείμνηστος έκ Στεννεμάχου τής Φιλίππουπόλεως όρωμένος, έν τή ήμετέρα πρωτεύουση έγκαταστής έξηκολούθησε μετά έμπύτου δραστηριότητος τό έμπορικόν στάδιον. Πλούτον ίκανόν διά τών ιδρώτων αύτου κτησάμενος, ου διέλιπε καθ' άπαντα τόν βίον αύτου πένησι και πτωχείς του πλούτου αύτου μεταδίδους και ποικιλοτρόπως πολλούς έλαχίστους του Κυρίου άδελφούς ευαγγελικώς άνακουρίζων και παραμυθών. Τών άγαν φιλανθρώπων και φιλοπτώων και φιλογενών αισθημάτων τήν κορωνίδα επιτιθείς ιδωρήσατο πρό τιωνν έτών είς τά ήμέτερα Έθν. Φιλανθρωπ. Καταστήματα, αύτός ιδίως άκαλώμασιν άνεγείρας, μεγαλοπρεπείς προσοδοφόρους οίκοδομάς, άρ' ών έτησίως τά ιερά άστυα καρπούνται ύπέρ τας χιλιάς τριακοσίας λίρας.

Η Α. Θ. Παναγιότης τιμώσα τήν μνήμην του φιλογενούς και φιλανθρώπου τέκνου τής εκκλησίας μετέστη σήμεραν είς Χαλκηδόνα, ένθα έκ Πριγκήπου μετηνέθη τό σκήνος του νεκρού, μετά πάσης τής άγίας και Ύ. Συνόδου και έκθέσεως τόν μεταστάντα άείδιμον Χρυσόβέργην Γεωργίου, μετά πάσης τής εκκλησιαστικής μεγαλοπρεπειας και έν μέσω άπείρου πλήθους λαού.

Αιώνία ή μνήμη του άειμνήστου Χρυσόβέργην Γεωργίου.

Άγγέλλεται τοις εύσεβείσι χριστιανοίς, ότι μαρτυρικά βαπτίσειων παρεδόθησαν έν έκάστη Έκκλησία παρά τοις προϊσταμένοις προς εύκολίαν τών βουλομένων να προμηθενθώσιν έξ αύτων χριστιανών. Αι δε τιμαί αύτων είνε ώρισμένα κατά έντυπον διατίμησιν, κρατουμένην έπίσης παρά τοις προϊσταμένοις διά πάσαν άσφάλειαν.

† Ό Μέγας Πρωτοσύγγελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Πνευματικόν Δικαστήριον

Διά ταύτα

Δικάζον έρήμην του έναγομένου και άπορασίον παμφής φεί, δέκεται τήν άγωγήν τής Καλήτας Μιχαήλ Λειβαδιώτου και κηρύττει δικαλουμένον τόν μεταξυ αύτης και του έναγομένου Κωνσταντίνου Χ' Νικολίου Κοντού ύπιστάμενον γάμον είς ύπαιτιότητος αύτου.

Όρίζει προθεσείαν 31 ήμερών προς χρησιν του ένδίκου μέτρου τής άνακοπής από τής πρώτης δημοσιεύσεως τής παρούσης άποράσεως.

Διατίττει τήν δημοσίευσιν τρίς κατά συνέχειαν του παρόντος διατακτικού διά τής έφημερίδος «Έκκλ. Αλήθεια».

Επιτίθησι τω έναγομένω τά δικαστικά έξοδα και τέλη τής παρούσης άποράσεως και τών διαζευκτηρίων έγγραφών άναρχόμενα είς γρ. 300, προκαταβάλλόμενα ύπό του έπιστευδέντος.

Έγένετο, άπαράσιση και έδημοσιεύθη.

Έν Καρπάθω τή 5 Ιουνίου 1899.

3

Ό πρόεδρος

Ό Καρπάθου Άγαθάγγελος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικόν Δικαστήριον

Καλείται ή Έλένη Κούγγελλο έκ Μεσαχώρου του Βοσπόρου, ύπήκοος όθωμανή, άγνωστού νυν διαμονής και επαγγελματος, να τήν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν και ώραν 7 τουρ-κιστιμέτα τήν παρελευσιν είκοσι και μιάς ήμών από τής πρώτης διά τών έφημερίδων δημοσιεύσεως τής παρούσης κλήσεως έμφανισθή, είτε αυτοπροσώπως είτε δι' αντιπροσώπου, πρό του του Πνευματικού τών Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ώς ύπό του συζύγου αύτης Γιάγκου Άγγελίδου, ύποδηματοποίου, ύπηκόου όθωμανού και κατοίκου Μεσαχώρου του Βοσπόρου, έναγομένη επί διαζεύσει. Προσπειλόγεται δ' αύτῃ ότι, εάν μη έμφανισθή κατά τήν ώς άνω όριζομένην δικάσιμον, ή κατ' αύτῃ άγωγή δικασθήσεται έρήμην αύτης. Η παρούσα κλήσις τρις δημοσιευθήσεται κατά συνέχειαν διά τών έν Κωνσταντινουπόλει εκδόσόμενων έφημερίδων, «Έκκλησιαστική: Αλήθεια» και «Ταχυρόμοιο».

Έν τοις Πατριαρχείοις, τή 22 Ιουνίου 1899.

2

Ό πρόεδρος

† Ό Χαλδεϊός Γερβάσιος

Ό γραμματεύς

Διάκ. Άνθιμος Η. Ορρατιδης.

Η Διεύθυνσις του Πατριαρχικού Τυπογραφείου άγγέλλει τῷ δημοσίῳ ότι έν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταί παραγγελλαί έκτυπώσεως βιβλίων, εκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πενάκων, άγγελτηρίων, έπισκεπτηρίων και παντός είδους έντύπων είς τε τήν έλληνικήν, τήν τουρκικήν και τας ευρωπαϊκάς γλώσσας, πάσης έργασίας έκτελουμένης μετά ταχύτητος, ευκολίας, και ίς τιμάς λίαν συγκρατατικάς. Παραγγελλαί τυπογραφικῶν έργασίων γίνονται όμοίως δεκταί και έκ τῶν έπαρχιῶν.

Ό υπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ